

Nastavni planovi i programi za srednje glazbene i plesne škole

Odluka o donošenju Nastavnog plana i programa za srednje glazbene škole, Nastavnog plana i programa funkcionalne muzičke pedagogije (FMP) za srednje škole, Nastavnog plana i programa za klasični balet i narodne plesove za srednje škole i Nastavnog plana i programa za zanimanje Scenski plesač (2. str.)

Odluka o donošenju nastavnog plana i programa za stjecanje srednje stručne spreme u sektoru Umjetnost za zanimanja Plesač suvremenog plesa i Plesač edukacijskog smjera (3. str)

Nastavni plan i program za srednju glazbenu školu (7. - 298. str.)

Nastavni plan i program Funkcionalne muzičke pedagogije (FMP) za srednju školu (299. - 507. str.)

Nastavni plan i program srednje škole za klasični balet (509. - 590. str.)

Nastavni plan i program srednje škole suvremene plesne umjetnosti (591. - 711. str.)

Nastavni plan i program za srednju plesnu školu za zvanje scenski plesač (711. str - 800. str.)

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA

KLASA: 602-03/07-05/00052
URBROJ: 533-09-08-0013
Zagreb, 16. srpnja 2008.

Na temelju članka 8. *Zakona o srednjem školstvu* (Narodne novine, broj 59/91., 19/92., 26/93., 27/93., 50/95., 52/01., 114/01. i 81/05.) državni tajnik Želimir Janjić, prof. donosi

O D L U K U

o donošenju Nastavnog plana i programa za srednje glazbene škole, Nastavnog plana i programa funkcionalne muzičke pedagogije (FMP) za srednje škole, Nastavnog plana i programa za klasični balet i narodne plesove za srednje škole i Nastavnog plana i programa za zanimanje *Scenski plesač*

I.

Ovom odlukom donosi se Nastavni plan i program za srednje glazbene škole, Nastavni plan i program funkcionalne muzičke pedagogije (FMP) za srednje škole, Nastavni plan i program za klasični balet i narodne plesove za srednje škole i Nastavni plan i program za zanimanje *Scenski plesač*.

II.

Nastavni planovi i programi iz točke I. ove odluke primjenjivat će se od školske godine 2008./2009.

III.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

IV.

Stupanjem na snagu ove odluke prestaje važiti Odluka o izmjenama i dopunama zajedničkog i izbornog dijela nastavnog plana i programa za stjecanje srednje stručne spreme sadržane u Popisu planova i programa obrazovanja od 25. lipnja 1996. godine (Klasa: 602-03/96-01/1170; Urbroj: 532-03/1-96-1).

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA

KLASA: 602-03/08-05/00036
URBROJ: 533-09-08-0002
Zagreb, 12. lipnja 2008.

Na temelju članka 8. Zakona o srednjem školstvu (Narodne novine, broj 59/91., 19/92., 26/93., 27/93., 50/95., 52/01., 114/01. i 81/05.) državni tajnik Želimir Janjić, prof. donosi

ODLUKU

**o donošenju nastavnog plana i programa za stjecanje srednje stručne spreme u sektoru
*Umjetnost za zanimanja Plesač suvremenog plesa i Plesač edukacijskog smjera***

I.

Ovom odlukom donosi se nastavni plan i program za stjecanje srednje stručne spreme u sektoru *Umjetnost za zanimanja Plesač suvremenog plesa i Plesač edukacijskog smjera*.

II.

Nastavni plan i program iz točke I. ove odluke primjenjivat će se od školske godine 2008./2009.

III.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

IV.

Stupanjem na snagu ove odluke prestaje važiti Odluka o izmjenama i dopunama zajedničkog i izbornog dijela nastavnog plana i programa za stjecanje srednje stručne spreme sadržane u Popisu planova i programa obrazovanja od 25. lipnja 1996. godine (Klasa: 602-03/96-01/1170; Urbroj: 532-03/1-96-1).

DRŽAVNI TAJNIK

Želimir Janjić, prof.

Nastavni plan i program za srednju glazbenu školu

Zagreb, 2008.

SADRŽAJ

1. Uvod	9
2. Ciljevi i zadaće odgoja i obrazovanja	9
3. Organizacija rada	10
Nastavni plan - glazbenik instrumentalist	11
Solfeggio	12
Glasovir	21
Čembalo	34
Flauta	42
Klarinet	46
Saksofon	51
Oboa	60
Fagot	63
Truba	68
Trombon	73
Rog	81
Tuba i Eufonij	85
Violina	91
Viola	99
Violončelo	105
Kontrabas	114
Gitara	124
Harfa	136
Harmonika	144
Tambure	153
Udaraljke	161
Orgulje	166
Skupno muziciranje	173
Pjevanje	174
Teorijski smjer	194
Graditelj i restaurator glazbala	239
Zajednički općeobrazovni dio	243
Sudjelovali u izradi nastavnog plana i programa za srednju glazbenu školu	298

1. UVOD

Od ostalih grana umjetnosti glazba se razlikuje, između ostalog, i po tome što ima svoj odgojno-obrazovni sustav koji je po svom trajanju i tradicionalnoj podjeli na stupnjeve – predškolski, osnovni, srednji i visoki – sastavni dio hrvatskoga školskog sustava.

Potreba za vlastitim odgojno-obrazovnim sustavom te u svezi s tim potreba da profesionalni glazbeni odgoj i obrazovanje započne u ranoj dječjoj dobi, objašnjava se složenošću posebnih glazbenih vještina kao što su na primjer pjevanje po notnom tekstu, točnije: vještina svjesnog čitanja notnog teksta i vještina sviranja na glazbalu, što je uz mnoštvo drugih znanja, vještina i navika potrebno svakom glazbeniku bez obzira na profil, odnosno zanimanje.

U okviru glazbenoga odgojno-obrazovnog sustava, srednja glazbena škola predstavlja stupanj na kojem se stječu osnove za nastavak glazbenog odgoja i obrazovanja na visokom stupnju.

2. CILJEVI I ZADAĆE ODGOJA I OBRAZOVANJA

Cilj je glazbenoga odgojno-obrazovnog sustava da odgojem i obrazovanjem profesionalnih glazbenika različitih profila i zanimanja stalno proizvodi onaj dio društvene nadgradnje koji je obuhvaćen pojmom glazbene umjetnosti.

Zadaci su glazbene škole:

- omogućiti učenicima stjecanje vještine sviranja na kojem od glazbala koja se u školi poučavaju te razvijati učenikove glazbene sposobnosti – produktivne i reproduktivne

- omogućiti uz učenje glazbala stjecanje i drugih važnih glazbenih znanja, vještina i navika, omogućujući učenicima cjelovit glazbeni razvitak

- pratiti učenikov napredak u cjelini i u svim pojedinim elementima napredovanja – glazbenosti, znanjima i vještinama kako u cilju usmjeravanja učenika za one djelatnosti (glazbalo) na kojima su im izgledi za uspjeh najveći, tako i u pogledu njihova krajnjega profesionalnog usmjerenja

- razvijati u učeniku, upoznavanjem hrvatske kulturne baštine osjećaj pripadnosti i bogatstvo različitosti umjetničke glazbe

- voditi brigu o osobito sposobnim i darovitim učenicima

- brinuti se da se cjelokupni odgojno-obrazovni proces odvija prema suvremenim psihološkim, pedagoškim i metodičkim spoznajama uz poštovanje osobnosti svakog učenika

- voditi brigu pri upisivanju učenika na pojedino glazbalo o društvenim potrebama, posebice u trenutku kad se donosi odluka o konačnom glazbenom usmjerenju

- promicati glazbu, putem javne djelatnosti (priredbe, koncerti, smotre, natjecanja...) i utjecati na unapređivanje glazbene kulture u sredini u kojoj škola djeluje.

3. ORGANIZACIJA RADA

U srednjoj glazbenoj školi uče se sljedeća glazbala: glasovir, čembalo, flauta, klarinet, saksofon, oboa, fagot, truba, eufonij, trombon, rog, tuba, violina, viola, violončelo, kontrabas, gitara, tambure (bisernica, brač), harfa, harmonika, udaraljke i orgulje. Također se uči pjevanje, te gradnja i restauracija glazbala, zatim teorijski predmeti i općeobrazovni predmeti.

Svi učenici srednje glazbene škole obvezno pohađaju nastavu skupnog muziciranja (zbor ili orkestar ili komornu glazbu).

Upis u glazbenu školu obavlja se na temelju položena prijamnog ispita i predhodno završene osnovne glazbene škole, odnosno pripremnog programa (u trajanju dvije godine). Učenici srednje glazbene škole mogu polaziti i gimnaziju, odnosno druge srednje škole. Između srednje glazbene škole i drugih srednjih škola koje učenici polaze, potrebna je suradnja radi osiguravanja uvjeta rada učenika, razumijevanje organizacije nekih nastavnih obveza.

Nastava je u glazbenoj školi INDIVIDUALNA i SKUPNA. Individualna je nastava glazbala, dok je skupna nastava teorijskih predmeta, općeobrazovnih predmeta i skupnog sviranja.

Kako svi učenici imaju tijekom školske godine javne solističke nastupe, potrebna je i korepeticija (naznačena u planu srednje glazbene škole).

Nastavni plan za srednju glazbenu školu

GLAZBENIK INSTRUMENTALIST
tjedni broj sati

NASTAVNI PREMETS	RAZRED					
	I. pr.	II. pr.	I. sr.	II. sr.	III. sr.	IV. sr.
Temeljni predmet struke	2	2	2	2	3	3
Solfeggio	4	4	2	2	2	2
Harmonija			2	2	1	1
Polifonija					2	1
Povijest glazbe			2	2	2	2
Glazbeni oblici					1	1
Skupno muziciranje ¹	4	4	4	4	4	4
Komorna glazba					2	2
Glasovir obvezatno ^{2,3,4}		1*	1*	1*	1*	
Glasovir fakultativno						1
Korepeticija ⁵	1*	1*	1*	1*	1	1
UKUPNO	11	12	14	14	19	18

Napomene:

- ¹ - Skupno muziciranje u pravilu zbor za učenike glasovira i gitare, a orkestar za učenike svih ostalih glazbala, ili u I. i II. razredu srednje glazbene škole umjesto zbora i orkestra po 1 sat komorne glazbe, dok u pripremnim razredima učenici pohađaju nastavu zbora.
  - ² - Glasovir obvezatno nemaju učenici glasovira.
  - ³ - Učenici harmonike i udaraljki imaju glasovir obvezatno i u IV. razredu srednje škole.
  - ⁴ - Učenici orgulja uče glasovir po nastavnom planu i programu za zanimanje glazbenik - teorijski smjer.
  - ⁵ - Korepeticija je za gudače, puhače, tamburaše i udaraljkaše.
- * - sat traje 30 minuta

Temeljni predmeti struke su:

glasovir, čembalo, flauta, klarinet, saksofon, oboa, fagot, truba, rog, trombon, tuba, eufonij, violina, viola, violončelo, kontrabas, gitara, harmonika, tambure (bisernica, brač), harfa, orgulje i udaraljke.

SOLFEGGIO

PRVI PRIPREMNI RAZRED

MJERA

2/4, 3/4, 4/4, 2/8, 3/8, 4/8, 2/2, 3/2, 4/2, 6/8 = $\left[\begin{array}{c} 2 \\ 1 \end{array} \right]$

Predtakt

Uzmah

Promjena mjere 2/4, 3/4

RITAM

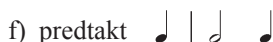
a)

b)

c)

d) triola

e) $\left[\frac{6}{8} \right]$

f) predtakt

g) uzmah

INTONACIJA - MELODIJSKI ODNOSI

Svjesno usvajanje tonских odnosa u durskoj i molskoj ljestvici (težište na harmonijskom molu)

Ljestvice: C, G, D, A, F, B, Es, a, e, h, fis, d, g, c

Intonacije rastavljenih trozvuka glavnih stupnjeva u duru i harmonijskom molu

Intonacija svih tetrakorda

Intonacija v^2 , m^2 , v^3 , m^3 , $\check{c}^4$, $\check{c}^5$ i $\check{c}^8$

Dur i mol (solmizacijom i abecedom) na zadanom tonu

Didaktički primjeri u određenim tonalitetima

Primjeri iz literature

Narodne pjesme, dječje pjesme

Kanoni

Pjevanje s lista

(SVE: SOLMIZACIJOM, ABECEDOM te u G i F ključu)

POJMOVI

Note u G i F ključu.

Takt, taktna crta, ||: :||,

|1. |2.

Pregled svih notnih vrijednosti i pauza.

Ligatura, corona, note i pauze s točkom.

Mjera, doba.

Durska ljestvica - C, G, F, D, B, A, Es.

Molska ljestvica (3 tipa) – a, e, d, h, g, fis, c.

Polustepen, cijeli stepen.

Svi tetrakordi.

Srodne, paralelne, istoimene ljestvice.

Glavni i sporedni stupnjevi.

Osnovni, povišeni i sniženi tonovi.

Predznaci: $\sharp$, $\flat$, $\natural$, $\times$, $\flat\flat$

Intervali v^2 , m^2 , v^3 , m^3 , $\check{c}^4$, $\check{c}^5$, $\check{c}^8$

Enharmonijski tonovi.

Transpozicija i transkripcija.

Intervali u duru.

Dijatonski i kromatski polustepen.

Kvintni krug.

Oznake za tempo, dinamiku i način izvođenja.

Motiv, fraza, glazbena rečenica, glavna perioda, sekvenca.

DIKTATI

Vokaliza (4-7 tonova).

Ritamski- 2-4 takta.

Melodijsko-ritamski 2-4 takta.

Autodiktat.

Prepoznavanje intervala.

v^2 , m^2 , v^3 , m^3 , $\check{c}^4$, $\check{c}^5$, $\check{c}^8$

Prepoznavanje tetrakorda.

Prepoznavanje dur i mol 5/3.

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

MJERA

9/8, 12/8, 5/8, 7/8, 8/8, 9/8

RITAM

a)

b) pauze

c) sinkope

d) $\frac{3}{4}$

$\frac{4}{4}$

e)

f) triole

g)

h) $\frac{6}{8}$

i) $\frac{6}{8}$

INTONACIJA - MELODIJSKI ODNOSI

Ljestvice i tonski odnosi: E, As, H, Des, Fis, Ges, Cis, Ces, cis, f, gis, b, dis, es, ais, as.

Rastavljeni trozvuci glavnih stupnjeva.

Svi tetrakordi na zadanom tonu.

Svi intervali.

Svi $\frac{5}{3}$ na zadanom tonu.

Dur i mol $\frac{6}{3}$, $\frac{6}{4}$.

D_7 i obrati.

Izmjenična alteracija.

Kromatski pomaci.

Skokovi na alterirane tonove u duru.

Dijatonске modулacije za $5\uparrow$, $5\downarrow$ i u paralelni tonalitet.

POJMOVI

Ljestvice: E, As, H, Des, Fis, Ges, Cis, Ces, cis, f, gis, b, dis, es, ais, as.

Svi intervali po vrsti i veličini.

Obrat intervala.

Konsonantni i disonantni intervali.

Svi kvintakordi.

Mnogostranost 5/3 u duru i harmonijskom molu.

Sve vrste 6/3 i 6/4.

Bilježenje 5/3, 6/3 i 6/4 određenog stupnja u zadanom tonalitetu (npr. E:I. 6/4; b V⁶).

D₇ i obrati na zadanom tonu i mnogostranost.

D₇ i obrati u zadanim dur i mol ljestvicama u oba ključa.

Alteracija.

Kromatski pomak.

Dijatonska modulacija.

Oznake za tempo, dinamiku i način izvođenja.

Dvodjelna i trodjelna pjesma.

Rondo.

DIKTATI

Vokaliza (6-8 tonova).

Uobrađenim tonalitetima dijatonski.

S alteriranim tonovima.

S modulacijom.

Ritamski 2-4 takta.

Melodijsko-ritamski 2-4 takta s jednostavnim ritmom.

S alteriranim tonovima u tonalitetima do 4# i 4b.

2-4 takta s modulacijom.

Dvoglasi diktat 2-4 takta homofonija i lakša polifonija.

Prepoznavanje:

- svih intervala,

- svih 5/3, 6/3 i 6/4,

- D₇ i obrata,

- pojedinih tonova unutar jedne oktave,

- kraćih nizova intervala ili trozvuka.

PRVI RAZRED

MJERA

Sve mjere iz osnovne škole i promjenjljiva metrika

RITAM

INTONACIJA - MELODIJSKI ODNOSI

Utvrđivanje svih dur i mol tonaliteta.

Alterirani tonovi u duru i molu - skokovi na alterirane tonove.

Kromatski pomak u duru i molu.

Dijatonaska modulacija:

DUR - DUR 5 $\uparrow$, 5 $\downarrow$

DUR - paralelni mol

mol - PARALELNI DUR

mol - mol 5 $\uparrow$, 5 $\downarrow$

Intonacija svih $\frac{5}{3}$, $\frac{6}{3}$ i $\frac{6}{4}$.

Intonacija D_7 i obrata.

Intonacija svih intervala uzlazno i silazno.

Melodijsko ritamski primjeri (uz pjevanje jedne dionice, druga se kuca).

Dvoglasni homofoni i polifoni primjeri.

Četveroglasni kratki homofoni primjeri (gradivo harmonije).

Pjevanje s lista.

POJMOVI

Utvrđivanje znanja iz osnovne glazbene škole.

Složeni intervali (9-15).

Enharmonijska zamjena i promjena intervala.

Svi $\frac{5}{3}$ i mnogostranost u duru i sva tri tipa mola.

Svi 6/3 i 6/4.

D₇ i obrati i mnogostranost.

Sporedni septakordi u duru i mnogostranost (VD₇, MM₇, M₇).

DIKTATI

Prepoznavanje tonova od g do g₂

Vježbanje glazbene memorije, pamćenje i zapisivanje 2-4 takta:

a) ritamski diktat,

b) melodijsko-ritamski diktat (dijatonski i s alteracijama),

c) dvoglasnog (homofonog i polifonog) diktata.

Prepoznavanje svih intervala, kvintakorada, 6/3, 6/4 i D₇ i obrata.

Prepoznavanje dur i mol 5/3 u tijesnom i širokom slogu u četveroglasju u 8, 5 i 3 položaju.

DRUGI RAZRED

MJERA

2/1, 3/1, 4/1, 2/16, 3/16

RITAM

a)

b)

c)

d) poliritmika (unakrsni ritam)

INTONACIJA - MELODIJSKI ODNOSI

Kromatska durska i molska ljestvica.

Teži skokovi na alterirane tonove u duru i molu.

Stari načini.

Dijatonaska modulacija u udaljenije tonalitet.

Svi 5/3 uzlazno na zadani ton.

D₇, MM₇, M₇, S₇ i D₉

Primjeri s kromatikom u duru i molu.

Prijelazi iz melodijskog u basov ključ i obrnuto.

Intervalski primjeri.

Dvoglasni polifoni primjeri i četverglasni homofoni primjeri.

Pjevanje s lista.

POJMOVI

Sporedni septakordi u duru i harmonijskom molu te mnogostranost.

Kromatska durska i molska ljestvica.

Stari načini.

D₉ u duru i molu.

Svi 5/3 silazno na zadani ton.

DIKTATI

Kao u I. razrdu srednje škole te:

Poliritmički diktat.

Melodijsko ritamski diktati u starim načinima.

Modulacije.

Prepoznavanje septakorada VD₇, MM₇, MM₇, M₇ i S₇

D⁹ u duru i molu.

Dvoglasni polifoni s alteracijama.

Intervali na zadanom tonu.

TREĆI RAZRED

MJERA

Sve.

RITAM

INTONACIJA - MELODIJSKI ODNOSI

Intonacija svih intervala 5/3, 6/3, 6/4 uzlazno i silazno na zadani ton.

Mol-dur ljestvica i primjeri.

Primjeri s promjenama ključa.

Primjeri s kromatskim modulacijama.
Intervalski primjeri (20. st.).
Dvoglasni i troglasni primjeri.
Melodijsko ritamski primjeri.
Pjevanje s lista.

POJMOVI

Mnogostranost septakorda.
Stari ključevi.
Kromatska modulacija.
Obrati D_9
Kromatska terčna i kvintna srodnost akorda.

DIKTATI

Kao do sada te:
Prepoznavanje svih septakorada.
Zapisivanje vanjskih glasova u četveroglasnom slogu.
Prepoznavanje tonova kroz 3 oktave.

ČETVRTI RAZRED

MJERA

Sve.

RITAM

a) $\frac{2}{4}$

b)

c) $\frac{6}{8}$

INTONACIJA - MELODIJSKI ODNOSI

Cjelotonska ljestvica i primjeri.
Kromatski pomaci.
Enharmonijske modulacije.
Izvantonalne, intervalske vježbe i primjeri (XX. st.).
Primjeri u starim načinima i starim ključevima.

Dvoglasni i troglasni polifoni primjeri.
Intonacija obrata VD_7 i MM_7
Pjevanje s lista jednoglasnih i dvoglasnih primjera te melodijsko-ritamskih primjera.

POJMOVI

Cjelotonska ljestvica.
Dodekafonija.
Enharmonijska modulacija.
Enharmonijska zamjena i promjena akorda.
Alternativni akordi:
pov. 6/3, pov. 6/5, 4/3, 2 itd.
Sporedni monakordi.

DIKTATI

Ritamski.
Poliritamski.
Prepoznavanje tonova kroz 4 oktave.
Melodijsko-ritamski iz raznih glazbenih razdoblja.
Dvoglasni polifoni.
Troglasni homofoni i polifoni.
Zapis vanjskih dionica četveroglasnog sloga (Bach-korali).
Prepoznavanje svih troznaka i četveroznaka.

MOGUĆA LITERATURA

Ivan Golčić: Solfeggio za I. i II. razred srednje glazbene škole
Ivan Golčić: Solfeggio za III. i IV. razred srednje glazbene škole
Adalbert Marković: 555. izabranih tema za solfeggio, Školska knjiga, Zagreb, 1971.
Adalbert Marković: 222. izabranih tema za solfeggio, Školska knjiga, Zagreb, 1989.

GLASOVIR

METODIČKA OBJAŠNENJA

Ovaj program učeniku omogućava savladavanje i razvijanje tehnike sviranja glasovira, upoznavanje različitih formi i stilova, upućuje ga u umijeće komornog muziciranja, ukratko, omogućava ovladavanje svim izražajnim sredstvima glazbala. Cilj programa je poticanje kritičnosti, samostalnosti, osjećaja odgovornosti i natjecateljskog duha kod učenika. Izražavajući se glazbom, učenik aktivira svoje emocije i maštu, što potiče njegov kreativni pristup glazbenoj reprodukciji - nastupi pred publikom. Sve to razvija učenikovu osobnost, pamćenje, radne navike, a i utječe na njegove vnglazbene aktivnosti, oblikujući ga kao cjelokupnu ličnost. Tijekom provođenja programa, neprestano treba imati u vidu individualnost svakog učenika i s mnogo senzibiliteta pratiti razvoj njegove osobnosti.

Napominjemo da je ovaj prijedlog programa samo osnovni okvir, (uzimajući u obzir svu opsežnost glasovirske literature) koji bi nastavnicima služio kao putokaz i primjer.

Mišljenja smo da bi svaki nastavnik trebao svojim radom, znanjem i iskustvom prilagoditi program učeniku i neprestano ga proširivati i dopunjavati, prateći i usvajajući sve pozitivne novosti i kretanja na području glasovirske pedagogije. Isto tako nastavniku treba prepustiti da po svojoj procjeni i metodi odabere način i redoslijed uzimanja programa.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Sve dur i mol ljestvice kroz četiri oktave, paralelno i u protupomaku, terce, sekste i decime, paralelno i u protupomaku kroz četiri oktave. Svi trozvuci i četverozvuci i obrati u velikoj rastvorbi paralelno i u protupomaku kroz četiri oktave. Kromatska ljestvica kroz četiri oktave paralelno. Oktave iz podlaktice i zgloba istodobno i rastavljeno, paralelno kroz četiri oktave.

Tehničke vježbe

Pischna (izbor, red. Šaban)

Etide (najmanje 8 etida)

Biehl - Oktavne etide

Czerny op. 740 - nastavak

Cramer - Büllow - nastavak

Liszt op.1

Moszkowski - op.72 (lakše)
i etide drugih skladatelja odgovarajuće težine.

Polifone skladbe

J.S.Bach - Troglasne invencije (najmanje dvije invencije)
Francuska suita (jedna cijela suita)

Skladbe klasike (najmanje dvije skladbe od kojih jedna mora biti sonata)

Dittersdorf - Koncert u A duru
J. Ch. Bach - Koncert u B duru i D duru
J. Haydn - Sonata u F duru XVI/23, u C duru XVI/50
Varijacije u f molu XVII/6
W. A. Mozart - Sonata u F duru KV 280
Sonata u B duru KV 333
Sonata u D duru KV 311
Sonata u A duru KV 331
Varijacije u B duru KV 500
Varijacije u Es duru KV 353
Varijacije u C duru KV 265
L. van Beethoven - Sonata u G duru op.79
Sonata u f molu op.2 br.1
Varijacije u c molu i A duru
i ostale skladbe istih skladatelja odgovarajuće težine.

Skladbe 17. i 18. stoljeća (najmanje jedna skladba)

L. Sorkočević - Studije i sonate (izbor)
D. Scarlatti - Sonate (izbor)
G. Händel, Daquin, Couperin, Rameau
i skladbe ostalih skladatelja 17. i 18. st. odgovarajuće težine.

Skladbe 19. i 20. stoljeća (najmanje tri skladbe)

F. Schubert - Impromptus op.90 i op. 142, Moments musicaux
F. Schumann - Dječji prizori
G. Mendelssohn - Pjesme bez riječi
F. Chopin - Mazurke, Valceri (lakši), Poloneze op.posth.
E. Grieg - Lirski komadi (teži)
P. I. Čajkovski - Godišnja doba
J. Brahms - Valceri
C. Debussy -2 arabeske
S. Prokofjev - Gavota i menuet

I. Albeniz - Espana
J. Turina - Miniature
I. Berkovič - Varijacije u a molu
i skladbe drugih skladatelja odgovarajuće težine.

Skladbe hrvatskih skladatelja (najmanje jedna skladba)

D. Pejačević - Život cvijeća, Glasovirske miniature (teže)
B. Kunc - Mlado lišće
B. Bjelinski - Bagatele
F. Livadić - 2 Scherza
R. Matz - Nokturno
B. Šipuš - Vjetar u tvojoj kosi, Sunniva
I. Josipović - Studio d'Arlecchino, Studio di rondo
i skladbe drugih hrvatskih skladatelja odgovarajuće težine.

GRADIVO ZA ISPIT:

Jedna ljestvica sa svim elementima.

Jedna etida.

Jedna troglasna invencija J. S. Bacha.

Dva stavka sonate (od kojih jedan mora biti sonatnog oblika).

Jedna skladba po slobodnom izboru.

Cijeli se program izvodi napamet.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice sa svim elementima kao u prethodnom razredu

Tehničke vježbe

Pischna (izbor)

Etide (najmanje šest etida)

C. Czerny op.740 (teže)

Cramer-Büllow (teže)

M. Clementi - Gradus ad Parnassum (lakše)

F. Liszt op.1 (teže)

M. Moszkowski op. 72

R. Neupert, Moscheles op. 70

i etide drugih skladatelja odgovarajuće težine.

4. Polifone skladbe

J. S. Bach - Troglasne invencije (najmanje tri invencije)
Francuska suita (cijela)

5. Skladbe klasiike (najmanje dvije skladbe, od kojih jedna mora biti sonata)

J. Haydn - Sonate (teže)

W. A. Mozart - Sonata u a molu KV 310
Sonata u c molu KV 457
Sonata u D duru KV 576
Sonata u A duru KV 331
Fantazija u c molu KV 475
Varijacije u D duru KV 573
Varijacije u A duru KV 460

J. van Beethoven - Sonata op.2 br.1
Sonata op.14 br.1 i 2
Sonata op.10 br.1 i 2
Rondo u G duru op.129

Koncerti

J. S. Bach - Koncert u f molu
J. Haydn - Koncert u D duru
W. A. Mozart - Koncerti KV 413, KV 414 i KV 415

Skladbe 17. i 18. stoljeća (najmanje jedna skladba)

D. Scarlatti - Sonate
B. Galuppi - Sonate
i ostale skladbe skladatelja 17. i 18. st. odgovarajuće težine.

Skladbe 19. i 20. stoljeća (najmanje tri skladbe)

F. Schubert - Impromptus op.90 i op. 142 (teže)
F. Schumann - Dječji prozori, Romanca u Fis duru
F. Chopin - Mazurke, Valceri, Nokturni (lakši), Poloneze op.posth.
F. Liszt - Consolations
F. Mendelssohn - Scherzo u e molu
C. Debussy - Dječji kutić
I. Albeniz - Espana
A. Skrjabin - Preludiji op. 11 i op.16
B. Šoštakovič - Tri fantastična plesa
A. Hačaturjan - Tokata
i skladbe drugih skladatelja odgovarajuće težine.

Skladbe hrvatskih skladatelja (najmanje jedna skladba)

D. Pejačević - Život cvijeća

F. Livadić - Nokturno

B. Kunz - Valceri

B. Bjelinski - Bagatele

I. Josipović - Studio d'Arlecchino

B. Šipuš - Vjetar u tvojoj kosi

I. Brkanović - Sonetne minijature

i druge skladbe hrvatskih skladatelja odgovarajuće težine.

GRADIVO ZA ISPIT:

Jedna ljestvica sa svim elementima.

Jedna etida.

Tri stavka francuske suite J. S. Bacha.

I. i II. stavak sonate.

Jedna skladba po slobodnom izboru.

Cijeli se program izvodi napamet.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice kao u prethodnom razredu i dvostruke terce paralelno kroz dvije oktave.

Tehničke vježbe

Pischna (izbor)

Etide (najmanje šest etida)

G. Clementi - Gradus ad Parnassum

K. Kessler op.20

I. Mocheles op. 70

F. Mendelssohn op.104

R. Schumann op3

F. Chopin op.posth.

M. Moszkowski op.72

i ostale etide odgovarajuće težine.

Polifone skladbe

J. S. Bach - Engleske suite (jedna cijela)

Preludiji i fuge (DWK), jedna skladba

Skladbe klasike - sonate i koncerti

(najmanje dvije sonate, ili jedna sonata i jedan koncert)

L. van Beethoven - Sonata op.2 br.1, op.14 br.2, op.10 br.1,2 i 3 i op.13

W. A. Mozart - Koncert u A duru KV488, u C duru KV466, u d molu KV467, u Es duru KV271 i KV449

Skladbe 17. i 18. stoljeća (najmanje jedna skladba)

D. Scarlatti, Rameau, Couperin i drugi skladatelji po izboru

Skladbe 19. i 20. stoljeća (najmanje tri skladbe)

F. Schubert - Impromptu u B duru op.14, Sonata u A duru (lakša)

R. Schumann - Arabeska u C duru op. 18, Fantasiestucke op.12

J. Brahms - Intermezzi op.117,118 i 119 (izbor)

Balada op.118, Rapsodija op.79 u g molu

C. M. Weber - Poziv na ples, Rondo u C duru

F. Mendelssohn - Rondo Capriccioso op.14

F. Chopin - Nokturni, Valceri, Poloneze, Fantaisie-Impromptu op.66

F. Liszt - Nokturna, Godine hodočašća (izbor)

F. Liszt - Schubert - Soirées de Vienne

S. Prokofjev - Suita iz baleta Romeo i Julija

A. Hačaturjan - Tokata

S. Rahmanjinov - Polichinelle, Elegija, Preludiji

A. Skrjabin - Preludiji op.11 i op.16

C. Debussy - Preludiji (lakši)

I. Albeniz - Asturias

i ostale skladbe skladatelja 19. i 20. st. odgovarajuće težine.

Skladbe hrvatskih skladatelja (najmanje jedna skladba)

B. Bersa - Po načinu starih "Airs de ballet"

I. Lang - Tokata

I. Josipović - Igra staklenih perli, Studio di toccata

B. Papandopulo - 8 studija, Plesna studija, Hrvatski tanec, Kontradanca

B. Bjelinski - Tokata

T. Vidošić - Dva scherza

B. Kunc - Valceri, Bagatele

i druge skladbe hrvatskih skladatelja odgovarajuće težine.

GRADIVO ZA ISPIT:

Jedna ljestvica sa svim elementima.

Jedna etida.

Dva stavka Engleske suite ili preludij iz Engleske suite, ili preludij i fuga

J. S. Bacha.

Jedna cijela sonata L. van Beethovena.

Jedna skladba 19. stoljeća.

Cijeli se program izvodi napamet.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice kao u prethodnom razredu.

Tehničke vježbe

Pischna (izbor)

Timakin - Vježbe za rastvorbe (arpeggio)

Etide (najmanje četiri etide)

M. Moszkowski op.72

R. Schumann op.3

F. Mendelssohn op.104

F. Chopin op.10 i op. 25 (lakše) i op. posth.

F. Liszt - Un sospiro, Waldesrauschen, Gnomenreigen

S. Rahmanjinov - Etide - slike op.33 i op.39

i etide drugih skladatelja odgovarajuće težine.

Polifone skladbe (najmanje tri skladbe)

J. S. Bach - Preludiji i fuge I. i II. sv. DWK

Skladbe klasike - sonate i koncerti

(najmanje dvije sonate ili jedna sonata i jedan koncert)

L. van Beethoven - Sonate op.2 br 2 i 3, op.10 br.3, op.13, op.22, op.26,
op.27br.1 i 2, op. 28, op.31 br.1, 2 i 3, op.78 i op.90

Koncert br. 1 u C duru

W. A. Mozart - Koncerti kao u trećem razredu

Skladbe 19. i 20. stoljeća (najmanje dvije skladbe)

F. Schubert - Sonata u A duru

R. Schumann - Arabeska u C duru op. 18, Novellette, Leptiri op.2,
Fantasiestucke op.12, ABEG-Varijacije op.1

- F. Chopin - Impromptus, Poloneze, Nokturna, Scherza, Balade, Berceuse, Barkarola
- F. Liszt - Mađarske rapsodije (lakše), ostalo kao u trećem razredu
- J. Brahms - kao u trećem razredu
- F. Mendelssohn - Rondo capriccioso op.14
- C. Debussy - Suite bergamasque, Preludiji (lakši)
- A. Skrjabin - Preludiji op. 11 i op.16, Poeme op.32 br.1 i 2
- S. Prokofjev - Suita iz baleta Romeo i Juluja, Preludij u C duru, Visions fugitives op. 22
- M. Ravel - Sonatina
- S. Rahmanjinov - Moments musicaux, Preludiji
- P. I. Čajkovski - Dumka
- B. Bartok - Allegro barbaro
- E. Granados - Španjolski plesovi
- K. Szymanowski - Preludij op.1

Skladbe hrvatskih skladatelja (jedna skladba)
kao u trećem razredu odgovarajuće težine.

GRADIVO ZA ISPIT

- Jedna ljestvica sa svim elementima.
- Jedna etida.
- Jedan preludij i fuga J. S. Bacha.
- Jedna sonata L. van Beethovena.
- Jedna skladba 19. stoljeća.
- Cijeli se program izvodi napamet.*

PROGRAM ZAVRŠNOG ISPITA

- Jedna etida.
- Jedan preludij i fuga J. S. Bacha.
- Jedna sonata L. van Beethovena
- Jedna skladba 19. Stoljeća
- Jedna skladba 20. Stoljeća
- Jedna skladba hrvatskog skladatelja.
- Cijeli se program izvodi napamet.*

GLASOVIR ZA ZANIMANJE GLAZBENIK - TEORIJSKI SMJER i GLAZBENIK ORGULJAŠ

Glazbenik teorijskog smjera i glazbenik orguljaš trebali bi nastaviti s gradivom od prethodnog razreda i svladati do kraja srednjoškolskog obrazovanja gradivo II. razreda srednje škole - glasovir temeljni predmet struke.

PRVI RAZRED

MINIMUM GRADIVA

Ljestvice, šest etida, tri polifone skladbe, dvije skladbe klasičnog stila od kojih jedna mora biti sonata (ostalo varijacije ili koncert) i tri skladbe 19., 20. st. ili hrvatskih skladatelja.

GRADIVO ZA ISPIT

Jedna ljestvica, jedna etida, jedna dvoglasna invencija J. S. Bacha, prvi stavak sonate ili varijacije.

DRUGI RAZRED

MINIMUM GRADIVA

Ljestvice, šest etida, tri polifone skladbe, dvije skladbe klasičnog stila od kojih jedna mora biti sonata (ostalo varijacije ili koncert) i tri skladbe po slobodnom izboru.

GRADIVO ZA ISPIT

Jedna ljestvica, jedna etida, jedna troglasna invencija J. S. Bacha i prvi stavak sonate ili varijacije.

TREĆI RAZRED

MINIMUM GRADIVA

Ljestvice, pet etida, tri polifone skladbe (Troglasne invencije i pojedini stavci Francuske suite J. S. Bacha), dvije skladbe klasičnog stila od kojih jedna mora biti sonata (ostalo varijacije ili koncert) i najmanje dvije skladbe 19., 20. st. ili hrvatskih skladatelja.

GRADIVO ZA ISPIT

Jedna ljestvica, jedna etida, jedna troglasna invencija ili dva stavka Francuske suite J. S. Bacha i prvi i drugi stavak sonate.

ČETVRTI RAZRED

MINIMUM GRADIVA

Ljestvice, četiri etide, jedna cijela Francuska suita, jedna cijela sonata, jedna skladba 19. ili 20. st. i jedna skladba hrvatskog skladatelja.

GRADIVO ZA ISPIT

Jedna etida, dva stavka Francuske suite J. S. Bacha, jedna cijela sonata i jedna skladba hrvatskog skladatelja.

GLASOVIR OBVEZATNO

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Početnice i škole (najmanje 30 vježbi)

Matz-Šaban, Nikolajev, Thompson, Aaron i druge početnice.

Ljestvice do najmanje četiri predznaka, dur i mol, kroz jednu oktavu paralelno i u protupomaku. Trozvuci rastavljeno i istodobno kroz jednu oktavu.

GRADIVO ZA ISPIT

Jedna ljestvica i dvije vježbe.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Nastavak rada iz početnica (škola) predhodnog razreda.

Sve dur i mol ljestvice - trozvuci i četverozvuci paralelno i istodobno kroz jednu oktavu.

Etide (najmanje tri etide)

F. N. Duvernoy op. 176 - lakše

Czerny-Germer - lakše

i etide drugih skladatelja odgovarajuće težine.

Sonatine (najmanje jedna sonatina)

D. Zorić - Sonatine, Varijacije, Suite I. sv.

Izbor sonatina (najlakše)

GRADIVO ZA ISPIT:

Jedna ljestvica, jedna etida i dvije skladbe po slobodnom izboru.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Sve dur i mol ljestvice kroz dvije oktave paralelno i u protupomaku. Mala rastvorba trozvuka i četverozvuka paralelno i akordi istodobno kroz dvije oktave.

2. *Etide* (najmanje četiri etide)

F. N. Duvernoy op.176 - nastavak

Czerny - Germer - nastavak

A. M. Lemoine op.37 - izbor

i etide drugih skladatelja odgovarajuće težine

Polifone skladbe (najmanje dvije skladbe)

J. S. Bach - Male kompozicije (lakše)

Sonatine i varijacije (najmanje jedna sonatina ili varijacije)

Izbor sonatina (Pleyel, Wanhal, Hasslinger, Diabelli)

D. Mioč - Varijacije I. sv.

i druge skladbe odgovarajuće težine.

Skladbe 19. i 20. stoljeća i hrvatskih skladatelja (najmanje dvije skladbe)

R. Schumann - Album za mladež

P. I. Čajkovski - Album za mladež

D. Šoštakovič - 6 komada za djecu

B. Zorić - Mozaik XXst.

I. Lhotka - Kalinski - Međimurje malo

i druge skladbe odgovarajuće težine.

GRADIVO ZA ISPIT

Jedna ljestvica, jedna etida, jedan stavak sonatine ili varijacije i jedna skladba po slobodnom izboru.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice kao u predhodnom razredu.

Etide (najmanje četiri etide)

- A. M. Lemoine op.37 - nastavak
  - C. Czerny - Germer - nastavak
  - H. Bertini op. 29 i op. 32 - lakše
- i etide drugih skladatelja odgovarajuće težine.

3. *Polifone skladbe* (najmanje dvije skladbe)

- J. S. Bach - Male kompozicije

Sonatine (najmanje jedna sonatina)

- M. Clementi op.36
  - L. van Beethoven - Sonatine u G duru i F duru
  - A. Diabelli
- i sonatine drugih skladatelja odgovarajuće težine.

Skladbe skladatelja 19., 20. st. i hrvatskih skladatelja
(najmanje dvije skladbe)

- F. Schubert - Laki plesovi
  - R. Schumann - Album za mladež
  - P. I. Čajkovski - Album za mladež
  - S. Majkapar - Minijature, Varijacije
  - D. Kabalevski - Varijacije
  - B. Bjelinski - Muzika za djecu
  - D. Pejačević - Glasovirske minijature
- i skladbe drugih skladatelja odgovarajuće težine.

GRADIVO ZA ISPIT:

Jedna ljestvica sa svim elementima, jedna etida, jedna polifona skladba i prvi stavak sonatine.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Sve dur i mol ljestvice kroz četiri oktave i veliki protupomak. Mala rastvorba trozvuka i četverozvuka paralelno i akordi istodobno kroz tri oktave.

Etide (najmanje četiri etide)

- H. Bertini op. 29 i op. 32 - nastavak
  - C. Czerny op. 849 i op. 299 (lakše)
- i etide drugih skladatelja odgovarajuće težine.

Polifone skladbe (najmanje dvije skladbe)

J. S. Bach - Male kompozicije - nastavak

12 i 6 malih preludija

G. F. Händel - Büllow - Izbor lakih komada

Skladbe 17. i 18. st. I. sv (Knjiga i dom)

Sonatine i sonate, varijacije (najmanje dvije skladbe)

M. Clementi op. 36 i op. 37

J. Haydn - Divertimenta

L. van Beethoven - op.49 br1 i 2

D. Mioč - Varijacije II. sv

Skladbe skladatelja 19. i 20. stoljeća i hrvatskih skladatelja

(najmanje tri skladbe)

Kao u predhodnom razredu.

GRADIVO ZA ISPIT

Jedna ljestvica sa svim elementima, jedna etida, jedna skladba J. S. Bacha, prvi stavak sonatine (sonate) ili varijacije i jedna skladba po slobodnom izboru.

KOMORNA GLAZBA – GLASOVIRSKI DUO

LITERATURA

J. Haydn - Varijacije u F duru "Učitelj - Učenik"

L. van Beethoven - Varijacije u D duru

J. Brahms - Valceri op.39

A. Dvorak - Slavenski plesovi

G. Fauré - Dolly suite

N. Polunin - Končertino u G duru za dva glasovira

L. van Beethoven - Varijacije u C duru - Waldstein

F. Schubert - Fantazija u f molu op.103

E. Chabrier - Tri valcera (za dva glasovira)

M. Clementi - Dvije sonate za dva glasovira

J. Ch. Bach - Sonata u G duru za dva glasovira

W. A. Mozart - Sonate za glasovir četveroručno (lakše)

C. Debussy - Mala suite

J. Brahms - Mađarski plesovi (lakši)

F. Schubert - Valceri

D. Šoštakovič - Končertino za dva glasovira
D. Milhaud - Scaramouche
w. Lutoslawski - Varijacije na Paganinijevu temu
i skladbe drugih skladatelja slične težine.

ČEMBALO

UVOD

Prema nekim pokazateljima, uvođenje čembala kao glavnog predmeta u srednje glazbene škole u sadašnjem trenutku predstavlja stvarnu potrebu, čak to više, nužnost, budući da su sazreli uvjeti za to. Kao prvo, na Muzičkoj akademiji u Zagrebu upravo završava treća generacija diplomiranih čembalista koji predstavljaju prvi i najvažniji preduvjet da bi se uopće moglo pristupiti ostvarenju nastave u srednjim školama. Zatim, u dvije škole u Hrvatskoj (Glazbena škola u Varaždinu i Glazbena škola Vatroslava Lisinskog u Zagrebu) odvija se već nekoliko godina izborna nastava čembala i pokazuje neprekidni porast zanimanja učenika kojim se proporcionalno povećava zbog sve većeg zanimanja za staru glazbu. U tome apsolutno najviše zaostajemo za europskim trendovima i došlo je vrijeme da se to promijeni, tim više što ćemo ubrzo biti dio Europe. To ujedno znači da nećemo više moći jednostavno zatvarati oči prema općoj davno usvojenoj praksi kojom se već u okrilju srednje škole određena pozornost poklanja autentičnom izvođenju stare glazbe, kao i autentičnom instrumentariju.

U Hrvatskoj je takav trend sve prisutniji otkad su diplomirali prvi čembalisti, jer bez njih je danas nezamislivo bilo koji sastav za baroknu glazbu. O tome govori činjenica da se u periodu od posljednjih sedam godina ustrojio znatan broj takvih sastava koji neprekidno djeluju, a njihov broj stalno raste. Primjerice, *Hrvatski barokni ansambl* bez čembalista uopće ne bi mogao djelovati, a tu su još i mnogi drugi manji sastavi poput *Musica da camera* i sličnih. Nije na odmet spomenuti i činjenicu da gotovo svi mladi čembalisti posjeduju vlastita glazbala što je vrlo važno za njihov daljnji razvoj, koji nužno uključuje i mogućnosti koncertiranja i širenja spoznaja o baroknoj literaturi i staroj glazbi, još uvijek nedovoljno poznatoj u našoj sredini.

Naposljetku, sve ovo je važno imati na umu kad se govori o jednoj piramidalno organiziranoj edukaciji koja mora neprekidno teći od srednje škole prema visokoj školi i daljnjem usavršavanju. To konkretno u ovom slučaju znači da bi usmjereno školovanje iz čembala s prirodnim i postupnim usvajanjem znanja u srednjoj školi znatno pridonijelo kakvoći studija koji bi posljedično tome mogao pružiti više širine i još cjelovitije školovanje u svakom smislu riječi.

Tjedni broj sati

NASTAVNI PREMET	R A Z R E D			
	I. sr.	II. sr.	III. sr.	IV. sr.
Čembalo	2	2	3	3
Solfeggio	2	2	2	2
Harmonija	2	2	1	1
Polifonija	-	-	2	1
Povijest glazbe	2	2	2	2
Glasovir	2*	2*	2	2
Komorna glazba	-	-	2	2
Zbor ¹	4	4	4	4
Čitanje partitura ²	1	1	-	-1
UKUPNO	14	14	19	18

Napomene:

¹ Prema potrebi školskog orkestra umjesto predmeta Zbor može se upisati Orkestar.

² Predmet Čitanje partitura može se u I. i II. razredu upisati kao izborni predmet.

* sat traje 30 minuta

METODIČKA OBJAŠNENJA

Program se izvodi kroz četiri godine, dva školska sata (45 minuta) tjedno u I. i II. razredu i tri školska sata (45 minuta) u III. i IV. razredu srednje glazbene škole.

Svrha je programa stjecanje umijeća sviranja na čembalu te upoznavanje s mogućnostima i posebnostima glazbala kroz njegov povijesni razvoj i kroz literaturu koja obuhvaća nekoliko stilskih razdoblja, počam od kasne renesanse, preko baroka, rokoka do rane kalsike i potom 20. stoljeća uključujući i hrvatske skladatelje. Postupnim svladavanjem tehničkih problema te zakonitosti ornamentacije i intepretacije različitih stilova, učenik će biti osposobljen za solističko i skupno (komorno) muziciranje.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Osnovne informacije o glazbalu u povijesnom kontekstu s osvrtom na različite tipove glazbala (spinet, klavikord, čembalo).

Postava ruke, način udara, osnove tehnike sviranja.

Upućivanje u važnost urtexta kod učenja čembala.

Elementi interpretacije

Artikulacija
Fraziranje
Osnove ornamentacije
Stilske karakteristike

Razvijanje tehnike sviranja

Sviranje ljestvica (terce, sekste, oktave, mala rastvorba, trozvuci)
Tehničke pozicione vježbe, jednostavne etide iz pojedinih zbirki (M. Boxal: *Harpsichord Studies*, K. Rosenharth: *The Amsterdam Harpsichord - Tutor I. i II.*, I. Ahlgrimm: *Manuale der Orgel und Cembalo Technik*)

LITERATURA

I. Kipnis: A. First Harpsichord Book (Oxford University Press)
Early English Keyboard Music (Ferguson)
Early Italian Keyboard Music (Ferguson)
Liechte Claviermusik des Barock (Schott)
Elisabeth Rogers hir Virginal Book
J. S. Bach: Mali preludij (Šest i Dvanaest)
Dvoglasne invencije (Utrext)
J. Chr. Bach: Sechs leichte Sonaten (Schott)
M. Corette: Premier Livre de Pièces de Clavecin
F. Couperin: Izabrani najlakši stavci iz zbirke "27 suite"
(Pièces de Clavecin)
C. Daquin: Kukavica
D. Scarlatti: Izabrane najlakše sonate (K. Gilbert, Heugel Paris)
P. A. Soler: Izabrane najlakše sonate (Silva Iberica, I. i II. sv.)
Motovunjanin: Frotole (izbor)
Napomena: Umjesto navedenih skladbi u nastavni program mogu se uvrstiti i skladbe drugih skladatelja primjerene zahtjevnosti.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Šest tehničkih vježbi ili laganih etida.
Četiri sonate po izboru (D. Scarlatti, A. Soler).
Tri skladbe skladatelja 17. stoljeća.
Pet malih preludija J. S. Bacha.
Četiri dvoglasne invencije J. S. Bacha.
Četiri skladbe francuskih skladatelja.
Jedna sonata (J. Chr. Bach).
Dvije Frotle A. Motovunjanina.

ISPITNO GRADIVO

Jedna skladba skladatelja 17. stoljeća.

Jedna dvoglasna invencija J. S. Bacha.

Tri skladbe francuskih skladatelja.

Jedna sonata D. Scarlattija (može se izabrati i sonata drugih skladatelja, A. Soler).

Jedna skladba po izboru nastavnika.

Ispitni program izvodi se iz notnih zapisa.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Upoznavanje razvoja glazbala kroz povijest i osnovni podaci o njihovim graditeljima u različitim europskim sredinama.

Vажnost samostalnog i sadržajnog vježbanja.

Registracija.

Elementi interpretacije

Artikulacija

Fraziranje

Ornamentacija

Agogika

Improvizacija

Razvijanje tehnike sviranja

Proširenje gradiva na teže skladbe D. Scarlattija i A. Solera.

Različite vrste udara.

LITERATURA

Fitzwilliam Virginal Book (izbor lakših skladbi engleskih virđinalista: Byrd, Bull, Tomkins, Gibbons)

H. Purcell: Harpischord Works (suite)

Early French Keyboard Music (Ferguson)

G. Frescobaldi: Izbor jednostavnih skladbi iz zbirke "Fiori musicali"
(Canzonette, preludiji, plesovi)

J. S. Bach: Dvoglasne i troglasne invencije, Francuske suite
(cis-mol, Es-dur)

J. Chr. Bach: Solfeggio u c-molu

D. Scarlatti: Sonate (izbor iz 555 sonata - srednje težine)

C. Seixas: Sonate (izbor iz I. i II. sv.)

F. Couperin: Izbor iz suita

J. Ph. Rameau: Izbor lakših skladbi iz zbirke suita (Pièces de Clavecin)

D. Paradies: Sonate per Gravicembalo (Schott)

G. Ch. Wagensiel: Sechs Divertimenti

J. Haydn: 6 Esterhazy Sonaten

J. Chr. Bach: Sonate za čembalo

Motovunjanin: Frotole (izbor)

Zbirka iz dubrovačkih samostana (E. Armano)

Napomena: Umjesto navedenih skladbi u nastavni program mogu se uvrstiti i skladbe drugih skladatelja primjerene zahtjevnosti.

Sviranje u komornom ansamblu

Sviranje continua prema potrebi sa školskim orkestrom umjesto zbora.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Četiri skladbe skladatelja 17. stoljeća.

Dvije dvoglasne invencije J. S. Bacha.

Dvije troglasne invencije J. S. Bacha

Jedna francuska suitea J. S. Bacha.

Pet kraćih stavaka ili cijela suitea francuskog skladatelja.

Jedna sonata J. Haydna.

Najmanje šest sonata D. Scarlattija.

Dvije skladbe po izboru nastavnika.

ISPITNO GRADIVO

Jedna skladba skladatelja 17. stoljeća.

Dvije troglasne invencije ili četiri stavka francuske suite (Allemande, Courant, Sarabande i Gigue)

Dva stavka francuskog skladatelja.

Jedna sonata D. Scarlattija.

Jedna skladba po izboru nastavnika.

Ispitni program izvodi se iz notnih zapisa.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Nastavak tehničkog i glazbenog školovanja.

Upućivanje učenika na samostalno i sadržajno vježbanje.

Analitički pristup djelima.

Elementi interpretacije

Artikulacija
Fraziranje
Pravilno disanje
Ornamentacija
Improvizacija

Razvijanje tehnike sviranja

Nastavak s tehničkim vježbama (Boxall, Alghrimm).
Postupno uvođenje sve zahtjevnijih virtuosnih sonata (etida) D. scarlattija
i A. Solera.

LITERATURA

Fitzwilliam Virginal Book (izbor)
G. Frescobaldi: Izbor skladbi iz zbirke "Fiori musicali"
J. P. Swellinck: Opera Omnia (izbor G. Leonhardta)
C. Merulo: Canzonen (Piodux)
J. S. Bach: Troglasne invencije
    Francuske suite
    Das wohltemperierte Clavier, I. sv.
    (izbor najlakših preludija i fuga)
C. Ph. E. Bach: Sonate (izbor srednje težine)
D. Scarlatti: Sonate
    (izbor iz 555 sonata virtuosnog karaktera - srednje težine)
C. Seixas: Sonate (izbor)
F. Couperin: Pièces de Clavecin (izbor)
L. Marchand: Pièces de Clavecin (izbor)
J. Haydn: Sonate (izbor)
W. A. Mozart: Rane skladbe za čembalo (Menueti, 6 njemačkih plesova)
L. Sorkočević: 4 studije
N. Njirić: 3 sonate za čembalo
Anonimus: Košljunska sonata u G-duru (18. st.)
Napomena: Umjesto navedenih skladbi u nastavni program mogu se
uvrstiti i skladbe drugih skladatelja primjerene zahtjevnosti.

Sviranje u komornom sastavu

Sviranje barokne glazbe u manjim sastavima prema uvjetima u školi.
Pratnja postojećih solista u školi (pjevača, gudača, puhača).
Mogućnost sviranja četveroručno na čembalu (J. Chr. Bach,
W. A. Mozart)
Ako je potreban continuo u orkestru, čembalist može umjesto zbora
upisati orkestar.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Tri skladbe skladatelja 17. stoljeća.

Šest etida (sonata) Scarlattija, Seixasa, Solera

Dvije troglasne invencije

Dva preludija i fuge iz “ Das wohltemperierte Clavier, I. sv.” J. S. Bacha

Jedna engleska suita ili lakša toccata J. S. Bacha.

Jedna suita francuskog autora (Couperin ...)

Jedna sonata C. Ph. E. Bacha po izboru.

Dvije skladbe hrvatskih skladatelja ili skladatelja 20. st.

ISPITNO GRADIVO

Jedna veća skladba skladatelja 17. stoljeća.

Dva preludija i fuge J. S. Bacha ili tri stavka engleske suite (g-mol, a-mol).

Tri skladbe francuskog skladatelja ili kraća cijela suita (Couperin, Rameau).

Jedna sonata D. Scarlattija (virtuozna).

Jedan stavak ranoklasične sonate po izboru nastavnika (J. Haydn, C. Ph. E. Bach).

Ispitni program izvodi se iz notnih zapisa.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Razvoj tehnike kroz izbor zahtjevnih etida (sonata).

Upute o starim prstometima.

Zrelost interpretacije.

Elementi interpretacije

Artikulacija

Fraziranje

Agogika

Ornamentacija

Samostalna improvizacija

Registracija

Razlikovanje pojedinih stilova.

Razvijanje tehnike sviranja

Tehničke vježbe uz izbor težih etida (sonata).

F. Couperin: L'art de toucher le Clavecin

(stari prstometi i vježbe za pojedine tehničke probleme)

M. Boxal-Lindley: Early Keyboard Fingerings

LITERATURA

F. Couperin: 8 preludija iz "L'art de toucher le Clavecin"

Fitzwilliam Book (izbor zahtjevnih skladbi skladatelja 17. st.).

G. Frescobaldi: Izbor skladbi iz zbirke "Fiori musicali"

D. Scarlatti: Sonate (izbor zahtjevnijih i polaganijih)

C. Seixas: Sonate (izbor iz Vi., VII. i VIII. sveska)

P. A. Soler: Sonate (izbor) izdanje Rubio, Madrid

L. Couperin: Suite (izbor pojedinih stavaka)

F. Couperin: Pièces de Clavecin (izbor)

J. S. Bach: Das wohltemperierte Clavier, I. i II. sv.

Engleske suite (a-mol, g-mol)

Toccata u e-molu

Koncert u f-molu

C. D. von Dittersdorf: Koncert u A-duru

J. Haydn: Koncert u C-duru, F-duru

J. Chr. Bach: Koncerti (izbor)

T. Giordani: Koncert u C-duru

C. Ph. E. Bach: Sonate, Fantazije (izbor)

J. Haydn: Sonate (izbor)

L. Sorkočević: Sonata u A-duru (izdanje L. Šabana)

T. Resti: Varijacije u C-duru

G. Ligheti: Hungarian Rock

Napomena: Umjesto navedenih skladbi u nastavni program mogu se uvrstiti i skladbe drugih skladatelja primjerene zahtjevnosti.

Sviranje u komornom sastavu

Komorna glazba (mali sastavi, pratnja solista, četveroručno sviranje, continuo u orkestru).

Ako je potreban continuo u orkestru, čembalist može umjesto zbora upisati orkestar.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Četiri skladbe skladatelja 17. stoljeća.

Šest etida (virtuoznih).

J. S. Bach: Dva preludija i fuge iz WTC, I. i II. sv.
J. S. Bach: Jedna cijela suita, tocatta
Jedna suita francuskog autora
Jedna sonata (J. Haydn, C. Ph. E. Bach)
Dvije skladbe hrvatskih skladatelja ili skladatelja 20. st.

ISPITNO GRADIVO

Jedna skladba skladatelja 17. stoljeća.
Jedna sonata D. Scarlattija (virtuozna).
Dva preludija i fuge J. S. Bacha (I. i II. sv. Das wohltemperierte Clavier)
ili
jedna cijela suita, tocatta J. S. Bacha (Engleska, Francuska).
Jedna kraća suita francuskog skladatelja ili tri pojedinačna stavka.
Jedna sonata (J. Haydn, C. Ph. E. Bach).
Jedna skladba hrvatskih skladatelja ili skladatelja 20. st.
Ispitni program izvodi se iz notnih zapisa.

FLAUTA

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dur i mol ljestvice s rastavljenim toničkim trozvukom i dominantnim četverozvukom u šesnaestinkama, dvostrukim udarcem jezika s različitim artikulacijama, tercama i ostalim intervalima.

SKLADBE

Taffanel- Gaubert: Tehničke vježbe od br. 1-4 (obvezno)
J. Andersen: op.33, 24 progresivne etide
N. Platonov: 20 etida
B. T. Berbiquier: 18 Exercices ou Etudes
E. Köhler: op.33 III svezak

LITERATURA

G. F. Händel: Sonate (po izboru)
M. Blavet: Sonate (po izboru)
Ch. E. Bach: Sonata u a-molu
A. Vivaldi: Sonate (po izboru)
Ch. Buterne: Sonata u C-duru

L. Veracini: Sonata seconda
W. Roehr: Sonate (po izboru)
A. Vivaldi: Koncert u G-duru
M. Golčić: Hrvatski skladatelji za flautu i glasovir (izd. Music play)

ISHOD UČENJA

Minimum:

Taffanel-Gaubert: Tehničke vježbe (obvezno).
Jedan svezak od navedenih vježbi.
Dva ciklička djela.

ISPITNO GRADIVO

Jedna vježba iz zadanog programa (nije obvezno napamet).
Dva stavka iz cikličkog djela, brzi i polagani (obvezno svirati napamet).

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dur i mol ljestvice s rastavljenim toničkim trozvukom i dominantnim četverozvukom u šesnaestinkama, dvostrukim udarcem jezika s različitim artikulacijama, tercama i ostalim intervalima.

SKLADBE

Taffanel-Gaubert: Tehničke vježbe od br.5-9 (obvezno)
G. Gariboldi: op.134 “Grandes Etudes de style”
M. Mayse-Boehm: 12 Etida
A. B. Fürstenau: op. 125 24 Etide

LITERATURA

G. F. Handel Sonate (po izboru)
J. J. Quantz: Sonata u G-duru
L. Veracini: Sonata prima
G. Ph. Telemann: Sonate (po izboru)
W. A. Mozart: Sonate po izboru
P. Locatelli: Sonate (po izboru)
A. Fils: Koncert u D-duru
Ch. W. Gluck: Koncert u G-duru
A. Vivaldi: Koncert u g-molu “La Notte”

M. Prebanda: Bosanska pastorala
J. Matanović: Sonatina
A. Marković: Lento, Nocturno
B. Sakač: Pastoral
M. Golčić: Hrvatski skladatelji za flautu i glasovir (izd. Music play)
Skladbe po izboru nastavnika, čitanje s lista
i skladbe drugih hrvatskih skladatelja po izboru.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Taffanel-Gaubert: Tehničke vježbe (obvezno).
Jedan svezak od navedenih vježbi.
Dvije sonate.
Jedan koncert.

ISPITNO GRADIVO

Jedna vježba iz zadanog programa (nije obvezno napamet).
Dva stavka iz cikličkog dijela, brzi i polagani (obvezno svirati napamet).

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dur i mol ljestvice s rastavljenim toničkim trozvukom i dominantnim četverozvukom u šesnaestinkama, dvostrukim i trostrukim udarcem jezika s različitim artikulacijama i u bržim tempima.

SKLADBE

Taffanel-Gaubert: Tehničke vježbe 10-13
J. Andersen: 24 tehničke vježbe op.63 (12 vježba)
A. B. Fürstenau; 6 velikih studija (vježba) op.15
Taffanel-Gaubert: Methode complete de Flute V. sv.

LITERATURA

J. S. Bach: Sonata u C-duru
J. J. Quantz: Sonate (po izboru)
W. A. Mozart: Sonate (po izboru)
J. Haydn: Koncert u D-duru
G. Ph. Telemann: Koncert u D-duru
J. J. Quantz: Koncert u G-duru

M. Golčić: Hrvatski skladatelji za flautu i glasovir (izd. Music play)
N. Mazzoni: Sedam capriccia za flautu solo (izd. Music play)
skladbe hrvatskih skladatelja (po izboru)
skladbe po izboru nastavnika i čitanje s lista

ISHOD UČENJA

Minimum:

Taffanel-Gaubert: Tehničke vježbe (obvezno).
Jedan svezak od navedenih vježbi.
Dvije sonate.
Jedan koncert.

ISPITNO GRADIVO

Jedna vježba iz zadanog programa (nije obvezno napamet).
Dva stavka iz cikličkog dijela i to:
- I., II., III., st. koncerta ili dva stavka sonate (polagani i brzi)
ili concertino (cijeli).

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dur i mol ljestvice s rastavljenim toničkim trozvukom i dominantnim četverozvukom u šesnaestinkama, dvostrukim i trostrukim udarcem jezika s različitim artikulacijama i u bržim tempima.

SKLADBE

Taffanel-Gaubert: Tehničke vježbe 14-17
J. Andersen: 24 tehničke vježbe op.63 (12 vježba)
Taffanel-Gaubert: Methode complete de Flute VI. sv. (12 vježbi)
Moyse-Sousmann: 24 dnevne vježbe op.53

LITERATURA

J. S. Bach: Sonate (jedna po izboru)
G. Ph. Telemann: Sonata u a-molu
J. S. Bach: Suita u h-molu
G. Ph. Telemann: Suita u a-molu
J. Haydn: Koncert u D-duru
W. A. Mozart: Koncerti u G-duru i D-duru

C. Stamitz: Koncert u G-duru
C. Chaminade: Concertino
G. Ph. Telemann: Fantazije za flautu solo (po izboru)
C. Debussy: Syrinx za flautu solo
A. Honeger: Ples koze za flautu solo
G. Enescu: Cantabile e presto
A. Russel: Svirači flaute op. 27 (stavak po izboru)
M. Golčić: Hrvatski skladatelji za flautu i glasovir (izd. Music play)
N. Mazzone: Sedam capriccia za flautu solo (izd. Music play)
Skladbe hrvatskih skladatelja.
Skladbe po izboru nastavnika.
Studije iz literature za orkestar.
Čitanje s lista.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Taffanel-Gaubert: Tehničke vježbe (obvezno).
Jedan svezak od navedenih vježbi.
Dvije sonate.
Jedan koncert ili Concertino.

ISPITNO GRADIVO

Jedna vježba iz zadane literature.
Jedno cijelo cikličko djelo.
Skladba hrvatskog skladatelja.
Virtuozno djelo (po izboru) ili dva orkestralna sola iz literature za orkestar (obvezno svirati napamet).

KLARINET

PRVI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Svladavanje gradiva 1., 2. i 3. razreda osnovne glazbene škole.

LITERATURA

T. Uhlík: Klarikajdanka - album za mlade klarinetist (izd. Music play)

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Svladavanje gradiva 4., 5. i 6. razreda osnovne glazbene škole.

LITERATURA

T. Uhlík: Klarikajdanka - album za mlade klarinetist (izd. Music play)

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Ubrzano svladavanje zahtjeva sviranja klarineta osnovnog glazbenog obrazovanja za starije učenike.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Stalna kontrola disanja, intonacija, dinamika, fražiranje, ritam, agogika.

Durske i molske ljestvice, trozvuci, četverozvuci s artikulacijom.

Komorna glazba.

Orkestralne studije.

SKLADBE

S glasovirom po slobodnom izboru i ciklička djela.

LITERATURA

J. Nochta: Tehnika klarineta I. dio

J. Tonžetić: 29 etida

P. Jeaniean: Etudes progr. et melod. I. dio

V. Gambaro: 21 Capricci

C. M. Weber: Concertino Es- dur op. 26

T. Pokorny: Koncert

F. Mendelson Bartholdy: Sonata

G. Cavallin: Hrvatski skladatelji za klarinet i glasovir (izd. Music play)

G. Cavallin: 50 dnevnih vježbi za klarinet (izd. Music play)

ISHOD UČENJA

Minimum:

Deset etida.

Jedan koncert ili concertino.

Skladba uz pratnju glasovira.

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida - V. Gambaro (svira se iz nota).

C. M. Weber: Concertino (zaključno s 2. varijacijom - svira se napamet).

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Razvijanje tehničkih sposobnosti, posebno staccata.

Durske i molske ljestvice, trozvuci, četverozvuci s artikulacijama na sve načine.

Komorna glazba.

Orkestralne studije.

SKLADBE

S glasovinom po slobodnom izboru i ciklička djela.

LITERATURA

J. Nochta: Tehnika klarineta I. dio

J. Tonžetić: 29 etida

L. Blatt: Etide

P. Jeanjean: Etudes progr. et melod. II. dio

E. Cavallini: 30 capricci

C. M. Weber: Koncert f- mol

F. Kramar: Koncert Es- dur

G. Cavallin: Hrvatski skladatelji za klarinet i glasovir (izd. Music play)

G. Cavallin: 50 dnevnih vježbi za klarinet (izd. Music play)

ISHOD UČENJA

Minimum:

Deset etida.

Jedan koncert.

Skladba uz pratnju glasovira.

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida - G. Cavallin.

Brzi stavak koncerta.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

- Razvijanje tehničkih sposobnosti, posebno staccata.
- Durske i molske ljestvice, trozvuci, četverozvuci s artikulacijama na sve načine.
- Komorna glazba.
- Orkestralne studije.

SKLADBE

- S glasovirom po slobodnom izboru i ciklička djela.

LITERATURA

- J. Nochta: Tehnika klarineta II. dio
- E. Cavallini: 30 Capricci
- J. S. Bach-U. Delecluse: 15 etudes
- W. A. Mozart: Koncert u A-duru
- C. M. Weber:Koncert f- mol
- F. Poulenc: Sonata
- C. Saint-Saens: Sonata
- F. Kramar: Koncert Es- dur
- B. Bjelinski: Koncert
- G. Cavallin: Hrvatski skladatelji za klarinet i glasovir (izd. Music play)
- G. Cavallin: 50 dnevnih vježbi za klarinet (izd. Music play)
- G. Cavallin: 6 kvarteta za 4 klarineta (izd. Music play)

ISHOD UČENJA

Minimum:

- Deset etida.
- Jedan koncert.
- Dvije skladbe (jedna domaćeg skladatelja).

ISPITNO GRADIVO

- Jedna etida - G. Cavallin.
- Brzi stavak koncerta.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Durske i molske ljestvice, trozvuci, četverozvuci s artikulacijama na sve načine.

Komorna glazba.

Orkestralne studije.

SKLADBE

S glasovinom po slobodnom izboru i ciklička djela.

LITERATURA

J. Nochta: Tehnika klarineta II. dio

P. Jeanjean: Etudes progr. et melod. 3. dio

E. Cavallini: 30 Capricci

J. S. Bach-U. Delecluse: 15 etudes

U. Delecluse: Six suites de J. S. Bach

C. M. Weber:Koncert br. 2

C. Saint-Saens: Sonata

F. Poulenc: Sonata

K. Kurpinski: Koncert

J. Brahms: Sonate

G. Cavallin: Hrvatski skladatelji za klarinet i glasovir (izd. Music play)

G. Cavallin: 50 dnevnih vježbi za klarinet (izd. Music play)

G. Cavallin: 6 kvarteta za 4 klarineta (izd. Music play)

ISHOD UČENJA

Minimum:

Deset etida.

Jedan koncert.

Dvije skladbe (jedna domaćeg skladatelja).

ISPITNO GRADIVO

Godišnji ispit:

Jedna etida.

Brzi stavak koncerta.

Završni ispit:

Etida (svira se iz nota).

Koncert ili sonata (svira se napamet).

Skladba hrvatskog skladatelja (svira se napamet).

Skladba po izboru (svira se napamet).

SAKSOFON

PRVI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Glazbalo

- Upoznavanje.
- Usnik, ligatura i trstika.
- Tijelo glazbala.
- Sklapanje glazbala.
- Uvid u tabulaturu glazbala.

Tehnički elementi

- Položaj usnika u ustima, pravilna postava usnih mišića (ambažura), gledanje pred ogledalom zbog provjere ispravnosti položaja usnih mišića.
- Puhanje u glazbalo.
- Stav pri sviranju.
- Upoznavanje cijelog opsega saksofona.
- Legato sviranje.
- Upotreba jezika pri sviranju.

Vrijednosti nota, vrste mjera, ritamske kombinacije

- Cijela nota, polovinka, polovinka s točkom, četvrtinka, osminka, šesnaestinka.
- Pauze: cijela, polovinska, četvrtinska 4/4, 2/4, 3/4, 3/8, 6/8, 9/8, 2/2 itd.
- Kombinacije polovinki i četvrtinki, punktirane note (četvrtinka s točkom - osminka, osminka - četvrtinka s točkom), sinkopa (osminka - četvrtinka - osminka), kao i sve kombinacije koje se pojavljuju u metodama, etidama i skladbama za taj razred.
- Znak ponavljanja, prima volta, seconda volta.
- Korona.
- Kratice u notnom pismu: D.C. al Fine, D.S. al Fine.
- Predtakt.

Elementi interpretacije

- Izdržavanje tonova mezzo-forte i decrescendo (*mf* > *p*).
- Dinamika : *mp*, *f*, *crescendo*, *decrescendo*.
- Fraza pod lukom.
- Legato, odvajanje tonova jezikom.
- Disanje isključivo na zadanim mjestima.
- Sfz.*, *fp*, *staccato*, *tenuto*.
- Oznake tempa: allegro, moderato, adagio, presto, vivo, allegretto, lento, largo i sve ostale koje se pojavljuju u etidama i skladbama za taj razred.
- Agogičke značajke: accelerando, ritardando, ritenuto.

Upoznavanje s formom skladbe ili vježbe, motiv, fraza, rečenica itd.

Tehnika sviranja

Kromatska ljestvica u cijelom opsegu saksofona.

Vibrato – korištenje u skladbama.

Durske i molske ljestvice do 4 predznaka plus tonički trozvuk i dominantni i smanjeni septakord.

Tehničke vježbe

Tehničke vježbe uzastopnog ponavljanja jednog intervala

J. M. Londeix: Exercices mecaniques I. (ed. Lemoine)

Etide

M. Mule: 24 etudes faciles (ed. Leduc)

G. Lacour: 50 etudes faciles... 1 i.2. knjiga (ed. Billaudot)

Skladbe

E. Bozza: Menuet des Pages (ed. Leduc)

W. van Dorsselaert: Musicolor (ed. Billaudot)

A. Ameller: La Plata (ed. Philippo)

Prudent Bataille: Badine-badine (ed. Billaudot)

Pascal Proust: Petite romance (ed. Martin)

Marcel Perrin: Berceuse (ed. Leduc)

Guy Lacour: Tendre melodie (ed. Billaudot)

Monique Cecconi: Ariette (ed. Combre)

Michel Meriot: Legende Poitevine (ed. Combre)

Jerome Naulais: Sax symbole (ed. Martin)

Jean Bouvard: Chant elegiaque et final (ed. Billaudot)

Guy Lacour: Chanson modale (ed. Billaudot)

Alain Crepin: L'elephant et la poupée (ed. Martin)

Charles Jay: Aria et scherzetto (ed. Lemoine)

Jeannine Rueff: Chansone et passepied (ed. Leduc)

Sviranje s lista

Etide u skladu s tehničkim sposobnostima.

Metode

Serge Bichon: Jouez du saxophone I. (ed. Choudens).

ISHOD UČENJA

Minimum:

Durske i molske ljestvice do četiri predznaka plus tonički trozvuk i dominantni septakord

tj. smanjeni septakord.

Učenici bi trebali svladati cijelu metodu (S. Bichon), cijelu prvu knjigu

(25 etida) G. Lacoura, te dio etida druge knjige(26.-50. etida) G. Lacoura

ili dio (24 etide) M. Mule.
Barem tri skladbe s glasovirom zadane u programu.

ISPITNO GRADIVO

Dursku i / ili molsku ljestvicu do 4 predznaka po cijelom registru plus tonički trozvuk, legato i / ili non legato tj artikulacija.

Jednu etidu (Lacour, Mule).

Jednu skladbu s glasovirom.

Program se svira napamet.

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Tehnički elementi

Disanje dijafragmom, rad s metronomom.

Daljnje njegovanje intonacije i to pomoću elektronskog ugađača (tunera), uočavanje intonativnih teškoća i njihovo ispravljanje pomoću dodatnih tipki, ugađanje s glasovirom, vježbanje i uočavanje niže i više intonacije od zadane na glasoviru i, ako je moguće, s drugim glazbalima.

Vrijednosti nota, vrste mjera, ritamske kombinacije

Mješovite mjere: 5/8, 7/8.

Ritamske mjere u skladu s zadanim gradivom.

Elementi interpretacije

Izdržavanje tonova **f**, **mf**, **p**, **f**>**p**.

Crescendo i decrescendo, poštivanje dinamskih oznaka.

Poznavanja većine oznaka za tempo, dinamiku i način izvođenja.

Upoznavanje s formom skladbe ili vježbe, motiv, fraza, rečenica itd.

Uvježbavanje skladbi s posebnom pažnjom na dinamiku, fraziranje, artikulaciju, zadani tempo, agogiku itd.

Tehnika sviranja

Kromatska ljestvica u cijelom opsegu saksofona (legato i artikulacija).

Vibrato.

Sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuk, dominantni i smanjeni septakord.

Tehničke vježbe

Tehničke vježbe uzastopnog ponavljanja jednog intervala:

J. M. Londeix: Exercices mecaniques 1.i 2. (ed Lemoine)

H. Prati: 23 mini puzzles (ed. Billaudot)

Etide

M. Mule: 24 etudes faciles (ed.Leduc)

G. Lacour: 50 etudes faciles...2. knjiga (ed. Billaudot)
H. Prati: 17 etudes faciles et progressives (ed. Billaudot)
J. Andersen: 18 petites etudes op. 41 (ed. Billaudot)
M. Mule: 18 exercices ou etudes (Berbiguier) (ed. Leduc)

Skladbe

Alain Crepin: Les jeux de Panda (ed. Martin)
Charles Jay: Aria et scherzetto (ed. Lemoine)
Jeanine Rueff: Chanson et passepied (ed. Leduc)
Jean Avignon: Spiritual et danse exotique (ed. Billaudot)
Rene Duclos: Piece breve (ed. Leduc)
Jeanne Leleu: Danse nostalgique (ed. Lemoine)
Rene Berthelot: Adage et arabesque (ed. Leduc)
Marcel Bitsch: Villageoise (ed. Leduc)
Andre Chailleux: Andante et allegro (ed. Leduc)
Denis Joly: Cantilene et danse (ed. Leduc)
i druge skladbe odgovarajuće težine.

Ostali sadržaji

Dueti za saksofone
Josef Smid: Selected duets for saxophones (ed. Smid)
Marc Dijoux: 45 duos sur les aires folkloriques (ed. Martin)
Dueti za saksofone u neklasičnom stilu
Hedwig Peychar: Sax Dixieland for beginners (ed. Melodie)
Sax Rags for beginners
Alto sax blues for beginners
Sax Boogies for beginners

Sviranje s lista

Brža tempa, etide odgovarajuće težine s ritmički kompliciranijim tekstom i zahtijevnom artikulacijom.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuk i dominantni septakord tj. smanjeni septakord.
Deset etida (Prati 17 etudes, Mule, Andersen)
Dvije skladbe uz pratnju glasovira.

ISPITNO GRADIVO

Dursku i / ili molsku ljestvicu do 7 predznaka po cijelom registru plus tonički trozvuk, legato, non legato i/ ili artikulacija
Jedna etida (Prati, Mule, Andersen).

Jedn skladba uz pratnju glasovira.

Program se svira napamet.

LITERATURA

Billaudot - Gerard Billaudot, 14, rue d'Echiquier, 75010 Paris

Combre - Editions M. Combre, 24, Boulevard Poissonniere, 75009 Paris

Kjos - Neil A. Kjos Music Co., Publisher, Park Ridge Illinois 60068

Leduc - Alphonse Leduc, 175, rue Saint-Honore, 75040 Paris Cedex 01

Lemoine - Henry Lemoine, 24, rue Pigalle, 75009 Paris

Martin - Editions Robert Martin, 106, rue de la Coupee,
71850 Charnay - les - Macon, France

Melodie - Edition Melodie A. Peterer, Musik-Center Zürich Postfach 260,
8049 Zürich, Switzerland

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Vladanje glazbalom u skladu sa zahtjevima u etidama i skladbama.

Elementi interpretacije

Izdržavanje tonova **f**, **mf**, **p**, **f** > **p**.

Crescendo i decrescendo, poštivanje dinamskih oznaka.

Poznavanja većine oznaka za tempo, dinamiku i način izvođenja.

Tehnika sviranja

Kromatska ljestvica u cijelom opsegu saksofona u svim artikulacijama

Sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuci, dominantni i smanjeni akordi.

J. M. Londeix: Gammes et modes (ed. Leduc)

J. M. Londeix: Les gammes conjointes et en intervalles (ed. Lemoine)

Tehničke vježbe

J. M. Londeix: Exercices mecaniques 1. i 2. (ed. Lemoine)

H. Prati: 23 mini-puzzles (ed. Billaudot)

Etide

J. Andersen: 18 petites etudes (ed. Billaudot)

M. Mule: 18 exercices ou etudes (Berbiguier) (ed. Leduc)

M. Mule: 48 etudes d'apres Ferling (ed. Leduc)

H. Klose: 25 etudes de mecanisme (ed. Leduc)

J. Andersen: 24 etudes instructives op. 30 (ed. Billaudot)

L. Niehaus: Basic jazz conception for saxophone

Skladbe

- R. Berthelot: Adage et arabesque (ed. Leduc)
  - J. Ibert: Histoires (ed. Leduc)
  - P. Hindemith: Sonate (ed. Schott)
  - P. Bonneau: Suite (ed. Leduc)
  - A. Cherepnine: Sonatine sportive (ed. Leduc)
  - A. Jolivet: Fantasie-impromptue (ed. Leduc)
  - R. Planel: Prelude et saltarelle (ed. Leduc)
- i druge skladbe odgovarajuće težine.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuk i dominantni septakord tj. smanjeni septakord.

Deset etida.

Dvije skladbe uz pratnju glasovira, od kojih jedna ciklična.

ISPITNO GRADIVO

Dursku i molsku ljestvicu po cijelom registru plus tonički trozvuk i dominantni septakord tj. smanjeni septakord legato, non legato i/ ili artikulacija.

Jednu etidu.

Jednu skladbu ili stavak cikličnog djela uz pratnju glasovira.

Program se svira napamet.

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Exercices mecaniques 1. i 2. treba koristiti po redosljedu i u sporijim tempima. Tijekom školovanja treba ponavljati vježbe u bržim tempima.

Etide su različitih tehničkih razina i raznih namjena. Zadatak je učitelja da, u skladu s potrebama učenika, odredi koliko će upotrijebiti etida različitih skladatelja. Među nabrojanim etidama svakako treba istaknuti - Mule: 48 etudes d'apres Ferling i Niehaus: Basic jazz conception for saxophone. Iz Mulove knjige predlažem za prvi razred koristiti neparne etide. Niehaus je neophodan za početke učenja jazza.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Vladanje glazbalom u skladu s zahtjevima u etidama i skladbama.

Elementi interpretacije

Izdržavanje tonova *f, mf, p, f > p*.

Crescendo i decrescendo, poštivanje dinamičkih oznaka.

Poznavanje oznaka za tempo, dinamiku i način izvođenja.

Tehnika sviranja

Kromatska ljestvica u cijelom opsegu saksofona u svim artikulacijama.

Sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuci, dominantni i smanjeni akordi.

J. M. Londeix: *Gammes et modes* (ed. Leduc)

J. M. Londeix: *Les gammes conjointes et en intervalles* (ed. Lemoine)

Tehničke vježbe

J. M. Londeix: *Exercices mecaniques 1. i 2.* (ed. Lemoine)

Etide

M. Mule: *Exercices journaliers* (Terschak) (ed. Leduc)

M. Mule: *48 etudes d'apres Ferling* (ed. Leduc)

H. Klose: *15 etudes concertantes* (ed. Leduc)

L. Niehaus: *Intermediate jazz conception for saxophone*

Skladbe

J. Absil: *Sonate* (ed. Lemione)

J. Casterede: *Scherzo* (ed. Leduc)

Y. Bourrel: *Sonate op. 18*

A. Ameller: *Suite d'apres J. P. Rameau*

R. Planel: *Prelude et saltarele* (ed. Leduc)

A. Cherepnine: *Sonatine sportive* (ed. Leduc)

P. Hindemith: *Sonate* (ed. Schott)

ISHOD UČENJA

Minimum:

Sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuk i dominantni septakord tj. smanjeni septakord.

Deset etida.

Dvije skladbe uz pratnju glasovira, od kojih jedna ciklična.

ISPITNO GRADIVO

Durska i molska ljestvica po cijelom registru plus tonički trozvuk i dominantni septakord tj. smanjeni septakord legato, non legato i/ ili artikulacija.

Jedna etida.

Jedna skladba ili stavak cikličkog djela uz pratnju glasovira

Program se svira napamet.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Vladanje glazbalom u skladu sa zahtjevima u etidama i skladbama.

Elementi interpretacije

Izdržavanje tonova *f*, *mf*, *p*, *f* > *p*.

Crescendo i decrescendo, poštivanje dinamskih oznaka.

Poznavanje oznaka za tempo, dinamiku i način izvođenja.

Tehnika sviranja

Kromatska ljestvica u cijelom opsegu saksofona u svim artikulacijama

Sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuci, dominantni i smanjeni akordi.

J. M. Londeix: Gammes et modes (ed. Leduc)

J. M. Londeix: Les gammes conjointes et en intervalles (ed. Lemoine)

Tehničke vježbe

J. M. Londeix: Exercices mecaniques 1. i 2. (ed. Lemoine)

Etide

M. Mule: Exercices journaliers (Terschak) (ed. Leduc)

M. Mule: 48 etudes d'apres Ferling (ed. Leduc)

M. Mule: 53 etudes (Boehm, Terschak, Furstenau) (ed. Leduc)

J. Andersen: 29 grandes etudes (ed. Billaudot)

L. Niehaus: Intermediate jazz conception for saxophone

Skladbe

P. Bonneau: Concerto (ed. Leduc)

J. Absil: Sonate (ed. Lemoine)

P. Maurice: Tableaux de Provence (ed. Leduc)

D. Milhaud: Scaramouche (ed. Salabert)

A. Glazounov: Concerto (ed. Leduc)

A. Ameller: Suite d'apres J. P. Rameau

R. Planel: Prelude et saltarele (ed. Leduc)

P. Creston: Sonata (ed. Tempelton)

H. Tomasi: Ballade (ed. Leduc)

P. M. Dubois: Concerto (ed. Leduc)

ISHOD UČENJA

Minimum:

Sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuk i dominantni septakord tj. smanjeni septakord.

Deset etida.

Dvije skladbe uz pratnju glasovira, od kojih jedna ciklička.

ISPITNO GRADIVO

Durska i molska ljestvica po cijelom registru plus tonički trozvuk i dominantni septakord tj. smanjeni septakord legato, non legato i/ ili artikulacija.

Jedna etida.

Jedna skladba ili stavak cikličkog djela uz pratnju glasovira

Program se svira napamet.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Vladanje glazbalom u skladu sa zahtjevima u etidama i skladbama.

Elementi interpretacije

Izdržavanje tonova f, mf, p, f>p.

Crescendo i decrescendo, poštivanje dinamičkih oznaka.

Poznavanje oznaka za tempo, dinamiku i način izvođenja.

Tehnika sviranja

Kromatska ljestvica u cijelom opsegu saksofona u svim artikulacijama

J. M. Londeix: Gammes et modes (ed. Leduc)

J. M. Londeix: Les gammes conjointes et en intervalles (ed. Lemoine)

Tehničke vježbe

J. M. Londeix: Exercices mecaniques 1. i 2. (ed. Lemoine)

Etide

M. Mule: Etudes variees (ed. Leduc)

M. Mule: 48 etudes d'apres Ferling (ed. Leduc)

M. Mule: 53 etudes (Boehm, Terschak, Furstenau) (ed. Leduc)

L. Niehaus: Intermediate jazz conception for saxophone

Skladbe

P. Bonneau: Concerto (ed. Leduc)

P. Maurice: Tableaux de Provence (ed. Leduc)

D. Milhaud: Scaramouche (ed. Salabert)

A. Glazounov: Concerto (ed. Leduc)

P. Creston: Sonata (ed. Tempelton)

H. Tomasi: Ballade (ed. Leduc)

P. M. Dubois: Concerto (ed. Leduc)

C. Pascal: Sonatine (ed. Durand)

J. Ibert: Concertino da camera (ed. Leduc)

ISHOD UČENJA

Minimum:

Sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuk i dominantni septakord tj. smanjeni septakord.

Deset etida.

Dvije skladbe uz pratnju glasovira, od kojih jedna ciklička.

Jedna ciklička skladba uz pratnju glasovira.

ISPITNO GRADIVO

Završni ispit:

Cikličko djelo.

Djelo hrvatskog skladatelja.

Skladba po slobodnom izboru.

Program se svira napamet.

OBOA

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Ispitno gradivo za prijemni ispit za upis u I. razred srednje glazbene škole:

Ljestvica (rastavljeni trozvuk).

Jedna etida (Billat ili Wiedeman).

Skladba uz pratnju glasovira (ne lakša od Corelli: Koncert u F-duru I. i II. st. ili Händel: I. Sonata u c-molu III. i IV. st.).

Sviranje dur i mol ljestvice na ispitima oboe u svim razredima (osim na maturi).

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Sve ljestvice u bržem tempu, D⁷, fraziranje.

Prepoznavanje stilova, njihova interpretacija, prilagođavanje artikulacije stilu i karakteru skladbe.

LITERATURA

J. Schmitt: 24 etide (prvih 12)

J. Wiedeman: 45 etida (izbor: ne manje od 16)

C. Paessler: 24 larga (sve preostalo: ne manje od 16)

J. Sellner: Methode pour hautbois (pola)

G. F. Händel: I. sonata (sve)

T. Albioni: jedan od koncerata (npr. d-mol) barem dva stavka

R. Schumann: 3 Romanzen (jedna)

J. Čipić: Hrvatski skladatelji za obou i glasovir (izd. Music play)

ISPITNO GRADIVO

Jedna ljestvica, rastavljeni trozvuk i D⁷ .

Jedna etida.

Skladba uz pratnju glasovira (ne lakše od Händel: Sonata - dva stavka ili Albioni: Koncert u d-molu II. stavak).

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Sve artikulacije u različitim registrima i jakosti, svi stupnjevi dinamike (i akcenti).

Vibrato, intonacija (Gillet).

LITERATURA

F. Schmitt: 24 etide (13. – 24.)

J. Sellner: Methode pour hautbois

J. H. Luft: 24 etide (najmanje 8 etida)

J. Bertti: 18 capricci per oboe (najmanje 8)

J. S. Bach: Orkestarstudije I dio (izbor)

G. F. Händel: Koncert u g-molu

B. Godard: Legende pastorale

G. F. Telemann: Koncert u f-molu

T. Albioni: jedan koncert (npr. B-dur)

R. Schumann: Romanzen

J. Čipić: Hrvatski skladatelji za obou i glasovir (izd. Music play)

ISPITNO GRADIVO

Jedna ljestvica, rastavljeni trozvuk i D⁷ .

Jedna etida (Schmitt).

Skladba uz pratnju glasovira

(ne lakše od Händel: Koncert u g-molu II. stavak).

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Vibrato i disanje (Gillet) stacato u stilskim razdobljima, fraziranje.

Ritmiziranje ljestvice, akordi, D⁷, njega i higijena piska i oboe, izrada piskova, osnovni popravci oboe, tonske, intonacijske i artikulacijske vježbe, svi trileri.

Čitanje á vista.

LITERATURA

- F. Gillet: Tehnika oboe
- A. Giampieri: 16 studia (polaganiji tempo)
- G. Brandaleone: 12 studia (1-6)
- K. Mille: 20 studija za obou (najmanje 12)
- H. Brod: etide (izbor)
- W. Ferling: etide (izbor)
- J. S. Bach: Orkestarstudije II. dio (izbor)
- J. Čipić: Hrvatski skladatelji za obou i glasovir (izd. Music play)

SKLADBE

- A. Marcelo: Koncert u d-molu
- D. Cimarosa: Koncert za obou i gudače
- C. Saint-Saens: Sonata;
- G. F. Händel: II. Sonata u g-molu
- J. Matanović: Rapsodija za obou i glasovir "Antimylitare"

ISPITNO GRADIVO

- Dvije ljestvice (dur i mol).
- Jedna etida (Mille ili Brandaleone).
- Skladba uz pratnju glasovira (cikličko djelo: dva stavka).

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

- Fraziranje, vibrato u tempima i razdobljima, staccato, glisando, flagoleti
- Svi trileri, upoznavanje sa srodnim instrumentima
- (Engleski rog, oboa damore),
- (Gillet: Tehnika oboe), izrada i dotjerivanje piskova.

LITERATURA

- F. Giampieri: 16 studia (u tempu)
- G. Brandaleone: 12 studia (7-12)
- G. Brandaleone: 6 capricci (najmanje 2)
- H. Brod: etide (izbor)
- F. Gillet: etide (izbor)
- J. Čipić: Hrvatski skladatelji za obou i glasovir (izd. Music play)
- E. Rotwell: Orkestarstudije I i II dio (izbor)

SKLADBE

J. Haydn: Koncert za obou u C-duru
W. A. Mozart: Koncert za obou u C-duru
P. Hindemith: Sonata
E. Bozza: Pastoral
K. Odak: Rondo
J. Matanović: Simfonija elemenata
D. Bukvić: Fantazija za obou solo
A. Britten: VI. metamorfoza (najmanje dvije)
F. Pulanc: Sonata
A. Vivaldi: Koncert u a-molu
Ch. Collin: Solo de concourt (3me, 5me)

ISPITNO GRADIVO

Godišnji ispit:

Jedna etida (Giampieri studia ili dva stavka capriccia).

Dva stavka cikličkog djela.

Završni ispit:

Jedna etida (Giampieri studia ili dva stavka capriccia).

Skladba hrvatskog skladatelja.

Cikličko djelo (u cjelosti).

Solo skladba (Bukvić: Fantazija ili jedna metamorfoza Britten) ili tri reprezentativna orkestralna sola.

FAGOT

PRVI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Opis i sastavljanje glazbala.

Držanje glazbala (stojeći, sjedeći stav).

Opis piska i držanje u ustima (podesiti pisak za lako izvođenje).

Tvorba tona (demonstracija tona - nastavnik).

Impostacija: usnica, jezik.

Disanje.

Ljestvice - dur - paralelni mol (legato, staccato).

LITERATURA

- E. Bordeau: Grande methode complete
- J. Weissenborn: Škola za fagot, op.8, 1.dio
- Hauliter: Le debutant basoniste (Fagotist početnik I. dio)
- J. Stazenhofer: 24 etide za fagot
- F. Oubradous: Scales & Daily Exercises, I. svezak

SKLADBE

- A. Havkins: Gavota
- J. E. Galliard: 6 sonata za fagot
- A. Vivaldi: Koncert u a-molu, F VIII, No 7, I. stavak
- B. Bjelinski: Dvije invencije
- D. Kabalevski: sonatina
- J. E. Galliard: Sonata u a-molu
- B. Marcello: Sonata u a-molu
- E. Ozi: 24 capriccia

ISPITNO GRADIVO

- Jedna etida.
- Skladba uz glasovir po izboru.

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

- Ljestvice - dur - paralelni mol (legato, staccato).

LITERATURA

- E. Bordeau: Grande methode complete
- Loushez: 20 etida
- J. Satzenhofer: 24 etide za fagot
- L. Milde: Etide op.24
- F. Oubradous: Scales & Daily Exercises, II. svezak
- F. Oubradous: III. svezak (komplementarne etide s tehničkim i melodijskim tretmanom)

SKLADBE

- J. E. Galliard: 6 Sonata za fagot
- A. Vivaldi: Koncert u a-molu, F VIII, No 7
- B. Marcello: Sonata u e-molu
- B. Bjelinski: Dvije invencije
- B. de Boismortier: Sonata za fagot

- B. de Boismortier: Sonata br.5
- A. Vivaldi: La Notte
- B. de Boismortier: Koncert u D-duru
- A. Vivaldi: Sonata u B-duru
- W. A. Mozart: Koncert u B-duru

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida.

Jedan stavak koncerta ili dva stavka sonate (polagani i brzi).

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Sve dur i mol ljestvice (legato, staccato, kombinacije legato-staccato te razne ritmičke kombinacije - punktirano, sinkopirano...).

Daljnje usavršavanje u tvorbi tona, impostaciji usana i jezika, vibrato, dinamika.

LITERATURA

B. Gambaro: 18 etida

L. Milde: Etide op.24

J. Satzenhofer: Etide

Loushez: 20 etida

Haultier: Le debutant basoniste (Fagotist početnik)

F. Oubradous: Scales & Daily Exercises, I. svezak

SKLADBE

J. E. Galliard: 6 Sonata za fagot

A. Vivaldi: Koncert u a-molu, F VII, No 7

Koncert u B-duru La Notte, F VIII No1

B. Marcello: Sonata u e-molu

J. Weissenborn: Andante

B. Bjelinski: Dvije invencije

A. Vivaldi: Koncert u a-molu, F VIII, No17

Koncert u C-duru, F VIII No2

J. F. Fach: Sonata u C-duru

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida.

Jedan stavak koncerta ili dva stavka sonate (polagani i brzi).

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Sve dur i mol ljestvice (legato, staccato, kombinacije legato-staccato te razne ritmičke kombinacije - punktirano, sinkopirano...).

Daljnje usavršavanje u tvorbi tona, impostaciji usana i jezika; vibrato; dinamika.

LITERATURA

K. Pivonka: Izbor etida za fagot

L. Milde: Etide op.24

F. Oubradous: Scales & Daily Exercises, I. svezak

SKLADBE

J. E. Galliard: 6 Sonata za fagot

B. Marcello: Sonata u e-molu, F VIII No6

J. F. Fach: Sonata u C-duru

A. Vivaldi: Koncert u C-duru, F VIII No17

Koncert u B-duru, F VIII No24

A. Vivaldi: Koncert u e-molu, F VIII, No6

W. A. Mozart: Koncert u B-duru, KV191

Boismortier: Sonata za fagot

G. Pierne: Concert piece

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida.

Jedan stavak koncerta ili dva stavka sonate (polagani i brzi).

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Sve dur i mol ljestvice (legato, staccato, kombinacije legato-staccato te razne ritmičke kombinacije - punktirano, sinkopirano...).

Daljnje usavršavanje u tvorbi tona, impostaciji usana i jezika, vibrato, dinamika.

Izrada i podešavanje piska za lako izvođenje.

LITERATURA

L. Milde: Koncertne etide op.26 I.dio

F. Oubradous: Scales & Daily Exercises, II. svezak

E. Bozza: Etudes Journaliers

J. S. Bach: Sonate i Suite za violoncello solo
Partita za flautu solo
(Bachove sonate, suite i partite sviraju se kao virtuosne etide)

SKLADBE

J. Boismortier: Sonata za fagot
J. F. Fach: Sonata u C-duru
A. Vivaldi: Koncert u e-molu, F VIII No6
Koncert u a-molu, F VIII No2
Koncert u c-molu, F VIII No14
Sonata u B-duru
J. Chr. Bach: Koncert u B-duru
A. Vivaldi: Koncert u e-molu, F VIII, No6
G. Pierne: Concert piece
Solo de concert
C. M. von Weber: Koncert u F-duru

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida.
Jedan stavak koncerta ili dva stavka sonate (polagani i brzi).

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Sve dur i mol ljestvice (legato, staccato, kombinacije legato-staccato te razne ritmičke kombinacije - punktirano, sinkopirano...)
Daljnje usavršavanje u tvorbi tona, impostaciji usana i jezika, vibrato, dinamika.
Izrada i podešavanje piska za lako izvođenje.

LITERATURA

L. Milde: Koncertne etide op.26 II.dio
P. M. Dubois: 12 etida
E. Ozi: 42 capriccia
F. Oubradous: Scales & Daily Exercises, II. svezak
E. Bordeau: Grande methode complete
J. S. Bach: Sonate i Suite za violoncello solo
Partita za flautu solo
(Bachove sonate, suite i partite sviraju se kao virtuosne etide)

SKLADBE

- G. F. Telemann: Sonata u Es-duru
Sonata u e-molu
- W. A. Mozart: Koncert u B-duru, KV 191
- A. Vivaldi: Koncert u e-molu, F VIII No6
Koncert u a-molu, F VIII No2
- G. Pierne: Concert piece
- C. M. von Weber: Koncert u F-duru
- R. Matz: Elegija i humoreska
- C. M. von Weber: Andante e Rondo Ungarese
- G. Pierne: Solo de concert
- J. N. Hummel: Koncert za fagot
- Ph. F. Boddecker: Sonata sopra La Monica

ISPITNO GRADIVO

- Jedna etida.
- Jedan stavak koncerta ili dva stavka sonate (polagani i brzi).

TRUBA

PRVI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

- Gradivo 1., 2. i 3. razreda osnovne glazbene škole.
- Dur i mol ljestvice (do 4. predznaka).
- Sudjelovanje u komornim sastavima i orkestru.

LITERATURA

- C. Colin: Melodius fundamentals
- N. Obradović: Trublja moje glazbalo
- J. B. Arban: Sto elementarnich etud
- S. Balasanjin: Škola za trublju
- H. J. Krumpfer: Trumpet studies (do 30. stranice)

SKLADBE

- J. Porret: Concertino 3
- V. Ščelokov: Kavalerist
- T. Susato: Ronde et sartarelo
- H. J. Krumpfer: Drei variation uber ein lied (Tema i Varijacija br.1)

ISPITNO GRADIVO

Dur ljestvica s trozvukom.

Dvije etide (melodijska, tehnička) - jedna napamet.

Skladba uz glasovir - po izboru nastavnika od navedenih skladbi.

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Usavršavanje i razvijanje tehnike sviranja dnevnih vježbi (disanje, vježbe na usniku, vokalize /staccato, legato/, dur i mol ljestvice).

Sve dur i mol ljestvice.

Sudjelovanje u komornim sastavima i orkestru.

Priprema učenika za prijamni ispit srednje škole.

LITERATURA

P. Clodomir: Petits exercices

J. B. Arban: Volstandinge schule

J. Porret: Methode progressive

H. J. Krumpfer: Trumpet studies I. dio

D. Gatti: Škola za trubu I. dio

N. Obradović: Trublja moje glazbalo (izd. Music play)

SKLADBE

V. Ščelokov: Dječji koncert

R. Defosse: Les games ne vacances

A. Millares: Fantasia para la tromba (Itroukcija, Tema, Varijacija br.1 - edicija E. H. Taar)

L. Kogan: Koncert za trubu

B. Bjelinski: Musica per tromba (Aria)

J. Porret: Concertino br.20

ISPITNO GRADIVO

Dur ljestvica s trozvukom.

Dvije etide (jedna napamet).

Skladba uz glasovir - po izboru nastavnika iz navedenog gradiva.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Usavršavanje tehnike disanja.

Povećavanje pokretljivosti.

Staccato (dupli jezik),
Proširenje opsega na trublji,
Dur i mol ljestvice (kroz dvije oktave, razložene u istom tempu).
Sudjelovanje u komornim sastavima i orkestru.

LITERATURA

M. Schlosberg: *Daly drills*
P. Clodomir: *Petits exercices* (usavršiti)
W. Wurm: *Izabrane etide* (5 etida do 15. stranice po izboru nastavnika)
J. B. Arban: *Volstandinge schule für trompete*
(usavršiti i razraditi do 115. stranice)
H. Pietzsch: *Trompete schule II. dio*
L. Lisering: *Neue schule für B trompete I. dio*

SKLADBE

J. Porret: *Concertino 28*
A. Street: *Rondino*
J. Ed. Barat: *Fantasie en Mi^b*
A. Millares: *Pantasia para la tromba* (edicija by Edward H. Tarr)

ISPITNO GRADIVO

Dur i paralelna mol ljestvica s trozvukom.
Dvije etide (melodijska, tehnička) - jedna napamet..
Skladba uz glasovir - po izboru nastavnika, od navedenih.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Usavršavanje tehnike disanja.
Povećavanje pokretljivosti.
Staccato (dupli jezik).
Proširenje opsega na trublji.
Sudjelovanje u komornim sastavima i orkestru.
Dur i mol ljestvice (kroz dvije oktave, razložene u istom tempu).

LITERATURA

M. Schlosberg: *Daly drills*
C. Koprach: 60 etida za trublju I. dio
W. Wurm: *Izabrane etide* (od 15. do 40. stranice)
J. B. Arban: *Volstandinge schule für trompete* (od 115. do 181. stranice)

- A. Johanson: 50 instruktive etuden
- A. Vizutti: Trumpeth metohod Book 1
- L. Lising: Transponier schule (für B und A trompete) I. dio

SKLADBE

- G. Balay: Andante et Allegro
- P. Baldassari: Sonata
- J. B. Loeillet: Sonate en Si^b
- J. Matanović: Planetarij.

ISPITNO GRADIVO

- Dur i paralelna mol ljestvica s trozvukom.
- Dvije etide (melodijska, tehnička) - jedna napamet..
- Skladba uz glasovir - po izboru nastavnika, od navedenih.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

- Usavršavanje tehnike disanja.
- Povećavanje pokretljivosti.
- Staccato (dupli jezik).
- Proširenje opsega na trublji.
- Dur i mol ljestvice (kroz dvije oktave, razložene u istom tempu).
- Sudjelovanje u komornim sastavima i orkestru.

LITERATURA

- M. Schlosberg: Daly drills
- A. Vizutti: Trumpeth metohod Book 1
- C. Colin – A. Harris: Artistic studies (po izboru nastavnika)
- J. B. Arban: Volstandinge schule für trompete (od 183. do 197. stranice - jedna etida po izboru nastavnika)
- L. Lising: Transponier schule II. dio
- A. Johanson: 50 instruktive etuden
- W. Wurm: Izabrane etide (do kraja)
- P. Clodomir: Vingt etudes mignonnes

SKLADBE

- P. Rougnon: Premier solo de concert
- B. Martinu: Sonatina
- L. Erik Larson: Concertino

A. Corelli: Sonata VIII.

H. Purcell: Sonata

ISPITNO GRADIVO

Dur i paralelna mol ljestvica s trozvukom.

Dvije etide (melodijska, tehnička) - jedna napamet..

Skladba uz glasovir - po izboru nastavnika, od navedenih.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Usavršavanje tehnike disanja.

Povećavanje pokretljivosti.

Staccato (dupli jezik).

Proširenje opsega na trublji.

Dur i mol ljestvice (kroz dvije oktave, razložene u istom tempu).

Sudjelovanje u komornim sastavima i orkestru.

LITERATURA

M. Schlosberg: Daly drills

J. B. Arban: Volstandinge schule für trompete (od 183. do 247. stranice)

C. Colin – A. Harris: Artistic studies (po izboru nastavnika)

A. Vizutti: Trumpeth metohod Book 1

S. Stamp: Tehničke vježbe

R. Capparelli: 24 etide

P. Clodomir: Douze etudes caracteristiques

R. Sabarich: Transponier schule II. dio

L. Lising: Transponier schule II. dio

P. Clodomir: Six petits dous I. i II. dio

F. Werner: 40 etuden für trompete

SKLADBE

J. Hubenau: Sonata

J. N. Hummel: Koncert u Es-duru

T. Albinoni: Koncert u C-duru

J. Neruda: Koncert

A. Goedicke: Koncertna etida

B. Bjelinski: Musica per tromba (Preludij, Aria, Rondo)

J. Haydn: Koncert u Es-duru

F. Verachinni: Koncert.

ISPITNO GRADIVO

Dvije ljestvice (dur i mol) s rastavljenim trozvukom u šesnaestinkama - napamet.

Dvije etide (melodijska, tehnička) - jedna napamet..

Cikličko djelo i djelo hrvatskog skladatelja.

TROMBON

PRVI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Disanje, položaj grla, jezika i usnica.

Držanje glazbala, postava usnika.

Nastup tona, izdržavanje dugih tonova.

Izvođenje različitih artikulacija i dinamike.

Ritmičke vježbe (uz metronom) u različitim tempima.

Intoniranje intervala unutar jedne oktave uzlazno i silazno (kromatski).

Harmonijske vokalize različitih artikulacija i dinamike.

Lip tehnika.

Sve dur i prirodne mol ljestvice unutar jedne oktave.

Rastvoreni trozvuci glavnih stupnjeva u rasponu jedne i pol oktave.

Čitanje s lista, transponiranje.

Ljestvice i tehničke vježbe

Max Schlossberg: Daily Drills And Technical Studies 1-59

Charles Colin: Advanced Lip Flexibilities 1-8

Gunter Fuhlich: Neue Schule für Zugposaune 1-115

Robert Müller: Škola za trombon I. i II. dio

Skladbe

Johann S. Bach: Choral "Wachet auf"

Franz Schubert: "Der Lindenbaum" lied

Robert Hoffman: Koračnica

August Riemer: Autumn Evensong

Aram Hačaturjan: Andantino

Johann S. Bach: Sarabande

Johann S. Bach: Choral "Jesus, bleibet meine Freude"

Henry Purcell: Trumpet Tune

Georg F. Händel: Sarabande

Sviranje u sastavu

Skupno sviranje dnevnih vježbi, ljestvica i rastvorbi akorada.

Sviranje dueta, Wurm: Dueti

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dur i mol oktave do 3 predznaka unutar jedne oktave.

Škola za trombon I. dio.

Dvije skladbe uz glasovirsku pratnju.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rastavljenim trozvucima glavnih stupnjeva.

Vježba različitog karaktera od skladbe.

Skladba uz glasovirsku pratnju.

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Na svakom satu ponavljanje zadane glazbene fraze, te transponiranje iste u gore navedene tonalitete, uz promjene artikulacije i dinamike. Čitanje pravilnih glazbenih cjelina duljine do 16 taktova, na prvi pogled.

Češće učiti gradivo napamet, a vježbu ili skladbu ispitnog programa svirati napamet.

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Intoniranje intervala unutar jedne oktave uzlazno i silazno (kromatski).

Harmonijske vokalize u rasponu do dvije oktave.

Izvođenje različitih artikulacija i dinamike.

Ritmičke vježbe.

Lip tehnika.

Interpretiranje glazbenih stilova.

Sve dur i mol (prirodne, melodijske i harmonijske) ljestvice, te stare načine (dvije oktave).

Rastvoreni trozvuci svih ljestvičnih stupnjeva u rasponu do dvije oktave.

Ljestvice i tehničke vježbe

Branimir Slokar: Warm Ups And Technical Routines 1-10

Max Schlossberg: Daily Drills And Technical Studies 36-104

Charles Colin: Advanced Lip Flexibilities I dio i III dio 1-10

Branimir Slokar: Doppel-und Dreifachzunge

Gunter Fuhlisch: Neue Schule für Zugposaune 116-290

C. Kopprasch: 60 ausgewählte Etüden 1-15

Robert Müller: Tehničke vježbe 1-10

Skladbe

Ivan Štuhec: Vesela skladbica

Jozef Francl: Mala suita

Robert Clerisse: Priérre

A. G. Villoldo: El Choclo

Fernand Lamy: Choral varié I. st.

Carlos Sanders: Adios Muchachos

Robert Clerisse: Theme de concours I. st.

Ludwig van Beethoven: Adelaide

Johann A. Hasse: Suita (Menuet i Bourrée)

Aleksandar Borodin: "Princ Igor" - tema

Arcangelo Corelli: Sonata X in F (for violin)

Edward Elgar: Poms And Circumstances

Johann S. Bach: Arioso (Piano Concerto in F)

Wilhelm Heiser : "Das Grab auf der Heide" lied

Felix Mendelsohn: Nocturno ("Midsummer Night's Dream")

G. B. Pergolesi: Nina (aria)

Sviranje u sastavu

Sviranje ljestvica i rastvorbi akorada (unisono), te kadenci i drugih harmoniziranih primjera (višeglasno).

Sviranje dueta i tria (K.Henning: Easy Exercisses For 2 Tbns, G.Banco: Dueti, Speer: Sonate, J. B. de Boismortier: Sonate, O. Blume: Dueti).

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dur i mol ljestvice unutar jedne oktave do 5 predznaka.

Pet dnevnih vježbi.

Deset tehničkih vježbi.

Dvije skladbe uz glasovirsku pratnju.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rastavljenim akordima glavnih stupnjeva (2 oktave).

Vježba različitog karaktera od skladbe.

Skladba uz glasovirsku pratnju.

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Na svakom satu ponavljanje zadane glazbene fraze, te transponiranje iste u sve tonalitete (kromatskim i cjelostepenim pomacima uzlazno i silazno, te kvintnim i kvartnim krugom), uz promjene artikulacije i dinamike. Čitanje vježbi i kraćih kompozicija na prvi pogled.

Češće učiti gradivo napamet, a vježbu ili skladbu ispitnog programa svirati napamet.

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Intoniranje intervala unutar jedne oktave uzlazno i silazno.

Harmonijske vokalize u rasponu do dvije oktave.

Vježbe za dvostruki i trostruki jezik, lip tehnika.

Stilska interpretacija.

Ljestvice i tehničke vježbe

Branimir Slokar: Warm Ups And Technical Routines 1-10

Max Schlossberg: Daily Drills And Technical Studies 105-130

Charles Colin: Advanced Lip Flexibilities III dio 11-24

Branimir Slokar: Doppel-und-Dreifachzunge

Ernst Geatke: Tonleiter-und-Arpeggien Studien

C.Kopprasch: 60 Ausgewählte Etüden 16-30

Marco Bordogni: 60 Vocalises 21-30

O.Blume (D.Gatti): Gran metodo 6-15

Robert Müller: Tehničke vježbe I. dio

Škola za tenor ključ

Skladbe

Izvorne:

Camille Saint-Saëns: Cavatine op.144

Miroslav Miletić: Allegretto

Jan van der Waart: Capriccio

Obrade:

Johann S. Bach: Preludio (I Suite für Cello solo)

César Franck: Panis angelicus

Sviranje orkestralnih izvadaka

Johann Doms: Orchesterstudien für Soloposuanen

W. A. Mozart, J. Brahms, H. Berlioz

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dnevne vježbe.

Deset etida.

Dvije skladbe uz glasovirsku pratnju.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rastavljenim akordima glavnih stupnjeva (2 oktave).

Vježba različitog karaktera od skladbe.

Skladba uz glasovirsku pratnju.

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Na svakom satu ponavljanje zadane glazbene fraze, te transponiranje iste u sve tonalitete (kromatskim i cjelostepenim pomacima uzlazno i silazno, te kvintnim i kvartnim krugom), uz promjene artikulacije i dinamike. Čitanje vježbi i kraćih kompozicija na prvi pogled.

Češće učiti gradivo napamet, a vježbu ili skladbu ispitnog programa svirati napamet.

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Intoniranje intervala unutar jedne oktave uzlazno i silazno.

Harmonijske vokalizacije u rasponu do dvije oktave.

Vježbe za dvostruki i trostruki jezik, lip tehnika.

Stilska interpretacija.

Ljestvice i tehničke vježbe

Branimir Slokar: Warm Ups And Technical Routines 1-10

Max Schlossberg: Daily Drills And Technical Studies 131-162

Charles Colin: Advanced Lip Flexibilities III dio 24→

Branimir Slokar: Doppel-und-Dreifachzunge

Ernst Geatke: Tonleiter-und-Arpeggien Studien

C.Kopprasch: 60 Ausgewählte Etüden 31-40

Marco Bordogni: 60 Vocalises 31-40

Henry Couillaud: 31 études brillantes de M. Bleger 1-11

O.Blume (D.Gatti): Gran metodo 15-23

R. Miller: Tehničke vježbe II. dio

Skladbe

Izvorne:

P. V. de la Nux: Solo de concours

Krsto Odak: Impromptu

Ernst Soehse: Concertino

Roger Boutry: Choral varié

Obrade:

Benedetto Marcello: Sonata IV (cello) u f molu

N. Rimski-Korsakov: Indijska pjesma ("Sadko")

Eufonij:

Wolfgang A. Mozart: Koncert No 1 (rog)

Sviranje orkestralnih izvadaka

Johann Doms: Orchesterstudien für Soloposaune

G. Mahler, N. Rimski Korsakov, G. Rossini

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dnevne vježbe.

Deset etida.

Dvije skladbe uz glasovirsku pratnju.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rastavljenim akordima glavnih stupnjeva (2 oktave).

Vježba različitog karaktera od skladbe.

Skladba uz glasovirsku pratnju .

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Na svakom satu ponavljanje zadane glazbene fraze, te transponiranje iste u sve tonalitete (kromatskim i cjelostepenim pomacima uzlazno i silazno, te kvintnim i kvartnim krugom), uz promjene artikulacije i dinamike. Čitanje vježbi i kraćih kompozicija na prvi pogled.

Češće učiti gradivo napamet, a vježbu ili skladbu ispitnog programa svirati napamet.

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Intoniranje intervala unutar jedne oktave uzlazno i silazno.

Harmonijske vokalize u rasponu do dvije oktave.

Vježbe za dvostruki i trostruki jezik, lip tehnika.

Stilska interpretacija.

Ljestvice i tehničke vježbe

Max Schlossberg: Daily Drills And Technical Studies 163-193

Franz X. Schmid: Doppel-und-Dreifachzunge 1-15

Ernst Geatke: Tonleiter-und-Arpeggien Studien

Ernst Geatke: 32 Tägliche Lippen-und-Zungenübungen 11-21

C.Kopprasch: 60 Ausgewählte Etüden 41-50

Marco Bordogni: 60 Vocalises 41-50

Henry Couillaud: 31 études brillantes de M. Blčger 12-20

O.Blume (D.Gatti): Gran metodo 24→

Dragan Gürtl: 30 minijatura za trombon 1-15

Tommy Dorsey: 100 Short Exercisses For Trombone 1-50

Voboson: Etüde

R. Miller: Škola za alt ključ

Skladbe

Izvorne:

Max Warnecke: Adagio

Pierre Max Dubois: Cortége

N. Rimski - Korsakov: Koncert B-dur

Davor Bobić: Koncertni triptih

Claude Debussy: Romance

Obrade:

Girolamo Frescobaldi: Toccata

Eufonij:

Luigi Cherubini: Sonata No 2

Sviranje orkestralnih izvadaka

Johann Doms: Orchesterstudien für Soloposaune

G. Bizet, R. Strauß, P. I. Čajkovski, C. Saint-Saëns

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dnevne vježbe.

Deset etida.

Dvije skladbe uz glasovirsku pratnju.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rast. akordima glavnih stupnjeva (2 oktave).

Vježba različitog karaktera od skladbe.

Skladba uz glasovirsku pratnju.

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Na svakom satu ponavljanje zadane glazbene fraze, te transponiranje iste u sve tonalitete (kromatskim i cjelostepenim pomacima uzlazno i silazno, te kvintnim i kvartnim krugom), uz promjene artikulacije i dinamike. Čitanje vježbi i kraćih kompozicija na prvi pogled.

Češće učiti gradivo napamet, a vježbu ili skladbu ispitnog programa svirati napamet.

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Intoniranje intervala unutar jedne oktave uzlazno i silazno.

Harmonijske vokalize u rasponu do dvije oktave.

Vježbe za dvostruki i trostruki jezik, lip tehnika.

Stilska interpretacija.

Ljestvice i tehničke vježbe

Franz X. Schmid: Doppel-und Dreifachzunge 15→

Ernst Geatke: Tonleiter-und-Arpeggien Studien

32 Tägliche Lippen-und-Zungenübungen 22-32

C. Kopprasch: 60 Ausgewählte Etüden 51-60

Marco Bordogni: 60 Vocalises 51-60

Henry Couillaud: 31 études brillantes de M. Bléger 23-31

Dragan Gürtl: 30 minijatura za trombon 16-30

Tommy Dorsey: 100 Short Exercisses For Trombone 51-100

Skladbe

Paul Dewanger: Humoresque

Alexander Guilmant: Morceau symphonique op.88

D. Bobić: Koncertni triptih

Friedebald Gräfe: Konzert B-dur

Denis Armitage: Jazzination

Alan Hovhanes: Overture

A. Klobučar: Stavak za trombon i glasovir

Sviranje orkestralnih izvadaka

Johann Doms: Orchesterstudien für Soloposaune

G. Verdi, R. Wagner, M. Ravel

ISHOD UČENJA

Minimum:

- Dnevne vježbe.
- Deset etida.
- Ciklička djela (koncert, sonata).
- Skladba hrvatskog skladatelja.
- Orkestarska dionica.

ISPITNO GRADIVO

- Ljestvica s rast. akordima glavnih stupnjeva (2 oktave).
- Vježba različitog karaktera od skladbe.
- Skladba uz glasovirsku pratnju brzi stavak koncerta ili dva stavka sonate (spori i brzi).

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Na svakom satu ponavljanje zadane glazbene fraze, te transponiranje iste u sve tonalitet (kromatskim i cjelostepenim pomacima uzlazno i silazno, te kvintnim i kvartnim krugom), uz promjene artikulacije i dinamike. Čitanje vježbi i kraćih kompozicija na prvi pogled.

Češće učiti gradivo napamet, a vježbu ili skladbu ispitnog programa svirati napamet.

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

ROG

PRVI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice i tehničke vježbe

Dur ljestvice do zaključno 4 predznaka, mol ljestvice do zaključno 2 predznaka kroz dvije oktave, trozvuci četveroglasno.

Skladbe

- D. Gürtl: Škola za F-rog - I. i II. svezak
- Barry Tuckwell: Fifty first exercises for horn

Etide

- C. Koprasch: 60 ausgewählte etüden – I.dio

LITERATURA

J. S. Bach: Menuet
C. S. Saens: Romanza
i skladbe sličnih zahtjeva.

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice i tehničke vježbe

Dur ljestvice do zaključno 6 predznaka mol ljestvice do zaključno 4 predznaka kroz dvije oktave, trozvuci četveroglasno u obratima.

Skladbe

D. Gürtl: Škola za F-rog - II. svezak
Barry Tuckwell: Fifty first exercises for horn

Etide

C. Koprasch: 60 ausgewählte etüden – I.dio

LITERATURA

R. Clerisse: L'absent
J. D. Škorup: Koncert u B-duru
J. Janković: Balada
i skladbe sličnih zahtjeva.

GRADIVO ZA PRIJEMNI ISPIT ZA SREJNU GLAZBENU ŠKOLU

Jedna etida.

Dva stavka iz cikličkog odjela - polagani i brzi.

Gradivo za prijemni ispit izvodi se napamet.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice i tehničke vježbe

Dur i mol ljestvice do zaključno 6 predznaka kroz dvije oktave s trozvucima četveroglasno u obratima.

Transponiranje iz F u Es i G.

Skladbe

D. Gürtl: Škola za F-rog - II. i III. svezak

Etide

C. Koprasch: 60 ausgewählte etüden – I.dio

LITERATURA

- F. Lhotka: Uspomena
- A. Corelli: Sonata u F-duru
- R. Matz: 7 skica
i skladbe sličnih zahtjeva.

ISPITNO GRADIVO

- Jedna etida.
- Koncert ili sonata.
- Skladba hrvatskog skladatelja.
- Orkestralna studija.
- Gradivo se svira napamet, osim sonate.*

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice i tehničke vježbe

- Dur i mol ljestvice do zaključno 6 predznaka kroz dvije oktave izvedene u različitim artikulacijama, trozvuci četveroglasno u obratima.
- Transponiranje iz F u Es i G, D.

Skladbe

- D. Gürtl: Škola za F-rog III. svezak

Etide

- C. Koprasch: 60 ausgewählte etüden – I.dio
- M. Alphonse: 200 etüdes - I. svezak

LITERATURA

- M. Miletić: Monolog
- A. Dupuis: Variations
- B. Karol: Laudatio
- E. Bozza: En Irland
i skladbe sličnih zahtjeva.

ISPITNO GRADIVO

- Jedna etida.
- Koncert ili sonata.
- Skladba hrvatskog skladatelja.
- Orkestralna studija.
- Gradivo se svira napamet, osim sonate.*

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice i tehničke vježbe

Sve dur i mol ljestvice kroz dvije oktave izvedene u različitim artikulacijama, trozvuci. Transponiranje iz F u Es i G, D, C, B.

Skladbe

C. Koprasch: 60 ausgewählte etüden – II.svezak

M. Alphonse: 200 études - II. svezak

LITERATURA

G. Rossini: Introdukcija: Andante, Allegro

B. Bjelinski: Jesenkin dar

H. Eccles: Sonata u G-duru

W. A. Mozart: Koncert br.1 u D-duru KV 412

i skladbe sličnih zahtjeva.

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida.

Koncert ili sonata.

Skladba hrvatskog skladatelja.

Orkestralna studija.

Gradivo se svira napamet, osim sonate.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice i tehničke vježbe

Sve dur i mol ljestvice kroz dvije oktave izvedene u različitim artikulacijama, trozvuci četveroglasno u obratima.

Transponiranje iz F u Es i G, D, C, B, E.

Skladbe

C. Koprasch: 60 ausgewählte etüden – II.svezak

M. Alphonse: 200 études – III. svezak

LITERATURA

G. F. Händel: III. sonata za violinu u F-duru (transkripcija)

K. Baranović: Elegija

F. Strauss: Tema i varijacije op.13

K. Matis: Koncert br.2 op.24

W.A. Mozart: Koncert br.3 u Es-duru KV-447
i skladbe sličnih zahtjeva.

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida.

Koncert ili sonata.

Skladba hrvatskog skladatelja.

Orkestralna studija.

Gradivo se svira napamet, osim sonate.

TUBA i EUFONIJ

PRVI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Upoznavanje glazbala.

Držanje glazbala.

Tehnika disanja.

Uloga jezika i usnika u stvaranju tona.

Uzimanje zraka, početak tona, njegovo trajanje i prekid.

Osnove dinamike *p* i *f*.

LITERATURA

H. Kliment: Škola za tubu

R. Kitzer: Škola za tubu

M. Meschke: Škola za tubu

SKLADBE

G. Jacob: Bagatelles for tuba

H. Purcell: Tanz der Magier

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dur i mol ljestvice do 3 predznaka unutar jedne oktave.

Škola za tubu 10 st.

Skladba uz glasovirsku pratnju.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rastavljenim toničkim trozvukom.

Tehnička vježba.

Skladba uz glasovirsku pratnju.

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Vježbe disanja.

Vježbe s usnikom, kontrola tona.

Vježbe za čistu intonaciju.

Fraziranje prema zahtjevima skladbe.

Glazbene oznake za karakter skladbe.

LITERATURA

H. Kliment: Škola za tubu

R. Kitzer: Škola za tubu

Meschke: Škola za tubu

Laszlo: Škola za tubu

SKLADBE

R. Honmes: Seherzando,
Stoccata

W. A. Mozart: Morehe

J. S. Bach: Chord Prelude (Hilgers)

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dur i mol ljestvice do 5 predznaka unutar jedne oktave.

Deset tehničkih vježbi.

Dvije skladbe uz glasovirsku pratnju.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rastavljenim akordima glavnih stupnjeva.

Tehnička vježba.

Skladba uz glasovirsku pratnju.

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Intoniranje intervala unutar jedne oktave uzlazno i silazno.
Harmonijske vokalize.
Stilska interpretacija.

LITERATURA

W. Hilgess: Dnevne vježbe
R. Kitzer: Škola za tubu
K. Blažević: 70 etuda I. dio 1-16
Chumings: Etüde
Koproseh: I. dio 1-16

SKLADBE

A. Chesepnin: Andante
E. Grieg: In the Holl of the Mountain King
R. Schumann: The happy farmer
D. Bobić: Triptih I. st.
J. S. Bach: Prelude XXII. (Hilgers)
G. F. Händel: Honor and arms

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dnevne vježbe.
Deset etida.
Dvije skladbe uz glasovirsku pratnju.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rastavljenim akordima glavnih stupnjeva.
Tehnička vježba.
Skladba uz glasovirsku pratnju.

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Intoniranje intervala unutar jedne oktave, uzlazno i silazno.
Harmonijske vokalize.
Vježbe za dvostruki i trostruki jezik.
Stilska interpretacija.

LITERATURA

W. Hilgess: Dnevne vježbe
Koproseh: Etüde I. dio
K. Blažević: I. dio do kraja
G. Bordogni: 1-10

SKLADBE

D. Bobić: Triptih II. i III. stavak
A. Corelli: Sonata X, jedan stavak
W. A. Mozart: Adagio (Hilgers)
S. Cohen: Romanza and Scherzo
J. B. Asbon: Karneval u Veneciji

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dnevne vježbe.
Deset etida.
Dvije skladbe uz glasovirsku pratnju.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rastavljenim akordima.
Tehnička vježba.
Skladba uz glasovirsku pratnju.

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dnevne vježbe za usviravanje.
Harmonijske vokalize.
Vježbe za čistu intonaciju.
Stilska interpretacija.

LITERATURA

W. Bell: Tehničke vježbe, ljestvice i intervali
W. Hilgess: Dnevne vježbe
Blažević: 70 II. dio do pola
Koproseh: Etüde II. dio do br. 50
R. Bobo: Škola za tubu

SKLADBE

D. Bobić: Capriccio
L. Cherubini: Sonata (f-tuba)
R. Motz: Suita za tubu i glasovir
E. Sochse: Concertino
R. Dowling: Tema s varijacijama

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dnevne vježbe.
Deset etida.
Dvije skladbe uz glasovirsku pratnju.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rastavljenim akordima.
Tehnička vježba.
I. ili II. i III. stavak koncerta ili dva stavka sonate (spori i brzi).

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

ČEVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dnevne vježbe za usviravanje.
Harmonijske vokalize.
Vježbe za čistu intonaciju.
Stilska interpretacija.

LITERATURA

W. Hilgess: Dnevne vježbe
K. Blažević: II. dio do kraja
Koproseh: Etüde II. dio
W. Bell: Tehničke vježbe
Asbon-Bell: Tehničke vježbe
R. Bobo

SKLADBE

D. Hoddod: Suita za tubu
F. David: Konzertino
A. Klobučar
B. Bjelinski

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dnevne vježbe.
Deset etida.
Cikličko djelo (koncert, sonata).
Skladba hrvatskog skladatelja.
Orkestralna dionica.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica s rastavljenim akordima.
Tehnička vježba.
I. ili II. i III. stavak koncerta ili dva stavka sonate (spori i brzi).

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Nastavnik odabire jednu od navedenih škola ili neku drugu odgovarajuće težine, kao i skladbu uz glasovirsku pratnju.

VIOLINA

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Tehničko predznanje

Dobro poznavanje položaja u tonalitetima do četiri predznaka.

Svladano spajanje položaja od prvog do petog.

Ljestvice kroz jednu i tri oktave s rastavljenim trozvucima i četverozvucima u tonalitetima do četiri predznaka.

Dvohvati (lakši tonaliteti u umjerenom tempu).

Dobro mehaničko funkcioniranje ruku kao rezultat sustavnog razrađivanja svih pokreta potrebnih za sviranje.

Pravilno funkcioniranja prstiju lijeve ruke (perkusija).

Vibrato kao važno izražajno sredstvo.

Svladani osnovni potezi gudala (détaché, staccato, eventualno leggiero - saltellato).

Promjena gudala i promjena žice.

Poznavanje načina dobivanja nijansi u dinamiци (piano, forte, crescendo, diminuendo) pomoću različitog opterećenja gudala, te upotrebe različite dužine gudala.

Glazbeno predznanje

Poznavanje osnova glazbene fraze te njeno formiranje pomoću elemenata spomenutih kod opisa tehnike desne ruke.

Razvijen osjećaj za prepoznavanje različitih ugođaja u glazbenom djelu.

Usađena i prema dispozicijama svakog učenika razvijena potreba za kreativnošću.

Razvijena potreba za javnim nastupanjem.

Sigurnost nastupa koji se stiče redovitim koncertiranjem.

Svi navedeni čimbenici mogu se uočiti tijekom sviranja, stoga je uz predočenje svjedodžbe osnovne glazbene škole, za upis u 1. razred srednje glazbene škole potreban prijemni ispit.

Potrebno je zadržati ili čak pojačati intenzitet nastupanja. Učestalost nastupa uvelike će predusresti ili otkloniti tremu koja se u manjem ili većem obliku javlja kod svakog kandidata. Kroz praksu javnih nastupa učenik će razviti i sposobnost kreiranja pred većim auditorijem. Ipak, učestalost nastupa ne smije ići na štetu kvalitete izvedbe niti prođenog gradiva. Nemoguće je propisati točan recept kada i koliko bi trebalo javno nastupati, pa to mora biti prepušteno nastavniku, koji će, poznavajući učenika, odrediti broj i ritam nastupa.

Važan segment u stjecanju prakse polaznika su svakako i natjecanja. Zahtjevni program kojeg treba izvesti u cijelosti te posebno psihičko

opterećenje, doprinosi bržem prevladavanju treme te razvijanju pravilnog odnosa prema uspjehu ili neuspjehu koji natjecanje donosi. Ovdje će praksa zahtijevati od mladog glazbenika da u kratkom roku svlada nova glazbena djela, stoga pedagog u nastavni proces mora ukomponirati i tzv. čitanje s lista.

U svim razredima srednje škole nastavnik može umjesto navedenih koncerata, etida, sonata i koncertnih skladbi raditi s učenikom i druge skladbe slične težine.

Elementi i način provjere svladavanja programa

Javni nastupi tijekom školske godine i to najmanje četiri do pet nastupa s time da se program može ponavljati.

Kolokvij pred komisijom na kraju prvog polugodišta. Provjera tehničkog napretka kroz skale, dohvate i etide.

Godišnji ispit pred komisijom na kraju školske godine. Ovaj može biti i dostupan javnosti.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Učvršćivanje položaja.

Primjena položaja u raznim tonalitetima.

Dvohvati (terce, sekste).

Rad na vibratu.

Tehnika desne ruke (détaché, staccato, martelé, spiccato).

LITERATURA

Tehničke vježbe

A. Grigorijan: Ljestvice i razloženi akordi

K. Flesch: Skalensystem

H. Schradieck: Violintechnik I

O. Ševčik: Op.7 Triller - predvježbe I i II svezak

O. Ševčik: Op.8 Promjene položaja

O. Ševčik: Op.1 Violintechnik I svezak

O. Ševčik: Op.1 Violintechnik III svezak

O. Ševčik: Op.3 40 varijacija

Z. Stahuljak: Gudalo - prijenosnik vaših glazbenih htijenja
(izd. Music play)

Etide

R. Kreutzer: 42 Etide

F. Fiorillo: 36 Etida

F. Mazas: Etide Op.36 II svezak

J. Dont: Etide Op. 37

Koncerti

A. Vivaldi: Koncert u A-duru

A. Vivaldi: Koncert u d-molu

P. Nardini: Koncert u e-molu

P. Rode: Koncert br.6 u B-duru

J. M. Leclair: Koncert u d-molu

J. B. Viotti: Koncert br.23

J. B. Viotti: Koncert br.24

Sonate

A. Corelli: 12 Sonata (izbor)

G. F. Händel: 6 Sonata (izbor)

F. M. Veracini: Sonata u h-molu

G. Ph. Telemann: 12 Fantazija za violinu solo (izbor)

Koncertne skladbe:

W. Burmester: Obrada starih majstora

J. J. Raff: Cavatina

M. Šlik: Istarska

Mladinske skladbe II (Ljubljana)

M. Reger: Uspavanka

J. H. Fiocco: Allegro

ISHOD UČENJA

Minimum:

Ljestvica s trozvucima, četverozvucima i razloženim tercama do četiri predznaka.

Deset etida.

Jedna sonata.

Jedan koncert.

Dvije skladbe s glasovirom po mogućnosti različitog karaktera.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica kroz tri oktave s trozvucima, četverozvucima i razloženim tercama.

Jedna etida (R. Kreutzer).

Jedna etida (F. Fiorillo).

Koncert - I. ili II. i III. stavak.

Cijeli program izvodi se napamet.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice kroz jednu oktavu na jednoj žici te ljestvice kroz tri oktave s razloženim akordima, razloženim tercama (terce u nizu) i kromatikom.

Dvohvati (terce, sekste, i oktave).

Trilleri.

Rad na vibratu.

Pored osnovnih poteza raditi i leggiero, saltellato, te osnove staccata i spiccata na jedno gudalo (staccato volante).

LITERATURA

Tehničke vježbe

A. Grigorijan: Ljestvice i razloženi akordi

K. Flesch: Skalensystem

H. Schradieck: Violintechnik I

O. Ševčík: Op.7 Trilleri

O. Ševčík: Op.8 Promjene položaja

O. Ševčík: Op.1 Violintechnik I svezak

O. Ševčík: Op.1 Violintechnik III svezak

O. Ševčík: Op.3 40 varijacija

Etide

R. Kreutzer: 42 Etide

F. Fiorillo: 36 Etida

P. Rode: 24 Capricen (lakše)

Koncerti

Ch. Beriot: Koncert br.9 u a-molu

T. Albinoni: Koncert u E-duru

J. Haydn: Koncert u G-duru

I. M. Jarnović: Koncert u A-duru

A. Vivaldi - Kreisler: Koncert u C-duru

G. B. Pergolesi: Koncert u B-duru

J. S. Bach: Koncert u a-molu

W. A. Mozart: Koncert u D-duru (Adelaide)

Sonate

Z. Fibich: Sonata Op.27

J. Haydn: Sonate

J. M. Leclair: Metodičke sonate za flautu ili violinu solo

J. S. Bach: Sonate za violinu i glasovir

G. Tartini: Sonate (lakše)

G. Ph. Telemann: 12 Fantazija za violinu solo (izbor)

B. Bartok: Sonatina

Koncertne skladbe

J. S. Bach: Air

Veracini-Corti: Largo

Martini-Kreisler: Andantino

J. Ibert: Histories II

M. Šlik: Primorski ples (Ed. Haslinger, Wien)

M. Miletić: Monolog

F. Schubert: Pčelica

G. Faure: Uspavanka i dr.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Ljestvica s trozvucima, četverozvucima i razloženim tercama do četiri predznaka.

Deset etida.

Jedna sonata.

Jedan koncert.

Dvije skladbe s glasovirom po mogućnosti različitog karaktera.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica kroz jednu oktavu (na jednoj žici) te kroz tri oktave s trozvucima, četverozvucima, razloženim tercama i kromatikom.

Jedna etida (R. Kreutzer).

Jedna etida (umjesto etide F. Fiorilla napredni učenici mogu svirati etidu P. Rodea)

Koncert - I. ili II. i III. stavak.

Cijeli se program izvodi napamet.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice i razloženi akordi kroz tri oktave.

Dvohvati (terce, sekste, oktave i decime).

Tehničko i tonsko usavršavanje desne ruke (staccato na jedno gudalo, ricochet itd.).

Unošenje novih tehničkih elemenata (troglasni i četveroglasni akordi).

Razvijati sposobnosti što samostalnijeg rada.

LITERATURA

Tehničke vježbe

- A. Grigorijan: Ljestvice i razloženi akordi
- K. Flesch: Skalensystem
- O. Ševčík: Op.3 40 varijacija
- H. Schradieck: Violintechnik II

Etide:

- R. Kreutzer: 42 Etide
- P. Rode: 24 Capricen
- B. Campagnoli: 41 Capriccio za violinu

Koncerti:

- J. B. Viotti: Koncerti br. 22, 28 i 29
- R. Kreutzer: Koncerti br. 13 i 18
- L. Spohr: Koncerti br. 2, 7, 8 i 9
- J. S. Bach: Koncert u E-duru
- J. Haydn: Koncert u C-duru
- W. A. Mozart: Koncert br. 3 u G-duru
- G. Tartini: Koncert u d-molu
- D. Kabalevski: Koncert Op.48 u C-duru

Sonate:

- G. Tartini: Sonata u g-molu
- A. Vivaldi-Respighi: Sonata u d-molu
- A. Dvorak: Sonatina Op.100
- R. Matz: Sonatina
- G. Ph. Telemann: 12 Fantazija za violinu solo
- J. S. Bach: Sonate za violinu i glasovir
- F. Schubert: Sonatine
- J. S. Bach: Partite za violinu solo (lakši stavci)
- P. Locatelli: Sonata u g-molu
- W. A. Mozart: Sonate KV. 301-306 (lakše)

Koncertne skladbe:

- Francoeur-Kreisler: Siciliano et Rigaudon
- Pugnani-Kreisler: Preludium et Allegro
- L. van Beethoven: Romance G-dur i F-dur
- J. S. Svendsen: Romanca
- H. W. Ernst: Elegija
- P. de Sarasate: Romanza andaluza, Op.22
- F. Kreisler: Liebeslied, Liebeslied, Liebesfreud
- Kunc-Huml: Draga priča
- Z. M. Škerjanc: Bagatela

M. Reger: Romanca u G- duru
I. Tijardović: Fantazija na istarsku temu
H. Vieuxtemps: Reverie, Fantasia appassionata
I. Stravinski: Pastorale
A. Hačaturjan: Nokturno

ISHOD UČENJA

Minimum:

Ljestvice s trozvucima, četverozvucoma, razloženim tercama, kromatikom i dohvatima (terce, sekste i oktave).
Sedam etida.
Jedna sonata.
Jedan koncert.
Dvije skladbe s glasovirom od kojih je jedna izrazito virtuaoznog karaktera.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvica kroz jednu oktavu (na jednoj žici) te kroz tri oktave s trozvucima, četverozvucima, i dohvatima (terce, sekste i oktave).
Jedna etida (R. Kreutzer).
Jedna etida (P. Rode)
ili etide drugih autora slične težine.
Koncert - I. ili II. i III. stavak.
Cijeli program izvodi se napamet.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice i razloženi akordi kroz tri i četiri oktave (lakše).
Ljestvice u dohvatima (terce, sekste, oktave i decime).
Unošenje novih tehničkih elemenata (prstometne oktave, flageoletti, pizzicato lijevom rukom).
Troglasni i četveroglasni akordi.

LITERATURA

Tehničke vježbe

A. Grigorijan: Ljestvice i razloženi akordi
K. Flesch: Skalensystem
O. Ševčik: Op.3 40 varijacija
H. Schradieck: Violintechnik II

Etide

- R. Kreutzer: 42 Etide
- P. Rode: 24 Capricen
- Ch. Dancla: 20 Etida Op.73
- J. Dont: Etide Op. 35
- P. Rovelli: 12 Capricen Op.3 & 5

Koncerti

- L. Boccherini: Koncert u D-duru
- I. M. Jarnović: Koncerti u A-duru, D-duru i dr.
- W. A. Mozart: Koncert br.4 u D-duru
Koncert br.5 u A-duru
- K. J. Lipinski: Concerto militaire
- M. Bruch: Koncert u g-molu i dr.
- F. Mendelssohn: Koncert u e-molu i d-molu
- E. Lalo: Symphonie espagnole (I, IV i V stavak)
- H. Vieuxtemps: Koncert u a-molu
- H. Wieniawski: Koncert u d-molu
- C. Saint-Saens: Koncert u h-molu

Sonate:

- J. S. Bach: Sonate i Partite za violinu solo
- W. A. Mozart: Sonate za violinu i glasovir
- P. Hindemith: Sonata za violinu solo u C-duru

Koncertne skladbe:

- Tartini-Kreisler: Varijacije na Corellievu temu
- M. de Falla: Danse espagnole
- P. de Sarasate: Malaguena, Habanera
- A. Corelli: La Folia
- W. A. Mozart: Rondo u G-duru
- P. I. Čajkovski: Melodija, Melankolična serenada
- A. Dvorak: Slavenski plesovi
- J. Brahms: Scherzo
- P. I. Čajkovski: Scherzo
- B. Smetana: Iz moje domovine
- H. Ries: Perpetum mobile
- O. Novaček: Perpetum mobile
- S. Prokofiev: Pet melodija
- I. Stravinski: Elegija
- G. Gershwin: Short story
- M. Bravničar: Fantazija
- L. M. Škerjanc: Intermezzo romantique

- I. Zajc: Slavjanske uspomene
- F. Krežma: Romansa, Scherzino i dr.
- D. Pejačević: Pet minijatura i dr.
- F. Lhotka: Dvije rapsodije i dr.
- M. Miletić: Ples za violinu solo

ISHOD UČENJA

Minimum:

- Ljestvice (svi tonaliteti) s trozvucima, četverozvucima i dvohvatima (terce, sekste, oktave i decime).
- Jedna etida.
- Jedna sonata.
- Dva stavka iz solo sonata i partita J. S. Bacha.
- Jedan koncert.
- Dvije skladbe za violinu od kojih jedna izričito virtuoznog karaktera.

ISPITNO GRADIVO

Godišnji ispit:

- Jedan stavak iz solo sonata ili partita J. S. Bacha.
- Jedna etida (P. Rode, Ch. Dancla ili etida drugog autora slične težine).
- Koncert - I. ili II. i III stavak

Završni ispit:

- Dva stavka iz solo sonata i partita J. S. Bacha.
- Jedna etida (P. Rode).
- Jedna etida (Ch. Dancla)
- ili etide drugih autora slične težine.
- Koncert.
- Skladba hrvatskog autora.
- Cijeli program izvodi se napamet.*

VIOLA

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

- Učvršćivanje položaja.
- Promjene položaja u raznim tonalitetima.
- Dvohvati (terce, sekste).
- Rad na vibratu.
- Tehnika desne ruke (detache, staccato, spiccato).

LITERATURA

Škole

- A. B. Bruni: Škola za violu
- H. Sitt: Škola za violu
- B. Volmer: Škola za violu I.
- A. Brunner: Škola za violu
- Miranov: Studij viole
- L. Spohr: Studije
- M. Szaleski: Kurs viole
- Z. Stahuljak: Gudalo - prijenosnik vaših glazbenih htijenja
(izd. Music play)

Etide

- Mazas
- Spohr
- Fiorillo
- Kreutzer

Koncerti

- I. Handoškin
- G. Druschetzky
- G. Ph. Telemann

Skladbe

- F. Schubert: Pčela
- Sz. Grudzinski: Minijature
- M. Logar: Con tristezza
- St. Grgić: Tema s varijacijama
- Cecchini - Miletić: Madrigal za violu i gitaru

ISHOD UČENJA

Minimum:

- Deset etida.
- Jedna sonata.
- Jedan koncert.
- Dvije kompozicije za predavanje po mogućnosti različitog karaktera.
- Tijekom školske godine dva nastupa.

ISPITNO GRADIVO

- Dvije etide (napamet).
- Polagani i brzi stavak sonate ili I. ili II. i III. stavak koncerta (napamet)

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice na jednoj žici te kroz 3 oktave s rastavljenim akordima.
Dvohvati (terce, sekste, oktave).
Kromatika.
Njegovanje trillera.
Rad na vibratu.
Pored osnovnih poteza i leggiero, saltelato, martele te osnove staccata i spiccata na jedno gudalo.

LITERATURA

Tehničke vježbe

Miranov: Studij viole II
L. Spohr: Studije
M. Szaleski: Kurs violine

Etide

Mazas
Spohr
Fiorillo
Kreutzer

Koncerti

G. Druschetzky: D-dur
J. Ch. Bach: c-mol
C. D. van Dittersdorf
G. Ph. Händel: h-mol

Sonate

M. Corrette
T. Giordani
W. Flackton: c-mol op. 2 br. 8
A. Corelli
H. Eccles: g-mol
Emanuel Bach
C.D. van Dittersdorf: Es-dur
A. Gedike

Skladbe

M. Reger: Romanca G-dur
M. Paradis: Siciliane
F. Schubert: Pčela
B. Brustad: Norveška suita
M. Logar: Con tristezza

Cecchini-Miletić: Madrigal za violu i gitaru

ISHOD UČENJA

Minimum:

ljestvice do četiri predznaka
10 etida
jedna sonata
jedan koncert
dvije skladbe različitog karaktera
tijekom školske godine dva nastupa

ISPITNO GRADIVO

Ljestvice kroz jednu i tri oktave s trozvucima i četverozvucima.
Dvohvati: sekste, terce i oktave.
Dvije etide (napamet)
I. ili II. i III. stavak koncerta (napamet)

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice i rastavljeni akordi kroz tri oktave.
Dvohvati (terce, sekste, oktave, decime i prstometne oktave).
Kromatika (nastavak).
Tehničko i tonsko usavršavanje desne ruke (staccato na jedno gudalo, ricolchet itd.).

LITERATURA

Tehničke vježbe

C. Fleschs: Das Schalensystem (za violu). RIES, Berlin
O. Ševčik: 40 Varijacija op.3

Etide

R. Kreutzer - violinske
B. Bruni
L. Spohr: (Schott 945)

Koncerti

G. F. Händel
G. Druschetzky: D-dur
J. Ch. Bach: c-mol
K. Stamitz: D-dur
F. A. Hoffmeister
F. Domaalisky

Sonate

- A. Vivaldi: C-dur
- M. Reger: Suita za violu solo
- C.D. van Dittersdorf: Sonata Es-dur
- B. Marcello: op. 11 br.4
- H. Eccles: g-mol
- W. Flackton: c-mol op.2 br.8
- J. Feld: Mala sonatina

Skladbe

- E. Cossetto: Adagio
- M. Miletić: Male skladbe
- J. Stahuljak: Pitanje (u zbirci Kompozicije Jugoslav. autora)
- H. Purcell: Arie i tance Polske
- J. N. Hummel: Fantasie za violu i orkestar
- M. Bradford Anderson: Prelude in Canon
- Paraškev Adjijev: Skladbe za violu
- D. Grgić: Tema s varijacijama
- F. Lhotka-Miranov: Sljepačka
- M. Miletić: Rapsodija
- N. Devčić: Mikro-tune
- A. Marković: Muzika za violu i klavir
- P. Hindemith: Meditation
- P. Hindemith: Žalobna glazba
- L. Psies: 5 ljetnih prizora
- I. Rezač: Torzo Schumannovom spomeniku
- S. Grgić: Kompozicije Jugoslav. autora

ISHOD UČENJA

Minimum:

- Ljestvice (svi tonaliteti)
- Sedam etida
- Jedna sonata
- Jedan koncert
- Dvije skladbe po slobodnom izboru (od kojih jedna izrazito virtuoznog karaktera)
- Tijekom školske godine dva nastupa

ISPITNO GRADIVO

- Dvije etide (napamet)
- Koncert I. ili II. i III. stavak (napamet)

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice, trozvuci i četverozvuci kroz tri oktave (nastavak) i ljestvice u tercama, sekstama i oktavama.

Kromatske ljestvice.

Ljestvice u dvohvatima, prstomet, oktave.

Flageoletti

Pizzicati lijevom rukom

Troglasni i četveroglasni akordi

LITERATURA

Tehničke vježbe

C. Fleschs: Das Schalensystem (za violu). RIES, Berlin

O. Ševčik: 40 Varijacija op.3

Etide

R. Kreutzer

P. Rode

B. Bruni

L. Spohr:

Koncerti

G. F. Händel: h-mol

C. Forsyth: g-mol

J. Ch. Bach: c-mol

K. Stamitz: D-dur

G. David

F. A. Hoffmeister

W. A. Mozart: Simfonija koncertante Es-dur

Sonate

J. S. Bach: Solo sonate (suite) violinističke ili čelističke

J. S. Bach: Sonate i partite za violinu

F. Koczvara: D-dur op.2 br.2

M. Corrette

F. Mendelssohn: c-mol

H. Eccles: g-mol

J. Feld: Mala sonatina

D. Šostakovič

R. Schumann: Märchenbilder op.113

Skladbe

M. Miletić: Male skladbe

J. Stahuljak: Pitanje (u zbirci Kompozicije Jugoslav. autora)

Paraškev Adžijev: Skladbe za violu
J. Ibert: Arie
F. Lhotka-Miranov: Sljepačka
M. Miletić: Rapsodija
N. Devčić: Mikro-tune
A. Marković: Muzika za violu i klavir
M. Reger: Romanze G-dur
A. Glasunov: Elegija op. 44
P. Hindemith: Meditation
P. Hindemith: Žalobna glazba
L. Psies: 5 ljetnih prizora
I. Rezač: Torzo Schumannovom spomeniku
S. Grgić: Kompozicije Jugoslav. autora
I Strawinsky: Elegija za violu solo
A. Hačaturjan: Dva komada za violu i klavir

ISHOD UČENJA

Minimum:

Ljestvice (svi tonaliteti)
Sedam etida
Jedna sonata
Jedan stavak iz solo sonate ili suite
Jedan koncert
Dvije skladbe po slobodnom izboru (od kojih jedna izrazito virtuoznog karaktera)
Tijekom školske godine dva nastupa

ISPITNO GRADIVO

J. S. Bach: dva stavka iz solo sonate ili suite (napamet)
Dvije etide (napamet)
Koncert u cijelosti (napamet)
Skladba hrvatskog skladatelja ili djela po slobodnom izboru

VIOLONČELO

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Tehničko predznanje

Dobro svladani niži i viši položaji u zatvorenom, otvorenom i proširenom stavu do oktavnog položaja.

Njihovo povezivanje (mijena položaja).

Postava palčanika, polazeći od oktavnog položaja u svim stavovima unutar jednog položaja.

Ljestvice kroz dvije ili tri oktave s rastavljenim trozvucima.

Pravilno funkcioniranje prstiju lijeve ruke (perkusija).

Svladani osnovni potezi gudala (detache, staccato, marltelato i spiccato).

Potrebna neovisnost lijeve i desne ruke.

Kvalitetan vibrato u stavcima za predavanje.

Poznavanje načina dobivanja dinamskih razlika opterećenjem, potrošnjom gudala te promjenom zvučne točke.

Glazbeno predznanje

Poznavanje osnovne muzičke fraze te njeno formiranje pomoću elemenata spomenutih kod opisa desne ruke.

Razvijanje osjećaja za prepoznavanje različitih ugođaja glazbenog djela.

Uz predočenje svjedodžbe osnovne glazbene škole, za upis u prvi razred srednje glazbene škole potreban je prijemni ispit.

Tijekom školske godine jedan nastup (javni sat, javna produkcija, natjecanja, koncerti, smotra).

U svim razredima srednje glazbene škole nastavnik može umjesto navedenih koncerata i skladbi za predavanje raditi s učenicom i druge skladbe slične težine.

Dodatna nastava za posebno nadarenog učenika je zamišljena da bi učenik prolaženjem izabranog gradiva stekao višu razinu u izvođenju djela, a ne da bi samo povećao kvantitet pređene literature. Ovi učenici su obvezni nastupiti najmanje četiri puta tijekom školske godine.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Prijelaz iz nižih u više pozicije, iz nižih u palčane pozicije.

Snalaženje u palčanim pozicijama.

Ljestvice i rastavljeni akordi kroz tri oktave.

Dvohvati u nižim pozicijama.

Kombinirani potezi (detasche, legato, martello, spiccato, elementi leggiera).

LITERATURA

Tehničke vježbe

S. Kalianov: Ljestvice i trozvuci

R. Matz: Ljestvice kroz četiri oktave
O. Ševčík: Op. 2 Mehanika gudala
R. Matz: Položaji i prijelazi
R. Matz: Uvod u sviranje palčanikom

Etide

R. Matz: 12 etida na palčaniku
R. Matz: 21 etida na palčaniku
R. Matz: 30 etida na palčaniku
J. F. Dotzauer: Op.113 etide
F. A. Kummer: Melodične etide
A. Schröder: Etide
S. Lee: Etide
L. Gritzmacher: Etide
J. Merk: 29 etida
A. Nölch: Etide

Koncerti:

J. Klengel: a-mol
J. Klengel: C-dur
G. Goltermann: G-dur
R. Matz: Barokni koncert
J. B. Breval: D-dur
F. Couperin: Koncertni stavci
J. Ch Bach: c-mol

Sonate:

J.S.Bach: Suita po izboru
B. Marcelo: 6 sonata po izboru
A. Vandini: F-dur
A. Vandini: G-dur
A. Vivaldi: Sonate po izboru
G. B. Sammartini: G-dur

Skladbe:

G. Goltermann: Etude caprice
P. I. Čajkovski: Nokturno, Sentimentalni valcer
L. van Beethoven: Menuet
L. van Beethoven: Sonatina
J. Offenbach: Musette
D. Poper: Mazurka
J. Tkalčić: Skladbe (po izboru)
G. Goltermann: Capriccio
A. Dvorak: Melodija

F. Mendelssohn: Pjesma bez riječi
C. Saint-Säens: Labud
J. S. Bach: Arioso

ISHOD UČENJA

Minimum:

Šest etida.
Ljestvice i akordi (Kvintakordi, kvartsekstakordi, D7, sm.) kroz dvije ili tri oktave.
Dva stavka sonate.
Jedan koncert (jedan stavak).
Jedna skladba za predavanje različitog karaktera.
Suita J. S. Bacha (djelomično) po izboru.

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida s uporabom palca.
Jedan stavak iz Bachove suite.
Dva kontrastna stavka iz sonate ili stavak iz koncerta (I., II. ili III. stavak).
Cijeli se program svira napamet (osim duo sonata).

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Prijelaz iz nižih u više pozicije i obratno.
Vježbe snalaženja na palčaniku - odmicanje prstiju od palca.
Ljestvice kroz tri oktave, rastavljeni akordi, kvintakordi, kvartsekstakordi, D7, smanjeni.
Tehnika gudala (*leggiero*).
Bachova suita po izboru.

LITERATURA

Tehničke vježbe

Kalianov: Ljestvice i trozvuci
R. Matz: Ljestvice kroz četiri oktave
R. Matz: Tehničke vježbe na palčaniku

Etide

A. Nölch
L Grützmacher
J. Merk
A. Schröder
J. L. Duport: 21 Etida

Koncerti

- G. Goltermann: h-mol
- L. Leo
- L. Boccherini: Nr. 1 C-dur
- C. Couperin: Koncertni stavci
- A. Vivaldi: po izboru
- K. Stamitz: po izboru
- C. Saint-Seäns: a-mol
- J. Ch. Bach: c-mol

Sonate

- G. B. Sammartini: po izboru
- B. Marcelo: po izboru
- A. Vivaldi: po izboru
- A. Vandini: po izboru
- G. Ph Händel: po izboru
- N. Porpora: po izboru
- J.S.Bach: Suita po izboru (djelomično)

Skladbe za predavanje

- G. Goltermann: Etude caprice
- A. Borodin: Serenada
- K. Davidov: Pjesme bez riječi, Jesenja pjesma
- A. Dvorak: Melodija
- I. Zajc: Fantazija
- J. Tkalčić: Skladbe (po izboru)
- C. Saint-Säens: Allegro appasionato
- D. Poper: Gavotta g-mol, Mazurka
- Glazunov: Pjesma minestrela
- F. Mendelssohn: Pjesma bez riječi
- D. Poper: Seljački ples, Uspomena
- C. Saint-Säens: Labud
- J. S. Bach: Arioso
- G. Ph. Händel: Largo, Largetto
- G. Fuore: Siciliano
- G. Fuore: Elegija

ISHOD UČENJA

Minimum

- Šest etida.
- Ljestvice i akordi kroz tri oktave (kvintakordi, kvartsekstakordi, D7, smanjeni) .

Jedna suita J. S. Bacha ili djelomično.
Jedan sonata - 2 stavka ili
Koncert - I, II, ili III stavak
Jedna skladba za predavanje.

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida s uporabom palca.
Jedan stavak iz Bachove suite.
Dva kontrastna stavka iz sonate ili stavak iz koncerta (I., II. ili III. stavak ako je sonata starog majstora) ili jedan stavak romantične sonate.
Cijeli se program svira napamet (osim duo sonata).

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Tehnika gudala - *leggiero*, *saltellato*.
Sviranje na palčaniku s prijelazima.
Ljestvice, terce, sekste kroz tri ili četiri oktave, rastavljeni akordi, kvintakordi, kvartsekstakordi, D7, smanjeni.
Bachova suita po izboru.
Sonate.

LITERATURA

Tehničke vježbe

S. Kalianov: Ljestvice i akordi
R. Matz: Ljestvice kroz četiri oktave
R. Matz: Tehničke vježbe na palčaniku

Etide

L. Grützmacher: I i II svezak
J. L. Duport: 21 etida
A. Schröder: Etide za palčanik
D. Popper: Etide op. 73
A. Françhome: Etide

Koncerti

G. Goltermann: h-mol
C. Couperin: Koncertni stavci
K. Davidov: po izboru
J. Haydn: D-dur (mali), C-dur
K. Stamitz: po izboru
C. Saint-Señs: a-mol

J. Ch. Bach: c-mol
L. Boccherini: po izboru

Sonate

J.S.Bach: Suita po izboru
L. van Beethoven: Sonata po izboru
W. de Fesch: po izboru
C. D. Havelois: po izboru
G. Ph Telemannl: po izboru
R. Matz: po izboru
G. B. Sammartini: po izboru
H. Eccles: po izboru
L. Boccherini: po izboru
J. B. Breval: po izboru

Skladbe za predavanje

D. Poper: Tarantela, Razmišljanje, Koncertna poloneza
K. Davidov: Jutro, Balada
G. Cassado: Serenada
Rimski – Korsakov: Pjesma indijskog gosta
C. Saint-Säens: Romansa
G. Fuore: Elegija
D. Šostaković: Adagio
M. Balakirijev: Romansa
A. Vivaldi: Adagio
M. Šlik: Elegija
S. Rahmanjinov: Vocalise
M. Bruch: Kol nidrei
G. Goltermann: Capriccio

ISHOD UČENJA

Minimum

Šest etida.

Ljestvice i akordi kroz tri oktave, terce i sekste u dvohvatima.

Jedna suita J. S. Bacha (djelomično).

Jedan sonata - 2 stavka ili

Koncert - I., II., ili III. stavak.

Jedna kompozicija za predavanje virtuoznog karaktera.

Tijekom školske godine jedan nastup (javni sat, javna produkcija, natjecanja, koncert, smotra).

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida s uporabom palca.

Jedan stavak iz Bachove suite.

Dva kontrastna stavka iz sonate ili stavak iz koncerta (I., II. ili III. stavak ako je sonata starog majstora) ili jedan stavak romantične sonate.

Cijeli se program svira napamet (osim duo sonata).

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Tehnika gudala: kultura spiccata, leggiera, saltellata.

Ljestvice na palčaniku s prijelazima iz nižih položaja kroz 4 oktave.

Terce, sekste i oktave, na palčaniku kroz 3 ili 4 oktave.

Bachova suitea po izboru.

Klasična sonata ili romantična sonata ili koncert.

LITERATURA

Tehničke vježbe

S. Kalianov: Ljestvice i akordi

R. Matz: Ljestvice kroz četiri oktave

R. Matz: Tehničke vježbe na palčaniku

Etide

L. Grützmacher: I i II svezak

J. L. Duport: 21 etida

A. Schröder: Etide za palčanik

Sarveis: Capriccio

A. Piatti: 12 capriccia

A. Franchome: 12 capriccia op. 7

D. Popper: Etide op. 73

V. Dešpalj: Etide

Koncerti

L. Boccherini: po izboru

C. Saint-Seäns: a-mol

J. Haydn: D-dur (mali), C-dur

G. Goltermann: h-mol

D. Kabalevski: po izboru

D. Milhaud: po izboru

E. Lalo: d-mol

K. Davidov: po izboru

S. Prokofjev: Concertino g-mol

Čajkovski: Roccoco
R. Schumann: a-mol
E. Elgar: po izbor

Sonate

J.S.Bach: Suita po izboru
L. van Beethoven: Sonata po izboru
J. Brahms: e-mol, F-dur
Franchoer: po izboru
C. D. Havelois: po izboru
Martinn: Varijacija na slovačku temu
G. Ph Telemannl: po izboru
R. Matz: po izboru
G. B. Sammartini: po izboru
H. Eccles: po izboru
L. Boccherini: po izboru
J. B. Breval: po izboru
S. Franck: po izboru

Skladbe

D. Poper: Tarantela, Kolovrat, Koncertna poloneza
K. Davidov: Na fontani
G. Cassado: Serenada, Requeibros
Rimski – Korsakov: Bumbarov let
C. Saint-Säens: Romansa
D. Šostaković: Adagio
M. Balakirijev: Romansa
A. Vivaldi: Adagio
M. Šlik: Elegija
B. Papandopulo: Rapsodia concertante

ISHOD UČENJA

Minimum

Šest etida.

Ljestvice i akordi kroz četiri oktave, terce sekste kroz tri ili četiri oktave.

Jedna suita J. S. Bacha po izboru.

Jedan sonata ili koncert u cjelini.

Jedna skladba virtuoznog karaktera.

Tijekom školske godine jedan nastup (javni sat, javna produkcija, natjecanja, koncert, smotra).

ISPITNO GRADIVO

Godišnji ispit

Dvije etide, jedna s uporabom palca.

Dva stavka iz Bachove suite.

Koncert ili sonata u cjelini.

Djelo hrvatskog skladatelja.

Završni ispit

J. S. Bach: Tri stavka iz solo suite po izboru.

Dvije etide.

Koncert ili sonata u cjelini.

Kompozicija hrvatskog skladatelja.

Cijeli se program izvodi napamet.

KONTRABAS

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Učenici koji odluče upisati kontrabas s deset godina ili mlađi ulaze u osmogodišnji ciklus školovanja i u tom se slučaju prva dva pripremna razreda dijele na četiri. Za pristup manjem uzrastu potrebno je prilagoditi instrumentarij i sav potreban pribor (1/4 i 1/2 kontrabasi s adekvatnim gudalima i žicama).

Po završetku srednje škole učenik bi morao biti osposobljen za prijemni ispit na Muzičkoj akademiji i za sudjelovanje u sastavima koji ne zahtjevaju visokoškolsku naobrazbu.

U svim razredima nastavnik može uz navedene skladbe raditi i druge skladbe slične težine.

PRVI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Upoznavanje s glazbalom i gudalom.

Osnovna pismenost u bas ključu.

Gimnastika šake lijeve ruke i postava iste u I. položaj te vježbe za elastičnost prstiju.

Stav uz glazbalo (preporučam stojeći).

Primanje gudala u desnu ruku i vježbe za razvijanje osjećaja kontakta prstiju na gudalu.

Vučenje gudala po praznim žicama u raznim mjerama i metričkim figurama.

Temeljni potezi gudala.
Sviranje na sve četiri žice.
Vježbe u I. položaju.
Pizzicato bez držanja gudala.
Vježbe za prijelaz u više položaje prema individualnim mogućnostima učenika.

Poželjno je A-dur ljestvice kroz dvije oktave (XII. položaj).

LITERATURA

J. Novosel: Škola za kontrabas I i III dio (do C dur ljestvice kroz dvije oktave)

J. Novosel: Studij ljestvica i rastavljenih akorda

J. Novosel: 40 malih etuda (III dio škole)

N. Prosenik: 10 etuda

F. Simandl: 30 etuda

N. Bukalski: Drobiozgi - kontrabasove i slične minijature drugih skladatelja uz pratnju glasovira

Sonate:

Galliard, Marcello, de Fesch i sl.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Ljestvice i trozvuci kroz dvije oktave do A-dura (XII. položaja).

Osam do deset etuda.

Male skladbe uz pratnju glasovira.

Upoznavanje nekih ukrasa (triler, mordent...).

ISPITNO GRADIVO

Dur i mol ljestvica s trozvucima iz - J. Novosel: Škola za kontrabas I. dio.

Jedna etuda po izboru (J. Novosel: 40 malih etuda, Simandl: 30 etuda, Hrabe, Storch i sl.).

Cijela sonata (Gagliard, Marcello i sl.).

Gradivo se izvodi napamet.

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Postupno svladavanje materijala, prijelaz na palčanik, dur i mol ljestvice kroz dvije oktave.

Prijelaz na palčanik, dur i mol ljestvice kroz dvije oktave s trozvucima.

Pizzicato s držanjem gudala.

LITERATURA

- J. Novosel: Škola za kontrabas
- J. Novosel: Studij ljestvica i rastavljenih akorda iz II dijela škole
- J. Novosel: 40 malih etuda
- N. Prosenik: 10 etuda
- F. Simandl: 30 etuda
- N. Bukalski: Probiazgi - kontrabasove i slične minijature drugih autora uz pratnju glasovira
- Sonate: Galliard, Marcello, de Fesch i sl.

ISHOD UČENJA

Minimum:

- Dur i mol ljestvice kroz dvije oktave s rastavljenim trozvučima.
- Deset etuda do C-dur ljestvice kroz dvije oktave.
- Tri skladbe uz pratnju glasovira.
- J. Novosel: II. dio škole za kontrabas (prijelaz na palčanik).
- Upoznavanje nekih ukrasa.
- Cijela sonata (Galliard, Marcello, de Fesch, Giovaninno i sl.) uz obveznu pratnju glasovira.
- Javni nastup tijekom školske godine.

ISPITNO GRADIVO

- Dur i mol ljestvica kroz dvije oktave s rastavljenim akordima.
- Jedna etuda iz - J. Novosel 40 malih etuda, Storch: I dio, Simandl: 30 etuda ili slično do C-dur ljestvice kroz dvije oktave.
- Cijela sonata.
- Gradivo se izvodi napamet.*

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

- Etide i vježbe za prijelaz na palčanik pomoću palca ili 1., 2. i 3. prsta.
- Osnovni potezi gudačom (spiccato, staccato, detashe, leggiero iz I. i III. dijela škole za kontrabas J. Novosela).
- Ornamenti (ukrasi) mordent, triler i dr.

LITERATURA

- J. Novosel: Škola za kontrabas I., II. i III. dio
- J. Novosel: Studij ljestvica i rastavljenih akorda (I. i II. dio škole)
- J. Novosel: 12 etuda

J. Novosel: 6 capricia uz pratnju glasovira(1, 2)
J. Novosel: 40 malih etuda (III. dio škole)
J. Hrabe: I. i II. dio
J. E. Storch: I. dio
P. Libon: 12 etuda
Sonate:
J. Galliard, Marcello, de Fesch, Giovaninno i sl.
V. Montag: Kompozicije mađarskih kompozitora za kontrabas
i skladbe drugih autora sličnih težina.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dur i mol ljestvice i akordi kroz tri oktave
Deset etuda (uključujući i palčanik)
Tri skladbe različitog karaktera
Cijela sonata (Galliard, Marcello, de Fesch, Giovaninno i sl.)
Javni nastup tijekom školske godine
Orkestralne dionice

ISPITNO GRADIVO

Dur i mol ljestvica kroz dvije do tri oktave i rastavljeni akordi
Dvije etide različitog karaktera
Jedna cijela sonata
Gradivo se izvodi napamet.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dur i mol ljestvice i akordi kroz tri oktave.
Osnovni potezi, martelle, spiccato, leggiero, tremolo, sul pont.
Pizzicato s držanjem gudala.
Orkestralne dionice.

LITERATURA

J. Novosel: Škola za kontrabas I., II. i III. dio
J. Novosel: 12 etuda
J. Novosel: 13 studija za kontrabas
J. Novosel: 15 etuda capriccia
J. Novosel: 6 capriccia
J. Hrabe: I. i II. dio

J. E. Storch: I. dio
P. Libon: 12 etuda
Sonate: J. Galliard, Marcello, de Fesch, Giovaninno i sl.
V. Montag: Kompozicije mađarskih kompozitora za kontrabas
i skladbe drugih autora sličnih težina.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dur i mol ljestvice kroz tri oktave
Deset etuda (uključujući i palčanik)
Jedna sonata
Javni nastup tijekom školske godine

ISPITNO GRADIVO

Dur i mol ljestvica i rastavljeni akordi kroz tri oktave.
Dvije etide s uporabom palčanika.
Cijela sonata.
Gradivo se izvodi napamet.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dur i mol ljestvice i rastavljeni akordi kroz tri oktave.
Potezi, detasche, staccato, spiccato, legato, tremolo, sul ponticello.
Upoznavanje prirodnih i umjetnih flažoleta.
Upoznavanje svih ornamenata.
Orkestralne dionice.

LITERATURA

J. Novosel: Škola za kontrabas I., II. i III. dio
J. Novosel: 12 etuda
J. Novosel: 13 studija za kontrabas
J. Novosel: 15 etuda capriccia
J. Novosel: 6 capriccia uz pratnju glasovira
J. Novosel: Koncertna etuda
J. E. Storch: I. i II. dio
F. Simandl: 9 velikih etuda
M. Greogora: 7 etuda
J. Hrabe: II.
J. S. Bach: I. ili II. suita za violončelo solo u obradi za kontrabas Sterling,
Novosel

Sonate: G. Ph. Telemann; G. Fr. Händel; A. Vivaldi; H. Eccles; Ariosti
Montag: II. dio
S. Koussevitzky: Chanson Triste, Valcer
C. Dimitrescu: Seljački ples
Poradovski: Romanca
J. Novosel: Romansa
J. Novosel: Koncertna etuda
A. Tenaglia: Arija
Nany: Capricci
F. Farkas: Sonatina
Koncerti: Hoffmeister, Dragonetti, Vivaldi, Pichl i sl.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dur i mol ljestvice i rastavljeni akordi kroz tri oktave.
Osam etida različitog tehničkog karaktera.
Dva stavka iz Bachove suite za violončelo solo u obradi za kontrabas
Sterling, Novosel.
Jedna teža sonata.
Jedan lakši koncert.
Kraće skladbe skladatelja 20. st. uz glasovirsku pratnju.
Dva javna nastupa tijekom školske godine.

ISPITNO GRADIVO

Dur i mol ljestvica i rastavljeni akordi kroz tri oktave.
Etida s uporabom palčanika.
Jedan stavak iz Bachove suite za violončela (obrada za kontrabas).
Jedna teža sonata ili I, II, ili III stavak koncerta.
(po izboru: Capuzzi; Dragonetti; Pichl; Dittersdorf).
Gradivo se izvodi napamet.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Sviranje dur i mol ljestvica i rastavljenih akorda kroz tri oktave s raznim potezima gudala.

Poznavanje prirodnih i umjetnih flažoleta i izvođenje ljestvica s flažoletima.

Svladavanje temeljnih poteza gudaalom, detasche, staccato, spiccato, leggiero, saltelato.

Orkestralne dionice.

LITERATURA

- J. Novosel: II. i III. dio škole (Studij ljestvica i akordi)
J. Novosel: 12 etuda
J. Novosel: 13 studija za kontrabas
J. Novosel: 15 capriccia za kontrabas solo
F. Simandl: 9 velikih etuda
F. Simandl: Gradus ad parnessum I dio
J. Hrabe: II.
J. E. Storch: I. i II. dio
M. Greogora: 7 etuda
J. S. Bach: lakši stavci iz I ili II suite za violončelo solo u obradi za kontrabas Sterling, Novosel
Sonate: G. Ph. Telemann; G. Fr. Händel; A. Vivaldi; H. Eccles; Ariosti Montag: Izbor II. dio
S. Koussevitzky: Chanson Triste, Valcer
C. Dimitrescu: Seljački ples
J. Novosel: Romansa
J. Novosel: Koncertna etuda
H. Fryba: Koncertna etuda
Poradovski: Romanca
J. Haydn: Serenada
Rechofsky: Preludij i Capriccietto i sl.
H. Kareva: Nocturno i Toccata
Nany: Capricci
Jaks: Sonatina
F. Farkas: Sonatina
J. Novosel: Capricci
P. I. Čajkovski: Nokturno
Koncerti: Capuzzi, Hoffmeister, Dragonetti, Vanhal, Vivaldi, Dittersdorf i sl.
Kraće skladbe skladatelja 20. stoljeća uz glasovirsku pratnju.

ISHOD UČENJA

Minimum:

- Dur i mol ljestvice i rastavljeni akordi kroz tri oktave.
Osam etida različitog tehničkog karaktera s uporabom palčanika.
Bachove suite za violončelo solo u obradi za kontrabas Sterling, Novosel.
Jedna sonata.
Jedan koncert.
Jedna skladba za predavanje virtuoznog karaktera.

Dva javna nastupa tijekom školske godine.

ISPITNO GRADIVO

Dvije etide s uporabom palčanika

Jedan stavak iz Bachove suite za violončela (obrada za kontrabas)

Cijela sonata po izboru (Vivaldi II. ili V. , Telemann, Eccles, Giovannino, Galliard, Marcello i sl.)

Cijeli koncert po izboru (Capuzzi, Dragonetti, Dittersdorf, Pichl, Hoffmeister)

Kraća skladba hrvatskog skladatelja virtuoznog karaktera

Gradivo se izvodi napamet.

KOREPETICIJA ZA GUDAČE

OBRAZOVNI SADRŽAJ

Razviti sposobnost zajedničkog muziciranja.

Razviti sposobnost čiste intonacije i ritmičku sinhronost s pratnjom.

Razviti sposobnost muziciranja uz pratnju.

Razumjeti i glazbeno doživjeti djelo u izvornom obliku.

Na javnom nastupu prezentirati djelo u izvornom obliku.

LITERATURA

Literatura je usko povezana s programom koji učenik polazi tj. godinom učenja, s vrstom glazbala kao i izborom djela koja su pisana zajedno s glasovinom, kao cjelina za dotični glazbalo.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dva djela pisana uz glasovirsku pratnju svirati s glasovinom (ne samo na produkciji).

Nastupi uz pratnju glasovira prema planu pojedinih godišta.

KOMORNA GLAZBA

OBRAZOVNI SADRŽAJ

- Razvijanje sposobnosti zajedničkog muziciranja.
- Upoznavanje literature komorne glazbe u različitim sastavima.
- Upoznavanje literature komorne glazbe u različitim epoha i stilova.
- Svu individualnu tehniku znati prilagoditi u cilju zajedničkog muziciranja.
- Razvijanje tehnike čitanja s lista.
- S nastupima razviti sposobnost zajedničkog stvaranja pred auditorijem.

LITERATURA

- Literatura se bira prema ustrojenim komornim sastavima.
- U obzir dolaze sva djela iz komorne literature.

ISHOD UČENJA

Minimum:

- Dva djela iz različitih stilskih epoha.
- Čitanje s lista različitih skladbi komorne glazbe.
- Jedan nastup tijekom školske godine.

GODIŠNJI ISPIT

- Kao ispit priznaje se nastup tijekom školske godine.

ORKESTAR

OBRAZOVNI SADRŽAJ

Razviti sposobnost zajedničkog muziciranja.

Razviti sposobnost za zajedničku čistu intonaciju i ritmičku sinkronost.

Razviti sposobnost zajedničkog izvođenja djela iz pojedinih epoha.

Znati primjeniti stečenu tehniku na glazbalu u pojedinoj dionici u orkestru.

Znati izvoditi djelo pod vodstvom dirigenta.

Ovladati tehniku sviranja s lista.

LITERATURA

Nastavnik na početku školske godine stvara plan i program prema

možnostima polaznika odnosno sastava orkestra (komorni, simfonijski), te prema ustrojenom sastavu bira odgovarajuću literaturu.

Preporuča se da odabrana djela zastupaju razne stilske epohe.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Tri djela iz različitih stilskih epoha.

Čitanje s lista različitih orkestralnih djela.

Jedan nastup tijekom školske godine.

GODIŠNJI ISPIT

Kao ispit se priznaje nastup tijekom školske godine.

GITARA

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dur i mol (harmonijski i melodijski) ljestvice kroz tri oktave.

Tehničke vježbe

- A. Bonell: Technique Builder (Cambridge Music Works)
- A. Carlevaro: Serie didactica, Cuaderno 1-4 (Barry)
- Chiesa: Tecnica fondamentale della chitarra, sv. 1-3 (Suvini-Zerboni)
- Sao Marcos: Complement à la technique de la guitare (Mondial Verlag)
- F. Tárrega: Tehničke vježbe (Universal)
- S. Tennant: Pumping Nylon (Nathaniel Gunod).

Etide (barem 10)

- D. Aguado: Etide (Suvini-Zerboni)
- L. Brouwer: Etudes simples, sv. 3 i 4 (Eschig)
- M. Carcassi: Etide op. 60 (Pan Music, Zagreb)
- N. Coste: Etide op. 38
- M. Giuliani: Etide op. 100 - lakše
- R. Gnatalli: Etide (Chanterelle)
- M. D. Pujol: Etide
- F. Sor: Etide op. 31 - teže, op. 35 - teže
- F. Tárrega: Etide.

Skladbe 16. i 17. stoljeća (barem jedna)

- J. S. Bach: primjereni stavci iz suita za violoncello i lutnju
- J. Dowland: Skladbe po izboru
- L. Milan: Pavane
- G. Ph. Telemann: Fantazije (Suvini-Zerboni)
- S. L. Weiss: Skladbe po izboru.

Skladbe 19. i 20. stoljeća (barem tri)

- A. Barrios: Skladbe po izboru
- G. Biberian: Preludiji (Orphée)
- M. Carcassi: Riconoscimenti musicali (Curci)
- Castelnuovo-Tedesco: Caprichos de Goya (Bèrben)
- C. Domeniconi: Quaderno Brasiliano (Bote & Bock)
- Garoto: Izabrane skladbe, sv. 1 i 2 (Guitar Solo Publications)
- M. Giuliani: Skladbe po izboru
- A. Lauro: Skladbe po izboru
- P. Lerich: Six Preludes (Eschig)
- M. Llobet: Izabrane skladbe (Chanterelle)

J. Morel: Izabrane skladbe, sv. 1-4 (Ashley Mark)
F. Moreno-Torroba: Musica para guitarra, sv 1 i 2 (Opera tres)
M. Ponce: Estrellita (Ed. Musicales Yolot)
M. Ponce: Preludiji (Schot)
M. Pujol: Troisième triquilandia (Eschig)
D. Reis: Skladbe po izboru
F. Sor: Skladbe po izboru
F. Tárrega: Skladbe po izboru
M. Tesař: 4 Ballad Stories (Gitarra nova)
H. Villa-Lobos: Skladbe po izboru.

Sonate, sonatine, teme s varijacijama, fantazije (barem jedna)

F. Carulli: Sonate po izboru
A. Diabelli: Sonata u C-duru
M. Giuliani: Tri sonate op. 96
M. Giuliani: Sonatine op. 71. br. 1 i 2
F. Molino: Tri sonate op. 6
F. Molino: Fantazija br. 1
S. Molitor: Sonata op. 7
N. Paganini: Sonata u C-duru
M. Ponce: Varijacije na Cabezonovu temu (Tecla)
C. G. Scheidler: 2 sonate (Chanterelle).

Suite (barem jedna)

F. Moreno-Torroba: Suite miniature (Bèrben)
J. Duarte: Miniature Suite (Schott)
Barokne suite sličnih zahtjeva: Baron, Brescianello, Champion, Corbetta,
Logy, Roncalli, Visée, Weiss.

Skladbe hrvatskih skladatelja (barem jedna)

V. Bednjanec: Minijature
R. Fumić : Mazurka (Music Play, Zagreb)
M. Majdak: Mali plac - rag (Music Play, Zagreb)
I. Padovec: Četiri plesa (Prek, Orlić)

ISPITNO GRADIVO

Ljestvice i kadence.

Jedna etida.

Prvi stavak sonate (sonatine) ili tema s varijacijama.

Dvije skladbe.

Ispitni program izvodi se napamet.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dur i mol (harmonijski i melodijski) ljestvice kroz tri oktave.

Tehničke vježbe

- A. Bonell: Technique Builder (Cambridge Music Works)
- A. Carlevaro: Serie didactica, Cuaderno 1-4 (Barry)
- V. Chiesa: Tecnica fondamentale della chitarra, sv. 1-3 (Suvini-Zerboni)
- M. Sao Marcos: Complement à la technique de la guitare (Mondial Verlag)
- F. Tárrega: Tehničke vježbe (Universal)
- S. Tennant: Pumping Nylon (Nathaniel Gunod).

Etide (barem 10)

- D. Aguado: Etide (Suvini-Zerboni)
- M. Carcassi: Etide op. 60 (Pan Music, Zagreb)
- N. Coste: Etide op 38
- M. Gangi: 22 studi (Ricordi)
- M. Giuliani: Etide op. 100 - teže
- R. Gnattalli: Etide (Chanterelle)
- L. Legnani: 36 Caprices op. 20 – lakši
- M. Pujol: Etide
- F. Sor: Etide op. 6 - lakše
- J. Sagreras: El colibri (Ricordi)
- F. Tárrega: Etide
- M. Zelenka, Obrovska: Studi di intervalli.

Skladbe 16. i 17. stoljeća (barem jedna)

- J. S. Bach: primjereni stavci iz suita za violoncello i lutnju
- J. Dowland: Skladbe po izboru
- G. Ph. Telemann: Fantazije (Suvini-Zerboni)
- S. L. Weiss: Skladbe po izboru.

Skladbe 19. i 20. stoljeća (barem tri)

- M. Abloniz: Tarantella burlesca (Bèrben)
- A. Barrios: Skladbe po izboru
- G. Biberian: Preludiji (Orphée)
- G. Brouwer: Deux themes populaires cubains (Eschig)
- M. Carcassi: Riconoscimenti musicali (Curci)
- J. Cardoso: Dla Krakowa (Professional Music Press)
- M. Castelnuovo-Tedesco: Caprichos de Goya (Berben)
- C. Domeniconi: Quaderno Brasiliano (Bote & Bock)
- Garoto: Izabrane skladbe, sv. 1 i 2 (Guitar Solo Publications)

M. Giuliani: Skladbe po izboru
R. Gnatalli: Alma brasiliera (Chanterelle)
A. Lauro: Skladbe po izboru
P. Lerich: Six Preludes (Eschig)
M. Llobet: Izabrane skladbe (Chanterelle)
F. Klenyans: Valse venezuelienne (Billaudot)
J. Morel: Izabrane skladbe, sv. 1-4 (Ashley Mark)
F. Moreno-Torroba: Musica para guitarra, sv 1 i 2 (Opera très)
M. Ponce: Preludiji (Schot)
M. Pujol, M. D: Cinco preludios (Universal Australia)
D. Reis: Skladbe po izboru
J. Rodrigo: Dos pequeñas fantasias (J. Rodrigo ed.)
F. Sor: Skladbe po izboru
F. Tárrega: Skladbe po izboru
M. Tesař: 4 Ballad Stories (Gitarra nova)
H. Villa-Lobos: Skladbe po izboru.

Sonate, sonatine, teme s varijacijama, fantazije (barem jedna)

I. Albeniz, M: Sonata
M. Carcassi: Varijacije na francusku temu op. 7
M. Giuliani: Sonata op. 15
M. Giuliani: Variazioni di Rode
L. Legnani: Introdukcija i varijacije
Maissonier: Varijacije na “Nel cuor piu non mi sento”
T. Matiegka: Sonata u e-molu op.31, br. 4
F. Molino: Tri sonate op. 6
M. Ponce: Varijacije na Cabezonovu temu (Tecla)
A. Soler: 3 Sonate (Guitar Solo Publications)
F. Sor: Sonata op. 15
F. Sor: Varijacije na “Folies d’Espagne”
F. Sor: Tema s varijacijama op. 11
Viozi: Sonata (Chanterelle)
Y. Yocoh: Sakura (Guitar Solo Publications).

Koncerti

A. Vivaldi: Koncert u D-duru.

Suite (barem jedna)

J. Duarte: Petite suite française (Eschig)
I. Jelinek: Suita u A-duru (Lemoine)
N. Koškin: Vilenjaci (Lemoine)
P. Lerich: Suite baroque (Eschig)
M. Tesař: Pinocchio (Lemoine)

Barokne suite sličnih zahtjeva:

Baron, Brescianello, Campion, Roncalli, Weiss.

Skladbe hrvatskih skladatelja (barem jedna)

A. Čagalj: Oslobođanje (Music Play, Zagreb)

R. Fumić, S: Nocturno, Preludij br. 5 (Music Play, Zagreb)

M. Grakalić: Orijeentalna serenada (Music Play, Zagreb)

F. Matušić: Etida (Music Play, Zagreb)

F. Spiller: Tri raspoloženja (Music Play, Zagreb)

T. Uhlik: Studija o tri slike.

ISPITNO GRADIVO

Ljestvice i kadence.

Jedna etida.

Prvi stavak sonate (sonatine) ili tema s varijacijama.

Dvije skladbe.

Ispitni program izvodi se napamet.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Dur i mol (harmonijski i melodijski) ljestvice kroz tri oktave.

Tehničke vježbe

A. Bonell: Technique Builder (Cambridge Music Works)

A. Carlevaro: Serie didactica, Cuaderno 1-4 (Barry)

V. Chiesa: Tecnica fondamentale della chitarra, sv. 1-3 (Suvini-Zerboni)

M. Sao Marcos: Complement à la technique de la guitare (Mondial Verlag)

F. Tárrega: Tehničke vježbe (Universal)

S. Tennant: Pumping Nylon (Nathaniel Gunod).

Etide (barem 6)

N. Coste: Etide op 38

M. Gangi: 22 studi (Ricordi)

R. Gnatalli: 3 koncertne etide (Chanterelle)

L. Legnani: 36 Caprices op. 20

G. Regondi: Etide (Orphée)

F. Sor: Etide op. 6 - teže

F. Tárrega: Etide

H. Villa-Lobos: Etide - lakše

M. Zelenka, Obrovska: Studi di intervalli

Skladbe 16. i 17. stoljeća (barem jedna)

J. S. Bach: primjereni stavci iz suita za violoncello, lutnju i violinu

J. Dowland: Skladbe po izboru

G. Ph. Telemann: Fantazije (Suvini-Zerboni)

S. L. Weiss: Skladbe po izboru.

Skladbe 19. i 20. stoljeća (barem tri)

A. Barrios: Skladbe po izboru

G. Biberian: Preludiji (Orphée)

G. Brouwer: Paisaje cubano con campanas (Ricordi)

J. Cardoso: Dla Krakowa (Professional Music Press)

M. Castelnuovo-Tedesco: Caprichos de Goya (Bèrben)

R. Dyens: Tango en skai (Lemoine)

M. Falla: Homenaje (Chanterelle)

Garoto: Izabrane skladbe, sv. 1 i 2 (Guitar Solo Publications)

M. Llobet: Izabrane skladbe (Chanterelle)

N. Koškin: Gitara

M. Koškin: Happy Birthday (Margaux)

J. K. Mertz: Izabrane skladbe (Chanterelle)

J. Morel: Izabrane skladbe, sv. 1-4 (Ashley Mark)

F. Moreno-Torroba: Nocturno (Schott)

F. Moreno-Torroba: Pieces caracteristiques (Schott)

J. Rodrigo: Tres pequeñas piezas (J. Rodrigo ed.)

F. Sor: Skladbe po izboru

F. Tárrega: Skladbe po izboru

J. Turina: Rafaga (Schott)

H. Villa-Lobos: Skladbe po izboru

Sonate, sonatine, teme s varijacijama, fantazije (barem jedna)

B. Calatayud: Sonatina br. 2

A. Carlevaro: Cronomias I (Barry)

M. Castelnuovo-Tedesco: Varijacije kroz stoljeća (Schott)

A. Castillo: Sonata (Opera très)

A. Diabelli: 3 sonate (Schott)

J. Dušek: Sonata u C-duru (Lemoine)

M. Gangi: Sonatina (Bèrben)

M. Giuliani: Sonatina op. 71 br. 3

M. Giuliani: Varijacije na Händelovu temu op. 107

A. Harris: Sonatina (Columbia Music)

A. Lauro: Varijacije na dječju temu (Broekmans & van Poppel)

Mayer: Sonata a-mol (Oxford University Press)

J. Morel: Sonatina (Cshorus)

- D. Scarlatti: Sonate
- F. Sor: Varijacije op. 28
- J. Turina: Sonata (Schott)
- T. Uhlak: Sonatina
- Y. Yocoh: Sakura (Guitar Solo Publications).

Koncerti

- F. Carulli: Koncert u A-duru
- A. Vivaldi: Koncert u C-duru.

Suite (barem jedna)

- T. Carreño: Suite parra guitarra (Zanibon)
- J. Duarte: American Suite op. 96 (Universal Australia)
- F. Moreno-Torroba: Suite castellana (Schott)
- A. Tansman: Suite "in modo polonico" (Eschig)
- Barokne suite sličnih zahtjeva: Bach, Roncalli, Weiss.

Skladbe hrvatskih skladatelja (barem jedna)

- M. Grakalić: Slavonsko kolo
- G. Listeš: Za Patriciju (Music Play, Zagreb)
- M. Nardelli: Dubrovački stari tramvaj (Music Play, Zagreb)
- I. Padovec: Varijacije na omiljenu temu op. 11 (Music Play, Zagreb)
- S. Šulek: Tri trubadurske
- F. Spiller: Tri raspoloženja (Music Play, Zagreb)
- T. Uhlak: Studija o tri slike

ISPITNO GRADIVO

- Ljestvice i kadence.
- Jedna etida.
- Jedan stavak iz Bachove suite.
- Cijela sonata (sonatina) ili tema s varijacijama.
- Skladba po izboru.
- Ispitni program svira se napamet.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

- Dur i mol (harmonijski i melodijski) ljestvice kroz tri oktave.

Tehničke vježbe

- A. Bonell: Technique Builder (Cambridge Music Works)
- A. Carlevaro: Serie didactica, Cuaderno 1-4 (Barry)
- V. Chiesa: Tecnica fondamentale della chitarra, sv. 1-3 (Suvini-Zerboni)

M. Sao Marcos: Complement à la technique de la guitare (Mondial Verlag)

F. Tárrega: Tehničke vježbe (Universal)

S. Tennant: Pumping Nylon (Nathaniel Gunod).

Etide (barem 6)

N. Coste: Etide op 38

M. Gangi: 22 studi (Ricordi)

R. Gnatalli: 3 koncertne etide (Chanterelle)

L. Legnani: 36 Caprices op. 20

G. Regondi: Etide (Orphée)

F. Sor: Etide op. 6 i 29

F. Tárrega: Etide

H. Villa-Lobos: Etide.

Skladbe 16. i 17. stoljeća (barem jedna)

J. S. Bach: primjereni stavci iz suita za violoncello, lutnju i violinu

J. Dowland: Skladbe po izboru

G. Ph. Telemann: Fantazije (Suvini-Zerboni)

S. L. Weiss: Skladbe po izboru.

Skladbe 19. i 20. stoljeća (barem tri)

A. Barrios: Skladbe po izboru

G. Biberian: Preludiji (Orphée)

M. Castelnuovo-Tedesco: Caprichos de Goya (Bèrben)

M. Castelnuovo-Tedesco: Tarantella (Ricordi)

A. Duarte: Idylle pour Ida (Universal)

Garoto: Izabrane skladbe, sv. 1 i 2 (Guitar Solo Publications)

M. Llobet: Izabrane skladbe (Chanterelle)

N. Koškin: Usher Waltz

J. Martin: Quatre pièces brèves (Universal)

J. K. Mertz: Izabrane skladbe (Chanterelle)

J. Morel: Izabrane skladbe, sv. 1-4 (Ashley Mark)

A. Piazzolla: Four pieces (Chanterelle)

A. Piazzolla: Cinco piezas (Bèrben)

S. Rak: Homage to Tarrega (Musical New Series)

J. Rodrigo: Tres pequeñas piezas (J. Rodrigo ed.)

F. Sor: Skladbe po izboru

F. Tárrega: Skladbe po izboru

M. Turina: Hommage à Tárrega (Schott)

H. Villa-Lobos: Skladbe po izboru.

Sonate, sonatine, teme s varijacijama, fantazije (barem jedna)

L. Berkeley: Sonatina (Chester)

L. Berkeley: Sonata in one movement (Oxford University Press)
 L. Berkeley: Theme and Variations (Bèrben)
 L. Brouwer: Sonata (Opera très)
 L. Brouwer: Varijacije na temu Djanga Reinhardta (Ed. Transatlantiques)
 M. Castelnuovo-Tedesco: Sonata (Schott)
 F. Cordero: El Carbonerito (Ed. Transatlantiques)
 Diabelli-Bream: Sonata u A-duru (Faber Music)
 C. Domeniconi: Varijacije na anadolsku narodnu pjesmu (Bote & Bock)
 J. Duarte: Varijacije na katalonsku narodnu pjesmu (Novello)
 R. Dyens: Libra sonatine (Lemoine)
 M. Giuliani: Grand sonata eroica op. 150
 J. P. Grau: Sonata española br. 1 (Ricordi Americana)
 C. Guastavino: Sonata br. 2 (Ricordi Americana)
 A. Haris: Varijacije i fuga na Händelovu temu (Schott)
 A. Klobučar: Sonata
 A. Lauro: Varijacije na dječju temu (Broekmans & van Poppel)
 F. Moreno-Torroba: Sonatina
 M. Ponce: Sonata classica
 M. Ponce: Sonatina meridional
 M. Ponce: Sonata III
 M. Ponce: Tema, varijacije i finale (Schott)
 Rodrigo: Sonata à la Española
 J. Rodrigo: Sonata giocosa
 D. Scarlatti: Sonate
 F. Sor: Varijacije op. 26
 M. Turina: Sonata (Schott)
 T. Uhlík: Sonata classica (Schott)

Koncerti

A. Tansmann: Musique de Cour (Universal)

Suite (barem jedna)

Ž. Brkanović: Suita Mediterana

A. Duarte: Engleska suita (Novello)

A. Lauro: Suita venezolana (Broekmans & van Poppel)

M. Miletić: Hrvatska suita (Schott)

F. Mompou: Suite compostelana (Eschig)

Barokne suite sličnih zahtjeva: Bach, Weiss.

Skladbe hrvatskih skladatelja (barem jedna)

Anić: Solinski arhaizmi

I. Josipović: Amfore

G. Listeš: Trice (Music Play, Zagreb)

N. Milotti: Mantinjada i tanac
M. Nardelli: Omaggio a Boris (Music Play, Zagreb)
B. Papandopulo: Tri plesa (Gerlig)
F. Parać: Muzika za gitaru
V. Ruždjak: Double

ISPITNO GRADIVO

Ljestvice i kadence.

Jedna etida.

Dva stavka iz Bachove suite.

Cijela sonata (sonatina) ili tema s varijacijama.

Skladba po izboru.

Ispitni program izvodi se napamet.

ISPITNO GRADIVO

Završni ispit:

Dvije etide.

Dva stavka iz Bachove suite.

Sonata (sonatina).

Suita ili tema s varijacijama .

Skladba po izboru.

Ispitni program izvodi se napamet.

SKUPNO MUZICIRANJE

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Program traje 4 godine po 2 nastavna sata tjedno.

Komornu glazbu u I. i II. razredu imaju učenici po izboru a u III. i IV. svi učenici po dva sata.

Preporuča se što više surađivati i s ostalim glazbenicima, odnosno stvarati i manje komorne sastave (npr. gitara - violončelo, gitara - glas itd.). U literaturi postoji velik broj djela takve namjene iz različitih stilskih razdoblja. Također postoje velike mogućnosti obrada, čiji se izbor širi sukladno sa višim uzrastom učenika.

PRVI RAZRED

2 gitare

- F. Couperin: Les folies françaises (izbor)
- J. S. Bach: Dvoglasne invencije (arr. Matušić) - (izd. Music play)
- F. Sor: Duo in A-dur op. 55, br. 1
- M. Tesař: Suita Carussel

3 gitare

- S. Molinaro: Saltarello
- Ginastera: Milonga (arr. Čagalj)
- D. Šostakovič: Lirski valcer iz "Plesova lutaka" (arr. Čagalj)

4 gitare

- W. Byrd: Wolsey's Wilde (arr. Čagalj)
- F. Couperin: Les baricades misterieuses (arr. Čagalj)
- A. Piazzolla: Libertango (arr. Čagalj)
- C. Machado: Cateretê, Xote
- Trad. sefardske: Ocho candellicas; Los gaios empezan a cantar (arr. Čagalj)
- F. M. Torroba: Estampas (Camino del molino; Juegos infantiles)

DRUGI RAZRED

2 gitare

- J. S. Bach: Dvoglasne invencije (arr. Matušić) - (izd. Music play)
- G. B. Marella: Suita A-dur
- F. Sor: Divertissement op. 38
- I. Padovec: Poloneza 1 i 2
- M. D. Pujol: Tango, Milonga y Final
- J. W. Duarte: Engleska suita br. 2
- D. Granados: Danzas españolas br. 2 (Oriental)

3 gitare

- M. Praetorius – W. Brade: 10 Renaissance-Tänze
- J. S. Bach: Troglasna invencija br. 6 (arr. Čagalj)
- S. Rak: Four Moods
- J. W. Duarte: Little suite nr. 2 op. 79

4 gitare

- S. Rossi: Sonata detta La Moderna
- J. S. Bach: Dodatak kantati BWV 208 (arr. Čagalj)
- D. Couperin: Le Petit-Rien (arr. Čagalj)
- R. Schumann: Kinderszenen op. 15 (arr. Čagalj)
(Vom fremden Ländern und Menschen; Träumerei)

- O. Peterson: The Laurentide Waltz (arr. Marčelić – pitati Čagalj)
- A. Piazzolla: Lo que vendra
- C. Machado: Danças populares brasileiras
- J. W. Duarte: English suite nr. 3 op. 78

TREĆI RAZRED

2 gitare

- J. S. Bach: Dvoglasne invencije (arr. Matušić) - (izd. Music play)
- J. W. Duarte: English suite br. 2
- J. Turina: Cinq danses gitanes op. 55 (arr. Tokos)

3 gitare

- J. S. Bach: Troglasna invencija br. 12 (arr. Čagalj)
- D. Gragnani: Trio in D-dur op. 12
- F. Mendelssohn: Scherzo (arr. Charlton)
- N. Koškin: Playing together op. 15

4 gitare

- G. Farnaby: The L. Zouches Maske (arr. Čagalj)
- J. S. Bach: Sinfonija iz kantate br. 29 (arr. Čagalj)
- F. Couperin: Les petits Moulins à Vent (arr. Čagalj)
- D. Milhaud: Saudades do Brasil op. 67: Sorocaba, Tijuca (arr. Čagalj)
- L. Brouwer: Cuban Landscape with Rain
- R. Maldonado: Tierra arada

ČETVRTI RAZRED

2 gitare

- J. S. Bach: Dvoglasne invencije (arr. Matušić) - (izd. Music play)
- J. S. Bach: Engleska suita br.3, BWV 808
- M. Castelnuovo-Tedesco: Les guitares bien tempérées op. 199
- A. Piazzolla: Tango suite

3 gitare

- J. S. Bach: Troglasna invencija br. 15 (arr. Čagalj)
- A. Klobučar: Trio
- D. Caruso: Le voci dell'anima
- M. Miletić: Consort trio
- J. W. Duarte: Little Suite nr. 4 op. 95
- P. Hindemith: Rondo

4 gitare

- J. S. Bach: Preludij i fuga BWV 539 (arr. Čagalj)
- L. Boccherini: Introduction et Fandango
- F. M. Torroba: Ráfagas
- L. Brouwer: Toccata
- J. W. Duarte: Americana op. 96a
- S. Rak: Kvartet pro 4 kytary
- A. Piazzolla: Summit - izbor (arr. Čagalj)
- Ž. Brkanović: Pjesmarica
- A. Klobučar: Preludij, arioso i fuga
- S. Majurec: Trio
- A. Marković: Tri osorske impresije
- M. Miletić: Suite du bourdon
- V. Sunko: Iščekivanje i dolazak
- T. Uhlak: Quartetto concertante

za 8 gitara (ili orkestar gitara)

- L. Brouwer: Acerca del cielo, del aire y la sonrisa

HARFA

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Usavršavanje stečenih vještina i primjena na težim tehničkim i glazbeim zadacima.

Harmonijska i formalna analiza djela.

Elementi interpretacije

Sviranje u primjerenom tempu.

Razvijanje veće slobode u interpretaciji.

Bogatije dinamičko nijansiranje.

Tehnika sviranja

Sviranje intervala s klizanjem u palcu.

Skale u terci, seksti, oktavi.

Drugi triler s 2, 3, 4 prsta.

Dvostruki i trostruki glissando.

Usavršavanje trilera i tremola.

Primjena enharmonijskih zamjena.

Tehničke vježbe

- Ed. Lariviere: Exercises & Etudes op.9
C. Salzedo: 10 Conditioning exercises svih 10,
The harpist daily dozen
N. Ch. Bochsa: 50 etudes op. 34 I. sv. 1, 2, 3, 4, 5,
25 etudes op. 62 - br.24 (tremolo),
18 etudes
110 etudes journaliers
J. Thomas: Odabrane etide - po izboru
E. Schuecker: Etide op. 18
J. M. Damase: 30 etudes I. sv. (1, 2, 3)
F. Godefroid: Koncertne etide
F. J. Nedermann / E. Schuecker: 30 etudes progressives,
24 preludes,
18 etudes, sve po izboru
A. Zingel: 12 klasičnih studija

Ostali sadržaji

- Djela iz literature komorne glazbe s harfom:
B. Galais: Valse triste (za flautu i harfu)
J. Molnar: Waltzer waltz (za 2 harfe)
Obrade baroknih majstora.
Čitanje a prima vista.

SKLADBE

- Ciklička djela:
F. J. Nadermann: 7 sonates progressives op. 92 (5, 6, 7) jedna po izboru,
Varijacije na temu "L'oiseau chantant"
A. Hovhaness: Sonata
L. van Beethoven: Varijacije na Švicarsku temu
Kraće skladbe:
A. de Cabezón: Pavana i varijacije
F. Dizi: Tema s varijacijama
L. van Delden: Nocturno
M. Grandjany: Jesen (Automne)
M. Grandjany: Arabesque
C. Calzedo: Short stories in music
K. Erdelli: Tri preludija
Z. Ciglič: Adagio amoroso
M. Tournier: 4 preludija
M. Grandjany: Arabesque

F. Farkaš: Suita
J. S. Bach / Renié: Fuga (iz "Dix Pieces")
E. Boussagol: Romanza senza parole
I. Lang: Toccatina
T. Uhlík: Igra školjki
A. Durand: Valcer
B. Andres: 15 preludija (izbor)
E. Parish Alvars: 24 romanse (2 romanse po izboru)
H. Renié: 6 pieces (po izboru)
D. Bobić: elegija concertante
N. Mazzone: Mala suita u klasičnom stilu
D. Kempf: Ljubavna tema

LITERATURA

H. Renie: Method for the harp, I. i II. sv.
L. Lawrance / C. Salzedo: Complete method for harp
C. Salzedo: Modern study of the harp

ISHOD UČENJA

Minimum:

Šest etida različite problematike.
Dva ciklička djela (sonate, suite, teme s varijacijama).
Tri skladbe iz različitih stilskih razdoblja.

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida.
Jedno cikličko djelo.
Jedna skladba (19. st.).
Jedna skladba (20. st. ili hrvatski skladatelj).
Ispitno gradivo svira se napamet.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Stjecanje samostalnosti u pristupu djelu.
Analiza forme i harmonije.

Tehnika sviranja

Križanje ruku u ponavljajućim obrascima od 3 prsta na istoj poziciji (A. Hasselmann: Les folletes).
Izmjena ruku u obrascima od 2 prsta u inverziji.

Tehničke vježbe

- Ed. Lariviere: op. 9,
C. Salzedo: Conditioning exercises - svih 10,
The haroist daily dozen
N. Ch. Bochsa: 110 exercises journaliers,
Etide op. 34 I. sv, (6-10)
F. J. Nadermann: 30 etudes progressives,
24 preludes,
18 etudes (sve tri po izboru)
F. Dizi: 48 etudes vol. I.
J. Thomas: Odabrane etide
E. Schuecker: Etide op. 18 I., II., III. sv.
J. M. Damase: 30 etida I. sv. 4, 5
F. Godefroid: Koncertne etide 3, 4
A. Zingel: 12 klasičnih studija
K. Erdelli: 20 etida
F. J. Nedermann / E. Scheuecker: 30 etudes progressives
24 preludes
18 etudes

SKLADBE

Ciklička djela:

- Ph. J. Mayer: Sonata
J. B. Cardon: Sonata u f-molu
J. B. Cardon: Sonata op. 7 br. 1 u Es-duru
J. B. Cardon: Sonata op. 7 br. 2 u F-duru
J. L. Dussik: Sonata u c-molu

Kraće skladbe:

- A. Corelli: Giga, Gavota, Sarabanda
M. Tournier: Pieces negres
M. Glinka: Varijacije na Mozartovu temu,
Nocturno
A. Hasselmans: Nocturno
C. Salzedo: Short stories in music
Chou Wen Choung: Two Chinese Folk Songs
J. S. Bach / Renié: Dix pieces
B. Anders: 15 preludija (izbor)
E. Parish Alvars: 24 romanse (2 po izboru)
M. Miletić: Toccata,
Preludij

Koncerti:

C. Saint Saens: Morceau de Concert

Ostali sadržaji

Komorna glazba s harfom.

Obrade po izboru nastavnika.

Čitanje a prima vista.

LITERATURA

Kao u prvom razredu.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Šest etida.

Dva ciklička djela.

Tri skladbe iz različitih stilskih razdoblja.

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida.

Jedno cikličko djelo.

Jedna skladba (19. st.).

Jedna skladba (20. st. ili hrvatski skladatelj).

Ispitno gradivo svira se napamet.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Tehnika sviranja

Sve vrste tehnike sviranja na harfi u primjerenom tempu, primjerene glasnoće.

Svi efekti.

Tehničke vježbe

N. Ch. Bochsa: 50 Etida op. 34 (10-20)

Vingt etudes vol. I.

18 etida

F. Dizi: 48 etudes vol. I

A. Zingel: 12 etida

J. M. Damase: 30 etudes II. sv.

E. Schmidt: 6 etudes (br.1)

Th. Labarre: Koncertne etide

K. Erdelli: 20 etida

SKLADBE

Ciklička djela:

J. B. Pescetti: Sonata u c-molu

J. B. Cardon: Sonata u f-molu

J. B. Krumpholtz: Sonate op. 12, 13 (br. 1, 2, 3, 4), 18

G. Rossini: Sonata

J. Pauer: Suita

M. Tournier: 2. sonatina

D. Watkins: Petit suite

F. A. Boreldieu: Sonata u c-molu

H. Lepin: Sonata br. 1

Kraće skladbe:

G. F. Händel: Tema s varijacijama

A Hasselmans: Priere,

Chanson de mai,

Chaconne s varijacijama

M. Tournier: Trois images

J. Ibert: Scherzetto

L. M. Tedeschi: Al ruscello - koncertna etida

A. Hasselmans: La source - koncertna etida

E. Parish Alvars: 2 romance po izboru

A. Klobučar: 3 stavka za harfu

T. Uhlik: Žalobne varijacije

Koncerti:

M. S. Rousseau: Pastoralne varijacije

J. Lang: 4 bagatelle za harfu i gudače

J. G. Alberchtsberger: Koncert za harfu u C-duru

Ostali sadržaji

Orkestralne studije (A. Zabel)

Komorna glazba s harfom:

flauta + harfa:

B. Andres: Algues

W. Rust: Sonata u A-duru

J. Molnar: Fantazija na teme japanskih narodnih pjesama

N. Mazzoni: Koncertni valcer

N. Mazzoni: Varijacije na starinsku temu

Meditacija i tempo di passepiéd

dvije harfe:

A. Glazunov / M. Mčedelov: Valcer

LITERATURA

Kao u prvom razredu.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Šest etida.

Dva ciklička djela.

Tri skladbe iz različitih stilskih razdoblja.

ISPITNO GRADIVO

Jedna etida.

Jedno cikličko djelo.

Jedna skladba (19. st.).

Jedna skladba (20. st. ili hrvatski skladatelj).

Ispitno gradivo svira se napamet.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Potpuna samostalnost u poimanju skladbe u stilskom, tehničkom i interpretacijskom smislu

Tehnika sviranja

Vladanje svim dosada stečenim znanjima i vještinama.

Tehničke vježbe

C. Salzedo: Conditioning exercises

The harpist daily dozen

N. Ch. Bochsa: 110 exercises journaliers

18 etudes

Etide op. 34 II. sv.

Vingt etudes vol. II. sv.

F. Dizi: 48 etudes

J. M. Damase: 30 etudes II. sv.

Th. Labarre: Koncertne etide

A. Zingel: 12 etida

K. Erdelli: 20 etida

E. Schmidt: 6 etudes

SKLADBE

Ciklička djela:

F. A. Rösler Rossetti: 6 sonata (po izboru)

J. B. Krumpholtz: Sonate op. 12, 13 (br. 1, 2, 3, 4), 18
V. Mortari: Sonatina prodigio
A. Suriani: Partita
N. Ch. Bochsa: Velika sonata u Es-duru
I. M. Jarnović: Sonata
Kraće skladbe:
O. Respighi: Siciliana
M. Tournier: Tema s varijacijama,
G. Pierne: Impromptu caprice op. 9
C. Saint Saens: Fantasie op. 95
A. Hasselmans: Priere
A. Hasselmans: Gitana
A. Hasselmans: Ballade
I. Albeniz: Recuerdos de viaje,
    Nº 6 Rumores de la caleta (Malagueña)
C. Salzedo: Chanson dans la nuit,
E. Parish Alvars: 2 romance po izboru
A. Zabel: La source - koncertna etida
A. Zabel: 3 velike koncertne etide
H. Renié: Contemplation
J. S. Bach / M. Grandjany: 12 etida (izbor: 3, 4)
G. F. Handel: Passacaglia
G. F. Handel: Chansonne u C-duru
A. Marković: 2 preludija
I. Lang: Starinska vura,
    Zvona u oluji
Josipović: Enypnion
Z. Bradić: Priča
T. Uhlik: 4 komada za harfu
Koncerti:
G. F. Handel: Koncert u B-duru (transkripcija: M. Grandjany, bez
kadence)
G. Ch. Wagenseil: Koncert u G-duru
J. Rodrigo: Sones en la Gilarda

OSTALI SADRŽAJI

Čitanje a prima vista.

Orkestralne studije (A. Zabel).

Komorna glazba s harfom po izboru nastavnika:

J. B. Krumpholtz: Sonata za harfu i flautu u F-duru

G. Donizetti: Sonata za flautu (violinu) i harfu
B. Hilse: Suita op. 6 za flautu i harfu
L. Vinci: Sonata za flautu i continuo (harfu) u D-duru
J. S. Bach: Sonata za flautu i continuo (harfu) u C-duru
N. Mazzone: Komorna djela za flautu i harfu

LITERATURA

J. S. Bach-M. Grandjany: 12 etida (obrade stavaka iz violinskih sonata i partita)

ISHOD UČENJA

Minimum:

Šest etida.
Dva ciklička djela.
Tri skladbe iz različitih stilskih razdoblja.

ISPITNO GRADIVO

Dvije etide različitog karaktera.
Jedno cikličko djelo ili koncert.
Jedna skladba 19. ili 20. st.
Jedna skladba hrvatskog skladatelja.
Ispitno gradivo svira se napamet.

HARMONIKA

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice

Dur i mol (harmonijske i melodijske), kromatske ljestvice kroz dvije oktave, paralelno i u protupomaku.
Dur i mol ljestvice u tercama i sekstama, u odnosu basa i diskanta - paralelno i u protupomaku.
Svi trozvuci u velikoj rastvorbi paralelno i u protupomaku.
Dominantni septakordi i smanjeni septakordi u velikoj rastvorbi paralelno i u protupomaku.
Kretanje u oktavama, lomljenim oktavama desnom rukom uz odgovarajuću ljestvicu lijevom rukom.
Ovisno o instrumentu i sposobnosti učenika moguće je proširenje tehničkih zahtjeva na ljestvicama.

Etide

Obraditi najmanje 4 etide među kojima barem tri izvorne:

Gradus ad Parnassum I. svezak

Ilja Havliček: Koncertne etide

C. Czerny: Izbor etida op. 462

Cramer-Anzaghi: Etide

L.O. Anzaghi: Capriccia i divertimenta raznih autora

E. Pozzoli: 15 studie facili (u transkripciji)

S. Borris: Osam studija za harmoniku

G. Šenderjov : 24 koncertne etide

J. Šišakov: Tri etide (cis-mol, E-dur, D-dur)

Polifone skladbe

Obraditi najmanje dvije dvoglasne ili troglasne polifone skladbe napamet:

J. S. Bach: Dvoglasne i troglasne invencije (u transkripciji)

J. S. Bach: Francuska suita, (odgovarajući stavci)

J. S. Bach: Engleska suita (odgovarajući stavci)

J. S. Bach: Osam malih preludija i fuga za orgulje (po izboru)

G. Frescobaldi: Fuga u g-molu

G. F. Händel: Fuga u h-molu

G. F. Händel: Dvije sarabande (op. 334)

G. F. Händel: Largo (op. 447)

G. F. Händel: Menuet u F-duru (op. 332)

G. F. Händel: Passacaglia u d-molu (op. 422)

T. Lundquist: Nove dvoglasne invencije

Cikličke skladbe

Obraditi najmanje jednu cikličku skladbu napamet:

V. Zolotarjov: Dječje suite (po izboru)

A. Rjepnjikov: Dječja suita "Suvenirni"

I. Bogar: Sonatina

N. Derbenko: Dječja suita

H. Bol: Tema s varijacijama

G. Grudzinski: Sonatina

V. Pomezov: Tri komada

D. Bobić: Dječja suita "Varaždinska"

V. Mjerkušin: Mala suita

Đ. Dekleva-Radaković: Sonatina

E. L. Knorr: Suita

E. Poletzki: Tri komada za harmoniku

I. Rozenetzky: Sonatina

Skladbe po izboru

Obraditi najmanje dvije skladbe napamet:

D. Scarlatti: Sonate u transkripciji (po izboru)

M. Brajković: Scherzino

M. Brajković: For

Đ. Dekleva-Radaković: Istarska fantazija

D. Detoni: Devet prizora iz Danijelova sna (u transkripciji)

Đ. Dekleva-Radaković: Dječja suita "Vrtuljak vremena"

J. Benda: Sonatina

D. Bobić : Poema

D. Bobić : Balada intermezzo

O. Gerster: Polka, Serenada i Gavotte

H. Brehme: Elegija

T. Lundquist: Allerlei (po izboru)

J. Gart: Scherzo

Osim navedenog programa preporuča se korištenje raznovrsne literature kao i primjerenih cikličnih, polifonih skladbi, pojedinih etida kao i skladbi po slobodnom izboru (jazz, musette, polka, mazurka, tango..., sviranje obrada hrvatskih narodnih pjesama kao i ostale popularne glazbe) koje nisu u navedenom programu u svrhu unapređenja redovnog nastavnog procesa, a koje u sebi sadrže tehničke elemente prema zahtjevima postavljenim u sadržaju i programu rada.

Poticati učenike na samostalni odabir pojedinih skladbi kao i poticanje na samostalnu obradu istih.

ISPITNO GRADIVO

Jedna ljestvica.

Jedna zahtijevnija etida.

Jedna odgovarajuća polifona skladba (u transkripciji ili izvorna).

Jedna ciklička skladba.

Jedna izvorna skladba po izboru..

Ispitni program se izvodi napamet.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice

Sve durske i molske ljestvice s elementima iz prethodnog razreda.

Kromatska ljestvica u tercama i sekstama (odnos između basa i diskanta) paralelno i u protupomaku.

Ovisno o glazbalu i sposobnosti učenika moguće je proširenje tehničkih zahtjeva na ljestvicama.

Etide

Obraditi najmanje 6 etida među kojima barem tri izvorne:

Gradus ad Parnassum I. svezak

Gradus ad Parnassum II. svezak

Cramer-Anzaghi: Etide

G. Šenderjov : 24 koncertne etide

J. Šišakov Tri etide (cis-mol, E-dur, D-dur)

Ilja Havliček: Koncertne etide

H. Hermann: Pet originalnih studija

G. Gerster: Etida

E. Pozolli: 24 studie di media difficulta (u transkripciji)

H. Brehme: Koncertne etide na Paganinijevu temu

Polifone skladbe

Obraditi najmanje dvije polifone skladbe napamet:

J. S. Bach: Osam malih preludija i fuga za orgulje (po izboru)

J. S. Bach: Das Wohltemperiertes Klavier, I svezak (po izboru)

D. Buxtehude: Koralni preludij d-mol (op. 333)

N. Šostakovič: Preludij i fuga

A. Corelli: Preludij d-mol

A. Corelli: Adagio

H. Lang: Preludij i fuga u C-duru

F. Fugazza: Preludij i fuga 3

Ch. Boll: Toccata i fughetta

E. Cambieri: Trittico polifonico

E. Derbenko: Koralni preludij

Cikličke skladbe

Obraditi najmanje jednu cikličku skladbu napamet:

E. L. Knorr: Suita

A. Jemeljanov: Skice prirode

J. Bažant: Šest komada za harmoniku

V. Zolotarjov: Dječije suite (po izboru)

H. Brehme: Suita

N. Petin: Sonata

H. Reinbothe: Sonatina folkloristica

K. Ramrath: Varijacije na jednu bas temu

D. Bobić: Dječje suite za koncertnu harmoniku br. 1-4 (po izboru)

D. Bobić: Sonate br. 1-2 (po izboru)

A. Nagajev: Dječija suite br. 2

- A. Bizov: Ruski crteži
- V. Jacobi: Osam komada
- J. Kaplan: Sonatina

Skladbe po izboru

- Obraditi najmanje dvije skladbe napamet:
- D. Scarlatti: Sonate u transkripciji (po izboru)
- P. H. Mohler: Dvije humoreske
- P. H. Mohler: Koncertni valcer
- H. Hermann: Fantazija
- D. Bobić: Poema
- D. Bobić : Balada intermezzo
- T. Lundquist: Tema s varijacijama
- V. Trojan: Tarantela
- J. Ondruš: Fantazija (Gaderska dolina)
- G. Whettam: Četiri plesna komada za harmoniku
- T. Lundquist: Plasticity - tema s varijacijama
- E. Hansen: Burleska
- J. Matys: Preludij i varijacije
- M. Moškovski : Tarantela
- P. I. Čajkovski : Skladbe iz baleta “Ščelkunšik” - Arapski ples, Ples pastira
- V. Semjonov : Dvije skladbe na bjelorusku temu
- V. Podgorni: Lirski valcer
- A. Čerepnjin : Partita

Osim navedenog programa preporuča se korištenje raznovrsne literature kao i primjerenih cikličnih, polifonih skladbi, pojedinih etida kao i skladbi po slobodnom izboru (jazz, musette, polka, mazurka, tango..., sviranje obrada hrvatskih narodnih pjesama kao i ostale popularne glazbe) koje nisu u navedenom programu u svrhu unapređenja redovnog nastavnog procesa a koje u sebi sadrže tehničke elemente prema zahtjevima postavljenim u sadržaju i programu rada

Poticati učenike na samostalni odabir pojedinih skladbi kao i poticanje na samostalnu obradu istih.

ISPITNO GRADIVO

- Jedna ljestvica.
- Dvije zahtjevnije etide.
- Jedna odgovarajuća polifona skladba (u transkripciji ili izvorna).
- Jedna ciklička skladba.

Jedna izvorna skladba po izboru..
Ispitni program se izvodi napamet.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Ljestvice

Sve durske, molske i kromatske ljestvice s elementima iz prethodnog razreda u bržem tempu.

Sve ljestvice u oktavama desnom i lijevom rukom (na melodijskom basu), terce i sekste desnom rukom uz odgovarajuću ljestvicu lijevom rukom.

Ovisno o glazbalu i sposobnosti učenika moguće je proširenje tehničkih zahtjeva na ljestvicama.

Etide

Obraditi najmanje 6 etida različitog karaktera i tehničkih zahtjeva:

H. Hermann: Koncertne etide

Cramer-Büllov: I. svezak

R. Bruči: Etide

Gradus ad Parnassum II. svezak

Gradus ad Parnassum III. svezak

E. Pozolli: 24 studie di media difficulta (u transkripciji)

H. Brehme: Koncertne etide na Paganinijevu temu

G. Šenderjov : 24 koncertne etide

J. Šišakov Tri etide (cis-mol, E-dur, D-dur)

Polifone skladbe

Obraditi najmanje dvije polifone skladbe napamet:

J. S. Bach: Fuga G-dur (Orgelwerke IX - Ed. Peters 248)

J. S. Bach: Fuga C-dur (Orgelwerke VIII - Ed. Peters 247)

M. Seiber: Preludij fuga a-mol

N. Šostakovič: Preludij fuga D-dur, e-mol, d-mol

I. Bogar: Tocata i fuga

G. Barton: Tocatina i fuga

J. S. Bach: Das Wohltemperiertes Klavier, I. i II. svezak (po izboru)

A. Hačaturjan - V. Ivanov: Fuga

D. Buxtehude: Izbor iz kompozicija za orgulje

A. Mjaskovskij - V. Ivanov: Fuga u b-molu

P. Zika: Chaconne i fuga u E-duru

Cikličke skladbe

Obraditi najmanje jednu cikličku skladbu napamet:

E. L. Knorr: Suita

F. Fugazza: Sonatina

J. Matys: Pet bagatela
V. Jacobi: Šest valcer bagatela
D. Bobić: Dječje suite za koncertnu harmoniku br. 1-4 (po izboru)
D. Bobić: Sonate br. 1-2 (po izboru)
F. Brož: Kromatske varijacije
N. Bartow: Tri karakteristične igre
T. Lundquist: Botaničke igre
V. Zolotarjov: Dječija suite br. 6
V. Zolotarjov: Komorna suite

Skladbe po izboru

Obraditi najmanje dvije skladbe napamet:
D. Scarlatti: Sonate u transkripciji (po izboru)
V. Jacobi: Koncert rondo
V. Trojan: Razrušena katedrala
A. Rjepnjikov: Scherzo
H. Brehme: Elegija i capriccio
D. Bobić : Poema
D. Bobić : Balada intermezzo
B. Bjelinski: Varijacije na jednu narodnu temu
N. Šamo: Suite "Razglednice iz ruskih krajeva"
H. P. Hesse: Rondo sinfonico
A. Krzanowsky: Skladbe za harmoniku
V. Zolotarjov: Razmišljanja kod Dionisijevih fresaka
V. Balyk: Međimurska
V. Zubitski: Madrigal

Osim navedenog programa preporuča se korištenje raznovrsne literature kao i primjerenih cikličnih, polifonih skladbi, pojedinih etida kao i skladbi po slobodnom izboru (jazz, musette, polka, mazurka, tango..., sviranje obrada hrvatskih narodnih pjesama kao i ostale popularne glazbe) koje nisu u navedenom programu u svrhu unapređenja redovnog nastavnog procesa, a koje u sebi sadrže tehničke elemente prema zahtjevima postavljenim u sadržaju i programu rada.

Poticati učenike na samostalni odabir pojedinih skladbi kao i poticanje na samostalnu obradu istih.

ISPITNO GRADIVO

Jedna ljestvica.

Dvije etide ili jedna koncertna etida.

Jedna odgovarajuća polifona skladba.

Jedna ciklička skladba - po mogućnosti sonata.
Jedna izvorna skladba po izboru..
Ispitni program se izvodi napamet.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Etide

Obraditi najmanje 4 etide od kojih najmanje 2 koncertne:
Gradus ad Parnassum II. svezak
Gradus ad Parnassum III. svezak
H. Hermann: Koncertne etide
Cramer-Büllov: II. svezak
R. Bruči: Etide
E. Etoe: Koncertna etida br. 2
E. Pozolli: 24 studie di media difficulta (u transkripciji)
G. Šenderjov: 24 koncertne etide
J. Šišakov: Tri etide (cis-mol, E-dur, D-dur)

Polifone skladbe

Obraditi najmanje jednu polifonu skladbu napamet:
D. Buxtehude: Orguljski preludij, fuga i chaconne u D-duru
J. Hatrik: Kontrapunktski monolog
F. Fugazza: Introdukcija i fuga
J. S. Bach: Tocata i fuga d-mol
J. S. Bach: Das Wohltemperiertes Klavier, I. i II. svezak (po izboru)

Cikličke skladbe

Obraditi najmanje je5azija

Skladbe po izboru

Obraditi najmanje dvije skladbe napamet:
D. Scarlatti: Sonate u transkripciji (po izboru)
Ph. Ramoue: Kokoši
C. Daquin: Kukavica
J. Hatrik: Melankolični monolog
J. Hatrik: Varijacioni monolog
R. Bruči: Scherzo
A. Govednik: Intradukcija i rondo scherzано
J. Feld: Koncertni komad
A. Krzanowsky: Izbor kompozicija
V. Zolotarjov: Pet skladbi
D. Bobić : Poema
D. Bobić : Balada intermezzo

Osim navedenog programa preporuča se korištenje raznovrsne literature kao i primjerenih cikličnih, polifonih skladbi, pojedinih etida kao i skladbi po slobodnom izboru (jazz, musette, polka, mazurka, tango..., sviranje obrada hrvatskih narodnih pjesama kao i ostale popularne glazbe) koje nisu u navedenom programu u svrhu unapređenja redovnog nastavnog procesa, a koje u sebi sadrže tehničke elemente prema zahtjevima postavljenim u sadržaju i programu rada.

Poticati učenike na samostalni odabir pojedinih skladbi kao i poticanje na samostalnu obradu istih.

ISPITNO GRADIVO

Koncertna etida.

Polifona skladba.

Cijela sonata ili I. st. sonate i ciklička skladba u cjelini ili dvije cikličke skladbe.

Skladba po slobodnom izboru.

Izvorna skladba hrvatskog skladatelja.

Ispitni program se izvodi napamet.

Napomena:

Učenici koji upisuju prvi razred srednje glazbene škole na harmonici moraju imati glazbalo s melodijskim basovima.

Ispitno gradivo može se izvesti u dva dijela:

I. ljestvica i etida - (tehnički kolokvij),

II. ostali dio ispitnog gradiva koje se planira Godišnjim planom i programom rada harmonikaškog odjela.

ORKESTAR

Orkestarje obvezatan za sve učenike od prvog do četvrtog razreda srednje glazbene škole.

U školi u kojoj nije moguće ustrojiti orkestar zbog nedostatnog broja učenika obvezatno je organiziranje skupnog muziciranja u obliku komornih sastava.

LITERATURA

Zbirke skladbi priređene za harmonikaške sastave.

Ostale skladbe (izvorne, transkripcije) domaćih i stranih skladatelja koje po tehničkim - interpretativnim zahtjevima odgovaraju izvođačkim mogućnostima orkestra.

M. Krajna: Zbirka skladbi za orkestar harmonika
(Music Play, Zagreb 2005.) - po izboru

KOMORNA GLAZBA

Komorna glazba je obvezatna za sve učenike prema navedenom planu i programu rada (poticanje na suradnju s ostalim glazbalima).

LITERATURA

Zbirke skladbi priređene za harmonikaške ansamble stranih i domaćih skladatelja.

Ostale skladbe (izvorne, transkripcije) domaćih i stranih skladatelja koje po tehničkim - interpretativnim zahtjevima odgovaraju izvođačkim mogućnostima orkestra.

TAMBURE

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Osnovni je cilj učenja tambure u srednjoj glazbenoj školi, omogućiti svakom učeniku tambure, temeljitu naobrazbu i razvoj u glazbenika-tamburaša kao potpune umjetničke ličnosti.

Polazeći od činjenice da dobar i školovan pojedinac čini osnovu jednog kvalitetnog sastava, individualna nastava u srednjoj glazbenoj školi postaviti će dobre temelje za profesionalno bavljenje umjetnošću sviranja na tamburi te će omogućiti bitan pomak u napredovanju, usavršavanju i razvoju glazbala općenito.

Osnovni je sustav ugađanja glazbala G-sustav, a ovisno o pojedinim sredinama omogućuje se upotreba i ostalih sustava.

Glavna su glazbala u srednjoj glazbenoj školi bisernica ili brač.

Nastava je individualna 45 min. uz pratnju glasovira-korepetitora.

Učenici mogu upisati jedno od navedenih glazbala dok će ostala glazbala tamburaškog orkestra obnavljati prema potrebi i procjeni nastavnika.

Za vrijeme školovanja učenik je dužan naučiti samostalno raditi na skladbama, vježbama, etidama i ljestvicama, čitanju s lista, sviranju u sastavima i orkestrima. Isto tako, trebao bi proći velik broj izvornih skladbi hrvatskih skladatelja kao i skladbi raličitih stilskih razdoblja.

Također se preporuča temeljita razrada pojedinih solo dionica i analiza većeg broja orkestralnih skladbi hrvatskih skladatelja skladanih za tamburaški orkestar.

Nastavnik je dužan procijeniti individualne sposobnosti svakog pojedinog učenika te na temelju toga razmotriti sve elemente na koje će uputiti učenika te mu dati pravilne smjernice za napredovanje na glazbalu.

Učenik mora pažljivo raditi na zadanim skladbama, usavršavati tehniku sviranja, analizirati probleme te ih zajednički s nastavnikom rješavati.

U nastavnom programu trebale bi biti uključene skladbe različite po stilu i žanru, izvorne skladbe za tamburu, skladbe klasičnih skladatelja, suvremene skladbe, obrade narodnih tema (tema s varijacijama), a također ljestvice, etide, vježbe te ostali instruktivni materijal.

Etape rada nad skladbom

Upoznavanje sa skladbom i skladateljem.

Analiza skladbe.

Usvajanje tehničkih i umjetničkih problema.

Rad s korepetitorom.

Javni nastup na kolokviju ili ispitu.

Uključivanje skladbe u individualni repertoar kao i daljnje usavršavanju skladbe.

Izvođenje skladbe na koncertu.

Rad nad skladbom traži od učenika poznavanje forme, glazbene terminologije, zakonomjernosti fraziranja, ritma, dinamike, te artikulacije. Vrlo je važno obratiti pozornost na prstomet, kvalitetu zvuka kojeg dobivamo trzanjem, izražajnost, elastičnost i pokretljivost prstiju kao i koordinaciju lijeve i desne ruke.

Razvijanje tehnike sviranja:

Tijekom školovanja učenik je dužan naučiti osnovne načine sviranja na tamburi (različite vrste tušea kod sviranja s trzalicom, pizzikato u desnoj i lijevoj ruci, vibrato, glissando, flažolette, melizme, potpuni opseg glazbala, jednoglasje, dvoglasje, akorde, akorde s kadencom, harmonijske figuracije, arpeggia paralelena i lomljena trozvučna, ljestvice durske, molske i kromatske kroz jednu ili dvije oktave, ljestvice u tercama i sekstama kroz jednu oktavu, ljestvice s umjetnim flažoletima (trzalicom), etide i vježbe, čitanje s lista i transponiranje.

Elementi interpretacije

Rad na intonaciji i ritmu

Formiranje i oblikovanje tona, motiva, fraze, artikulacija, agogika, dinamika, rad na izražajnosti, formi i stilu.

Usavršavanje skladbe je moguće uz korištenje svih navedenih sredstava glazbenog izražavanja.

ISHOD UČENJA

Minimum

Tijekom školske godine učenik je dužan savladati 4 - 6 etida, 4 - 8 solističkih dionica iz orkestralne literarure, 1 - 2 skladbe krupnije forme (suinta, sonata, tema s varijacijama...) 3 - 4 izvorne skladbe ili transkripcije, ljestice i rastvorbe, čitanje nota s lista.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

LITERATURA

Tehničke vježbe za motoriku po Schradiku

Etide

N. Čajkin: Etida e-mol

V. Laptjev: Etida a-mol

A. Janjšinov: Etida br.4

A. Piljsčikov: Etida 1 i 2

V. Murzin: Etida br.2

P. Fries: Etida br. 3

A. Goedicke: Etida A-dur

G. Kajzer: Etida br. 3

H. Bertini: Etide

N. Rozin: Etide

S. Krajna: Etide za bisernicu i brač (izd. Music Play)

A. Marković: Etide I. (izd. Music Play)

Ciklične skladbe

J. S. Bach: Poloneza i Scherzo iz suite h-mol

A. Corelli: Largo i Allemande iz sonate e-mol

Obrade klasičnih skladbi za tamburu

A. Glazunov: Pizzikato iz baleta Rajmonda

A. Arenski: Neven

E. Fibich: Poema

E. Grieg: Proljeće

R. Schumann: Sanjarenje

L. van Beethoven: Menuet

B. Smetana: Irinkina polka

M. Oginski: Poloneza

L. Delibes: Pizzikato iz baleta Silvija

J. S. Bach: Ave Marija

S. Vasilenko: Ples iz baleta Silvija
A. Ponchielli: Ples satova
A. Hačaturjan: Ples djevojaka iz baleta Gajane

Izvirne skladbe i obrade

J. Andrić: Tambure Paje Kolarića
A. Cigankov: Vesela šetnja
V. Laptjev: Narodna
S. Krajna: Zbirka skladbi za bisernicu i brač (izd. Music play)
A. Marković: Koncertantne skladbe za bisernicu i brač (izd. Music play)

ISPITNO GRADIVO

Dur, mol i kromatska ljestvica kroz dvije oktave u umjerenom tempu
(M. M. $1/4 = 80$).

Trozvuci, tonika-subdominanta-dominanta-tonika.

Etida.

Ciklična skladba.

Jednostavačna skladba - izvorna ili transkripcija.

Čitanje nota s lista i transponiranje.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

1. polugodište

Etide.

Ljestvice dur, mol i kromatske kroz dvije oktave (E-e, F-f, Fis-fis i G-g) u umjerenom tempu (M. M. $1/4 = 80 - 100$).

Trozvuci T-S-D-T .

Čitanje s lista i transponiranje.

2. polugodište

Etide.

Ljestvice dur, mol i kromatske kroz dvije oktave (As-as, A-a, B-b, H-h) u umjerenom tempu (M. M. $1/4 = 80 - 100$) za ispit po izboru.

Dur, mol i kromatske ljestvice kroz jednu oktavu u laganom tempu u tercama i sekstama za bisernicu, a u tercama za brač.

Pizzikato palcem i srednjim prstom desne ruke, pizzikato prstima lijeve ruke.

Trozvuci.

Čitanje nota s lista á vista.

Etide

- G. Kalmadinov: Etida br.6
- N. Rozin: Etide
- V. Laptjev: Koncertna etida
- D. Kabalevski: Etida br.3
- V. Evdokimov: Etida h-mol
- A. Piljsčikov: Etida G-dur
- S. Krajna: Etide za bisernicu i brač (izd. Music Play)
- A. Marković: Etide I. (izd. Music Play)

Ciklične skladbe

- J. Šišakov: Prvi koncert
- G. F. Handel: Sonate
- A. Ešpaj: Tri stavka iz suite Mađarski napjevi

Obrade klasičnih i narodnih skladbi

- J. Haydn: Mađarski rondo
- Ž. Paliaschvili: Lekuri iz opere Daisi
- M. Molcer: Koncertna skladba za bisernicu i tamburaški orkestar
- Z. Šljivac: Folklorna impresija
- A. Cigankov: Vesela šetnja
- D. Pricker: Polka
- D. Šostakovič: Preludiji op. 34 (6)
Preludiji op. 33 (22)
- S. Prokofjev: Puškinski valcer
- W. A. Mozart: Mala noćna muzika
- C. W. Gluck: Melodij iz opere Orfej
- S. Rahmanjinov: Talijanska polka
- A. Veracini: Largo
- J. Sibelius: Nocturno
- J. Haydn: Serenada
- N. R. Korsakov: Bumbarov let
- R. Schedrin: Varijacija
- P. Bračunov: Romantični monolog
- A. Cigankov: Sherzo
- V. Laptjev: Improvizacija
- S. Krajna: Zbirka skladbi za bisernicu i brač (izd. Music Play)
- A. Marković: Koncertantne skladbe za bisernicu i brač (izd. Music Play)

ISPITNO GRADIVO

Etida.

Ljestvica dur, mol i kromatska kroz dvije oktave s trozvucima.

Ljestvica dur, mol i kromatska kroz jednu oktavu u laganom tempu u tercama i sekstama za bisernicu i tercama za brač.

Ciklična skladba.

Skladba po slobodnom izboru - izvorna ili transkripcija.

Čitanje nota s lista i transponiranje.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

1. polugodište

Etide zahtjevnije.

Ljestvice dur, mol i kromatske (C-c, Cis-cis, D-d...) s trozvucima u umjerenom tempu (M. M. $1/4 = 100 - 120$).

Ljestvice u tercama i sekstama u umjerenom tempu, a tercama za brač.

Flažoleti.

Čitanje s lista á vista.

2. polugodište

Ljestvice dur, mol i kromatske kroz dvije oktave u brzom tempu (M. M. $1/4 = 120 - 144$).

Trozvuci.

Etide.

Vibrato u lijevoj ruci, vibrato u desnoj ruci.

Čitanje nota s lista.

Etide

J. Šišakov: Etide (A-dur, g-mol)

N. Čajkin: Etida

V. Evdokimov: Etide (B-dur, G-dur)

N. Rozin: Etide

S. Krajna: Etide za bisernicu i brač (izd. Music play)

A. Marković: Etide I. (izd. Music play)

Ciklične skladbe

G. Šenderjov: Concertino br. 1

P. Bračunov: Koncert za tamburu

G. Frescobaldi: Toccata

J. Haydn: Mađarski rondo

D. Kapirin: Fantazija

P. Čekalov: Rondo

V. Smirnov: Koncert br. 2

E. Cossetto: Preludij i Rondo (uz tamb. ork.)

Obrade klasičnih i narodnih skladbi

- N. R. Korsakov: Elegija
- P. I. Čajkovski: Melodija
- J. S. Bach: Adagio
- R. Glier: Romansa
- S. Scott: Indijska serenada
- M. Glinka: Mazurka
- F. Livadić: Scherzo
- M. Moszkowsky: Španjolski ples
- A. Jermakov: Elegija
- P. Sarasate: Andaluzijska romansa
- F. Schubert: Pčelica
- J. Strauss: Trič-trač polka
- D. Šostakovič: Fantastični ples
- S. Prokofjev: Puškinski valcer br.2
- P. Bračunov: Exprompty
- N. Mjaskov: Nocturno
- C. Debussy: Mjesečevo svjetlo
- V.I vanov: Žuti list
- A. Spendiarov: Hajtarma
- S. Krajna: Zbirka skladbi za bisernicu i brač (izd. Music Play)
- A. Marković: Koncertantne skladbe za bisernicu i brač (izd. Music Play)

Komorna glazba

- F. Mendelssohn: Scherzo
- V. Motov: Intermezzo
- N. Čajkin: Komorna suita za trio tambura
- V. Gordovskaja: Valcer

ISPITNO GRADIVO

- Etida.
- Ljestvica dur, mol i kromatska kroz dvije oktave s trozvucima.
- Ciklična skladba.
- Skladba po slobodnom izboru - izvorna ili transkripcija.
- Čitanje nota s lista i transponiranje.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Etide

- N. Rozin: Etide
- N. Paganini: Etide (obr. Jakovljeva)
- V. Evdokimov: Etida G-dur
- S. Ivanov: Etida "Veseli vjetar"
- J. Šišakov: Etide (A-dur, g-mol)
- S. Krajna: Etide za bisernicu i brač (izd. Music play)
- A. Marković: Etide I. (izd. Music play)

Ciklične skladbe

- F. Kreisler: Preludij i Allegro
- J. Nikolajev: Sonata
- B. Gibalin: Koncert
- N. Paganini: Sonate (izbor)
- N. Budaškin: Koncert
- G. Šenderjov: Concertino br. 2
- A. Samonov: Varijacije

Obrade klasičnih i narodnih skladbi

- W. A. Mozart: Menuet D-dur
- R. Schedrin: U spomen na Albenisa
- E. Jenkinson: Ples vila
- G. Sviridov: Romansa, Valcer
- S. Slonimski: Legenda
- S. Rahmanjinov: Vokaliza
- M. Ravel: Habanera, Pavana
- R. Glier: Romansa op. 3
- A. Aljabjev: Slavuj
- H. Wieniawski: Mazurka br. 2
- A. Vivaldi: Adagio
- P. Čekalov: Rondo
- P. I. Čajkovski: Nocturno
- M. Balakirev: Eksrompty
- V. Monti: Čardaš
- A. Cigankov: Igre carskog ludila
- J. Suk: Appassionata
- N. Paganini: V. Jakovljev: Karneval u Veneciji
- S. Krajna: Zbirka skladbi za bisernicu i brač (izd. Music Play)
- A. Marković: Koncertantne skladbe za bisernicu i brač (izd. Music Play)

Komorna glazba

D. Šostakovič: Narodni praznik

ISPITNO GRADIVO

Godišnji ispit:

Ljestvica.

Etida.

Dvije skladbe po slobodnom izboru različitog karaktera.

Završni ispit:

Ciklična skladba.

Skladba hrvatskog skladatelja - izvorna ili transkripcija.

Skladba po slobodnom izboru virtuoznog karaktera.

UDARALJKE

PRVI RAZRED

Mali bubanj

Minimum gradiva: potpuno razumijevanje najčešćih četvrtinskih i osminskih mjera i dinamika. Ovladavanje svim podjelama dobe do šesnaestinki najmanje u tempu četvrtinke 108 - 112, kraćim rudimentarnim tremolom, elementarnim jednostrukim i dvostrukim predudarom.

Vježbe i etide: do 23. stranice iz knjige Dobri Paliev: *Sistematični kurs za mali bubanj / MUZIKA Sofija* ili isti sadržaj iz kvalitetnih europskih škola za mali bubanj (*Hochreiner, Keune, Delecluse, Zegalski* i slično).

Razina zahtjeva na završetku prvoga razreda: *Johann Strauss, Jr.: Radetsky March (Tr. & Arr. za mali bubanj iglasovir J. Michel Roy / Medici Music Press)* ili za naprednije *Hector Berlioz: Rakoczy March (Tr. & Arr. za mali bubanj i glasovir J. Michel Roy / Medici Music Press)*.

Klavijaturne udaraljke

Minimum gradiva: poznavanje svih durskih i molskih ljestvica i trozvuka te izvođenje na njima zasnovanih etida i kraćih adaptacija skladbi značajnih skladatelja starijih stilskih razdoblja uz pratnju glasovira.

Vježbe: do 23 stranice iz knjige Morris Goldenberg: *Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone / Chappell & Co* te zbirka kratkih obrada Patrice Sciortino: *Pièces Classiques pour percussion à clavier Vol. 1. / Billaudot*.

Na završetku prvoga razreda na školi dostupnom klavijaturnom udaraljkaškom glazbalu obvezna izvedba dva do tri primjera iz navedene zbirke (poput: *Br. 4. A. Corelli / Largo* i *Br. 7. J. Ph. Rameau / Menuet*) ili sličnih obrada drugih skladbi istih tehničkih i interpretativnih zahtjeva uz pratnju glasovira.

Timpani

Minimum gradiva: ugodba najčešće uporabljivanih intervala i prstometi osnovnih metroritmičkih figura pri sviranju na dva timpana. Tehničke osnove tremola.

Vježbe i etide: lakši primjeri za dva timpana iz knjige Dobri Paliev *Sistematični kurs za timpane* ili odgovarajući izbor iz alternativnih škola poput Delecluse, Hochreiner i sličnih.

Razina na završetku prvoga razreda glazbene škole treba se kretati u okvirima tehničke zahtjevnosti skladbi poput Jack McKenzie: *Concertino za timpane* (dva) i *glasovir / Music for Percussion, Inc.* te intonativnih i stilskih problema zbirke Patrice Sciortino: *Pièces Classiques pour timbales (četiri) Vol. 1. / Billaudot*. Iz ove posljednje preporuča se uz glasovirsku pratnju izvedba primjera *Br. 7. R. Schumann-a* i *Br. 8. E. Grieg-a*.

Multipercussion

Minimum gradiva: poznavanje najjednostavnijih i najčešće primjenjivanih kombinacija udaraljkaških glazbala u izvedbi po samo jednome udaraljkašu - solistu ili članu većega sastava.

Postignuta razina na kraju prvoga razreda treba omogućiti izvedbu uz glasovir - Yvonne Desportes: *Premier Concours / Billaudot*.

DRUGI RAZRED

Mali bubanj

Minimum gradiva: potpuno svladavanje razdiobama dobe manjim od šesnaestinke, dužim rudimentarnim tremolom i njegovim dinamičkim nijansama, razrada različitih vrsta predudara i ukrasa, prstometi osnovnih rudimentarnih figura.

Vježbe i etide: Dobri Paliev: *Sistematični kurs za mali bubanj / MUZIKA Sofija* izbor primjera upotrebe ukrasa i akcenata s posebnim naglaskom na vježbama i etidama s tremolom stranice 48. - 53. ili isti sadržaj iz drugih kvalitetnih europskih škola za mali bubanj (*Hochreiner, Keune, Delecluse, Zegalski* i slično).

Razina zahtjeva na završetku drugoga razreda: Giacomo Meyerbeer: *Coronation March* (Tr. & Arr. za mali bubanj i glasovir J. Michel Roy / Medici Music Press) ili Franz Schubert: *Marche Militaire* (Tr. & Arr. za mali bubanj i glasovir J. Michel Roy / Medici Music Press)

Klavijaturne udaraljke

Minimum gradiva: kromatske ljestvice i ukrasi u izvedbi s dvije palice, usavršavanje tremola na ksilofonu i pedalizacije na vibrafonu, primjeri složenijeg prstometu u bržim tempima.

Vježbe i etide: stranice 24. - 48. (za naprednije etide I. - VI. str. 62. - 65.) iz Morris Goldenberg: *Modern School for Xylophone, Marimba, Vibraphone / Chappell & Co.* Obvezno u cijelosti zbirka Patrice Sciortino: *Pièces Classiques pour percussion à clavier Vol. 2. / Billaudot.*

Na završetku drugoga razreda na raspoloživom klavijaturnom udaraljkaškom glazbalu obvezna izvedba primjera *Br. 6.* F. Chopin: *Fantasia – Impromptu* te još dva primjera (poput *Br. 1.* L. van Bethoven i *Br. 2.* R. Schuman) iz navedene zbirke ili sličnih obrada drugih skladbi istih tehničkih i interpretativnih zahtjeva uz pratnju glasovira.

Timpani

Minimum gradiva: ugodba intervala i trozvuka na tri i četiri timpana, prstometi osnovnih metroritmičkih figura pri sviranju na četiri timpana. Usavršavanje tremola i izvedbe ukrasa.

Vježbe i etide: lakši primjeri za tri i četiri timpana iz knjige Dobri Paliev: *Sistematični kurs za timpane* ili odgovarajući izbor iz alternativnih škola.

Razina na završetku drugoga razreda u okvirima tehničke zahtjevnosti kompozicija William Byrd: *Earl of Oxford's March* (Arr. John Raush / Ludwig Music) te intonativnih i stilskih problema primjera glazbe velikih skladatelja iz zbirke Patrice Sciortino: *Pièces Classiques pour timbales (četiri) Vol. 2.*

Multipercussion

Minimum gradiva: potpuno razumijevanje multinstrumentalističke uloge udaraljkaša te koncertna izvedba solističkoga programa sastavljenoga od više kraćih skladbi za različite udaraljke u trajanju od najmanje 15 minuta uz pratnju glasovira. Tehnički zahtjevi na razini P. M. Dubois: *La Petite Batterie / Leduc.*

TREĆI RAZRED

Mali bubanj

Minimum gradiva: jasno razlikovanje rudimentarnoga i koncertnoga stila uz sviranje u bržim tempima.

Vježbe i etide: na rudimentarnoj razini prvih 30 primjera iz knjige Charlie Wilcoxon: *The All American Drummer / Ludwig*; na koncertnoj razini prvih 9 primjera iz knjige Frederic Macarez: *Stickin' Stock / Billaudot*.

Za završetak trećega razreda izvođenja solo skladbi na razini zahtjeva Georges Bizet: *Toreador March from Carmen (Tr. & Arr. za mali bubanj i glasovir J. Michel Roy / Medici Music Press)* ili Charles Gounod: *Soldier's March from Faust (Tr. & Arr. za mali bubanj i glasovir J. Michel Roy / Medici Music Press)*.

Klavijaturne udaraljke

Minimum gradiva: osnove višepaličnoga sviranja, primjeri glazbe dvadesetoga stoljeća pisani izvorno za udaraljke te skladbe za solo klavijaturne udaraljke bez pratnje.

Vježbe i etide na razini: Thomas A. Brown: *The Vibe Players Method / Ludwig* stranice 26. - 38.

Na kraju trećega razreda skladbe uz pratnju glasovira iz zbirke Patrice Sciortino: *Pièces Classiques pour percussion à clavier Vol. 3. / Billaudot* (primjeri *Br. 2, Br. 5 i Br. 6*) te Thomas Pitfield: *Sonata za ksilofon solo / Edition Peters*. Za naprednije učenike za tri i/ili četiri palice iz knjige N. J. Živković: *Funny Vibrapone i Funny Marimba*.

Timpani

Minimum gradiva: izvođenje ljestvica na dva timpana s pripadajućim problemima intonacije i kvalitete tona pri izvedbi uz glasovir, udaraljkaški sastav ili manji orkestar.

Vježbe i etide: *Br. 1 – Br. 9* iz knjige Dobri Paliev: *Etide za Timpane uz pratnju klavira / MUZIKA Sofija* i/ili odgovarajući izbor iz škola Frieese & Lepak ili J. Batigne & F. Dupin.

Razina na završetku trećega razreda glazbene škole treba se kretati u okvirima tehničke zahtjevnosti skladbe Alexander Tcherepnin: *Sonatina za tri timpana i glasovir / Boosey & Hawkes* te interpretativnih zahtjeva djela za dva izvođača na timpanima Jean-Baptiste Lully: *Marche de Timbales / Billaudot*.

Multipercussion

Minimum gradiva: tri stavka (primjerice *Br. 2, Br. 8 i Br. 10*) iz knjige Yvonne Desportes: *La Foire aux Croûtes / Eschig* uz pratnju glasovira i/ili solo skladba na razini tehničkih zahtjeva Ney Rosauro: *Variations for 4 tom – toms / Propercussao*.

ČETVRTI RAZRED

Mali bubanj

Minimum gradiva: nekoliko težih vježbi i etida iz zbirke *NARD 150 Solos / Ludwig* (ili slično).

Priprema jedne skladbe za mali bubanj solo (ili uz pratnju) za program matuskog ispita na razini tehničkih i interpretativnih zahtjeva Dobri Paliev: *Improvizacija za mali bubanj i glasovir* ili Frédéric Macarez: *Snare System – Etida br. 4 / Leduc* za mali bubanj solo.

Klavijaturne udaraljke

Minimum gradiva: kraći izbor tehničkih vježbi za četiri palice iz knjige Marj Holmgreen: *Technical Exercises for Keyboard Percussion Instruments*.

Priprema skladbe za program završnoga ispita glazbene škole ili prijemnoga ispita Muzičke akademije na razini zahtjeva: J. S. Bach: *Partita za flautu solo u a-molu* (na udaraljkaškom glazbalu po slobodnom izboru), C. O. Musser: *Prelude op. 11 br. 3 za marimbu uz pratnju glasovira*, C. O. Musser: *Etude in C Major op. 6 br. 10 za marimbu solo / Studio 4 productions* ili R. Schedrin: *Hommage a Albeniz (arr. za vibrafon i glasovir V. Grishin) / MUZIKA Moskva*.

Timpani

Priprema jedne opsežnije skladbe (solo ili s pratnjom) za timpane, najmanje na razini tehničkih i interpretativnih zahtjeva - Ottmar Goerster: *Capricetto za četiri timpana i glasovir* ili Alain Ridout: *Sanatina for timpani / Boosey & Hawkes*

Multipercussion

Izvođenje solističkoga programa u trajanju od najmanje dvadeset pet minuta koji uključuje skladbe sa i bez pratnje glasovira (i/ili drugih glazbala i/ili sastava) za najmanje tri prethodne vrste udaraljkaških glazbala kao i jedan lakši koncert ili djelo za multipercussion solo na razini zahtjeva Eugene Bozza: *Rhythmic / Leduc* ili Siegfried Fink: *Sudden Change / Zimmermann*.

ISPITNO GRADIVO

Preporučljivi ispitni zahtjevi:

Prvi razred: *program I. kategorije natjecanja HDGPP.*

Drugi razred: *program II. kategorije natjecanja HDGPP.*

Treći razred: *program III. kategorije natjecanja HDGPP.*

Četvrti razred: *program IV. kategorije natjecanja HDGPP* ili program završnoga ispita srednje glazbene škole odnosno prijemnoga ispita Muzičke akademije.

ORGULJE

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Umjesto navedenih skladbi mogu biti izvedene i druge skladbe odgovarajuće težine, te skladbe drugih skladatelja.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Osnovne informacije o instrumentu.

Osnovne informacije o registrima.

Tehnika sviranja na manualu/manualima.

Primjena pedala.

Upoznavanje sa "skraćenom" oktavom (po mogućnosti na pozitivu).

Elementi interpretacije

Fraziranje.

Registracija.

Stilske karakteristike.

Razvijanje tehnike sviranja

Vježbe za pedal (T. Germani, J. Schneider, Schuldknecht, P. Peters).

Kraće kompozicije s postupnim uvođenjem pedala.

Temeljna literatura:

G. P. Telemann: 12 leichte Choralspiele

D. Croner: Magnificat 8. Toni

N. Vetter: Allein Gott in der Höh sei ...

A. van Noordt: Psalm 38, Vers 6

G. Frescobaldi: Capriccio Pastorale

H. Scheidemann: Praeambulum

J. P. Sweelinck: Praeludium pedaliter

D. Zipoli: All' Offertorio

***: Kraće koralne predigre autora XVII. i XVIII. stoljeća
J. S. Bach: Malih preludija i fuga (F-dur, BWV 556; g-mol, BWV 558;
a-mol, BWV 559; Pastoral BWV 590)

L. van Beethoven: Stücke für Flötenuhr

J. Haydn: Flötenuhrstücke

***: Kompozicije iz hrvatskih samostanskih arhiva (Cres, Klanjec,
Varaždin)

C. Franck: L'Organiste, II. sv.

W. Walton: Scherzetto

Th. Dubois: Toccata

Dodatna literatura za naprednije učenike

J. S. Bach: Jesu meine Freude, BWV 610

M. Reger: 30 malih koralnih predigra, op. 135a

Proširenje izvođačkih vještina u sviranju

Liturgijsko sviranje - izborno.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Tri pedalne vježbe.

Pet skladbi starih majstora.

Jedan mali preludij i fuga J. S. Bacha.

Jedna skladba iz ostalih razdoblja (romantika, XX. st.).

ISPITNO GRADIVO

Jedna pedalna vježba.

Jedno djelo staroga majstora.

Jedan mali preludij i fuga J. S. Bacha.

Jedna skladba iz ostalih razdoblja (romantika, XX. st.).

Program se izvodi iz nota.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Upoznavanje s povijesnim glazbalima i specifičnim karakteristikama
glazbala različitih razdoblja.

Razvoj tehnike sviranja na manualu i pedalu.

Upoznavanje svih porodica registara, problemi registracije.

Elementi interpretacije

Artikulacija.

Fraziranje.

Registracija.

Stilske karakteristike.

Razvijanje tehnike sviranja

Pedalne vježbe (Schuldknecht, Schneider, Germani, Peters)

Zahtjevnije skladbe za manual i pedal skladatelja XVII. - XX. stoljeća

Temeljna literatura

H. Scheidemann: Praeambulum

D. Buxtehude: Koralne predigre

L. N. Clerambault: Suita I. ili II. stavak (po izboru)

F. Couperin: 2 stavka iz mise (po izboru)

G. Frescobaldi: Toccate; Canzone

J. Pachelbel: Koralne predigre

J. S. Bach: Izbor iz koralnih predigri

J. S. Bach: 8 malih preludija i fuga (g-mol, BWV 558; a-mol, BWV 559; B-dur, BWV 560; d-mol, BWV 554; Pastorala BWV 590)

J. S. Bach: Preludiji i fuge (c-mol, BWV 549; e-mol, BWV 533, g-mol, BWV ?)

J. S. Bach: Fantasia u (a-molu) i fuga u a-molu, BWV ?

J. S. Bach: Alla breve, BWV ?

J. Brahms: Koralne predigre, op. 122

M. Reger: Koralne predigre, op. 135a

J. Rheinberger: iz op. 156

F. Peeters. Largo, In memoriam (op. 71)

A. Wills: Fanfare

J. Bajamonti: Sonata u C-duru; Sonata u F-duru

A. Klobučar: Minijature; Tri minijature

N. Njirić: 10 verseta

A. Marković: Toccatina

***: Kompozicije iz hrvatskih samostanskih arhiva (Cres, Klanjec, Varaždin)

Dodatna literatura za naprednije (orguljaše) učenike

Literatura iz popisa za viši razred

Sviranje u sastavu

Orguljska pratnja (vokalni i instrumentalni solisti, zbor) - izborno

Proširenje izvođačkih vještina u sviranju

Liturgijsko sviranje - izborno

Improvizacija - izborno

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dvije pedalne vježbe.

Dvije skladbe starih majstora.
Dva koralna preludija J. S. Bacha.
Dva preludija i fuge J. S. Bacha.
Jedna skladba iz ostalih razdoblja (romantika, XX. st.).
Jedna skladba hrvatskog skladatelja.

ISPITNO GRADIVO

Jedna pedalna vježba.
Jedno djelo staroga majstora.
Jedan preludij i fuga J. S. Bacha.
Jedna skladba iz ostalih razdoblja (romantika, XX. st.).
Jedna skladba hrvatskog skladatelja.
Program se izvodi iz nota.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Razvoj tehnike sviranja na manualima i pedalu.
Upute za samostalno registriranje.
Posjet orguljarskoj radionici - izborno (ovisno o mogućnostima).

Elementi interpretacije

Artikulacija.
Fraziranje.
Registracija.
Stilske karakteristike.

Razvijanje tehnike sviranja

Upotreba žaluzija i crescendo valjka.
Nastavak pedalnih vježbi.

Temeljna literatura

D. Buxtehude: Koralne predigre; Preludiji
G. Frescobaldi: Toccate; odabrani stavci iz zbirke Fiori musicali
J. P. Sweelinck: Varijacije na svjetovne teme; Koralne varijacije; Fantazije, idr.
L. N. Clerembault: 2 stavka iz Suite I. ili II.
D. Zipoli: Kompozicija po izboru
M. Weckmann: Koralni verseti
G. Muffat: Toccate
J. Pachelbel: Djelo po izboru
J. S. Bach: Pastoral, BWV 590
J. S. Bach: Preludiji i fuge (c-mol, BWV 549; e-mol, BWV 533; g-mol, BWV 535; a-mol, BWV 551; C-dur, BWV 531)

J. S. Bach: Fantasia u a-molu, BWV 562
J. S. Bach: Toccata i fuga u d-molu, BWV 565
J. S. Bach: Fantasia u G-duru, BWV 572
J. Brahms: Koralne predigre, op. 122
C. Franck: Cantabile; Pastoral; Preludij, fuga i varijacija
M. Reger: 12 komada, op. 59
Th. Dubois: Grand choeur
E. Gogout: Toccata
A. Wills: Fanfare
F. Peeters: Largo, op. 71
O. Messiaen: La Nativité du Seigneur (stavak po izboru)
J. Alain: Le Jardin suspendu; Litanies; Deux dances a Agni Yavishta
I. Vierne: 24 pieces en style libre, op. 31
J. Langlais: 4 postludija (po izboru)
M. Leščan: Intrada i koral "Pjevaj hvale Magdaleno"
A. Marković: Toccatina
A. Klobučar: Partita (stavak po izboru)
F. Dugan: Fuga u c-molu; Preludij i fuga u G-duru; Risoluto

Dodatna literatura za naprednije učenike

Literatura iz popisa za viši razred

Sviranje u sastavu

Komorna glazba.

Proširenje izvođačkih vještina u sviranju

Liturgijsko sviranje - izborno.

Improvizacija - izborno.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dvije pedalne vježbe.

Dvije skladbe starih majstora.

Dva koralna preludija J. S. Bacha.

Dva veća djela J. S. Bacha (2 preludija i fuge ili jedan preludij i fuga i 1 fantazija).

Jedna skladba iz razdoblja romantike.

Jedna skladba skladatelja XX. st.

Jedna skladba hrvatskog skladatelja.

ISPITNO GRADIVO

Jedna pedalna vježba.

Jedno djelo staroga majstora.

Jedan preludij i fuga J. S. Bacha.

Jedna skladba iz ostalih razdoblja.
Jedna skladba hrvatskog skladatelja.
Program se izvodi iz nota.

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Razvoj tehnike sviranja na manualima i pedalu.

Upute za samostalno registriranje.

Čitanje starih notnih zapisa (tabulatura).

Elementi interpretacije

Artikulacija.

Fraziranje.

Registracija.

Stilske karakteristike.

Razvijanje tehnike sviranja

Pedalne vježbe (isti skladatelji kao u prethodnome razredu; J. S. Bach:

Pedal-Exercitium,

BWV 598

Temeljna literatura

D. Buxtehude: Preludiji; Ciacona; Passacaglia

N. Bruhns: Preludiji

G. Frescobaldi: Toccate; odabrani stavci iz zbirke Fiori musicali

J. P. Sweelinck: Varijacije na svjetovne teme; Koralne varijacije; Fantazije, idr.

L. N. Clerembault: 2 stavka iz Suite I. ili II.

D. Zipoli: Kompozicija po izboru

M. Weckmann: Koralni verseti

G. Muffat: Toccate

J. G. Walther: Koncert za orgulje u F-duru

J. S. Bach: Pedal-Exercitium, BWV 598

J. S. Bach: Izbor iz koralnih predigri

J. S. Bach: Preludiji i fuge (a-mol, BWV 549; e-mol, BWV 533; g-mol, BWV 535; a-mol, BWV 543; C-dur, BWV 547; C-dur, BWV 545; C-dur, BWV 531)

J. S. Bach: Toccata i fuga u d-molu, BWV 565

J. S. Bach: Fantasia u G-duru, BWV 572

C. Franck: Cantabile; Pastorale; Preludij, fuga i varijacije

J. Brahms: Koralne predigre, op. 122; Preludiji i fuge

M. Reger: 12 komada, op. 59

E. Gigout: Toccata

O. Messiaen: La Nativité du Seigneur (stavak po izboru)
O. Messiaen: L'Ascension (stavak po izboru)
J. Alain: Le Jardin suspendu; Litanies; Deux dances a Agni Yavishta
I. Vierne: 24 pieces en style libre, op. 31
J. Langlais: 4 postludija (po izboru)
F. Schmidt: 4 mala preludija i fuge
A. Klobučar: Partita (dva stavka po izboru)
A. Klobučar: Pjesma stvorova (dva stavka po izboru)
A. Klobučar: Toccata III.
F. Lučić: Fantazija u a-molu; Elegija
F. Dugan: Risoluto; Uvod i fuga u f-molu; Preludij i fuga u G-duru;
Toccata u g-molu
F. Parać: Pastoral

Dodatna literatura za naprednije učenike

Sve zahtjevnije skladbe navedenih autora.

Sviranje u sastavu

Komorna glazba.

Proširenje izvođačkih vještina u sviranju

Liturgijsko sviranje - izorno.

Improvizacija - izorno.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Dvije pedalne vježbe

Dvije skladbe starih majstora

Dva koralna preludija J. S. Bacha

Jedan preludij i fuga J. S. Bacha

Jedna skladba iz razdoblja romantike

Jedna skladba skladatelja XX. st.

Jednaskladba hrvatskog skladatelja

ISPITNO GRADIVO

Završni ispit:

Jedno djelo staroga majstora

Jedan preludij i fuga J. S. Bacha

Jedna skladba iz razdoblja romantike

Jedna skladba skladatelja XX. stoljeća

1 skladba hrvatskog skladatelja

Program se izvodi iz nota.

SKUPNO MUZICIRANJE

Nastavni se program djelomice modificira prema karakteru skupine s obzirom na različiti uzrast učenika, različite razine njihove intelektualne i mentalne zrelosti te posebnosti njihovih osobnih interesa. Konačan oblik sastavlja nastavnik prema dobivenim podacima o slijedu kulturnih zbivanja tijekom nastavne godine. Manju važnost treba pridavati gomilanju programa, a veći emocionalnom doživljaju i zanimanje za glazbeno djelo.

Poseban naglasak je na skupnom muziciranju gdje učenik doživljava svu ljepotu druženja uz glazbu te razvija važnu osobinu - sposobnost tolerancije i međusobna poštovanje.

Program je sastavljen od raznih skladbi iz klasične literature koje učenici uz pomoć nastavnika samostalno obrađuju, od skladbi iz zabavne literature i izvorne narodne glazbe.

Vrednovanje učenikova postignuća učenika:

Učenik polaže ispit i ne ocjenjuje se već se njegov razvoj prati tijekom nastavne godine putem rada na nastavnim sadržajima te na obvezatnim javnim nastupima sa skupinom.

Nastavni plan za srednju glazbenu školu

GLAZBENIK PJEVAČ
tjedni broj sati

NASTAVNI PREMET	R A Z R E D					
	I. pr.	II. pr.	I. sr.	II. sr.	III. sr.	IV. sr.
Solo pjevanje	2	2	2	2	3	3
Solfeggio	4	4	2	2	2	2
Harmonija			2	2	1	1
Polifonija					2	1
Povijest glazbe			2	2	2	2
Glazbeni oblici					1	1
Zbor ¹		4	4	4	4	4
Komorna glazba					2	2
Glasovir obvezatno		1*	1*	1*	1*	1*
Korepeticija	1*	1*	1*	1*	1	1
Talijanski jezik	2					
Njemački jezik		2				
UKUPNO	9	14	14	14	19	18

Napomene:

¹ učenici solo pjevanja u I. pripremnom razredu uključuju se u zbor tek u drugom polugodištu.

U I. i II. razredu srednje glazbene škole moguće umjesto zbora po 1 sat komorne glazbe.

* sat traje 30 minuta

Nastavni program

Osnovni zadatak nastave pjevanja u srednjoj glazbenoj školi pripremanje je učenika da sudjeluje kao solist ili član profesionalnih pjevačkih zborova u opernim kućama, na radiju i televiziji te u profesionalnim folklornim pjevačkim sastavima.

PRVI PRIPREMNI RAZRED

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Na kraju prvog pripremnog razreda učenik mora pokazati sljedeće:

- slobodan stav i držanje tijela, oslobođenje od krivih fiksacija (kočenje) te primjenjivanje kosto-abdominalnog disanja s malo zraka (važnost inverzije i mišićnog rada dijafragme i trbušne stijenke);
- svladavanje zapjeva te koncentiranih piano tonova na malom opsegu glasa.

SADRŽAJ RADA

Tehničke vježbe

Tehničke vježbe za pneumofoničko usklađivanje vokalnog instrumenta (usklađivanje funkcije daha i rada glasilnica - upjevanje) na malom opsegu glasa.

LITERATURA

Vokalize:

Bez teksta po izboru nastavnika brojevi iz izdanja "Concona", "ABT", "Lütgen",

M. Togunjac: "Čujte ja pjevam ...!" i sl. prikladne za obrađivanje osnovnih pjevačkih problema. (izd. Music Play)

S tekstem iz "Vaccai" br. 5, 9, 10, 11, 12, 24 ili brojevi iz zbirke "Vaccai", "Marchesi",

M. Togunjac: "Čujte ja pjevam ...!" i sl.

Pjesme skladatelja 17. i 18. st. (stari talijanski, francuski i engleski majstori, te G. F. Händel, Ch. W. Gluck).

Npr. anonimo: "O leggiardi occhi belli", A. Caldara: "Sabben crudele",

A. Falconeri: "Bella porta di rubini", A. Scarlatti: "O, cessate di piagarmi",

A. Scarlatti: "Son tutta duolo", G. Caccini: "Tu ch' si le pene".

Izbor:

Stare talijanske pjesme i arije I. i II. album (redacija I. Lhotka-Kalinski),

Parisotti I, II. i III. album, Cecilia I, II. i III. album, Barbi album, Isori

album, M. Togunjac: “Čujte ja pjevam ...!”, L. Horvat-Dunjko: Ljuven sanak (izd. Music Play), itd.

ISHOD UČENJA

Minimum

Vokalize - najmanje pet bez teksta tijekom školske godine i najmanje tri s tekstom.

Pjesme skladatelja 17. i 18. st. - najmanje tri.

Sve na jeziku izvornika.

ISPITNO GRADIVO

Dvije vokalize (jedna s tekstom, druga bez teksta).

Jedna pjesma skladatelja 17. ili 18. st.

Jedna pjesma po izboru nastavnika.

Sve napamet i na jeziku izvornika.

DRUGI PRIPREMNI RAZRED

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Na kraju drugog pripremnog razreda učenik mora pokazati sljedeće:

- slobodan stav i držanje tijela, pravilnu upotrebu kosto-abdominalnog disanja s malo zraka (potrebna intervencija i elastičnost pri međusobnoj funkciji kontrakcije dijafragme i trbušnih mišića);

- pravilan zapjev;

- pravilno oblikovanje vokala i konzonanata, vladanje koncentriranim piano-tonovima na malom opsegu glasa;

- muzikalno izvođenje nastavnog programa.

Izvođenje programa na javnoj školskoj priredbi.

SADRŽAJ RADA

Tehničke vježbe

Tehničke vježbe za oslobađanje od krivih fiksacija (kočenja), tehnika zapjeva, vježbanje koncentriranih piano-tonova na malom opsegu glasa vokalna i konsonantna ataka, spajanje tonova na manjim intervalima.

LITERATURA

Vokalize:

Bez teksta po izboru nastavnika brojevi iz izdanja “Concona”, “ABT”, “Lütgen”,

M. Togunjac: “Čujte ja pjevam ...!” (izd. Music Play) i sl. prikladne za

obrađivanje osnovnih pjevačkih problema.

S tekstom iz "Vaccai" br. 5, 9, 10, 11, 12, 24 ili brojevi iz zbirke "Vaccai", "Marchesi",

M. Togunjac: "Čujte ja pjevam ...!", Panofka" i sl.

Pjesme skladatelja 17. i 18. st.

Npr. A. Scarlatti: "Se Florindo e fedele", A. Scarlatti: "Sento nel core",

A. Scarlatti: "Togliete mi la vita ancor", G. F. Händel: "Verdi prati",

G. Paisiello: "Nel cor piu non ni sento", G. B. Pergolese: "Se tu mi ami",

G. B. Pergolese: "Nina".

Izbor:

Stare talijanske pjesme i arije I. i II. album (redacija I. Lhotka-Kalinski),

Parisotti I, II. i III. album, Cecilia I, II. i III. album, Barbi album, Isori

album, M. Togunjac: "Čujte ja pjevam ...!" itd.

Pjesme po izboru nastavnika:

Romantičari

Npr. F. Schubert: "Ihr Bild", F. Schubert: "Der Lindenbaum",

F. Schubert: "Der Leiermann", F. Schubert: "Seligkeit",

F. Schubert: "Heidenröslein", F. Schubert: "Lachen und Weinen",

F. Schubert: "Freisinn", F. Schubert: "In der Fremde",

F. Schubert: "Erstes Grün", F. Schubert: "Volkliedchen" itd.

Hrvatski skladatelji

Npr. V. Lisinski: Udaljenoj, V. Lisinski: Ruža, I. Zajc: Lastavicam, I.

Zajc: Moja lađa,

I. Zajc: "Tiho, tiho moje želje", I. Zajc: "Noć je tiha",

I. Lhotka-Kalinski: "Po dragomu kraju" (ciklus pjesama)

L Horvat-Dunjko: "Ljuven sanak" (izd. Music Play) itd.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Vokalizacije - najmanje tri bez teksta tijekom školske godine i najmanje tri s tekstom.

Pjesme skladatelja 17. i 18. st. - najmanje četiri.

Pjesme po izboru nastavnika - najmanje četiri.

Sve na jeziku izvornika.

ISPITNO GRADIVO

Dvije vokalizacije (jedna s tekstom, druga bez teksta).

Jedna pjesma skladatelja 17. ili 18. st.

Jedna pjesma po izboru nastavnika (romantičar).

Jedna pjesma hrvatskog skladatelja po izboru nastavnika.

Sve napamet i na jeziku izvornika.

PRVI RAZRED

METODIČKA OBJAŠNENJA

Cilj je nastave u ovom razredu postupno razvijati kvalitetu tona na srednjem položaju glasa uz proširivanje opsega. Učenik na kraju ovog razreda mora pokazati da je stekao slobodu mišića vrata, čeljusti i lica, da pravilno izvodi tonove na nešto proširenom opsegu glasa, da pravilno i dosljedno primjenjuje appoggio za vrijeme pjevanja, da zna izvoditi “messa di voce” na srednjem položaju, da pravilno spaja vokale s konzonantima. Učenik mora steći ispravnu akustičku predodžbu pjevanog tona, te sposobnost analize vlastitih i tuđih pjevanih tonova, kao i muzikalno izvođenje programa.

SADRŽAJ RADA

Tehničke vježbe

Tehničke vježbe na nešto proširenom opsegu glasa. Vježbe za daljnje razvijanje tehnike daha (uz svjestan osjećaj elastične potpore za vrijeme pjevanja). Usavršavanje zapjeva (vokalna i konsonsntna ataka).

Izdržavanje tonova “messa di voce” (zapjev - ispjev - otpjev), legato, staccato itd.

LITERATURA

Vokalize:

Postupno prelaziti na tehnički sve složenije vokalize pogodne za sve vrste tehnika “ABT”, “Lütgen”, “Vaccai”, “Marchesi”, “Panofka” i sl.

Pjesme skladatelja 17. i 18. st.

Npr. A. Falconeri: “O belissimi capelli”, A. Caldara: “Come raggio di sol”, G. Giordani: “Caro mio ben”, S. Rosa: “Star vicino”,

D. Cimarosa: “Resta in pace”, G. B. Bassani: “Posato dormite2,

F. Gasparini: “Caro laccio”, A. Scarlatti: “Gia sole dal’ Gange”,

G. F. Händel: “Lascia ch’ io pianga”.

Izbor:

Stare talijanske pjesme i arije I. i II. album (redacija I. Lhotka-Kalinski), Parisotti I., II. i III. album, Cecilia I., II. i III. album, Barbi album, Isori album, Purcell albumi.

Pjesme skladatelja 19. st.

F. Schubert, R. Schumann, lakše pjesme J. Brahmsa, F. Mendelssohna, E. Griega, V. Bellinia itd.

Npr. F. Schubert: “Wohin”, F. Schubert: “Frühlingstraum”,

F. Schubert: “Litanci”,

F. Schubert: “Die Forelle”, F. Schubert: “Der Neugierige”,
F. Schubert: “An die Musik”, F. Schumann: “Die Lotosblume”,
F. Schumann: “Der Nussbaum”, Lakše pjesme iz ciklusa “Frauliebe und Laben” te lakše pjesme iz ciklusa “Dichterliebe”, L. van Beethoven: “Ich liebe dich”, L. van Beethoven: “In questa tomba oscenza”,
V. Bellini: “Vaga luna che inarganti”, V. Bellini: “Il fervido desiderio”,
V. Bellini: “Na rondi pur contento”.

Izbor:

Standardni album pjesama svakog od navedenih skladatelja (za visoki, srednji i duboki glas), isto tako pojedinačne pjesme gore navedenih skladatelja.

Pjesme hrvatskih skladatelja

Lisinski, Zajc, Bersa, Lucić, Baranović, Lhotka-Kalinski, Dobronić, Papadopulo, Odak, Gotovac, Kunc, Matz, Grgošević, Brkanović, Cipra, Devčić, Zlatić, Bjelinski, Kaplan, L. Horvat-Dunjko: “Ljuven sanak”, i dr.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Vokalize: najmanje pet tijekom školske godine.

Pjesme skladatelja 17. i 18. st. - najmanje četiri.

Pjesme skladatelja 19. st. - najmanje četiri.

Pjesme hrvatskih skladatelja - najmanje četiri.

Sve na jeziku izvornika.

ISPITNO GRADIVO

Jedna vokaliza bez teksta.

Jedna pjesma skladatelja 17. ili 18. st.

Jedna pjesma skladatelja 19. st.

Jedna pjesma hrvatskog skladatelja.

Sve napamet i na jeziku izvornika.

DRUGI RAZRED

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Na kraju ovog razreda učenik mora pokazati da mu u pjevanju dominira rubna vibracija glasilnica (Obreklang), da znade pjevati “messa di voce”, da prema vlastitim mogućnostima primjenjuje različite pjevačke tehnike i ukrase, da mu glas sve više poprima karakteristike nosivosti, mekoće i punoće zvuka, te da muzikalno i izražajno izvodi nastavno gradivo.

Izvođenje programa na javnoj školskoj priredbi na kraju školske godine.

SADRŽAJ RADA

Tehničke vježbe

Tehničke vježbe za izgrađivanje vokalnog instrumenta u njegovoj funkcionalnoj cjelini. Vježbe za postupno i oprezno razvijanje volumena glasa. Obrađivanje pojedinih tehnika: canto spianato, martellatto, portamento, skale te različiti ukrasi.

LITERATURA

Vokalizе

Opetovanje i obrađivanje novih brojeva pogodnih za pojedine vrste tehnike.

Izbor: “Condono”, “ABT”, “Lütgen”, “Marchesi”, “Panofka”, “Bordogni” itd.

Pjesme skladatelja 17. i 18. st.

Npr. G. Caccini: “Amarilli”, A. Caldara: “Selve amice2, M. Cesti: “Tu mancavi a tormentari”, Ch. W. Gluck: “O del mio dolce ardor,”

F. Hasse: “Ritornerai fra poco”, G. F. Händel: “Ch’ io mai vi possa”,

G. F. Händel: “Mobrea mai fu”, N. Jamelli: “La bella calandrina”,

G. Sarti: “Lundi dal caro bene”, A. Vivaldi: “Vieni, vieni”,

A. Vivaldi: “O servi volate”, W. A. Mozart: “Das Veilchen”,

W. A. Mozart: “Ridente la calma2.

Izbor:

Stare talijanske pjesme i arije I. i II. album (redacija I. Lhotka-Kalinski), Parisotti I, II. i III. album, Cecilia I, II. i III. album, Isori album, Vivaldi (6 pjesama) te izabrane pjesme W. A. Mozarta, Purcell album itd.

Lakše arije iz kantata, oratorija ili misa Bacha, Händela, Haydna, Prucella.

I. Lhotka-Kalinski: “Arije iz oratorija G. F. Händela”, Albumi arija iz kantata i oratorija (za visoki, srednji i duboki glas) svakog pojedinog od navedenih skladatelja te odgovarajući Arien-albumi sabranih arija iz kantata i oratorija različitih skladatelja.

Pjesme skladatelja 19. st.

F. Schubert, R. Schumann, J. Brahms, F. Mendelssohn, E. Griega, V. Bellini, G. Donizetti, G. Verdi.

Izbor:

Standardni albumi pjesama svakog od navedenih skladatelja (za visoki, srednji i duboki glas), isto tako pojedinačne pjesme gore navedenih skladatelja.

Iz albuma pjesama za kantate i oratorije navedenih skladatelja obrađivat će nastavnik s učenicom pjesme koje ne stavljaju učenika pred preteški

zadatak (tehnički i muzički), kako učenik ne bi bio prisiljen te skladbe izvoditi pogrešnim tehničkim sredstvima.

Pjesme hrvatskih skladatelja

Lisinski, Zajc, Bersa, Lucić, Baranović, Lhotka-Kalinski, Hatze, Dobronić, Papadopulo, Odak, Gotovac, Kunc, Matz, Grgošević, Brkanović, Cipra, Devčić, Zlatić, Bjelinski, Kaplan, L. Horvat-Dunjko: "Ljuven sanak" dr.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Pjesme skladatelja 17. i 18. st. - najmanje pet.

Pjesme skladatelja 19. st. - najmanje pet.

Lakše arije iz kantate, oratorija i mise - najmanje dvije.

Pjesme hrvatskih skladatelja - najmanje pet.

Sve na jeziku izvornika.

ISPITNO GRADIVO

Jedna pjesma skladatelja 17. ili 18. st.

Jedna lakša arija iz kantate, oratorija ili mise.

Jedna pjesma skladatelja 19. st.

Jedna pjesma hrvatskog skladatelja.

Sve napamet i na jeziku izvornika.

TREĆI RAZRED

METODIČKA OBJAŠNJENJA

U završnom stupnju učenik treba dijapazon glasa razviti do punog opsega, svladati spajanje registra (voix mixto) te zvuk izjednačiti na čitavom opsegu glasa na svim vokalima. Kod učenika valja razviti smisao za tehničke i muzikalne finese te osjećaj za odgovarajuću interpretaciju teksta (sadržaja).

Zatim treba kod učenika razviti smisao za komorno i polifono muziciranje.

Izvođenje programa na javnoj školskoj priredbi na kraju školske godine.

SADRŽAJ RADA

Tehničke vježbe

Tehničke vježbe za daljnje izgrađivanje i usavršavanje vokalnog instrumenta. Vježbe za razvijanje volumena, modulativnosti i pokretljivosti glasa. Vježbe za jedinstvo registra npr. vokalizacije "Hauptner" i dr.

LITERATURA

Pjesme skladatelja 17. i 18. st.

(Stari talijanski, francuski i engleski majstori)

Izbor: Parisotti I., II. i III. album, Cecilia I. i II. album, Isori album, Purcell album, Echos de France, Lukačić, Jelić itd.

Arije iz kantata, oratorija ili misa Bacha, Händela, Haydna, Mozarta (po mogućnosti koloraturnog karaktera).

Koncertne ili lakše operne arije Glucka, Haydna, Mozarta ili Beethovena.

Izbor: W. A. Mozart: Album koncertnih arija I. i II.; Haydn: Koncertne arije; Albumi opernih arija.

Pjesme skladatelja 19. st.

F. Schubert, R. Schumann, J. Brahms, Wolf, F. Mendelssohn, F. Liszt, Löve, V. Bellini, G. Donizetti, G. Verdi itd.

Izbor: Standardni albumi sabranih odnosno pojedinačno izdanih djela gore navedenih skladatelja.

Pjesme skladatelja 20. st.

Reger, Strauss, Marx, Faure, Debussy, Ravel, Respighi, Santoliquido, de Falla

Izbor: Albumi i pojedinačna izdanja pjesama gore navedenih skladatelja.

Pjesme slavenskih skladatelja.

Dvořak, Janaček, Novak, Szumanovsky, Šebalin, Hačaturjan, Rahmanjinov, Smetana, itd.

Pjesme hrvatskih skladatelja suvremenijeg muzičkog izraza.

Devčić, Bjelinski, Cipra, Lhotka-Kalinski, Zlatic, Cosetto, Slavenski, L. H. Dunjko: "Ljuven sanak" i dr.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Pjesme skladatelja 17. i 18. st. - najmanje četiri.

Arije iz kantate, oratorija ili mise - najmanje tri.

Koncertne arije ili lakše operne arije - najmanje dvije.

Pjesme skladatelja 19. st. - najmanje četiri.

Pjesme skladatelja 20. st. - najmanje dvije.

Pjesme slavenskih skladatelja - najmanje dvije.

Pjesme hrvatskih skladatelja - najmanje tri.

Sve na jeziku izvornika.

ISPITNO GRADIVO

Jedna arija iz kantate, oratorija ili mise.

Jedna pjesma skladatelja 19. st.

Jedna pjesma skladatelja 20. st.

Jedna pjesma slavenskog ili hrvatskog skladatelja.

Jedna lakša koncertna ili operna arija (Gluck, Haydn, Mozart ili Beethoven).

Sve napamet i na jeziku izvornika.

ČETVRTI RAZRED

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Svrha je nastave pjevanja u zadnjem razredu srednje škole da pored neprestalnog vokalno-tehničkog usavršavanja razvija kod učenika sve bitne estetsko-muzikalne komponente.

Uz to treba kod učenika njegovati smisao i osjećaj za stilove (klasični, romantični i suvremeni) te izražajnost u vokalno-deklamatorskoj reprodukciji pri čemu treba paziti na jedinstvo zvukovne linije. Učenik treba na završetku srednje škole pokazati dovoljan stupanj vokalno-tehničke i muzičke zrelosti.

Izvođenje programa na javnoj školskoj priredbi na kraju školske godine.

SADRŽAJ RADA

Tehničke vježbe

Raznovrsne vježbe za kontrolu glavnih tehničkih momenata pneumofoničkog usklađivanja odnosno funkcioniranja vokalnog instrumenta u njegovoj cjelini (npr. prikladne vokalizacije "Hauptner" itd.).

LITERATURA

Pjesme skladatelja 17. i 18. st.

Arije iz kantata, oratorija ili misa Bacha, Händela, Prucella, Haydna, Mozarta (po mogućnosti koloraturnog karaktera).

Koncertne arije Haydna ili Mozarta te operne arije Haydna, Mozarta, Glucka ili Beethovena.

Izbor: W. A. Mozart: Album koncertnih arija I. i II.; Haydn:

Koncertne arije; Albumi opernih arija.

Pjesme skladatelja 19. st.

F. Schubert, R. Schumann, J. Brahms, Wolf, F. Mendelssohn, F. Liszt, Löve, V. Bellini, G. Donizetti, G. Verdi.

Izbor: Standardni albumi sabranih odnosno pojedinačno izdanih djela gore navedenih skladatelja.

Pjesme skladatelja 20. st.

Reger, Mahler, R. Strauss, Marx, Faure, Debussy, Ravel, Respighi, de Falla, dala Piccola, Pizzeti, Britten, Bartok, Kodaly, Schönberg, Schmidt,

Hindemith, Honneger itd.

Izbor:

Albumi i pojedinačna izdanja pjesama gore navedenih skladatelja.

Pjesme slavenskih skladatelja.

Dvořak, Janaček, Suk, Novak, Szumanovsky, Šebalin, Hačaturjan, Prokofjev, Stravinski, Šostakovič itd.

Izbor:

Različita izdanja sabranih ili pojedinačnih pjesama navedenih skladatelja, vokalna izdanja svjetskih skladatelja te poljskih, čeških i slovačkih skladatelja.

Pjesme hrvatskih skladatelja pretežno suvremenog glazbenog izraza.

Devčić, Bjelinski, Cipra, Lhotka-Kalinski, Fribec, Malec, Kelemen, Sakač, Zlatić, Cosetto, Pibernik, Hercigonja, L H. Dunjko: "Ljuven sanak" i dr.

Operne arije skladatelja 19. i 20. st.

Rossini, Bellini, Donizetti, Verdi, Bizet, Gounod, Massnet, Čajkovski, Dvořak, Puccini, R. Strauss, Musorgski, Britten, Lisinski, Zajc, Baranović, Devčić. Gotovac, Papandopulo, Švarc, Borodin Rimski-Korsakov, Smetana itd.

ISHOD UČENJA

Minimum:

Arije antique - najmanje četiri

Arije iz kantate, oratorija ili mise - najmanje tri.

Koncertne arije Haydna ili Mozarta ili operne arije Haydna, Mozarta, Glucka, Beethovena - najmanje dvije.

Pjesme skladatelja 19. st. - najmanje četiri.

Pjesme skladatelja 20. st. - najmanje tri.

Pjesme slavenskih skladatelja - najmanje tri.

Pjesme hrvatskih skladatelja - najmanje tri.

Operne arije 19. i 20. st. - najmanje tri.

Sve na jeziku izvornika.

ISPITNO GRADIVO

Jedna arija iz kantate, oratorija ili mise (koloraturnog karaktera).

Jedna pjesma skladatelja 19. st.

Jedna pjesma skladatelja 20. st.

Jedna pjesma slavenskog skladatelja.

Jedna pjesma hrvatskog skladatelja.

Jedna operna arija 19. ili 20. st.

Sve napamet i na jeziku izvornika.

ZAVRŠNI ISPIT

Da bi učenik dokazao zrelost te glazbeno i tehničko znanje potrebno da se može profesionalno uključiti u postojeće glazbeno-scenske ustanove, mora nakon završena četiri semestra na javnom koncertu ili pred mjerodavnim povjerenstvom izvesti sljedeći program:

Dvije pjesme skladatelja 19. st.

Dvije pjesme skladatelja 20. st.

Dvije pjesme slavenskog skladatelja.

Dvije pjesme hrvatskog skladatelja.

Dvije operne arije (jedna može biti koncertna arija).

Sve napamet i na jeziku izvornika.

KOREPETICIJA

Nastava korepeticije odvija se tijekom čitavog studija pjevanja prema izboru gradiva i uputama nastavnika pjevanja, a organizira se dogovorno između nastavnika pjevanja i korepetitora.

KOMORNA GLAZBA

METODIČKA OBJAŠNJENJA

Komornu glazbu učenici pohađaju od prvog do četvrtog razreda srednje škole.

Svrha je predmeta komorna glazba za pjevače razvijati učeniku toliko potreban smisao za zajedničko (skupno) muziciranje, bilo u većim, bilo u manjim sastavima (vokalnim i vokalno instrumentalnim), komornim i otvorenim sastavima. Tako će se učenik postupno osposobiti za skupno muziciranje, bez čega praktički, uopće ne bi mogao ispravno svladati zadaće koji ga očekuju u profesiji ili kao solista ili kao člana nekog manjeg ili većeg sastava ili zbora.

Nastavu predmeta komorna glazba za pjevače vodi nastavnik pjevanja uz suradnju korepetitora.

SADRŽAJ RADA

LITERATURA

Npr. talijanski komorni dueti starih majstora bel-canta 17. i 18. st.

Cherubini (dueti)

Mozart (dueti)

Purcell (komorni dueti)

Albumi Dueta Brahmsa, Cornelliua, Mandelsohna, schumanna, Čajkovskog.

W. A. Mozart: 6 nocturna za 3 glasa uz klavir 2 violine i cello

G. F. Händel: Njemačke arije za sopran s violinom i cello

Djela pisana za komorni ili klasični ili modreni operni sastav (Monteverdi, Carissimi, Bellini, Donizzeti, Paizieloo, Dvořak, Schumann, Schubert, Verdi, Čajkovski, Smetana, Zajc, Gotovac i dr.)

Sve na jeziku izvornika.

ISHOD UČENJA

Minimum:

ZS najmanje tri komorna dueta tijekom školske godine

TALIJANSKI JEZIK (70- sati)

I/6 i II/7 GODINE OBRAZOVANJA

Osnovna je i najvažnija zadaća i cilj, naučiti ispravno intonirati i čitati talijanske tekstove. Da bi se to ostvarilo, nužno je naučiti osnove talijanskog jezika, predviđene planom i programom rada, što znači osnove gramatičke strukture. One složenije učenici trebaju znati na razini raspoznavanja, kako bi se mogli što bolje snalaziti u datom im tekstu (npr. pasiv; aorist; gerund i sl.). Nužno je ovladati fondom riječi koje će im omogućiti običnu “svakodnevnu” konverzaciju i mogućnost sporazumjevanja u svakodnevnim situacijama.

Cilj je programa upoznati učenike i s nekim kulturnim i povijesnim posebnostima zemlje, čiji jezik uče i na taj način stvoriti učeniku volju i želju da se sam školuje na tom području, u smislu usavršavanja područja koje je izabrao, a to je u ovom slučaju pjevanje, te da proširi svoje horizonte i kao kulturni radnik u cijelini.

METODE RADA

U radu s učenicima koristi se metoda izlaganja, demonstracije, individualnog razgovora, te slušanje talijanskog jezika radi što boljeg (slušnog) uvida u intonaciju i melodioznost jezika, u svrhu što optimalnijeg ovladavanja jezikom.

SREDSTVA

Udžbenik, kazetofon, školska ploča, slike i fotografije.

LITERATURA

1. Udžbenik: “Parliamo italiano, conosciamo l’Italia”
Autori: Drinković Mladineo
2. Konverzacijska talijanska gramatika (dr. Josip Jernej)
3. Talijanski za odrasle (Domenico Cirnecca)
4. Letture italiane per stranieri
(knjiga-zbirka raznih talijanskih tekstova za strance)

Učenici koriste gore navedene udžbenike, ostala literatura je nastavnikova nadopuna u nastavi jezika.

MINIMUM PROGRAMSKOG SADRŽAJA

I. GODINA ŠESTOGODIŠNJEG PROGRAMA

Pravilno čitanje, pisanje i izgovaranje predočenog teksta (za svladavanje ovog najvažnijeg zahtjeva potrebno je poznavati pravila čitanja i pisanja kao i osnovne gramatičke i pravopisne strukture koje će nadalje biti iznesene).

IL GENERE DEI SOSTAVNIVI E AGGETTIVI

Rod imenica i pridjeva što uključuje poznavanje i primjenu određenih članova (slaganje imenica i pridjeva u rodu i broju).

LE PREPOSIZIONI ARTICOLATE

Padežni prijedlozi - (geneitiv-DI; dati-A; ablativ-DA) znati primjeniti kod prijevoda rečenica sa hrvatskog na talijanski jezik i obrnuto.

Ovaj je segment vrlo važan jer učenici moraju shvatiti bit i važnost pravilne upotrebe padežnih prijedloga u običnom govoru.

AGGETTIVI E PRONOMI POSSESSIVI

Prisvojni pridjevi i zamjenica

Prijedlozi, A, In i DA i njihova upotreba iza glagola ANDARE I ESSERE

Glagoli svih triju konjugacija + nepravilni glagoli FARE, STARE, VENIRE, ANDARE + modalni glagoli POTREBE, DOVERE, VOLERE i SAPERE

PASSATO PROSSIMO - perfekt glagola biti i imati (essere i avere)

Čestice c' é i sono

Prva godina završava zaključno s prvih 11 lekcija i učenici su dužni ovladati jednostavnom konverzijom tj. mogućnošću odgovaranja na pitanja koja slijede nakon lekcija. Tu se podrazumijeva i ovladavanje tehnike čitanja, tako da su učenici sposobni pravilno pročitati tekst, respektirajući pravila pisanja, a nadalje slušanja govorenog sadržaja.

Svaki učenik dužan je napisati pravilno barem pet suvislih talijanskih rečenica, bilo slobodno na određenu temu ili zadano kao prijevod s hrvatskog

na talijanski jezik.

Učenik treba raspoznavati vrste riječi u pročitanoj tekstu (imenice, pridjeve, glagole, prijedloge, zamjenice, članove) tj. znati reći u kojem je obliku, rodu ili broju neka riječ, i u skladu s tim, orijentaciono prevesti tekst.

Sva pravopisna i gramatička objašnjenja potrebna za svladavanje programa 1. godine nalaze se u rubrici FORME E STRUTTURE koja slijedi iza svake lekcije.

II. GODINA ŠESTOGODIŠNJEG PROGRAMA

Osobne zamjenice (naglašene)

PRONOMI PERSONALI (FORME TONICHE)

Osobne zamjenice (naglašene) (nominativ, dativ, akuzativ)

PRONOMI PERSONALI ATONI

Slaganje s participom (nenaglašenih osobnih zamjenica)

ACCORDO DEL PARTICIPIO

Pridjevi belo i quelo

Pridjevi sa sufiksom issimo

Imperativ glagola 1. 2. i 3. konjug. te pomoćnih glagola

ESSERE i AVERE

Prilozi (SVVERBL)

Odnosne zamjenice (Pronome relative)

Nenaglašene lične zamjenice kao DOMEICI (uz glagol)

PRONOMI AFFISSI

Glagoli (verbi) i glagolska vremena

Perfekt (pass prossimo) nepravilnih glagola koje susrećemo u udžbeniku

1. Perfekt povratnih glagola (pass pross. die verbi riflessivi)

2. Imperfekt (imperfetto)

3. Futur (futuro); Futur-specijalne forme (forme speciali-str. 71 udžb.)

4. Pasiv (forma passiva) str. 102 u udžb.

5. Aorist (passato remoto), kondicional (condizionale) str.142 i 152 udžb.

Aorist kao pretprošlo vrijeme treba zbog njegove široke upotrebe u talijanskom jeziku, naročito u pisanim tekstovima, znati prepoznati, a isto tako i kondicional kao vrlo bitno pravilo za razumjevanje i interpretiranja teksta.

U drugoj godini učenja predviđene su slijedeće lekcije: 13, 14, 15, 17, 19, 20, 24, 30.

U udžbeniku se nalazi također poglavlje koje se odnosi na postepenu lekturu pod nazivom LETTURE GRAUALI. Učenici su dužni pročitati 1. postepenu lekturu, znati prevesti i analizirati vrste riječi, te prepoznati oblike u kojima su napisane. Voditi konverzaciju, zadanu putem pitanja i odgovora nakon svake lekcije. Ovladati vokabularom tako da je u stanju napisati desetak jednostavnih rečenica na zadanu temu.

Sva gore navedena gramatika potrebna za ispit znanja nalazi se u udžbeniku “Parliamo italiano, conosciamo L’Italia”.

ISPIT ZNANJA

Ispit znanja provodi se semestralno i godišnje i to pismeno i usmeno, prema datom konceptu minimum gradiva za svaku godinu. Znanje treba biti praktično, u funkciji jednostavnog govornog jezika, a ne kao memoriranje gramatičkih definicija.

Od učenika se zahtijeva pravilno čitanje i intoniranje zadatog primjerenog teksta, te isto tako pravilno pisanje diktiranog teksta.

Pismeni dio ispita obuhvaća provjeru jednostavnih gramatičkih struktura (prevođenje odnosno nadopunjavanje rečenica), te mogućnost pisanja jednostavnih rečenica (slobodno ili na zadanu temu; sposobnost slušanja i pravilnog uobličavanja teksta koji se diktira). Usmeni dio ispita obuhvaća čitanje nepoznatog (primjerenog) teksta, radi uočavanja učenikovog snalaženja na novom tekstu, intoniranja i pravilnog izgovora onoga što čita.

Ispit znanja, provodi se na kraju svakog semestra, primjereno minimumu gradiva 1. i 2. godine učenja talijanskog jezika. Ispit se održava predzadnji odnosno zadnji sat u semestru, detaljni dogovor uslijedit će s učenicima.

NJEMAČKI JEZIK

Odgojno obrazovni cilj proizilazi iz specifičnih potreba glavnog predmeta struke - solo pjevanja. S obzirom da je velik dio vokalne glazbene literature baziran na tekstovima njemačke poezije (velike barokne vokalno instrumentalne forme, solo pjesme romantike) program rada njemačkog jezika izvodi se na dvije razine:

- a) Cilj rada je osposobljavanje učenika za komunikaciju (usmenu i pismenu) u okviru svladanog gradiva.
- b) Osposobljavanje učenika za globalno svladavanje literarnog (poetskog)

teksta služeći se stručnom lingvističkom literaturom (riječnici, gramatike, idiomatski rječnici).

OBLICI RADA

Obrada osnovnih tekstova
Obrada audio tekstova
Vođenje kratkih dijaloga na bazi osnovnih tekstova
Pismene zadaće
Objašnjenje gramatike

TEMA (Sadržaj)

Stanovanje
Promet (gradski, međugradski)
Grad (trgovine, pošta)
Prehrana
Odjeća
Svakodnevni život

GRAMATIKA

Red riječi u rečenici
Prezent glagola “haben”, “sein”
Određeni i neodređeni član
Negacije
Prezent
Neodređene zamjenice
Dativ i akuzativ
Perfekt
Red riječi u rečenici (zavisnoj)
Povratni glagoli
Sadržaj udžbenika DEUTSCH FÜR SIE planiran je u dvije školske godine rada (Prilog: Plan rada po satovima)

I. GODINA UČENJA

AUF DEM FLUGHAFEN
AUF DER STRASSE
AN DER REZEPTION
IN JUTTAS WOHNUNG
IN EINER NEUAUSIEDLUNG
ZU FUSS MIT DEM AUTO MIT DER STRASSENBAHN

II. GODINA UČENJA

WAS GIBT ES ZUM MITTAGESSEN
SIND ANZUGE FUR ALTE LEUTE
WARUM KOMMT KARIN ZU SPOT
WOCHENENDPLAANE
EINE EINLADUNG
BEELIT EUCH KINDER

LITERATURA

Heine: Liederkreis, Deichendorff, Heine: Dichterliebe (Schumann)
Goethe: Erlikonig, Heidenroslein, Heine: Doppelganger
Muller: Die schone Mullerin (Wohin, Der Neugierige, Ungeduld (Scubert))

ISPITNI ZAHTJEVI

I. GODINA

Svladavanje teksta (1-5)
Pravilna interpretacija prorađenih literarnih tekstova
Vođenje kratkih dijaloga
Gramatika uz lekcije (1-5)

II. GODINA

Svladavanje teksta (6-12)
Samostalno izlaganje u okviru zadane situacije
Pravilna interpretacija i prevođenje nepoznatog teksta
Služenje gramatikom, riječnikom
Gramatika uz lekcije (6-12)

SCENSKI IZRAZ (OPERNA GLUMA)

Obrazovni cilj spomenutog predmeta je upoznavanje učenika pjevača s osnovnim principima operne glume, tj. svladavanja elemenata mimike, geste i pokreta potrebnih pri interpretaciji vokalnih kao i vokalno scenskih skladbi. Na taj se način učenici pripremaju za koncerte, scenske, televizijske i ostale javne nastupe.

Materijal, propisan za studij, ispite i moguće javne izvedbe kod predmeta solo-pjevanja sadrži dovoljno djela različitih skladatelja kroz sve stilove od renesanse, preko baroka, klasike, romantike, impresionizma, različitih nacionalnih smjerova - sve do suvremenog stvaralaštva.

Time je omogućeno nastavnicima i učenicima da prema svojim sklonostima odaberu ono što im najbolje odgovara i tako upoznaju i usvoje u tom rasponu veliki dio onoga što je za ljudski glas napisano.

Unutar pojedinih stilova ima dovoljno raličitih skladatelja i njihovih djela, tako da se iz toga prijedloga može odabrati ono što najbolje odgovara pojedinom glasu.

Isto tako je u izboru propisanog materijala vidljivo nastojanje, da se što je više moguće, zadovolje i vokalno-pedagoške komponente.

Od velike bi važnosti bilo omogućiti što veći broj satova korepeticije u kasnijim godinama studija, a od samog početka što veći broj sati osnova glasovirskog sviranja (ne u pijanističkom smislu) nego jednostavno sviranje melodija i pratećih harmonija, kako bi se učenici mogli i sami pripremiti te tako naučiti osnovni glazbeni materijal. U tom bi smislu trebalo upućivati i nastavnike glasovira, kad rade s pjevačima, jer jednom početniku, učeniku pjevanja (pa čak ni kasnije) nije potrebno "Fingergelaufigkeit", nego da zna pročitati melodiju i pojednostavljenu pratnju. Kod nas je potpuno zanemareno slušanje izvedbi velikih pjevača.

Nužno je nabaviti uređaje za audio reprodukciju. Tako bi pjevači-učenici, zajedno s nastavnicima mogli slušati uzorne izvedbe velikih pjevača i to kritički, jer potrebno je naučiti i slušati. Isto bi tako, snimajući svoje izvedbe, naučili uočavati pozitivne elemente svojih ostvarenja, kao i pogreške. Tako bi se oni najtalentiraniji mogli dovinuti do najvišeg cilja; zaboraviti sve metode i tehnike i slušajući svoju unutarnju predodžbu, ostvariti je vokalno, što je najviše umijeće i početak onog što se zove umjetnost pjevanja.

VJEŽBE IZ VOKALNE TEHNIKE (35 sati)

VI. GODINA ŠESTOGODIŠNJEG PROGRAMA odnosno IV. GODINA ČETVEROGODIŠNJEG PROGRAMA

Za rad s pjevačkim zborom posebno je važno da budući dirigent zbora upozna mogućnosti i funkcioniranje pjevačkog instrumenta. U radu s dječijim zborovima posebnu pažnju treba obratiti dječijim glasovima. Često se naime događa da pjevački nadarena djeca zbog forsiranog pjevanja u predpubertetu, ne mogu kasnije nastaviti studij solo pjevanja zbog oštećenja glasnica.

Svrha je nastave tog predmeta da učenik upozna vrste disanja i da svlada ispravno disanje kod pjevanja (duboko disanje, odnosno kosteabdominalno

disanje). Zatim, da se već prema svojim glasovnim mogućnostima, nauči služiti rubnom vibracijom u pjevanju (ukoliko sam to ne može izvesti da barem teoretski zna kako se to postiže). Svladavanje tih tehnika omogućit će budućem dirigentu zbora da u radu s djecom i mladim pjevačima postigne kvalitetan zvuk zbora i očuva osjetljiva mlada grla.

Veliku važnost treba posvetiti dikciji pod kojom podrazumjevamo pravilno i jasno izgovaranje (pjevanje) riječi u gramatičkom i fonetičkom smislu. Osim jasnom pjevanju vokala naročitu pažnju treba posvetiti konsonantima. Oni reprodukciji teksta, uz zvukovnu koncentraciju i čvrstu tonsku podlogu, daju plastičnost, a time i snagu umjetničkog izražaja.

LITERATURA

Priručnik za teoretski dio nastave: I. Lhotka - Kalinski: "Umjetnost pjevanja"

Praktični dio:

1. Tehničke vježbe

Vježbe za pravilno (duboko) disanje. Vježbanje koncentriranih piano tonova na malom opsegu glasa.

2. Vokalize

Lakše vokalize iz "40 izabраниh vokaliza" (redakcija Šir-Pirnat), iz zbirke "Vaccari" i sl.

3. Pjesme

Lakše popjevke autora 17. i 18. st., kao i romantičara (u prijevodu i na izvorniku) te domaćih skladatelja.

Poseban praktični rad:

Upoznavanje dječijih glasova, te praktičan rad s djecom (objašnjavanje disanja, osnovni principi postave glasa itd.)

Nastava se održava 1 sat tjedno.

Radi se s grupom od 4 do 6 učenika.

Nastavni plan za srednju glazbenu školu

GLAZBENIK - TEORIJSKI SMJER

Tjedni broj sati

NASTAVNI PREMET	R A Z R E D					
	I. pr.	II. pr.	I. sr.	II. sr.	III. sr.	IV. sr.
Glasovir obvezatno	2*	2*	2*	2*	2	2
Solfeggio	4	4	2	2	2	2
Harmonija			3	3	2	2
Polifonija					2	2
Povijest glazbe ¹			2	2	2	2
Glazbeni oblici					1	1
Skupno muziciranje (zbor, orkestar) ²	4	4	4	4	4	4
Izorno glazbalo			1	1		
Dirigiranje					1	1
Čitanje i sviranje partitura				1	1	
UKUPNO	10	10	14	15	17	16

Napomene:

¹ U programu predmeta Povijest glazbe obrađuje se i Poznavanje glazbala, Folklor i Upoznavanje glazbene literature.

² U pravilu zbor.

* Sat traje 30 minuta.

HARMONIJA

CILJ I OPĆE ZADAĆE PREDMETA

Cilj harmonije je obrazovanje, proučavanje i usvajanje homofonog načina skladateljskog promišljanja (stvaranja u razdoblju baroka, klasike i romantike (od 16. do kraja 19. st.)

Programom nastave harmonije ostvaruje se svjesno usvajanje harmonijskog višeglasja - homofonije i razvoj unutarnjeg - harmonijskog sluha i stvaralačke fantazije.

Obrazovni je cilj svladavanje tehnika zapisa homofonih skladbi i usvajanje logike slijeda akorada u klasičnoj harmoniji. Program nastave harmonije osposobljava učenike u boljem razumjevanju skladbi koje uči, lakšem memoriranju notnog teksta, spretnijem čitanju prima vista.

Pretpostavke su za učenje harmonije čitanje i pisanje nota u violinskom i bas ključu, snalaženje u svim dur i mol tonalitetima, poznavanje intervala, 5/3 i obrata, D7 obrata, te njihovo slušno raspoznavanje, kao i poznavanje osnovnih glazbenih oblika (notni dvotakt, perioda).

Napomena: Sadržaj predmeta jednak je za sve učenike. Za učenike teorijskog smjera proširenje se odnosi na izradu većeg broja zahtjevnijih zadataka, kao i veći opseg rada na praktičnom dijelu (harmonija na glasoviru).

Da bi program rada bio što pregledniji podijelili smo sadržaj na nekoliko cjelina:

- teorijski sadržaj predmeta,
- vježbe iz harmonije (pismo),
- vježbe iz harmonije (praktično na glasoviru),
- harmonijski diktat,
- harmonijska analiza.

PRVI RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

Objašnjenje pojmova harmonija (homofonija) i polifonija.

Ton i alikvotni niz.

Melodija - struktura i oblik.

Akordi građeni po tercama (5/3, 7).

Pojam konsonanti i disonanti.

Akordički tonovi i neakordički tonovi (osnovne karakteristike).

Ritam - harmonijski ritam.

Tonalitet i harmonijske funkcije.

Napomena: Svi ovi pojmovi objašnjeni su na primjerima iz literature.

KVINTAKORDI

- Postavljanje 5/3 u četveroglasju (vokalni slog).
- Udvostručenje tona.
- Opseg glasova u mješovitom zboru.
- Tijesni i široki slog.
- Položaj akorda.
- Glavni 5/3 i njihove funkcije.
- Kvintna srodnost akorda.
- Spajanje 5/3 glavnih stupnjeva I-V i I-IV.
- Obratiti pažnju na oznaku vođice u harmonijskom molu.
- Strogi spoj između srodnih 5/3.
- Pojam kadence, autentična, plagalna i polovična.
- Kadence I-IV-V-I.
- Promjena položaja sloga.
- Zabranjena kretanja u melodiji.
- Zabranjeni pomaci u četveroglasju.
- 5/3 sporednih stupnjeva.
- Tercna srodnost kvintakorda.
- Odnos g. 5/3 i sporednih.
- Spoj V-VI u duru i harmonijskom molu.
- Spoj VI-V u duru i harmonijskom molu.
- Pojam varave kadence.
- Sekvence sa 5/3 u duru (uzlazne i silazne).
- Disonantni 5/3 u duru i harmonijskom molu.
- Napomena:* Obrađuje se dur i harmonijski mol.

SEKSTAKORDI (6)

- Postavljanje 6 gl. stupnjeva u duru i molu.
- Postavljanje kons. 6 sp. stupnjeva.
- Spajanje kons. 6 sa 5/3.
- Šifrirani bas.
- Spajanje 6 međusobno.
- 6 VII. stupnja u duru i molu.
- Prohodni VII. 6 (I.-VII. 6 - I. 6) - pojam proh. akorda.
- 6 II. i III. st. u molu.
- II. 6 u kadenci.
- Zabranjeni pomaci u spojevima 6.
- Seksta kao zaostajalica (6-5) prohodni i izmjenični ton.
- Harmonizacija uzlaznog i silaznog tetrakorda u molu, molskoj ljestvici (pojam frigijske kadence).

KVARTSEKSTAKORD (6/4)

Građa 6/4.

Postava 6/4 u četveroglasju.

Vrste 6/4 : zaostajalični, prohodni, izmjenični, 6/4 kao obrat - akordička figuracija.

Kadencija I-IV-V 6/4 5/3-I (pojam kadencirajući 6/4).

VJEŽBE IZ HARMONIJE (pismeno)

Kadencija I-IV-V-I

Kadencija I-IV-V-VI-IV-I

Harmonizacija basa kons. 5/3 u duru i molu

Harmonizacija soprana kons. 5/3 u duru i molu (kod harm. soprana uvesti pojam dobre harm. progresije).

Šifrirani bas (5/3 i 6).

Nešifrirani bas - uz primjenu 5/3 i 6.

Sopran (uz primjenu 6).

Kadencija s 6.

Kadencija s kad. 6/4.

Kadencija s prob. 6/4.

Šifrirani bas, nešifrirani bas, sopran sve uz primjenu 5/3, 6 i 6/4.

Dovršenje započete fraze ili male gl. rečenice.

Napomena: Učenici teorijskog smjera rješavaju zahtevnije zadatke te više nešifriranih basova, a naročito više soprana.

VJEŽBE IZ HARMONIJE NA GLASOVIRU

Sviranje kadenci.

Sviranje sekvenci.

Sviranje basova i soprana (kratki zadaci).

Napomena: Teoretičari sviraju više zadataka .

Prima vista basove i soprane.

Improviziraju kratki slobodni stavak (2-4 takta).

Sviraju po diktatu.

Napomena: Vježbe iz harmonije na glasoviru prate obradu pojedine nastavne cjeline.

HARMONIJSKI DIKTAT

Slušno prepoznavanje položaja akorda.

Tijesni i široki slog.

Prepoznavanje kadenci (aut., plag., varava i polovična).

Slušno prepoznavanje kraćih nizova spojeva 5/3, 6, 6/4.

HARMONIJSKA ANALIZA

Obuhvaća primjere jednostavnije strukture u kojima prepoznajemo: vrste kadenci, spojeve 5/3 i 6, vrste 6/4.

Napomena: U tu svrhu poslužit će nam izabrani korali J. S. Bacha, jednostavnije kompozicije Haydna, Mozarta, Beethovena i dr.

LITERATURA

Priručnici:

F. Lhotka

N. Devčić

T. Petrović

MINIMUM GRADIVA

Opseg obveznih praktičnih radova (na glasoviru).

Svirači i pjevači:

Tijekom nastavne godine učenik treba naučiti najmanje 10 basova i 5 soprana.

Kadence u duru i molu do 3 # i b (I - IV - V 6/4 5/3 - I).

Sekvence u duru.

Teoretičari:

Najmanje 20 basova šifriranih i nešifriranih

Najmanje 10 soprana

Proširene kadence dur i mol do 4 # i b

Sekvence do 4 # i b

Harmonizaciju dur lj. do 4 # i b

ISPIT

Ispit iz harmonije sastoji se od pismenog i usmenog dijela. Svirači i pjevači imaju razredni ispit, dok teoretičari imaju komisijski ispit.

Pismeni (svirači i pjevači) pišu 2 školska sata

1. šifrirani bas

2. sopran uz primjenu 5/3, 6 i 6/4

Pismeni (teoretičari) pišu 3 školska sata

1. nešifrirani bas uz primjenu 5/3, 6, 6/4

2. sopran uz primjenu 5/3, 6, 6/4

3. slobodni stavak (zadani tonalitet i mjera te ev. započeta 2 takta)

Ispit na glasoviru (pjevači i svirači) - razredni ispit

Sviraju kadence do 3 # i b.

Usmeni ispit (teoretičari) - komisijski ispit

1. kadenca

2. vlastita kadenca

3. 5 nešifriranih basova i 5 soprana

Napomena: To su zadaci, a učenici izvlače papiriće sa zadacima

Prima vista - kratki nešifrirani bas.

Materijalni uvjeti: Gramofon, Glasovir, HI-FI uređaji.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Objašnjenje pojma: septakorda, građa akorda, modulacija-dijatomska (srodni modaliteti), dominantni nonakord (građa akorda).

DOMINANTNI SEPTAKORD

Postavljanje u četveroglasju.

Potpuni nepotpuni.

Rješenja.

Izmjena rješenja septime.

Obrat dominantnog septakorda: rješenje, prohodni D 4/3.

DIJATONSKA MODULACIJA

Pojam modulacije

Dijatomska modulacija - kvintna srodnost (C-G, C-F/ G-D, F-B),

- dur - paralelni mol (C a, G e, F d, B g)

SPOREDNI SEPTAKORDI

U duru i molu.

Građa septakorda.

Posebni osvrt na II. 6/5 - rješenja, kadenca s upotrebom II. 6/5 (dur ,mol).

Septakord VII. st. (u duru i molu).

Septakordi s velikom septimom u duru I. i IV. st., u molu I., III., IV. st.

Rješenja - septakord u kvintakorde i obratima, septakord u septakord.

Septakordi III. i IV. st dur.

Septakordi sa sporednim septakordima i njihovim obratima.

DIJATONSKE MODULACIJE

Dijatomske modulacije u tonalitetu udaljene za jedan predznak uzlazno (npr. C-e i e-C uz pomoć zajedničkog akorda) i dijatonske modulacije u tonalitetu udaljene za jedan predznak silazno (npr. C-d uz pomoć harmonizacije silaznog tetrakorda melodijskog mola - tzv. frigijske kadenca).

Dijatomske modulacije u tonalitetu udaljene za dva predznaka uzlazno

ili silazno (npr. C-B, C-D, C-h) uz pomoć zajedničkog akorda, zatim C-g uz pomoć harmonizacije uzlaznog tetrakorda melodijskog mola ili silaznog tetrakorda melodijskog mola, (frigijske kadence). Sva tri načina vezanja polaznog i ciljnog tonaliteta su i u modulacijama tipa mol-DUR, mol-mol udaljenih za 2 predznaka.

DOMINANTNI NONAKORD

Postavljanje u četveroglasju.

Rješenja.

Obrati D9.

Rješenja obrata.

Nona - uzlazno (9-10).

Nona - silazno (9-8).

VJEŽBE IZ HARMONIJE (pismeno)

Kadencia.

Sekvenca.

Harmonijski bas.

Harmonijski sopran.

Dovršenje započete fraze ili male gl. rečenice.

Napomena: Učenici teorijskog smjera rješavaju zahtjevnije zadatke i veći broj primjera.

VJEŽBE IZ HARMONIJE NA GLASOVIRU

Sviranje kadenci.

Sviranje sekvenci.

Sviranje basova i soprana.

Modulacije.

Napomena: Vježbe iz harmonije na glasoviru prate obradu pojedine nastavne cjeline.

HARMONIJSKI DIKTAT

Slušno prepoznavanje akorda.

Slušno prepoznavanje kraćih nizova - 7, 6/5, 4/3, 2.

HARMONIJSKA ANALIZA

Obuhvaća primjere u kojima prepoznamo modulacije i septakorde.

Napomena: U tu svrhu poslužit će nam analiza djela J. S. Bacha, Mozarta, Beethovena i dr.

MINIMUM GRADIVA

Opseg obveznih praktičnih radova:

Svirači i pjevači:

Tijekom nastavne godine učenik treba naučiti najmanje 10 basova i 5 soprana

Kadence i sekvence 3 # i *b*

Modulacije

Teoretičari:

Najmanje 20 basova šifriranih i nešifriranih

Najmanje 10 soprana

Proširene kadence dur i mol do 4 # i *b*

Sekvence do 4 # i *b*

Modulacije

ISPIT

Ispit iz harmonije sastoji se od pismenog i usmenog dijela. Svirači i pjevači imaju razredni ispit, dok teoretičari imaju komisijski ispit.

Pismeni (svirači i pjevači) - 2 školska sata

Sopran

Bas

Modulacija

Pismeni (teoretičari) - 3 školska sata

Nešifrirani bas

Sopran

Modulativni stavak

Na glasoviru (pjevači i svirači) - razredni ispit

5 basova

Kadence (sekvenca)

Modulacija

Usmeni ispit (teoretičari) - komisijski ispit

Kadence

Sekvenca

Basovi (5 nešifriranih)

Soprani (5 zadanih soprana)

Modulacija a vista

Sopran a vista

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ RADA

Mol, dur, akord molske subdominante, harmonijska opreka.
Modulacije pomoću molske subdominante polaznog i ciljnog tonaliteta.

MODULACIJA

Modulacije u udaljene tonalitete pomoću posrednih tonaliteta (Dur-Dur, Dur-mol, mol-mol, mol-Dur).

NEAKORDIČKI TONOVI

Zaostajalice.
Prave zaostajalice u užem i širem smislu.
Silazne zaostajalice.
Uzlazne zaostajalice.
Zaostajalice u basu.
Višestruke i kombinirane zaostajalice.
Prohodni tonovi.
Izmjenični tonovi.
Varijante izmjeničnih tonova (Echappée).
Appoggiature.
Anticipacije.
Pedalni ton (orgelpunkt).

KROMATIKA

Kromatski pomak - alteracija:
Alterirani akordi.
Pravi alterirani akordi.
Alterirani akordi u širem smislu.
Harmonijska opreka.
Srodnost akorda u kromatici.
Kromatska kvintna srodnost.
Kromatska terčna srodnost.
Sekundarne dominante i subdominante.
Sekvence sa sekundarnim dominantama.
Kromatske modulacije:
Pomoću kvintne srodnosti.
Pomoću terčne srodnosti.
Pomoću kromatske promjene akorda.

VJEŽBE IZ HARMONIJE (pismeno)

Modulacije i modulativni stavci pomoću molske subdominante i posrednih tonaliteta.

Šifrirani bas (zaostajalice, kromatika).

Nešifrirani bas (zaostajalice, kromatika).

Sopran (zaostajalice, kromatika).

Kromatske modulacije i modulativni stavci uz upotrebu zaostajalica i ostalih neakordičkih tonova.

Kratki primjeri sa sekundarnim dominantama, kratki slobodni stavci.

VJEŽBE IZ HARMONIJE NA GLASOVIRU

Sviranje kadenci (sa zaostajalicama i sekundarnim dominantama).

Sviranje kromatskih sekvenci (tonalne i izvantonalne).

Sviranje basova i soprana (šifrirani i nešifrirani).

HARMONIJSKI DIKTAT

Slušno prepoznavanje zaostajalica i ostalih neakordičkih tonova.

Slušno prepoznavanjekromatske kvintne i terčne srodnosti te kromatske promjene akorda.

HARMONIJSKA ANALIZA

Obuhvaća primjere s molskom subdominantom, neakordičkim tonovima i sekundarnim dominantama.

Napomena: U tu svrhu poslužit će nam analiza korala J. S. Bacha, djela Mozarta, Beethovena, Haydna i dr.

MINIMUM GRADIVA

Opseg obveznih praktičnih radova

Svirači i pjevači:

Tijekom nastavne godine učenik treba naučiti najmanje 10 basova šifriranih i 5 soprana.

Kadencija sa zaostajalicama i sekundarnim dominantama.

Modulacije pomoću molske subdominante i kromatske modulacije.

Teoretičari:

Najmanje 20 basova šifriranih i nešifriranih.

Najmanje 10 soprana.

Modulacije pomoću molske subdominante i kromatske modulacije.

Kadence sa zaostajalicama i sekundarnim dominantama.

Sekvence (kromatske).

ISPIT

Ispit iz harmonije sastoji se od pismenog i usmenog dijela. Svirači i pjevači imaju razredni ispit, dok teoretičari imaju komisijski ispit.

Pismeni (svirači i pjevači)

Sopran

Bas (šifrirani)

Modulacija (kromatska)

Pismeni (teoretičari)

Nešifrirani bas

Sopran

Modulativni stavak

Ispit na glasoviru (pjevači i svirači) - razredni

5 basova

Kadencija (kromatska)

Modulacija (kromatska)

Usmeni ispit (teoretičari) - komisijski

Kadencija (kromatska)

Basovi (5 nešifriranih)

Soprani (5 zadanih soprana)

Modulacija (kromatska)

Prima vista: Sopran (sekund.dom)

ČETVRTI RAZRED

NAPULJSKI 6

Postava u četveroglasju.

Rješenje N6.

N6 u proširenoj kadenci.

Primjena u glazbenoj literaturi.

Modulacije pomoću N6.

POVEĆANI AKORDI

Povećani 6, 6/5, 4/3.

Građa, nastup rješenja, primjena u umjetničkoj literaturi.

Mnogostranost alt. akorada.

Kromatske modulacije pomoću Nap.6 i povećanih akorada (Povećani 6, 6/5, 4/39).

Mozartove kvinte.

ENHARMONIJA

Pojam, načini primjene.

Enharmonijske modulacije: pomoću smanjenog 7
pomoću povećanog 5/3
pomoću povećanih akorada (6, 6/5, 4/3)
Povećani sekundakord (Pov. 2): građa, nastup, rješenje
primjena u literaturi
kromatske i enharmonijske modulacije s Pov.2
Enharmonijske sekvence.
Alternacije D9, alternacije sporednih 9 (informativno).

VJEŽBE IZ HARMONIJE (pismeno)

Pjevači i svirači:
Šifrirani basovi.
Soprani.
Modulacije pomću Nap. 6.
Kromatske i enharmonijske modulacije.
Teoretičari:
Šifrirani basovi.
Soprani.
Dijat. modulacije u udaljene tonalitete, kromatske i enharmonijske modulacije.
Modulativni stavak.
Slobodni stavak.
Dovršenje započetog stavka.
Harmonizacija kromatske ljestvice.

VJEŽBE IZ HARMONIJE NA GLASOVIRU

Pjevači i svirači:
Kadence s Nap.6.
Kadence s pov. akordima.
Šifrirani basovi.
Soprani (kromatika).
Modulacije s Nap.6.
Jednostavnije kromatske i enharmonijske modulacije.
Teoretičari:
Nešifrirani basovi.
Soprani.
Proširene kadence (Nap.6 te pov. akordi).
Slobodni stavak (improvizacija).
Dovršenje započetog zadatka.

Sve vrste modulacija.
Kromatske i enharmonijske sekvence (tonalne i izvantonalne).
Kromatska ljestvica (dur i mol).

HARMONIJSKI DIKTAT

Pisanje proširene kadence s alt. tonovima (kromatski prohodni i izmjenični tonovi).
Slušno prepoznavanje raznih alt. akorada s rješenjima.
Prepoznavanje raznih vrsta kromatskih srodnosti.
Prepoznavanje vrsta modulacija sa slijedom akorada.
Prepoznavanje Nap. 6.
Prepoznavanje modela u harmonijskim sekvencama.

HARMONIJSKA ANALIZA

Obuhvaća djela od baroka do kraja 19 stoljeća djela J. S. Bacha, L. Beethovena, W. A. Mozarta, F. Mendelssohna, E. Griega, F. Chopina, J. Brahmsa, R. Schumanna, R. Straussa, F. Liszta, R. Wagnera i drugih.

MINIMUM GRADIVA

Opseg obveznih praktičnih radova:
Svirači i pjevači:
Tijekom nastavne godine učenik treba naučiti najmanje 10 basova šifriranih i 5 soprana
Kadence sa Nap.6 i pov. akordima
Zadane dijat., kromatske i euharmonijske modulacije
Teoretičari:
Najmanje 20 basova šifriranih i nešifriranih
Najmanje 10 soprana
Proširene kadence (sekundarne dominante, sekundarne subdominante) s upotrebom akt. akorada.
Kromatske i enharmonijske sekvence
Harmonizacija kromatske dur i mol ljestvice
Sve vrste modulacija i modulativni stavak
Slobodni stavci (improvizacije)
Prima vista basovi i soprani

ISPIT

Ispit iz harmonije sastoji se od pismenog i usmenog dijela. Svirači i pjevači imaju razredni ispit, dok teoretičari imaju komisijski ispit.
Pismeni (svirači i pjevači) - 2 sata:

Sopran

Bas (šifrirani)

Modulacija (kromatska ili enharmonijska)

Pismeni (teoretičari) - 3 sata:

Nešifrirani bas

Sopran

Modulativni stavak (primjena kromatike, enharmonije)

Ispit na glasoviru (pjevači i svirači):

5 zadanih basova (šifriranih)

Zadana proširena kadenca (sekundarne dominante i subdominante) s upotrebom alt. tonova i akorada.

Modulacija pomoću Nap 6 ili kromatska ili enharmonijska modulacija.

Usmeni ispit (teoretičari):

10 zadanih nešifriranih basova

10 zadanih soprana

Harmonizacija kromatske ljestvice (Dur ili mol)

Vlastita proširena kadenca (primjena harmonije i enharmonije)

Kromatske i enharmonijske sekvence

Prima vista: - Sopran ili nešifrirani bas (moguća i kombinacija npr. prva faza sopran, druga faza nešifriran bas i obrnuto)

Razne vrste modulacije

Modulativni stavak

Napomena: Obrazloženje za povećanje satnice harmonije u S.3 i S.4 razredu

Proširenje satnice (za 1 sat više) odnosi se na vježbanje i usavršavanje sluha, vježbe harmonijskog mišljenja-logike slijeda akorada klasične harmonije u disciplinama: harmonijski diktat; improvizacija na glasoviru; analiza djela glazbene literature; stvaralački rad učenika-pisanje i sviranje vlastitih radova.

POLIFONIJA

CILJ I OPĆE ZADACE PREDMETA

Cilj polifonije je obrazovanje i usvajanje načina skladateljskog promišljanja (stvaranja) u dva stilsko-povijesna polifona razdoblja: renesansa (vokalni kontrapunkt) i barok (instrumentalni kontrapunkt).

Programom nastave polifonije ostvaruje se svjesno usvajanje višeglasja, razvoj unutarnjeg sluha te vođenja melodijskih linija u višeglasju renesanse i baroka.

Obrazovni cilj ima zadaću usvajanja tehnike pisanja u vokalnom renesansnom kontrapunktu. Težište u radu polifonije je na primjerima renesansnog vokalnog kontrapunkta ne samo kao obrazovni dio (usvajanje tehnike pisanja), već i u osobnom rastu, razvoju u težnji za ljepotom vođenja melodijskih linija višeglasja.

Napomena: Barokni instrumentalni kontrapunkt vodi se kroz analizu djela velikana barokne umjetnosti: J. S. Bacha i G. F. Händela (od malih do većih, već prema raspoloživom vremenu).

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

Pojam polifonije i homofonije.

Povijesni razvoj višeglasja.

Stari načini.

Konsonatni i disonantni intervali.

Pomak konsonatnih intervala u dvoglasju.

Metoda učenja polifonije - pojam cantus firmusa i dodane melodije - kontrapunkta.

Napomena: Uvodni dio je za sve učenike

SADRŽAJ PREDMETA ZA SVIRAČE I PJEVAČE

Dvoglasni stavak.

Na zadani cantus firmus obrađuje se 5 poznatih vrsta.

I. vrsta na cantus firmus dodaje se jedna cijela nota.

II. vrsta na cantus firmus dodaju se dvije ili tri polovinke.

III. vrsta na cantus firmus dodaju se četiri ili šest četvrtinki.

IV. vrsta na cantus firmus dodaju se sinkope.

V. vrsta na cantus firmus dodaje se floridus.

Imitacija-intervala.

SADRŽAJ PREDMETA ZA TEORETIČARE

Dvoglasni stavak.

Na zadani cantus firmus obrađuje se poznatih 5 vrsta.

Slobodno dvoglasje na tekst.

Sve vrste imitacija.

ISPIT

Ispit iz polifonije sastoji se od pimenog dijela. Svirači i pjevači imaju razredni ispit dok teoretičari imaju komisijski ispit.

Pismeni ispit (svirači i pjevači) - 1 sat:

Na zadanu temu cantus firmus izraditi treću ili četvrtu vrstu u jednom glasu

Na zadanu temu cantus firmus izraditi floridus (u jednom glasu)

Pismeni ispit (teoretičari) - 2 sata:

Na cantus firmus izraditi treću ili četvrtu vstu

Na cantus firmus izraditi floridus

Na zadanu temu napisati imitaciju 6-8 taktova

Napomena: Teoretičari na ispitu polažu 3 - 5 najuspjelijih radova izrađenih tijekom godine (slobodno dvoglasje na tekst i imitacija na tekst)

ČETVRTI RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA ZA SVIRAČE I PJEVAČE

Dvoglasni stavak - sve vrste imitacija

- kanon

- dvostruki kontrapunkt u 8

Troglasni stvak - obrada svih pet vrsta u smanjenom opsegu.

Instrumentalni kontrapunkt i fuga - informativno uz analizu odgovarajućih kompozicija.

SADRŽAJ PREDMETA ZA TEORETIČARE

Dvoglasni stavak - kanon

- dvostruki kontrapunkt u 8

Troglasni stavak - obrada svih pet vrsta.

Kombinacije vrsta.

Na zadani cantus firmus napisati dva floridusa.

Slobodni troglasni stavak da i bez teksta.

Trogalsna imitacija.

Instrumentalni kontrapunkt i fuga - informativno uz analizu odgovarajućih kompozicija.

Napomena: Ukoliko neki od svirača želi nastaviti studij muzikologije ili teoretski odjel, trebaju se priljučiti nastavi teoretičara u srednjoj školi.

ISPIT

Ispit iz polifonije sastoji se od pismenog i usmenog dijela i komisijski je za sve učenike.

Pismeni ispit (svirači i pjevači) - 2 sata:

Na zadani cantus firmus napisati u jednom glasu floridus, a u drugom cijele note.

Na zadanu temu napisati imitaciju 6 - 8 taktova (dvoglasje).

Učenici prilažu ispitu 3 najuspjelija rada iz područja imitacije i kanona izrađenih tijekom godine.

Pismeni ispit (teoretičari) - 2 sata:

Na zadani cantus firmus napisati jednu od kombinacija vrsta.

Na zadani cantus firmus napisati 2 floridusa.

Učenici prilažu ispitu 3 - 5 radova iz troglasja (slobodno troglasje, imitacija) izrađenih tijekom godine.

Napomena: Usmeni dio ispita obuhvaća pregled donešenih radova koji se mogu izvesti (svirajući ili pjevajući) kao i usmenih pitanja u svezi gradiva.

POVIJEST GLAZBE

CILJEVI I ZADAĆE

- a) Da učenici upoznaju razvojni tijek glazbe kroz povijest.
- b) Da uoče mjesto povijesti glazbe u odnosu na druge predmete i da znanja stečena na drugim predmetima tijekom školovanja znaju sintetizirati i primijeniti.
- c) Da steknu temeljna znanja koja će im pomoći u proučavanju glazbenih stilova, istaknutih skladatelja tj. predstavnika određenih stilova, te posebno da se upoznaju s razvojem hrvatske glazbe, njenih predstavnika i mjesta kojeg zauzimamo u europskoj glazbi.
- d) Svako stilsko razdoblje potrebno je prezentirati učenicima u usporedbi s drugim umjetnostima - slikarstvom, kiparstvom, arhitekturom, književnošću, a također i s općim društvenim kretanjima u određenoj epohi, da bi im se što zornije prikazalo u kakvom je okruženju nastajala određena glazba.
- e) Najvažnije je svakako da u njima razvijemo želju i ljubav da počnu "živjeti" s glazbom - da slušaju glazbu, posjećuju koncerte, sudjeluju u izvođenju glazbe te razviju potrebu za praćenje pisane literature o glazbi.

PROGRAMSKA GRAĐA

I. razred srednje škole

- Razvoj glazbe od prvobitne društvene zajednice do kraja 16. stoljeća
- Hrvatska glazba do kraja 16. stoljeća
- Razvoj instrumenata i instrumentalnih sastava
- Europska i hrvatska folklorna glazba

II. razred srednje škole

- Barok, rokoko i bečka klasika (17. i 18. stoljeće u glazbi)
- Hrvatska glazba 17. i 18. stoljeću
- Razvoj instrumenata i orkestra

III. razred srednje škole

- Glazbena umjetnost u 19. stoljeću, romantizam i impresionizam
- Narodni preporod i hrvatska glazba 19. stoljeću
- Kasnoromantični orkestar

IV. razred srednje škole

- Glazbena povijest 20. stoljeća
- Novosti u glazbi 21. stoljeća
- Hrvatski skladatelji 20. i početka 21. stoljeća

LITERATURA

Potreba za udžbenicima iz povijesti glazbe u srednjim glazbenim školama prisutna je u našoj sredini dugi niz godina.

Do objave udžbenika nastavnici će se i dalje morati služiti svom dostupnom literaturom na hrvatskom jeziku.

Kako u svijetu postoji brojna literatura iz toga područja na raznim jezicima, svaki nastavnik, u cilju osobnog usavršavanja, može proširiti svoje znanje i obogatiti predavanja.

POVIJEST GLAZBE 1 (I. RAZRED SREDNJE ŠKOLE – 70 SATI)

UVODNI SAT - razgovor s učenicima o glazbi i upoznavanje s novim predmetom.

GLAZBENA KULTURA PRVOBITNE DRUŠTVENE ZAJEDNICE.

GLAZBA U ŽIVOTU IZVANEUROPSKIH CIVILIZACIJA BLISKOG I DALEKOG ISTOKA (Egipat, Mezopotamija, Kina, Japan, Indija, Palestina)

POČECI STVARANJA INSTRUMENTARIJA

EUROPSKA NARODNA GLAZBA

HRVATSKA NARODNA GLAZBA

ANTIČKA GLAZBENA KULTURA- Grčka, Rim

GLAZBENA KULTURA SREDNJEG VIJEKA

- Gregorijanski koral
- Svjetovna glazba jednoglasnog tipa
- Viteška poezija i glazba
- Razvoj notacije
- Razvoj višeglasja (prvi oblici višeglasja, Ars antiqua, Ars nova, Nizozemski polifoničari)
- Instrumentalna glazba srednjeg vijeka
- Razvoj instrumentarija

SREDNJI VIJEK U HRVATSKOJ

- Glazba na narodnom i latinskom jeziku
- Srednjovjekovni rukopisi u Zagrebu

RENEŠANSA

- Vokalna glazba renesanse (oblici svjetovne i crkvene glazbe)
- Renesansni instrumentarij
- Instrumentalna glazba renesanse (glazba za lutnju, virginal i sastave viola)
- G. P. da Palestrina i O. di Lasso

HRVATSKA GLAZBA U 16. STOLJEĆU

- F. Bosanac, J. Raffaelli i J. Skjavetić

RAZRADA PO SATIMA – VIDI PRIVITAK I

POVIJEST GLAZBE 2
(II. RAZRED SREDNJE ŠKOLE – 70 SATI)

GLAZBENI BAROK

- Pojava i razvoj opere (Rim, Venecija, Napulj)
- C. Monteverdi
- Stvaranje orkestra (Monteverdijev orkestar)
- Razvoj oratorija i kantate
- Instrumentalna glazba baroka (suite, sonata, concerto grosso)

J. S. BACH

- Djela za instrumente s tipkama
- Djela za orkestar
- Komorna djela
- Kantate
- Pasije

G. F. HÄNDEL

- Djela za instrumente s tipkama
- Djela za orkestar i komorna djela
- Opera
- Oratorij

HRVATSKA GLAZBA U 17. STOLJEĆU

- J. Lukačić, V. Jelić, T. Cecchini

OPERA U 18. ST. (opera seria i opera buffa)

C. W. GLUCK

INSTRUMENTALNA GLAZBA U 18. ST. (A. Corelli, A. Vivaldi, G. Tartini, D. Scarlatti, F. Couperin itd.)

ROKOKO

RAZVOJ KLASIČNE SONATE, SIMFONIJE I KONCERTA

J. HAYDN

W. A. MOZART

L. van BEETHOVEN

ORKESTAR L. van BEETHOVENA

HRVATSKA GLAZBA U 18. ST. (L. Sorkočević, J. Bajamonti, I. M. Jarnović, S. Spadina)

RAZRADA PO SATIMA – VIDI PRIVITAK 2

POVIJEST GLAZBE 3
(III. RAZRED SREDNJE ŠKOLE – 70 SATI)

ROMANTIZAM

ROMANTIČNI ORKESTAR

USAVRŠAVANJE PUHAČKIH GLAZBALA (mehanizam poklopaca i ventila)

SOLO PJESMA, GLASOVIJSKA MINIJATURA, NACIONALNA OPERA

F. SCHUBERT

C. M. von WEBBER

R. SCHUMMAN

F. MENDELSSOHN-BARTHOLDY

OPERA U 19. STOLJEĆU (G. Rossini, V. Bellini, G. Donizetti)

M. GLINKA

F. CHOPIN

H. BERLIOZ

F. LISZT

R. WAGNER

HRVATSKA GLAZBA U 19. STOLJEĆU

Glazbena kultura u doba narodnog preporoda

Ilirski skladatelji

V. LISINSKI

I. ZAJC

OPERA U DRUGOJ POLOVICI 19. STOLJEĆA (G. Verdi, G. Puccini, G. Bizet itd.)

GRUPA "PETORICE" (A. Borodin, M. P. Musorgski, N. R. Korsakov, itd.)

P. I. ČAJKOVSKI

B. SMETANA

A. DVORŽÁK

J. BRAHMS

A. BRUCKNER

G. MAHLER

R. STRAUSS

IMPRESIONIZAM

C. DEBUSSY, M. RAVEL

C. FRANCK i suvremenici

RAZRADA PO SATIMA – VIDI PRIVITAK 3

POVIJEST GLAZBE 4
(IV. RAZRED SREDNJE ŠKOLE – 64 SATI)

UVOD U GLAZBU 19. STOLJEĆA

FRANCUSKA U 20. STOLJEĆU (E. Satie, A. Honegrer, D. Milhaud, F. Poulenc, A. Jolivet, O. Messien, P. Boulez)

EKSPRESIONIZAM (A. Schönberg, A. Berg, A. Webern)

P. HINDEMITH, C. ORFF, K. STOCKHAUSEN, G. LIGETI

O. RESPIGHI, A. CASELLA

L. JANÁČEK

B. BRITTEN

S. PROKOFJEV

D. ŠOSTAKOVIĆ

I. STRAVINSKI

B. BARTÓK

M. de FALLA

E. GRIEG

J. SIBELIUS

K. SZYMANOWSKI, W. LUTOSLAWSKI, K. PENDERECKI

G. GERSHWIN

HRVATSKA GLAZBA U 20. STOLJEĆU

Glazbena kultura u hrvatskoj između dva svjetska rata (B. Bersa, F. Dugan, J. Hatze, D. Pejačević, itd)

A. Dobronić, F. Lhotka, K. Odak, B. Širola, K. Baranović, J. Gorovac

J. Štolcer Slavenski, B. Kunc.

B. Papandopulo, M. Cipra, I. Brkanović, B. Bjelinski, I. Lhotka-Kalinski, S. Šulek itd.

RAZRADA PO SATIMA – VIDI PRIVITAK 4

(PRIVITAK 1)
I. s. POVIJEST GLAZBE (70 SATI)

1. sat - Uvodni sat – razgovor s učenicima
2. sat – Prvobitna društvena zajednica
3. – 6. sat – Stare civilizacije
7. sat – Počeci stvaranja instrumentarija
8. sat – Ponavljanje
9. – 10. sat – Antička glazbena kultura
11. – Grčka glazbala
12. – Oblici grčka glazbe
13. – Tragedija
14. – Glazba u Rimu
15. – Ponavljanje
16. – Europska narodna glazba
17. – 18. sat – Hrvatska narodna glazba
19. sat – Uvod u Srednji vijek
20. sat – Gregorijanski koral
21. sat – Sekvence i tropi
22. sat – Srednjovjekovna teorija
23. sat – Razvoj notacije
24. sat – Prvi oblici višeglasja
25. sat – Ars antiqua
26. sat – Forme ars antique
27. sat – Svjetovna glazba
28. sat – Viteška poezija i glazba
29. sat – Ponavljanje
30. sat – Provjera znanja
31. sat – Ars nova u Francuskoj
32. sat – Ars nova u Italiji
33. sat – Daljnji razvoj notacije
34. sat – Ponavljanje
35. sat – Nizozemski polifoničari
36. sat – Glazba u njemačkim zemljama
37. sat – Instrumentalna glazba srednjeg vijeka
38. sat – Razvoj instrumentarija
39. sat – Srednji vijek u Hrvatskoj
40. sat – Glazba na narodnom i latinskom jeziku
41. – 42. sat – Srednjovjekovni rukopisi u Zagrebu
43. sat – Ponavljanje

- 44. sat – Provjera znanja
- 45. – 46. sat – Renesansa (uvod)
- 47. – 48. sat – Vokalna glazba renesanse
- 49. sat – Renesansni madrigal
- 50. sat – Predstavnicu renesansne glazbe
- 51. sat – Instrumentalna glazba renesanse
- 52. sat . Renesansni instrumentarij
- 53. – 54. sat – Ponavljanje
- 55. – 56. sat – G. P. da Palestrina
- 57. – 58. sat – O. di Lasso
- 59. – 60. sat – Ponavljanje
- 61. – 62. sat – Provjera znanja
- 63. – 66 sat – Hrvatska glazba u 16. stoljeću
- 67. – 68. sat – Ponavljanje
- 69. – 70. sat – Provjera znanja

(PRIVITAK 2)
II. s. POVIJEST GLAZBE (70 SATI)

- 1. – 2. sat – Barok (uvod)
- 3. – 4. sat – Pojava i razvoj opere
- 5. sat – C. Monteverdi
- 6. sat – Monteverdijev orkestar
- 7. – 8. sat – Predstavnicu opere u baroku (Scarlatti, Lully, Purcell itd.)
- 9. – 10. sat – Oratorij i kantata
- 11. – 12. – Ponavljanje gradiva
- 13. sat – Forme instr. glazbe (suinta, sonata, concerto grosso)
- 14. sat – Suita
- 15. sat – Sonata
- 16. sat – Concerto grosso, solistički koncert
- 17. – 22. sat – J. S. Bach
- 23. – 28. sat – G. F. Handel
- 29. – 30. sat – Ponavljanje i provjera znanja
- 31. – 34. sat – Hrvatska glazba u 17. stoljeću
- 35. – 36. sat – Opera u 18. stoljeću – opera seria i opera buffa
- 37. – 38. sat – C. W. Gluck
- 39. sat - Instrumentalna glazba u 18. stoljeću
- 40. sat – A. Corelli
- 41. sat – A Vivaldi

- 42. sat – G. Tartini
- 43. sat – D. Scarlatti
- 44. sat – F. Couperin
- 45. – 46. sat – Ponavljanje i provjera znanja
- 47. – 48. sat – Rokoko- Manheimska škola
- 49. – 50. sat – Sonata, simfonija kvartet
- 51. – 54. sat – J. Haydn
- 55. – 58. sat – W. A. Mozart
- 59. – 64. sat – L. van Beethoven
- 65. – 66. sat – Hrvatska glazba u 18. st.
- 67. – 70. sat – Ponavljanje i provjera znanja

(PRIVITAK 3)

III. s. POVIJEST GLAZBE (70 SATI)

- 1. – 2. sat – Uvod u romantizam
- 3. sat – Romantični orkestar
- 4. sat – Usavršavanje puhačkih glazbala
- 5. – 6. sat – F. Schubert (solo pjesma)
- 7. – 8. sat – C. M. von Weber (nacionalna opera)
- 9. – 10. sat – R. Schumann (glasovirska minijatura)
- 11. – 12. sat – F. Mendelssohn-Bartholdy (glasovirska minijatura)
- 13. – 14. sat – Opera u 19. stoljeću (G. Rossini, V. Bellini, G. Donizetti)
- 15. sat – Glazba u Rusiji (M. Glinka)
- 16. – 18. sat – Ponavljanje i provjera znanja
- 19. – 20. sat – F. Chopin
- 21. – 22. sat – H. Berlioz
- 23. – 24. sat – F. Liszt (simfonijska pjesma)
- 25. – 26. sat – R. Wagner
- 27. – 28. sat – Opera reforma R. Wagnera (Wagnerov orkestar)
- 29. – 30. sat – Ponavljanje i provjera znanja
- 31. – 32. sat – Hrvatska glazba u 19. stoljeću
- 33. – 34. sat – Glazbena kultura u doba narodnog preporoda
- 35. – 36. sat – Ilirski glazbenici
- 37. – 38. sat – V. Lisinski
- 39. – 40. sat – I. Zajc
- 41. – 42. sat – Ponavljanje i provjera znanja
- 43. – 44. sat – Opera u drugoj polovici 19. stoljeća (G. Verdi, G. Puccini, G. Bizet)

- 45. – 46. sat – G. Verdi
- 47. – 48. sat – Grupa “Petorice” (A. Borodin, M. P. Musorgski, N. R. Korsakov, itd.)
- 49. – 50. sat – P. I. Čajkovski
- 51. – 52. sat – B. Smetana, A. Dvořák
- 53. – 54. sat – J. Brahms
- 55. – 58. sat – A. Bruckner, G. Mahler, R. Strauss
- 59. – 60. sat – Ponavljanje i provjera znanja
- 61. – 62. sat – Uvod u impresionizam
- 63. – 64. sat – C. Debussy, M. Ravel
- 65. – 66. sat – C. Franck i suvremenici
- 67. – 70. sat – Ponavljanje i provjera znanja

(PRIVITAK 4)
IV. s. POVIJEST GLAZBE (64 SATA)

- 1. – 2. sat – Uvod u glazbu 20. stoljeća
- 3. – 6. sat – Francuska glazba u 20. stoljeću (E. Satie, A. Honegger, D. Milhaud, F. Poulenc, A. Jolivet, O. Messien, P. Boulez)
- 7. – 9. sat – Ekspresionizam (A. Schönberg, A. Berg, A. Webern)
- 10. sat – Ponavljanje
- 11. – 12. sat – P. Hindemith, C. Orff, K. Stockhausen, G. Ligeti
- 13. – 14. sat – O. Respighi, A. Casella
- 15. – 16. sat – L. Janáček, B. Britten
- 17. – 18. sat – S. Prokofjev
- 19. – 20. sat – D. Šostaković
- 21. – 24. sat – I. Stravinski
- 25. – 26. sat – Ponavljanje i provjera znanja
- 27. – 28. sat – B. Bartók
- 29. – 30. sat – M. de Falla, E. Grieg, J. Sibelius
- 31. – 32. sat – K. Szymanowski, W. Lutoslawski, K. Penderecki
- 33. sat – G. Gershwin
- 34. sat – Ponavljanje
- 35. – 36. sat – Hrvatska glazba u 20. stoljeću
- 37. – 40. sat – (B. Bersa, F. Dugan, J. Hatze, D. Pejačević, itd)
- 41. – 44. sat – (A. Dobronić, F. Lhotka, K. Odak, B. Širola, K. Baranović, J. Gorovac, B. Kunc itd.)
- 45. – 46. sat – Ponavljanje i provjera znanja

47. – 48. sat – J. Štolcer Slavenski
49. – 50. sat – B. Papandopulo
51. – 53. sat – M. Cipra, I. Brkanović, S. Šulek, B. Bjelinski, itd.
54. – Ponavljanje
55. – 59. sat – Hrvatski skladatelji konca 20. i početka 21. stoljeća
60. – 64. sat – Ponavljanje, provjera znanja i priprema za završni ispit

POZNAVANJE GLAZBALA

POČECI STVARANJA INSTRUMENTARIJA

- Prvobitna zajednica
- Stare civilizacije (Egipat, Kina, Indija, Palestina itd.)

GLAZBALA U GRČKOJ I RIMU

GLAZBALA U SREDNJEM VIJEKU

- Udaraljke, puhački i žičani instrumenti.
- Razvoj gudačkih instrumenata.

GLAZBALA U RENESANSI

- Viole, lutnja, klavikord, čembalo.

KLASIFIKACIJA GLAZBALA

RAZVOJ I VRSTE ORKESTRA

- Gudački, puhački, simfonijski.

GUDAČKa GLAZBALA

- Violina, viola, violončelo, kontrabas.

PUHAČKa GLAZBALA

- Flauta, oboa, klarinet, fagot, saksofon, truba, rog, trombon, tuba.

UDARALJKE

GLASOVIR

ORGULJE

HARFA

FOLKLOR

UVOD - razgovor s učenicima o novom predmetu; obrazlaganje termina folklor, folklorna glazba itd., zvučne snimke.

TERMINI U ETNOMUZIKOLOGIJI

Rad na prikupljanju, proučavanju i objavljivanju folklorne glazbe.

Melografi, vrijednost folklor.

KLASIFIKACIJA FOLKLORNE GLAZBE U HRVATSKOJ

Istra i Kvarner

Dinarsko područje

Dalmacija

Slavonija i Baranja

Međimurje i Gornja Podravina

Sjeverozapadna Hrvatska

(karakteristične zvučne snimke za svako područje)

KLASIFIKACIJA GLAZBALA (posebno obraditi najkarakterističnije glazbala)

Instrumentalna narodna glazba u Hrvatskoj.

Vokalna narodna glazba u Hrvatskoj.

Vokalno-instrumentalna glazba u Hrvatskoj.

NARODNI OBIČAJI U HRVATSKOJ

Božićni narodni običaji, Poklade, Uskršnji narodni običaji, Jurjevo, Filipovčice, Križarice itd.

PONAVLJANJE

ISPITIVANJE

UPOZNAVANJE GLAZBENE LITERATURE

ZADAĆA PREDMETA

Slušanje glazbe sastavni je dio svih nastavnih predmeta u glazbenoj školi, a učenici glazbenih škola uvijek i svuda slušaju glazbu i zapravo, "glazbu uče glazbom". Za razliku od svih drugih predmeta na kojima se glazba sluša radi uočavanja nekih oblikovnih, kontrapunktnih, harmonijskih, stilskih ili kakvih drugih pojedinosti i posebnosti, pri čemu se gotovo nikada ne sluša čitavo djelo već samo njegovi odabrani izvratci kojima se te pojedinosti i posebnosti prikazuju, na predmetu *Upoznavnje glazbene literature* u prvi se plan ističe glazbeno djelo radi njega samoga.

OBRAZOVNI CILJ

Obrazovni cilj predmeta *Upoznavanje glazbene literature* je naučiti slušati glazbeno djelo, tj. koncentrirano i pažljivo pratiti i uočavati pojedinosti vezane uz glazbenu umjetnost, npr. izvođački sastav, vrstu glazbala, stilska obilježja djela, posebnosti skladbenih postupaka, formu, harmonijske karakteristike itd.

SADRŽAJ PREDMETA

Sadržaj predmeta *Upoznavanje glazbene literature* su ponajprije simfonijska i koncertantna glazbena djela, koja tek rijetki gradovi i sredine imaju priliku slušati u živo. Pri izboru djela valja se rukovoditi vezom s predmetima *Povijest glazbe i Glazbeni oblici*, mogućim obilježavanjem obljetnica vezanih uz znamenite skladatelje i slično.

NAČIN RADA PRI OSVARENJU PROGRAMA

Upoznavanje određenih glazbenih djela podrazumjeva pripremu koja će svojim sadržajem podsjetiti na tekst što ga svaki slušatelj koncerta čita prije početka izvedbe, tj. u pripremi valja iznijeti osnovne podatke o djelu, skladatelju i izvoditeljima, upozoriti na pojedinosti koje bi na nastavi povijesti, harmonije ili kojega drugoga nastavnog predmeta bile u prvom planu, po mogućnosti ispisati teme djela na ploču (ili na papir, za svakoga posebno) i slično.

Bilo bi dobro slušanje glazbe s nosača zvuka kada je to moguće zamijeniti i video-projekcijama, koje daju i sliku glazbala, njihov raspored u orkestru te mnoštvo drugih pojedinosti vrijednih za učenje slušanja glazbe kakvo bismo željeli odgojiti kod učenika. Nemojmo zaboraviti da je (sve potrebnije) odgajati i publiku onim pojedincima, a danas učenicima glazbenih škola, koji će se jednom popeti na pozornicu kao orkestarski svirači ili solisti.

Mnogo je glazbenih djela koja su dulja od trajanja nastave ovoga predmeta

(jednog školskog sata) pa nastavu predmeta *Upoznavanje glazbene literature* svakako valja povezati s nastavom povijesti glazbe, tijekom koje će se djelo odrediti i opisati, a umjesto kraće ili dulje zvukovne povijesti nastavlja sat *Upoznavanje glazbene literature*. Tako predmet *Upoznavanje glazbene literature* postaje sastavni dio i dopuna predmeta *Povijest glazbe*, a obvezno svraćanje pozornosti na (ispisane) teme i njihov tonalitetni odnos vodi k spoznaji forme, pa se zatvara željeni krug *Povijest glazbe - Upoznavanje glazbene literature - Glazbeni oblici* (u koje su ugrađeni sadržaji predmeta *Harmonija* - makar i kroz najjednostavnije određenje tonaliteta, modulacija i kadenci, te *Polifonija* - uočavanje skladbene tehnike imitacije i slično).

RASPORED GRADIVA

Raspored gradiva će se vezivati na nastavu povijest glazbe, kako je spomenuto u prijašnjem tekstu. Povremeno će se, naravno slušati i djela koja su spominjana na nastavi povijesti glazbe u II. i III. razredu, a nije ih se stiglo odslušati tada.

ZNANJE UČENIKA I NJEGOVA PROVJERA

Provjera znanja učenika iz predmeta *Upoznavanje glazbene literature* vrši se na dva načina:

a) Prepoznavanjem glazbe (izvadaka, tema i slično) koju nastavnik prezentira preko nosača zvuka.

b) Od učenika tražiti upravo obrnuto od onoga što je na nastavi bila priprema za slušanje, tj. da nakon slušanja djela sami prirede tekst koji bi imao ulogu kratkog uvoda u slušanje. Složenija zadaća ove vrste je sastavljanje tzv. elaborata uz koji pristupaju polaganju završnog ispita.

MATERIJALNE POTREBE ZA OSTVARENJE PROGRAMA

Za ostvarenje ovog programa potrebno je imati opremu za slušanje nosača zvuka te televizor i videopreprojektor, nosače zvuka i slike, te po mogućnosti i tiskane notne zapise djela koja će se slušati.

GLAZBENI OBLICI

Običaj je nastavne predmete nazivati prema području kojim se bave. Tako i ovaj predmet nosi naziv Glazbeni oblici, iako je sasvim jasno da bi prikladniji naziv bio *Nauka o glazbenim oblicima, Osnove glazbenog oblikovanja, Analiza glazbenih oblika* ili slično.

ZADAĆA PREDMETA

Zadaća je nastavnog predmeta Glazbeni oblici da učenike upozna sa zakonitostima oblikovanja glazbenog djela te s glazbenim oblicima.

Upoznavanje zakonitosti oblikovanja podrazumjeva spoznaju temeljnog principa glazbenog oblikovanja, a to je sličnost uobličena u raznolikost. Sličnost dijelova (najočitija pri doslovnom ponavljanju) može se uzeti kao mjera pripadanja dijelova istoj cjelini. Raznolikost, kao mjera zanimljivosti razvoja, ostvaruje se sučeljavanjem suprotnosti, kao što su primjerice: dur - mol, glasno - tiho, brzo - polagano, homofono - polifono, solo - tutti i tome slično.

Upoznavanje glazbenih oblika sustavno ide od jednostavnijeg k složenijem pa nauk počinje s upoznavanjem elemenata glazbenog oblikovanja, nakon čega nastavak mogu biti jednostavačni pa višestavačni i ciklični oblici, ili monotematski pa politematski glazbeni oblici (vidi točku 5.).

OBRAZOVNI CILJ

Osnovni je obrazovni cilj predmeta Glazbeni oblici osposobljavanje učenika za aktivno sudjelovanje u oblikovnoj analizi glazbenog djela pod stručnim vodstvom i uz pomoć nastavnika glazbala i razumijevanje te analize, radi kvalitetnije izvedbe djela. Rezultati ove analize najvidljiviji su u elaboratima koje učenici instrumentalnih i pjevačkog odjela prilažu uz završni ispit.

Drugi je cilj osposobljavanje učenika za samostalnu oblikovnu analizu jednostavnijih glazbenih djela i za njihovo skladanje, što se može ostvariti s iznimno nadarenim i zainteresiranim učenicima.

SADRŽAJ PREDMETA

Oblik glazbenog djela čini sadržaj preglednim i razumljivim, a uvjetovan je općim estetskim zakonitostima te povijesnim, društvenim i drugim okolnostima i čimbenicima. U svakome glazbenom djelu raspoznaje se svojevrstan okvir unutar kojeg se iznose glazbene ideje. Taj okvir, formalni model ili oblikovna norma, apstraktan je pojam, koji ne mora biti isključivo vezan za glazbenu umjetnost. Isti će formalni model svaki skladatelj ispuniti na drugačij način, pa se može zaključiti da je svako djelo drugačija pojavnost jednog od različitih formalnih modela, to jest svako je glazbeno djelo drugačije uobličenje neke određene forme.

Osnovna podjela glazbenih oblika temelji se na broju slušno i pismeno razdvojenih dijelova tzv. stavaka, pa se govori o jednostavačnim i višestavačnim oblicima. Jednostavačni glazbeni oblici razlikuju se ustrojem svojih sastavnih dijelova (elemenata glazbenog oblikovanja), a višestavačni brojem i načinom nizanja i povezivanja stavaka u cjelinu.

Cjelovitost višestavačnog glazbenog djela ostvaruje se sličnošću karakternog i/ili strukturnog razvoja. Ako je ta cjelovitost istaknuta i sličnošću melodijskog razvoja stavaka, višestavačno se djelo naziva cikličkim.

NAČINI RADA PRI OSTVARENJU PROGRAMA

Prema ulozi koju ostvaruju, sadržaju i/ili glazbenim sredstvima kojima su oživotvorena unutar kakva oblika (okvira), glazbena se djela svrstavaju u vrste. Skladbe iste vrste mogu biti različita oblika (npr. motet, madrigal i preludij u različitim povijesnim razdobljima).

Promatramo li ga izdvojeno, bez zvukovnog sadržaja, oblik glazbenog djela svodi se na formalni model i sasvim je apstraktan pojam. Kako zvukovni sadržaj znači konkretno glazbeno djelo koje pripada određenoj glazbenoj vrsti, upoznavanje oblika trebalo bi biti posljedica analize glazbenog djela koje određenu formu najbolje prikazuje. Na taj se način u nastavi uvijek ide od konkretnog (glazbenog djela) prema apstraktnome (oblikovnoj normi ili formalnome modelu).

Između (konkretnoga) glazbenoga djela i (apstraktne) oblikovne norme, čije uobličjenje to djelo jest, dobro je uvesti shematski prikaz djela. Shema, kao slika lišena simbola notnog zapisa, dobar je korak prema oblikovnoj normi na koju će se svesti ta shema, zajedno sa sličnim shemama sličnih glazbenih djela. Primjerice, sve posebnosti i neproporcionalnosti dijelova trodijelnih pjesama, sa svim mogućim iznimkama u njihovoj tvorbi, što će biti vidljivo iz shematskih prikaza, na kraju se svode na najčešću trodijelnu oblikovnu normu - ABA, na koju se zatim može ukazati i u arhitekturi. Jednako tako, posebnosti i iznimke oblikovanja prvog stavka klasičkih sonatnih ciklusa zajednički nazivnik nalaze u normi naziva sonatni oblik.

Svladavanje programa glazbenih oblika izravno se vezuje za nastavu predmeta Povijest glazbe, u kojem se raspravlja i nastanku i posebnosti glazbenih vrsta. U tome se smislu nastava oba predmeta mora isplanirati komplementarno.

RASPORED GRADIVA

U gradivo predmeta valja uvrstiti sve; od elemenata glazbenog oblikovanja (obično je motiv prvi koje se među njima navodi) do najstroženijih glazbenoscenskih djela.

Raspored gradiva kroz dvije godine učenja može se temeljiti na broju stavaka (jednostavačni višestavačni oblici) ili na broju tema (monotematski - politematski oblici).

Raspored gradiva prema broju stavaka

I. godina učenja

1. Elementi glazbnog oblikovanja

Elementi glazbenog oblikovanja manje su i nesamostalne glazbene cjeline, koje tek uređenjem međusobne ovisnosti tvore koji od samostalnih glazbenih oblika. Elementi oblikovanja su:

- 1.1. Glazbeni motiv
- 1.2. Glazbena fraza
- 1.3. Glazbena rečenica
- 1.4. Glazbeni odsjek
- 1.5. Glazbena perioda, dvostruka glazbena rečenica, rečenični niz
2. Jednostavačni glazbeni oblici

U jednostavačne glazbene oblike svrstavaju se skladbe građene od najrazličitijih odsjeka periodičke ili neperiodičke građe, homofonoga ili polifonoga sloga, koje su samostalna glazbena djela u europskoj umjetničkoj glazbi ili su dijelovi (stavci) višestavačnih glazbenih djela. Najjednostavnija je među njima prije opisana glazbena perioda, a ostali jednostavačni oblici koje valja upoznati su:

- 2.1. Pjesma
- 2.2. Jednostavačni višedijelni oblik

U toj vrsti glazbenog oblikovanja mogu se opsegnuti jednostavačne skladbe građene od najrazličitijih homofonih i/ili polifonih glazbenih odsjeka neperiodičke strukture, primjerice: preludij, tokata, fantazija, ritornello (Vivaldiev oblik stavka), varijacijski niz, arija i sl. Tu se mogu uvrstiti i skladbe koje nastaju kontrapunktnim tehnikama (invencija, kanon, fuga), iako bi njih, kako se radi o produktima skladbene tehnike a ne ispunjavanju formalnog modela, valjalo obrađivati u nastavi polifonije. Ako se tehnika fuge upoznaje kroz tzv. školsku fugu, koja jest formalni model od tri dijela (expoziција, provedba u paralelnom tonalitetu i streta) izmišljen u pedagoške svrhe, učenike valja upozoriti da fuga kao umjetničko djelo nije glazbeni oblik (tj. nije uobličenje određenog formalnog modela), već oživotvorenje određene kontrapunktna tehnike skladanja.

- 2.3. Rondo (barokni, klasični sonatni rondo)

II. godina učenja

3. Višestavačni i ciklički glazbeni oblici

- 3.1. Varijacijski ciklus
- 3.2. Suita, partita
- 3.3. Sonata (barokna, klasična), trisonata, simfonija, koncert
- 3.4. Višestavačni oblici s tekстом (misa, kantata, oratorij)

3.5. Glazbenoscenska djela (liturgijska drama, pastorala, opera, Singspiel, glazbena drama, musical)

Raspored gradiva prema broju tema (III. razred - monotematski oblici, IV. razred - politematski oblici)

I. godina učenja

1. Elementi oblika: motiv, rad s motivom, fraza, rečenica i periodična struktura
2. Oblik pjesme - literature
3. Preludij (barok, romantizam, impresionizam)
4. Invencija, etida, toccata - literatura
5. Suita - povijesni razvoj
  - stavci
  - oblik
  - Suita 20. stoljeća
6. Barokni plesovi u suiti, suita 20. st.
7. Serenada - divertimento (literatura)
8. Tema s varijacijama

II. godina učenja

Oblici s više tema:

1. Rondo
  2. Sonata - povijesni razvoj
    - raspored i oblik stavaka
    - tonalni oblik stavaka
  3. Klasični sonatni oblik
  4. Sonatni rondo
  5. Simfonija: klasika, romantika, novije doba
  6. Koncert
  7. Fuga
  8. Fuga u literaturi
  9. Rapsodija, balada, fantazija
- Vokalno-instrumentalna djela:
10. Oratorij, kantata
  11. Pasija
  12. Misa, Requiem

PROVJERA ZNANJA

Znanje je učenika o glazbenim oblicima normativnog karaktera, to jest

učenici moraju usvojiti određenu količinu normi glazbenog oblikovanja s određenim stupnjem razumjevanja.

Znanje se obvezno provjerava na kraju svakog obrazovnog razdoblja na sljedeće načine:

usmeno i/ili pismeno opisom normi glazbenog karaktera,
usmenom i/ili pismenom analizom glazbenih djela (prepoznavanjem oblikovnih normi),

kreativnim radom, to jest skladanjem djela prema zadanoj normi glazbenog oblikovanja, što se može tražiti od motiviranih i nadarenih učenika.

LITERATURA

Ovaj nastavni program bit će u cijelosti praćen priručnikom (Tihomir Petrović: Glazbeni oblici, 4. izdanje, Zagreb, 2000., vlastita naknada). Uz priručnik bit će i nosač zvuka sa skladbama koje se u priručniku uzimaju za primjere pojedinih glazbenih oblika, a tiskane muzikalije istih skladbi valjat će potražiti u školskoj nototeci.

DIRIGIRANJE

DIRIGIRANJE I

1) *Uvod u dirigiranje*

Uvod i povijesni razvoj umjetnosti dirigiranja.

Uloga dirigenta u ansamblu.

2) *Stav i držanje*

Vježbe za opuštanje ruku i tijela.

Stav i pripremni stav.

3) *Prostorna koordinacija (postava plohe i koordinatnih sustava u plohi)*

Ploha za zbor, ploha za orkestar (Središnji položaj ruku. Visoki i niski položaj ruku).

Vektori i točke.

Jednopoljske i višepoljske.

Neovisnost ploha (u smislu slobodnog korištenja prostora).

4) *Nacrt i taktiranje mjera*

Odboj u točki i vrste odboja (legato, staccato, marcato).

Taktiranje na 1.

2 i 3 – dobne mjere.

Vježbe.

- 5) *Pododjeli i manualna izvedba pododjela*
Pododjeli u različitim mjerama.
Pododjeli na određenim dobama ili dijelovima doba u taktu.
Vježbe.
- 6) *Nacrt i taktiranje složenih vrsta mjera*
4, 6, 9 i 12 - dobne mjere.
8 - dobna mjera u simetričnom obliku.
Vježbe.
- 7) *Nacrt i taktiranje nesimetričnih vrsta mjera*
5 i 7 - dobne mjere.
8 - dobna mjera u nesimetričnom obliku.
Različite kombinacije binara i ternara kod nesimetričnih mjera.
Vježbe.
- 8) *Uvodne ili pripremne kretnje (uzmah)*
Uvodne kretnje.
Kretnje koje vrše funkciju uvodne kretnje na različitim dobama ili dijelovima doba u taktu.
Kretnje koje vrše funkciju uvodne kretnje kod nastupa pojedinih dionica unutar glazbenog tkiva.
Vježbe.
- 9) *Tempo*
Vrste tempa.
Postupno ubrzanje i usporenje tempa (accelerando, ritardando, etc.).
Sažimanje doba ili dijeljenje doba na pododjele u taktu kao rezultat ubrzanja ili usporavanja.
Nagli prelazi iz brzog u polagani tempo i iz polaganog u brzi tempo.
Vježbe.
- 10) *Dinamika i manualna izvedba oznaka za dinamiku*
Vrste dinamike.
Postupna i nagla promjena dinamike (crescendo i decrescendo, subito forte, subito piano, etc.).
Dinamičko nijansiranje lijevom rukom.
Vježbe.
- 11) *Završne kretnje*
Oblikovanje završnih kretnja.
Prekid.
Prekid u jednoj ili više dionica, dok ostale dionice nastavljaju glazbeni tijek, promjena smjera kretnje kod prekida, te nastavak kretnje prema sljedećoj dobi.
Vježbe.

12) *Korone i manualna izvedba korone*

Vrste korona.

Korone na različitim dobama ili dijelovima doba u taktu.

Korone na pauzi i na taktnoj crti.

Korone u jednoj ili više dionica, dok ostale dionice nastavljaju glazbeni tijek.

Sugestivna priprema korone, korona, daljnji glazbeni tijek nakon korone, promjena smjera kretnje nakon korone.

Vježbe.

13) *Neovisnost ruku*

Sugestivnost kretnje, manualne slobode.

Vježbe za lijevu ruku.

Izmjenjivanje rada ruku.

Simetričnost i nesimetričnost rada ruku.

Vježbe.

UPUTE ZA RAD

Primijeniti zadatke za vježbanje manualne tehnike (zadatke može sastavljati nastavnik ili sami učenici, primjeri iz literature). Učenici mogu dirigitirati samostalno ili grupi učenika. Sve nastavne teme obrađivati na navedeni način.

DIRIGIRANJE II

1) *Priprema partiture*

Autor i epoha.

Stilska obilježja.

Analiza glazbenog oblika djela.

Harmonijska i melodijska analiza djela.

Sadržaj djela i sadržaj teksta kod vokalnih partitura.

Sviranje partiture na klaviru.

Unošenje oznaka za dirigenta.

Postava i oblikovanje kretnji desne i lijeve ruke.

Učenje napamet.

2) *Razlike između taktiranja i dirigiranja*

Sugestivnost dirigenta.

Sugestivno oblikovanje kretnji lijeve i desne ruke, sugestivnost pogleda i lica, izražajni izgovor teksta kod vokalnih partitura.

Oblikovanje kretnji koje nemaju nacrt osnovnih kretnji, nego se upotrebljavaju za jasnije i sugestivnije tumačenje glazbenog teksta (vokalnog ili instrumentalnog).

Interpretacija glazbenog djela.

Vježbe.

3) *Vrste i sastavi ansambala*

4) *Zbor i zbarsko dirigiranje*

Vrste zborova: dječji, ženski, muški i mješoviti.

Upoznavanje s osnovama vokalne tehnike, pravilno disanje i uzimanje daha, postava glasa.

Oblikovanje glasa i homogenost glasova.

Upjevavanje zbora, opseg glasova.

Intonacija.

Razumijevanje sadržaja teksta, pravilni izgovor teksta (dikcija).

Melodijsko i harmonijsko vođenje glasova.

5) *Orkestar i orkestralno dirigiranje*

Vrste orkestrara.

Upoznavanje glazbala i osnove orkestracije.

Osnove čitanja orkestralne partiture.

Ugađanje orkestra.

6) *Pratnja vokalnih i instrumentalnih solista*

7) *Izbor programa prema mogućnostima zbora ili orkestra*

Dirigiranje gregorijanskog korala (bez instrumentalne pratnje, s pratnjom na orguljama).

Dirigiranje renesansne glazbe (nemenzuralnost, poznavanje starih ključeva, poznavanje starocrkvenih ljestvica).

Djela iz epohe renesanse, baroka, klasike, romantizma, moderne, etc.

Djela iz hrvatske glazbene baštine.

8) *Razvoj organizacijskih sposobnosti učenika*

Izrada programa za koncert.

Plan i priprema pokusa (redovni pokusi, akustički i generalni pokusi).

Audicija.

9) *Rad s ansamblom*

Mogućnosti različitog postavljanja ansambla (prostorna organizacija).

Rad sa zborom.

Rad s orkestrom.

Osnove korepeticije.

10) *Priprema za nastup i nastup s ansamblom*

11) *Priprema programa za prijemni ispit na Odjelu za dirigiranje Muzičke akademije prema uvjetima prijemnog ispita (samo za zainteresirane učenike)*

OPSEG GRADIVA

Tijekom godine obraditi najmanje 6 skladbi različitih stilskih obilježja, s obveznom zastupljenošću skladbi hrvatskih skladatelja. Moguće je obraditi ciklične skladbe u cijelosti ili obrađivati stavke odvojeno.

ISPITNO GRADIVO

dirigiranje 1 - 2 skladbe različitih stilskih karakteristika.

ZAVRŠNI ISPIT

Dirigiranje - javno izvođenje najmanje 4 skladbe različitih stilskih karakteristika od kojih je najmanje jedna skladba hrvatskog skladatelja i izrada elaborata.

LITERATURA

Igor Gjadrov: Umijeće dirigiranja (izdanje Music Play, Zagreb)

Fran Lhotka: Dirigiranje

Božidar Antičić: Uvod u dirigiranje

Zbirke i ostala izdanja vokalnih i instrumentalnih partitura različitih stilskih obilježja s naglaskom na hrvatsko stvaralaštvo.

Obzirom na mali broj izdanih udžbenika za potrebe ovog predmeta preporučamo korištenje strane literature koja svojim sadržajem odgovara predviđenom planu i programu. Također predlažemo korištenje audio i video zapisa u nastavi, te edukativno i organizirano posjećivanje koncerata. Za osobito zainteresirane i talentirane učenike preporučamo, prema mogućnostima, sudjelovanje na seminarima, te praćenje natjecanja iz dirigiranja.

Preporučamo sudjelovanje nastavnika na seminarima u organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, kao i u osobnoj organizaciji prema sklonostima i mogućnostima nastavnika.

Broj učenika u skupini: 1 - 3

Kadrovski uvjeti:

Akademski muzičar dirigent (MA, VII st.)

Akademski muzičar skladatelj (MA, VII st.)

Prefesor teorijskih predmeta (MA, VII st.)

ČITANJE I SVIRANJE PARTITURA

METODIČKA POJAŠNENJA

Predmet čitanje i sviranje partitura treba uputiti učenike u složen način zapisivanja glazbenih djela za zbor, instrumentalni sastav ili orkestar. Osposobljava ih za istodobno praćenje pogledom većeg broja dionica u partituri tijekom slušanja glazbe, odnosno za spretno čitanje i sviranje jednostavnijih i srednje teških vokalnih (a djelonmice i instrumentalnih) partitura.

ZADAĆE PREDMETA

Upoznati temeljna načela pisanja dionica u partituri.

Upoznati standardan redosljed dionica u partituri za pojedine izvoditeljske sastave.

Usvojiti mogućnosti pretvaranja standardne partiture u suženu (stegnutu) partituru, odnosno u glasovirski izvadak i obrnuto.

Informirati učenike o nekim načinima prilagodbe notnog zapisa u izvornoj partituri tehničkim mogućnostima izvedbe na glasoviru.

Učenici tijekom nastavnog rada stječu potrebnu spretnost u čitanju “a vista” koju će kasnije tijekom školovanja primjeniti u nastavi dirigiranja te u praktičnom radu tijekom vođenja pjevačkog zbora ili nekog školskog instrumentalnog sastava.

DRUGI RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

Temeljni pojmovi

Partitura, dionica.

Standardna partitura (svaka dionica zasebno), sužena ili stegnuta partitura (npr. četveroglasje na dva crtovlja).

Glasovirski izvadak.

Obilježavanje dionica na početku partiture.

Vokalna partitura

Partitura za dječji, ženski, mješoviti i muški zbor.

Neki načini obilježavanja i zapisivanja vokalne dionice za tenor: na početku crtovlja je G-ključ ( ) te se na temelju smještaja dionice može ustanoviti da se radi o toj dionici (nepotpuno, jer ponekad može dovesti do zabune), zatim veliko slovo T ispred crtovlja s G- ključem (T , korektno, stariji način), ili G-ključ s oktavnom oznakom (, suvremeni

način), odnosno zapisivanje dionice F-ključem (♮ u suženoj, stegnutoj partituri).

Nepostojanje taktnih crta, dinamičkih i agogičkih oznaka u djelima iz doba renesanse (u mnogim notnim izdanjima njih je naknadno upiso redaktor).

Suvremeni način označavanja težine dobe u transkripcijama starih djela.

Vježbe za praktično upoznavanje različitih partitura

Sviranje polifonog dvoglasja (različite kombinacije ključeva: dva G-ključa, G i F-ključ, G-ključ s oktavnim znakom i F-ključ, zatim G i C-ključ.

Homofono troglasje na tri crtovlja.

Polifono troglasje (različite kombinacije dionica).

Jednostavni troglasni instrumentalni stavci, odnosno ulomci stavaka.

Homofono vokalno četveroglasje (muški, ženski i mješoviti sastav zbora).

Dvoglasni ili troglasni zbor s glasovirskom pratnjom (vrlo jednostavni primjeri, ostvaruje se cijela partitura).

Vježbe čitanja i sviranja “a vista”

Sviranje jednostavnih troglasnih ili četveroglasnih vokalnih partitura (svaka dionica na zasebnom crtovlju).

Četveroručno muziciranje (sviranje manjih skladbi priređenih za glasovir četveroručno, odabir prema sposobnostima i mogućnostima učenika).

Početne vježbe u “a vista” transponiranju neke dionice za veliku sekundu uzlazno ili silazno.

Vježbe razvijanja spretnosti u čitanju, s preokrenutim smješanjem dionica (na višem crtovlju napisana je dionica u F-ključu, a na nižem crtovlju nalazi se dionica u G-ključu).

Pisane vježbe (različite mogućnosti)

Transkripcija troglasja s tri na dva crtovlja (ili na jedno crtovlje).

Transkripcija četveroglasnog stavka (npr. Bachova harmonizacija korala) iz sužene partiture u standardnu ili obratno (promjena ključa za dionicu tenora).

Transkripcija zbora s istodobnom transpozicijom u neki drugi tonalitet (npr. stavak za muški zbor prebacuje se u tonalitet koji odgovara mješovitom ili ženskom zboru).

OPSEG GRADIVA

Tijekom godine učenik treba naučiti svirati desetak tehnički jednostavnijih partitura. Razmjerno velik dio vremena nastavnik tijekom rada s učenicima treba posvetiti sustavnom vježbanju sviranja partitura “a vista”.

Osim toga svaki učenik treba načiniti barem šest pisanih zadataka različitih načina transkripcije (približno 16 do 32 takta).

ISPITNO GRADIVO

Polifoni troglasni zbor (na tri crtovlja), pripremljeni primjer.

Jednostavno homofono četveroglasje (svaka dionica na zasebnom crtovlju), pripremljeni primjer.

Sviranje jednostavnog troglasnog zbora "a vista".

Priložene sve izrađene zadatke iz transkripcije tijekom nastavne godine.

Izrada kraće zadatke za transkribiranje (pred povjerenstvom, dva do četiri takta) u sklopu opsega razrednog gradiva.

Učenik ispitnom povjerenstvu predložuje popis svih, tijekom godine naučenih, skladbi. Povjerenstvo ima pravo zatražiti i neposredan uvid u poznavanje tog gradiva.

LITERATURA

Skladbe renesansnih majstora, Bachove harmonizacije korala, zborovi klasičnih i romantičarskih skladatelja, višeglasne obrade naših pučkih napjeva, skladbe hrvatskih skladatelja različitih razdoblja (Zajc, Hatze, Grgošević, Matz, Dugan, Vidaković itd.).

Napomene:

Nastavnik, u dogovoru s učenicima i prema njihovim izvođačkim mogućnostima, odabire odgovarajuće skladbe. Unutar tog izbora valja obuhvatiti stavke iz različitih stilskih razdoblja.

Pri izvođenju transkripcija učenicima valja posebnu pozornost usmjeriti na uredno i pravopisno ispravno pisanje vratova nota i dodatnih oznaka, zatim različite mogućnosti zapisivanja tenora, na promjenu ključa u nekim dionicama i tome slično.

Rad na različitim sadržajima programa ostvaruje se paralelno, i međusobno nadopunjujuće, a ne sukcesivno kako je zbog preglednosti navedeno ovim okvirnim programom.

TREĆI RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

Pojmovi

Proširenje uvida u različite načine obilježavanja i zapisivanja vokalne dionice za tenor (nadopunjavanje informacije iz prethodnog razreda):

violinski ključ s nadodanim C-ključem

(može se naći u nekim talijanskim partiturama) ili dvostruki violinski ključ () , odnosno tenorski C-ključ (u starijim glazbenim zapisima).

Postupno upoznavanje s različitim smještajem C-ključa i dopunski naziv ključa u skladu s njegovim smještajem.

Sistematika svih ključeva smještenih usporedno na temeljnoj osnovi velikog/potpunog crtovlja s jedanaest (odnosno trinaest) crta.

Dodatni naziv pojedinog ključa s obzirom na njihov smještaj u crtovlju.

Transponirajuće dionice (transponirano pisanje pojedinih instrumentalnih dionica), temeljna informacija o toj praksi bilježenja.

Standardan poredak dionica u različitim instrumentalnim partiturama (npr. gudački sastav, komorni orkestar, simfonijski orkestar, puhački orkestar, tamburaški orkestar, harmonikaški sastav), temeljna informacija na pojedinim primjerima iz glazbene literature.

Glasovirski izvadak i glasovirska partitura, usporedba značenja tih pojmova.

Sviranje vokalnih partitura

Sviranje srednje teških primjera homofone i polifone vokalne glazbe različitih razdoblja (četiri crtovlja, standardni ključevi).

Sviranje barem jednog većeg vokalnog ciklusa ili opsežnijeg stavka hrvatskog (npr. Hatze, Odak, Grgošević, Širola itd.), odnosno nekog svjetskog skladatelja.

Izvođenje kraćih vokalnih skladbi ili ulomaka iz opsežnijih s dionicama zapisanim u C-ključu (za sviranje vrlo laganih primjera dvoglasja, troglasja i četveroglasja).

Upoznavanje jednostavnih instrumentalnih partitura

Jednostavniji stavci za gudački kvartet ili za gudački sastav.

Informativno upoznavanje s ostvarivanjem dionica za transponirajuća glazbala (pogodni kratki ulomci iz djela za komorne sastave).

Vježbe u čitanju i sviranju a vista

Sviranje jednostavnijeg polifonog troglasja “a vista”.

Sviranje jednostavnih četveroglasnih vokalnih partitura (svaka dionica na zasebnom crtovlju).

Četveroručno muziciranje (sviranje ulomaka transkripcija ili izvornih za glasovir četveroručno, odabir je individualno prilagođen tehničkim mogućnostima pojedinih učenika).

Vrlo lagane dvoglasne vježbe za “a vista” sviranje s jednom dionicom zapisanim u C-ključu.

Vježbe razvijanja spretnosti u čitanju, s različitim smještajem dionica (npr. dvoglasje u kojem je na višem crtovlju zapisana dionica u F-ključu, a na nižem crtovlju nalazi se dionica zapisana u G-ključu).

Pisane vježbe (različite mogućnosti)

Transkripcija četveroglasnog stavka iz sužene partiture u standardnu ili obratno (promjena ključa za dionicu tenora).

Transkripcija četveroglasja iz standardne vokalne partiture u partituru s odgovarajućim smještajem C-ključa za pojedine dionice (i obratno).

Pisanje kraćih glasovirskih izvoda na temelju gudačke partiture (ili neke druge partiture).

OPSEG GRADIVA

Tijekom nastavne godine učenik treba naučiti svirati desetak partitura.

Od toga jedna ili dvije skladbe trebaju biti s jednom ili više dionica u C-ključu. Nadalje, tijekom školske godine, treba dosta vremena posvetiti sustavnom osposobljavanju učenika u sviranju partiture “a vista”.

Svaki učenik treba tijekom godine načiniti najmanje šest pisanih zadaća različitih načina transkripcije (zavisno o složenosti primjera 8 do 32 takta).

ISPITNO GRADIVO

Veća vokalna skladba (uz davanje objašnjenja o partituri).

Stavak četveroglasne vokalne polifonije (na četiri crtovlja).

Jednostavniji stavak iz gudačkog kvarteta ili slične instrumentalne skladbe.

Sviranje ulomka jednostavnog četveroglasnog zbora “a vista” (četiri crtovlja).

Priložene zadaće iz transkripcije načinjene tijekom nastavne godine.

Izrada kraće zadaće za transkribiranje (pred povjerenstvom, 4 do 6 taktova) u okviru razrednog gradiva.

Učenik predaje povjerenstvu popis svih skladbi naučenih tijekom godine.

Povjerenstvo ima pravo zatražiti i neposredan uvid u poznavanje tog gradiva.

LITERATURA

Barokni, klasični i romantičarski stavci za zbor a cappella.

Zborska djela Lisinskoga, Zajca, Berse, Hatzea, Dugana, Gotovca, Grgoševića, Širole, Matza, Vidakovića, Zlatića, Markovića, Čelara, Kuljerića, Paraća i drugih starijih i novijih hrvatskih stvaralaca.

Zborski stavci iz oratorija ili neke opere.

Za sviranje glasovirom jednostavniji instrumentalni stavci.

Napomene:

Nastavnik, u dogovoru s učenicima i prema njihovim izvoditeljskim mogućnostima, odabire odgovarajuće skladbe. Unutar izbora za pojedinog učenika treba obuhvatiti stavke različitih stilskih obilježja.

Rad na različitim sadržajima navedenim u različitim točkama programa ostvaruje se paralelno i međusobno nadopunjujući, a ne sukcesivno kako je to zbog preglednosti navedeno ovim okvirnim programom.

Potrebno je da svaki učenik obavezno ima poseban fascikl s notama svih skladbi (ili stavaka) koje je upoznao i obrađivao tijekom školske godine, tako da bez posebne pripreme može povremeno odsvirati i ranije obrađena dijela.

Ukoliko su nekom učeniku prezahtjevne pojedine vježbe za razvijanje vještine čitanja "a vista", nastavnik ih može obrađivati i kao redovite vježbe koje učenik priprema radom kod kuće.

Čitanje i sviranje partitura treba predvidjeti i kao predmet fakultativne nastave za učenike instrumentalnih odjela, posebice za glasovirače.

PROSTORNI I MATERIJALNI UVJETI

Učionica s glasovirom (pijaninom) i pločom s glazbenim crtovljem.

Mala priručna biblioteka, odnosno nototeka s vokalnim i jednostavnijim instrumentalnim partiturama za pojedinačno uvježbavanje sviranih zadaća, odnosno za sviranje "a vista" (pojedinačno ili četveroručno).

Broj učenika u skupini: 3 - 6 učenika

KADROVSKI UVJETI

Profesor teorijskih predmeta (MA, VII. st.)

Diplomirani skladatelj (MA, VII. st.)

Diplomirani dirigent (MA, VII. st.)

Nastavni plan za srednju glazbenu školu

**GRADITELJ I RESTAURATOR GLAZBALA
(GUDAČKIH I TRZALAČKIH)**

Tjedni broj sati

NASTAVNI PREDMET	R A Z R E D					
	I. pr.	II. pr.	I. sr.	II. sr.	III. sr.	IV. sr.
Uvod u gradnju glazbala	2	2				
Gradnja glazbala			5	5	6	6
Poznavanje materijala i tehnologija obrade			2	2		
Popravak glazbala					4	4
Akustika glazbala (fizikalne osnove)					1	1
Glazbalo (obvezno)	2	2	2	2	2	2
Solfeggio	4	4	2	2	2	2
Povijest glazbe			2	2	2	2
UKUPNO	8	8	13	13	17	17

Nastavni program

OPĆI PODACI O ZANIMANJU:

I. - graditelji i restauratori svih vrsta gudačkih glazbala (violine, violončela, viole i kontrabasa) uključujući i gudala za svako glazbalo posebno.

II. - graditelj i restaurator svih vrsta trzalačkih glazbala (gitara, lutnja, mandolina, bisernica, brač, bugarija, čelović i berde).

Psihofizički zahtjevi:

Normalna psihofizička razvijenost.

Razvijen glazbeni sluh za melodijsko-ritamske i harmonijske strukture, te sve vrste zvučnih pojava.

Dobar vid.

Audio-vizualna osjetljivost i koordinacija.

Normalna razvijenost ruku i prstiju.

Praktična znanja:

- Poznavanje tehnologije materijala od kojeg je građeno određeno glazbalo.
- Ovladavanje tehnikom obrade materijala od kojeg je glazbalo građeno.
- Detaljno poznavanje konstrukcije glazbala.
- Akustičko ugađanje svakog glazbala.

Teorijska znanja:

- Poznavanje teorije glazbe.
- Poznavanje osnove povijesnog razvoja glazbene kulture.
- Poznavanje povijesnog razvoja svih vrsta glazbala.

Trajanje obrazovanja na ovom stupnju:

4 - 6 godina.

Uvjeti uključivanja u obrazovanje:

- Završena osnovna glazbena škola ili dva pripremna razreda odgovarajućeg smjera.

1. Uvod u gradnju glazbala (I. i II. pripremni razred)

U bliskoj suradnji s nastavnikom gledajući proces izrade ili popravka glazbala, učenik se upoznaje s osnovama graditeljstva, alatom, te na jednostavnijim primjerima stječe prva znanja i vještine, privikava se na ambijent, uči se strpljivosti i upornosti. Od ključnog je značaja angažiranost nastavnika koji u ovoj početnoj fazi mora posvetiti svoje vrijeme učeniku u potpunosti, ne dopuštajući mogućnost ozljede učenika.

I. pripremni razred - 70 sati:

Gruba obrada drva, rad s blanjom, nožem i dljetom, piljenje, priprema ljepila (tutkala), rad s ručnim strugalom, brušenje alata.

II. pripremni razred -70 sati:

Izrada pojedinih sastavnih dijelova glazbala - konjića, hvataljke, bočnica, vrata glazbala.

2. Gradnja glazbala

Za učenike koji su završili osnovnu glazbenu školu, nastavni sadržaj prve godine ovog predmeta jednak je onome iz uvoda u gradnju glazbala. Za ostale učenike on predstavlja kontinuirani nastavak prilagođen spretnosti polaznika, s naglaskom na razvijanju samostalnosti. Uz nastavnika sve veću ulogu dobiva literatura koju učenik mora naučiti koristiti, učeći pritom i strane stručne izraze.

I. razred srednje škole - 175 sati:

Izrada glasnjače i podnice, te bočnica; izrada kalupa, puža.

II. razred srednje škole - 175 sati:

Nastavak izobrazbe - usavršavanje postojećih vještina i stjecanje novih; strunjenje gudala.

III. razred srednje škole - 210 sati:

Gradnja glazbala, lakiranje (politiranje).

IV. razred srednje škole - 210 sati:

Potpuno samostalan rad koji završava kraćim nastupom na vlastitom glazbalu; pisanje završnog rada.

3. Poznavanje materijala i tehnologija obrade

Važno je razviti mjerila pri izboru drveta za gradnju, način njegova sušenja i uskladištenja te krojenje materijala za izradu pojedinih dijelova glazbala. Posve je izvjesno da je nastavni sadržaj ovog predmeta duboko prožet u gradnju glazbala, te se u praksi ne odvaja vremenski od njega. Nastavnik će po vlastitom nahođenju tijekom nastave odabrati trenutak i uz praktičnu nastavu pružiti učeniku potrebne informacije.

I. razred srednje škole - 70 sati:

Poznavanje drveta, kakvoća, sušenje i skladištenje u radionici.

II. razred srednje škole - 70 sati:

Nastavak upoznavanja s kvalitetnijim drvom, obilazak pilana, šumarija i tvornica za obradu drva.

4. Popravak glazbala

Isprva uz stručni nadzor, a potom samostalno, učenik će preuzeti sve popravke školskog instrumentarija već kako i kad što bude potrebno. Na taj način koristi će imati i škola i naravno učenik stječući potrebne vještine.

III. razred srednje škole - 140 sati:

Jednostavni popravci školskih glazbala (lijepljenje, ravnanje konjića, zamjena virbla, saniranje pukotina).

IV. razred srednje škole - 140 sati:

Zahtjevniji popravci školskih glazbala (izrada novih dijelova, lakiranje, retuširanje).

5. Akustika glazbala

Dosad nabrojani predmeti razvijaju kod učenika zanatsku komponentu gradnje glazbala. Učeći akustiku učenika se upućuje u bitne tajne dobrog zvuka glazbala to jest znanstvenu (fizikalnu) podlogu gradnje glazbala, da bi na kraju bio sposoban koristiti suvremena dostignuća razvoja tehnike (uporaba osobnog računala) u foničkom oblikovanju novog ili starog glazbala. Nastavnik će i ovdje iskoristiti prigodu te ovu temu izlagati uz nastavu gradnje.

III. razred srednje škole - 35 sati:

Osnove akustike, harmonijsko titranje, proračun žica za glazbala.

IV. razred srednje škole - 35 sati:

Titranje ploha, Helmholtzov rezonator, vlastite frekvencije glazbala.

Napomena:

Nastavne predmete: glazbalo (obvezno), solfeggio i povijest glazbe, učenici slušaju s ostalim učenicima drugih glazbenih programa.

Nastavni plan za srednju glazbenu školu

ZAJEDNIČKI OPĆEOBRAZOVNI DIO

Tjedni broj sati

NASTAVNI PREDMET	I. r.	II. r.	III. r.	IV. r.
Hrvatski jezik	4	4	3	3
Strani jezik (I.)	3	3	3	3
Strani jezik (II.)	2	2	2	2
Latinski jezik	1	1	-	-
Likovna umjetnost	1	1	1	1
Psihologija	-	-	2	-
Filozofija	-	-	-	2
Povijest	2	2	1	1
Zemljopis	1	1	-	-
Etika / Vjeronauk	1	1	1	1
Informatička pismenost	1	1	1	1
Matematika	2	2	2	2
Tjelesna i zdravstvena kultura	2	2	2	2
UKUPNI ZAJEDNIČKI DIO	20	20	18	18

IZBORNA NASTAVA

Tjedni broj sati

NASTAVNI PREDMET	I. r.	II. r.	III. r.	IV. r.
Hrvatski jezik	-	-	1	1
Matematika	1	1	1	1
Biologija	2	2	-	-
Kemija	2	2	-	-
Fizika	2	2	-	-
Sociologija	-	-	1	-
UKUPNO	7	7	3	2

Nastavni program

HRVATSKI JEZIK

PRVI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

JEZIK

Jezik i priopćavanje, jezik kao sustav znakova. Narav jezičnog znaka. Izraz i sadržaj. Supstancija i forma. Redundancija.

Fonem, fonetika i fonologija, razlikovna obilježja fonema, dioba fonema, pismo grafem i fonem, pravopis i pravogovor, fonem kao sastavni dio morfema, alternacija fonema i fonemskih skupina, segmentna i suprasegmentna obilježja.

Fonostilistika, grafostilistika.

Pojam idioma. Organski i neorganski idiomi. Standardni jezik

Norma i kodifikacija. Standardni jezik s povijesnog stajališta

Standardni jezik i narječja

Jezik i pismo hrvatskih pisanih spomenika od početaka do kraja 15. stoljeća.

KNJIŽEVNOST

PRISTUP KNJIŽEVNOSTI

Temeljni pojmovi znanosti o književnosti: književni i neknjiževni tekstovi, književni rodovi i njihove vrste s obzirom na sadržaj i izraz, lirski rod, podjela lirike, stih, figure, epski rod, dramski rod, diskurzivni rod.

LIRIKA

Antun Mihanović, Horvatska domovina

Petar Preradović, Rodu o jeziku

Vladimir Nazor, Cvrčak

Epigrami

Mak Dizdar, Zapis o zemlji

Josip Pupačić, Zaljubljen u ljubav

Dobriša Cesarić, Vagonaši

Silvije Strahimir Kranjčević, Moj dom

Ivo Andrić, Nemiri

Nikola Šop, Isus čita novine

Matoš, Tin Ujević, Miroslav Krleža; Notturmo
Anakreont, Pijuckajmo
Fran Mažuranić, Svemir
Dijalektalna lirika

EPIKA

Homer, Ilijada
Ezop, Basne
H. C. Andersen, Kraljevo novo ruho
August Šenoa, Zlatarovo zlato
Vjenceslav Novak, U glib
Antun Gustav Matoš, Cvijet sa raskršća
Pavao Pavličić, Dobri duh Zagreba

DRAMA

Sofoklo, Antigona
Marin Držić, Skup
Ivo Vojnović, Ekvinocijo

DISKURZIVNI KNJIŽEVNI OBLICI

Antun Nemčić, Putositnice
M.de Montaigne, O odgoju

POVIJEST KNJIŽEVNOSTI

Obrada djela iz opće povijesti književnosti: temelji kulture;
Biblija, Knjiga postanka, Knjiga izlaska, Judita, Pjesma nad pjesmama
Kur'an, ulomak
Gilgameš, ulomak
Antička književnost:
Homer, Odiseja
Sapfo, Ljubavna strast
Anakreont
Katul, Jadni Katule
Eshil, Okovani Prometej
Sofoklo, Antigona
Euripid, Elektra
Plaut, Aulularija
Vergilije, Eneida

SREDNJOVJEKOVNA KNJIŽEVNOST

Srednji vijek: Viteška lirika, Pjesen o Rolandu, Kalevala, Carmina Burana

Usmena književnost

Počeci slavenske pismenosti

Hrvatska srednjovjekovna književnost:

Črnorizac Hrabar, O pismenima-Bašćanska ploča

Vinodolski zakon - Lucidar

Zapis popa Martinca - Ljetopis popa Dukljanina

Rumanac trojski

Šibenska molitva

Muka Svete Margarite

JEZIČNO IZRAŽAVANJE

Pisano i govorno izražavanje kao jezična djelatnost

Govorenje kao jezična djelatnost

Tekst. Načini oblikovanja teksta. Vrste teksta

Opis

Tumačenje

Raščlamba

Dijalog

Monolog i unutarnji monolog

Obvezatna je tjedno jedna domaća zadaća

Učenici pišu tijekom školska godine tri školske zadaće s ispravicima

DRUGI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

JEZIK

Morfem, morfem po značenju, rječotvorni i oblikotvorni morfemi,

Morfem, morf i alomorf, izraz i sadržaj gramatičkih i leksičkih morfema

Morfem i oblik. Morfem i osnova. Osnova i korijen.

Pojam gramatičke kategorije. Tipovi gramatičkih kategorija. Kategorije vrsta riječi. Kategorije oblika riječi, kategorija položaja riječi.

Promjenjive i nepromjenjive vrste riječi, imenice, zamjenice, pridjevi, brojevi, glagoli

Nepromjenjive vrste riječi: prijedlozi, prilozi, veznici, usklici, čestice,

Morfoška sinonimija i homonimija

Glavne osobitosti hrvatskog jezika od početka 16. do kraja 18. stoljeća

KNJIŽEVNOST

PREDRENEŠANSNA I HUMANIZAM

Dante Alighieri, Božanstvena komedija
Francesco Petrarca, Kanconijer
Giovanni Boccaccio, Decameron
Marko Marulić; Davidijada
Ivan Česmički, U smrt majke Barbare
Juraj Šišgorić, Elegija o pustošenju Šibenskog polja
Antun Vrančić, Putovanje iz Budima u Drinopolje

RENEŠANSNA

Lodovico Ariosto, Bijesni Orlando
Rabelais, Gargantua i Pantagruel
Miguel de Cervantes, Don Quijote
William Shakespeare, Hamlet, San ivanjske noći
Marko Marulić, Judita, Molitva suprotiva Turkom
Šiško Menčetić, Prvi pogled, Blaženi čas i hip
Džore Držić, Draža je od zlata, Grem si grem
Hanibal Lucić, Jur ni jedna na svt vila, Robinja
Petar Hektorović, Ribanje i ribarsko prigovaranje
Petar Zoranić, Planine
Mikša Pelegrinović, Jeđupka
Mavro Vetranović, Posvetilište abramovo
Marin Držić, Skup, Dundo Maroje, Novela od Stanca

BAROK

Vremenske i prostorne odrednice barokne i manirističke književnosti.
Odnos baroka prema renesansi i srednjem vijeku:
Luis de Gongora, Nad grobom vojvotkinje od Lerme, Pješčani sat, Sat na zvoniku
Calderon de la Barca, Život je san
Torquato Tasso, Oslobođeni Jeruzalem
Ivan Gundulić, Suze sina razmetnog, Dubravka, Osman
Ivan Bunić Vučić, Nemoj, nemoj, ma ljubice
Junije Palmotić, Pavlimir
Fran Krsto Frankopan, Napojnice pri stolu
Juraj Habelić, Pervi oca našega Adama greh

KLASICIZAM I PROSVJETITELJSTVO

Jean Baptiste Poquelin Moliere, Škrtac

Jean Racine, Fedra

Pierre Corneille, Cid

Carlo Goldoni, Krčmarica Mirandolina

Matija Petar Katančić, Jesenj plodovi

Matija Antun Reljković, Satir iliti divji čovik

Andrija Kačić Miošić, Razgovor ugodni naroda slovinskog

Tituš Brezovački, Matijaš grabancijaš dijak

PREDROMANTIZAM I ROMANTIZAM

Europski romantizam, pisci i djela;

Johann W. Goethe, Patnje mladog Werthera

Friedrich Schiller, Razbojnici

Georg G. Byron, Putovanje Childea Harolda

Alphonse de Lamartine, Jezero,

E: A. Poe, Crni mačak, Gavran

France Prešeren, Sonetni vijenac

Aleksandar S. Puškin, Evgenij Onjegin

JEZIČNO IZRAŽAVANJE

Životopis kao vrsta teksta.

Prikaz kao vrsta teksta.

Sažetak kao vrsta teksta.

Upućivanje kao vrsta teksta

Obvezatna je tjedno jedna domaća zadaća

Učenici pišu tijekom školska godine tri školske zadaće s ispravicima

TREĆI RAZRED

REDOVNA NASTAVA obuhvaća

JEZIK

Tvorba riječi, sintaksa, pojam sintakse,

Riječi u rečenici. Spojevi riječi: sročnost, upravljanje i pridruživanje.

Rečenica, članjlivost, rečenice po ustrojstvu, modalnost rečenice,

Članovi rečeničnog ustrojstva: predikat, subjekt, objekt, predikatni proširak, atribut i apozicija,

Rečenice po sastavu. Sklapanje rečenica. Nezavisnosložene rečenice
Sklapanje uvrštavanjem. Zavisnosložene rečenice
Rečenica i tekst. Povezivanje rečenica u tekstu. Tipovi teksta
Hrvatski standardni jezik u 19. stoljeću, završna etapa standardizacije

KNJIŽEVNOST

HRVATSKI ROMANTIZAM-HRVATSKI NARODNI PREPOROD

Ilirizam i hrvatski narodni preporod, dopreporodno doba, Gajeve reforme, Pokretanje novina, osnutak ilirskih čitaonica
Ljudevit Gaj, Kratka osnova..., Horvatov sloga i zjedinjene
Pavao Štos, Kip domovine vu početku leta 1831.
Dimitrije Demetar, Grobničko polje
Ivan Mažuranić Smrt Smail age Čengića
Stanko Vraz, Đulabije
Petar Preradović, Zora puca, Putnik, Mrtva ljubav, Pjesnik
Matija Mažuranić, Pogled u Bosnu

PROTOREALIZAM

August Šenoa, Zlatarovo zlato, Prijan Lovro, Budi svoj
Luka Botić
Franjo Marković

REALIZAM

Nova teorija društva, roman prostora, roman lika povijesni roman kao nasljeđe romantizma
Pokušaji s naturalizmom
Honore de Balsac, Otac Goriot
Gustave Flaubert, Madame Bovary
Fjodor M. Dostojevski, Zločin i kazna
Nikolaj V.Gogolj, Kabanica
Ante Kovačić, U registraturi
Eugen Kumičić, Urota zrinsko-frankopanska
Vjenceslav Novak, Posljednji Stipančići
Silvije Strahimir Kranjčević, Mojsije, Gospodskom kastoru, Eli, eli!
Lama azavtani?!

MODERNIZAM

Parnasovstvo, simbolizam: Bečka moderna, dvije faze moderne i razdjelnica 1903.

Parnasovci
Charles Baudleaire, Suglasja, Albatros, Stranac
Paul Verlaine, Jesenja pjesma
Artur Rimbaud, Samoglasnici - Alkemija slova

MODERNA

A. G. Matoš, Utjeha kose, Jesenje večer, 1909., Camao,
Ivo Vojnović, Dubrovačka trilogija
Vladimir Vidrić, Dva pejzaža, Adieu,
Janko Leskovar, Misao na vječnost
Milan Begović, Bez trećega

JEZIČNO IZRAŽAVANJE

Dokazivanje
Recenzija
Usmeno predavanje
Javni govor
Priopćenje

Obvezatna je tjedno jedna domaća zadaća
Učenici pišu tijekom školske godine tri školske zadaće s ispravicima

IZBORNA NASTAVA obuhvaća

U programskoj građi iz književnosti u redovnoj nastavi izuzeti su neki autori pa ih učenici obrađuju u sklopu izborne nastave:

Lav N. Tolstoj, Ana Karenjina
Emile Zola, Terese Raquin
Henrik Ipsen, Lutkina kuća
Josip Kozarac, Tena
Dinko Šimunović, Muljika

ČETVRTI RAZRED

REDOVNA NASTAVA obuhvaća

JEZIK

Znak i sustav znakova. Jezični sustav i jezični znak. Struktura jezičnog znaka.

Izraz i sadržaj leksema. Jednoznačnost i višeznačnost. Metafora i metonimija.

Sinonimija i sinonimi

Antonimija i antonimi

Homonimija i homonimi

Vremenska raslojenost leksika

Područna raslojenost leksika

Funkcionalna raslojenost jezika

Međujezični dodiri i leksičko posuđivanje

Prilagodba posuđenica

Onomastika

Tvorba riječi

Frazeologija i frazem

Leksikografija

Hrvatska leksikografija

Hrvatski jezik u 20. stoljeću

KNJIŽEVNOST

MODERNISTIČKI POKRETI, AVANGARDA I SOCIJALNA KNJIŽEVNOST

I. RAZDOBLJE

Marcel Proust, U traženju izgubljena vremena

Franz Kafka, Proces, Preobražaj

Ernest Hemingway, Starac i more

Sergej Jesenjin, Pismo majci

Luigi Pirandello, Šest lica trži autora

EKSPRESIONIZAM

Antun Branko Šimić, Pjesnici, Hercegovina, Smrt, smrt i ja, Opomena

Miroslav Krleža, Snijeg, Kraljevo, Baraka Pet Be

Ivo Andrić, Ex Ponto

II. RAZDOBLJE

Tin Ujević, Oproštaj, Naše vile, Svakidašnja jadikovka, Pobratimstvo lica u svemiru, Blažena žena, gospo nepoznata

Dragutin Tadijanović, Dugo u noć u zimsku bijelu noć

Dobriša Cesarić, Oblak, Povratak, Balada iz predgrađa

Ivan Goran Kovačić, Jama, Moj grob

Miroslav Krleža, Povratak Filipa Latinovicza, Gospoda Glembajevi
Albert Camus, Stranac
Eugen Ionesco, Stolice
Samuel Beckett, U očekivanju Godota
Meša Selimović, Derviš i smrt

DRUGA MODERNA

Vladan Desnica, Proljeće Ivana Galeba
Ranko Marinković, Ruke, Kiklop
Slobodan Novak, Mirisi, zlato i tamjan
Vesna Parun, Ti koja imaš nevinije ruke
Josip Pupačić, Moj križ svejedno gori
Jure Kaštelan, Tifusari

SUVREMENA KNJIŽEVNOST

Hermann Hesse, Stepski vuk
Antun Šoljan, Kratki izlet
Slavko Mihalić, Majstore, ugasi svijeću
Ranko Marinković
Ivan Aralica, Psi u trgovištu
Nedjeljko Fabrio, Vježbanje života
Ivo Brešan, Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja

JEZIČNO IZRAŽAVANJE

Rasprava
Esej
Komunikacijski tekstovi
Referat

Obvezatna je tjedno jedna domaća zadaća
Učenici pišu tijekom školska godine tri školske zadaće s ispravicima

IZBORNA NASTAVA obuhvaća

U programskoj građi iz književnosti u redovnoj nastavi izuzeti su neki autori pa ih učenici obrađuju u sklopu izborne nastave:
Gustav Krklec, Milan Begović, Umberto Eco,
Ivan Slamnig, Antun Šoljan,

STRANI JEZICI (I.)

ENGLESKI JEZIK

PRVI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

JEZIČNI SADRŽAJI

KULTURA I CIVILIZACIJA

Teme iz kulture i civilizacije zemalja engleskog govornog područja, škola i učenje, slobodno vrijeme, sport, rekreacija, ekologija, stanovanje, posao tradicionalni blagdani.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Normirani oblici jezičnog ponašanja-formalni i neformalni.

FONOLOŠKE I ORTOGRAFSKE OSOBINE

Fonetske vježbe u vezi s fonemima koji učenicima čine osobite teškoće.
Osnovni obrasci intonacije rečenice.

VOKABULAR

Izbor i uvođenje novih riječi ovisi o komunikacijskom kontekstu, potrebama učenika.

GRAMATIKA

Ponavljjanje, sistematiziranje i proširivanje sljedećih gramatičkih sadržaja:

Imenice

Vrste, rod, broj, posvojni oblik.

Zamjenice

Osobne, upitne pokazne.

Glagoli

Pet osnovnih oblika, glagolska vremena i njihov odnos prema aspektu.

Pojam aktiva i pasiva, ponavljanje glagolskih vremena.

Pridjevi

Determinatori, opisni pridjevi.

Prilozi

Mjesta, određenog vremena i neodređenog vremena.

Rečenica

Red riječi u nezavisnosloženoj rečenici.

DRUGI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

KULTURA I CIVILIZACIJA

Teme iz kulture i civilizacije zemalja engleskog govornog područja, škola i učenje, slobodno vrijeme, sport, rekreacija, ekologija, stanovanje, posao tradicionalni blagdani.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Normirani oblici jezičnog ponašanja-formalni i neformalni.

Komunikacijski uzorci ovise o situacijama koje se javljaju u razredu.

FONOLOŠKE I ORTOGRAFSKE OSOBINE

Fonetske vježbe u vezi s fonemima koji učenicima čine osobite teškoće.

Osnovni obrasci intonacije rečenice.

Pravilno interpretiranje samostalnih cjelina.

VOKABULAR

Izbor i uvođenje novih riječi ovisi o komunikacijskom kontekstu, potrebama učenika.

GRAMATIKA

Ponavljanje, sistematiziranje i proširivanje gramatičkih sadržaja iz prethodnog razreda.

Zamjenice

Refleksivne, posvojne, neodređene.

Glagoli

Present perfect tens.

Perfect tens-simple i continuos.

Future perfect tens.

Pridjevi

Comparison of equaliti.

Prilozi

Tvorba priloga načina-položaj u rečenici.

Članovi

Uporaba određenog i neodređenog člana.

Prijedlozi

Za vrijeme, mjesto i pravac, uzrok.

Rečenica

Upravni i neupravni govor.

Red riječi u rečenici.

Slaganje vremena.

Zavisnosložene rečenice.

TREĆI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

KULTURA I CIVILIZACIJA

Teme iz kulture i civilizacije zemalja engleskog govornog područja, škola i učenje, slobodno vrijeme, sport, rekreacija, ekologija, stanovanje, posao tradicionalni blagdani.

Produbljivanje i proširivanje tema iz prethodnog razdoblja, rad s raznim vrstama pisanih tekstova.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Normirani oblici jezičnog ponašanja-formalni i neformalni.

FONOLOŠKE I ORTOGRAFSKE OSOBINE

Fonetske vježbe u vezi s fonemima koji učenicima čine osobite teškoće.

Osnovni obrasci intonacije rečenice.

Pravilna intonacija i ritam rečenice.

VOKABULAR

Izbor i uvođenje novih riječi ovisi o komunikacijskom kontekstu, potrebama učenika.

GRAMATIKA

Ponavljjanje, sistematiziranje i proširivanje sljedećih gramatičkih sadržaja.
Tenses-ponavljanje.
Slaganje vremena.
Pogodbene rečenice.
Pasivne rečenice.
Phrasal verbs.

ČETVRTI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

KULTURA I CIVILIZACIJA

Teme iz kulture i civilizacije zemalja engleskog govornog područja, škola i učenje, slobodno vrijeme, sport, rekreacija, ekologija, stanovanje, posao tradicionalni blagdani.

Produbljivanje i proširivanje tema iz prethodnog razdoblja, rad s raznim vrstama pisanih tekstova.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Normirani oblici jezičnog ponašanja-formalni i neformalni.

Razgovori, rasprave, simulacije, izvješćivanja, obrazlaganja o pojedinim temama.

FONOLOŠKE I ORTOGRAFSKE OSOBINE

Fonetske vježbe u vezi s fonemima koji učenicima čine osobite teškoće.

Osnovni obrasci intonacije rečenice.

VOKABULAR

Izbor i uvođenje novih riječi ovisi o komunikacijskom kontekstu, potrebama učenika.

GRAMATIKA

Ponavljjanje, sistematiziranje i proširivanje gramatičkih sadržaja.
Glagolska vremena-ponavljanje.
Slaganje vremena.
Pogodbene rečenice.

Pasivne rečenice.
Odnosne rečenice.

NJEMAČKI JEZIK

PRVI RAZRED

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

KULTURA I CIVILIZACIJA

Život u školi, kuća i obitelj, prirodne ljepote Hrvatske i zemalja njemačkog govornog područja, blagdani i neki značajniji datumi.

Situacije vezane za boravak u stranoj zemlji.

Situacije iz života mladih.

Adaptirani tekstovi iz njemačke suvremene književnosti.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Normirani oblici jezičnog ponašanja, formalni i neformalni.

Traženje i davanje uputa.

Izražavanje i prenošenje zapovijedi, zabrana.

FONOLOŠKE I ORTOGRAFSKE OSOBINE

Fonetske vježbe u vezi s fonemima koji učenicima čine osobite teškoće.

VOKABULAR

Vokabular iz osnovne škole proširuje se i prilagođuje zrelosti učenika ove dobi.

Riječi su iz svakodnevnih situacija bliskih učenicima.

GRAMATIKA

Ponavljanje, sistematiziranje i proširivanje sljedećih gramatičkih sadržaja:

MORFOLOGIJA

Imenice

Rod, deklinacija svih imenica, vrste imenica.

Deklinacija tuđica.

Član

Određeni i neodređeni.

Uporaba i izostavljanje.

Pridjevi

Uporaba i deklinacija.

Deklinacija komparativa i superlativa.

Zamjenice

Deklinacija svih vrsta zamjenica.

Glagoli

Aktiv i pasiv.

Konjuktiv prezenta i preterita.

Brojevi, prilozi, prijedlozi.

SINTAKSA

DRUGI RAZRED

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

KULTURA I CIVILIZACIJA

Život u školi, kuća i obitelj, prirodne ljepote Hrvatske i zemalja njemačkog govornog područja, blagdani i neki značajniji datumi.

Situacije vezane za boravak u stranoj zemlji.

Situacije iz života mladih.

Adaptirani tekstovi iz njemačke suvremene književnosti.

Ovisnost i zdravlje, ekologija, .

Priče, legende, basne, anegdote.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Normirani oblici jezičnog ponašanja, formalni i neformalni.

Uvježbavanje frazeologije i idioma.

FONOLOŠKE I ORTOGRAFSKE OSOBINE

Progredijentna rečenična intonacija.

Rastavljanje riječi.

Naglašavanje jednostavnih rečenica, složenica, smislenih skupova i intonacija rečenice.

VOKABULAR

Vokabular se proširuje riječima osobitog značenja.

Idiomatski izrazi u danim situacijskim kontekstima.

GRAMATIKA

Ponavljjanje, sistematiziranje i proširivanje sljedećih gramatičkih sadržaja:

MORFOLOGIJA

Imenice

Deklinacija imenica izvedenih od pridjeva.

Složene imenice i njihov rod.

Deminutivi.

Član

Uporaba određenog, neodređenog i nultog člana.

Pridjevi

Pridjev kao imenica.

Stupnjevanje pridjeva.

Predikativna uporaba pridjeva.

Zamjenice

Deklinacija neodređenih zamjenica.

Glagoli

Pasiv.

Imperativ.

Pluskvamperfekt.

Konjuktiv.

Kondicional.

Futur II.

Particip prezenta i perfekta.

SINTAKSA

Zavisne rečenice.

Neupravni govor.

TREĆI RAZRED

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje

KULTURA I CIVILIZACIJA

Život u školi, kuća i obitelj, prirodne ljepote Hrvatske i zemalja njemačkog govornog područja, blagdani i neki značajniji datumi.

Situacije vezane za boravak u stranoj zemlji.

Situacije iz života mladih.

Adaptirani tekstovi iz njemačke suvremene književnosti.

Ovisnost i zdravlje, ekologija.
Priče, legende, basne, anegdote.
Izvori energije, svijet kompjutora.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Izbor iz jezičnih funkcija odgovarajućih situacija.
Normirani oblici jezičnog ponašanja, formalni i neformalni.
Uvježbavanje frazeologije i idioma.

VOKABULAR

Riječi su sve posebnije iz znanosti, kulture.
Odgovarajući idiomatski izrazi.

GRAMATIKA

Ponavljanje i proširivanje temeljnih gramatičkih sadržaja.
Sadržaji se obrađuju uvijek povezano s tekstem.
Particip prezenta i perfekta kao prošireni atribut.
Modalni glagoli u perfektu i konjunktivu pluskvamperfekta.

ČETVRTI RAZRED

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

KULTURA I CIVILIZACIJA

Život u školi, kuća i obitelj, prirodne ljepote Hrvatske i zemlja njemačkog govornog područja, blagdani i neki značajniji datumi.

Situacije vezane za boravak u stranoj zemlji.

Situacije iz života mladih.

Adaptirani tekstovi iz njemačke suvremene književnosti.

Ovisnost i zdravlje, ekologija.

Priče, legende, basne, anegdote.

Izvori energije, svijet kompjutora.

Proširivanje znanja o zemljama njemačkog govornog područja.

Kulturna dostignuća: književnost, glazba, kiparstvo slikarstvo, tehnika, sport.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Razvijanje vještina koje su se uvježbavale u prethodnim razdobljima.

VOKABULAR

U vokabular se uvode posebne nomenklature pojedinih struka i grana.

GRAMATIKA

Ponavljjanje i proširivanje morfologije i sintakse.

Recepcija i produkcija zahtjevnijih tekstova.

STRANI JEZIK (II.)

TALIJANSKI JEZIK

PRVI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

KULTURA I CIVILIZACIJA

Obitelj i njezini članovi, rodbinski odnosi, stan i stanovanje, život u kući.

Osobna higijena, obroci, slobodno vrijeme.

Izricanje sata, odlasci na more, planinu, ples, kino.

Promet u gradu, telefoniranje.

Prigodni blagdani kod nas i u Italiji.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Pozdravi i uspostavljanje kontakta na formalnoj i neformalnoj razini.

Zahvaljivanje.

Traženje i davanje informacija o sebi i svojoj obitelji.

Telefonski razgovor.

FONOLOŠKE I ORTOGRAFSKE OSOBINE

Usvajanje fonološkog sustava talijanskog jezika.

Usvajanje značajki talijanske grafije.

Usvajanje rečeničnog ritma i akcenta.

VOKABULAR

Odabir leksika uvjetovan je izborom tematskih sadržaja.

GRAMATIKA

Član

Određeni i neodređeni član i njegova uporaba.

Zamjenice

Osobne zamjenice - naglašene i nenaglašene.

Imenice

Muški i ženski rod, jednina i množina.

Pridjevi

Muški i ženski rod, jednina i množina.

Brojevi

Glavni i redni brojevi.

Glagoli

Prezent, imperativ.

Perfekt, imperfekt.

Futur.

Prijedlozi

Padežni prijedlozi i njihova uporaba.

Prilozi

Vremena, mjesta.

DRUGI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

KULTURA I CIVILIZACIJA

Škola, život u škol, školski sustav u nas i u Italiji.

Kupovanje.

Banka i mjenjačnica.

Promet i prometala, putovanje.

Osnove zemljopisa Italije, obrada jednog talijanskog grada.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Pozdravi i uspostavljanje kontakta na formalnoj i neformalnoj razini.

Zahvaljivanje.

Opisivanje događaja, narativni stil.

FONOLOŠKE I ORTOGRAFSKE OSOBINE

Posebnu pozornost valja obratiti na jezičnu tečnost i ispravnost u izgovoru te točnost u pismenom izrazu.

VOKABULAR

Odabir leksika uvjetovan je izborom tematskih sadržaja.

GRAMATIKA

Član

Ponavljjanje i sistematizacija prve godine.

Zamjenice

Osobne zamjenice - naglašene i nenaglašene.

Združeni oblici osobnih zamjenica.

Imenice

Tvorba imenica ženskog roda.

Pridjevi

Pravilno i nepravilno stupnjevanje, posvojni pridjevi.

Brojevi

Glavni i redni brojevi, računske operacije.

Glagoli

Kondicional prezenta.

Gerund.

Konjuktiv prezenta.

Prijedlozi

Padežni prijedlozi i njihova uporaba s članom ili bez.

Prilozi

Stupnjevanje načinskih priloga.

TREĆI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

KULTURA I CIVILIZACIJA

Ustroj slobodnog vremena.

Situacije vezane za boravak u stranoj zemlji.

Situacije iz života mladih.

Sredstva javnog priopćavanja.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

- Traženje usluge i informacije.
- Pravila uljudne rasprave.
- Prihvatanje ili odbijanje prijedloga.

FONOLOŠKE I ORTOGRAFSKE OSOBINE

Posebnu pozornost valja obratiti na jezičnu tečnost i ispravnost u izgovoru te točnost u pismenom izrazu.

VOKABULAR

Odabir leksika uvjetovan je izborom tematskih sadržaja.

GRAMATIKA

Član

Sistematiziranje uporabe člana.

Zamjenice

Združeni oblici osobnih zamjenica, nenaglašanih.

Imenice

Imenice s posebnim oblicima za množinu i ženski rod.

Pridjevi

Stupnjevanje, sistematizacija.

Glagoli

- Pluskvamperfekt.
- Konjuktiv imperfekta.
- Slaganje vremena.
- Bezlični glagoli.

ČETVRTI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

JEZIČNE VJEŠTINE

Slušanje, govorenje, čitanje, pisanje, prevođenje.

KULTURA I CIVILIZACIJA

- Škola, život u školi, školski sustav u nas i u Italiji.
- Kupovanje.
- Banka i mjenjačnica.
- Promet i prometala, putovanje.

Problem zapošljavanja u Italiji i u nas.
Italija i njena regionalna podjela.

KOMUNIKACIJSKI UZORCI

Izricanje osobnog gledišta i mišljenja.

FONOLOŠKE I ORTOGRAFSKE OSOBINE

Sistematizacija i uvježbavanje.

VOKABULAR

Odabir leksika uvjetovan je izborom tematskih sadržaja.

Podjela na aktivan i pasivan leksik.

GRAMATIKA

Sistematizacija već obrađene građe.

Utvrđivanje.

Aorist.

Futur II.

Pasivna konstrukcija rečenice.

Upravni i neupravni govor.

LATINSKI JEZIK

Nastava iz latinskog jezika provodi se u prvom i drugom razredu po jedan sat tjedno, te se u te dvije godine obradi gradivo predviđeno za prvi razred gimnazije

PRVI RAZRED

TJE DAN	TEMA	CIVILIZACIJA	GRAMATIKA
1	Tko je govorio latinski?	Rimljani i latinski jezik	Glasovni sustav latinskog jezika
2	Tko je govorio latinski?	Latinica i njen razvoj	Glasovni sustav, pismo, pravopis i izgovor
3	Tko je govorio latinski?	Ponavljjanje i utvrđivanje gradiva	

4	Rimljani u našem zavičaju	Naši krajevi pod rimskom vlašću	Rečenica padeži i deklinacija: N, A n, a; a-, o- i u-dekl. 1. i 2. konjugacija
5	Rimljani u našem zavičaju	Ponavljanje i utvrđivanje gradiva	
6	Rim - antičko središte	Najstarije priče i legende u Rimu	G i g a-, o-, i u-dekl; 3. lice sg i pl. 3. i. 4. konjugacija
7	Rim - antičko središte	Ponavljanje i utvrđivanje gradiva	
8	Rim - antičko središte	Najstarija povijest Rima	Ab, D, ab, d, a-, o-, i u-dekl; est, sunt
9	Rim - antičko središte	Ponavljanje i utvrđivanje gradiva	
10	Rim - antičko središte	Razvoj Rima	V i v a-, o-, i u-dekl; Na -er, domus, 2. lice sg. i pl. Imp.
11	Rim - antičko središte	Ponavljanje i utvrđivanje gradiva	
12	Rim - antičko središte	Građevine u Rimu i rimskim naseljima u nas	Neutra o- i u- dekl. Pridjevi a- i o- dekl. 1. i 2. lice sg i pl. prez
13	Rim - antičko središte	Ponavljanje i utvrđivanje gradiva	
14	Život u velegradu	Ulice i trgovi, rimski Forum	3. i 5. dekl. bez V i v; Ind. imp. akt.
15	Život u velegradu	Ponavljanje i utvrđivanje gradiva	
16	U krugu obitelji	Rimska obitelj	V i v 3. i 5. dekl Neutra 3. dekl, II., inf. prez. akt
17	U krugu obitelji	Život robova	Pridjevi 3. dekl; prez. akt
18	U krugu obitelji	Ponavljanje i školska zadaća	

DRUGI RAZRED

TJE DAN	TEMA	CIVILIZACIJA	GRAMATIKA
1	U krugu obitelji Na ulicama velegrada	Dječje igre, izobrazba, odgoj, brak, jela i pića u Rimu	Nepravilne imenice, Ind.prez. i impf. pas, Inf. prez. pas
2	U krugu obitelji Na ulicama velegrada	Ponavljjanje i utvrđivanje gradiva	
3	Robovi i umjetnici	Pogrebi i grobovi, muška odjeća i obuća	Fut. Aktivni esse: 1. i 2. komp. pridjeva
4	Robovi i umjetnici	Ženska odjeća, obrt, industrija i umjetnost	Fut. Akt. 3.i 4. konjug. Futur pasivni,
5	Robovi i umjetnici	Ponavljjanje i utvrđivanje gradiva	
6	Latinski jezik	Latinski u Italiji	Osobne i posvojne zamjenice, esse, fio
7	Latinski jezik	Ponavljjanje i utvrđivanje gradiva	
8	Latinski jezik	Širenje latinskog jezika	Suus, sua, quis, quid
9	Latinski jezik	Ponavljjanje i utvrđivanje gradiva	
10	Zemlja Italija	Antička i današnja Italija	Pokazne zamjenice
11	Zemlja Italija	Ponavljjanje i utvrđivanje gradiva	
12	Ratovi i osvajanja	Kratak pregled rimske povijesti	Qui, aliquis,nemo, nihil, zamj. pridjevi
13	Ratovi i osvajanja	Ponavljjanje i utvrđivanje gradiva	
14	Trgovci putuju svijetom	Trgovina i gospodarstvo rimske države	Glavni i redni brojevi
15	Trgovci putuju svijetom	Ponavljjanje i školska zadaća	
16	Trgovci putuju svijetom	Poštanska služba	Prijedlozi s akuzativom
17	Trgovci putuju svijetom	Pomorski putovi	Prijedlozi s ablativom
18	Trgovci putuju svijetom	Ponavljjanje i utvrđivanje gradiva	

LIKOVNA UMJETNOST

PRVI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

SADRŽAJI

Pojedinac i okolina
Predmet
Fotografija: svjetlost
Fotografija: prostor u plohi
Fotografija: “odlučni trenutak”
Film
Crtež
Slikarstvo: oblikovanje plohe
Slikarstvo: boja
Slikarstvo: prostor u plohi
Slikarstvo: ikonografija
Skulptura: odnos površina i boja, odnos materijala i oblika, oblikovanje mase i prostora, namjene, materijali i konstrukcije
Arhitektura
Odnos između arhitekture, skulpture i slike
Urbanizam
Svijet u kojem živimo
Mnogoosjetilno doživljavanje svijeta

DRUGI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

SADRŽAJI

Pretpovijest: starije kameno doba, mlađe kameno doba, metalno doba
Drevne civilizacije: Mezopotamija
Antička Grčka: polis, arhitektura, skulptura, slikarstvo
Antički Rim: urbanizacija Europe, arhitektura, skulptura, slikarstvo
Kasnoantička umjetnost
Predromanika
Starohrvatska umjetnost: arhitektura, skulptura, slikarstvo i pismo
Srednjobizantska umjetnost

Islamska umjetnost
Relativnost povijesnog vremena i prostora

TREĆI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

SADRŽAJI

Romanika: arhitektura, skulptura, slikarstvo
Gotika: arhitektura, skulptura, slikarstvo
Renesansa: arhitektura, skulptura, slikarstvo
Manirizam
Barok: arhitektura, skulptura, slikarstvo
Rokoko i klasicizam
Industrijska revolucija i urbanizam
Arhitektura 19. stoljeća
Romantizam
Realizam i fotografija
Impresionizam, ekspresionizam, simbolizam
Secesija

ČETVRTI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

SADRŽAJI

Umjetnost prve polovice 20. stoljeća
Revolucija stilova
Arhitektura do prvoga svjetskog rata
Arhitektura između dva rata
Industrijski dizajn
Film
Umjetnost druge polovice 20. stoljeća
Slikarstvo i skulptura
Arhitektura
Urbanizam
Zaštita okoliša
Vizualne komunikacije
Dizajn

Zaštita spomenika
Muzeologija
Povijest umjetnosti
Teorija umjetnosti
Pojedinaac u vremenu i prostoru

PSIHOLOGIJA

TREĆI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

SADRŽAJI

Psihologija kao znanost
Biološke osnove ponašanja
Percepcija
Motivacija i emocije
Učenje i pamćenje
Teme iz razvojne psihologije
Ličnost
Inteligencija i stvaralaštvo
Teme iz socijalne psihologije

Osobita je zadaća nastave psihologije sustavno prenošenje učenicima humanističkog pogleda na svijet i društvo.

FILOZOFIJA

ČETVRTI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

SADRŽAJI

Uvod u filozofiju
Kozmološko razdoblje grčke filozofije
Antropološko razdoblje grčke filozofije
Sistemske razdoblje grčke filozofije
Etičko razdoblje helenističko-rimske filozofije

Kršćanstvo i filozofija srednjeg vijeka
Filozofija renesanse
Empirizam i racionalizam
Filozofija prosvjetiteljstva
Njemački klasični idealizam
Raspad sustava
Pozitivizam
Pragmatizam
Fenomenologija i ontologija
Filozofija egzistencije

POVIJEST

PRVI RAZRED

UVOD U UČENJE POVIJESTI

Uvod u povijest
Povijest kao znanost i nastavni predmet

ŽIVOT I KULTURA LJUDI U PRAPOVIJESNO DOBA

Čovjek u razdoblju starijeg i srednjeg kamenog doba
Čovjek u razdoblju mlađeg kamenog doba
Čovjek u razdoblju starijeg i mlađeg kamenog doba na današnjem tlu
Hrvatske
Metalno doba, problem prijelaznog razdoblja

STARI VIJEK

DRŽAVE I NARODI STAROG ISTOKA-ŽARIŠTA VISOKIH KULTURA

Egipatska država
Mezopotamija
Židovi, Feničani - Mediteranska prednja Azija
Iransko visočje
Daleki Istok - Indija, Kina

ŽIVOT I KULTURA STARIH GRKA

Dolazak Grka - Egejski svijet
Promjene u životu Grka - razdoblje velike kolonizacije

Sparta i Atena - središnji gradovi stare Grčke
Kultura i umjetnost u starih Grka
Grčko-perzijski ratovi
Periklovo doba - zlatno doba Atene
Propast Atene - peloponeski rat
Znanost i umjetnost četvrtog stoljeća
Helenističko doba: Aleksandar Veliki i raspad njegove države
Helenizam i njegova kultura

ŽIVOT I KULTURA STARIH RIMLJANA - RIMSKA DRŽAVA

DOBA RIMSKE REPUBLIKE

Apeninski poluotok i njegovi stanovnici: Etrušćanska vlast
Počeci i uspon Rima
Ustrojstvo rimske republike
Punski ratovi
Rim i njegov uspon u doba republike
Društvene suprotnosti i sukobi: Pokušaj reformi
Doba građanskih ratova: Prvi i drugi trijumvirat
Prvi poznati narodi na tlu današnje Hrvatske potkraj rimske republike

DOBA RIMSKOG CARSTVA

Car August i njegovo doba: Rođenje Isusa Krista
Carstvo u prva dva stoljeća - doba uspona
Društvene prilike u Rimskom carstvu - Pax Romana
Kasno doba carstva: Širenje kršćanstva i progoni
Dioklecijan i Kostantin - preobrazba carstva
Širenje kršćanstva na današnjem hrvatskom tlu u doba Rimljana
Nazadovanje Rimske države i kulture
Stari Germani
Huni i seobe naroda
Pad Zapadnog rimskog carstva
Sredozemni europski prostor oko 500. godine

DRUGI RAZRED

HRVATSKA I SVIJET

OD 5. DO POČETKA 18. STOLJEĆA

RANI SREDNJI VIJEK

EUROPA, SREDOZEMLJE I BLISKI ISTOK

U RANOM SREDNJEM VIJEKU

Seobe naroda, Europa pod naletom barbara

Islam i arapsko-islamska osvajanja

Bizantsko Carstvo

Karlo Veliki

Zapadni i Istočni Slaveni

Sveto Rimsko Carstvo Njemačkog Naroda: Papa Grgur VII.

HRVATSKA U RANOME SREDNJEM VIJEKU

Doseljenje Hrvata i organizacija države

Hrvatska - neovisna i priznata europska država

Hrvatsko kraljevstvo. Tomislav

Procvat Hrvatske u doba Petra Krešimira IV. i Dmitra Zvonimira

Razvoj kulture u doba narodnih vladara

RAZVIJENI I KASNI SREDNJI VIJEK

EUROPA U RAZVIJENOM SREDNJEM VIJEKU

Društveni i gospodarski razvoj

Križarski ratovi u svijetu i odjeci u Hrvatskoj

Bizant i balkanske zemlje

Zemlje europskog Zapada i Sredozemlja

Zapadnoslavenske i Istočnoslavenske zemlje

Uspon Osmanskog carstva

Religiozno socijalni pokreti na kršćanskom Zapadu

HRVATSKA U RAZVIJENOM SREDNJEM VIJEKU

Dinastičke promjene - dolazak Arpadovića

Novo dinastičke borbe - dolazak Anžuvina

Društveno-politička previranja, gubitak Dalmacije

Turske provale u Hrvatsku, organizacija otpora

Srednjovjekovna bosanska država

Društveni i gospodarski odnosi hrvatskog srednjovjekovlja

Kultura u Hrvata

USUSRET NOVOM VIJEKU

RAZDOBLJE VELIKIH ZEMLJOPISNIH OTKRIĆA

Svijet u osvit novoga doba
Velika zemljopisna otkrića
Renesanse i humanizam
Apsolutne monarhije na europskom Zapadu
Ostale zapadnoeuropske zemlje
Protestantska reforma i katolička obnova

HRVATSKA U NOVOM VIJEKU

Sabor u Cetinu: Hrvatska među zemljama habsburške krune
Hrvatska u doba najveće turske opasnosti
Zrinsko-frankopanski otpor centralizmu i apsolutizmu Beča
Hrvatska područja i stanovništvo za vrijeme mletačke i osmanske vlasti:
Dubrovnik - oaza slobode
Bosna za vrijeme turskog vladanja
Oslobođenje hrvatskih krajeva od turske vlasti
Kulturni razvoj u Hrvata u 16. i 18. stoljeću
Institucije i simboli hrvatske državnosti

TREĆI RAZRED

HRVATSKA I SVIJET 18. I 19. STOLJEĆU

SVIJET I EUROPA U 18. STOLJEĆU

Doba dvorskog apsolutizma, prosvjetiteljstvo
Velika Britanija i Francuska u 18. stoljeću
Njemačko carstvo: Uspon Pruske
Istočnoeuropske zemlje: Rusija, Poljska
Postanak Sjedinjenih Američkih Država

HRVATSKA U 18. STOLJEĆU

Stanje u Hrvatskoj na početku 18. stoljeća
Gospodarska obnova u Hrvatskoj
Utjecaj i reforme u dvorskog apsolutizma u doba Marije Terezije
Apsolutističke reforme i vladanja Josipa II.
Hrvatski krajevi pod austrijsko-mletačkom i mletačkom vlašću
Bosna i Hercegovina za vrijeme osmanske vlasti
Kultura i znanost u Hrvata

EUROPA U DOBA USPONA GRAĐANBSKOG DRUŠTVA DO SREDINE

19. STOLJEĆA

- Francuska revolucija do donošenja ustava
- Francuska od 1791. do jakobinske diktature i proglašenja carstva
- Osvajački ratovi i slom Napoleona
- Liberalizam i nacionalni pokreti do 1848.
- Revolucije u Europi 1848. i 1849. godine
- Osmansko carstvo i islamsko pitanje

HRVATSKA U PRVOJ POLOVICI 19. STOLJEĆA

- Hrvatska u vrijeme Napoleonovih ratova
- Austrijska u južnoj i zapadnoj Hrvatskoj
- Dopreporodno doba
- Hrvatski narodnim preporod
- Ban Josip Jelačić

SVIJET I EUROPA U DRUGOJ POLOVICI 19. STOLJEĆA

- Doba tehničkih otkrića i novi izvori energije
- Srednja Europa, Italija, Njemačka
- Istočna i jugoistočna Europa
- Zapadna Europa: Engleska, Francuska
- Sjedinjene Američke Države u drugoj polovici 19. Stoljeća
- Prvi vatikanski sabor. Crkva i radništvo
- Austrijsko-ugarska nagodba, dualizam vlasti
- Istočno pitanje i balkanske države

HRVATSKA U DRUGOJ POLOVICI 19. STOLJEĆA

- Hrvatska u osvit modernog doba
- Hrvatska nakon obnove ustavnog stanja
- Političke borbe i njihovi nositelji
- Hrvatsko-ugarska nagodba
- Narodni preporod Hrvata u južnoj i zapadnoj Hrvatskoj
- Hrvatska postaje moderna država, Ban Ivan Mažuranić
- Ukidanje hrvatsko-slavonske vojne granice i njezin povratak pod vlast
- Hrvatskog sabora i bana: pojačana mađarizacija
- Hrvatska u vrijeme bana Khuena Hedervarya
- Stanje u Bosni i Hercegovini
- Hrvati u prekomorskim zemljama
- Politički pokreti i stranke u Hrvatskoj,
- Stanje uoči Prvog svjetskog rata

ČETVRTI RAZRED

HRVATSKA I SVIJET U 20. STOLJEĆU

HRVATSKA I SVIJET NA POČETKU 20. STOLJEĆA

- Europa i svijet uoči Prvog svjetskog rata
- Tehnika, znanost, film i sport početkom 20. stoljeća
- Hrvatsko pitanje u predaneksijskom razdoblju
- Političke i gospodarske prilike u hrvatskim zemljama uoči Prvog svjetskog rata
- Hrvati u dijaspori

HRVATSKA I SVIJET ZA VRIJEME PRVOG SVJETSKOG RATA

- Prvi svjetski rat: Uzroci i povod, Londonski ugovor
- Tijek Prvog svjetskog rata
- Hrvatska u vrijeme Prvog svjetskog rata

HRVATSKA I SVIJET IZMEĐU DVAJU SVJETSKIH RATOVA

RAZDOBLJE DO VELIKE GOSPODARSKE KRIZE

- Hrvatska ulazi u sastav države Slovenaca, Hrvata i Srba
- Uključivanje Hrvatske u Kraljevstvo SHS
- Promijenjeno stanje i novi odnosi u Europi i izvan nje
- Početni izrazi nezadovoljstva Hrvata u Kraljevstvu SHS
- Djelovanje najveće hrvatske političke stranke
- Ostale političke stranke u Hrvatskoj: Gospodarsko stanje
- Zbivanja u Europi i svijetu
- Radićev nacionalni pokret
- Atentat u Narodnoj skupštini u Beogradu

HRVATSKA I SVIJET U DOBA VELIKE GOSPODARSKE KRIZE I NAKON NJE

- Europa i svijet u doba velike gospodarske krize
- Hrvati u vrijeme monarhističke diktature
- Režimska nasilje i otpori Hrvata
- Hrvati pod teretom centralizma i velikosrpske hegemonije
- Međunarodne napetosti, suprotnosti i sukobi u svijetu
- Banovina Hrvatska
- Znanost, film, radio, televizija i sport

HRVATSKA I SVIJET ZA VRIJEME DRUGOG SVJETSKOG RATA

Od napada na Poljsku do osvajanja Grčke

Nezavisna Država Hrvatska

Stanje na bojištima i ostala zbivanja u svijetu 1941. - 1943.

Otpor antifašističke Hrvatske

Jačanje i uspjesi sila antifašističke koalicije

Hrvatska država u sklopu jugoslavenske federacije

Pobjeda udruženih antifašističkih snaga

Hrvatska u vrijeme završetka i neposredno nakon završetka Drugog svjetskog rata

PRILIKE U SVIJETU I U HRVATSKOJ 1945. - 1989.

Poslijeratno stanje i međunarodni ugovori

Svijet između “hladnog rata” i “ravnoteže straha”

Hrvatska u okovima sustava druge Jugoslavije

Tehnika, znanost, kultura i šport u svijetu i u Hrvatskoj 1945. - 1989.

DOBA NAJNOVIJIH PROMJENA U SVIJETU I U HRVATSKOJ

Raspadanje socijalističkih sustava u Europi

Nastanak samostalne i suverene hrvatske države

ZEMLJOPIS

Nastava iz zemljopisa provodi se u prvom i drugom razredu po jedan sat tjedno dvije godine.

CILJ NASTAVE

Cilj je nastave zemljopisa da učenici upoznaju i zavole svoju domovinu, da steknu osnovno znanje o Zemlji, da upoznaju gospodarska, društvena i kulturna obilježja suvremenog svijeta i uoče nužnost međusobne suradnje i solidarnosti u svijetu.

ZADACI NASTAVE

Omogućiti učenicima da steknu osnovno znanje o Zemlji.

Omogućiti učenicima da prošire osnovna znanja o zemljopisnoj karti i naviknuti ih da upotrebljavaju kartu i atlas u svakodnevnom životu.

Osposobiti učenike za promatranje i upoznavanje promjena u zemljopisnoj stvarnosti.

Upoznati učenike s zemljopisnom stvarnošću u prostoru Hrvatske kako bi uočili njen položaj i ulogu u suvremenom svijetu.

Stalnom aktualizacijom zemljopisnih nastavnih sadržaja razvijati u učenicima interes za kontinuiranim praćenjem zemljopisne stvarnosti u zemlji i u svijetu te potrebu za samostalnim učenjem i permanentnim zemljopisnim obrazovanjem.

PRVI RAZRED

NASTAVNE CJELINE

- Osnovi prirodnog i društvenog zemljopisa.
- Gibanja Zemlje i njihovo zemljopisno značenje.
- Prirodna obilježja Zemljine površine.
- Reljef Zemlje.
- Klima.
- Vode na zemlji.
- Tlo i vegetacijski pokrov.
- Stanovništvo kao faktor razvoja i prostorne organizacije.
- Naselja i oblici naseljenosti.
- Ljudske djelatnosti i njihova obilježja.

DRUGI RAZRED

NASTAVNE CJELINE

- Prostor i položaj Republike Hrvatske.
- Reljefna i geomorfološka obilježja kao faktor prostorne organizacije i prostornog razvoja.
- Klimatska, pedološka i vegetacijska obilježja kao faktor gospodarskog razvoja.
- Hidrografske osobitosti.
- Demografska obilježja Republike Hrvatske.
- Naselja i oblici naseljenosti.
- Gospodarska obilježja Hrvatske.

ETIKA

PRVI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

ČOVJEK - BIĆE SUSRETA

Teme:

- Čovjek i zbilja.
- Čovjek - biće slobode i odgovornosti.
- Savjest.
- Život i orijentacija.
- Čovjek kao religiozno biće.
- Orijentacija u vlastitom kulturnom okružju.

DRUGI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

TRAGANJE ZA ISTINOM

Teme:

- Religioznost i nereligioznost.
- Pojavni oblici religije u prošlosti i sadašnjosti.
- Pojava Isusa Krista i njegov nauk.
- Povijest i sadašnjost Katoličke crkve u Hrvata.
- Pravoslavlje.
- Protestantizam.
- Židovstvo.
- Islam.
- Istočne religije.
- Suživot vjerskih zajednica.

TREĆI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

SMISAO LJUDSKOG DJELOVANJA

Teme:

- Religija, moral, etika.
- Ljudsko iskustvo i filozofijski uvod u etiku.

Osnovni etički pojmovi.
Povijesni pregled etičkih učenja.
Etika i prirodne znanosti.
Politika i etika.
Pravednost i pravo.
Vrednote i njihovo oživljavanje.

ČETVRTI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

ŽIVOTNA PITANJA

Teme:

Moralnost kao problem,
Svijet mladih i njihov identitet,
Ljubav, spolnost, brak, obitelj,
Odgovornost pred životom,
Životni poziv i zanimanje,
Socijalni nauk Katoličke crkve,
Zagonetka smrti,
Shvaćanje mira i poimanje nade,

VJERONAUK

PRVI RAZRED

U POTRAZI ZA SMISLOM

Zašto živimo?
Tko sam ja?
Zlo i patnja.
Odnos života i smrti.
Živjeti kao protagonist.

ČOVJEK RELIGIOZNO BIĆE

Vjera - iskonska ljudska potreba.
Čovjek je po prirodi religiozan.
Razvoj religije.
Istočnjačke religije.

Monoteističke religije.
Potreba kršćanstva u odnosu na druge religije.

TAJNA STVARANJA - GOVOR ZNANOSTI I VJERE

Vjera i /ili znanost.
Postanak svijet a- znanstveni pristup.
Biblijski pristup stvaranju.
Čovjek - slika Božja.

OBJAVA I SVETO PISMO

Bog se otkriva čovjeku.
Biblija - pisana riječ Božja.
Cjelovito prenošenje objave.
Pristup Bibliji .
Biblija u životu kršćana.

ISUS KRIST -.VRHUNAC OBJAVE

Isus - povijesna osoba.
Isusov lik.
Navještaj kraljevstva Božjeg.
Isusovo otkupiteljsko djelo.
Isus Krist - pravi Bog i pravi čovjek.
Tko je Isus Krist za mene.

DRUGI RAZRED

CRKVA NASTAVLJA KRISTOVO DJELO

Božji naum spasenja i Crkva.
Prva crkva rođena od Duha.
Središnji događaji u povijesti Crkve.
Jedna crkva u mnoštvu Crkvi.
Jedinstvo i različitosti u Crkvi.
Laici.
Služba pastira i redovnici.
Marija - majka i uzor crkve.
Prva stoljeća.
Crkva u srednjem vijeku.
Crkva od 13. - 16. stoljeća.
Crkva od 17. -.19. stoljeća.

Crkva u 20. stoljeću.
Crkva u Hrvata danas.

MLADI U TRAGANJU ZA ŽIVOTNIM I RELIGIOZNYM IDENTITETOM

Mladi čovjek u hodu prema zrelosti.
Prijateljstvo.
Od zaljubljenosti do ljubavi.
Obiteljsko zajedništvo.
Prave vrijednosti a ne otuđenje.
Spasenje ili samospasenje.
Novi religiozni pokreti i sekte.
Mladi i sloboda.
Obilježja slobode.
Odgovorna sloboda.
Moć Isusove slobode.

SLOBODA I SAVJEST

Sloboda i savjest.
Vrste savjesti.

TREĆI RAZRED

ČOVJEK KAO MORALNO BIĆE

Čovjek je etično biće.
Čovjek i njegova sreća.
Izvori moralnosti.
Moralni zakon.

TEMELJI KRŠĆANSKE MORALNOSTI

Objavljeni zakon.
Kršćanski zakon ljubavi.
Pojam kršćanske moralnosti.

LJUBAV PREMA BOGU

Gospodinu Bogu svom se klanjaj i njemu jedinome služi.
Svetost imena Božjeg.
Poštivanje dana Gospodnjega.

ČOVJEK I NJEGOVO DOSTOJANSTVO - LJUBAV PREMA ČOVJEKU

- Poštivanje ljudskog života.
- Poštivanje dostojanstva osobe.
- Vrednovanje čovjeka kao muškarca i žene.
- Obitelj u Božjem naumu.
- Bračna ljubav.
- Odgovorno roditeljstvo.

ODNOS PREMA DRUGIM LJUDIMA I DRUŠTVU U KOJEM ŽIVIMO

- Socijalni nauk Crkve.
- Pravo na vlasništvo i odnos prema njemu.
- Pravda i solidarnost među narodima.
- Caritas.

ŽIVJETI U ISTINI

- Obveze prema istini.
- Istina će vas osloboditi.
- Društvo u službi istine.
- Katolički masmediji u Hrvatskoj.

ČETVRTI RAZRED

OBNOVLJENI ŽIVOT U KRISTU

- Znakovi i simboli u ljudskom životu.
- Božji govor znakovima.
- Isus Krist - Sakrament susreta Boga i čovjeka.
- Slavljenje i djelotvornost sakramenata.

SAKRAMENTI INICIJACIJE

- Istočni grijeh.
- Krštenje - novo rođenje u Kristu.
- Potvrda - rast u Duhu.
- Euharistija - sakrament ljubavi.
- Liturgijska godina.
- Liturgijski prostor.

SAKRAMENTI U SLUŽBI ZAJEDNICE

- Ženidba u Božjem planu.
- Sveti red.

SAKRAMENTI OZDRAVLJENJA

- Grijeh i obraćanje.
- Sakrament pomirenja.
- Pomazanje bolesnih.
- Smrt u svjetlu Kristova uskrsnuća.

LJUDSKI RAD I STVARALAŠTVO

- Zvanje i zanimanje.
- Briga za zajedničko dobro.

OSTVARENJE KRALJEVSTVA BOŽJEG

- Ostvarenje boljeg svijeta.
- Program Kristova djelovanja - Blaženstva.
- Punina Božjeg kraljevstva.

INFORMATIKA

CILJEVI I ZADAĆE

Cilj informatičke izobrazbe je stjecanje osnovne informatičke pismenosti, do razine rješavanja jednostavnijih problema u raznim problemskim situacijama, uz korištenje informatičke tehnologije.

SADRŽAJ PROGRAMA

Osnove arhitekture računala.

- Razvoj računala i njegova primjena.
- Pohranjivanje podataka i rad računala.
- Zapis i pohranjivanje podataka.
- Jezici niže razine.
- Software.
- Osnovni rad s računalom.
- Tekst procesor.
- Programski paket za rad na bazama podataka.
- Tablični proračuni i grafička prikazba podataka.
- Jezici za programiranje.
- Osnove programiranja.

DIDAKTIČKE UPUTE

Program informatike za izobrazbu izrađen je od devet cjelina, od kojih su prve četiri i deveta obvezatne, a ostale se biraju ovisno o mogućnostima škole i propisanoj satnici.

Znanje stečeno u ovom predmetu učenici bi trebali primjenjivati u izradi praktičkih zadataka.

Provjere znanja provoditi i na papiru i za strojem, ovisno o tome provjeravaju li se usvojena teorijska znanja ili dostignuća razina tehnike programiranja te uporaba paketa.

OPREMA PROGRAMA

Za ostvarivanje zadaća programa informatike potrebno je osigurati:

- specijaliziranu učionicu s računalima,
- kabinet za nastavnike.

Za uspješnu provedbu nastave informatike potrebna su nastavna sredstva:

- udžbenici,
- priručnici za rad s računalom i programskim paketima,
- zbirke zadataka,
- priručnik za nastavnike.

MATEMATIKA

PRVI RAZRED

Programska građa je umanjena zbog reduciranog broja sati, ali to se upotunjuje izbornom nastavom. Matematika slijedi program klasične gimnazije.

REDOVNA NASTAVA obuhvaća:

SKUP REALNIH BROJEVA

Skup realnih brojeva. Uredaj na skupu racionalnih brojeva. Smještanje racionalnih brojeva na pravac. Skup realnih brojeva. Brojevni pravac. Osnovna svojstva zbrajanja i množenja realnih brojeva, kvadrat i kub binoma, razlika kvadrata i razlika kubova, rastav na faktore, mjere i višekratnici, algebarski višekratnici, linearne jednadžbe i problemi prvog stupnja.

UREĐAJ U SKUPU REALNIH BROJEVA

Uređaj u skupu realnih brojeva, linearne nejednadžbe i sustav linearnih nejednadžbi s jednom nepoznanicom, apsolutna vrijednost realnog broja, formula za udaljenost točaka na brojevnom pravcu, jednadžbe i nejednadžbe s apsolutnim vrijednostima

KOORDINATNI SUSTAV U RAVNINI

Koordinatni sustav u ravnini, formula za udaljenost dviju točaka u koordinatnom sustavu, površine trokuta, polovište dužine, graf linearne i afine funkcije, sjecište dvaju pravaca i linearni sustav, problemi prvog stupnja s dvije nepoznanice.

POTENCIJE I KORIJENI

Računanje s potencijama istih i različitih baza, iracionalne jednadžbe, potencije s racionalnim eksponentima.

IZBORNA NASTAVA obuhvaća:

SUKLADNOST I SLIČNOST

Sukladnost trokuta, primjene sukladnosti, proporcionalnost, Talesov teorem, sličnost trokuta i primjene, homotetija, primjene na geometrijske konstrukcije,

POLINOMI I RACIONALNE FUNKCIJE

Pojam polinoma, zbrajanje, oduzimanje i množenje polinoma, dijeljenje polinoma, racionalne funkcije,

KRUŽNICA I KRUG, PRAVILNI POLIGONI

Opseg i površina kruga, duljina kružnog luka i površina kružnog isječka, Talesov teorem, primjene na geometrijske konstrukcije,

DRUGI RAZRED

Programska građa je umanjena zbog reduciranog broja sati, ali to se upotpunjuje izbornom nastavom. Matematika slijedi program klasične gimnazije

REDOVNA NASTAVA obuhvaća:

SKUP KOMPLEKSNIH BROJEVA

Kvadratna jednadžba, Formula za rješavanje kvadratne jednadžbe, skup kompleksnih brojeva, apsolutna vrijednost kompleksnog broja, dijeljenje kompleksnih brojeva

KVADRATNA JEDNADŽBA

Rješavanje kvadratnih jednadžbi, diskriminanta kvadratne jednadžbe, sustav linearne i kvadratne jednadžbe, problemi drugog stupnja.

POLINOM DRUGOG STUPNJA I NJEGOV GRAF

Pojam polinoma drugog stupnja, grafovi polinoma, kvadratne nejednadžbe,

TRIGONOMETRIJA PRAVOKUTNOG TROKUTA

EKSPONENCIJALNE I LOGARITAMSKE FUNKCIJE

Izračunavanje potencije, formule za logaritme produkata, potencije, kvocijenta i korijena, izračunavanje logaritama, eksponencijalne i logaritamske jednadžbe.

IZBORNA NASTAVA obuhvaća:

Opseg i površina geometrijskih likova,
Poliedri i rotacijska tijela,

TREĆI RAZRED

Programska građa je umanjena zbog reduciranog broja sati, ali to se upotpunjuje izbornom nastavom. Matematika slijedi program klasične gimnazije

REDOVNA NASTAVA obuhvaća:

TRIGONOMETRIJSKE FUNKCIJE

Brojeva kružnica, definicija trigonometrijskih funkcija, parnost kosinusa, neparnost sinusa, periodičnost trigonometrijskih funkcija, određivanje vrijednosti trigonometrijskih funkcija, trigonometrijske jednadžbe i nejednadžbe.

PRIMJENE TRIGONOMETRIJE U GEOMETRIJI

Primjene trigonometrije pravokutnog trokuta u planimetriji, poučak o sinusima, poučak o kosinusima, primjene trigonometrije u planimetriji.

IZBORNA NASTAVA obuhvaća:

Grafički prikaz trigonometrijske funkcije, vektori.

ČETVRTI RAZRED

Programska građa je umanjena zbog reduciranog broja sati, ali to se upotpunjuje izbornom nastavom. Matematika slijedi program klasične gimnazije

REDOVNA NASTAVA obuhvaća:

BROJEVI

Skup kompleksnih brojeva, trigonometrijski zapis kompleksnog broja, binomne jednačbe, osnovni teorem algebre.

NIZOVI

Pojam niza, zadavanje niza, monotoni nizovi, omeđeni niz, limes niza, aritmetički niz, geometrijski niz, beskonačni geometrijski niz.

FUNKCIJE

Pojam funkcije, parne i neparne funkcije, periodične funkcije, kompozicija funkcije.

DERIVACIJA

INTEGRALI I PRIMITIVNA FUNKCIJA

OSNOVNI POJMOVI VJEROJATNOSTI

Slučajni pokusi.

Vjerojatnosni prostor.

Kombinatorika.

Uvjetna vjerojatnost.

IZBORNA NASTAVA obuhvaća:

Skup kompleksnih brojeva, trigonometrijski zapis kompleksnog broja, binomne jednačbe, problem izračunavanja površine.

TJELESNA I ZRAVSTVENA KULTURA

SVRHA I CILJ

Zdravlje normalan biopsihosocijalni rast i razvoj osnovni su preduvjeti za sve životne, radne, stvaralačke i kulturne čovjekove djelatnosti.

Zbog višestruke zavisnosti ljudskih osobina i sposobnosti razumljivo je da će najpovoljnija razvijenost motoričkih, funkcionalnih i morfoloških obilježja istodobno utjecati na čovjekovo zdravlje tj. na djelotvorniji rad svih organa i organskih sustava kao svojevrsnoj prepreci pojavi mnogih bolesti, a dogode li se, lakše se svladaju.

Tjelesna i zdravstvena kultura mora se temeljiti na razradbama kineziolozijske znanosti, posebice onoga dijela koji se odnosi na zakonitosti upravljanja procesima vježbanja.

Cilj je tjelesne i zdravstvene kulture zadovoljiti biopsihosocijalne čovjekove potrebe za kretanjem, povećati stvaralačke sposobnosti i prilagoditi se suvremenim uvjetima života i rada.

Zadaća je tjelesne i zdravstvene kulture, procesima tjelesnog vježbanja i priopćavanja, uspješno utjecati na:

1. Razvoj određenih osobina i sposobnosti, a time na promicanje zdravlja, radnu sposobnost i odgojnost.
2. Usvajanje motoričkih znanja različitih utiliteta.
3. Usvajanje teorijskih kinezioloških priopćenja.

Procesima tjelesnog vježbanja u svakom čovjeku treba razviti osobine, sposobnosti i motorička znanja znatno iznad razine koja bi se postigla ako na taj razvoj utječu samo biotički činitelji rasta i razvoja. Treba također stvoriti stalnu naviku bavljenja športom radi kvalitetne športske rekreacije za dugoga razdoblja.

Potrebno je steći i solidna teorijska znanja i to:

1. O utjecaju procesa vježbanja na ljudsko organizam u cjelini i na pojedine organske sustave.
2. Osnovna znanja o načinu planiranja, programiranja i nadzora procesa vježbanja.
3. Znanja o načinu treniranja, osobito u športovima kojima su se pojačano bavili.

PROGRAMSKA GRAĐA

OSNOVNI PROGRAM

Sadržaji osnovnog programa određuju se po slobodnom izboru polaznika za pojedine kineziološke djelatnosti. Mjerila za izbor programskih sadržaja određena su:

- zdravstvenim stanjem, morfološkim značajkama, funkcionalnim sposobnostima vitalnih organa te psihosocijalnim potrebama svakog učenika,
- motivima i zanimanjem polaznika za pojedine sadržaje,
- razinama usvojenosti teorijskih i motoričkih kinezioloških izvješća,
- utilitarnim vrijednostima pojedinih sadržaja u svakodnevnom radu i životu,
- materijalnim, kadrovskim i drugim mogućnostima škole.

Programski sadržaji koji su u ulozi ostvarivanja određenog cilja i zadaće, mogu se sastaviti iz skupina kinezioloških djelatnosti. To su:

1. - atletika
  - športska gimnastika
  - ples
  - ritmičko-športska gimnastika
  - borilački sportovi
2. - košarka
  - odbojka
  - nogomet
  - rukomet

DOPUNSKI PROGRAM

Sadržaj dopunskog programa nije strogo određen.

Težište djelatnosti treba usmjeriti na športove u kojima dolazi do izražaja samostalno učenje i mogućnost trajnog samostalnog bavljenja tom djelatnošću.

To su:

1. športovi koji do sad nisu najčešće bili u školskim programima:
  - veslanje
  - klizanje
  - skijanje
  - biciklizam
  - tenis
  - stolni tenis

- plivanje
- badminton
- orijentacijsko trčanje

2. Aerobik, body building i druge djelatnosti koje će se pojaviti i biti omiljene

DIDAKTIČKE UPUTE

Zbog znatnih razlika u zanimanjima i uvjetima rada, odjelotvorenje zadaće potrebno je učiniti za svaku školu, imajući pred očima i dodatno zauzimanje učenika u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima, čime se može znatno utjecati na postizanje poželjnih ciljeva. Prema tome, nije moguće unaprijed izraditi pouzdane programe za učenike svih škola.

Iz osnovnog programa polaznik izabire djelatnost iz jednog ili dva pojedinačna športa, s istom vremenskom mogućnošću ponavljanja.

U izboru športa moraju se uvažavati materijalni uvjeti škole i, koliko god je to moguće, želje polaznika.

Odnos između pojedinačnog i skupnog športa i dopunskog programa treba biti u omjeru 1:1:1.

IZBORNA NASTAVA

BIOLOGIJA

PRVI RAZRED

Propisan redovni dvogodišni program za biologiju za gimnazije.

ZADAĆE

- Odrediti područje i metode istraživanja u biologiji.
- Opisati razine u ustrojstvu živih bića.
- Poznavati kemijsku građu živih bića.
- Razlikovati pretpostavke o postanku životinja na Zemlji.
- Nabrojiti osnovne metode istraživanja stanice.
- Razlikovati ulogu biljne i životinjske stanice.
- Opisati diobu stanice.
- Upoznati osnovne zakone nasljeđivanja.

SADRŽAJI

- Što je biologija. Razine u ustrojstvu živih bića.
- Kemijska osnovica života.
- Podrijetlo života na Zemlji.
- Stanica - osnovna jedinica organizma.
- Metode istraživanja stanica.
- Ustrojstveni plan prokariotske stanice. Ustrojstveni plan eukariotske stanice.
- Dioba stanice.
- Nasljeđivanje.
- Od stanice do višestaničnog organizma. Razvojno stablo biljaka i životinja.

DRUGI RAZRED

Propisan redovni dvogodišni program za biologiju za gimnazije.

ZADAĆE

- Odrediti čovjeka kao biološko, društveno, stvaralačko i duhovno biće.
- Opisati građu i ulogu pojedinih organskih sustava u tijelu čovjeka te poremećaje u njihovom funkcioniranju.

Upoznati štetno djelovanje bioloških, fizikalnih i kemijskih čimbenika na zdravlje čovjeka.
Razlikovati abiotičke i biotičke čimbenike.
Nabrojiti stupnjeve ustrojstva prirode.
Opisati poremećaje ekosustava utjecajem čovjeka.
Nabrojiti biologijske zanimljivosti i zaštićene objekte prirode u Hrvatskoj.

SADRŽAJI

ČOVJEK I ZDRAVLJE

Probava i metabolizam. Energijska vrijednost hrane. Higijena i bolest probavnog sustava.
Krvožilni disajni i imunologijski sustav. Srce, pluća, bubrezi. Endokrini sustav. Hormoni i njihovo djelovanje. Stres. Higijena i bolesti.
Živčani sustav. Osjetila. Inteliktualna aktivnost mozga. Higijena i bolesti živčanog sustava.
Spolnost, razmnožavanje i razvoj. Spolni sustav. Trudnoća i porođaj.
Dojenje. Higijena i bolesti sustava za razmnožavanje.
Djelovanje toksičnih stvari na organizam. Ovisnosti.

ODNOS ČOVJEKA I OKOLIŠA

Ekologija, predmet istraživanja i podjela.
Ekologijski činitelji. Abiotički i biotički činitelji.
Temeljna svojstva populacija, biocenoza i ekosustava. Odnosi prehrane u biocenozi. Organska proizvodnja ekosustava. Kruženje tvari. Protjecanje energije u ekosustavu.
Poremećaji ekosustava utjecajem čovjeka. Zaštita i unapređivanje okoliša.
Biologijske zanimljivosti Hrvatske.
Značenje ekologije u suvremenom društvu. Načini i sredstva zaštite okoliša.

KEMIJA

Propisan redovni dvogodišni program za kemiju za gimnazije.

SVRHA I CILJ

Proučavanjem predloženih tema iz područja kemije učenicima se omogućuje stjecanje osnovnih znanja o pojavama i procesima u prirodi, ukazuje im se

na neprekidnost kemijskih promjena i postojanje stalnih recipročnih odnosa među njima. Učenici trebaju shvatiti da se svi procesi zbivaju po prirodnim zakonima.

PRVI RAZRED

NASTAVNE CJELINE

- Ustroj atoma i periodni sustav.
- Veze između atoma i molekula.
- Kemijske formule i jednadžbe.
- Otopine.
- Kemijska kinetika.
- Osnove elektrokemije.
- Metali.
- Nemetali .

DRUGI RAZRED

NASTAVNE CJELINE

- Uvod u proučavanje organske kemije.
- Ugljikovodici: alkani, alkeni i alkini, ugljikovodici prstenaste građe, nafta.
- Organski spojevi s kisikom.
- Organski spojevi s dušikom.
- Sintetički polimeri.
- Prirodni spojevi.
- Kemija i okoliš.

DIDAKTIČKE UPUTE

Program polazi od čimbenika da je kemija prirodna znanost i da se o spoznajama o kemijskim promjenama i zakonitostima došlo na osnovi pokusa. Iz tog razloga se u tumačenju pojave, gdje god je to moguće, polazi od pokusa i opažanja.

Svrha je ovakvog pristupa razvijanje sposobnosti uočavanja i analize promjena da se stvori navika donošenja zaključaka na osnovi rezultata objektivnog mjerenja. Osim toga, pokusnim radom u kemiji stječu se korisna znanja o svojstvima tvari, razvijaju se znanstveni pristup i odgovarajuće radne navike i vještine u radu.

FIZIKA

Propisan redovni dvogodišni program za fiziku za gimnazije.

SVRHA I CILJ

Pristup izradi sadržaja u ovom programu je općeobrazovni s elementima završnosti, pa je sastavljen da omogući razumijevanje načina fizikalnog opisa prirode i primjenu usvojenih načela u stvarnim situacijama.

Osnovni ciljevi i zadaća programa su da učenici:

Shvate eksperimentalnu i teorijsku osnovu fizike, koje imaju svoja ograničenja.

Razumiju način stvaranja u znanosti, od hipoteze preko pokusa do teorijskog modela.

Primjene fizikalna načela u objašnjavanju pojava i situacija koje svakodnevno zapažamo.

Shvate fiziku kao ljudski napor primjenjiv u modernoj tehnologiji i životnu snagu gospodarstva s velikim utjecajem na društvo.

PRVI RAZRED

SADRŽAJI

Gibanje:

Put i pomak, vektori i skalari, operacije s vektorima.

Brzina, srednja, trenutna, grafičko prikazivanje gibanja.

Gibanja sa stalnom akceleracijom.

Slobodni pad.

Kružno gibanje.

Translacija i rotacija.

Sile i polja

Sile i masa. Osnovne sile u prirodi.

Newtonovi zakoni mehanike.

Gravitacijska sila i polje.

Električna sila i polje.

Magnetsko polje.

Sile u hidromehanici. Tlak.

Rad, energija i snaga

Rad u mehaničkim sustavima.

Rad u električnim sustavima.

DRUGI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije.

SADRŽAJI

Električni naboji i njihovo gibanje

- Električni naboji.
- Električna struja.
- Električni otpor.
- Rad i snaga električne struje.
- Magnetsko polje struje.
- Elektromagnetska indukcija.

Titranje i valovi

- Harmoničko titranje. Period i frekvencija.
- Valovi.
- Superpozicija valova.
- Zvučni valovi.
- Elektromagnetski titraji i valovi.

Optika i optički sustavi

- Priroda svjetlosti.
- Refleksija svjetlosti .
- Lom svjetlosti.
- Svjetlost kao val.

Atomi i kvanti

- Fotoelektrični efekt.
- Valna priroda čestica.
- Modeli atoma.
- Zračenje iz atoma.

SOCIOLOGIJA

TREĆI RAZRED

Programska građa u potpunosti odgovara programskoj građi za gimnazije

SADRŽAJI

- Sociologija: znanstveni pogled na društvo.
- Kako istraživati društvene pojave.

Kultura.
Društvo.
Socijalizacija.
Socijalna međuzavisnost.
Socijalna kontrola i devijantnost.
Kolektivno ponašanje.
Socijalna stratifikacija i mobilnost.
Obitelj, brak, srodstvo.
Religija.
Ekonomske institucije i podjela rada.
Političke institucije.
Izobrazba.
Sociologija znanja i ideologija.
Populacija, urbanizacija i ekologija.
Nastanak i razvoj sociologije.

SUDJELOVALI U IZRADI NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA ZA SREDNJU GLAZBENU ŠKOLU

Ivan Golčić, Dubravka Pavić, Ines Fočić, Mara Bolfek, Jelica Kuzmin, Ljerka Čavić Tomčik, Višnja Mažuran, Vesna Zornjak, Dunja Elezović Krivić, Carmen Fuchs, Nevenka Preiss, Viktoria Conjar, Niko Marušić, Luka Vlahović, Petar Fabijanić, Goran Merčep, Drago Fabijanić, Mirko Hrženjak, Josip Čipić, Mladen Glavinović, Sanja Milić, Vladimir Begović, Ivica Gašparović, Robert Lovrić, Darko Navoj, Niko Obradović, Živko Kocev, Stjepan Obadić, Marijan Pečevski, Davor Požgaj, Stjepan Rukljić, Šime Vulelija, Nenad Merle, Delio Malpera, Eva Hühn, Milan Čunko, Dobrila Berković Magdalenić, Dalibor Crnogorac, Ruža Santo, Stanislav Lotko, Darko Krešić, Alemka Orlić, Ante Čagalj, Danko Jukić, Adalbert Marković, Svetlana Krajna, Daniel Kopri, Stjepan Fortuna, Biserka Krčelić, Marija Mlinar, Diana Grubišić-Čiković, Marjan Krajna, Tatjana Mavar Markušić, Vjera Odak Jembrih, Igor Lešnik, Mario Penzar, Jasna Šumak Picek, Natalija Imbrišak, Ana Bistrović, Ljiljana Begović, Lidija Perutka Burjan, Tomislav Zvonar, Nadia Miletić, Snježana Vrbanec, Irena Tonković Kamenarović, Mario Tušek, Tihomir Petrović, Jasenka Ostojić Radiković

**Nastavni plan i program
Funkcionalne muzičke pedagogije (FMP)
za srednju školu**

Zagreb, 2008.

SADRŽAJ

Plan nastavnih sati		303
Specifičnosti FMP		305
1. Individualna nastava		
Klavirski odjel		308
klavir	Ljerka Čavić Tomčik, prof.	308
	Ljubomira Minja Kolak, prof.	
klavir za učenike TO	Ljerka Čavić Tomčik, prof.	320
	Ljubomira Minja Kolak, prof.	
klavir obligatno	Ljubomira Minja Kolak, prof.	329
Gudački odjel		332
violina	Helena Žubrinić, prof.	332
	Iva Tovunac, prof.	
viola	Andrea Halužan Bratković, prof.	338
violončelo	Dobriła Berković Magdalenić, prof.	347
kontrabas	Saša Špoljar, prof.	355
Puhački odjel		362
flauta	Zrinka Božičević Plavec, prof.	362
	Vesna Čačić Manojlović, prof.	
oboa	Silvija Fagarazzi, prof.	370
klarinet	Niko Marušić, prof.	376
saksofon	Andrej Henigman, prof.	382
truba	Marjan Novak, prof.	389
fagot	Robert Lovrić, prof.	395
trombon	Ivan Bošnjak, prof.	402
Gitaristički odjel		408
gitara	Ante Čagalj, prof.	408
Harmonikaški odjel		421

harmonika	Vjera Odak Jembrih, prof.	421
Odjel za pjevanje		430
pjevanje	Mira Zidarić, prof.	430
2. Skupna nastava		
Teorijska nastava		435
solfeggio	Marica Haluza, prof.	435
harmonija	Ružica Ambruš Kiš, prof.	440
	Dina Rudolf Perković, prof.	
polifonija	Ružica Ambruš Kiš, prof.	445
	Dina Rudolf Perković, prof.	
analiza glazbenih oblika	Ružica Ambruš Kiš, prof.	449
	Boris Klarić, prof.	
povijest glazbe	Nataša Perak Lovričević, prof.	452
metodika solfeggia	Marica Haluza, prof.	459
dirigiranje	Dina Rudolf Perković, prof.	461
sviranje partitura	Nataša Perak Lovričević, prof.	463
Skupno muziciranje		466
orkestar:		466
gudački	Marko Magdalenić, prof.	466
harmonikaški	Mirela Buchberger Karlo, prof.	467
puhački	Rudolf Homen, prof.	468
gitaristički	Ante Čagalj, prof.	469
zbor	Dina Rudolf Perković, prof.	470
komorna glazba:		472
za učenike gudačkog odjela	Marko Magdalenić, prof.	473
za učenike duhačkog odjela	Zrinka Božičević Plavec, prof.	473
za učenike gitarističkog odjela	Ante Čagalj, prof.	474

za učenike harmonikaškog odjela Mirela Buchberger Karlo, prof.	476
za učenike teorijskog odjela Boris Klarić, prof.	477
3. Fakultativna nastava	
osnove glazbene informatike Boris Klarić, prof.	478
tradicijska i popularna glazba Irena Miholić, prof.	479
vježbe iz kompozicije Sanda Majurec Zanata, prof.	481
klavirska umjetnost Maja Petyo Bošnjak, prof.	482
blok flauta Boris Klarić, prof.	484
komorna glazba za učenike klavirskog odjela Minja Kolak, prof.	485
komorna glazba za učenike pjevanja Mira Zidarić, prof.	488
metodika instrumentalne nastave Ljerka Čavić Tomčik, prof., Dobriła Berković Magdalenić, prof., Vesna Čačić Manojlović, prof., Ante Čagalj, prof., Vjera Odak Jembrih, prof.	489
klavir Minja Kolak, prof.	491
čembalo Sanda Majurec Zanata, prof.	493
orgulje Krešo Has, prof.	494
kontrabas Saša Špoljar, prof.	496
pjevanje Mira Zidarić, prof.	500
Potrebna stručna sprema	501
Prostorni uvjeti	504
Uredila Marina Letica, prof.	

PLAN NASTAVNIH SATI U SREDNJOJ GLAZBENOJ ŠKOLI

KLAVIRSKI ODJEL

PREDMET	I	II	III	IV
OBVEZNI				
Instrument	2,30	2,30	3,15	3,15
Solfeggio	2,30	2,30	2,30	2,30
Harmonija	-	3	3	2
Polifonija	3	-	1	2
Analiza glazbenih oblika	-	-	1,15	1,15
Povijest glazbe	2	2	2	2
Zbor	3	3	3	3
UKUPNO	13,15	13,15	16	16,15
FAKULTATIVNI				
Tradicijske glazbe	1	-	-	-
Osnove glazbene informatike	-	1	-	-
Vježbe iz kompozicije	1	1	1	1
Metodika klavira/solfeggia*	-	-	-	ili 1
Klavirska umjetnost	-	1	-	-
Dirigiranje	-	1,15	1,15	-
Drugo glazbalo/ pjevanje	-	1	1	-
Komorna glazba	1	1	1	1
Čembalo/orgulje	-	-	1	1

* Učenici klavirskog odjela mogu izabrati i pohađanje metodike solfeggia

Napomena: Učenici ovog odjela prema afinitetima mogu pohađati nastavu harmonije, polifonije i povijesti kao i učenici teorijskog odjela.

GUDAČKI I DUHAČKI ODJEL

PREDMET	I	II	III	IV
OBVEZNI				
Instrument	2,30	2,30	3	3
Solfeggio	2,30	2,30	2,30	2,30
Harmonija	-	3	3	2
Polifonija	3	-	1	2
Analiza glazbenih oblika	-	-	1,15	1,15
Povijest glazbe	2	2	2	2
Glasovir obligatno	0,30	0,30	-	-
Komorna glazba	1	1	1	1
Korepeticija	0,30	0,30	0,30	0,30
Orkestar/Zbor	3	3	3	3
UKUPNO	16	16	17,30	17,30
FAKULTATIVNI				
Drugo glazbalo/ solo pjevanje	-	1	1	-
Tradicijske glazbe	1	-	-	-
Osnove glazbene informatike	-	1	-	-
Vježbe iz kompozicije	1	1	1	1
Metodika gud. / duh. instr.	-	-	1	ili 1
Dirigiranje	-	1,15	1,15	-
Korepeticija	-	-	0,30	0,30

Napomena: Učenici ovih odjela prema afinitetima mogu fakultativno pohađati nastavu harmonije, polifonije i povijesti kao i učenici teorijskog odjela.

GITARISTIČKI I HARMONIKAŠKI ODJEL

PREDMET OBVEZNI	I	II	III	IV
Instrument	2,30	2,30	3	3
Solfeggio	2,30	2,30	2,30	2,30
Harmonija	-	3	3	2
Polifonija	3	-	1	2
Analiza glazbenih oblika	-	-	1,15	1,15
Povijest glazbe	2	2	2	2
Glasovir obligatno	0,30	0,30	-	-
Komorna glazba	1	1	1	1
Orkestar/Zbor	3	3	3	3
UKUPNO	15	15	17	17
FAKULTATIVNI				
Drugo glazbalo/ pjevanje	-	1	1	-
Tradicijske glazbe	1	-	-	-
Osnove glazbene informatike	-	1	-	-
Vježbe iz kompozicije	1	1	1	1
Metodika gitare/harmonike	-	-	1	ili 1
Dirigiranje	-	1,15	1,15	-

Napomena: Učenici ovog odjela prema afinitetima mogu pohađati nastavu harmonije, polifonije i povijesti kao i učenici teorijskog odjela.

ODJEL ZA PJEVANJE

PREDMET OBVEZNI	I	II	III	IV
Pjevanje	2	2	3	3
Solfeggio	2,30	2,30	2,30	2,30
Harmonija	-	3	3	2
Polifonija	3	-	1	2
Analiza glazbenih oblika	-	-	1,15	1,15
Povijest glazbe	2	2	2	2
Korepeticija	0,30	0,30	0,30	0,30
Glasovir obligatno	1	1	1	1
Zbor	3	3	3	3
Strani jezik /njem. ili talj./*	-	-	-	-
UKUPNO	14,15	14,15	17,30	17,30
FAKULTATIVNI				
Drugo glazbalo	-	1	1	-
Tradicijske glazbe	1	-	-	-
Osnove glazbene informatike	-	1	-	-
Vježbe iz kompozicije	1	1	1	1
Komorna glazba	-	-	1	1

***Strani jezik** učenici pohađaju četiri godine u okviru glazbenog usmjerenja ili kao dio programa općeobrazovnih škola, čija im se ocjena priznaje.

Napomena: Učenici ovog odjela po izboru mogu pohađati nastavu harmonije, polifonije i

povijesti s učenicima teorijskog odjela.

TEORIJSKI ODJEL

PREDMET	I	II	III	IV
OBVEZNI				
Solfeggio	2,30	2,30	2,30	2,30
Harmonija	-	4	3	3
Polifonija	4	-	1	2
Analiza glazbenih oblika	-	-	1,15	1,15
Povijest glazbe	2	2	3	2
Metodika solfeggia	-	-	2*	2*
Dirigiranje	-	1	1	-
Sviranje partitura	-	1	1	-
Glasovir	1,15	1,15	1,15	1,15
Zbor	3	3	3	3
UKUPNO	13	13	16,15	16,15
FAKULTATIVNI				
Dirigiranje uz sviranje partitura	-	-	1,15	-
Tradicijske glazbe	1	-	-	-
Komorna glazba	-	-	1	1
Osnove glazb. informatike	-	1	-	-
Drugo glazbalo**/ pjevanje	-	1	1	-
Vježbe iz kompozicije***	1	1	1	1

* Drugi sat metodike solfeggia odnosi se na obvezu učenika da hospitiraju nastavu solfeggia (I i II).

** Nastava drugog glazbala može se izvoditi skupno (blokflauta) ili individualno (izbor instrumenata ovisi o mogućnostima škole)

***Predmet Vježbe iz kompozicije programski je predviđen za sve četiri godine srednje škole ali se može, po izboru učenika, slušati i kraće.

SPECIFIČNOSTI PROGRAMA SREDNJE GLAZBENE ŠKOLE PREMA FUNKCIONALNOJ MUZIČKOJ PEDAGOGIJI

U srednju glazbenu školu Funkcionalne muzičke pedagogije (FMP) upisuju se učenici nakon završene osnovne glazbene škole te nakon uspješno položenog prijamnog ispita. Upisom se učenici uključuju u jedan od obrazovnih profila: glazbenik instrumentalist, glazbenik pjevač i glazbenik teorijskog smjera.

Svi učenici srednje škole, neovisno o odjelu koji polaze, slušaju niz glazbenoteorijskih predmeta koji teoretičarima predstavljaju osnovni dio struke, a instrumentalistima i pjevačima pomoć i podršku u njihovom glazbenom sazrijevanju.

Bez obzira na različitu težinu koju teorijski predmeti imaju u odgoju različitih profila, **u programu FMP svi učenici slušaju teorijske predmete**

zajedno u istim razrednim skupinama. Time je svima omogućeno **sticanje istog obima i širine glazbenih znanja i vještina.** Različit tretman očituje se u tjednom opterećenju učenika koje je za instrumentaliste i pjevače manje, te u godišnjim ispitnim zahtjevima, koji su za ove profile lakši.

Prema programu FMP krajem školske godine učenici polažu **komisijski ispit iz svakog pojedinog predmeta.**

Srednjoškolsko glazbeno obrazovanje po FMP predstavlja **kontinuirani nastavak osnovne glazbene šokole na temelju sukcesije sadržaja i metodičkih postupaka.** Upravo stoga učenici u prvom razredu srednje škole počinju sticati prva znanja o višeglasju na predmetu **polifonija**, a tek u kasnijim razredima na predmetu harmonija. Naime, polifoniji kao melodijskom načinu mišljenja **solfeggio** je u osnovnoj školi pripremio «teren» višegodišnjim bavljenjem melodijom, njezinom slušnom predodžbom te improvizacijama. Osim što je polifonija u prvom razredu logična s tog aspekta, ona također predstavlja čovjeku prirodan – melodijski način izražavanja, bila je prva u historijskom slijedu višeglasja, te njezin dvoglasni slog postupno uvodi učenike u višeglasnu strukturu glazbe.

Nakon polifonije slijedi u drugom razredu **harmonija**, a te je sadržaje **solfeggio** obradio kao zvukovnu predodžbu godinu dana ranije.

Dakle, u srednjoj školi jednako kao u osnovnoj razvojni put slijedi **princip kretanja od glazbenog doživljaja i iskustva ka sve većim znanjima i detaljima** o raznim aspektima glazbenih pojava.

Na ovom principu temelji se i koncepcija predmeta **povijest glazbe** tijekom sve četiri godine školovanja. U prvom razredu povijest glazbe nije kronološka, već je njezin program fleksibilan te odabir glazbenih primjera proizlazi iz prijedloga i želja učenika. Poanta je na korištenju emocionalne vezanosti učenika za neku glazbu na čijem se temelju potom nadograđuju znanja o glazbenim sastavnicama i stilovima. Od drugog razreda povijest glazbe prati sadržaje kronološki. Upravo u toj drugoj godini povijest glazbe će u svom kontekstu obraditi sadržaje koje su učenici u prethodnoj godini sami iskusili na predmetu **polifonija** –skladajući i improvizirajući. Ovakvo **nadograđivanje znanja o istim glazbenim pojavama ali iz aspekata različitih predmeta proizlazi iz načela FMP o horizontalnoj i vertikalnoj povezanosti predmeta.** Završetak ovog razvojnog puta predstavlja predmet **analiza glazbenih oblika** u kojem se koriste sva stečena znanja i vještine prethodnih godina.

Jedan od važnih metodičkih postupaka koji se kontinuirano nastavlja u srednjoj glazbi po FMP jest **improvizacija**. Ona predstavlja stalni segment nastavne prakse – osmišljen i planski vođen. Provodi se na više predmeta: solfeggio, polifonija, dirigiranje, komorna glazba.

1. INDIVIDUALNA NASTAVA

Cilj:

- Razvijati učenikove sposobnosti i vještine
- Usvajati znanja potrebna za razumijevanje i izvođenje glazbe
- Razviti muzikalnu, senzibilnu i kreativnu ličnost

Zadaci:

1. Razvoj tehnika, umijeća, vještina i usvajanje znanja

- razvoj muzičkog mišljenja te muzičke i tehničke snalažljivosti kao preduvjeta za kvalitetan samostalni rad
- stečena znanja povezivati u svrhu integriranja u nove glazbene zadatke
- sustavno obogaćivati asocijativni pristup u radu na glazbenom i tehničkom zadatku u svrhu širenja konteksta nekog glazbenog djela
- kod rada na novim spoznajama aktivirati učenikova mišljenje, emocije, psihi, kako bi te spoznaje postale njegovom trajnom svojinom

2. Razvoj učenikova razumijevanja glazbe

- sustavno poticati na živ i aktivan odnos prema klavirskom zvuku
- razvijati unutarnji sluh i tonske predodžbe

3. Razvoj ličnosti

- izgrađivati povjerenje u vlastite sposobnosti i uklanjati strah od neuspjeha
- poticati kreativnost
- razvijati percepciju, memoriju, koncentraciju
- razvijati radne navike kao i upornost u svladavanju teškoća
- razvijati kritički odnos prema vlastitim postignućima
- poticati socijalizaciju učenika
- poticati interes za glazbu, ljubav za instrument, te odgovornost prema glazbenom djelu

KLAVIRSKI ODJEL
NASTAVNI PREDMET
KLAVIR

Naziv zanimanja: glazbenik klavirist

Šifra zanimanja: 290104

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- u razmaku oktave, terce, sekste i decime, kromatska ljestvica - paralelno i u protupomaku

- akordi, male i velike rastvorbe trozvuka i četverozvuka: paralelno i u protupomaku

- oktave istodobno i razdvojeno

Ljestvice u svim ovim elementima trebaju biti glazbeno oblikovane temeljem dinamičke i agogičke raznovrsnosti, kao i temeljem raznovrsnosti artikulacije i tempa.

TEHNIČKE VJEŽBE

F. Liszt, E. Timakin, J. Brahms, C. Czerny op. 535

VIRTUOZNE SKLADBE

C. Czerny: Etide op. 740

J. B. Cramer - H. von Bülow: Etide (u nastavku)

K. Biehl: Oktavne etide

F. Liszt: Etide op. 1

M. Moszkowsky: Etide op. 15

A. Arenski: Etide

F. Mendelssohn: Etida f-mol

I. Moscheles: Etida op. 70

P. I. Čajkovski: Etida G-dur op. 40

M. Clementi: Gradus ad Parnassum

R. Matz: Etida h-mol

I. Josipović: Etide

B. Šipuš: Etide

Ovdje treba koristiti i bogat izbor virtuoznih stavaka glazbeno vrijednih djela kao i virtuozne klavirske minijature

F. Mendelssohn: Presto iz Fantazije u fis-molu, Preludij u h-molu,
op. 104, Capriccio op. 5 i Perpetuum mobile op. 119 F.
M. Clementi: posljednji stavak iz Sonate u fis-molu
N. Rimski-Korsakov – S. Rahmanjinov: Bumbarov let
D. Kabalevski: Preludij h-mol op. 38
M. Paradies: Toccata
I. Berković: Tokata
C.M. von Weber: Brilljantni Rondo i Perpetuum mobile

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bach: Troglasne invencije, Mali preludiji i fuge,
Francuske suite
G. F. Händel: Suite
D. Kabalevski: Preludij i fuga c-mol
R. Schumann: Sedam klavirskih komada u obliku fugete op. 126,
te druga polifona djela raznih razdoblja.

SONATE I KONCERTI (ciklične forme klasičnog i pretklasičnog razdoblja)

J. Haydn: Sonate
W. A. Mozart: Sonate, Varijacije, Fantazija c-mol,
Rondo D-dur K. V. 386, Koncerti, F-dur K. V. 413 i A-dur K.V. 414
L. van Beethoven: Sonate op. 79., op. 2 br. 1., op. 10, br. 1. i br. 2., op.
14. br. 1. i 2., Varijacije A-dur
J. Haydn: Koncert D-dur, Koncert G-dur
J. S. Bach: Koncert f-mol

SKLADE RAZNIH RAZDOBLJA, STILOVA I OBLIKA

Skladbe skladatelja XVII. i XVIII. stoljeća (F. Couperin, J. Daquin i dr.)

Skladbe starih hrvatskih skladatelja (red. L. Šaban)

D. Scarlatti: Sonate
J. Raffaelli: Predigra i tema s varijacijama
L. Sorkočević: Studije
F. Mendelssohn: Pjesme bez riječi, Scherzo e-mol,
Rondo capriccioso op. 14.
F. Schubert: Impromptus op. 94
R. Schumann: Bunte blätter op. 124, Kinderszene,
F. Chopin: Nocturnes op. 9, br. 1, op. 51, br. 1, e-mol op. posth.,
Rondo c-mol, Valceri (lakši), 3 Eccossaises, Tarantella,
Impromptus As-dur, Fantasie Impromptus cis-mol

- F. Liszt: Consolations, Zaboravljeni valcer br. 1., Valse impromptus
- F. Chopin - F. Liszt: Nocturne Des dur, Varijacije na poljsku pjesmu
- P. I. Čajkovski: Godišnja doba, Nocturno
- A. Rubinstein: Melodija
- S. Rahmanjinov: Melodija
- M. Glinka - M. A. Balakirev: Ševa
- A. Grečanjnov: Pasteli, Maštanja
- J. Turina: Minijature
- A. Ljadov: Pastorage, Preludiji op. 10
- E. Grieg: Izbor iz klavirske lirike, Poetične slike
- I. Berkovič: Varijacije na Paganinijevu temu
- J. Ibert: Histoires
- C. Debussy: Dvije arabeske, Romantični valcer
- F. Livadić: Dva Scherza
- D. Pejačević: Iz klavirske lirike
- B. Bjelinski: Bagatele
- Ž. Brkanović: Sonetne minijature
- R. Matz: Notturmo
- J. Slavenski: Suita
- B. Papandopulo: Vodenica, Sa sela
- D. Detoni: Prizori iz Danijelovog sna

Iz predloženog programa nastavnik sam određuje količinu obrađenog gradiva tijekom školske godine, pazeći da obvezno budu zastupljena djela iz skupina a), b), c), i d) a u odnosu kojeg određuje učenikovo dotada stečeno znanje, obrazovni i odgojni cilj, kao i učenikove sklonosti i njegov osobni odabir.

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica oblikovana na način koji određuje ispitna komisija
- jedna virtuozna kompozicija
- jedna polifona kompoziciju
- jedno cikličko djelo iz razdoblja bečke klasike
- jedna skladba po izboru iz bilo kojeg razdoblja
(ovdje se može svirati i jedno ili više djela iz grupa a), b), c) ili d)

Program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- u razmaku oktave, terce, sekste i decime, kromatska ljestvica - paralelno

- i u protupomaku
- akordi, male i velike rastvorbe trozvuka i četverozvuka: paralelno i u protupomaku
- oktave istodobno i razdvojeno

Ljestvice u svim ovim elementima trebaju biti glazbeno oblikovane temeljem dinamičke, agogičke raznovrsnosti, kao i temeljem raznovrsnosti artikulacije i tempa.

TEHNIČKE VJEŽBE

- F. Liszt, E. Timakin, J. Brahms, C. Czerny op. 535

VIRTUOZNE SKLADBE

- C. Czerny: Etide op. 740
- J. B. Cramer - H. von Bülow: Etide (u nastavku)
- K. Biehl: Oktavne etide
- F. Liszt: Etide op. 1
- M. Moskowsky: Etide op. 15
- A. Arenski: Etide
- F. Mendelssohn: Etida f-mol
- I. Moscheles: Etida op. 70
- P. I. Čajkovski: Etida G-dur op. 40
- M. Clementi: Gradus ad Parnassum
- R. Matz: Etida h-mol
- I. Josipović: Etide
- B. Šipuš: Etide

Ovdje treba koristiti i bogat izbor virtuoznih stavaka glazbeno vrijednih djela kao i virtuozne klavirske minijature

- F. Mendelssohn: Presto iz Fantazije u fis-molu, Preludij u h-molu, op. 104, Capriccio op. 5 i Perpetuum mobile op. 119 F.
- M. Clementi: posljednji stavak iz Sonate u fis-molu
- N. Rimski-Korsakov – S. Rahmanjinov: Bumbarov let
- D. Kabalevski: Preludij h-mol op. 38
- M. Paradies: Toccata
- I. Berković: Tokata
- C.M. von Weber: Briljantni Rondo i Perpetuum mobile

POLIFONE KOMPOZICIJE

- J. S. Bach: Troglasne invencije, Mali preludiji i fuge, Francuske suite
- G. F. Händel: Suite

D. Kabalevski: Preludij i fuga c-mol
R. Schumann: Sedam klavirskih komada u obliku fugete op. 126,
te druga polifona djela raznih razdoblja.

SONATE I KONCERTI (ciklične forme klasičnog i pretklasičnog razdoblja)

J. Haydn: Sonate
W. A. Mozart: Sonate, Varijacije, Fantazija c-mol,
Rondo D-dur K. V. 386, Koncerti F-dur K. V. 413 i A-dur K.V. 414
L. van Beethoven: Sonate op. 79., op. 2 br. 1.,
op. 10, br. 1. i br. 2., op. 14. br. 1. i 2. Varijacije A-dur
J. Haydn: Koncert D-dur, Koncert G-dur
J. S. Bach: Koncert f-mo

SKLADE RAZNIH RAZDOBLJA, STILOVA I OBLIKA

Skladbe skladatelja XVII. i XVIII. stoljeća (F. Couperin, J. Daquin i dr.)

Skladbe starih hrvatskih skladatelja (red. L. Šaban)

D. Scarlatti: Sonate
J. Raffaelli: Predigra i tema s varijacijama
L. Sorkočević: Studije
F. Mendelssohn: Pjesme bez riječi, Scherzo e-mol,
Rondo capriccioso op. 14.
F. Schubert: Impromptus op. 94
R. Schumann: Bunte blätter op. 124, Kinderszene,
F. Chopin: Nocturnes op. 9, br. 1, op. 51, br. 1, e-mol op. posth.,
Rondo e-mol, Valceri (lakši), 3 Eccossaises, Tarantella,
Impromptus As-dur, Fantasie Impromptus cis-mol
F. Liszt: Consolations, Zaboravljeni valcer br. 1., Valse impromptus
F. Chopin - F. Liszt: Nocturne Des dur, Varijacije na poljsku pjesmu
P. I. Čajkovski: Godišnja doba, Nocturno
A. Rubinstein: Melodija
S. Rahmanjinov: Melodija
M. Glinka - M. A. Balakirev: Ševa
A. Grečanjnov: Pasteli, Maštanja
J. Turina: Minijature
A. Ljadov: Pastorale, Preludiji op. 10
E. Grieg: Izbor iz klavirske lirike, Poetične slike
I. Berkovič: Varijacije na Paganinijevu temu
J. Ibert: Histoires
C. Debussy: Dvije arabeske, Romantični valcer

- F. Livadić: Dva Scherza
- D. Pejačević: Iz klavirske lirike
- B. Bjelinski: Bagatele
- Ž. Brkanović: Sonetne minijature
- R. Matz: Notturmo
- J. Slavenski: Suita
- B. Papandopulo: Vodenica, Sa sela
- D. Detoni: Prizori iz Danijelovog sna

Iz predloženog programa nastavnik sam određuje količinu obrađenog gradiva tijekom školske godine, pazeći da obvezno budu zastupljena djela iz skupina a), b), c), i d) a u odnosu kojeg određuje učenikovo dotada stečeno znanje, obrazovni i odgojni cilj, kao i učenikove sklonosti i njegov osobni odabir.

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica oblikovana na način koji određuje ispitna komisija
- jedna virtuoзна kompozicija
- jedna polifona kompozicija
- jedno cikličko djelo iz razdoblja bečke klasike
- jedna skladba po izboru iz bilo kojeg razdoblja (ovdje se može svirati i jedno ili više djela iz grupa a), b), c) ili d)

Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE:

- kao i u I. i II. razredu, proširene dvostrukim tercama

TEHNIČKE VJEŽBE:

F. Liszt, E. Timakin, J. Brahms, C. Czerny: op. 535

VIRTUOZNE KOMPOZICIJE

- A. Arenski: Etide
- C. Czerny: Etide op. 740 (u nastavku), Toccata
- B. Clementi: Gradus ad Parnassum, Toccata
- M. Moszkowsky: 15 virtuoznih etida op. 72, Etide op. 90
- S. Thalberg: Etide
- M. Clementi: Tokata
- F. Liszt: Etide Ab irato, Un sospiro, Waldesrauschen, Gnomenreigen

C. Saint-Saëns: Etudes op. 12
F. Chopin: Etudes op. 10 i op. 25 (lakše)
A. Skrjabin: Etide Fis - dur op. 42 br. 3 i fis - mol op. 8, br. 2
S. Rahmanjinov: Etide - slike op. 32 i 39 (lakše)
H. Neupert: Etide
C. Debussy: Etudes (za 8 prstiju, kromatska)
F. Mendelssohn: Etida f – mol, 3 etide op. 104,
Preludij h – mol, op. 104
Ž. Brkanović: Toccata
B. Papandopulo: Studije

Kao i u programu za I. i II. razred ovdje se mogu koristiti i druge skladbe virtuosnog karaktera, koje su samostalna djela ili dijelovi (stavci) cikličkih formi

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bach: Engleske suite, Partite B –dur i c – mol (pojedini stavci)
Toccata e – mol, Preludiji i fuge, Fantazija c – mol
W. A. Mozart: Preludij i fuga C – dur
F. Mendelssohn: Preludij i fuga e -mol
D. Šostakovič: Preludiji i fuge
G. F. Händel: Suite

SONATE I KONCERTI

M. Clementi: Sonate
W. A. Mozart: Sonate a-mol K. V. 310, D-dur K. V. 284,
B-dur K. V. 282
Koncerti A-dur K. V. 488, A-dur K. V. 414, d-mol K. V. 466,
F-dur K. V. 459, C-dur K. V. 467 i drugi
L. van Beethoven: Sonate op.10, br. 1, 2 i 3, op.13, op. 2, br. 2 i 3,
op. 7, op. 22, op. 78, op. 90, op. 27. br. 1. i 2, op. 31, br. 2 i 3
Koncerti: br. 1 C-dur, br. 2 B-dur
F. Mendelssohn: Sonata e-mol, Koncert g-mol
E. Grieg: Sonata, Koncert a-mol (može samo I. stavak)
F. Schubert: Sonata A-dur op. 124
J. S. Bach: Koncerti f-mol i d-mol

SKLADBE RAZLIČITIH RAZDOBLJA I STILOVA

D. Scarlatti: Sonate, te ostale skladbe istog razdoblja
J. Ph. Rameau: Gavotte variée
W. A. Mozart: Rondo a-mol KV. 511, Adagio h-mol KV. 540,

Varijacije

- L. van Beethoven: Rondo C-dur, Varijacije
F. Schubert: Impromptus B-dur (s varijacijama)
R. Schumann: Noveletten: Waldszenen,
"Polet" iz Fantasiestücke, op. 12, Arabeska C-dur,
Romanze Fis-dur, op.28, Papillons op. 2, ABEGG varijacije, op. 1,
Bečki karneval op. 26
F. Mendelssohn: Fantazija fis-mol op. 28, Varijacije op. 82 i 83,
Rondo capriccioso op. 14
P. I. Čajkovski: Varijacije F-dur, Dumka, Nokturno cis-mol
D. Pejačević: Život cvijeća, Iz klavirske lirike, Maštanja
C. Debussy: Estampes, Suite bergamasque, Dječji kutić, Reverie,
Valcer "Le plus que Lent"
G. Fauré: Barcarolla a-mol
A. Hačaturjan: Toccata
F. Poulenc: Promenades
R. Schumann - F. Liszt: Posveta
F. Liszt: Godine hodočašća (izbor), Consolations, Dvije legende,
Nocturnes As-dur, E-dur, Mađarske rapsodije br. 3, 7, 11
F. Schubert - F. Liszt: Bečke večeri br. 6 i 7
J. Brahms: Balada g-mol op. 10, Dvije rapsodije op. 72 ,
Tri intermezza op. 117, Valceri op. 39, Scherzo es-mol, op. 4
B. Bartók: Sonatina, Allegro barbaro
D. Kabalevski: Preludiji op. 38
A. Skrjabin: Preludiji op. 11, Mazurke, Etida cis-mol op. 62, br. 2,
Dvije poeme op. 32
F. Chopin: Nocturnes, Valceri, Mazurke, Poloneze,
Impromptus Fis-dur, Ges-dur, Berceuse, Rondo c-mol, Balada F-dur,
Scherzo h-mol, b-mol
S. Rahmanjinov: Preludiji, Polichinelle, Elegija, Melodija
S. Prokofjev: Preludij C-dur, Visions fugitives (izbor),
Priče stare bakice, Romeo i Julija (izbor)
D. Šostakovič: Tri fantastična plesa
R. Ščedrin: Humoreska
A. Srebotnjak: Makedonski plesovi
I. Brkanović: Tema s varijacijama
M. Kelemen: Sonatina
B. Papandopulo: Osam studija, Contradanza,
Tri capriccia prema Paganiniju
I. Josipović: Igra staklenih perli

- K. Odak: Dva preludija
- Ž. Brkanović: Toccata
- B. Kunc: Bagatele
- B. Bjelinski: Sedam bagatela, Tokata, Proljetne igre
- F. Livadić: Notturmo
- D. Detoni: Prizori iz Danijelovog sna, Orfejeva pratnja
- B. Bersa: Po načinu starih, i dr.
- I. Maček: Improvizacija

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica oblikovana po zahtjevu ispitne komisije
- jedna virtuozna kompozicija
- jedna sonata ili koncert iz bilo kojeg razdoblja
- jedna polifona kompozicija
- jedno djelo po izboru iz bilo kojeg razdoblja (ovdje se može svirati i jedno ili više djela iz skladbi pod a, b, c i d)

Program se izvodi napamet.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE:

- kao i u I. i II. razredu, proširene dvostrukim tercama

TEHNIČKE VJEŽBE:

- F. Liszt, E. Timakin, J. Brahms, C. Czerny: op. 535

VIRTUOZNE KOMPOZICIJE

- A. Arenski: Etide
- C. Czerny: Etide op. 740 (u nastavku), Toccata
- B. Clementi: Gradus ad Parnassum, Toccata
- M. Moszkowsky: 15 virtuoznih etida op. 72, Etide op. 90
- S. Thalberg: Etide
- M. Clementi: Tokata
- F. Liszt: Etide Ab irato, Un sospiro, Waldesrauschen, Gnomonenreigen
- C. Saint-Saëns: Etudes op. 12
- F. Chopin: Etudes op. 10 i op. 25 (lakše)
- A. Skrjabin: Etide Fis - dur op. 42 br. 3 i fis - mol op. 8, br. 2
- S. Rahmanjinov: Etide - slike op. 32 i 39 (lakše)
- H. Neupert: Etide

C. Debussy: Etudes (za 8 prstiju, kromatska)
F. Mendelssohn: Etida f – mol, 3 etide op. 104,
Preludij h – mol, op. 104
Ž. Brkanović: Toccata
B. Papandopulo: Studije

Kao i u programu za I. i II. razred ovdje se mogu koristiti i druge skladbe virtuoznog karaktera, koje su samostalna djela ili dijelovi (stavci) cikličkih formi

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bach: Engleske suite, Partite B –dur i c – mol (pojedini stavci),
Toccata e – mol, Preludiji i fuge, Fantazija c – mol
W. A. Mozart: Preludij i fuga C – dur
F. Mendelssohn: Preludij i fuga e -mol
D. Šostakovič: Preludiji i fuge
G. F. Händel: Suite

SONATE I KONCERTI

M. Clementi: Sonate
W. A. Mozart: Sonate a-mol K. V. 310, D-dur K. V. 284,
B-dur K. V. 282, Koncerti A-dur K. V. 488, A-dur K. V. 414,
d-mol K. V. 466, F-dur K. V. 459, C-dur K. V. 467 i drugi
L. van Beethoven: Sonate op.10, br. 1, 2 i 3, op.13, op. 2, br. 2 i
3, op. 7, op. 22, op. 78, op. 90, op. 27. br. 1. i 2, op. 31, br. 2 i 3,
Koncerti: br. 1 C-dur, br. 2 B-dur
F. Mendelssohn: Sonata e-mol, Koncert g-mol
E. Grieg: Sonata, Koncert a-mol (može samo I. stavak)
F. Schubert: Sonata A-dur op. 124
J. S. Bach: Koncerti f-mol i d-mol

SKLADBE RAZLIČITIH RAZDOBLJA I STILOVA

D. Scarlatti: Sonate, te ostale skladbe istog razdoblja
J. Ph. Rameau: Gavotte variée
W. A. Mozart: Rondo a-mol KV. 511, Adagio h-mol KV. 540, Varijacije
L. van Beethoven: Rondo C-dur, Varijacije
F. Schubert: Impromptus B-dur (s varijacijama)
R. Schumann: Noveletten: Waldszenen, “Polet” iz Fantasiestücke, op. 12,
Arabeska C-dur, Romanze Fis-dur, op.28, Papillons op. 2,
ABEGG varijacije, op. 1, Bečki karneval op. 26
F. Mendelssohn: Fantazija fis-mol op. 28, Varijacije op. 82 i 83,

Rondo capriccioso op. 14

P. I. Čajkovski: Varijacije F-dur, Dumka, Nokturno cis-mol

D. Pejačević: Život cvijeća, Iz klavirske lirike, Maštanja

C. Debussy: Estampes, Suite bergamasque, Dječji kutić, Reverie, Valcer, "Le plus que Lent"

G. Fauré: Barcarolla a-mol

A. Hačaturjan: Toccata

F. Poulenc: Promenades

R. Schumann - F. Liszt: Posveta

F. Liszt: Godine hodočašća (izbor), Consolations, Dvije legende,

Nocturnes As-dur, E-dur, Mađarske rapsodije br. 3, 7, 11

F. Schubert - F. Liszt: Bečke večeri br. 6 i 7

J. Brahms: Balada g-mol op. 10, Dvije rapsodije op. 72,

Tri intermezza op. 117, Valceri op. 39, Scherzo es-mol, op. 4

B. Bartók: Sonatina, Allegro barbaro

D. Kabalevski: Preludiji op. 38

A. Skrjabin: Preludiji op. 11, Mazurke, Etida cis-mol op. 62, br. 2,

Dvije poeme op. 32

F. Chopin: Nocturnes, Valceri, Mazurke, Poloneze, Impromptus Fis-dur,

Ges-dur, Berceuse, Rondo c-mol, Balada F-dur, Scherzo h-mol, b-mol S.

Rahmanjinov: Preludiji, Polichinelle, Elegija, Melodija

S. Prokofjev: Preludij C-dur, Visions fugitives (izbor), Priče stare bakice,

Romeo i Julija (izbor)

D. Šostakovič: Tri fantastična plesa

R. Ščedrin: Humoreska

A. Srebotnjak: Makedonski plesovi

I. Brkanović: Tema s varijacijama

M. Kelemen: Sonatina

B. Papandopulo: Osam studija, Contradanza,

Tri capriccia prema Paganiniju

I. Josipović: Igra staklenih perli

K. Odak: Dva preludija

Ž. Brkanović: Toccata

B. Kunc: Bagatele

B. Bjelinski: Sedam bagatela, Tokata, Proljetne igre

F. Livadić: Notturmo

D. Detoni: Prizori iz Danijelovog sna, Orfejeva pratnja

B. Bersa: Po načinu starih, i dr.

I. Maček: Improvizacija

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica (1 durska i istoimena molska ljestvica)
- jedna virtuoзна kompozicija
- jedna polifona kompozicija
- jedna sonata L. van Beethovena
- jedna skladba po slobodnom izboru

Program se izvodi napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu: *

- jedna virtuoзна kompozicija
- jedna polifona kompozicija
- jedna sonata L. van Beethovena
- jedna skladba iz razdoblja romantizma
- jedna skladba XX. stoljeća
- jedna skladba hrvatskog skladatelja

Program se izvodi napamet.

* ovi zahtjevi mogu se mijenjati u skladu s promjenama zahtjeva prijemnog ispita na Muzičkoj akademiji u Zagrebu.

Ishodi učenja:

- jasno oblikovati motive i fraze
- umjetnički i tehnički suvereno izvoditi homofone i polifone sklopove, cantilenu i poliritmiju unutar zahtjeva predviđene literature
- upoznati različite stilove unutar klavirske literature
- upoznati glazbene forme
- improvizirati svjesno na zadane teme ili stilove
- postići samostalnost u pristupu glazbenom djelu
- ovladati sviranjem à vista klavirskih skladbi iz gradiva za V. i VI. razred osnovne škole klavirskog programa GU Elly Bašić
- ostvariti visoki tehnički i glazbeni nivo usmjeren prema osnovnim kriterijima glazbenog profesionalizma

Metodička objašnjenja (I – IV):

- individualno pristupiti odabiru nastavnog sadržaja I, II, III. i IV. razreda prema učenikovom predznanju i sposobnostima
- slušati učenika bez prekidanja
- komentirati odsvirano uz uvažavanje učenikovih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima

- rad na muzičkom izrazu (stil, forma, karakter skladbe, iz čega proizlazi fraziranje, dinamika, agogika....) uz nastavnikovu demonstraciju na instrumentu
- sviračka suradnja učenika i nastavnika četveroručno i na dva klavira
- poticati učenikovu maštu kroz zvučne i opisne primjere (asocijacije)
- slušati snimljene izvedbe, gledati video zapisa
- proučavati stručnu literaturu

NASTAVNI PREDMET
KLAVIR
za učenike teorijskog odjela

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE

E. Timakin, Ch. L. Hanon

LJESTVICE

- sve dur i mol ljestvice kroz četiri oktave, paralelno i u protupomaku, u razmaku terce, sekste i oktave, paralelno
- tonički kvintakord, smanjeni i dominantni septakord, istodobno i rastavljeno, u velikoj rastvorbi kroz četiri oktave
- oktave istodobno i rastavljeno
- kromatska ljestvica kroz dvije oktave

ETIDE

C. Czerny op. 299 i op. 740 (početi)

H. Bertini op. 32

J. B. Cramer - H. von Bülow

C. Berens op. 61

K. Biehl: Oktavne etide

Moguće i etide ostalih autora za razne vrste tehnika odgovarajuće težine (Majkapar, Hačaturjan, Horakova, Kabalevski, Moškovski, Pozzoli, Loeschhorn i dr.).

POLIFONE KOMPOZICIJE

G. F. Händel - H. von Bülow: Dvanaest lakih kompozicija

J. S. Bach: Šest malih preludija, Dvoglasne invencije,

Mali preludiji i fughette
Francuske suite (pojedini stavci)
Polifone kompozicije drugih autora (Ljadov, Glinka, Kabalevski,
Majkapar)

SONATE I KONCERTI

J. Ch. Bach: Koncert u B-duru
J. Haydn: Sonatine i sonate, Koncerti G-dur, D-dur
W. A. Mozart: Sonate
L. van Beethoven: Sonate g-mol, op. 49 i G-dur, op. 79
K. D. von Dittersdorf: Koncert G-dur
T. Giordani: Koncert D-dur

SKLADBE AUTORA XVIII, XIX. i XX. STOLJEĆA

F. Couperin: Izbor lakih komada (red. S. Stančić)
J. Daquin: Kukavica
J. Haydn: Varijacije C-dur
W. A. Mozart: Fantazija d-mol, Rondo D-dur
L. van Beethoven: Paisiello varijacije, Eccossaises,
Šest lakih varijacija
R. Schumann: Dječja sonata G-dur, Albumblätter op. 124,
Bunteblätter op.99
E. Grieg: Lirski komadi, Poetične slike op.3.
F. Mendelssohn: Pjesme bez riječi, Šest dječjih komada op. 72
F. Schubert: Dva Scherza, Impromptus Es-dur, op. 142,
Impromptus As-dur, op. 142
F. Chopin: Za najmlađe (red. M. Lorković)
P. I. Čajkovski: Godišnja doba (izbor lakših)
S. Prokofjev: Muzika za djecu op. 65
A. Casella: 11 dječjih komada
B. Bartók: Mikrokozmos III. i IV., Za djecu
J. Turina: Minijature
A. N. Čerepnjin: Bagatele, Dvanaest jednostavnih komada
C. Debussy: Mali crnac
I. Stravinski: Suita za pet prstiju
M. P. Musorgski: Četrnaest komada za klavir
B. Smetana: Poetična polka
F. Pintarić: Kompozicije za klavir
I. Lhotka-Kalinski: Dvije sonatine, Dva plesa s otoka Krka
S. Šulek: Muzika za mališane

M. Kelemen: Magarac šeće pored mora
L. Županović: Male forme za male ruke
D. Pejačević: Život cvijeća (Ljubica, Potočnica); Barkarola
B. Bjelinski: Muzika za djecu, Pinocchio
B. Kunc: Prizori iz crtanog filma, Mlado lišće
M. Miletić: Sonatina

Ispitni zahtjevi:

- jedna etida
- jedna polifona kompozicija
- jedan stavak klasične sonate
- jedna skladba po slobodnom izboru (nije obavezno)

Program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE

E. Timakin, Ch. L. Hanon

LJESTVICE

- sve dur i mol ljestvice kroz četiri oktave, paralelno i u protupomaku, u razmaku terce, sekste i oktave, paralelno
- tonički kvintakord, smanjeni i dominantni septakord, istodobno i rastavljeno, u velikoj rastvorbi kroz četiri oktave
- oktave istodobno i rastavljeno
- kromatska ljestvica kroz dvije oktave

ETIDE

C. Czerny op. 299 i op. 740 (početi)

H. Bertini op. 32

J. B. Cramer - H. von Bülow

C. Berens op. 61

K. Biehl: Oktavne etide

Moguće i etide ostalih autora za razne vrste tehnika odgovarajuće težine (Majkapar, Hačaturjan, Horakova, Kabalevski, Moškovski, Pozzoli, Loeschhorn i dr.).

POLIFONE KOMPOZICIJE

G. F. Händel - H. von Bülow: Dvanaest lakih kompozicija

J. S. Bach: Šest malih preludija, Dvoglasne invencije,
Mali preludiji i fughette, Francuske suite (pojedini stavci)
Polifone kompozicije drugih autora (Ljadov, Glinka, Kabalevski,
Majkapar)

SONATE I KONCERTI

J. Ch. Bach: Koncert u B-duru
J. Haydn: Sonatine i sonate, Koncerti G-dur, D-dur
W. A. Mozart: Sonate
L. van Beethoven: Sonate g-mol, op. 49 i G-dur, op. 79
K. D. von Dittersdorf: Koncert G-dur
T. Giordani: Koncert D-dur

SKLADBE AUTORA XVIII, XIX. i XX. STOLJEĆA

F. Couperin: Izbor lakih komada (red. S. Stančić)
J. Daquin: Kukavica
J. Haydn: Varijacije C-dur
W. A. Mozart: Fantazija d-mol, Rondo D-dur
L. van Beethoven: Paisiello varijacije, Eccossaises,
Šest lakih varijacija
R. Schumann: Dječja sonata G-dur, Albumblätter op. 124,
Bunteblätter op.99
E. Grieg: Lirski komadi, Poetične slike op.3.
F. Mendelssohn: Pjesme bez riječi, Šest dječjih komada op. 72
F. Schubert: Dva Scherza, Impromptus Es-dur, op. 142,
Impromptus As-dur, op. 142
F. Chopin: Za najmlađe (red. M. Lorković)
P. I. Čajkovski: Godišnja doba (izbor lakših)
S. Prokofjev: Muzika za djecu op. 65
A. Casella: 11 dječjih komada
B. Bartók: Mikrokozmos III. i IV., Za djecu
J. Turina: Minijature
A. N. Čerepnjin: Bagatele, Dvanaest jednostavnih komada
C. Debussy: Mali crnac
I. Stravinski: Suita za pet prstiju
M. P. Musorgski: Četrnaest komada za klavir
B. Smetana: Poetična polka
F. Pintarić: Kompozicije za klavir
I. Lhotka-Kalinski: Dvije sonatine, Dva plesa s otoka Krka
S. Šulek: Muzika za mališane

M. Kelemen: Magarac šeće pored mora
L. Županović: Male forme za male ruke
D. Pejačević: Život cvijeća (Ljubica, Potočnica); Barkarola
B. Bjelinski: Muzika za djecu, Pinocchio
B. Kunc: Prizori iz crtabog filma, Mlado lišće
M. Miletić: Sonatina

Ispitni zahtjevi:

- jedna etida
- jedna polifona kompozicija
- jedan stavak klasične sonate
- jedna skladba po slobodnom izboru

Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE

F. Liszt, E. Timakin, J. Brahms, C. Czerny op. 535

VIRTUOZNE KOMPOZICIJE

C. Czerny: Etide op. 740

J. B. Cramer - H. von Bülow: Etide (u nastavku)

K. Biehl: Oktavne etide

F. Liszt: Etide op. 1

M. Moskowsky: Etide op. 15

A. Arenski: Etide

F. Mendelssohn: Etida f-mol

I. Moscheles: Etida op. 70

P. I. Čajkovski: Etida G-dur op. 40

M. Clementi: Gradus ad Parnassum

R. Matz: Etida h-mol

I. Josipović: Etide

B. Šipuš: Etide

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bach: Troglasne invencije, Mali preludiji i fuge,
Francuske suite

G. F. Händel: Suite

D. Kabalevski: Preludij i fuga c-mol
R. Schumann: Sedam klavirskih komada u obliku fugete op. 126,
te druga polifona djela raznih razdoblja.

SONATE I KONCERTI (ciklične forme klasičnog i pretklasičnog razdoblja)

J. Haydn: Sonate
W. A. Mozart: Sonate, Varijacije, Fantazija c-mol, Rondo D-dur K. V. 386, Koncerti, F-dur K. V. 413 i A-dur K.V. 414
L. van Beethoven: Sonate op. 79., op. 2 br. 1., op. 10, br. 1. i br. 2.,
op. 14. br. 1. i 2., Varijacije A-dur
J. Haydn: Koncert D-dur, Koncert G-dur
J. S. Bach: Koncert f-mol

SKLADE RAZNIH RAZDOBLJA, STILOVA I OBLIKA

Skladbe skladatelja XVII. i XVIII. stoljeća (F. Couperin, J. Daquin i dr.)

Skladbe starih hrvatskih skladatelja (red. L. Šaban)

D. Scarlatti: Sonate
J. Raffaelli: Predigra i tema s varijacijama
L. Sorkočević: Studije
F. Mendelssohn: Pjesme bez riječi, Scherzo e-mol,
Rondo capriccioso op. 14.
F. Schubert: Impromptus op. 94
R. Schumann: Bunte blätter op. 124, Kinderszene,
F. Chopin: Nocturnes op. 9, br. 1, op. 51, br. 1, e-mol op. posth.,
Rondo e-mol, Valceri (lakši), 3 Eccossaises, Tarantella,
Impromptus As-dur, Fantasie Impromptus cis-mol
F. Liszt: Consolations, Zaboravljeni valcer br. 1., Valse impromptus
F. Chopin - F. Liszt: Nocturne Des dur, Varijacije na poljsku pjesmu
P. I. Čajkovski: Godišnja doba, Nocturno
A. Rubinstein: Melodija
S. Rahmanjinov: Melodija
M. Glinka - M. A. Balakirev: Ševa
A. Grečanjnov: Pasteli, Maštanja
J. Turina: Minijature
A. Ljadov: Pastorale, Preludiji op. 10
E. Grieg: Izbor iz klavirske lirike, Poetične slike
I. Berkovič: Varijacije na Paganinijevu temu
J. Ibert: Histoires
C. Debussy: Dvije arabeske, Romantični valcer

F. Livadić: Dva Scherza
D. Pejačević: Iz klavirske lirike
B. Bjelinski: Bagatele
Ž. Brkanović: Sonetne minijature
R. Matz: Notturmo
J. Slavenski: Suita
B. Papandopulo: Vodenica, Sa sela
D. Detoni: Prizori iz Danijelovog sna

Ispitni zahtjevi:

- jedna etida
- jedna polifona skladba
- prvi stavak klasične sonate
- jedna skladba po slobodnom izboru

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE

F. Liszt, E. Timakin, J. Brahms, C. Czerny op. 535

VIRTUOZNE KOMPOZICIJE

C. Czerny: Etide op. 740
J. B. Cramer - H. von Bülow: Etide (u nastavku)
K. Biehl: Oktavne etide
F. Liszt: Etide op. 1
M. Moskowsky: Etide op. 15
A. Arenski: Etide
F. Mendelssohn: Etida f-mol
I. Moscheles: Etida op. 70
P. I. Čajkovski: Etida G-dur op. 40
M. Clementi: Gradus ad Parnassum
R. Matz: Etida h-mol
I. Josipović: Etide
B. Šipuš: Etide

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bach: Troglasne invencije, Mali preludiji i fuge,

Francuske suite
G. F. Händel: Suite
D. Kabalevski: Preludij i fuga c-mol
R. Schumann: Sedam klavirskih komada u obliku fugete op. 126,
te druga polifona djela raznih razdoblja.

SONATE I KONCERTI (ciklične forme klasičnog i pretklasičnog razdoblja)

J. Haydn: Sonate
W. A. Mozart: Sonate, Varijacije, Fantazija c-mol, Rondo D-dur K. V. 386,
Koncerti, F-dur K. V. 413 i A-dur K. V. 414
L. van Beethoven: Sonate op. 79., op. 2 br. 1., op. 10, br. 1. i br. 2.,
op. 14. br. 1. i 2., Varijacije A-dur
J. Haydn: Koncert D-dur, Koncert G-dur
J. S. Bach: Koncert f-mol

SKLADE RAZNIH RAZDOBLJA, STILOVA I OBLIKA

Skladbe skladatelja XVII. i XVIII. stoljeća (F. Couperin, J. Daquin i dr.)

Skladbe starih hrvatskih skladatelja (red. L. Šaban)

D. Scarlatti: Sonate
J. Raffaelli: Predigra i tema s varijacijama
L. Sorkočević: Studije
F. Mendelssohn: Pjesme bez riječi, Scherzo e-mol,
Rondo capriccioso op. 14.
F. Schubert: Impromptus op. 94
R. Schumann: Bunte blätter op. 124, Kinderszene,
F. Chopin: Nocturnes op. 9, br. 1, op. 51, br. 1, e-mol op. posth.,
Rondo e-mol, Valceri (lakši), 3 Eccossaises, Tarantella,
Impromptus As-dur, Fantasie Impromptus cis-mol
F. Liszt: Consolations, Zaboravljeni valcer br. 1., Valse impromptus
F. Chopin - F. Liszt: Nocturne Des dur, Varijacije na poljsku pjesmu
P. I. Čajkovski: Godišnja doba, Nocturno
A. Rubinstein: Melodija
S. Rahmanjinov: Melodija
M. Glinka - M. A. Balakirev: Ševa
A. Grečanjnov: Pasteli, Maštanja
J. Turina: Minijature
A. Ljadov: Pastorale, Preludiji op. 10
E. Grieg: Izbor iz klavirske lirike, Poetične slike
I. Berkovič: Varijacije na Paganinijevu temu

- J. Ibert: Histoires
- C. Debussy: Dvije arabeske, Romantični valcer
- F. Livadić: Dva Scherza
- D. Pejačević: Iz klavirske lirike
- B. Bjelinski: Bagatele
- Ž. Brkanović: Sonetne minijature
- R. Matz: Notturmo
- J. Slavenski: Suita
- B. Papandopulo: Vodenica, Sa sela
- D. Detoni: Prizori iz Danijelovog sna

Ispitni zahtjevi:

- jedna etida
- jedna polifona skladba
- cijela klasična sonata
- skladba po slobodnom izboru

Program se izvodi napamet.

Ishodi učenja:

- stvoriti uvjete za samostalno izvođenje
- razvijati razumijevanje za različita muzička razdoblja i stilove
- razviti sposobnost dobrog snalaženja u notnom tekstu
- razviti mogućnost samostalnog muzičkog mišljenja

Metodička objašnjenja (I –IV):

- individualno pristupiti odabiru nastavnog sadržaja I, II, III. i IV. razreda prema učenikovom predznanju i sposobnostima
- slušati učenika bez prekidanja
- komentirati odsvirano uz uvažavanje učenikovih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima
- rad na muzičkom izrazu (stil, forma, karakter skladbe, iz čega proizlazi fraziranje, dinamika, agogika....) uz nastavnikovu demonstraciju na instrumentu
- sviračka suradnja učenika i nastavnika četveroručno i na dva klavira
- poticati učenikovu maštu kroz zvučne i opisne primjere (asocijacije)
- slušati snimljene izvedbe, gledati video zapisa
- proučavati stručnu literaturu

NASTAVNI PREDMET
KLAVIR OBLIGATNO
za učenike gudačkog, gitarističkog, puhačkog,
harmonikaškog i pjevačkog odjela

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

Učenici kojima je to prvi kontakt s klavirom počinju s nekom od klavirskih škola (preporučuje se škola A. Nikolajeva), nadopunjujući je s drugom literaturom iz programa klavira predviđenog za I. i II. etapu osnovne škole te ga prilagoditi mogućnostima i tempu napredovanja svakog pojedinog učenika.

TEHNIČKE VJEŽBE

E. Timakin: Vježbe za koordinaciju

ETIDE

C. Czerny: Erster Lehrmeister op. 559

H. L. Ch. Duvernoy: Etide op. 176

H. Lemoine: Etida op. 37

E. F. Gnesina: Male etida

C. Gurlitt: Male melodijske etide za početnike

Etide i drugih autora odgovarajuće težine

UVOD U POLIFONIJU

Skladbe autora XVII. i XVIII. stoljeća

K. M. Kunz: 200 kratkih kanona

J. S. Bach: Knjižica za Annu Magdalenu Bach

SONATINE

J. Vanhal, I. J. Pleyel, J. Schnitt, T. Hasslinger,

W. A. Mozart, L. van Beethoven, J. L. Dussek, F. Kuhlau, A. Diabelli, M. Clementi,

B. Bjelinski, R. Matz, M. Miletić, M. Cipra, I. Lhotka-Kalinski

SKLADBE AUTORA XIX. i XX. STOLJEĆA

B. Bartók: Mikrokosmos I.

A. Goedicke: 60 lakih kompozicija op. 36.

C. Franck: Tužaljka lutke

- A. Grečanjnov: Dječji album op. 98.
- P. I. Čajkovski: Album za mladež
- R. Schumann: Album za mladež
- H. Rowley: Dječji komadi
- S. Majkapar: 12 listova iz albuma op. 16
- D. Kabalevski: 24 lake kompozicije op. 39, 15 kompozicija za djecu
- D. Šostakovič: Za najmlađe
- C. M. Scott: Kutija igračkaka
- M. Tajčević: Za male
- I. Zajc: Dvije mazurke
- R. Matz: Moj prvi nastup
- I. Lhotka-Kalinski: Iverje, Lepo moje Zagorje, Medimurje malo
- S. Šulek: Malo pa ništa
- E. Bašić: Groteskna suita

II. razred

TEHNIČKE VJEŽBE

- E. Timakin: *Vježbe za koordinaciju*
- Ch. L. Hanon: *Pijanist virtuoz*

LJESTVICE

- Dur i istoimeni mol (prirodni, harmonijski, melodijski - informativno), paralelno i u protupomaku kroz četiri oktave.
- Tonički kvintakordi dura i mola istodobno i rastavljeno, troglasno i četveroglasno, velika rastvorba kroz dvije octave.
- Dominantni i smanjeni septakord kroz dvije oktave (mala rastvorba).

ETIDE

- C. Czerny op. 849. i op. 299
- H. Bertini op. 29, 32 i op. 100
- Ch. L. H. Köhler op. 242
- A. Loeschorn
- St. Heller
- H. Berens: Etide op. 61 (I. i II. svezak)
- K. Biehl op. 30
- F. Lecoppé
- Moguće i etide ostalih autora za razne vrste tehnika odgovarajuće težine (Toch, Loeschorn, Kabalevski, Nazorova i dr.)

POLIFONE KOMPOZICIJE

J. S. Bach: Knjižica za Annu Magdalenu Bach, Danaest malih preludija,
Šest malih preludija

SONATINE I SONATE

M. Clementi: Šest sonatina (teže)

W. A. Mozart: Bečke sonatine

J. Haydn: Lakše sonate (mogu i pojedini stavci), Divertimenta

L. van Beethoven: Sonata u G-duru, op. 49

SKLADBE AUTORA XVIII, XIX. i XX. STOLJEĆA

J. Haydn: Varijacije (Roxelane)

L. van Beethoven: Dvanaest njemačkih plesova

A. T. Grečanjinov: Dan djeteta, Na zelenoj livadi

P. I. Čajkovski: Album za mladež

R. Schumann: Album za mladež, Dječja Sonata G-dur

E. Grieg: Lirski komadi

F. Chopin: Poloneze g-mol i B-dur (op. posth.)

F. Mendelssohn: Šest dječjih komada op. 72

F. Schmitt: Osam komada za klavir

B. Bartók: Za djecu, Mikrokozmos II. i III.

D. Kabalevski: Petnaest kompozicija za djecu, op. 27,

Dvadesetčetiri lake kompozicije op. 39

I. Stravinski: Muzika za djecu

S. Prokofjev: Muzika za djecu, op. 65

S. M. Majkapar: Varijacije f-mol, op. 16 i op. 33

A. N. Čerepnjin: Dvanaest jednostavnih komada

F. Pintarić: Skladbe za klavir

B. Kunc: Mali komadi za mali narod

E. Bašić: Basnica

M. Miletić: Djeca plešu

R. Matz: Stara ura igra polku

B. Bjelinski: Muzika za djecu

M. Cipra: Suita za pet prstiju desne ruke

P. Dumičić: Preludij c-mol

Ispitni zahtjevi:

Na godišnjem ispitu svake godine učenik svira tri skladbe raznih stilskih razdoblja, različitih tehničkih i muzičkih zahtjeva.

Ishodi učenja:

- snalaziti se na klaviru i koordinirati lijevu i desnu ruku
- mogućnost samostalnog čitanja i izvođenja notnog teksta
- mogućnost primjene već stečenih znanja na specifičnosti klavirskog zvuka i izraza

Metodička objašnjenja

- rad na upoznavanju klavira- mogućnosti klavirskog zvuka i prostorno snalaženje na klavijaturi
- svladavanje pismenosti u bas ključu prema potrebi.

GUDAČKI ODJEL**NASTAVNI PREDMET
VIOLINA****Naziv zanimanja: GLAZBENIK VIOLINIST****Šifra zanimanja: 290304****I. razred****NASTAVNI SADRŽAJI****TEHNIČKE VJEŽBE**

- O. Ševčík: op. 1, 3 (40 varijacija), 7,8,9
- C. Flesch: Sustav ljestvica

ETIDE

- R. Kreutzer: 42 etide
- F. Fiorillo: 36 etida

KONCERTI

- J. B. Viotti: Koncert u G-duru op. 23
- P. Rode: Koncert op.6
- P. Nardini: Koncert u a-molu
- A. Vivaldi-Kreisler: Koncert u C-duru
- T. Albinoni: Koncert u E-duru

SONATE

A. Corelli: Sonate za violinu i b.c. op. 5

G. F. Händel: Sonate za violinu i b.c.

J. M. Leclair: Metodičke sonate za flautu ili violinu solo (Ed. Bärenreiter)

OSTALE SKLADBE

J. F. Fiocco: Allegro

W. Burmester: Obrade starih majstora

F. Veracini: Largo

M. Šlik: Primorski ples (Ed. Hasslinger, Wien)

G. Fauré: Uspavanka

J. Raff: Cavatine op. 53 br. 3

Ch. de Beriot: Varijacije u d-molu

Ishodi učenja:

- razviti samostalnost u kontroliranju tehničkih elemenata potrebnim za oblikovanje zvuka (brzina poteza gudala, opterećenje gudala, zvučna točka)
- ovladati osnovnim elementima tehnike desne ruke i različitim potezima gudala (détaché, staccato, spiccato, martelé)
- postići potrebnu razinu poznavanja položaja u tonaliteta do četiri predznaka i ovladati slobodnim spajanjem položaja (I. – VIII)
- postići intonacijsku sigurnost (naglasak na dvohvatima)
- ovladati tehnikom vibrata i njegovom uporabom u oblikovanju fraze
- spoznati osnove glazbene fraze, način njenog oblikovanja te osnovne glazbene forme
- razviti osjećaj za prepoznavanje različitih ugođaja u glazbenom djelu

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz tri oktave s trozvcima i četverozvucima

- dvije etide (R. Kreutzer, F. Fiorillo)

- 1. ili 2. i 3. stavak koncerta ili dva stavka sonate ili tema s varijacijama

Program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE

O. Ševčík: op. 1, 3 (40 varijacija)

C. Flesch: Sustav ljestvica
ETIDE

R. Kreutzer: 42 etide
F. Fiorillo: 36 etida

KONCERTI

J. Haydn: Koncert u G-duru
J. S. Bach: Koncert u a-molu BWV 1041
Ch. de Beriot: Koncerti br. 7 i br. 9
L. Spohr: Koncert br. 2 u d-molu op. 2

SONATE

A Corelli: Sonate za violinu i b.c. op. 5
G. F. Händel: Sonate za violinu i b.c.
F. Veracini: Sonata u h-molu
F. Geminiani: Sonata br. 2 u h-molu

OSTALE SKLADBE

Ch. Dancla: Varijacije, op.89
A. Simonetti: Madrigal
J. S. Bach: Air iz Suite za orkestar u D-dur BWV 1068
F. Schubert: Pčelica op. 13 br. 3
N. Paganini: Cantabile
Ch. de Beriot: Varijacije

Ishodi učenja:

- razviti samostalnost u dinamičkom nijansiranju
- vladati novim poteza gudala (leggiero, saltelato) te osnovama staccata i spiccata na jedno gudalo
- ostvariti intonacijsku sigurnost i tehničku pravilnost pri sviranju dvohvata (terce, sekste, oktave) i kromatike
- moći koristiti različite vrste vibrata u svrhu oblikovanja zvuka
- spoznati osnovne značajke različitih stilskih razdoblja (artikulacija, ukrasi, proširivanje muzičkog rječnika)

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz tri oktave s trozvucima, četverozvucima i kromatikom
- dvije etide (R. Kreutzer, F. Fiorillo)
- 1. ili 2. i 3. stavak koncerta ili dva stavka sonate ili tema s varijacijama

Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE

- O. Ševčik: op. 3 (40 varijacija)
- C. Flesch: Sustav ljestvica

ETIDE

- R. Kreutzer: 42 etide
- P. Rode: 24 capriccia
- Ch. Dancla: 20 etida op. 73

KONCERTI

- J. B. Viotti: Koncert br. 22 u a-molu
- R. Kreutzer: Koncert br. 13 u D-duru
- J. S. Bach: Koncert u E-duru BWV 1042
- J. Haydn: Koncert u C-duru
- W. A. Mozart: Koncert br. 3 u G-duru KV 216
- D. Kabalevski: Koncert u C-duru

SONATE

- J. S. Bach: Sonate i partite za violinu solo (BWV 1001-1006)
- G. Tartini: Sonate
- G. F. Händel: Sonate za violinu i b.c.
- A. Vivaldi: Sonata u d-molu
- A. Corelli: Sonate za violinu i čembalo op. 5

OSTALE SKLADBE

- P. Rode: Varijacije
- H. Wieniawski: Legenda
- B. Kunc-V. Huml: Draga priča
- I. Tijardović: Fantazija na istarsku temu
- F. Krežma: Romansa
- H. Ries: Perpetuum mobile op. 34 br. 5
- G. Pugnani-F. Kreisler: Preludij i Allegro
- D. Pejačević: Pet minijatura
- L. van Beethoven: Romanze u G-duru op. 40 i F-duru op. 50

Ishodi učenja:

- spoznati principe pravilnog izvođenja svih poznatih poteza gudala te ovladati novim potezom (ricochet)
- ovladati slobodnim spajanjem položaja i pravilnim funkcioniranjem prstiju lijeve ruke (perkusija) pri sviranju ljestvica u dvohvatima te pritom ostvariti intonacijsku sigurnost
- razviti samostalnost u usavršavanju tehničkih elemenata lijeve i desne ruke
- postići samostalnost u interpretaciji djela s obzirom na pripadnost određenom stilskom razdoblju

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz tri oktave s trozvucima, četverozvucima, kromatikom i dvohvatima (terce, sekste, oktave)
- dvije etide
- 1. ili 2. i 3. stavak koncerta ili dva stavka sonate ili tema s varijacijama

Program se izvode napamet.

IV. razred**NASTAVNI SADRŽAJI****TEHNIČKE VJEŽBE**

C. Flesch: Sustav ljestvica

ETIDE

R. Kreutzer: 42 etide

P. Rode: 24 capriccia

Ch. Dancla: 20 etida op. 73

KONCERTI

I. M. Jarnović: Koncerti u A-duru i D-duru

W. A. Mozart: Koncert br. 4 u D-duru KV 218

W. A. Mozart: Koncert za violinu br. 5 u A-duru KV 219

M. Bruch: Koncert u g-molu op. 26 br. 1

F. Mendelssohn: Koncert u e-molu op. 64

E. Lalo: Španjolska simfonija op. 21

H. Wieniawski: Koncert u d-molu, op. 22 br. 2

SONATE

- J. S. Bach: Sonate i partite za violinu solo (BWV 1001-1006)
- W. A. Mozart: Sonate za violinu i glasovir
- A. Dvořák: Sonatina op. 100
- F. Schubert: Sonatina
- A. Corelli: Sonate za violinu i čembalo op. 5

OSTALE SKLADBE

- J. S. Svendsen: Romanza u g-molu op. 26
- M. Reger: Romanza u G-duru
- I. Tijardović: Fantazija na istarsku temu
- H. Vieuxtemps: Reverie, fantasia appassionata
- P. I. Čajkovski: Melankolična serenada
- O. Novaček: Perpetuum mobile u d-molu
- B. Smetana: Iz domovine
- I. Stravinski: Elegija
- G. Gershwin: Short story
- M. Miletić: Ples za violinu solo
- F. Lhotka: Dvije rapsodije
- D. Pejačević: Pet minijatura
- M. de Falla-F. Kreisler: Španjolski ples
- P. de Sarasate: Romanza andaluza op. 22
- J. Brahms: Scherzo u c-molu
- F. Krežma: Iz hrvatskog primorja

Ishodi učenja:

- ovladati svim tehničkim elementima desne ruke potrebnim za oblikovanje fraze (dinamičko nijansiranje, vrste artikulacije, boja zvuka)
- slobodno i intonacijski sigurno svirati ljestvice u dvohvatima
- ovladati novim tehničkim elementima (prstometnih oktava, flageoletta, pizzicata lijevom rukom, troglasni i četveroglasni akordi)
- razviti sposobnost samostalnog tehničkog postavljanja i tonskog oblikovanja zadane skladbe unutar stilske interpretacije

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz tri oktave s trozvucima, četverozvucima, kromatikom i dvohvatima (terce, sekste, oktave)
- jedna etida
- J. S. Bach: jedan stavak iz Sonata i partita za violinu solo

- 1. ili 2. i 3. stavak koncerta

Program se izvode napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu:

- P. Rode: jedna etida
- Ch. Dancla: jedna etida
- J. S. Bach: dva stavka iz Sonata i partita za violinu solo
- cijeli koncert
- jedna skladba hrvatskog autora

Program se izvodi napamet.

Metodička objašnjenja (I – IV):

- individualno pristupiti odabiru nastavnog sadržaja I, II, III. i IV. razreda prema učenikovom predznanju i sposobnostima
- nastaviti rad s učenikom na tehnici lijeve i desne ruke
- slušati učenika bez prekidanja
- komentirati odsvirano uz uvažavanje učenikovih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima
- rad na muzičkom izrazu (stil, forma, karakter skladbe, iz čega proizlazi fraziranje, dinamika, agogika....) uz nastavnikovu demonstraciju na instrumentu
- sviračka suradnja učenika i nastavnika na dva instrumenta
- poticati učenikovu maštu kroz zvučne i opisne primjere (asocijacije)
- slušati snimljene izvedbe, gledati video zapise
- proučavati stručnu literaturu

NASTAVNI PREDMET VIOLA

Naziv zanimanja: GLAZBENIK VIOLIST

Šifra zanimanja 2900404

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE

C. Flesch: Skalensystem (sistem ljestvica)
(Verlag von Ries & Erler-Berlin)

- O. Ševčik: Škola tehnike op. 1, svez. 3 (obrada Lionel Tertis) (Bosworth)
- O. Ševčik: Promjena položaja op. 8 (Ed. Supraphon)
- O. Ševčik: 40 varijacija op. 3 (Ed. Supraphon)

ETIDE

- R. Kreutzer: 42 etide (transkripcija A. Bennici) (Ricordi)
- F. Fiorillo: 31 studija (transkr. J. Vieland)
(International Music Company-N.Y.)
- B. Bruni: 25 studija (Ricordi)
- J. Palaschko: 12 studija op. 55 (International Music Company)
- J. F. Mazas: Etudes speciales op. 36, I svezak(transkr. L.Mogill)
(Schirmer)

KONCERTI

- G. Ph. Telemann: Koncert u G-duru za violu i komorni orkestar
(Bärenreiter)
- G. F. Händel: Koncert u h-molu za violu i orkestar (Max Eschig-Paris)
- K. F. Zelter: Koncert u Es-duru za violu i orkestar (Peters)
- I. Chandoschkin: Koncert za violu i gudački orkestar (Peters)

SONATE (izbor)

- B. Marcello: Sonata u g-molu (Muzika-Moskva)
- A. Vivaldi: Sonata u C-duru op. 2, no. 2 (Peters)
- A. Vivaldi: Sonata u e-molu (Hrestomatija za violu-Muzika-Moskva)
- B. Marcello: Sonata u F-duru (Hrestomatija za violu-Muzika-Moskva)
- G. F. Händel: Sonata u C-duru (Music for Viola-Editio Musica Budapest)
- H. Eccles: Sonata u g-molu (obrada P. Klengel) (Peters)
- A. Corelli: 12 sonata (transkr. D. Alard) (Schott)
- G. Ph. Telemann: Suita za violu solo (obr. R. Bridges)
(RBP Music publishers)

OSTALE SKLADBE

- J. H. Fiocco: Allegro (Music for Viola-Editio Musica Budapest)
- G. F. Händel: Larghetto (Music for Viola-EMB)
- F. M. Veracini: Largo (Music for Viola-EMB)
- F. Mendelssohn-Bartholdy: Pjesma bez riječi (Music for Viola-EMB)
- C. Saint-Saëns: Labud (Music for Viola-EMB)
- M. P. Mussorgskij: Suza (Music for Viola-EMB)
- A. Dvorák: Appassionato (Music for Viola-EMB)
- B. Bartók: Večer u selu

Slovački seoski ples (Editio Musica Budapest)
Klasični komadi za violu i klavir I svezak (Peters)

H. Müllich: 7 dijaloga za violu i klavir (P. J. Tonger Musikverlag)

G. Fauré: Lamento (Katims)

I. L. Kalinski: Mala suita na motive iz Gradišća (DHS)

B. Bartók: Dueti za dvije viole (transkr. P. Bartók) (Universal Edition)

Ishodi učenja:

- postići sposobnost kontroliranja tehničkih elemenata potrebnih za oblikovanje zvuka (brzina poteza gudalom, ekonomija, opterećenje, zvučna točka)
- ovladati elementima tehnike desne ruke, te različitim potezima gudala (détaché, legato, staccato, spiccato, martelé)
- ostvariti solidnu razinu poznavanja položaja (I-VII) i njihovog spajanja
- upoznati se s tehnikom dvohvata
- postići intonativnu sigurnost i ritmičku preciznost
- ovladati tehnikom vibrata i njegovom uporabom pri oblikovanju fraze
- upoznati osnovne glazbene forme
- raviti osjećaj za prepoznavanje različitih ugođaja u glazbenom djelu

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica kroz tri oktave s pripadajućim trozvucima i četverozvucima
- dvije etide (po mogućnosti različitih autora i karaktera)
- koncert (I ili II i III stavak)

Program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE

C. Flesch: Skalensystem (sistem ljestvica)

(Verlag von Ries & Erler-Berlin)

O. Ševčík: Škola tehnike op. 1, svez. 3 (obrada Lionel Tertis) (Bosworth)

O. Ševčík: Promjena položaja op. 8 (Ed. Supraphon)

O. Ševčík: 40 varijacija op. 3. (Ed. Supraphon)

H. Schradiek: Violinska tehnika I (transkr.)

ETIDE

R. Kreutzer: 42 etide (transkripcija A. Bennici) (Ricordi)
F. Fiorillo: 31 studija (transkr. J. Vieland)
(International Music Company-N.Y.)
B. Bruni: 25 studija (Ricordi)
J. Palaschko: 12 studija op. 55 (International Music Company)
B. Campagnoli: 41 caprices za violu op. 22 (Ricordi ili Peters)

KONCERTI

G. F. Händel: Koncert u h-molu za violu i orkestar (Max Eschig-Paris)
J. K. Vanhal: Koncert za violu i orkestar u C-duru (Ed. Supraphon)
J. Chr. Bach: Koncert za violu i orkestar u c-molu (rekonstruirao H. Casadesus)(Salabert)
J. Schubert: Koncert za violu i orkestar u C-duru (Schott)
G. Druschetsky: Koncert za violu i orkestar u D-duru (Simrock)

SONATE (izbor)

H. Eccles: Sonata u g-molu (obrada P. Klengel) (Peters)
A. Corelli: 12 sonata (transkr. D. Alard) (Schott)
J. S. Bach: 6 sonata za violu i klavir (uređeno za violu i klavir)
(Belwin Mills-N.Y.)
J. S. Bach: 6 suita za violoncello solo (uredio S. Lifschey)
(Chappell&Co.Ltd-London)
A. Klobučar: II sonata za violu i klavir (rukopis)
M. Marais: Suita u d-molu (transkr. R. Boulay) (Billaudot)

OSTALE SKLADBE

A. Glazunov: Razmišljanje op, 32 (uredio V. Skibin) (Muzika-Moskva)
P. I. Čajkovski: Sentimentalni valcer (obrada V. Borisovski)
A. Arenski: Serenada (uredio E. Strahov)
S. Rahmanjinov: Vocalise (transkr. A. H. Arnold) (Viola World)
M. Miletić: Monolog (Ed. Pax)
F. Lhotka: Sljepačka (uredio L. Miranov) (Muz. naklada)
Klasični komadi za violu, II i III svezak (Peters)
G. Fauré: Sicilienne op. 78. (transkr. M. Katims)
(International Music Co.-N.Y.)
G. Fauré: Poslije sna
G. Fauré: Elegija (Music for Viola-Ed. Musica Budapest)
I. Albeniz: L' Automne iz Dix pieces (obrada P. L. Neuberth) (Leduc)
F. Zeyringer: Violafox (Ed. Pax)
L. Mozart: 12 dueta za dvije viole (transkr. J. Borsarello)(Van de

Velde)

B. Brustad: Norveška suita (rukopis)

E. Cosseto: Adagio (Ars croatica)

M. Th. Chailley: Zabavne vježbe i kratke skladbe (Leduc)

Ishodi učenja

- upoznati virtuozne poteze gudalom (leggiero, saltelato, staccato na jedno gudalo)
- usavršiti tehniku sviranja dvohvata (terce, sekste, oktave) s naglaskom na intonativnu sigurnost
- kontinuirano njegovati tehniku vibrata i trilera
- u glazbenom pogledu učiniti korak dalje u već spomenutim elementima (glazbena fraza, izražajnost, prepoznavanje ugođaja gl. djela i potreba za predavanjem glazbe)
- nastaviti s upoznavanjem glazbenih formi i stilova
- ovladati samostalnim postavljanjem skladbi kraće forme

Ispitni zahtjevi

- ljestvica kroz tri oktave s pripadajućim trozvucima, četverozvucima, tercama u nizu i kromatikom
- dvije etide različitih autora (npr. R. Kreutzer i B. Campagnoli)
- koncert (I ili II i III stavak)

Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE

C. Flesch: Sustav ljestvica

O. Ševčik: Škola tehnike op. 1, svezak III (obrada L. Tertis) (Bosworth)

O. Ševčik: 40 varijacija op.3

H. Schradiek: Violinska tehnika II (obrada)

ETIDE

R. Kreutzer: 42 etide (Ricordi)

B. Campagnoli: 41 capriccia op. 22 (uredio L. Sanzo)(Ricordi)

J. Palaschko: 12 studija op. 62 (Ricordi)

P. Rode: 24 capriccia

F. A. Hoffmeister: 12 etida za violu (uredio F. Schmidtner)
(Ed. Sikorski)

KONCERTI

- K.Ph.Em.Bach: Koncert u a-molu (obrada R. Boulay) (Leduc)
F.A.Hoffmeister: Koncert za violu i orkestar u D-duru (Peters)
C. Stamitz: Koncert za violu i orkestar u D-duru op. 1
(obr. W. Primrose) (Schirmer)
D. von Dittersdorf: Koncert za violu i orkestar u F-duru
G. David: Koncert za violu (Ed. Musica Budapest)
F.A.Hoffmeister: Koncert za violu i orkestar u Be-duru (Schott)
J. Haydn: Koncert za violoncello i orkestar u C-duru Hob.VIIb:1
(obr. S. Gerlach) (Bärenreiter)

SONATE

- J. S. Bach: 6 suita za violoncello solo (obr. S. Lifschey)
(Chappell&Co.Ltd-London)
J. S. Bach: 3 sonate za violu da gamba i klavir (obr. J. Klengel)
((Breitkopf&Härtel)
A. Vivaldi: Suita u Be-duru (rekonstr. i obr. R. Boulay) (Leduc)
M. I. Glinka: Nedovršena sonata za violu i klavir (Breitkopf&Härtel)
F. Schubert: Arpeggione sonata za violu i klavir (obr. P. Doktor)
(Schirmer)
C. Stamitz: Sonata u Be-duru za violu i klavir (Schott)
J. N. Hummel: Sonata u Es-duru op.5, no. 3. (Schott)
M. Reger: Suita u g-molu za violu solo op. 131d, no.1.
(uredio C. Hermann)(Peters)
M. Miletić: Sonata za violu i klavir (Ed. Pax)

OSTALE SKLADBE

- M. Bruch: Romanze u F-duru op. 85. za violu i orkestar (Schott)
M. Bruch: Kol Nidrei op. 47. (obr. L. Davis)(International Music Co.)
The Virtuoso Violist (odabrao W. Primrose)-zbirka skladbi za violu i
klavir (Schirmer)
B. Bartok: Rumunjski plesovi za violu i klavir (obr. R. Bridges)
(RBP Music publishers)
H. Villa-Lobos: Aria (Cantilena) iz Bachianas Brasilieras no. 5
(obr. W. Primrose) (Associated Music Publishers)
R. Clarke: Uspavanka (Schirmer)
N. A. Rimski-Korsakov: Bumbarov let (obr. G. Szeredi-Saupe)
C. M. von Weber: Tema s varijacijama (obr. G. Szeredi-Saupe)
G. Fauré: Piece (transkr. Th. Doney) (Leduc)

- A. Marković: Muzika za violu i klavir (HDS-Ars croatica)
W. A. Mozart: Dueti za violinu i violu (uredio D. Berke) (Bärenreiter)

Ishodi učenja

- upoznati nove tehnike gudaalom(ricochet i leteći staccato)
- ovladati sviranjem ljestvica u dvohvatima (terce, sekste, oktave)
- razviti vještinu sviranja troglasnih i četveroglasnih akorda (posebno u solo-suitama J.S.Bacha)
- upoznati osnovne značajke različitih stilskih razdoblja (artikulacija, ukrasi,glazbeni pojmovi)

Ispitni zahtjevi

- ljestvica kroz tri oktave s pripadajućim trozvucima, četverozvucima, tercama u nizu i kromatikom, te kroz dvije oktave u dvohvatima (terce, sekste i oktave)
- dvije etide različitih autora (npr. Kreutzer, Palaschko, Hoffmeister, Campagnoli)
- koncert (I ili II i III stavak)

Program se izvodi napamet.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE

- C. Flesch: Sustav ljestvica
- F.A. Hoffmeister: Koncert za violu i orkestar u D-duru (Peters)
- C. Stamitz: Koncert za violu i orkestar u D-duru op.1 (obr. W. Primrose) (Schirmer)
- O. Ševčik: Škola tehnike op. 1, svezak III (obrada L. Tertis)(Bosworth)
- O. Ševčik: 40 varijacija op.3
- H. Schradiek: Violinska tehnika II (obrada)

ETIDE

- R. Kreutzer: 42 etide (Ricordi)
- B. Campagnoli: 41 capricci op. 22. (uredio L. Sanzo)(Ricordi)
- J. Palaschko: 12 studija op. 62. (Ricordi)
- P. Rode: 24 capriccia (obr. M. Rostal) (Schott)
- F. A. Hoffmeister: 12 etida za violu (uredio F. Schmidtner) (Ed. Sikorski)
- P. Gaviniés: Les 24 matinées (transkr. M. Abbado) (Ricordi)

KONCERTI

- F.A.Hoffmeister: Koncert za violu i orkestar u D-duru (Peters)
- C. Stamitz: Koncert za violu i orkestar u D-duru op.1 (obr. W. Primrose) (Schirmer)
- C. Forsyth: Koncert za violu i orkestar u g-molu (Schott)
- E. Elgar : Koncert za violu i orkestar op. 85 (obr. L. Tertis i E. Elgar) (Novello)

SONATE

- J. S. Bach: 6 suita za violoncello solo (obr. S. Lifschey) (Chappell&Co.Ltd-London)
- J. S. Bach: 6 sonata i partita za violinu solo (transkr. C. Meyer i J. Vieland)
- M. Reger: Suita u g-molu za violu solo op.131d.,no.1. (Peters, International Music Co.)
- J. Brahms: Sonata za violu i klavir op. 120, no. 1 (Wiener Urtext Ed.-Schott)
- J. Brahms: Sonata za violu i klavir op. 120, no. 2 (Wiener Urtext Ed.-Schott)
- M. I. Glinka: Nedovršena sonata (Musica Rara)
- D. D. Shostakovich: Sonata za violu i klavir op. 147. (Boosey&Hawkes)
- A. Honegger: Sonata za violu i klavir (uredio F. Druzhinin) (Muzika-Moskva)
- E. Bloch: Suite Hebraique (Schirmer)
- M. Miletić: Sonata za violu i klavir (Ed. Pax)

OSTALE SKLADBE

- H. Wieuxtemps: Capriccio op. posth. (Schott)
- D. Milhaud: 4 visages za violu i klavir (Heugel&Co.)
- E. Bloch: Meditation and Processional za violu i klavir (Schirmer)
- B. Britten: Elegija za violu solo (Faber)
- Z. Kodály: Adagio (Editio Musica Budapest)
- F. Zeyringer: Variationen za violu solo (Ed. Pax)
- J. N. Hummel: Fantazija za violu i orkestar (Ed. Kunzelmann)
- C. M. von Weber: Andante i Rondo ungarese (uredio G. Schünemann) (Schott)
- R. Schumann: Märchenbilder za violu i klavir op. 113. (Breitkopf&Härtel)

R. Schumann: Fantasiestücke op. 73. (uredio L. Davis)
(International Music Co.)
R. Schumann: Adagio & Allegro op. 70. (uredio L. Davis)
(International Music Co.)
M. Miletić: Rapsodija za violu i klavir (Ed. Pax)
J. Stahuljak: Pitanje (DHS)
E. Cossetto: Improvizacija (DHS-Ars croatica)
M. Miletić: Croatesca

Ishodi učenja

- upoznati nove tehničke elemente (prstometne oktave, decime, flageoleti, pizzicato lijevom rukom)
- usavršiti virtuozne poteze gudaalom
- usavršaviti sviranje troglasnih i četveroglasnih akorda (kompozicije za solo-violu J. S. Bacha i M. Regera)
- postići visoki nivo samostalnog učenja novih skladbi, poštujući pri tom obilježja stilskih razdoblja
- razviti kvalitetnu razinu umjetničkog ukusa

Ispitni zahtjevi

- ljestvica kroz tri oktave s pripadajućim trozvucima, četverozvucima, tercama u nizu, kromatikom i dvohvatima (terce, sekste, oktave)
- jedna etida
- stavak iz solo-suite J. S. Bacha
- koncert (I ili II i III stavak)

Program se izvodi napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu

- dvije etide različitih autora (npr. Campagnoli i Hoffmeister)
- dva stavka iz solo-suite ili partite J. S. Bacha ili M. Regera
- koncert u cijelosti
- skladba hrvatskog autora

Program se izvodi napamet.

Metodička objašnjenja (I – IV):

- individualno pristupiti odabiru nastavnog sadržaja I, II, III. i IV. razreda prema učenikovom predznanju i sposobnostima
- nastaviti rad s učenikom na tehnici lijeve i desne ruke
- slušati učenika bez prekidanja

- komentirati odsvirano uz uvažavanje učenikovih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima
- rad na muzičkom izrazu (stil, forma, karakter skladbe, iz čega proizlazi fraziranje, dinamika, agogika....) uz nastavnikovu demonstraciju na instrumentu
- sviračka suradnja učenika i nastavnika na dva instrumenta
- poticati učenikovu maštu kroz zvučne i opisne primjere (asocijacije)
- slušati snimljene izvedbe, gledati video zapise
- proučavati stručnu literaturu

NASTAVNI PREDMET VIOLONČELO

Naziv zanimanja: GLAZBENIK – VIOLONČELIST
Šifra zanimanja: 290504

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE I LJESTVICE

- elementi virtuoznih poteza
- tehnika spiccato gudala
- ljestvice po jednoj žici kroz 2 oktave
- ljestvice na palčanoj poziciji preko dvije žice
- kvintakordi, kvartsekstakordi, dominantni, septakordi, smanjeni – na početnom tonu ljestvice
- sve dosadašnje ljestvice kroz četiri oktave

ETIDE

- J.J.F. Dotzauer: Etude,
- J.L. Duport: Etude,
- F. Grutzmacher: Etude,
- S. Lee: Etide,
- A. Franchomme: Caprice,
- R. Matz: 30 etuda, 12 etuda za statiku palčaniku, 21 etuda na palčaniku

SONATE

F. Schubert: Sonatina,
G.B.Sammartini: Sonata u G-duru,
A. Vandini: G, F dur,
G.Ariosti: Sonata
E. Eccles: Sonata
de Fesh: Sonata
A.Vivaldi: Sonate

KONCERTI

L. Boccherini-Concertino D, G –dur,
G. Goltermann: Koncert h-mol,
J. Haydn: Koncert u D duru (mali), Heberlein: Koncertni stavak ,
Ch. Bach: Koncert u c-molu

SUITE

J. S. Bach: Suita G-dur, d-molu, D. Havelois: Suita d-mol

OSTALE SKLADBE

van Goenc: Scherzo
G. Goltermann: Capriccio, Grand duo
G. Faure: Sicilien
C. Saint-Saens: Allegro appassionatto
R.Matz: In modo Rapsodico
Hrestomatija III
J. Tkalčić: Minijature
Ivan pl.Zajc: Fantazija
D.Popper: Gavota, Mazurka

Ishodi učenja:

- Osvještavanje oblika iz svirane literature, (barokna suita, barokna sonata,)
- Samostalna obrada prstometa, poteza gudala i fraziranja jednog zadanog notnog teksta (lakšeg)
- Slobodno kretanje unutar tehničkih dosega za I. srednje
- Samostalno korištenje elemenata glazbenog izraza i tehnike
- vladanje osnovnim elementima tehnike desne ruke i različitim potezima gudala
- dobro poznavanje položaja u tonalitetima do četiri predznaka i slobodno spajanje položaja

- intonacijska sigurnost (naglasak na dvohvatima)
- vladanje tehnikom vibrata i njegovom uporabom u oblikovanju fraze
- poznavanje osnova glazbene fraze, načina njenog oblikovanja te osnovnih glazbenih formi
- razvijen osjećaj za prepoznavanje različitih ugođaja u glazbenom djelu

Ispitni zahtjevi

- jedna ljestvica kroz četiri oktave (trozvuk I četverozvuk)
- kvintakordi, kvartsekstakordi, dominantni, septakordi, smanjeni – na početnom tonu ljestvice
- dvije etude
- dva stavka sonate ili jedna stavak koncerta (I ili II i III)

Program se izvodi napamet.

* Učenik mora pristupiti i jednom tehničkom kolokviju na kojem svira jednu ljestvicu i jednu etidu.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE I LJESTVICE

- sve dosadašnje ljestvice kroz četiri oktave
- ljestvice po jednoj žici kroz 2 oktave
- ljestvice na palčanoj poziciji preko dvije žice
- kvintakordi, kvartsekstakordi, dominantni, septakordi, smanjeni - na početnom tonu ljestvice
- terce - kroz 2 oktave
- sekste - kroz 2 oktave
- oktave - kroz 1 oktavu

ETIDE

- J. J. F. Dotzauer: Etude,
- D. Popper: Etude Op.73,
- J. L. Duport: Etude,
- F. Grutzmacher: Etude,
- M. Bukinik: Etude
- A. Franchome: Capricie,
- R. Matz: 21 etuda na palčaniku

SONATE (varijacije)

- L.van Beethoven: Varijacije na Haendelov temu
- F.Francoeur: Sonata,
- A.Tesarini: Sonata
- L. Boccherini: Sonate

KONCERTI

- R. Matz: Barokni koncert,
- L.Boccherini-Koncert B –dur,
- B. Romberg:: Koncert
- J.Haydn/Popper: Koncert
- C. Stamitz:Koncert u G duru br.1
- Ph. Emanuel Bach: Koncert

SONATE

- J. S. Bach: Suita C-dur, d-molu

OSTALE SKLADBE

- Frescobaldi: Toccata
- J. Brahms: Mađarski ples
- D. Popper: Mazurka
- G. Cassado: Requeiebros
- G. Faure: Elegija
- P. I. Čajkovski: Nokturno, Andante Cantabile
- A. Glazunov: Pjesma Menestrela
- S.Racmaninov: Vocalise
- P. Casals: Pjesma ptica
- P. Dešpalj/F.Pintarić: Dudaš

Ishodi učenja

- samostalno dinamičko nijansiranje
- poznavanje novih poteza gudala (leggiero, saltelato, ev. staccato i spiccato na jedno gudalo)
- intonacijski sigurno i tehnički pravilno sviranje dvohvata (terce, sekste, oktave) i kromatike
- korištenje različitih vrsta vibrata u svrhu oblikovanja zvuka
- usvajanje osnovnih značajki različitih stilskih razdoblja

Ispitni zahtjevi

- jedna ljestvica kroz četiri oktave s trozvucima, četverozvucima

- dvije etide
- J. S. Bach: Jedan stavak iz suite
- 1. ili 2. i 3. stavak koncerta ili dva stavka sonate ili tema s varijacijama

Program se izvodi napamet.

* Učenik mora pristupiti i jednom tehničkom kolokviju na kojem svira jednu ljestvicu i jednu etidu.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE I LJESTVICE

- sve dosadašnje ljestvice kroz četiri oktave
- ljestvice po jednoj žici kroz 2 oktave
- ljestvice na palčanoj poziciji preko dvije žice
- kvintakordi, kvartsekstakordi, dominantni, septakordi, smanjeni - na početnom tonu ljestvice
- terce - kroz 3 oktave
- sekste - kroz 3 oktave
- oktave - kroz 2 oktave

ETIDE

- J. J. F. Dotzauer: Etude
- D. Popper: Etude Op.73
- J.L.Duport: Etude
- F.Grutzmacher: Etude
- F. Servaise: Caprice
- M. Bukinik: Etude
- A. Franchome - Capricie
- R. Matz: 21 etuda na palčaniku

SONATE (varijacije)

- F. Mendelsohn: Sonata
- L.van Bethoven: Sonata u g-molu
- L. van Beethoven: Varijacije na Mozartove teme
- N. Paganini: Varijacije na A žici (Mojsije)
- B. Martinu: Varijacije na slovačku temu
- G. Valentini: Sonata

KONCERTI

- S. Prokofiev: Concertino
- Kabalevski: Koncert
- C. Saint-Saens: Koncert u a-molu
- K. Davidov: Koncert br.4
- D. Popper: Koncert br.1
- F. Servaise: Koncert u D duru
- J. Haydn: Koncert u C-duru

SUITE:

- J. S. Bach: Suita C-dur, Es-dur

OSTALE SKLADBE:

- B. Papandopulo: Rapsodia Concertante
- R. Schumann: Adagio i Allegro
- C. M von Weber: Adagio i Allegro
- M. Marais: La Folia
- D. Popper: Mađarska Rapsodija
- D. Popper: Preslica
- G. Faure: Papijon, Poslije sna
- J. Bragato: Graziella y Buenos Aires
- M. Bruch: Kol Nidrei
- E. Granados: Intermezzo
- R. Matz: 11 dodekafonskih Caprica
- P. I. Čajkovski: Andante Cantabile
- M. de Falla: Ples vatre
- K. Davidov: Preslica
- M. Ravel: Habanera, Pavana za preminulu infantkinju

Ishodi učenja

- samostalno kontroliranje tehničkih elemenata potrebnim za oblikovanje zvuka
- dobro poznavanje svih poteza gudala te poznavanje principa pravilnog izvođenja tih poteza
- intonacijska sigurnost, slobodno spajanje položaja i pravilno funkcioniranje prstiju lijeve ruke (perkusija) pri sviranju ljestvica u dvohvatima
- samostalnost u usavršavanju tehničkih elemenata i poznavanje principa njihovog pravilnog izvođenja
- poznavanje osnovnih značajki različitih stilskih razdoblja

Ispitni zahtjevi

- jedna ljestvica kroz četiri oktave s trozvucima, četverozvucima, kromatikom i dvohvatima (terce, sekste, oktave)
- dvije etide
- J. S. Bach: Jedan stavak iz suite
- 1. ili 2. i 3. stavak koncerta ili dva stavka sonate ili tema s varijacijama

Program se izvodi napamet.

* Učenik mora pristupiti i jednom tehničkom kolokviju na kojem svira jednu ljestvicu i jednu etidu.

IV.razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TEHNIČKE VJEŽBE I LJESTVICE

- sve dosadašnje ljestvice kroz četiri oktave
- kvintakordi, kvartsekstakordi, dominantni, septakordi, smanjeni - na početnom tonu ljestvice
- terce - kroz 4 oktave
- sekste - kroz 4 oktave
- oktave - kroz 3 oktave

ETIDE:

- J. J. F. Dotzauer: Etude,
- D. Popper: Etude Op.73,
- J. L. Duport: Etude,
- F. Grutzmacher: Etude
- F. Servaise: Caprice,
- M. Bukinik: Etude,
- A. Piatti: Caprice,
- A. Franchome – Capricie,
- N. Paganini: Caprice
- V. Dešpalj: Etide

SONATE (varijacije)

- B. Martinu: Varijacije na Rossinijevu temu
- L. Boccherini: Sonata u A-duru,
- L. van Beethoven: Sonata u A-duru,
- J. Brahms: Sonata u e-molu
- D. Šostakovič: Sonata,

P. Hindemith: Solo sonata,
G. Cassado: Solo sonata

KONCERTI

A. Hačaturian: Koncert,
E. Lalo: Koncert
P. I. Čajkovski: Rococo varijacije,
E. Elgar: Koncert u e-molu
K. Davidov: Koncert br.2 ,
D. Popper: Koncert br.2, u e-molu, Op.24,
D' Albert: Koncert
J. Haydn: Koncert u D-duru
A. Dvorak: Koncert u h-molu

SUITE

J. S. Bach: Suita C-dur, Es-dur

OSTALE SKLADBE:

R. Schumann: Fantasiestucke
D. Popper: Polonaise Brillante, Elfentanze
A. Dvorak: Rondo,
A. Dvorak: Tiha šuma - Klid
D. Popper: Preslica
K. Davidov: Na fontani
A. Piazzolla: Le grand Tango
G. Rossini: Une Larme
G. Cassado: Ples zelenog đavla
E. Bloch: Iz židovskog života
M. de Falla-Kreisler: Španjolski ples
P. de Sarasate: Zapateado

Ishodi učenja

- vladanje svim tehičkim elementima desne ruke potrebnim za oblikovanje fraze (dinamičko nijansiranje, vrste artikulacije, boja zvuka)
- slobodno i intonacijski sigurno sviranje ljestvica u dvohvatima
- poznavanje flageoletta, pizzicata lijevom rukom
- sposobnost samostalnog tehničkog postavljanja, tonskog oblikovanja te stilske interpretacije skladbe manje forme

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz četiri oktave s trozvucima, četverozvucima, kromatikom i dvohvatima (terce, sekste, oktave)
- dvije etide
- J. S. Bach: Dva stavka iz Suite za violončelo solo
- 1. ili 2. i 3. stavak koncerta

Program se izvodi napamet.

* Učenik mora pristupiti i jednom tehničkom kolokviju na kojem svira jednu ljestvicu i jednu etidu.

Metodička objašnjenja:

- individualno pristupiti odabiru nastavnog sadržaja I, II, III. i IV. razreda prema učenikovom predznanju i sposobnostima
- nastaviti rad s učenikom na tehnici lijeve i desne ruke
- slušati učenika bez prekidanja
- komentirati odsvirano uz uvažavanje učenikovih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima
- rad na muzičkom izrazu (stil, forma, karakter skladbe, iz čega proizlazi fraziranje, dinamika, agogika....) uz nastavnikovu demonstraciju na instrumentu
- sviračka suradnja učenika i nastavnika na dva instrumenta
- poticati učenikovu maštu kroz zvučne i opisne primjere (asocijacije)
- slušati snimljene izvedbe, gledati video zapise
- proučavati stručnu literaturu

**NASTAVNI PREDMET
KONTRABAS**

Naziv zanimanja: GLAZBENIK KONTRABASIST

Šifra zanimanja: 290604

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

dur i mol ljestvice s trozvucima kroz dvije ili tri oktave

ETIDE

- J. Novosel: 12 etida
- J. Novosel: Škola za kontrabas, I., II. i III. sv.
- J. Hrabe: I. i II. sv.
- Libon: 12 etida
- J. E. Stroh: I. dio
- J. Novosel: 13 studija
- J. Novosel: 15 etida capriccia
- L. Streicher: Mein musizieren auf dem Kontrabass, III. i IV. sv.
- J. Novosel: 6 capriccia

SONATE

- J. Galliard: Sonata
- Giovanninno: Sonata I i II
- W. de Fesch: Sonata u G-duru
- Marcello: 6 sonata
- Vivaldi: Sonata br. 3 u h-molu

OSTALE SKLADBE

- L. Montag: Skladbe mađarskih skladatelja
- K. Dumitresku: Seljački ples
- orkestralne dionice (težina sukladna tehničkoj spremi učenika)

Ishodi učenja:

- ostvariti ritmičku preciznost i dinamičku sigurnost
- postići intonacijsku sigurnost (naglasak na rastavljenim tercama i kromatici)
- ovladati osnove prijelaza na palčanik pomoću palca ili prvog, drugog, trećeg prsta
- ovladati osnovnim potezima gudaalom: spiccato, staccato, detache, leggiero
- postići vještinu povezivanja tonova u svrhu glazbene fraze
- ovladati izvođenjem ornametana: mordent, triler i dr.
- steći vještinu vibrata
- improvizirati

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz dvije ili tri oktave s trozvucima i četverozvucima
- dvije etide
- cijela sonata

Program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

dur i mol ljestvice s trozvucima kroz dvije ili tri oktave

ETIDA

- L. Streicher: Mein musizieren auf dem Kontrabass, III. i IV. sv.
- J. Novosel: Škola za kontrabas, I., II. i III. sv.
- J. Novosel: 12 etida
- J. Hrade: I. i II. dio
- J. E. Stroh: I. dio
- Libon: 12 etida
- J. Novosel: 13 studija za kontrabas
- J. Novosel: 15 etida capriccia
- J. Novosel: 6 capriccia

SONATE

- J. Galliard: Sonata
- Giovaninno: Sonata I i II
- W. de Fesch: Sonata u G-duru
- B. Marcello: 6 sonata
- G. Ph. Telemann: Sonata u h-molu
- A. Vivaldi: Sonata br. 3 u h-molu

OSTALE SKLADBE

- A. Capuzzi: Koncert za kontrabas u G-duru
- V. Pichl: Koncert za kontrabas u D-duru
- J. S. Bach: jedan stavak iz I. suite za violončelo (obrađeno za kontrabas)
- S. Koussewitzky: Chanson triste
- J. Golub: Tri minijature
- L. Montag: Skladbe mađarskih skladatelja orkestralne dionice

Ishodi učenja:

- ovladati novim potezima gudala: martelle, tremolo, sul pont.
- ovladati pizzicatom s držanjem gudala
- vladati položajima na palčaniku
- snalaziti se u interpretaciji orkestralnih dionica
- razviti samostalnost u povezivanju različitih tehničkih elemenata u glazbenom izražavanju

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz dvije ili tri oktave s trozvucima i četverozvucima
- dvije etide
- cijela sonata
- prvi stavak koncerta

Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

dur i mol ljestvice s trozvucima kroz dvije ili tri oktave

ETIDE

- L. Streicher: Mein musizieren auf dem Kontrabass, III. i IV. sv.
- J. Novosel: Škola za kontrabas, I., II. i III. sv.
- J. Novosel: 12 etida
- J. Hrabec: II. dio
- J. E. Stroh: I. i II. dio
- J. Novosel: Koncertna etida
- F. Simandl: Devet velikih etida
- M. Gregora: Sedam etida
- J. Novosel: 13 studija za kontrabas
- J. Novosel: 15 etida capriccia
- J. Novosel: 6 capriccia
- E. Nanny: Capricci

SONATE

- G. Ph. Telemann: Sonata u h-molu
- G. F. Händel: Sonata u a-molu
- A. Vivaldi: Sonata br. 3 u h-molu
- A. Vivaldi: Sonata br. 5 u fis-molu

H. Eccles: Sonata u a-molu

OSTALE SKLADBE

- A. Capuzzi: Koncert za kontrabas u G-duru
- V. Pichl: Koncert za kontrabas u D-duru
- A. Hoffmeister: Koncert za kontrabas u D-duru
- D. Dragonetti: Koncert za kontrabas u A-duru
- J. S. Bach: I. ili II. suita za violončelo
- S. Koussewitzky: Chanson triste
- S. Koussewitzky: Valse
- J. Golub: Tri minijature
- L. Montag: Skladbe mađarskih skladatelja
- B. Poradowsky: Romanca
- J. Novosel: Romanca
- F. Farkas: Nepdal sonatina
orkestralne dionice

Ishodi učenja:

- ovladati svim potezima gudala
- . moći koristiti prirodne i umjetne flageolette
- . ostvariti tehničkom i intonacijskom sigurnošću sviranja na palčaniku
- . postići sigurnost sviranja orkestralnih dionica
- . postići širinu dinamičkog izražavanja pomoću tehnike desne ruke
- . naučiti osnovne značajke različitih stilskih razdoblja

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz dvije ili tri oktave s trozvucima i četverozvucima
- dvije etide
- jedan stavak iz Bachovih suita za violončelo
- cijela sonata
- dva stavka koncerta

Program se izvodi napamet.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

dur i mol ljestvice s trozvucima kroz dvije ili tri oktave

ETIDE

- L. Streicher: Mein musizieren auf dem Kontrabass, III. i IV. sv.
- J. Novosel: Škola za kontrabas, I., II. i III. sv.
- J. Novosel: 12 etida
- J. Hrabec: II. dio
- J. E. Stroh: I. i II. dio
- J. Novosel: Koncertna etida
- F. Simandl: Devet velikih etida
- M. Gregora: Sedam etida
- H. Fryba: Koncertna etida
- J. Novosel: 6 capriccia
- J. Novosel: 13 studija za kontrabas J. Novosel: 15 etida capriccia
- F. Simandl: Gradus ad parnassum, I. sv.
- E. Nanny: Capricci

SONATE

- G. Ph. Telemann: Sonata u h-molu
- G. F. Händel: Sonata u a-molu
- A. Vivaldi: Sonata br. 5 u fis-molu
- H. Eccles: Sonata u a-molu
- G. B. Pergolesi: Sonata i simfonije u F-duru za violončelo i b. c.
(Pulcinella tema)

OSTALE SKLADBE

- A. Capuzzi: Koncert za kontrabas u G-duru
- V. Pichl: Koncert za kontrabas u D-duru
- A. Hoffmeister: Koncert za kontrabas u D-duru
- D. Dragonetti: Koncert za kontrabas u A-duru
- K. D. von Dittersdorf: Koncert za kontrabas u E-duru
- J. S. Bach: stavci iz I., II. ili III. suite za violončelo (obrada za kontrabas)
- S. Koussewitzky: Chanson triste
- S. Koussewitzky: Valse
- J. Golub: Tri minijature
- L. Montag: Skladbe mađarskih skladatelja
- B. Poradowsky: Romanca
- J. Novosel: Romanca
- F. Farkas: Nepdal sonatina
- J. Haydn: Serenada
- A. Rechofsky: Preludij i capriccetto
- A. Kareva: Nocturno i tocatta

E. Jaks: Elegija
F. Farkas: Quattro pezzi
P. I. Čajkovski: Nocturno
M. Kelemen: Concertino
- orkestralne dionice

Ishodi učenja:

- postići potrebnu razinu izvođenja prirodnih i umjetnih flageoletta
- izvoditi ljestvice s flageolettima
- savladati nove poteze gudala: saltelato, staccato i spiccato na jedno gudalo
- postići samostalnost i sigurnost u izvođenju koncertnih djela
- postići samostalnost u interpretaciji djela s obzirom na pripadnost različitim stilskim razdobljima

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz tri oktave s trozvucima i četverozvucima
- dvije etide
- jedna koncertna etida
- dva stavka iz Bachovih suita za violončelo ili dva stavka barokne sonate
- koncert po izboru
- jedna skladba domaćeg autora virtuoznog karaktera

Program se izvodi napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu:

- jedna koncertna etida
- dva stavka iz Bachovih suita za violončelo ili dva stavka barokne sonate
- koncert po izboru
- jedna skladba domaćeg autora virtuoznog karaktera

Program se izvodi napamet.

Metodička objašnjenja od I – IV razreda

- nastaviti rad s učenikom na tehnici metodom demonstracije te objašnjavanjem principa izvođenja pojedinih tehničkih elemenata
- korisiti slušni i izvodilački doživljaj za podučavanje učenika svim glazbenim terminima, osnovnim značajkama različitih stilskih razdoblja te načinima artikulacije i oblikovanja zvuka
- proširivati učenikovo poznavanje muzičkog rječnika, nastaviti upoznavanje učenika s različitim glazbenim formama te razvijati učenikove analitičke sposobnosti poticanjem na samostalno rješavanje

- problema
- kontinuirano pojačavati rad na razvijanju učenikove samostalnosti u vježbanju i interpretaciji djela
- poticati razvoj učenikova povjerenja u vlastite sposobnosti te razvoj samokontrole i samoprocjene
- poticati razvoj učenikovih izvodilačkih sposobnosti te učenikove socijalizacije proširivanjem mogućnosti javnog nastupanja te skupnog muziciranja

PUHAČKI ODJEL

NASTAVNI PREDMET FLAUTA

Naziv zanimanja: GLAZBENIK FLAUTIST

Šifra zanimanja: 290904

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

sve durske i sve tri vrste molskih ljestvica s rastavljenim toničkim trozvucima i dominantnim septakordom u raznim artikulacijama

TEHNIČKE VJEŽBE

Taffanel-Gaubert: 17 Grandes exercices journaliers de mecanisme

M. Moyses: Exercises journaliers

T. Wye: Practise book (od 1-6, posebice 2 i 5 knjiga)

A. Maquarre: Daily exercises for the flute

M. Reichert: 7 daily exercises, op. 5

A. Gianpieri: 16 studii giornalieri

P. L. Graf: Check up 20 basic studies

ETIDE

- L. Drouet: 25 etudes celebres
- M. Moyse: 18 Exercices au Etudes de Berbiguier
- E. Köhler: op. 33, II. dio
- G. Gariboldi: Grandes etudes de Style, op. 134

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- J. B. Loillet: Sonata in Ut (C-dur), Sonate iz opusa 1, 2, 3, 4
- G. F. Händel: sonate iz op. 1, br. 1a, 1b, 5 i 9 (te br. 2, 4, 7 i 11)
- M. Blavet: sonate iz op.2, br. 1, 2 i 5
- C. P.E. Bach: Sonate Wq 85, 86, 87 te 123, 124
- A. Vivaldi: Koncerti iz op.10, br. 1, 4 i 5
- G. Faure: Berceuse op. 16, Sicilienne, Piece
- B. Marcello: sonate iz op. 2
- J. Ibert: Histoires (izbor), Entracte
- L. van Beethoven: Sonata a due flauti (Brodzsky)
- Kuhlau: Tri koncertna dueta op. 10.
- I. Kuljerić: Jutro
- D. Bobić: Karakteristična suita

Ishodi učenja:

- Učenik bi u prvom razredu srednje škole trebao savladati sljedeće:
- pravilno, kombinirano, prsno-preponsko disanje sa osvještenim kontroliranim radom prepone; kapacitet zraka i daha za srednje duge fraze
  - raspon od c1-c4 u kromatici, dobro poznavanje i vladanje svim zahvatima, posebno *fis* (treći i četvrti prst), te *b* (palac i drugi prst) te njihova adekvatna primjena
  - čist i zdrav ton u dinamičkom rasponu od *pp* do *ff*, u svim registrima (osim *pp* u trećoj oktavi) te svim dinamičkim nijansama između
  - *vibrato* - osvjestiti, sa mogućnošću kontroliranja njegove brzine
  - osvještana intonacija - mogućnost samoinicijativne korekcije
  - *legato* izvedba intervala oktave, none, decime (prema gore i prema dolje)
  - artikulacija - jasna i čista, jednostruki jezik - razlika u atikuliranju, dvostruki jezik - izjednačena brzina, trostruki jezik - izjednačena brzina
  - postići da učenik bude u stanju odsvirati duže dijelove u *staccatu*
  - sve vrste ukrasa
  - svijest o muzičkoj frazi
  - svirati uz klavirsku pratnju radi doživljaja harmonijskog zvuka

- *á vista* citanje jednostavnijih skladbi (gradivo IV. i V. razreda osnovne škole)

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

sve durske i sve tri vrste moljskih ljestvica s rastavljenim toničkim trozvucima i dominantnim septakordom, te sm. 7 na VII. stupnju u molu u raznim artikulacijama/tempo mm=116-120

TEHNIČKE VJEŽBE

- tehničke vježbe kao I. srednje

ETIDE (najmanje dvije)

- E. Köhler: 25 Romantische etüden op. 66
- E. Köhler: Der Fortschritt im Flötenspiel op. 33, III. svezak
- G. Gariboldi: Grandes etudes de Style op. 134
- J. Andersen: 24 petites etudes op. 33
- A. B. Fürstenau: 12 grand studies

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- J. S. Bach: Sonata C-dur, BWV 1033 (ev. Es - dur, 1031)
- J. C. F. Bach: Sonata D-dur (Zimmerman)
- G. P. Telemann: 12 fantazija za flautu solo (izbor)
- 12 Methodischen sonaten (izbor)
- J. J. Quantz: Sonate
- F. II der Grosse: Sonata A-dur (br. 12)
- J. - M. Leclair: Sonata op. 2
- E. Boch: Suite modale
- W. A. Mozart: Rondo D-dur, KV 184

G. Donizetti: Sonata
Caplet: Reverie
F. Chopin: Varijacije na Rossinijevu temu
Roussel: Andante et Scherzo
G. B. Pergolesi: Koncert G-dur
Vivaldi: Koncert op.10, br. 2 i 6
Ch. W. Gluck: Koncert G-dur
Kuljerić: Canto e danza
Bjelinski: Tri melodije malog Julijana
Loccatelli: Sonata e-mol za dvije flaute
L. M. Škerjanc: Pet liričnih melodija

* eventualno poznata mjesta iz orkestralne literature:

C. W. Gluck: Ples blaženih duša iz Orfeja
J. S. Bach: Kantate, Misa h-mol, Muka po Ivanu, po Mateju
J. Brahms: I. simfonija
L. van Beethoven: I. simfonija
- uputiti učenika na slušanje djela u cijelosti

Ishodi učenja:

Učenik bi u drugom razredu srednje škole, uz utvrđivanje i proširivanje dosad stečenog znanja (vidi smjernice br. 1) trebao savladati još i sljedeće:

- povećati kapacitet i produživati dah, “ekonomizirati” zrak i planirati ga
- pp u 3. oktavi - tehnika piano sviranja
- artikulacija - dvostruki jezik (mm=116-120)
- trostruki jezik (mm=66-70)
- oktave legato (mm=60)
- legato u intervalima većim od decime
- triler sa završetkom - brži
- tehnika frulato sviranja - jasan, dobro izveden u 2. i 3. oktavi u legatu
- intonacija: osješteno snalaženje (visok - nizak) i pravilna korekcija (u čistim intervalima - 4, 5 i 8)
- stilski obilježja određenog razdoblja
- prepoznati i izvesti karakter kompozicije
- s razumijevanjem izvoditi kompozicije raznih stilskih razdoblja
- usvojiti znanje o sonatnom obliku, varijacijama, velikom rondou, suiti

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica

- jedna etida - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve durske i sve tri vrste moltskih ljestvica s rastavljenim toničkim trozvucima i dominantnim septakordom, sm.7 na VII. mola u raznim artikulacijama te terce u tonalitetu (uzlazno i silazno u okviru 2 oktave - sporiji tempo)
- kromatske ljestvice u rasponu c1-c4 (razvijene) - mm=132

TEHNIČKE VJEŽBE

isto kao u II. srednje, ali u bržem tempu te zahtjevnije vježbe

ETIDE (2 paralelno)

- Taffanel - Gubert: Methode complete V. dio
- A. B. Fürstenau: Bouquet des tons op. 125
- J. Andersen: 24 etudes techniques op. 63 I. dio
- T. Boehm: 24 caprices op. 26
- E. Höhler: 30 Virtuoso etudes op. 75

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- J. S. Bach: Sonata E-dur BWV 1035
- M. Blavet: Sonate op.2, br. 3, 4 i 6
- G. P. Telemann: Fantazije, Methodske sonate (izbor)
- W. A. Mozart: Koncert C-dur, KV 299 (za flautu i harfu)
- F. Danzi: Sonatina D-dur
- A. Caplet: Petite valse
- G. Faure: Morceau de concours
- B. Godard: Allegretto i Idyle iz suite op. 116
- A. Casella: Barcarole et Scherzo
- R. R. Bennett: Summer music
- G. Bizet: Intermezzo i Seguidilla
- T. G. Albinoni: Koncert G-dur
- G. Ph. Telemann: Koncert D-dur
- L. Boccherini: Koncert D-dur
- A. Vivaldi: Koncert op. 10 br 3

G. Tartini: Koncert G-dur
G. P. Telemann: Suita a- mol (ev. bez uvertire)
D. Cimarosa: Koncert G-dur za dvije flaute i klavir
N. Milotti: Ohridski biseri
E. Cossetto: 4 bagatelle
V. Berdović: Iverje
B. Sakač: Pastorage

IZBOR IZ ORKESTRALNE LITERATURE

L. van Beethoven: Leonora, III. simfonija
G. Rossini: uvertire
F. Mendelssohn: Scherzo iz Sna ljetne noći
G. Bize: Interludij

Ishodi učenja:

Učenik bi u 3. razredu, uz već navedene i dobro utvrđene tehničke i muzičke sposobnosti, trebao usvojiti i slijedeće:

- proširiti raspon na cis4 i d4 (vježbe, još ne u literaturi)
- artikulacija - dvostruki jezik (mm=126-132)
- trostruki jezik (mm=70-78)
- izjednačena u svim registrima i načinima (staccato, portato, marcato itd.)
- sposobnost sviranja staccato u dužim odsjecima (1 stranica)
- legato u rasponu dviju oktava
- oktave legato (mm=70)
- frulato - legato do 1. oktave/non legato 2. i 3. oktava
- flageoletti - do 7. alikvote (septime na c1, cis1 i d1)
- točno određivanje alikvote
- intonacija - i u 3. oktavi u svim dinamikama korektna
- tonski bogata 1. oktava
- arpeggia i prolazni tonovi ("laufovi") kao ukrasi

Ispini zahtjevi:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se svira napamet.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve kao i prijašnjih godina samo u bržem tempu (mm=144-152)
- cjelotonska ljestvica u cijelom rasponu

TEHNIČKE VJEŽBE

- dosadašnji program od I. razred uz dodatak VI. dijela kod Wye-a, zahtjevnije izvođenje (Gianpieri, Maquarre, Reichert)

ETIDE (2 paralelno):

- Taffanel-Gaubert: Methode Complete du Flute II dio, VI svezak
- Soussmann: 24 Etudes Journaliers, op. 53
- J. Andersen: 24 etudes techniques II. dio, op. 63
- H. Altes: 26 selected studies
- E. Köhler: 30 Virtuoso etudes op. 75 (nastavak)

SKLADBU UZ PRATNJU GLASOVIRA

Bach studije (izbor)

J. S. Bach: Sonata e-mol BWV 1034

Sonata g-mol BWV 1020

Suita h-mol (ev. bez uvertire) BWV 1067

W. A. Mozart: Sonate KV 10-15

Koncerti G-dur KV 313

Koncert D-dur KV 314 (fakultativno)

J. Haydn: Koncert D-dur

P. Chaminade: Concertino op. 107

G. Faure: Fantasie op. 79

J. J. Quantz: Koncert G-dur

C. Stamitz: Koncert G-dur

F. Doppler: Fantasi pastorale hongroise

J. Ibert: Jeux - Sonatina

Joliver: Fantaisie - caprice

L. Ganne: Andante et Scherzo

C. Reineche: Ballade

K. Odak: Sonata op. 41

E. Cossetto: 5 komada

B. Bjelinski: Koncert za flautu i klavir, April - sonatina

IZBOR IZ ORKESTRALNE LITERATURE

- L. van Beethoven: VI. i VII. simfonija
- J. Brahms: IV. simfonija
- C. Debussy: Preludij za Poslijepodne jednog fauna
- H. Berlioz: Fantastična simfonija
- M. Ravel: Bolero

Ishodi učenja:

Učenik bi u 4. razredu, uz već navedene i dobro utvrđene tehničke i muzičke sposobnosti, trebao usvojiti i slijedeće:

- frulatto
- alikvoti
- pizzicato sa i bez jezika (osnove)
- različite vrste vibrata (osnove)
- simultano svirati i pjevati (osnove)
- dah za duge fraze, planiranje i ekonomiziranje daha, samostalno određivanje mjesta uzimanja daha
- u potpunosti vladati - tonskim i dinamički rasponom c1-d4 u kromatici
- jasna i čista artikulacija (dvostruki jezik mm=144, trostruki jezik mm=80)
- artikulacije bez jezika (P, B, V te način primjene)
- legato velikog raspona (dvije oktave i više)
- ljestvice (sve) u brzini dvostrukog jezika (mm=144 i više)
- stilski obilježja i karakter kompozicije
- jednostavna improvizacija na zadanu melodijsku i harmonijsku osnovu
- prepoznavati formalne i harmonijske građe kompozicije

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
  - jedna etida
  - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu:

- jedna etida
  - cijelo ciklično djelo (sonata ili koncert)
  - skladba domaćeg autora
  - dva orkestralna sola
- Program se izvodi napamet.

Metodička objašnjenja:

- sve doživljajno usvojeno postupno osmišljati u znanja i svjesno vladanje vještinama
- razvijati tehniku slušanja, mogućnost unutarnje tonske predodžbe
- suvereno izvoditi melodije uz jasno oblikovanje motiva i fraze, intonacije i vibrata
- svirati à vista složene notne zapise uz pomoć nastavnika
- skupno muzicirati u svrhu razvoja senzibiliteta za pravilnu intonaciju i tempo
- izvoditi kompozicije raznih stilskih razdoblja, te učenika upućivati na razlike između razdoblja: barok, klasika, romantika
- upućivati učenike na doživljaj cjeline glazbenog djela u susretu s novim notnim tekstom
- demonstracijom upućivati učenika na pravilno usvajanje novih tehničkih elemenata i izvođenje melodijskih cjelina s pravim ritmičkim pokretom, pulsom i karakterom
- izbjegavati mehanički pristup u rješavanju ritmičkih problema
- slušati izvedbu nastavnika ili snimke skladbe i analizirati kasnije
- poslušati učenika bez prekidanja zatim zajedno prokomentirati odsvirano
- intenzivirati odgovornost prema glazbenom djelu i kritičnost prema vlastitom izvođenju
- učenike upućivati na dostupna natjecanja, proširivati mogućnosti zajedničkog muziciranja i javnih nastupa
- omogućiti osmišljeno i aktivno bavljenje glazbom učenicima koji završavaju srednjoškolsko obrazovanje i ne namjeravaju se profesionalno usmjeriti

NASTAVNI PREDMET OBOA

Naziv zanimanja: GLAZBENIK OBOIST
Šifra zanimanja: 290804

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve durske i sve tri vrste moltskih ljestvica s rastavljenim toničkim

trozvucima i dominantnim septakordom u raznim artikulacijama

ETIDE

J. Sellner: Methode pour hautbois (u raznim artikulacijama)

Schmitt: I. dio

Wiedmann: 45 etuda za obou (izbor od 10)

Paessler: 24 larga

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

T. Albinoni: Koncert za obou u D-duru, ili C-duru

G. F. Händel: Sonata za obou u c-molu

R. Schumann: Romanzen

G.Ph. Telemann: Sonata a-mol

Ishodi učenja:

Učenik prvog razreda srednje škole trebao bi usvojiti slijedeće tehnike i vještine:

- pravilno, kombinirano, prsno-preponsko disanje sa osvještenim kontroliranom radom prepone; kapacitet zraka i daha za srednje duge fraze
- raspon do treće oktave u kromatici, dobro poznavanje i vladanje svim zahvatima
- čist i zdrav ton u dinamičkom rasponu od pp do ff, u svim registrima, te svim dinamičkim nijansama između
- vibrato - osvješten, sa mogućnošću kontroliranja njegove brzine
- osvještena intonacija - mogućnost samoinicijativne korekcije
- legato povezivanje intervala oktave, none, decime (prema gore i prema dolje)
- artikulacija - jasna i čista
- jednostruki jezik - razlika u atikuliranju
- svirati duže dijelove u staccatu
- sve vrste ukrasa
- á vista citanje jednostavnijih skladbi (gradivo IV. i V. razreda osnovne škole)
- senzibilitet za prilagođavanje i korigiranje intonacije i tempa u skupom muziciranju

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
- jedna etida

- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve durske i sve tri vrste molskih ljestvica s rastavljenim toničkim trozvucima i dominantnim septakordom, te sm. 7 na VII. stupnju u molu u raznim artikulacijama/tempo mm=116-120

ETIDE

- J. Sellner: Methode pour hautbois (u raznim artikulacijama i transpozicijama)
- Schmitt: II. dio
- Luft: 24 etude (izbor od 8 etida)
- Berti: 18 Capricci per oboe (izbor)

SKLADBE UZ PRETNJU GLASOVIRA

- G. F. Händel: Koncert za obou u g-molu
- G. Ph. Telemann: Koncert za obou u f-molu
- D. Cimarosa: Koncert
- J. S. Bach: Orkestralne studije I dio
- Godard: Legende pastorale
- M. Ivanov: Kavatina

Ishodi učenja:

Učenik drugog razreda srednje škole trebao bi usvojiti slijedeće tehnike i vještine:

- povećati kapacitet i produživati dah, “ekonomizirati” zraka i planirati ga
- pp u 3. oktavi - tehnika piano sviranja
- artikulacija
- oktave legato
- legato u intervalima većim od decime
- triler sa završetkom - brži
- intonacija: osješteno snalaženje (visok - nizak) i pravilna korekcija (u čistim intervalima - 4, 5 i 8)

- stilska obilježja određenog razdoblja
- prepoznati i izvesti karakter kompozicije

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
  - jedna etida
  - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve durske i sve tri vrste molških ljestvica s rastavljenim toničkim trozvucima i dominantnim septakordom, sm.7 na VII. mola u raznim artikulacijama te terce u tonalitetu (uzlazno i silazno u okviru 2 oktave - sporiji tempo)

ETIDE

- Giampieri: 16 studija za perfekciju
- Brandaleone: 12 studija (izbor od 6)
- K. Mille: 20 studija
- Gillet: Tehnika oboe
- Brod: Etide

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- A. Marcello: Koncert za obou u d-molu
- G. F. Händel: Sonata za obou u g-molu
- Saint-Saens: Sonata za obou
- A. Klobučar: Suita za obou
- J. S. Bach: Orkestralne studije II dio
- Cimarosa: Koncert za obou i gudače
- J. Matanović: Rapsodija za obou i glasovir

Ishodi učenja:

- Učenik trećeg razreda srednje škole trebao bi usvojiti slijedeće tehnike i vještine:
- izjednačenost u svim registrima i načinima (staccato, portato, marcato itd.)

- sposobnost sviranja staccato u dužim odsjecima (1 stranica)
- legato u rasponu dviju oktava
- oktave legato
- točno određivanje alikvota
- intonacija - i u 3. oktavi u svim dinamikama korektna
- tonski bogata 1. oktava
- arpeggia i prolazni tonovi ("laufovi") kao ukrasi

Ispini zahtjevi:

- ljestvica
  - jedna etida
  - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve kao i prijašnjih godina samo u bržem tempu (mm=144-152)
- cjelotonska ljestvica u cijelom rasponu

TEHNIČKE VJEŽBE

- Giampieri: Tehničke vježbe

ETIDE

- Brandaleone: 12 studija i 6 capriccia
- Brod: Etide
- Gillet: Etide

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- J. S. Bach: Orkestralne studije
- E. Rotwell: Orkestralne studije I i II dio
- A. Britten: 6 metamorfoza
- R. Schumann: 3 romance
- P. Hindemith: Sonata za obou
- J. Haydn: Koncert za obou u C-duru
- K. Odak: Rondo
- R. Matz: Tri preludija

Poulanc: Sonata

A. Vivaldi: Koncert a – mol

Ch. Collin: Solo de concourt

Ishodi učenja:

Učenik četvrtog razreda srednje škole trebao bi usvojiti slijedeće tehnike i vještine:

- alikvoti
- različite vrste vibrata (osnove)
- dah za duge fraze, planiranje i ekonomiziranje daha, samostalno određivanje mjesta uzimanja daha
- jasna i čista artikulacija
- artikulacije bez jezika
- legato velikog raspona (dvije oktave i više)
- ljestvice (sve) u brzini dvostrukog jezika
- stilski obilježja i karakter kompozicije
- dobro snalaženje u čitanju notnog teksta
- mogućnost jednostavnog improviziranja na zadano melodijsku i harmonijsku osnovu
- prepoznavanje formalne i harmonijske građe kompozicije

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu:

- etida
- sonata (cijela - iz gradiva 4. r.) ili
- koncert (cijeli - iz gradiva 4. r.)
- kompozicija domaćeg autora
- dva orkestralna sola

Program se izvodi napamet.

Metodička objašnjenja:

- sve doživljajno usvojeno postupno osmišljati u znanja i svjesno vladanje vještinama
- razvijati tehniku slušanja, mogućnost unutarnje tonske predodžbe

- suvereno izvoditi melodije uz jasno oblikovanje motiva i fraze, intonacije i vibrata
- svirati à vista složene notne zapise uz pomoć nastavnika
- skupno muzicirati u svrhu razvoja senzibiliteta za pravilnu intonaciju i tempo
- izvoditi kompozicije raznih stilskih razdoblja, te učenika upućivati na razlike između razdoblja: barok, klasika, romantika
- upućivati učenike na doživljaj cjeline glazbenog djela u susretu s novim notnim tekstom
- demonstracijom upućivati učenika na pravilno usvajanje novih tehničkih elemenata i izvođenje melodijskih cjelina s pravim ritmičkim pokretom, pulsom i karakterom
- izbjegavati mehanički pristup u rješavanju ritmičkih problema
- slušati izvedbu nastavnika ili snimke skladbe i analizirati kasnije
- poslušati učenika bez prekidanja zatim zajedno prokomentirati odsvirano
- intenzivirati odgovornost prema glazbenom djelu i kritičnost prema vlastitom izvođenju
- učenike upućivati na dostupna natjecanja, proširivati mogućnosti zajedničkog muziciranja i javnih nastupa
- omogućiti osmišljeno i aktivno bavljenje glazbom učenicima koji završavaju srednjoškolsko obrazovanje i ne namjeravaju se profesionalno usmjeriti

NASTAVNI PREDMET KLARINET

Naziv zanimanja: GLAZBENIK KLARINETIST

Šifra zanimanja: 291004

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve durske i sve tri vrste molskih ljestvica s rastavljenim toničkim trozvucima i dominantnim septakordom u raznim artikulacijama

TEHNIČKE VJEŽBE

J. Nochta: Tehnika klarineta-I dio

ETIDE

J. Tonžetić: 28 progresivnih etida (od 1-10)

J. Lancelot: 15 etudes

P. Jeanjean: Etudes Progressives et Melodiques-1 er Cahier

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

V. Gambaro: 21 capricci (1-10)

K. Stamitz: Koncert br. 3 u B duru

K. Stamitz: Koncert za dva klarineta br.4

C.M.Weber: Concertino u Es duru op.26

V. Gambaro: 21 capricci (5 capricci)

Ishodi učenja:

Učenik bi u prvom razredu srednje škole trebao savladati sljedeće:

- pravilno, kombinirano, prsno-preponsko disanje sa osvještenim kontroliranim radom prepone; kapacitet zraka i daha za srednje duge fraze
- čist i zdrav ton u dinamičkom rasponu od pp do ff, u svim registrima (osim pp u trećoj oktavi) te svim dinamičkim nijansama između
- vibrato - osvješten, sa mogućnošću kontroliranja njegove brzine
- osvještena intonacija - mogućnost samoinicijativne korekcije
- legato povezivanje intervala oktave, none, decime (prema gore i prema dolje)
- artikulacija - jasna i čista
- jednostruki jezik - razlika u atikuliranju
- svirati duže dijelove u staccatu
- sve vrste ukrasa
- á vista citanje jednostavnijih skladbi (gradivo IV. i V. razreda osnovne škole)
- senzibilitet za prilagođavanje i korigiranje intonacije i tempa u skupom muziciranju

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
  - jedna etida
  - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve durske i sve tri vrste molških ljestvica s rastavljenim toničkim trozvucima i dominantnim septakordom, te sm. 7 na VII. stupnju u molu u raznim artikulacijama/tempo

TEHNIČKE VJEŽBE

- J. Nochta: Tehnika klarineta-I dio

ETIDE

- J. Tonžetić: 28 progresivnih etida (od 11-20)
- V. Gambaro: 21 capricci (11-21)
- P. Jeanjean: Etudes Progressives et Melodiques-2 em Cahier

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- E. Cavallini: 30 Capricci
- C.M.Weber: Koncert br.1 u f molu
- F. Krommer-Kramer: Koncert u Es duru

Ishodi učenja:

Učenik bi u drugom razredu srednje škole, uz utvrđivanje i proširivanje dosad stečenog znanja (vidi smjernice br. 1) trebao savladati još i sljedeće:

- povećanje kapaciteta i produživanje daha, “ekonomiziranje” zraka i njegovo planiranje
- pp u 3. oktavi - tehnika piano sviranja
- artikulacija
- oktave legato
- legato u intervalima većim od decime
- triler sa završetkom - brži
- intonacija: osješteno snalaženje (visok - nizak) i pravilna korekcija (u čistim intervalima - 4, 5 i 8)
- stilsko obilježja određenog razdoblja
- prepoznati i izvesti karakter kompozicije

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica

- jedna etida
  - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve durske i sve tri vrste molskih ljestvica s rastavljenim toničkim trozvucima i dominantnim septakordom, sm.7 na VII. mola u raznim artikulacijama te terce u tonalitetu (uzlazno i silazno u okviru 2 oktave - sporiji tempo)
- kromatske ljestvice

TEHNIČKE VJEŽBE

J. Nochta: Tehnika klarineta-II dio

ETIDE

- J. Tonžetić: 28 progresivnih etida (od 21-28)
- P. Jeanjean: Etudes Progressives et Melodiques-3 em Cahier (41-50)
- E. Cavallini: 30 Capricci
- A. Perier: 30 etudes (10 etudes)

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- W. A. Mozart: Koncert u A duru
- C. M. Weber: Koncert br.1 u f molu

Ishodi učenja:

Učenik bi u 3. razredu, uz već navedene i dobro utvrđene tehničke i muzičke sposobnosti, trebao usvojiti i sljedeće:

- artikulacija
- izjednačena u svim registrima i načinima (staccato, portato, marcato itd.)
- sposobnost sviranja staccato u dužim odsjecima (1 stranica)
- legato u rasponu dviju oktava
- oktave legato (mm=70)
- točno određivanje alikvote
- intonacija - i u 3. oktavi u svim dinamikama korektna

- tonski bogata 1. oktava
- *arpeggia* i prolazni tonovi (“laufovi”) kao ukrasi

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve kao i prijašnjih godina samo u bržem tempu
- cjelotonska ljestvica u cijelom rasponu

TEHNIČKE VJEŽBE

J. Nochta: Tehnika klarineta-II dio

ETIDE

- P. Jeanjean: Etudes Progressives et Melodiques-3 em Cahier (51-60)
- E. Cavallini: 30 Capricci
- Perier: 30 etudes
- J.S.Bach-U. Delecluse: 15 etudes

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- U. Delecluse: Six suites de J.S. Bach
- C.M.Weber: Koncert br.2 u Es duru
- K. Kurpinski:Koncert
- J. Brahms: Sonata br.1 i br.2
- C. Saint-Saëns: Sonata op.167
- Studije iz literature uz orkestar

Ishodi učenja

Učenik 4. razreda, uz već navedene i dobro utvrđene tehničke i muzičke sposobnosti, trebao bi usvojiti i sljedeće:

- alikvoti
- različite vrste vibrata (osnove)

- dah za duge fraze, planiranje i ekonomiziranje daha, samostalno određivanje mjesta uzimanja daha
- jasna i čista artikulacija
- artikulacije bez jezika
- *legato* velikog raspona (dvije oktave i više)
- ljestvice (sve) u brzini dvostrukog jezika
- stilski obilježja i karakter kompozicije
- dobro snalaženje u čitanju notnog teksta
- jednostavno improviziranje na zadanu melodijsku i harmonijsku osnovu
- prepoznavati formalnu i harmonijsku građu kompozicije

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
  - jedna etida
  - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu:

- etida
  - sonata (cijela - iz gradiva 4. r.) ili
  - koncert (cijeli - iz gradiva 4. r.)
  - kompozicija domaćeg autora
  - dva orkestralna sola
- Program se izvodi napamet.

Metodička objašnjenja:

- sve doživljajno usvojeno postupno osmišljati u znanja i svjesno vladanje vještinama
- razvijati tehniku slušanja, mogućnost unutarnje tonske predodžbe
- suvereno izvoditi melodije uz jasno oblikovanje motiva i fraze, intonacije i vibrata
- svirati à vista složene notne zapise uz pomoć nastavnika
- skupno muzicirati u svrhu razvoja senzibiliteta za pravilnu intonaciju i tempo
- izvoditi kompozicije raznih stilskih razdoblja, te učenika upućivati na razlike između razdoblja: barok, klasika, romantika
- upućivati učenike na doživljaj cjeline glazbenog djela u susretu s novim notnim tekstom
- demonstracijom upućivati učenika na pravilno usvajanje novih tehničkih

- elemenata i izvođenje melodijskih cjelina s pravim ritmičkim pokretom, pulsom i karakterom
- izbjegavati mehanički pristup u rješavanju ritmičkih problema
  - slušati izvedbu nastavnika ili snimke skladbe i analizirati kasnije
  - poslušati učenika bez prekidanja zatim zajedno prokomentirati odsvirano
  - intenzivirati odgovornost prema glazbenom djelu i kritičnost prema vlastitom izvođenju
  - učenike upućivati na dostupna natjecanja, proširivati mogućnosti zajedničkog muziciranja i javnih nastupa- omogućiti osmišljeno i aktivno bavljenje glazbom učenicima koji završavaju srednjoškolsko obrazovanje i ne namjeravaju se profesionalno usmjeriti

NASTAVNI PREDMET SAKSOFON

Naziv zanimanja: GLAZBENIK SAKSOFONIST

Šifra programa: 291104

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- kromatska ljestvica u cijelom opsegu saksofona u svim artikulacijama
- sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuci , dominantni i smanjeni akordi.

TEHNIČKE VJEŽBE

- J. M. Londeix: Exercices mecaniques 1. i 2.
- H. Prati: 23 mini-puzzles
- J. M. Londeix: Gammes et modes
- J. M. Londeix: Les gammes conjointes et en intervalles

ETIDE

- J. Andersen: 18 petites etudes
- M. Mule: 18 exercices ou etudes (Berbiguier)

M. Mule: 48 etudes d'apres Ferling
H. Klose: 25 etudes de mecanisme
J. Andersen: 24 etudes instructives op. 30
L. Niehaus: Basic jazz conception for saxophone

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

R. Berthelot: Adage et arabesque
J. Ibert: Histoires
P. Hindemith: Sonate
P. Bonneau: Suite
A. Cherepnine: Sonatine sportive
A. Jolivet: Fantasie-impromptue
R. Planel: Prelude et saltarelle

Ishodi učenja:

Učenik bi u prvom razredu srednje škole trebao savladati sljedeće:

- pravilno, kombinirano, prsno-preponsko disanje sa osvještenim kontroliranim radom prepone; kapacitet zraka i daha za srednje duge fraze
- čist i zdrav ton u dinamičkom rasponu od pp do ff, u svim registrima (osim pp u trećoj oktavi) te svim dinamičkim nijansama između
- vibrato - osvješten, sa mogućnošću kontroliranja njegove brzine
- osvještena intonacija - mogućnost samoinicijativne korekcije
- legato povezivanje intervala oktave, none, decime (prema gore i prema dolje)
- artikulacija - jasna i čista, jednostruki jezik - razlika u atikuliranju
- duži dijelove u staccatu
- sve vrste ukrasa
- á vista citanje jednostavnijih skladbi (gradivo IV. i V. razreda osnovne škole)
- senzibilitet za prilagođavanje i korigiranje intonacije i tempa u skupom muziciranju

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- kromatska ljestvica u cijelom opsegu saksofona u svim artikulacijama
- sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuci , dominantni i smanjeni akordi.

TEHNIČKE VJEŽBE

- J. M. Londeix: Gammes et modes
- J. M. Londeix: Les gammes conjointes et en intervalles
- M. Londeix: Exercices mecaniques 1. i 2.

ETIDE

- M. Mule: Exercices journaliers (Terschak) ed. Leduc
- M. Mule: 48 etudes d'apres Ferling ed. Leduc
- H. Klose: 15 etudes concertantes ed. Leduc
- L. Niehaus: Intermediate jazz conception for saxophone

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- J. Absil: Sonate
- J. Casterede: Scherzo
- Y. Bourrel: Sonate op. 18
- A. Ameller: Suite d'apres J. P. Rameau
- R. Planel: Prelude et saltarele
- A. Cherepnine: Sonatine sportive
- P. Hindemith: Sonate

Ishodi učenja:

Učenik bi u drugom razredu srednje škole, uz utvrđivanje i proširivanje dosad stečenog znanja (vidi smjernice br. 1) trebao savladati još i sljedeće:

- povećanje kapaciteta i produživanje daha, “ekonomiziranje” zraka i njegovo planiranje
- pp u 3. oktavi - tehnika piano sviranja
- artikulacija
- oktave legato
- legato u intervalima većim od decime
- triler sa završetkom - brži

- intonacija: osješteno snalaženje (visok - nizak) i pravilna korekcija (u čistim intervalima - 4, 5 i 8)
- stilska obilježja određenog razdoblja
- prepoznati i izvesti karakter kompozicije

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
  - jedna etida
  - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- kromatska ljestvica u cijelom opsegu saksofona u svim artikulacijama
- sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuci , dominantni i smanjeni akordi

TEHNIČKE VJEŽBE

- J. M. Londeix: Gammes et modes-ed. Leduc
- J. M. Londeix: Les gammes conjointes et en intervalles-ed. Lemoine
- J. M. Londeix: Exercices mecaniques 1. i 2.-ed Lemoine

ETIDE

- M. Mule: Exercices journaliers (Terschak)-ed. Leduc
- M. Mule: 48 etudes d'apres Ferling-ed. Leduc
- M. Mule: 53 etudes (Boehm, Terschak, Furstenau)-ed. Leduc
- J. Andersen: 29 grandes etudes -ed. Billaudot
- L. Niehaus: Intermediate jazz conception for saxophone

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- P. Bonneau: Concerto
- J. Absi: Sonate
- P. Maurice: Tableaux de Provence
- D. Milhaud: Scaramouche
- A. Glazounov: Concerto
- A. Ameller: Suite d'apres J. P. Rameau

R. Planel: Prelude et saltarele
P. Creston: Sonata
H. Tomasi: Ballade
P. M. Dubois: Concerto

Ishodi učenja:

Učenik bi u 3. razredu, uz već navedene i dobro utvrđene tehničke i muzičke sposobnosti, trebao usvojiti i sljedeće:

- artikulacija
- izjednačena u svim registrima i načinima (staccato, portato, marcato itd.)
- sposobnost sviranja staccato u dužim odsjecima (1 stranica)
- legato u rasponu dviju oktava
- oktave legato (mm=70)
- točno određivanje alikvote
- intonacija - i u 3. oktavi u svim dinamikama korektna
- tonski bogata 1. oktava
- arpeggia i prolazni tonovi ("laufovi") kao ukrasi

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- kromatska ljestvica u cijelom opsegu saksofona u svim artikulacijama
- sve durske i molske ljestvice plus tonički trozvuci, dominantni i smanjeni akordi

TEHNIČKE VJEŽBE

- J. M. Londeix: Gammes et modes
- J. M. Londeix: Les gammes conjointes et en intervalles
- J. M. Londeix: Exercices mecaniques 1. i 2.

ETIDE

- M. Mule: Etudes variees
- M. Mule: 48 etudes d'apres Ferling
- M. Mule: 53 etudes (Boehm, Terschak, Furstenau)
- L. Niehaus: Intermediate jazz conception for saxophone

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- P. Bonneau: Concerto
- P. Maurice: Tableaux de Provence
- D. Milhaud: Scaramouche
- Glazounov: Concerto
- P. Creston: Sonata
- H. Tomasi: Ballade
- P. M. Dubois: Concerto
- Pascal: Sonatine
- J. Ibert: Concertino da camera

Ishodi učenja:

Učenik bi u četvrtom razredu srednje škole, uz utvrđivanje i proširivanje dosad stečenog znanja (vidi smjernice br. 1) trebao savladati još i sljedeće:

- alikvoti
- različite vrste vibrata (osnove)
- dah za duge fraze, planiranje i ekonomiziranje daha, samostalno određivanje mjesta uzimanja daha
- jasna i čista artikulacija
- artikulacije bez jezika
- *legato* velikog raspona (dvije oktave i više)
- ljestvice (sve) u brzini dvostrukog jezika
- stilski obilježja i karakter kompozicije
- dobro snalaženje u čitanju notnog teksta
- mogućnost jednostavnog improviziranja na zadano melodijsku i harmonijsku osnovu
- prepoznavanje formalne i harmonijske građe kompozicije

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
  - jedna etida
  - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu:

- etida
- sonata (cijela - iz gradiva 4. r.) ili
- koncert (cijeli - iz gradiva 4. r.)
- kompozicija domaćeg autora
- dva orkestralna sola

Program se izvodi napamet.

Metodička objašnjenja:

- sve doživljajno usvojeno postupno osmišljati u znanja i svjesno vladanje vještinama
- razvijati tehniku slušanja, mogućnost unutarnje tonske predodžbe
- suvereno izvoditi melodije uz jasno oblikovanje motiva i fraze, intonacije i vibrata
- svirati à vista složene notne zapise uz pomoć nastavnika
- skupno muzicirati u svrhu razvoja senzibiliteta za pravilnu intonaciju i tempo
- izvoditi kompozicije raznih stilskih razdoblja, te učenika upućivati na razlike između razdoblja: barok, klasika, romantika
- upućivati učenike na doživljaj cjeline glazbenog djela u susretu s novim notnim tekstom
- demonstracijom upućivati učenika na pravilno usvajanje novih tehničkih elemenata i izvođenje melodijskih cjelina s pravim ritmičkim pokretom, pulsom i karakterom
- izbjegavati mehanički pristup u rješavanju ritmičkih problema
- slušati izvedbu nastavnika ili snimke skladbe i analizirati kasnije
- poslušati učenika bez prekidanja zatim zajedno prokomentirati odsvirano
- intenzivirati odgovornost prema glazbenom djelu i kritičnost prema vlastitom izvođenju
- učenike upućivati na dostupna natjecanja, proširivati mogućnosti zajedničkog muziciranja i javnih nastupa
- omogućiti osmišljeno i aktivno bavljenje glazbom učenicima koji završavaju srednjoškolsko obrazovanje i ne namjeravaju se profesionalno usmjeriti

NASTAVNI PREDMET TRUBA

Naziv zanimanja: GLAZBENIK TRUBAČ
Šifra zanimanja: 291404

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- alikvotni nizovi u legatu sa lip-trilerom na posljednje dvije note
- ljestvice proširene – legato, non legato, istoimene vokalizе (kroz dvije oktave – gis, fis, f vokalizе)

TEHNIČKE VJEŽBE

Jean Baptiste Arban: III. dio – ukrasi, kromatske vježbe – trostruki jezik
dnevne vježbe kvinti i kvarti na istoj poziciji – legato, staccato i u kombinaciji

ETIDE

dnevne vježbe iz škole za trubu Jamesa Stampa
Paul Clodomir: Vingt etudes chantantes
Paul Clodomir: Vingt etudes de mecanisme

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

Luceon Thérét: 15 vježbi za promjenu transpozicija
Jacques Eduard B́arat: Orientale
Julien Porret: Concertino no. 20
Emanuel de Coriolis: Intrada et Fandanquillo

Ishodi učenja:

- Učenik bi u prvom razredu srednje škole trebao savladati sljedeće:
- pravilno, kombinirano, prsno-preponsko disanje sa osvještenim kontroliranim radom prepone; kapacitet zraka i daha za srednje duge fraze
  - čist i zdrav ton u dinamičkom rasponu od pp do ff, u svim registrima (osim pp u trećoj oktavi) te svim dinamičkim nijansama između
  - vibrato - osvješten, sa mogućnošću kontroliranja njegove brzine

- osvještana intonacija - mogućnost samoinicijativne korekcije
- legato povezivanje intervala oktave, none, decime (prema gore i prema dolje)
- artikulacija - jasna i čista, jednostruki jezik - razlika u atikuliranju
- svirati duže dijelove u staccatu
- sve vrste ukrasa
- á vista čitanje jednostavnijih skladbi (gradivo IV. i V. razreda osnovne škole)
- senzibilitet za prilagođavanje i korigiranje intonacije i tempa u skupom muziciranju

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve skale dur i mol na tri načina: legato, legato staccatto, staccatto
- sve dur-vokalize kroz dvije oktave sa uporabom pedalnih tonova

TEHNIČKE VJEŽBE

James Stamp: Daily Drill

Jean Baptiste Arban: dupli i trostruki jezik (i kombinacija)

ETIDE

Paul Clodomir: Vingt etudes chantantes (po izboru)

Paul Clodomir: Vingt etudes mecanisme (po izboru i mogućnosti kandidata)

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

Domenico Gatti: III. dio – dueti

Alan Street: Rondino

Bruno Bjelinski: Preludij

Marijan Novak: Zimsko putovanje (trio)

Pietro Baldasare: Sonata
Paul Rougnon: Premier solo de concert
Jacques Eduard Bárat: Fantasia en mi
Paul Wiggert: Dramatska skica

Ishodi učenja:

Učenik bi u drugom razredu srednje škole, uz utvrđivanje i proširivanje dosad stečenog znanja (vidi smjernice br. 1) trebao savladati još i sljedeće:

- povećanje kapaciteta i produživanje daha, “ekonomiziranje” zraka i njegovo planiranje
- pp u 3. oktavi - tehnika piano sviranja
- artikulacija
- oktave legato
- legato u intervalima većim od decime
- triler sa završetkom - brži
- intonacija: osješteno snalaženje (visok - nizak) i pravilna korekcija (u čistim intervalima - 4, 5 i 8)
- stilski obilježja određenog razdoblja
- prepoznati i izvesti karakter kompozicije

Ispitni zahtjevi:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve skale dur i mol na tri načina: legato, legato staccatto, staccatto
- sve dur-vokalize kroz dvije oktave sa uporabom pedálnih tonova

TEHNIČKE VJEŽBE

James Stamp: Daily Drill

ETIDE

- Wilhelm Würm: III. dio
- Paul Clodimir: Douze etudes caracteristiques
- Paul Clodimir: Vingt etudes mignones
- Alexandar Gledicke: Koncertna etida
- Jean Baptiste Arban: IV. i V. dio – virtuozne etide

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- Tomaso Albinoni: Concerto in B
- Jacques Balay: Prelude et balade
- Jiri Laburda: Sonatina

ORKESTRALNE STUDIJE

- L. van Beethoven: Overtire Egmont
- P. I. Čajkovski: IV. simfonija; VI. simfonija
- M. Ravel: Bolero

Ishodi učenja:

Učenik bi u 3. razredu, uz već navedene i dobro utvrđene tehničke i muzičke sposobnosti, trebao usvojiti i slijedeće:

- artikulacija
- izjednačena u svim registrima i načinima (*staccato*, *portato*, *marcato* itd.)
- sposobnost sviranja *staccato* u dužim odsjecima (1 stranica)
- *legato* u rasponu dviju oktava
- oktave *legato* (mm=70)
- točno određivanje alikvote
- intonacija - i u 3. oktavi u svim dinamikama korektna
- tonski bogata 1. oktava
- *arpeggia* i prolazni tonovi (“laufovi”) kao ukrasi

Ispini zahtjevi:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve dur-vokalize kroz dvije oktave
- paralelne molske ljestvice
- dnevne vježbe: disanje, sviranje na usnik
- razvijene skale po stupnjevima
- lip-trileri

TEHNIČKE VJEŽBE

James Stamp: Daily Drill

ETIDE

- Wilhelm Würm: III. dio
- Paul Clodomir: Douze etudes caracteristiques
- Paul Clodomir: Vingt etudes mignones
- Alexandar Gledicke: Koncertna etida
- Jean Baptiste Arban: IV. i V. dio – virtuozne etide
- Raymond Sabarish: Etude virtuose 1, 5, 7, 10
- Francis Bodét: Etudes 1, 3, 4, 5, 7, 9

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- Jean Hubeau: Sonata
- Johann Nepomuk Hummel: Koncert
- Josef Haydn: Koncert (na 'B' trubi)
- Aleksandar Arutjunjan: Concert
- Eduard Abramjan: Koncertni scherzo
- Aram Hačaturjan: Ples sa sabljama
- Marijan Novak: La valse charmante
- Bruno Bjelinski: Preludij

ORKESTRALNE STUDIJE

- R. Wagner: Parsifal
- Stravinski: Petruška
- R. Strauss: Simfonia domestica
- R. Strauss: Don Juan
- D. Šostakovič: Simfonije I. i V.
- P. I. Čajkovski: Labuđe jezero

M. P. Musorgski -M. Ravel:Slike s izložbe (Promenade, Svadba Židova, Velika kineska vrata)

M. Ravel: Klavirski koncert u G-duru

Ishodi učenja:

Učenik bi u 4. razredu, uz već navedene i dobro utvrđene tehničke i muzičke sposobnosti, trebao usvojiti i sljedeće:

- alikvoti
- različite vrste vibrata (osnove)
- dah za duge fraze, planiranje i ekonomiziranje daha, samostalno određivanje mjesta uzimanja daha
- jasna i čista artikulacija
- artikulacije bez jezika
- legato velikog raspona (dvije oktave i više)
- ljestvice (sve) u brzini dvostrukog jezika
- stilsko obilježja i karakter kompozicije
- dobro snalaženje u čitanju notnog teksta
- jednostavnogimproviziranje na zadanu melodijsku i harmonijsku osnovu
- prepoznavanje formalne i harmonijske građe kompozicije

Ispitni zatjevi:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu:

- etida
- sonata (cijela - iz gradiva 4. r.) ili
- koncert (cijeli - iz gradiva 4. r.)
- kompozicija domaćeg autora
- dva orkestralna sola

Program se izvodi napamet.

Metodička objašnjenja (I-IV):

- sve doživljajno usvojeno postupno osmišljati u znanja i svjesno vladanje vještinama
- razvijati tehniku slušanja, mogućnost unutarnje tonske predodžbe
- suvereno izvoditi melodije uz jasno oblikovanje motiva i fraze,

- intonacije i vibrata
- svirati à vista složene notne zapise uz pomoć nastavnika
- skupno muzicirati u svrhu razvoja senzibiliteta za pravilnu intonaciju i tempo
- izvoditi kompozicije raznih stilskih razdoblja, te učenika upućivati na razlike između razdoblja: barok, klasika, romantika
- upućivati učenike na doživljaj cjeline glazbenog djela u susretu s novim notnim tekstom
- demonstracijom upućivati učenika na pravilno usvajanje novih tehničkih elemenata i izvođenje melodijskih cjelina s pravim ritmičkim pokretom, pulsom i karakterom
- izbjegavati mehanički pristup u rješavanju ritmičkih problema
- slušati izvedbu nastavnika ili snimke skladbe i analizirati kasnije
- poslušati učenika bez prekidanja zatim zajedno prokomentirati odsvirano
- intenzivirati odgovornost prema glazbenom djelu i kritičnost prema vlastitom izvođenju
- učenike upućivati na dostupna natjecanja, proširivati mogućnosti zajedničkog muziciranja i javnih nastupa
- omogućiti osmišljeno i aktivno bavljenje glazbom učenicima koji završavaju srednjoškolsko obrazovanje i ne namjeravaju se profesionalno usmjeriti

NASTAVNI PREDMET FAGOT

Naziv zanimanja: GLAZBENIK FAGOTIST

Šifra zanimanja: 291204

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

Sve dur i mol ljestvice (legato, staccato, kombinacije legato-staccato te razne ritmičke kombinacije – punktirano, sinkopirano...)

TEHNIČKE VJEŽBE

- F. Oubradous: Scales & Daily Exercises, I. svezak

ETIDE

- B. Gambaro: 18 etida
- L. Milde: Etide op. 24
- Satzenhofer: Etide
- Loushez: 20 etida
- Haultier: «Le debutant basoniste»

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- J. E. Galliard: 6 sonata za fagot
- A. Vivaldi: Koncert u a-molu, F VII, No 7, Koncert u B-duru
«La Notte», F VIII, No 1
- B. Marcello: Sonata u e-molu
- J. Weissenborn: Andante
- B. Bjelinski: 2 invencije
- A. Vivaldi: Koncert u C-duru, F VIII, No 17, Koncert u a-molu,
F. VIII, No 2
- J. F. Fasch: Sonata u C-duru

Ishodi učenja:

Učenik prvog razreda srednje škole trebao bi vladati ovim osnovnim tehnikama sviranja fagota:

- pravilno, kombinirano, prsno-preponsko disanje sa osvještenim kontroliranom radom prepone;
- kapacitet zraka i daha za srednje duge fraze
- kromatika, dobro poznavanje i vladanje svim zahvatima
- čist i zdrav ton u dinamičkom rasponu od *pp* do *ff*, u svim registrima, te svim dinamičkim nijansama između
- *vibrato* - osvješten, sa mogućnošću kontroliranja njegove brzine
- osvještena intonacija - mogućnost samoinicijativne korekcije
- *legato* povezivanje intervala oktave, none, decime (prema gore i prema dolje)
- artikulacija - jasna i čista
- jednostruki jezik - razlika u atikuliranju
- treba postići da učenik bude u stanju odsvirati duže dijelove u *staccatu* sve vrste ukrasa
- *à vista* citanje jednostavnijih skladbi (gradivo IV. i V. razreda osnovne škole)

- u skupom muziciranju senzibilitet za prilagođavanje i korigiranje intonacije i tempa

Ispitni zahtjevi

- ljestvica
  - jedna etida
  - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

Sve dur i mol ljestvice (legato, staccato, kombinacije legato-staccato te razne ritmičke kombinacije – punktirano, sinkopirano...)

TEHNIČKE VJEŽBE

- F. Oubradous: Scales & Daily Exercises, I. svezak

ETIDE

- K. Pivonka: Izbor etida za fagot
- L. Milde: Etide op. 24

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- J. E. Galliard: 6 sonata za fagot
- B. Marcello: Sonata u e-molu, F VIII, No 6
- J. F. Fasch: Sonata u C-duru
- A. Vivaldi: Koncert u C-duru, F VIII, No 17, Koncert u B-duru, F VIII, No 24
- A. Vivaldi: Koncert u e-molu, F VIII, No 6
- W. A. Mozart: Koncert u B-duru, KV 191
- J. De Boismortier: Sonata za fagot
- G. Pierné: Concert piece

Ishodi učenja

Učenik bi u drugom razredu srednje škole, uz utvrđivanje i proširivanje dosad stečenog znanja (vidi smjernice br. 1) trebao savladati još i sljedeće:

- povećanje kapaciteta i produživanje daha
- tehnika *piano* sviranja
- artikulacija
- oktave *legato*
- *legato* u intervalima većim od decime
- triler sa završetkom - brži
- intonacija: osješteno snalaženje (visok - nizak) i pravilna korekcija (u čistim intervalima - 4, 5 i 8)
- stilska obilježja određenog razdoblja
- prepoznati i izvesti karakter kompozicije

Ispitni zahtjevi

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

Sve dur i mol ljestvice (legato, staccato, kombinacije legato-staccato te razne ritmičke kombinacije – punktirano, sinkopirano...)

TEHNIČKE VJEŽBE

- F. Oubradous: : Scales & Daily Exercises, II. Svezak

ETIDE

- L. Milde: Koncertne etide, op. 26, I. dio
- E. Bozza: Etudes Journaliers
- J. S. Bach: Sonate i Suite za violoncelo solo, Partita za flautu solo (Bachove Sonate, Suite i Partite sviraju se kao virtuozne etide)

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- Boismortier: Sonata za fagot
- J. F. Fasch: Sonata u C-duru
- A. Vivaldi: Koncert u e-molu, F VIII, No 6, Koncert u a-molu, F VIII,

- No 2,   Koncert u c-molu, F VIII, No 14, Sonata u B-duru
- J. Chr. Bach: Koncert u B-duru
  - A. Vivaldi: Koncert u e-molu, F VIII, No 6
  - G. Pierné: Concert piece, Solo de concert
  - C. M. von Weber: Koncert u F-duru

Ishodi učenja

Učenik bi u 3. razredu, uz već navedene i dobro utvrđene tehničke i muzičke sposobnosti, trebao usvojiti i slijedeće:

- izjednačenost u svim registrima i načinima (*staccato, portato, marcato* itd.)
- sposobnost sviranja *staccato* u dužim odsjecima (1 stranica)
- *legato* u rasponu dviju oktava
- oktave *legato*
- intonacija Izrada i podešavanje piskja za lako izvođenje.

Ispitni zahtjevi

- ljestvica
  - jedna etida
  - 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta
- Program se izvodi napamet.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- sve kao i prijašnjih godina samo u bržem tempu (mm=144-152)
- cjelotonska ljestvica u cijelom rasponu
- sve dur i mol ljestvice (*legato, staccato, kombinacije legato-staccato* te razne ritmičke kombinacije – *punktirano, sinkopirano...*)

TEHNIČKE VJEŽBE

- F. Oubradous: Scales & Daily Exercises, II. Svezak

ETIDE

- L. Milde: Koncertne etide, Op. 26, II. dio
- P. M. Dubois: 12 etida
- E. Ozi: 42 capriccia

- E. Bourdeau: Grande methode complete
- J. S. Bach: Sonate i Suite za violoncello solo, Partita za flautu solo
(Bachove Sonate, Suite i Partite sviraju se kao virtuozne etide)

SKLADBE UZ PRATNJU GLASOVIRA

- G. F. Telemann: Sonata u Es-duru, Sonata u e-molu
- W. A. Mozart: Koncert u B-duru, KV 191
- A. Vivaldi: Koncert u e-molu, F VIII, No 6, Koncert u a-molu,
F VIII, No 2
- G. Pierné: Concert piece
- C. M. von Weber: Koncert u F-duru
- R. Matz: Elegija i Humoreska
- C. M. von Weber: Andante e Rondo Ungarese
- G. Pierné: Solo de concert
- J. N. Hummel: Koncert za fagot
- Ph. F. Böhdecker: Sonata sopra La Monica

Ishodi učenja

Učenik 4. razreda trebao bi savladati klasične tehnike sviranja na fagotu, te se upoznati i s nekim elementima nove; uz to usvojiti način njezine notacije:

- različite vrste vibrata (osnove)
- dah za duge fraze, planiranje i ekonomiziranje daha, samostalno određivanje mjesta uzimanja daha
- jasna i čista artikulacija
- artikulacije bez jezika
- *legato* velikog raspona (dvije oktave i više)
- ljestvice (sve) u brzini dvostrukog jezika
- stilaska obilježja i karakter kompozicije
- dobro snalaženje u čitanju notnog teksta
- mogućnost jednostavnog improviziranja na zadano melodijsku i harmonijsku osnovu
- prepoznavati formalne i harmonijske građe kompozicije

Ispitni zahtjevi na kraju IV. razreda:

- ljestvica
- jedna etida
- 2 stavka sonate (polagani i brzi) ili I. stavak koncerta ili II. i III. st. koncerta

Program se izvodi napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu:

- etida
  - sonata (cijela - iz gradiva 4. r.)
- ili
- koncert (cijeli - iz gradiva 4. r.)
  - kompozicija domaćeg autora
  - dva orkestralna sola
- Program se izvodi napamet.

Metodička objašnjenja od I - IV

- razvijati tehniku slušanja, mogućnost unutarnje tonske predodžbe
- suvereno izvoditi melodije uz jasno oblikovanje motiva i fraze, intonacije i vibrata
- svirati à vista složene notne zapise uz pomoć nastavnika, te time razvijati tehniku slušanja uz jasno oblikovanje motiva i fraze, te sredstava interpretacije
- skupno muzicirati u svrhu razvoja senzibiliteta za pravilnu intonaciju i tempo, razvijati pri tome tehniku slušanja
- izvoditi kompozicije raznih stilskih razdoblja, te učenika upućivati na razlike između razdoblja: barok, klasika, romantika
- doživjeti cjelinu glazbenog djela u susretu s novim notnim tekstom
- pojačano raditi na stvaranju unutarnje predodžbe i razvoju tehnike slušanja
- učenike upućivati na dostupna natjecanja, proširivati mogućnosti zajedničkog muziciranja i javnih nastupa
- upućivati učenika da melodijske cjeline izvodi s pravim ritmičkim pokretom, pulsom i karakterom
- izbjegavati mehanički pristup u rješavanju ritmičkih problema
- smanjivati verbalnu komunikaciju i uspostavljati povjerenje učenika u vlastito mišljenje i glazbeni sluh
- slušati izvedbu nastavnika ili snimke skladbe i analizirati kasnije
- poslušati učenika bez prekidanja zatim zajedno prokomentirati odsvirano
- uvode u nove tehničke elemente prvo demonstrira nastavnik kako bi učenik doživio i čuo zvuk te određene tehnike
- sve doživljajno usvojeno postupno osmišljati u znanja i svjesno vladanje vještinama
- intenzivirati odgovornost prema glazbenom djelu i kritičnost prema vlastitom izvođenju

- omogućiti osmišljeno i aktivno bavljenje glazbom učenicima koji završavaju srednješkolsko obrazovanje i ne namjeravaju se profesionalno usmjeriti

NASTAVNI PREDMET TROMBON

Naziv zanimanja: GLAZBENIK TROMBONIST
Šifra zanimanja: 291504

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

VJEŽBA ZA LEGATO I RAZVOJ TONSKE TEHNIKE
Bordogni/Rochut Book I

VJEŽBE TEHNIKE I ARTIKULACIJE

Sve durske i molske ljestvice (sa starim načinima) u rasponu do dvije oktave

(B. Slokar, E.Gaetke).

Kopprasch, Vol. I

Arban, Complete Method for Trombone

Gaetke, 32 Tägliche Lippen-und Zungeneubungen

Schlossberg, Daily Drills and Technical Studies

Mueller, Technical Studies

Ben van Dijk: Ben's Basics – škola za trombon

LIP TEHNIKA:

Charles Colin, Flexibility Studies

Branimir Slokar, Flexibilities

IZBOR IZ ORKESTRALNE LITERATURE:

Mozart: Tuba Mirum solo

Rossini: La Gazza Ladra

Berlioz: Hungarian March

Saint-Saens: 3.simfonija

Rimsky-Korsakoff: Russian Easter Overture

IZBOR IZ SOLO LITERATURE:

Morceau Symphonique, Gulimant;
Elegy fuer Mippy II, Bernstein ;
Romance, Ewald;
Andante et Allegro, Barat;
Sonate: Marcello, Galliard (po izboru nastavnika)

Ispitni zahtjevi:

Ljestvica kroz dvije oktave
Etida po izboru
Skladba uz pratnju glasovira

Ishodi učenja:

- pravilno, kombinirano, prsno-preponsko disanje sa osvještenim kontroliranom radom prepone; kapacitet zraka i daha za srednje duge fraze
- čist i zdrav ton u dinamičkom rasponu od pp do ff, u svim registrima (osim pp u trećoj oktavi) te svim dinamičkim nijansama između
- vibrato - osvješten, sa mogućnošću kontroliranja njegove brzine
- osvještena intonacija - mogućnost samoinicijativne korekcije
- legato povezivanje intervala oktave, none, decime (prema gore i prema dolje)
- artikulacija - jasna i čista, jednostruki jezik - razlika u atikuliranju
- svirati duže dijelove u staccatu
- sve vrste ukrasa
- á vista čitanje jednostavnijih skladbi (gradivo IV. i V. razreda osnovne škole)
- senzibilitet za prilagođavanje i korigiranje intonacije i tempa u skupom muziciranju

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

VJEŽBA ZA LEGATO I RAZVOJ TONSKE TEHNIKE

Bordogni/Rochut, Book II

VJEŽBE TEHNIKE I ARTIKULACIJE

Sve durske i molske ljestvice (sa starim načinima) u rasponu do dvije oktave

(B. Slokar, E.Gaetke), kromatske ljestvice
Kopprasch, Vol. II
Arban - Complete Method for Trombone, (uključujući dvostruki i trostruki jezik)
Branimir Slokar - Doppel-und-Dreifachzunge
Schlossberg - Daily Drills and Technical Studies
Ben van Dijk - Ben's Basics – škola za trombon

LIP TEHNIKA

Charles Colin - Flexibility Studies in 3 vol.
Branimir Slokar - Flexibilities

IZBOR IZ ORKESTRALNE LITERATURE:

Strauss, Till Eulenspiegel
Tchaikowsky, 4., 6. simfonija
Mahler, 3. simfonija
Stravinsky, Žar Ptica
Verdi: Traviata

IZBOR IZ SOLO LITERATURE

Rimsky-Korssakoff - Concerto
Grafe - *Grand Concerto*
Weber - Romance
Boutry - Choral Varie
Sonate: Marcello, Galliard

Ishodi učenja:

- povećanje kapaciteta i produživanje daha, “ekonomiziranje” zraka i njegovo planiranje
- pp u 3. oktavi - tehnika piano sviranja
- artikulacija
- oktave legato
- legato u intervalima većim od decime
- intonacija: osješteno snalaženje (visok - nizak) i pravilna korekcija (u čistim intervalima - 4, 5 i 8)
- stilska obilježja određenog razdoblja
- prepoznati i izvesti karakter kompozicije

Ispitni zahtjevi:

Ljestvica kroz dvije oktave s razloženim akordima

Etida po izboru
Koncert (I. stavak s kadencom ili II i III stavak)
Skladba uz pratnju glasovira

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

VJEŽBA ZA LEGATO I RAZVOJ TONSKE TEHNIKE

Bordogni/Rochut Book II, III

VJEŽBE TEHNIKE I ARTIKULACIJE

Sve durske i molske ljestvice (sa starim načinima) u rasponu do dvije oktave

(B. Slokar, E. Gaetke), kromatske ljestvice

Bach - Cello Suite 1-3

Schlossberg - Daily Drills and Technical Studies

Branimir Slokar - Doppel-und-Dreifachzunge

Ben van Dijk - Ben's Basics – škola za trombon

LIP TEHNIKA

Charles Colin, Flexibility Studies in 3 vol.

Branimir Slokar, Flexibilities

IZBOR IZ ORKESTRALNE LITERATURE

Strauss - Till Eulenspiegel,

Ravel - Bolero

Wagner - 3. čin Lohengrin, Tannhaeuser, Walkyre,

Rossini - William Tell uvertira

IZBOR IZ SOLO LITERATURE

Korsakoff - Concerto

Handel: Concerto in f minor

Grković – Sonatina

Bobić - Triptih

Vivaldi – Sonata 3, 4.

Saint-Saens - *Cavatine*

Ishodi učenja:

- artikulacija
- izjednačena u svim registrima i načinima (*staccato, portato, marcato* itd.)
- sposobnost sviranja *staccato* u dužim odsjecima (1 stranica)
- *legato* u rasponu dviju oktava
- oktave *legato* (mm=70)
- točno određivanje alikvote
- intonacija - i u 3. oktavi u svim dinamikama korektna
- tonski bogata 1. oktava

Ispitni zahtjevi:

- Ljestvica kroz dvije oktave s razloženim akordima
- Etida po izboru
- Skladba uz pratnju glasovira

IV. srednje**NASTAVNI SADRŽAJI****VJEŽBA ZA LEGATO I RAZVOJ TONSKE TEHNIKE**

Bordogni/Rochut Book II, III

VJEŽBE TEHNIKE I ARTIKULACIJE

Sve durske i molske ljestvice (sa starim načinima) u rasponu do dvije oktave

(B. Slokar, E.Gaetke), kromatske ljestvice

Bach - Cello Suite

Branimir Slokar - Doppel-und-Dreifachzunge

Schlossberg - Daily Drills and Technical Studies

Ben van Dijk - Ben's Basics – škola za trombon

LIP TEHNIKA

Charles Colin - Flexibility Studies in 3 vol.

Branimir Slokar - Flexibilities

IZBOR IZ ORKESTRALNE LITERATURE:

Ravel - Bolero

Verdi - opere

Bartok – Čudesni mandarin,

Wagner – 3. čin Lohengrin, Tannhaeuser, kas Walkira
Mozart – Tuba Mirum

IZBOR IZ SOLO LITERATURE

Grondahl - Concerto
Rimsky-Korsakoff – Concerto
Šulek - Sonata
Grković - Sonatina
Bobić - Triptih za trombon i klavir
Vivaldi, Telleman - sonatine

Ishodi učenja:

- alikvoti
- različite vrste vibrata (osnove)
- dah za duge fraze, planiranje i ekonomiziranje daha, samostalno određivanje mjesta uzimanja daha
- jasna i čista artikulacija
- artikulacije bez jezika
- legato velikog raspona (dvije oktave i više)
- ljestvice (sve) u brzini dvostrukog jezika
- stilski obilježja i karakter kompozicije
- dobro snalaženje u čitanju notnog teksta
- jednostavnog improviziranje na zadanu melodijsku i harmonijsku osnovu
- prepoznavanje formalne i harmonijske građe kompozicije

Ispitni zahtjevi:

U dva dijela

1. ljestvica u dvije oktave s razloženim akordima na svim stupnjevima, etida prema izboru napamet, jedan orkestralni izvadak po izboru
2. koncert uz klavirsku pratnju napamet, skladba po izboru (ne mora biti napamet)

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu:

1. ljestvica u dvije oktave s razloženim akordima na svim stupnjevima, etida prema izboru napamet, jedan orkestralni izvadak po izboru
2. koncert uz klavirsku pratnju napamet, skladba po izboru

Metodička objašnjenja (I-IV):

- sve doživljajno usvojeno postupno osmišljati u znanja i svjesno vladanje vještinama

- razvijati tehniku slušanja, mogućnost unutarnje tonske predodžbe
- suvereno izvoditi melodije uz jasno oblikovanje motiva i fraze, intonacije i vibrata
- svirati à vista složene notne zapise uz pomoć nastavnika
- skupno muzicirati u svrhu razvoja senzibiliteta za pravilnu intonaciju i tempo
- izvoditi kompozicije raznih stilskih razdoblja, te učenika upućivati na razlike između razdoblja: barok, klasika, romantika
- demonstracijom upućivati učenika na pravilno usvajanje novih tehničkih elemenata i izvođenje melodijskih cjelina s pravim ritmičkim pokretom, pulsom i karakterom
- izbjegavati mehanički pristup u rješavanju ritmičkih problema
- slušati izvedbu nastavnika ili snimke skladbe i analizirati kasnije
- slušati učenika bez prekidanja zatim zajedno prokomentirati odsvirano
- intenzivirati odgovornost prema glazbenom djelu i kritičnost prema vlastitom izvođenju
- učenike upućivati na dostupna natjecanja, proširivati mogućnosti zajedničkog muziciranja i javnih nastupa

GITARISTIČKI ODJEL

NASTAVNI PREDMET GITARA

Naziv zanimanja: GLAZBENIK GITARIST

Šifra zanimanja: 290704

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- kroz 2 i tri oktave, dur i mol (prirodni, harmonijski, melodijski) na razne načine s obzirom na artikulaciju, dinamiku i tempo

TEHNIČKE VJEŽBE

- C. Bonell: Technique Builder (Cambridge Music Works)
- A. Carlevaro: Serie didactica, Cuaderno 1-4 (Barry)

- R. Chiesa: Tecnica fondamentale della chitarra, sv. 1-3 (Suvini-Zerboni)
M. Sao Marcos: Complement à la technique de la guitare (Mondial Verlag)
F. Tárrega: Tehničke vježbe (Universal)
S. Tennant: Pumping Nylon (Alfred Publishing)

ETIDE (barem deset)

- D. Aguado: Etide (Suvini-Zerboni)
L. Brouwer: Etudes simples, sv. 3 i 4 (Eschig)
M. Carcassi: Etide op. 60 (Pan Music, Zagreb)
N. Coste: Etide op. 38
M. Giuliani: Etide op. 100 - lakše
R. Gnatalli: Etide (Chanterelle)
E. Pujol: Etide
F. Sor: Etide op. 31 - teže, op. 35 - teže
F. Tárrega: Etide

SKLADBE 16. i 17. st. (barem jedna)

- J. S. Bach: primjereni stavci iz suita za violoncello i lutnju
J. Dowland: skladbe po izboru
L. Milan: Pavane
G. Ph. Telemann: Fantazije (Suvini-Zerboni)
S. L. Weiss: skladbe po izboru

SKLADBE 19. i 20. st. (barem tri)

- A. Barrios-Mangore: skladbe po izboru
G. Biberian: Preludiji (Orphée)
M. Carcassi: Ricerazioni musicali (Curci)
M. Castelnuovo-Tedesco: Caprichos de Goya (Bèrben)
C. Domeniconi: Quaderno Brasiliano (Bote & Bock)
A. A. Sardinha (Garoto): Izabrane skladbe, sv. 1 i 2 (Guitar Solo Publications)
M. Giuliani: skladbe po izboru
A. Lauro: skladbe po izboru
P. Lerich: Six Preludes (Eschig)
M. Llobet: Izabrane skladbe (Chanterelle)
J. Morel: Izabrane skladbe, sv. 1-4 (Ashley Mark)
F. Moreno-Torroba: Musica para guitarra, sv 1 i 2 (Opera tres)
M. M. Ponce: Estrellita (Ed. Musicales Yolot)
M. M. Ponce: Preludiji (Schot)

- E. Pujol: Troisième triquilandia (Eschig)
- D. Reis: skladbe po izboru
- F. Sor: skladbe po izboru
- F. Tárrega: skladbe po izboru
- M. Tesař: 4 Ballad Stories (Gitarra nova)
- H. Villa-Lobos: skladbe po izboru

SONATE, SONATINE, TEME S VARIJACIJAMA (barem jedna)

- F. Carulli: sonate po izboru
- A. Diabelli: Sonata u C-duru
- M. Giuliani: Tri sonate op. 96
- M. Giuliani: Sonatine op. 71, br. 1 i 2
- F. Molino: Tri sonate, op. 6
- F. Molino: Fantazija br. 1
- S. Molitor: Sonata op. 7
- N. Paganini: Sonata u C-duru
- M. M. Ponce: Varijacije na Cabezonovu temu (Tecla)
- K. Scheidler: 2 sonate (Chanterelle)

SUITE (barem jedna)

- F. Moreno-Torroba: Suite miniature (Bèrben)
- J. W. Duarte: Miniature Suite (Schott)
- Barokne suite sličnih zahtjeva: J. G. Baron, G. Brescianello, F. Champion, F. Corbetta, J. A. Logy, L. Roncalli, R. de Visée, S. L. Weiss.

SKLADBE HRVATSKIH SKLADATELJA (barem jedna)

- V. Bednjanec: Minijature
- S. Fumić : Mazurka (Music Play, Zagreb)
- M. Majdak: Mali plac – rag (Music Play, Zagreb)
- I. Padovec: Četiri plesa (Prek, Orlić)

Ishodi učenja:

Učenik bi u prvom razredu srednje škole trebao savladati sljedeće:

- jasno oblikovati motive i fraze
- upoznati različite stilove unutar gitarističke literature
- upoznati glazbene forme
- sviranje à vista
- improvizacija na zadane teme
- ovladati ljestvicama u svim pozicijama na hvataljci

- ovladati svim vrstama uzlaznog i silaznog legata
- postići nezavisnost prstiju lijeve i desne ruke
- usavršiti sinkronizaciju lijeve i desne ruke
- ovladati gitarističkim tehnikama (rasgueado, tremolo, arpeggio)
- razviti svijest o vlastitom umjetničkom izričaju u skladu s poznavanjem glazbenog stila i forme

Ispitni zahtjevi:

- ljestvice
- jedna etida
- prvi stavak sonate (sonatine) ili tema s varijacijama
- dvije skladbe

Ispitni program izvodi se napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- kroz 2 i tri oktave, dur i mol (prirodni, harmonijski, melodijski) na razne načine s obzirom na artikulaciju, dinamiku i tempo

TEHNIČKE VJEŽBE

- C. Bonell: Technique Builder (Cambridge Music Works)
- A. Carlevaro: Serie didactica, Cuaderno 1-4 (Barry)
- R. Chiesa: Tecnica fondamentale della chitarra, sv. 1-3 (Suvini-Zerboni)
- M. Sao Marcos: Complement à la technique de la guitare (Mondial Verlag)
- F. Tárrega: Tehničke vježbe (Universal)
- S. Tennant: Pumping Nylon (Nathaniel Gunod)

ETIDE (barem 10)

- D. Aguado: Etide (Suvini-Zerboni)
- M. Carcassi: Etide op. 60 (Pan Music, Zagreb)
- N. Coste: Etide op. 38
- M. Gangi: 22 studi (Ricordi)
- M. Giuliani: Etide op. 100 - teže
- R. Gnatalli: Etide (Chanterelle)
- L. Legnani: 36 Caprices op. 20 – lakši

E. Pujol: Etide
F. Sor: Etide op. 6 - lakše
J. Sagreras: El colibri (Ricordi)
F. Tárrega: Etide
M. Zelenka/ J. Obrovška: Studi di intervalli

SKLADBE 16. i 17. st. (barem jedna)

J. S. Bach: primjereni stavci iz suita za violoncello i lutnju
J. Dowland: skladbe po izboru
G. Ph. Telemann: Fantazije (Suvini-Zerboni)
S. L. Weiss: skladbe po izboru

SKLADBE 19. i 20. st. (barem tri)

M. Abloniz: Tarantella burlesca (Bèrben)
A. Barrios-Mangore: skladbe po izboru
G. Biberian: Preludiji (Orphée)
L. Brouwer: Deux themes populaires cubains (Eschig)
M. Carcassi: Riconoscimenti musicali (Curci)
J. Cardoso: Dla Krakowa (Professional Music Press)
M. Castelnuovo-Tedesco: Caprichos de Goya (Berben)
C. Domeniconi: Quaderno Brasiliano (Bote & Bock)
A. A. Sardinha (Garoto): Izabrane skladbe, sv. 1 i 2 (Guitar Solo Publications)
M. Giuliani: skladbe po izboru
R. Gnatalli: Alma brasiliera (Chanterelle)
A. Lauro: skladbe po izboru
P. Lerich: Six Preludes (Eschig)
M. Llobet: Izabrane skladbe (Chanterelle)
F. Klenyans: Valse vénézélienne (Billaudot)
J. Morel: Izabrane skladbe, sv. 1-4 (Ashley Mark)
F. Moreno-Torroba: Musica para guitarra, sv 1 i 2 (Opera très)
M. M. Ponce: Preludiji (Schot)
M. D. Pujol: Cinco preludios (Universal Australia)
D. Reis: skladbe po izboru
J. Rodrigo: Dos pequeñas fantasias (J. Rodrigo ed.)
F. Sor: skladbe po izboru
F. Tárrega: skladbe po izboru
M. Tesař: 4 Ballad Stories (Gitarra nova)
H. Villa-Lobos: skladbe po izboru

SONATE, SONATINE, TEME S VARIJACIJAMA, FANTAZIJE (barem jedna)

- I. Albeniz, M: Sonata
- M. Carcassi: Varijacije na francusku temu op. 7
- M. Giuliani: Sonata op. 15
- M. Giuliani: Variazioni di Rode
- L. Legnani: Introdokcija i varijacije
- J. Maissonier: Varijacije na “Nel cuor piu non mi sento”
- W. Matiegka: Sonata u e-molu op. 31, br. 4
- F. Molino: Tri sonate op. 6
- M. M. Ponce: Varijacije na Cabezonovu temu (Tecla)
- A. Soler: 3 Sonate (Guitar Solo Publications)
- F. Sor: Sonata op. 15
- F. Sor: Varijacije na “Folies d’Espagne”
- F. Sor: Tema s varijacijama op. 11
- G. Viozi: Sonata (Chanterelle)
- Y. Yocoh: Sakura (Guitar Solo Publications)

KONCERTI

- A. Vivaldi: Koncert u D-duru

SUITE (barem jedna)

- J. W. Duarte: Petite suite française (Eschig)
- I. Jelinek: Suita u A-duru (Lemoine)
- N. Koškin: Vilenjaci (Lemoine)
- P. Lerich: Suite baroque (Eschig)
- M. Tesař: Pinocchio (Lemoine)
- Barokne suite sličnih zahtjeva: J. G. Baron, G. Brescianello, F. Champion,
- L. Roncalli, S. L. Weiss.

SKLADBE HRVATSKIH AUTORA (barem jedna)

- A. Čagalj: Oslobođanje (Music Play, Zagreb)
- S. Fumić: Nocturno, Preludij br. 5 (Music Play, Zagreb)
- M. Grakalić: Orijentalna serenada (Music Play, Zagreb)
- F. Matušić: Etida (Music Play, Zagreb)
- F. Spiller: Tri raspoloženja (Music Play, Zagreb)
- T. Uhlik: Studija o tri slike

Ishodi učenja:

Učenik bi u 2. razredu srednje škole trebao savladati sljedeće:

- jasno oblikovati motive i fraze
- upoznati različite stilove unutar gitarističke literature
- upoznati glazbene forme
- sviranje à vista
- improvizacija na zadane teme
- ovladati ljestvicama u svim pozicijama na hvataljci
- ovladati svim vrstama uzlaznog i silaznog legata
- postići nezavisnost prstiju lijeve i desne ruke
- usavršiti sinkronizaciju lijeve i desne ruke
- ovladati gitarističkim tehnikama (rasgueado, tremolo, arpeggio)
- razviti svijest o vlastitom umjetničkom izričaju u skladu s poznavanjem glazbenog stila i forme

Ispitni zahtjevi:

- ljestvice i kadence
- jedna etida
- prvi stavak sonate (sonatine) ili tema s varijacijama
- dvije skladbe

Ispitni program izvodi se napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- kroz 2 i tri oktave, dur i mol (prirodni, harmonijski, melodijski) na razne načine s obzirom na artikulaciju, dinamiku i tempo

TEHNIČKE VJEŽBE

- C. Bonell: Technique Builder (Cambridge Music Works)
- A. Carlevaro: Serie didactica, Cuaderno 1-4 (Barry)
- R. Chiesa: Tecnica fondamentale della chitarra, svezak 1-3 (Suvini-Zerboni)
- M. Sao Marcos: Complement à la technique de la guitare (Mondial Verlag)
- F. Tárrega: Tehničke vježbe (Universal)
- S. Tennant: Pumping Nylon (Nathaniel Gunod)

ETIDE (barem 6)

- N. Coste: Etide op. 38
- M. Gangi: 22 studi (Ricordi)
- R. Gnatalli: 3 koncertne etide (Chanterelle)
- L. Legnani: 36 Caprices op. 20
- G. Regondi: Etide (Orphée)
- F. Sor: Etide op. 6 - teže
- F. Tárrega: Etide
- H. Villa-Lobos: Etide - lakše
- M. Zelenka/ J. Obrovská: Studi di intervalli

SKLADBE 16. i 17. st. (barem jedna)

- J. S. Bach: primjereni stavci iz suita za violoncello, lutnju i violinu
- J. Dowland: skladbe po izboru
- G. Ph. Telemann: Fantazije (Suvini-Zerboni)
- S. L. Weiss: skladbe po izboru

SKLADBE 19. i 20. st. (barem tri)

- A. Barrios-Mangore: skladbe po izboru
- G. Biberian: Preludiji (Orphée)
- L. Brouwer: Paisaje cubano con campanas (Ricordi)
- J. Cardoso: Dla Krakowa (Professional Music Press)
- M. Castelnuovo-Tedesco: Caprichos de Goya (Bèrben)
- R. Dyens: Tango en skai (Lemoine)
- M. de Falla: Homenaje (Chanterelle)
- A. A. Sardinha (Garoto): Izabrane skladbe, sv. 1 i 2 (Guitar Solo Publications)
- M. Llobet: Izabrane skladbe (Chanterelle)
- N. Koškin: Gitara
- N. Koškin: Happy Birthday (Margaux)
- J. K. Mertz: Izabrane skladbe (Chanterelle)
- J. Morel: Izabrane skladbe, sv. 1-4 (Ashley Mark)
- F. Moreno-Torroba: Nocturno (Schott)
- F. Moreno-Torroba: Pieces caracteristiques (Schott)
- J. Rodrigo: Tres pequeñas piezas (J. Rodrigo ed.)
- F. Sor: Skladbe po izboru
- F. Tárrega: Skladbe po izboru
- J. Turina: Rafaga (Schott)
- H. Villa-Lobos: skladbe po izboru

SONATE, SONATINE, TEME S VARIJACIJAMA, FANTAZIJE
(barem jedna)

- B. Calatayud: Sonatina br. 2
- A. Carlevaro: Cronomias I (Barry)
- M. Castelnuovo-Tedesco: Varijacije kroz stoljeća (Schott)
- F. Castillo: Sonata (Opera très)
- A. Diabelli: 3 sonate (Schott)
- F. Dušek: Sonata u C-duru (Lemoine)
- M. Gangi: Sonatina (Bèrben)
- M. Giuliani: Sonatina op. 71, br. 3
- M. Giuliani: Varijacije na Händelovu temu op. 107
- A. Harris: Sonatina (Columbia Music)
- A. Lauro: Varijacije na dječju temu (Broekmans & van Poppel)
- F. Mayer: Sonata a-mol (Oxford University Press)
- J. Morel: Sonatina (Chorus)
- D. Scarlatti: Sonate
- F. Sor: Varijacije op. 28
- J. Turina: Sonata (Schott)
- T. Uhlík: Sonatina
- Y. Yocoh: Sakura (Guitar Solo Publications)

KONCERTI

- F. Carulli: Koncert u A-duru
- A. Vivaldi: Koncert u C-duru

SUITE (barem jedna)

- P. Carreño: Suite parra guitarra (Zanibon)
- J. W. Duarte: American Suite op. 96 (Universal Australia)
- F. Moreno-Torroba: Suite castellana (Schott)
- A. Tansman: Suite "in modo polonico" (Eschig)
- Barokne suite sličnih zahtjeva: J. S. Bach, L. Roncalli, S. L. Weiss

SKLADBE HRVATSKIH SKLADATELJA (barem jedna)

- M. Grakalić: Slavonsko kolo
- G. Listeš: Za Patriciju (Music Play, Zagreb)
- M. Nardelli: Dubrovački stari tramvaj (Music Play, Zagreb)
- I. Padovec: Varijacije na omiljenu temu op. 11 (Music Play, Zagreb)
- S. Šulek: Tri trubadurske
- F. Spiller: Tri raspoloženja (Music Play, Zagreb)
- T. Uhlík: Studija o tri slike

Ishodi učenja:

Učenik bi u 3. razredu srednje škole trebao savladati sljedeće:

- jasno oblikovati motive i fraze
- upoznati različite stilove unutar gitarističke literature
- upoznati glazbene forme
- sviranje à vista
- improvizacija na zadane teme
- ovladati ljestvicama u svim pozicijama na hvataljci
- ovladati gitarističkim tehnikama (rasgueado, tremolo, arpeggio)
- postići potpunu samostalnost u umjetničkom izričaju

Ispitni zahtjevi:

- ljestvice i kadence
- jedna etida
- jedan stavak iz Bachove suite
- cijela sonata (sonatina) ili tema s varijacijama
- skladba po izboru

Ispitni program svira se napamet.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE

- kroz 2 i tri oktave, dur i mol (prirodni, harmonijski, melodijski) na razne načine s obzirom na artikulaciju, dinamiku i tempo

TEHNIČKE VJEŽBE

- C. Bonell: Technique Builder (Cambridge Music Works)
- A. Carlevaro: Serie didactica, Cuaderno 1-4 (Barry)
- R. Chiesa: Tecnica fondamentale della chitarra, sv. 1-3 (Suvini-Zerboni)
- M. Sao Marcos: Complement à la technique de la guitare (Mondial Verlag)
- F. Tárrega: Tehničke vježbe (Universal)
- S. Tennant: Pumping Nylon (Nathaniel Gunod)

ETIDE (barem 6)

- N. Coste: Etide op. 38
- M. Gangi: 22 studi (Ricordi)

R. Gnatalli: 3 koncertne etide (Chanterelle)
L. Legnani: 36 Caprices op. 20
G. Regondi: Etide (Orphée)
F. Sor: Etide op. 6 i 29
F. Tárrega: Etide
H. Villa-Lobos: Etide

SKLADBE 16. i 17. st. (barem jedna)

J. S. Bach: primjereni stavci iz suita za violoncello, lutnju i violinu
J. Dowland: skladbe po izboru
G. Ph. Telemann: Fantazije (Suvini-Zerboni)
S. L. Weiss: skladbe po izboru

SKLADBE 19. i 20. st. (barem tri)

A. Barrios-Mangore: skladbe po izboru
G. Biberian: Preludiji (Orphée)
M. Castelnuovo-Tedesco: Caprichos de Goya (Bèrben)
M. Castelnuovo-Tedesco: Tarantella (Ricordi)
J. W. Duarte: Idylle pour Ida (Universal)
A. A. Sardinha (Garoto): Izabrane skladbe, sv. 1 i 2 (Guitar Solo Publications)
M. Llobet: Izabrane skladbe (Chanterelle)
N. Koškin: Usher Waltz
F. Martin: Quatre pièces brèves (Universal)
J. K. Mertz: Izabrane skladbe (Chanterelle)
J. Morel: Izabrane skladbe, sv. 1-4 (Ashley Mark)
A. Piazzolla: Four pieces (Chanterelle)
A. Piazzolla: Cinco piezas (Bèrben)
S. Rak: Homage to Tarrega (Musical New Series)
J. Rodrigo: Tres pequeñas piezas (J. Rodrigo ed.)
F. Sor: skladbe po izboru
F. Tárrega: skladbe po izboru
J. Turina: Hommage à Tárrega (Schott)
H. Villa-Lobos: skladbe po izboru.

SONATE, SONATINE, TEME S VARIJACIJAMA, FANTAZIJE
(barem jedna)

L. Berkeley: Sonatina (Chester)
M. Berkeley: Sonata in one movement (Oxford University Press)
L. Berkeley: Theme and Variations (Bèrben)

L. Brouwer: Sonata (Opera très)
L. Brouwer: Varijacije na temu Djanga Reinhardta (Ed. Transatlantiques)
M. Castelnuovo-Tedesco: Sonata (Schott)
E. Cordero: El Carbonerito (Ed. Transatlantiques)
A. Diabelli-J. Bream: Sonata u A-duru (Faber Music)
C. Domeniconi: Varijacije na anatolsku narodnu pjesmu (Bote & Bock)
J. W. Duarte: Varijacije na katalonsku narodnu pjesmu (Novello)
R. Dyens: Libra sonatine (Lemoine)
M. Giuliani: Grand sonata eroica op. 150
E. Grau: Sonata española br. 1 (Ricordi Americana)
C. Guastavino: Sonata br. 2 (Ricordi Americana)
A. Harris: Varijacije i fuga na Händelovu temu (Schott)
A. Klobučar: Sonata
A. Lauro: Varijacije na dječju temu (Broekmans & van Poppel)
F. Moreno-Torroba: Sonatina
M. M. Ponce: Sonata classica
M. M. Ponce: Sonatina meridional
M. M. Ponce: Sonata III
M. M. Ponce: Tema, varijacije i finale (Schott)
J. Rodrigo: Sonata à la Española
J. Rodrigo: Sonata giocosa
D. Scarlatti: Sonate
F. Sor: Varijacije op. 26
J. Turina: Sonata (Schott)
A. Uhl: Sonata classica (Schott)

KONCERTI

A. Tansman: Musique de Cour (Universal)

SUITE (barem jedna)

Ž. Brkanović: Suita Mediterana
J. W. Duarte: Engleska suita (Novello)
A. Lauro: Suita venezolana (Broekmans & van Poppel)
M. Miletić: Hrvatska suita (Schott)
F. Mompou: Suite compostelana (Eschig)
Barokne suite sličnih zahtjeva: J. S. Bach, S. L. Weiss

SKLADBE HRVATSKIH AUTORA (barem jedna)

A. Anić: Solinski arhaizmi
I. Josipović: Amfore

G. Listeš: Trice (Music Play, Zagreb)
N. Milotti: Mantinjada i tanac
M. Nardelli: Omaggio a Boris (Music Play, Zagreb)
B. Papandopulo: Tri plesa (Gerlig)
F. Parać: Muzika za gitaru
M. Ruždjak: Double

Ishodi učenja:

Učenik bi u 4. razredu srednje škole trebao savladati sljedeće:

- postići potpunu stilsku i formalnu osviještenost
- sviranje à vista
- improvizacija na zadane teme
- ovladati ljestvicama u svim pozicijama na hvataljci
- postići potpunu samostalnost u umjetničkom izričaju
- ostvariti visoki tehnički i glazbeni nivo napretka učenika, usmjeren prema osnovnim kriterijima glazbenog profesionalizma

Ispitni zahtjevi:

- ljestvice i kadence
- jedna etida
- dva stavka iz Bachove suite
- cijela sonata (sonatina) ili tema s varijacijama
- skladba po izboru

Ispitni program izvodi se napamet.

Ispitni zahtjevi na završnom ispitu:

- dvije etide
- dva stavka iz Bachove suite
- sonata (sonatina)
- suite ili tema s varijacijama
- skladba po izboru

Ispitni program izvodi se napamet.

Metodička objašnjenja:

- slušati učenika bez prekidanja
- komentirati odsvirano uz uvažavanje učenikovih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima
- raditi na muzičkom izražavanju (stil, forma, karakter skladbe; iz čega proizlazi fraziranje, dinamika, agogika...) uz nastavnikovu demonstraciju na instrumentu

- sviračka suradnja učenika i nastavnika
- poticati učenikovu maštu kroz zvučne i opisne primjere
- slušati snimljene izvedbe

HARMONIKAŠKI ODJEL

NASTAVNI PREDMET HARMONIKA

Naziv zanimanja: GLAZBENIK HARMONIKAŠ

Šifra zanimanja: 291804

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE:

- sve dur i mol (harmonijske i melodijske), kao i kromatske ljestvice kroz dvije oktave paralelno i u protupomaku
- sve dur i mol ljestvice u tercama i sekstama, u odnosu basa i diskanta – paralelno i u protupomaku
- svi trozvuci u velikoj rastvorbi paralelno i u protupomaku
- dominantni septakordi i smanjeni septakordi u velikoj rastvorbi paralelno i u protupomaku
- kretanje u oktavama, lomljenim oktavama i terc-oktavama desnom rukom uz odgovarajuću ljestvicu lijevom rukom
- sve ljestvice treba svirati na standard i na kromatskom basu

Ljestvice u svim navedenim elementima mogu biti glazbeno oblikovane različitom dinamikom, agogikom, artikulacijom i tempom.

TEHNIČKE VJEŽBE I ETIDE:

Gradus ad Parnassum, I svezak

Ilja Havliček: Koncertne etide

Czerny: Izbor etida op. 462

Cramer-Anzaghi: Etide

L. O. Anzaghi: Capriccia i divertimenta raznih autora

E. Pozzoli: 15 studie facili (u transkripciji)

S. Borris: Osam studija za harmoniku

POLIFONE SKLADBE:

- J. S. Bach: Dvoglasne i troglasne invencije (u transkripciji)
- J. S. Bach: Francuska suita (odgovarajući stavci)
- J. S. Bach: Osam malih preludija i fuga za orgulje (po izboru)
- G. Frescobaldi: Fuga u g-molu
- G. F. Händel: Fuga u h-molu
- G. F. Händel: Dvije sarabande, op. 334
- G. F. Händel: Largo, op. 447
- G. F. Händel: Menuet u F-duru, op. 332
- G. F. Händel: Passacaglia u d-molu, op. 422
- T. Lundquist: Nove dvoglasne invencije

CIKLIČKE SKLADBE:

- V. Zolotarjov: Dječje suite (po izboru)
- A. Rjepnjikov: Dječja suita "Suvenirni"
- I. Bogar: Sonatina
- J. Derbenko: Dječje suite
- H. Boll: Tema s varijacijama
- G. Grudzinski: Sonatina
- V. Pomošov: Tri komada
- D. Bobić: Dječja suita "Varaždinska"
- V. Mjerkušić: Mala suita
- Đ. Dekleva-Radaković: Sonatina
- E. L. Knorr: Suita
- E. Poletzki: Tri komada za harmoniku
- E. G. . Rosenetski: Sonatina br.3
- D. Detoni: Devet prizora iz Danijelovog sna(transkripcija V.Odak-Jembrih)
- Đ. Dekleva-Radaković: Dječja suita "Vrtuljak vremena"
- J. Benda: Sonatina
- V. Semjonov: Dječja suita br.2
- A. Timošenko: Ruska suita
- H. Luck: Aphorismen
- J. Derbenko: Ruske skice

OSTALE SKLADBE:

- D. Scarlatti: Sonate u transkripciji (po izboru)
- M. Brajković: Scherzino
- M. Brajković: For
- O. Gerster: Polka, Serenada i Gavotte

- H. Brehme: Elegija
- D. Chimarosa: Sonate
- O. Gerster: Polka, Serenada i Gavotte
- T. Lundquist: Allerlei (po izboru)

Tijekom školske godine nastavnik sam određuje količinu obrađenog gradiva iz predloženog programa pazeći da budu zastupljena djela iz svih skupina. Odabir se radi u skladu s već stečenim znanjem, odgojnim i obrazovnim ciljevima i učenikovim osobnim odabirom.

Ishodi učenja:

- steći sposobnost sviranja skladbi različitih stilskih razdoblja, te tehnički i glazbeno zrelo izvoditi polifone i homofone strukture iz zadane literature
- steći znanje o: formi fuge, suite i sonatine, karakteristikama plesnih stavaka
- postići lakoću pri izvođenju zadanih tehnika mijeha i znanje o pravilnoj uporabi registara
- improvizirati svjesno- na zadane teme ili stilove
- interpretirati skladbe s izraženim emotivnim doživljajem

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica
  - jedna etida ili skladba virtuoznog karaktera
  - jedna polifona skladba (u transkripciji ili originalu)
  - jedna ciklička skladba
  - jedna originalna skladba po izboru
- Ispitni program se izvodi napamet.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE:

- sve dur i mol (harmonijske i melodijske), kao i kromatske ljestvice kroz dvije oktave paralelno i u protupomaku
- sve dur i mol ljestvice u tercama i sekstama, u odnosu basa i diskanta – paralelno i u protupomaku
- svi trozvuci u velikoj rastvorbi paralelno i u protupomaku
- dominantni septakordi i smanjeni septakordi u velikoj rastvorbi paralelno i u protupomaku

- kretanje u oktavama, lomljenim oktavama i terc-oktavama desnom rukom
uz odgovarajuću ljestvicu lijevom rukom
  - sve ljestvice treba svirati na standard i na kromatskom basu
- Ljestvice u svim ovim elementima mogu biti glazbeno oblikovane različitom dinamikom, agogikom, artikulacijom i tempom.

TEHNIČKE VJEŽBE I ETIDE:

- Gradus ad Parnassum, I svezak
- Gradus ad Parnassum, II svezak
- Cramer-Anzaghi: Etide
- Ilja Havliček: Koncertne etide
- H. Hermann: Pet originalnih studija
- G. Gerster: Etida
- E. Pozzoli: 24 studie di media difficulta (u transkripciji)
- H. Brehme: Koncertne etide na Paganinijevu temu

POLIFONE SKLADBE:

- J. S. Bach: Osam malih preludija i fuga za orgulje (po izboru)
- J. S. Bach: Das Wohltemperiertes Klavier, I svezak (po izboru)
- J. S. Bach: Francuske suite
- D. Buxtehude: Koralni preludij d-mol, op. 333
- D. Šostakovič: Preludij i fuga
- A. Corelli: Preludij d-mol
- A. Corelli: Adagio
- H. Lang: Preludij i fuga u C-duru
- F. Fugazza: Preludij i fuga 3
- H. Boll: Toccatina i fughetta
- E. Cambieri: Trittico polifonico
- J. Derbenko: Koralni preludij

CIKLIČKE SKLADBE:

- A. Jemeljanov: Skice prirode
- J. Bažant: Šest komada za harmoniku
- V. Zolotarjov: Dječje suite (po izboru)
- H. Brehme: Suita
- N. Petin: Sonata
- H. Reinbothe: Sonatina folkloristica
- K. Ramrath: Varijacije na jednu bas temu
- D. Bobić: Suite (po izboru)
- A. Nagajev: Dječija suite br. 2

- A. Bizov: Ruski crteži
- V. Jacobi: Osam komada
- J. Kaplan: Sonatina
- Đ. Dekleva- Radaković: Suita radosti
- E. G. Rosenetzki: Sonatina br.1

OSTALE SKLADBE:

- D. Scarlatti: Sonate u transkripciji (po izboru)
- P.H. Mohler: Dvije humoreske
- P.H. Mohler: Koncertni valcer
- H. Hermann: Fantazija
- D. Bobić: Poema
- T. Lundquist: Tema s varijacijama
- V. Trojan: Tarantela
- J. Ondruš: Fantazija (Gaderska dolina)
- B. Bjelinski: Varijacije na jednu narodnu temu
- G. Whettam: Četiri plesna komada za harmoniku
- T. Lundquist: Plasticity – tema s varijacijama
- E. Hansen: Burleska
- J. Matys: Preludij i varijacije

Tijekom školske godine nastavnik sam određuje količinu obrađenog gradiva iz predloženog programa pazeći da budu zastupljena djela iz svih skupina. Odabir se radi u skladu s već stečenim znanjem, odgojnim i obrazovnim ciljevima i učenicovim osobnim odabirom.

Ishodi učenja:

- steći vještinu muzički i tehnički suverenog izvođenja polifone i homofone skladbe kao i poliritmije
- steći znanje o novim formama (barokna suita i sonata)
- postići lakoću pri izvođenju zadanih tehnika mijeha (bellow shake-detasje)
- improvizirati svjesno- na zadane teme ili stilove
- interpretirati skladbe s izraženim emotivnim doživljajem

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica
  - jedna etida ili skladba virtuoznog karaktera
  - jedna odgovarajuća polifona skladba (u transkripciji ili originalu)
  - jedna ciklička skladba
  - jedna originalna skladba po izboru.

Ispitni program se izvodi napamet.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

LJESTVICE:

- sve durske, molske i kromatske ljestvice s elementima iz prethodnog razreda u brzem tempu.
- kromatske ljestvice u tercama i sekstama (odnos lijeve ruke i diskanta), paralelno i u protupomaku.
- ljestvice u dijatonskim tercama desnom rukom.

TEHNIČKE VJEŽBE I ETIDE:

- H. Hermann: Koncertne etide
- Cramer-Büllov: I svezak
- R. Bruči: Etide
- Gradus ad Parnassum, II svezak
- Gradus ad Parnassum, III svezak
- E. Pozolli: 24 studie di media difficulta (u transkripciji)
- H. Brehme: Koncertne etide na Paganinijevu temu

POLIFONE SKLADBE:

- J. S. Bach: Fuga G-dur (Orgelwerke IX - Ed. Peters 248)
- J. S. Bach: Fuga C-dur (Orgelwerke VIII - Ed. Peters 247)
- J. S. Bach: Fuga c-mol (Orgelwerke IV - Ed. Peters 243)
- J. S. Bach: Das Wohltemperiertes Klavier, I i II svezak (po izboru)
- J. S. Bach: Engleske suite
- M. Seiber: Preludij fuga a-mol
- D. Šostaković: Preludij fuga D-dur, e-mol, d-mol
- J. S. Bach-Busonni: Chaconne d-mol
- I. Bogar: Tocata i fuga
- G. Barton: Tocatina i fuga
- A. Hačaturjan - V. Ivanov: Fuga
- D. Buxtehude: Izbor iz kompozicija za orgulje
- A. Mjaskovskij - V. Ivanov: Fuga u b-molu
- P. Zika: Chaconne i fuga u E-duru
- G. Frescobaldi: Fuga u g molu

CIKLIČKE SKLADBE:

- E. L. Knorr: Suita
- F. Fugazza: Sonatina
- J. Matys: Pet bagatela
- V. Jacobi: Šest valcer bagatela
- D. Bobić: Sonata br. 2
- F. Brož: Kromatske varijacije
- D. Bobić: Suita za harmoniku "Kijevska"
- N. Bartow: Tri karakteristične igre
- T. Lundquist: Botaničke igre
- V. Zolotarjov: Dječija suita br. 6
- V. Zolotarjov: Komorna suita
- V. Vlasov: Sonata Impromptus

OSTALE SKLADBE:

- D. Scarlatti: Sonate u transkripciji (po izboru)
- V. Jacobi: Koncert rondo
- V. Trojan: Razrušena katedrala
- Rjepnjikov: Scherzo
- H. Brehme: Elegija i capriccio
- N. Šamo: Suita "Razglednice iz ruskih krajeva"
- H.P. Hesse: Rondo sinfonico
- Krzanowsky: Skladbe za harmoniku
- V. Zolotarjov: Feraportov manastir
- V. Beševli: Sonata - Fantazija
- Albeniz: Cordoba
- Đ. Dekleva- Radaković: Tera" M"
- Đ. Dekleva Radaković: Senzacije

Ishodi učenja:

- steći vještinu samostalnog muziciranja sviranjog djela
- postići mogućnost izvođenja orguljeske literature na harmonici
- steći znanje o načinu zapisivanja I izvođenja originalnih harmonikaških skladbi 20. stoljeća
- postići lakoću pri izvođenju zadanih tehnika mijeha (bellow shake – richochet)
- impovizacija svjesna na zadane teme ili stilove
- interpretacija skladbi s izraženim emotivnim doživljajem

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica
- jedna etida ili skladba virtuoznog karaktera
- jedna odgovarajuća polifona skladba
- jedna ciklička skladba
- jedna originalna skladba po izboru

Ispitni program se izvodi napamet.

IV. razred**NASTAVNI SADRŽAJI****LJESTVICE:**

- usavršavanje svih postavljenih elemenata u ljestvicama iz prethodnih razreda
- sve ljestvice u oktavama desnom i lijevom rukom na melodijskom basu

TEHNIČKE VJEŽBE I ETIDE:

- H. Brehme: Koncertne etide na Paganinijevu temu
- H. Hermann: Koncertne etide
- Cramer-Büllov: II. svezak
- R. Bruči: Etide
- E. Ettore: Koncertna etida br. 2
- E. Pozzoli: 24 studie di media difficulta (u transkripciji)
- I. Josipović: Etida br 1

POLIFONE SKLADBE:

- D. Buxtehude: Orguljski preludij, fuga i chaconne u D-duru
- J. Hatrik: Kontrapunktski monolog
- F. Fugazza: Uvodna i fuga
- J. S. Bach: Preludij i fuga c-mol (Ed. Peters 243)
- J. S. Bach: Tocata i fuga d-mol
- J. S. Bach: Das Wohltemperiertes Klavier, I i II svezak (po izboru)
- J. S. Bach: Fantazija i fuga u g-molu

CIKLIČKE SKLADBE:

- V. Zolotarjov: Sonata br. 2
- J. Feld: Suita
- J. Feld: Četiri intermezze

A. Kusjakov: Zimske slike
A. Kusjakov: Sonata br. 2
A. Hačaturjan: Sonatina br. 1
N. V. Bentzon: U zoološkom vrtu
H. Brehme: Divertimento u F-duru
D. Bobić: Suite za harmoniku (po izboru)
D. Bobić: Sonata
A. Belošicki: Španjolska suite
W. Bonakow: Sonata fantazija
V. Semjonov: Četiri renesansna komada
E. Grieg: Holdberg suite (u transkripciji V. O. Jembrih)
V. Semjonov: Sonata br.1
J. Haydn: Sonata B dur, Sonata A dur (u transkripciji).

Skladbe po izboru:

M. Miletić: Toccata
D. Scarlatti: Sonate u transkripciji (po izboru)
J. Ph. Rameau: Kokoši
Daquin: Kukavica
J. Hatik: Melankolični monolog
J. Hatik: Varijacioni monolog
R. Bruči: Scherzo
Josipović: Arabeske za harmoniku
Govednik: Intradukcije i rondo scherzано
J. Feld: Koncertni komad
Krzanowsky: Izbor kompozicija
V. Zolotarjov: Pet skladbi
J. Derbenko: Tokkata
Repnikow: Tokkata
W. Semjonow: Donska rapsodija
F. Angelis: Romance
Precz: 3-3-2
Chatschaturjan: Ples sa sabljama
Đ. Dekleva- Radaković: Metamorfoza
N. Rimski- Korsakov: Bumbarov let
V. Balyk: Međimurska

Ishodi poučavanja:

- razviti ljubav prema glazbenim djelima različitih pravaca
- steći što veću samostalnost pri odabiru kvalitetne literature i obradi

- novih skladbi
- postići visok tehnički i muzički nivo s naglašenom osobnosti pri interpretaciji

Ispitni zahtjevi:

- jedna koncertna etida
- jedna polifona skladba
- dva stavka sonate ili ciklička skladba u cijelosti
- kompozicija po slobodnom izboru
- originalna kompozicija hrvatskog skladatelja

Ispitni program se izvodi napamet.

Metodička objašnjenja od I – IV razreda

- slušati učenika bez prekidanja
- komentirati odsvirano uz uvažavanje učenikovih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima
- raditi na muzičkom izražavanju (stil, forma, karakter skladbe; iz čega proizlazi fraziranje, dinamika, agogika...) uz nastavnikovu demonstraciju na instrumentu
- sviračka suradnja učenika i nastavnika
- poticati učenikovu maštu kroz zvučne i opisne primjere
- slušati snimljene izvedbe

ODJEL ZA PJEVANJE

**NASTAVNI PREDMET
PJEVANJE**

naziv zanimanja: GLAZBENIK PJEVAČ

Šifra zanimanja: 291904

Cilj:

Razvijati učenikove sposobnosti i vještine.

Usvajati znanja potrebna za razumijevanje i izvođenje glazbe.

Razviti muzikalnu, senzibilnu i kreativnu ličnost.

Zadaci:

- upoznati učenike s radom pjevačkog aparata (dijafragma- glasnice-rezonatni prostori)
- razvijati ljubav prema vokalnoj glazbi i literaturi različitih stilskih razdoblja
- upoznati djela vokalne i vokalnoinstrumentalne literature
- poticati i razvijati samostalnost u vježbanju i pristupu glazbenom djelu

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

1. Vokalize a) bez teksta (Concone, Lütgen)
b) s tekstem (Vaccai, Marchesi)
2. Arije skladatelja 17. i 18. st.: A. Caldara, A. Scarlatti, G. Paisiello,
H. Purcell, Bergerettes
3. Solo pjesme a) europskog romantizma (Schubert, Weber, Mendelshon)
b) hrvatskih skladatelja (Lisinski, Zajc)

Ishodi učenja:

- uskladiti funkciju daha i rada glasnica,
- omekšati mišiće koji sudjeluju u pjevačkom procesu (vježbe za postizanje legata, potom vježbe portata, kombinacija staccata i legata) ,
- oslobađati od krivih fiksacija (grleno pjevanje, kočenje nepca, nazalni ton).
- upjevavanjem spajati tonove na manjim intervalima i u manjem opsegu (srednji položaj glasa).

Zahtjevi na ispitu:

- 2 vokalize - 1 s tekstem
- 1 bez teksta

Stari majstori:

- 1 pjesma europskog romantizma
- 1 pjesma hrvatskog skladatelja

Sve pjesme izvode se napamet i na jeziku originala.

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

1. Vokaliza: Lütgen, Panofka, Vaccai
2. Arije iz baroknih opera: Scarlatti, Giordani, Cimarosa, Gasparini
3. Solo pjesme : a) Beethoven, Mozart, Schumann (Schubert)
b) slavenskih skladatelja: Dvořák, Novak, Smetana
c) hrvatskih skladatelja: Lhotka- Kalinski, Bjelinski, Hatze, Grgošević

Ishodi učenja:

- postići kombinaciju i primjenu staccata- legata,
- ovladati tehnikom messa di voce najprije na jednom tonu, a postepeno ga uključiti u vježbe s rastvorbom
- postići veću pokretljivost glasa i proširen opseg

Ispitni zahtjevi:

- 1 barokna arija
- 1 arija iz kantate ili mise 18 st.
- 1 solo pjesma 19 st.
- 1 solo pjesma slavenskog skladatelja
- 1 solo pjesma hrvatskog skladatelja
- Sve pjesme izvode se napamet i na jeziku originala.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

1. Arije iz baroknih opera (Scarlatti, Vivaldi, Händel, Cimarosa, Caldara)
2. Arije iz kantata, oratorija i misa(Vivaldi, Pergolesi, Händel, Bach, Mozart)
3. Solo pjesme 19. st. (Bellini, Donizetti, Verdi, Brahms)
4. Solo pjesme slavenskih autora (Čajkovski, Rahmanjinov)
5. Solo pjesme hrvatskih autora (Bersa, Odak, Papandopulo)
6. Solo pjesme 20. st. (Strauss, Mahler, Reger, Ravel, Tosti, Gershwin, crnačka duhovna)

Ishodi učenja:

- doseći izjednačavanje registara glasa i dijapozon glasa razviti do većeg opsega,

- ostvariti, uvježbati i osvijestiti pojam kopf-tonske i mixte,
- oprezno i postupno razviti glas do veće nosivosti, mekoće i punoće, te postići izražajnost izvedbe,
- uvesti u upjevanje što više koloratura, skala, trilera i ukrasa; oprezno i postupno.

Ispitni zahtjevi

- 1 arije iz baroknih opera
- 1 arija iz mise oratorija ili kantate
- 1 solo pjesma autora 19. st.
- 1 solo pjesma autora 20. st.
- 1 pjesma slavenskih autora
- 1 solo pjesma hrvatskih autora
- Sve pjesme izvode se napamet i na jeziku originala.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

1. Barokna arija (Händel, Vivaldi, Caldara)
2. Arije iz kantata, oratorija i misa (Mozart, Händel, Bach, Haydn, Rossini)
3. Solo pjesme 19. st. a) Verdi, Brahms, Tosti
  - b) Čajkovski, Dvořak, Rimski- Korsakov
  - c) Papandopulo, Gotovac, Hatze
20. st. Wolf, Britten, Schönberg, Stravinski
4. Operne arije klasike i romantizma (Čajkovski, Mozart, Rossini, Donizetti)
  - operetne arije: Lehar, Kalman, Tijardović
  - arije iz musicala (Weber, Gershwin, Lerner- Loewe, Weil- Brecht)

Ishodi učenja:

- postići razvijen smisao i osjećaj za razne glazbene stilove, interpretativnu izražajnost i postići kod učenika vokalno tehničku i muzičku zrelost,
- služiti se vokalizama Bordognija i Hauptnera.

Zahtjevi na ispitu:

- 1 barokna arija
- 1 oratorijska arija
- 1 solo pjesma 19. st.

1 solo pjesma 20.st.
1 pjesma slavenskog skladatelja
1 pjesma hrvatskog skladatelja
1 operna arija iz klasičnog ili romantičnog repertoara
Sve pjesme izvode se napamet i na jeziku originala.

Završni ispit

1 arija autora 17. ili 18. st.
1 oratorijska arija (koloraturnog karaktera)
2 solo pjesme autora 19. st.
2 solo pjesme autora 20. st.
2 solo pjesme slavenskih autora
2 solo pjesme hrvatskih autora
2 arije iz opere, operete ili musicala.
Sve pjesme izvode se napamet i na jeziku originala.

Metodička objašnjenja od I–IV:

- individualnim postupkom upoznati učenike s korištenjem i mogućnostima pjevačkog aparata, metodom demonstracije i objašnjenja,
- inzistirati na osvješćivanju, vježbi i primjeni kostoabdominalnog disanja, slobodnog izdisaja i pravilnog formiranja tona u rezonantim prostorima
- posebnu pažnju obraćati zapjevu te pravilnom oblikovanju vokala i konsonanta, kao i elastičnom međuodnosu dijafragme i trbušnih i međurebrenih mišića
- paziti na držanje tijela, uočiti i nastojati osloboditi tijelo, a osobito lice svakog kočenja (brada, usta, vrat, ramena, ruke)
- upozoriti učenike na slušanje vlastitog glasa

* Učenici instrumentalnih odjela i pjevanja pohađaju posebno nastavu korepeticije.

2. SKUPNA NASTAVA

- TEORIJSKA NASTAVA -

NASTAVNI PREDMET SOLFEGGIO

Cilj:

- razviti učenikove sposobnosti i vještine te usvajati znanja potrebna za razumijevanje i izvođenje glazbe; razvoj muzikalne, senzibilne i kreativne ličnosti

Zadaci:

- a) razviti sposobnosti i vještine:
  - preciznog intonativnog i metro-ritamskog izvođenja
  - percipiranja, memoriranja i zapisivanja glazbe
- samostalnog i skupnog muziciranja
- b) usvojiti znanja potrebna za zapisivanje i izvođenje notnog teksta na sljedećim područjima:
  - mjera i ritamska trajanja
  - tonske visine, ljestvice, intervali i akordi
  - harmonijske funkcije
  - oznake dinamike, tempa i agogike
  - glazbeni oblici
  - notno pismo
- c) razviti osjećaj za glazbene sastavnice na sljedećim područjima:
  - inotnacija: osjećaj kretanja i razvoja melodije
  - tonalitetni i modalni odnosi
  - puls, metrika i ritam
  - tempo, dinamika i agogika
  - ljepota tona
  - struktura i oblik glazbenog djela
- d) razvijati osobnost učenika:
  - sustavno izgrađivati povjerenje u vlastite sposobnosti
  - razvijati analitičke i stvaralačke sposobnosti učenika te poticati maštu i kreativnost
  - razvijati percepciju, memoriju i koncentraciju
  - razvijati strpljenje, samodisciplinu, radne navike i upornost u svladavanju problematike
  - razvijati estetički i etički sustav vrijednosti

- razvijati socijalizaciju učenika
- razvijati kulturne navike učenika, njihov interes za umjetnost te ih odgajati za druženje s glazbom po završetku školovanja

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TONSKA GRAĐA

- svi durski i molski tonaliteti (dijatonika, kromatika i alteracije)
- modusi, folklorne i specifično stilske ljestvice
- dijatonske modluacije u srodne tonalitete
- dvoglasna polifonija u skladu sa sadržajima Polifonije I.
- dvoglasni, troglasni i četveroglasni kanoni
- harmonijski i melodijski intervali do decime, kvintakordi s obratima, D7 s obratima, SM7 i MS7, D⁹₇
- konsonance i disonance
- kadence (slog i položaj akorda, strogi spoj i spoj u protupomaku, plagalna, autentična, mješovita, varava i proširena kadenca)
- harmonijske progresije kvintakorada u duru i harmonijskom molu

METAR

- jednostavne i složene mjere

RITAM

- sve ritamske strukture u težim kombinacijama s težištem na poliritmiji

OSTALI SADRŽAJI

- polifonija, homofonija
- kompozicijski postupci u polifoniji
- mnogostranost kvintakorda
- zaostajalice na kvintakorde glavnih stupnjeva
- enharmonija (enharmonijska zamjena i promjena intervala, enharmonijska zamjena akorda, enharmonijska promjena pov⁵₃)
- stari ključevi informativno
- osnovni principi FMP (solmizacija, fonomimija, princip istoimenog tonaliteta, ritamski slogovi)

Ispitni zahtjevi:

PISMENI DIO

- ritamski diktat
- meloritamski diktat s kromatikom
- meloritamski diktat s modulacijom
- meloritamski dvoglasni diktat
- harmonijski diktat (zapis simbolima)

USMENI DIO

- ritamski primjer a vista
- meloritamski primjer s modulacijom a vista
- meloritamski primjer s kromatikom i alteracijama a vista
- slušno prepoznavanje intervala i akorada
- slušno prepoznavanje harmonijskih kadenci

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TONSKA GRAĐA

- modulacije u udaljene tonalitete
- teži skokovi na alteracije
- instrumentalna polifonija
- sporedni septakordi i II^6_5 u duru i harmonijskom molu
- alterirani akordi dijatonskog tipa (sekundarne dominante, napuljski sekstakord)
- harmonijske progresije s obratima kvintakorda i D7
- harmonijski i melodijski intervali u rasponu do dvije oktave

METAR

- nepravilne mjere i polimetrija

RITAM

- instrumentalni ritmovi, duole i kvintole

OSTALI SADRŽAJI

- mnogostranost septakorda
- neakordički tonovi
- frigijska kadenca, izbjegnuta kadenca

Ispitno gradivo:

PISMENI DIO

- ritamski diktat
- meloritamski diktat s kromatikom
- meloritamski diktat s modulacijom
- meloritamski dvoglasni diktat
- harmonijski diktat (šifrirani bas)

USMENI DIO

- ritamski primjer a vista
- meloritamski primjer s modulacijom a vista
- meloritamski primjer s kromatikom i alteracijama a vista
- slušno prepoznavanje intervala i akorada
- slušno prepoznavanje harmonijskih kadenci

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TONSKA GRAĐA

- kromatske modulacije
- atonalitet
- modulacije, alteracije i kromatika u dvoglasju
- cjelotonska i dvanaestonska ljestvica
- harmonijski i melodijski intervali u rasponu do tri oktave
- alterirani akordi kromatskog tipa
- kvartni akordi
- harmonijske progresije s D7 i obratima, VII. septakord, II⁶₅, D⁹₇, mol-subdominantom, dominantom dominante, dominantom subdominante, napuljskim sekstakordom i modulacijama u srodne tonalitete

METAR

- nepravilne mjere i polimetrija

RITAM

- instrumentalni ritmovi u težim kombinacijama, kvartola, septola, velika triola

OSTALI SADRŽAJI

- stari ključevi

- kromatska terčna srodnost, kromatska kvintna srodnost, kromatska promjena akorda
- enharmonijska promjena pov_6^6 i pov_5^6

Ispitno gradivo:

PISMENI DIO

- ritamski diktat
- meloritamski diktat s težim modulacijama i alteracijama
- atonalitetni melodijski diktat
- dvoglasni instrumentalni polifoni diktat
- harmonijski diktat (šifrirani bas)

USMENI DIO

- ritamski primjer a vista
- meloritamski primjer s kromatikom, alteracijama i modulacijom a vista
- atonalitetni melodijski primjer a vista
- slušno prepoznavanje intervala i akorada
- slušno prepoznavanje harmonijskih kadenci

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

TONSKA GRAĐA

- literatura 20. stoljeća
- enharmonijske modulacije
- troglasje
- harmonijski i melodijski intervali u rasponu do četiri oktave
- obrati sporednih septakorada
- Tristan akord, Bartók akord
- akordi s dodanim sekundama
- harmonijske progresije sa svim alteriranim akordima i modulacijama u udaljenije tonalitete

METAR

- nepravilne mjere i polimetrija

RITAM

- instrumentalni ritmovi u težim kombinacijama

OSTALI SADRŽAJI

- stari ključevi
- enharmonijska promjena sm7

Ispitni zahtjevi:

PISMENI DIO

- ritamski diktat
- meloritamski diktat s težim modulacijama i alteracijama
- atonalitetni meloritamski diktat
- dvoglasni meloritamski diktat u starim načinima
- harmonijski diktat (koral J. S. Bacha - zapis šifriranog basa i soprana)

USMENI DIO

- ritamski primjer a vista
- meloritamski primjer a vista – različita stilska razdoblja
- atonalitetni meloritamski primjer a vista
- slušno prepoznavanje intervala i akorada
- slušno prepoznavanje harmonijskih kadenci

Ishodi učenja od I - IV:

- suvereno izvoditi, čuti, prepoznati, zapamtiti, zapisati, analizirati, usporediti i primjeniti nastavne sadržaje

Metodička objašnjenja od I - IV :

- osvještavati zvučne predodžbe kroz zapis glazbenih elemenata – melodije, ritma, metrike, polifonog i homofonog sloba
- analizirati i reproducirati glazbe iz notnog teksta, grupno i individualno u jednoglasju i višeglasju
- analitički pristup glazbenom djelu s obzirom na stilske značajke
- poticati kreativno izražavanje kroz meloritamske jednoglasne i višeglasne improvizacije

NASTAVNI PREDMET HARMONIJA

Cilj:

Steći glazbenoteorijska znanja i vještine potrebne za razumijevanje, tumačenje i izvođenje glazbe baroka, klasičke i romantizma te praktično harmonijsko izražavanje.

Zadaci:

- slušanjem steći uvid u raznovrsne oblike pojavnosti homofonog sloga te širok raspon harmonijskih izražajnih sredstava
- izgrađivati slušnu predodžbu tonalitetnih odnosa s jedne strane i akordičkih struktura s druge
- sticati znanja o tonalitetnim odnosima i akordičkim strukturama
- razvijati harmonijski način mišljenja te sposobnost spontanog i svjesnog harmonijskog izražavanja
- razvijati svijest o višestrukoj uvjetovanosti logike harmonijskog toka (tonalitet, funkcije, stupnjevi, vrste akorada)
- razvijati analitičko mišljenje na temelju zvukovnog predloška ili notnog zapisa
- sticati znanja o društveno-povijesnoj i izvodilačkoj uvjetovanosti harmonijske komponente glazbe
- sticati uvid u mogućnosti praktične primjene harmonijskih znanja

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

polifoni i homofoni slog

akord i oblici pojavnosti u homofonom i polifonom slogu

akustička osnova postave kvintakorda i njegovih obrata u četveroglasju (aliquotni niz)

odnosi unutar tonaliteta i harmonijske funkcije

srodnost kvintakorda

kvintakordi glavnih stupnjeva – uloga I spajanje

a) strogi spoj

b) slobodni spoj

c) promjena sloga

d) poluslobodni spoj

kvintakordi sporednih stupnjeva – uloga I spajanje

a) kao proširenje glavnog stupnja

b) kao zamjenik glavnog stupnja

sektakordi glavnih stupnjeva

kvartsektakordi

zaostajalice na kvintakord

sektakordi sporednih stupnjeva

dominantni septakord i obrati

promjene tonaliteta
dijatonska modulacija u srodne tonalitete
sekvence
kadenca - razvojno kroz cijelu godinu stalno proširivana novim akordima

Ishodi učenja:

- slušno razlikovati razne oblike pojavnosti homofonog sloga
- usvojiti znanja potrebna za spoznavanje harmonijskog toka te praktično izražavanje unutar harmonijskog načina mišljenja
- ovladati vještinama razvijanja tonalitetnih odnosa u dijatnici i spajanja obrađenih akorada pismeno i na klaviru

Ispitni zahtjevi

Pismeno*:

- 1) harmonizacija soprana
- 2) izrada šifriranog basa
- 3) izrada dijatonske modulacije u srodni tonalitet

Usmeno:

- 1) sviranje kadence
- 2) sviranje šifriranog basa (instrumentalisti) ili sviranje soprana (teoretičari) na klaviru

* U pismenom dijelu ispita učenici instrumentalnih odjela izrađuju dva od tri navedena zadatka – uz obvezatni zadatak br. 1 slobodno se opredjeljuju za zadatak br. 2 ili 3.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

smanjeni septakord
dominantni nonakord
sixte ajoutée
mol - dur
dijatonske modulacije u udaljene tonalitete
svi septakordi u duru i molu
sekvence sa septakordima
kadenca - razvojno kroz cijelu godinu stalno proširivana novim akordima
harmonijska analiza primjera iz literature iz razdoblja baroka, klasike I romantizma

Ishodi poučavanja:

- usvojiti znanja potrebna za spoznavanje harmonijskog toka te praktično izražavanje unutar harmonijskog načina mišljenja
- ovladati vještinama razvijanja tonalitetnih odnosa u dijatnici I spajanja obrađenih akorada pismeno I na klaviru
- raspoznati I protumačiti tonalitetne I akordičke odnose analizom djela iz glazbene literature baroka, klasike I romantizma

Ispitni zahtjevi:

Pismeno*:

- 1) harmonizacija soprana
- 2) izrada šifriranog basa
- 3) izrada dijatonske modulacije u udaljeni tonalitet

Usmeno**:

- 1) sviranje kadence
- 2) sviranje šifriranog basa (instrumentalisti) ili soprana (teoretičari) na klaviru
- 3) sviranje dijatonske modulacije na klaviru

* U pismenom dijelu ispita učenici instrumentalnih odjela izrađuju dva od tri navedena zadatka – uz obvezatni zadatak br. 1 slobodno se opredjeljuju za zadatak br. 2 ili 3.

** U usmenom dijelu ispita učenici instrumentalnih odjela sviraju dva od tri navedena zadatka- uz obvezatni zadatak br. 1 slobodno se opredjeljuju za zadatak br. 2 ili 3.

*** Kolokvij

Dio ispitnih zahtjeva može se rasteretiti kolokvijem koji se održava tijekom školske godine.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

neakordički tonovi
analiza Bachovih korala
modulativni stavak uz bogatu primjenu neakordičkih tonova
modulativni soprani I nešifrirani basovi uz primjenu dijatonskih modulacija
kromatika i alteracija

stabilne i labilne alteracije
alterirani akordi dijatonskog i kromatskog tipa
sekundarne dominante
kromatska srodnost akorda
kromatske modulacije
kromatske sekvence
napuljski sekstakord i modulacije pomoću napuljskog sekstakorda
alterirani akordi kromatskog tipa: povećani sekstakord, kvintsekstakord, terckvartakord
ostali alterirani akordi - informativno
enharmonijske modulacije pomoću enharmonijske zamjene i
enharmonijske promjene akorda
modulativni soprani I nešifrirani basovi uz primjenu kromatskih I enharmonijskih modulacija
analiza primjera iz literature iz razdoblja klasike I romantizma
kadenca – razvojno kroz cijelu godinu stalno proširivana novim akordima
informativno: suvremena harmonija, jazz harmonija

Ishodi poučavanja:

- usvojiti znanja potrebna za spoznavanje harmonijskog toka te praktično izražavanje unutar harmonijskog načina mišljenja
- ovladati vještinama razvijanja tonalitetnih odnosa u dijatonicici, kromatici I enharmoniji te spajanja obrađenih akorada pismeno I na klaviru
- raspoznati I protumačiti tonalitetne I akordičke odnose analizom djela iz glazbene literature klasike I romantizma

Ispitni zahtjevi:

Pismeno*:

- 1) harmonizacija soprana
- 2) izrada šifriranog basa
- 3) izrada modulacije (kromatske, enharmonijske ili pomoću napuljskog sekstakorda)

Usmeno**:

- 1) sviranje kadence
- 2) sviranje šifriranog basa (instrumentalisti) ili soprana (teoretičari) na klaviru
- 3) sviranje modulacije na klaviru (kromatske, enharmonijske ili pomoću napuljskog sekstakorda)

* U pismenom dijelu ispita učenici instrumentalnih odjela izrađuju dva od

tri navedena zadatka – uz obvezatni zadatak br. 1 slobodno se opredjeljuju za zadatak br. 2 ili 3.

** U usmenom dijelu ispita učenici instrumentalnih odjela sviraju dva od tri navedena zadatka- uz obvezatni zadatak br. 1 slobodno se opredjeljuju za zadatak br. 2 ili 3.

*** Kolokvij

Dio ispitnih zahtjeva može se rasteretiti kolokvijem koji se održava tijekom školske godine.

Metodičke napomene:

- praktična izrada (skupna ili samostalna) glazbenih cjelina uz primjenu dotad obrađenih izražajnih sredstava – pismeno I na klaviru
- improvizacija *

* Tijekom godine se povremeno provodi postupak improvizacije. Njime se vježba harmonijsko - melodijska okretnost, osvještava logika harmonijskog izražavanja te potiče kreativnost. Improvizacija je ponekad slobodna a ponekad ima zadane elemente.

- analiza glazbene literature*

* Povremeno učenici zajednički analiziraju skladbe iz repertoara svoje individualne instrumentalne nastave ili nastave zbornog pjevanja. Na taj način teorijska nastava daje temelj tumačenju i interpretaciji glazbe koju izvode.

NASTAVNI PREDMET POLIFONIJA

Cilj:

Steći znanja i vještine potrebne za razumijevanje, tumačenje i izvođenje polifonih glazbenih djela te praktično izražavanje u stilu vokalne i instrumentalne polifonije.

Zadaci:

- stvoriti slušnu predodžbu glazbe u polifonom i homofonom slogu
- razvijati melodijski način mišljenja te sposobnost spontanog i svjesnog melodijskog izražavanja
- teorijski i praktično upoznati polifone kompozicijske postupke
- usvojiti elemente stila vokalne i instrumentalne polifonije te ih primjenjivati u izradi polifonog višeglasja

- upoznati osnovne glazbene oblike vokalne i instrumentalne polifonije
- razvijati analitičko mišljenje na temelju zvukovnog predloška ili glazbenog zapisa
- sticati znanja o društveno povijesnom, glazbeno teorijskom te izvodilačkom aspektu višeglasne glazbe

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

Vokalna polifonija:

- značajke melodijske linije vokalne polifonije
- Fuxove vrste kontrapunkta
- slobodni dvoglasni vokalni stavak
- stilske značajke vokalne polifonije (notacija, metrika, ritam, stari načini, stari ključevi, izvodilački sastavi)
- kratak pregled povjesnog razvoja višeglasja

Instrumentalna polifonija:

- značajke instrumentalne polifonije
- slobodni dvoglasni instrumentalni stavak
- dvoglasna imitacija: vokalna i instrumentalna
- dvostruki kontrapunkt
- dvoglasni kanon (konačni i beskonačni)
- upoznavanje i analiza oblika vokalne (kanon, motet, madrigal, misa) i instrumentalne polifonije (kanon, invencija, fuga)

Ishodi učenja:

- ovladati znanjima potrebnim za spoznavanje i praktično izražavanje u stilu vokalne ili instrumentalne polifone u dvoglasju
- slušno razlikovati polifono i homofono višeglasje različitih stilova, razdoblja i glazbenog izraza
- razlikovati polifone stilove na osnovi slušne i teorijske analize
- steći vještinu samostalnog kontrapunktiranja na zadanu melodiju u dvoglasju te vještinu izrade slobodnog dvoglasnog stavka u stilu vokalne ili instrumentalne polifonije
- praktično ovladavati polifonim kompozicijskim postupcima u dvoglasju
- steći vještinu samostalne izrade malih polifonih oblika na zadanu temu (kanon, imitacija)

- uz pomoć nastavnika izraditi vlastitu dvoglasnu fugu (minimalno ekspoziciju s međustavkom)

Ispitno gradivo:

Pismeno*:

- 1) izraditi floridus na zadani c.f.
- 2) izraditi dvoglasni beskonačni kanon na zadanu temu

Usmeno:

- 1) pitanja iz cjelokupnog gradiva
- 2) izvedba vlastite dvoglasne fuge (ekspozicija s međustavkom)

*Učenici instrumentalnih odjela u pismenom dijelu ispita biraju jedan od dva zadatka.

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

Troglasna vokalna polifonija:

- pregled povijesnog razvoja vokalne polifonije
- stari načini i gradnja melodijske linije u starim načinima
- odnos melodije i suzvuka u troglasnom polifonom stavku
- Fuxove vrste kontrapunkta u troglasju

Ishodi učenja:

- ovladati znanjima potrebnim za spoznavanje i praktično izražavanje u stilu vokalne polifonije u troglasju
- steći vještinu samostalnog kontrapunktiranja na zadanu melodiju u troglasju

Ispitni zahtjevi:

Pismeno:

- 1) na zadani c.f. izraditi u troglasju jedan glas u IV. ili V. Fuxovoj vrsti

Usmeno:

- 1) analiza pismenog ispita

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

Troglasna polifonija:

- kombinacije Fuxovih vrsta kontrapunkta u troglasju
- izarada floridusa na zadani c.f. u troglasju
- slobodni troglasni stavak u vokalnoj polifoniji
- slobodni troglasni stavak u instrumentalnoj polifoniji
- troglasna imitacija
- trostruki kontrapunkt u oktavi
- troglasni kanon: konačni i beskonačni
- troglasna fuga, invencija
- troglasni motet, madrigal
- analiza polifone literature renesanse i baroka
- informativno: suvremena polifonija

Ishodi učenja:

- ovladati znanjima potrebnim za spoznavanje i praktično izražavanje u stilu vokalne ili instrumentalne polifonije u troglasju
- razlikovati polifone stilove na osnovi slušne i teorijske analize
- steći vještinu samostalnog kontrapunktiranja na zadanu melodiju u troglasju te vještinu izrade slobodnog troglasnog stavka u stilu vokalne ili instrumentalne polifonije
- praktično ovladavati polifonim kompozicijskim postupcima u troglasju
- steći vještinu samostalne izrade malih polifonih oblika na zadanu temu (kanon, imitacija) u troglasju
- uz pomoć nastavnika izraditi vlastitu troglasnu fugu (minimalno ekspoziciju s međustavkom) ili troglasni motet (minimalno dva do tri stiha)

Ispitni zahtjevi:

Pismeno*:

- 1) izraditi dva floridusa na zadani c.f.
- 2) izraditi troglasni beskonačni kanon na zadanu temu

Usmeno:

- 1) analiza pismenog dijela ispita
- 2) izvedba vlastite troglasne fuge (ekspozicija s međustavkom) ili moteta

*Jedan od ispitnih zahtjeva pismenog dijela ispita može se obaviti na

kolokviju tijekom školske godine.

Učenici instrumentalnih odjela u pismenom dijelu ispita biraju jedan od dva zadatka.

Metodička objašnjenja za predmet polifonija (I., III., IV.):

- praktična izrada (skupna ili samostalna) glazbenih cjelina u stilu vokalne ili instrumentalne polifonije*

*U prvoj godini učenja vokalna se polifonija obrađuje u duru i molu a u sljedeće dvije godine učenja u starim načinima.

- improvizacija: vokalna, instrumentalna i vokalnoinstrumentalna*

*Tijekom godine se kontinuirano provodi postupak improvizacije te on razvojno prati sadržaje. Njime se vježba melodijska okretnost, osvještava logika vokalnog izražavanja te potiče kreativnost. Improvizacija je ponekad slobodna a ponekad ima zadane elemente.

- analiza polifonih skladbi*

*Povremeno učenici zajednički analiziraju polifone skladbe iz repertoara svoje individualne instrumentalne nastave. Na taj način teorijska nastava daje temelj tumačenju i interpretaciji glazbe koju sviraju.

**NASTAVNI PREDMET
ANALIZA GLAZBENIH OBLIKA**

Cilj:

- razviti učenikove muzikalne sposobnosti osvještavanjem suodnosa sadržaja i oblika glazbenog djela radi njegova boljeg razumijevanja, interpretacije i stvaranja

Zadaci:

- senzibilizirati učenika na estetske zakonitosti u oblikovanju glazbenog djela s obzirom na ulogu pojedinih glazbenih sastavnica
- razvijati komunikacijske vještine učenika, njihov pisani i usmeni izraz
- poticati kreativne sposobnosti učenika, muzikalnim i stilski dosljednim tumačenjem glazbenog djela te skladanjem vlastitih skladbi
- razvijati apstraktni način mišljenja uočavanjem sadržaja dijelova oblika, njihov međusobni odnos i odnos svakog pojedinog prema cjelini

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

I. Značajke polifonih oblika

- asimetrija
- neprekidnost toka (lančano nadovezivanje dijelova, izbjegavanje istodobne kadence, motorika)
- samostalnost glasova

II. Polifone tehnike

- imitacija
- tehnika cantus firmusa
- obrtajni kontrapunkt
- spajanje kontrastnih tema

III. Polifoni oblici

- kanon
- invencija
- fuga
- oblici slobodne polifonije (toccata, fantazija, preludij)
- barokna suita (barokni dvodijelni oblik)
- koralni preludiji, koralne fantazije, koralne fuge
- kontrapunktske varijacije, koralne varijacije

Ishodi učenja:

- znati odrediti suodnos sadržaja i oblika te evolutivni princip gradnje polifonih glazbenih oblika
- znati odrediti vanjsku i unutarnju strukturu oblika
- analizirati, usporediti, razlikovati te klasificirati glazbena djela prema tipovima njihovih oblika
- znati povijesni razvoj polifonih glazbenih oblika

Ispitni zahtjevi:

Pismeni dio

- analizirati polifono glazbeno djelo u pisanom obliku

Usmeni dio

- odgovoriti na zadano pitanje iz svladane nastavne građe

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

I. Značajke homofonih oblika

- simetrija
- cezure, zastoji
- vodeći glas i prateći
- sadržajne cjeline:
  - motiv (promjene motiva)
  - tema,
  - figuracije i pasaže

II. Postupci rada s motivom

- ponavljanje
- variranje
- proširenje
- sažimanje
- dijeljene (raspad)
- formalne cjeline:
  - dvotakt
  - rečenica
  - perioda (nepravilnosti u građi rečenice i periode)

III. Homofoni oblici

- oblici pjesme
- jednostavni oblik pjesme: mala i velika
  - dvodijelna pjesma
  - prijelazni oblik dvodijelne pjesme
  - trodijelna pjesma
- složeni oblik pjesme
  - menuet i scherzo te romantične minijature u oblicima pjesme, solo pjesma
  - sonatni oblik i sonatni ciklus (sonata, simfonija, koncert, komorna djela)
  - oblici ronda
  - ornamentalne i karakterne varijacije

Ishodi učenja:

- znati odrediti suodnos sadržaja homofonih glazbenih oblika
- znati odrediti vanjsku i unutarnju strukturu oblika
- analizirati, usporediti, razlikovati te klasificirati glazbena djela prema

- tipovima njihovih oblika
- znati povijesni razvoj homofonih glazbenih oblika

Ispitni zahtjevi:

Pismeni dio

- analizirati homofono glazbeno djelo u pisanom obliku

Usmeni dio

- odgovoriti na zadano pitanje iz svladane nastavne građe

Metodička objašnjenja za analizu glazbenih oblika (III. i IV. razred):

- analizirati oblik glazbenih djela deduktivnim putem iz notnog zapisa
- analizirati oblik glazbenih djela induktivnim putem slušanjem izvedbe
- samostalni rad učenika (analize, referati, projekti)
- aktivni grupni i samostalni rad na nastavi

**NASTAVNI PREDMET
POVIJEST GLAZBE**

Cilj:

Cilj predmeta je širenje interesa učenika te produbljivanje njihovih znanja o klasičnoj glazbi uz istovremeno razvijanje osobnih ukusa i stavova koji će ih oblikovati kao buduće reproduktivce, produktivce, pedagoge, znanstvenike ili obrazovanu publiku.

Zadaci:

razvijati sposobnosti:

- percipiranja, razlikovanja te opisivanja sastavnica glazbe
- usmenog te pismenog izraza učenika
- samostalnog nalaženja i odabira informacija

usvajati znanja o:

- sastavnicama glazbe
- odabranim djelima klasične glazbe i njihovim skladateljima
- slijedu glazbenih stilova u općem povijesnom kontekstu

odgajati:

- naviku praćenja kulturnih zbivanja uz razvijanje kritičkog načina razmišljanja

- otvorenost stavova učenika te toleranciju prema različitosti u bilo kojem pogledu
- sposobnost vođenja argumentiranih diskusija
- poticati razvoj osobnih ukusa i stavova, individualni umjetnički senzibilitet
- poticati radoznalost i kreativnost

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

- vrste i funkcije glazbe (narodna/tradicijska, popularna, klasična, jazz, musical...)
- sastavnice glazbenog djela
- odabrana djela klasične glazbe
- odabrani skladatelji klasične glazbe
- kazališne predstave i koncerti klasične glazbe s osvrtima i kritikama

*Željeni emocionalni odnos učenika u prvoj se godini ostvaruje izbjegavanjem uobičajenog kronološkog pristupa programu već nastavni sadržaj odabire nastavnik prema interesima učenika i literaturi s kojom su se oni kao svirači već susretali („anketa“ na početku godine).

Odabrane skladbe moguće je okupiti tematski, poput: plesovi kroz stoljeća, suite u baroku i romantizmu, virtuozna djela, programna glazba, simfonija ili koncert kroz stoljeća, *jazz*, *muzical*, opera itd.

Ishodi učenja:

- slušno izdvojiti, razlikovati te opisati sastavnice glazbe
- prepoznati slušana djela klasične glazbe
- usvojiti osnovne informacije o odabranim skladateljima
- usvojiti nazive i kronološki slijed stilova klasične glazbe
- povezati obrađene skladatelje i skladbe sa pripadajućim stilovima
- upoznati knjige (udžbenike, leksikone, enciklopedije itd.) te ostale izvore podataka (internet, časopise) te naučiti izdvojiti bitne informacije
- samostalno sakupiti građu te prezentirati pripremljeni rad o odabranoj temi
- prisustvovati određenom broju kazališnih predstava i koncerata te napisati komentare

Ispitni zahtjevi:

Pismeni dio:

- pitanja iz svladane nastavne građe (nekoliko kolokvija tijekom školske godine)

Usmeni dio:

- nakon preslušanog glazbenog primjera iz neke od obrađenih skladbi učenici opisuju specifične glazbene sastavnice, govore o njezinom skladatelju i stilu kojemu pripada

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

- kronološko upoznavanje razvoja glazbene umjetnosti od prehistorije do polovine XVIII. stoljeća:
- glazbena kultura velikih starih civilizacija (Egipat, Kina, Indija itd) te starih Grka i Rimljana
- glazba srednjeg vijeka (gregorijanski koral, jednoglasna svjetovna glazba, ars Antiqua - ars nova), renesansa i barok
- odabrana djela navedenih stilova i njihovi skladatelji
- hrvatski skladatelji i skladbe usporedo s ostalim svjetskim pokretima i stilovima
- proces nastajanja tonaliteta i harmonijskog mišljenja
- *preklapanje stilova*, tj. rađanje novog stila za vrijeme trajanja starog (prijelaz renesanse u barok)
- vitalnost pojedinih glazbenih oblika te njihova preobrazba u različitim glazbenim stilovima (gregorijanski koral i njegova primjena u višeglasnoj glazbi, razvoj moteta u ars antiqui, renesansi i baroku, sonata u baroku, bečkoj klasici i romantizmu itd.)
- kazališne predstave i koncerti klasične glazbe s osvrtima i kritikama

Ishodi učenja:

- usvojiti nazive i kronološki slijed navedenih stilova glazbe
- usvojiti osnovna znanja o glazbenim sastavnicama glazbe srednjeg vijeka, renesanse i baroka te ih slušno prepoznati i opisati
- prepoznati slušana djela
- povezati obrađene skladatelje i skladbe sa pripadajućim stilovima
- usvojiti osnovne informacije o odabranim skladateljima
- upoznati knjige (udžbenike, leksikone, enciklopedije itd.) te ostale izvore

- podataka (internet, časopise) te naučiti izdvojiti bitne informacije
- samostalno sakupiti građu te prezentirati pripremljeni rad o odabranoj temi
- prisustvovati određenom broju kazališnih predstava i koncerata te napisati komentare

Ispitni zahtjevi:

Pismeni dio:

- pitanja iz svladane nastavne građe (nekoliko kolokvija tijekom školske godine)

Usmeni dio:

- slušni primjer iz neke od obrađenih skladbi od srednjeg vijeka do baroka (učenici opisuju specifične glazbene sastavnice, govore o njezinom skladatelju i stilu kojemu pripada)
- pitanje iz svladane nastavne građe cijele godine (oslobođeni učenici s ukupnom ocjenom 5 iz pismenog dijela ispita, tj. kolokvija)

III. razred

(*učenici instrumentalnih odjela imaju tjedno jedan sat manje nastave)

NASTAVNI SADRŽAJI

- kronološko upoznavanje razvoja glazbene umjetnosti od polovine XVIII. stoljeća do konca XIX. stoljeća:
  - pretklasika – opera buffa, dekadencija opere serie, rađanje simfonije
  - bečka klasika – stavci sonatnog ciklusa i instrumentalni ciklus, reforma opere
  - Ludwig van Beethoven
  - romantizam – nove i stare vrste, nacionalna opera
- odabrana djela navedenih stilova i njihovi skladatelji
- hrvatski skladatelji i njihove skladbe usporedo sa ostalim svjetskim pokretima i stilovima, a ne kao pojave odvojene u nacionalnu glazbenu povijest
- *preklapanje stilova*, tj. rađanje novog stila za vrijeme trajanja starog (prijelaz baroka u bečku klasiku, uz istovremeno postojanje pretklasike, tj. rokokoja)
- vitalnost pojedinih glazbenih oblika te njihova preobrazba u različitim glazbenim stilovima (sonata u baroku, bečkoj klasici i romantizmu,

- razvoj opere, simfonije itd.)
- kazališne predstave i koncerti klasične glazbe s osvrtima i kritikama

Ishodi učenja:

- usvojiti nazive i kronološki slijed navedenih stilova
- usvojiti osnovna znanja o glazbenim sastavnicama pretklasike, klasike i romantizma te ih slušno prepoznati i opisati
- prepoznati slušana djela*
- usvojiti osnovne informacije o odabranim skladateljima*
- povezati obrađene skladatelje i skladbe sa pripadajućim stilovima
- upoznati knjige (udžbenike, leksikone, enciklopedije itd.) te ostale izvore podataka (internet, časopise) te naučiti izdvojiti bitne informacije
- samostalno sakupiti građu te prezentirati pripremljeni rad o odabranoj temi*
- prisustvovati određenom broju kazališnih predstava i koncerata te napisati komentare o njima

*Učenici instrumentalnih odjela upoznati će manji broj skladatelja i djela te rjeđe prezentirati svoje radove.

Ispitni zahtjevi:

Pismeni dio:

- pitanja iz svladane nastavne građe (nekoliko kolokvija tijekom školske godine)*

Usmeni dio:

- slušni primjer iz neke od obrađenih skladbi od pretklasike do romantizma (učenici opisuju specifične glazbene sastavnice, govore o njezinom skladatelju i stilu kojemu pripada)*
- pitanje iz svladane nastavne građe cijele godine (oslobođeni učenici s ukupnom ocjenom 5 iz pismenog dijela ispita, tj. kolokvija)

*Učenici instrumentalnih odjela imati će manji broj pitanja na pismenom i manje glazbenih primjera na usmenom ispitu.

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

- kronološko upoznavanje razvoja glazbene umjetnosti konca XIX. stoljeća

te glazbe XX. stoljeća:

- verizam u operi, impresionizam, pluralizam stilova XX. stoljeća (stilovi i tehnike)
- odabrana djela navedenih stilova i njihovi skladatelji
- hrvatski skladatelji i njihove skladbe usporedo sa ostalim svjetskim pokretima i stilovima, a ne kao pojave odvojene u nacionalnu glazbenu povijest
- vitalnost pojedinih glazbenih oblika te njihova primjena u XX. stoljeću
- koncerti, kazališne predstave ili izložbe s djelima XX. stoljeća (Muzički biennale)

Ishodi učenja:

- usvojiti nazive i osobine navedenih stilova
- usvojiti osnovna znanja o glazbenim sastavnicama impresionizma i stilova 20. stoljeća te ih slušno prepoznati i opisati
- uočiti potrebu drugačijeg slušnog i emocionalnog pristupa novoj glazbi
- prepoznati slušana djela
- povezati obrađene skladatelje i skladbe sa pripadajućim stilovima
- usvojiti osnovne informacije o odabranim skladateljima
- upoznati knjige (udžbenike, leksikone, enciklopedije itd.) te ostale izvore podataka (internet, časopise) te naučiti izdvojiti bitne informacije
- samostalno sakupiti građu te prezentirati pripremljeni rad o odabranoj temi
- prisustvovati određenom broju kazališnih predstava i koncerata te napisati komentare

Ispitni zahtjevi:

Pismeni dio:

- pitanja iz svladane nastavne građe (nekoliko kolokvija tijekom školske godine)

Usmeni dio:

- slušni primjer iz neke od obrađenih skladbi verizma, impresionizma ili XX. stoljeća (učenici opisuju specifične glazbene sastavnice, govore o njezinom skladatelju i stilu kojemu pripada)
- pitanje iz svladane nastavne građe cijele godine (oslobođeni učenici s ukupnom ocjenom 5 iz pismenog dijela ispita, tj. kolokvija)

Metodička objašnjenja za predmet povijest glazbe I – IV

Navedeni postupci provode se u svim godinama uz prilagođavanje postepenom povećavanju učeničkih kompetencija i različitim nastavnim

sadržajima:

- slušati*, gledati ili izvoditi glazbena djela
- a ktivni grupni rad na nastavi uz upotrebu različitih izvora informacija
- pripremljena samostalna izlaganja učenika (skupine učenika)
- korelacija s ostalim umjetničkim područjima (gledanje reprodukcija umjetničkih djela ili čitanje odabranih odlomaka iz književnih djela, gledanje odlomaka iz filmova ili serija o glazbi)
- grupna priprema za predstave i koncerte
- diskusija o izvedbama djela

*Napomena uz slušanje:

Povijest glazbe I

Prva godina povijesti glazbe važna je zbog stvaranja pozitivnog emocionalnog odnosa tj. motivacije učenika prema predmetu kao i prema klasičnoj glazbi. Ovdje se primjenjuje jedan od važnih funkcionalnih metodičkih principa: od doživljaja prema osvještavanju. Slušanje glazbe na početku je uglavnom emocionalno uz razgovore o doživljaju, izvanglazbenim asocijacijama tj. vlastitom stavu prema pojedinom djelu. U ovakvim razgovorima jako je važan nastavnikov pristup koji učenicima dopušta iskrenost i čak potpuno negativan stav prema nekim djelima klasičnog repertoara. Tako se kod učenika stvara ozračje povjerenja i omogućuje iskreno, demistificirano prihvaćanje klasične glazbe. Postepeno u slušanje uvodimo lagane analitičke zadatke i osvještavamo pojedine sastavnice glazbe kako bismo produbili mogućnost shvaćanja i interpretacije glazbe.

Povijest glazbe III

Zbog razvoja velikih cikličkih oblika kroz stilove bečke klasike i romantizma, te zbog pojave skladatelja sa brojnim i opsežnim opusima u trećoj je godini potrebno još više vremena posvetiti slušanju glazbe. Budući da učenici TO imaju jedan sat tjedno više nego učenici instrumentalnih odjela oni će moći slušati veći broj djela. Isto tako oni će češće moći samostalno izlagati o odabranim temama.

U četvrtoj je godini potrebno posvetiti posebnu pozornost pripremi slušanja pojedinih djela glazbe XX. stoljeća. Učenici se sada susreću s glazbom na koju ne mogu primijeniti stare metode slušanja utemeljene na osjećaju tonaliteta i njegovih odnosa, jer pomoću njih samo ustanovljuju nedostatak tonaliteta, harmonije, konsonance, melodije i poznate glazbene logike.

Pojavu atonaliteta i emancipacije disonance potrebno je uklopiti u kontekst društveno-povijesnih okvira i razvoja drugih umjetnosti. Također je važno stvoriti iskustvo slušanja takve glazbe - tj. tijekom školske godine višestruko slušati odabrana djela (makar i djelomično) kako bi se nadišao početni dojam

odbojnosti i kroz prepoznavanje specifičnih elemenata stvorio novi način slušanja.

NASTAVNI PREDMET METODIKA SOLFEGGIA

Cilj:

- upoznati učenike s planom i programom Funkcionalne muzičke pedagogije
- razlikovati metode, metodologije i tehnike podučavanja solfeggia
- steći praktična iskustva

Zadaci:

- potaknuti interes učenika za pedagoški rad
- usmjeriti učenike na promišljanje o nastavnom procesu
- razvijati kritički stav učenika prema nastavnim sadržajima (sposobnost analize, usporedbe i sinteze)

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

- plan i program FMP od glazbenog vrtića do srednje škole
- korelacije u sadržajima teoretske i instrumentalne nastave
- Funkcionalna metoda u nastavi solfeggia
- udžbenik Elly Bašić «Sedam nota sto divota»
- istoimeni tonalitet
- fonomimika
- metrika – ritam
- promjene solmizacijskih slogova
- igra kao motivacija
- doživljaj prije osvještavanja
- improvizacija: svjesna i spontana
- sinkretizam – cjelovitost dječjeg izraza – emocionalnost i motoričnost
- likovno i literarno izražavanje na glazbeni doživljaj

Ispitni zahtjevi:**PRAKTIČNI DIO:**

- održati ogledni sat u I. razredu solfeggia osnovne glazbene škole po Funkcionalnoj muzičkoj metodi uz priloženu pismenu pripravu

USMENI DIO:

- analiza oglednog sata
- razgovor o sadržajima iz svladane nastavne građe

IV. razred**NASTAVNI SADRŽAJI**

- udžbenik u rukopisu Elly Bašić «Sve ljestvice miljenice» za drugi razred solfeggia osnovne glazbene škole
- nastavni program solfeggia i teorije u svim razredima osnovne glazbene škole
- brojalice - doživljaj i osvještavanje ritma kroz brojalice
- metodičke igre s ciljem utvrđivanja sadržaja solfeggia i poticanja mašte i kreativnosti
- kratak pregled metoda solfeggia
  - Guido Aretinski
  - Tonic Solfa
  - Tonika DO
  - Apsolutna metoda
  - Kodaly metoda
  - Orff
  - Dalcrose
  - Galen-Paris-Cheve

Ishodi poučavanja:

- znati posebnosti Funkcionalne muzičke pedagogije
- osposobiti učenike da osmisle nastavni sat, da ga realiziraju i analiziraju
- osvjestiti probleme u nastavi solfeggia te znati pronalaziti rješenja
- osposobiti učenike da kritički analiziraju i uspoređuju metodičke principe
- uspostaviti emocionalni odnos učenika sa razredom

Ispitni zahtjevi:**PRAKTIČNI DIO:**

- održati ogledni sat u II. razredu solfeggia osnovne glazbene škole po Funkcionalnoj muzičkoj metodi uz priloženu pismenu pripravu

USMENI DIO:

- analiza oglednog sata
- razgovor o sadržajima iz svladane nastavne građe

Metodička objašnjena za predmet metodika (III. i IV. razred):

- predavanja
- razgovor
- hospitiranje nastave solfeggia osnovne glazbene škole
- praktični rad
- samostalni rad učenika (analize, referati, projekti)
- aktivni grupni i samostalni rad na nastavi

**NASTAVNI PREDMET
DIRIGIRANJE I****II. razred****Cilj:**

Cilj predmeta je sticanje znanja i razvijanje vještina potrebnih za razumijevanje, tumačenje i izvođenje glazbenih djela te za vođenje različitih vokalnih, instrumentalnih ili vokalno-instrumentalnih sastava.

Zadaci:

širiti znanja iz područja:

- dirigiranja
- glazbenog stila i interpretacije
- poznavanja instrumenata i vokala

razvijati vještine:

- dirigentske tehnike i komunikacije s ansamblom

Sadržaji:

- psihološke osnove dirigentskog izraza
- dirigentske tehnike (taktiranje kao osnovica dirigiranja, vrste taktova, držanje dirigenta, držanje ruku, pokreti vodoravno i okomito, iz

- zapešća, lakta, ramena)
- karakteristike i značenje pokreta s obzirom na značajke muzike (figure taktiranja u umjerenom , polaganom i brzom tempu, taktiranje složenih mjera, početak na raznim dobama mjere, korone, sinkope, promjene tempa, promjene dinamike, rubato, fraziranje)

Ishodi učenja

- usvojiti znanja o različitim notnim zapisima, glazbenim stilovima i interpretaciji
- usvojiti osnove dirigentske tehnike
- dirigirati jednostavne skladbe za vokalne sastave ili komorne instrumentalne sastave

Ispitni zahtjevi:

1. Prepoznavanje i praktična izvedba niza kratkih muzičkih isječaka odabranih iz cjelokupnog gradiva koji sadrže određene tehničke probleme
2. a) praktična izvedba (dirigiranje) jednostavnije vokalne skladbe ili
b) praktična izvedba jednog stavka skladbe pisane za gudački orkestar (uz četveroručno sviranje na klaviru)

DIRIGIRANJE II

III. razred

Cilj:

Cilj predmeta je proširivanje znanja i nastavak razvijana vještina potrebnih za razumijevanje, tumačenje i izvođenje glazbenih djela te za vođenje različitih vokalnih, instrumentalnih ili vokalno-instrumentalnih sastava.

Zadaci: (iste)

širiti znanja iz područja:

- dirigiranja
- glazbenog stila i interpretacije
- poznavanja instrumenata i vokala

razvijati vještine:

- dirigentske tehnike i komunikacije s ansamblom
- razvijati predodžbu o izvedbi pojedine skladbe

Sadržaji:

- psihološke osnove dirigentskog izraza
- dirigentske tehnike

Ishodi učenja

- usvojiti znanja o različitim notnim zapisima orkestralnih djela, o glazbenim stilovima i interpretaciji
- ovladati dirigentskim tehnikama
- dirigirati skladbe za vokalne, komorne sastave te simfonijski orkestar

Ispitni zahtjevi:

1. praktična izvedba (dirigiranje) jedne vokalne polifone kompozicije
2. praktična izvedba (dirigiranje) jednog stavka orkestralne kompozicije (dirigiranje moguće uz klavir četveroručno ili u suradnji s instrumentalnim ansamblima)

Metodička objašnjenja za dirigiranje I i II:

- određivati problematiku dirigentskog pokreta na temelju slušne identifikacije glazbenih parametara (mjera, tempo, karakter itd.) unutar odlomaka iz djela orkestralne glazbe (svirano na glasoviru)
- određivati problematiku dirigentskog pokreta na temelju unutarnje zvučne predodžbe predloženog glazbenog teksta (glasovirske obrade orkestralne glazbe)
- raditi na jednostavnoj vokalnoj partituri (dirigiranje i sviranje)
- raditi na manjem instrumentalnom stavku komornog gudačkog sastava iz razdoblja pretklasike ili klasike
- poštivati stilske karakteristike izvođenja muzike različitih razdoblja (renesansa, barok, klasika, romantizam)

**NASTAVNI PREDMET
SVIRANJE PARTITURA I****II. razred****Cilj:**

Cilj predmeta je stjecanje znanja i razvijanje vještina potrebnih za čitanje, razumijevanje, tumačenje i izvođenje glazbenih djela.

Zadaci:

- širiti znanja iz područja notnog zapisa, glazbenog stila i interpretacije
- razvijati vještine čitanja i sviranja skladbi različitih notnih zapisa

NASTAVNI SADRŽAJI

- sviranje skladbi različitih zapisa (na dva crtovlja violinski i bas ključ): dvoglasne ili troglasne polifone zbarske skladbe za različite glasove, četveroglasne skladbe za mješoviti zbor polifonog ili homofonog sloga, glasovirski izvadak jednostavnih orkestralnih partitura; (na tri crtovlja, kombinacije violinskog i bas ključa, transpozicija dionice tenora): troglasne i četveroglasne, polifone i homofone zbarske skladbe za različite glasove; (na četiri i više crtovlja, kombinacije ključeva, transpozicija dionice tenora, alt ključ): skladbe za mješoviti zbor, komorne instrumentalne skladbe (do 4 dionice) koje imaju dionicu viole, obrade orkestralnih djela za glasovir četveroručno

Ishodi učenja:

- usvojiti znanja o različitim notnim zapisima, glazbenim stilovima i interpretaciji
- steći vještinu sviranja jednostavnih skladbi za vokalne sastave ili komorne instrumentalne sastave zapisanih na dva, tri i četiri crtovlja u raznim kombinacijama ključeva (violinski, bas i alt C-ključ)

Ispitni zahtjevi:

- praktična izvedba (sviranje) jednostavnije vokalne skladbe ili jednog stavka skladbe pisane za gudački komorni sastav (četveroručno sviranje na glasoviru)
- a vista sviranje kraće skladbe zapisane na dva ili tri crtovlja uz primjenu alt ključa

**NASTAVNI PREDMET
SVIRANJE PARTITURA II****III. razred****Cilj:**

Cilj predmeta je proširivanje znanja i nastavak razvijana vještina potrebnih za iščitavanje, (razumijevanje), tumačenje i izvođenje glazbenih djela.

Zadaci:

- širiti znanja iz područja:
  - notnog zapisa
  - glazbenog stila i interpretacije
- razvijati vještine:
  - čitanja i sviranja složenijih skladbi različitih sastava i notnih zapisa
- razvijati predodžbu o optimalnoj izvedbi pojedine skladbe

NASTAVNI SADRŽAJI

Sviranje skladbi različitih sastava i notnih zapisa:

- na dva crtovlja (klavirski izvadak orkestralnih partitura)
- na četiri i više crtovlja (kombinacije ključeva, transpozicija dionice tenora, alt, sopran i tenor C-ključevi, transponirajući instrumenti)
- skladbe za mješoviti zbor (uz klavirsku pratnju)
- komorne instrumentalne skladbe
- jednostavne skladbe za simfonijski orkestar

Ishodi učenja:

- usvajanje znanja o različitim notnim zapisima orkestralnih djela, o glazbenim stilovima i interpretaciji
- sviranje skladbi za vokalne sastave ili komorni te simfonijski orkestar zapisanih na dva, tri i četiri notna sistema u raznim kombinacijama ključeva (violinski, bas i alt C-ključ)
- upoznavanje i uvježbavanje izvođenja različitih C- ključeva, transponirajućih instrumenata

Ispitni zahtjevi:

sviranje jednog stavka orkestralne kompozicije
a vista sviranje četveroglasnih vokalnih skladbi zapisanih u starim ključevima

Metodička objašnjenja za sviranje partitura I i II:

- postepeno povećavati složenost notnih zapisa (od 2 do 4 i više crtovlja)
- upoznavati stilske karakteristike izvođenja muzike različitih razdoblja (renesansa, barok, klasika, romantizam)
- složenije instrumentalne partiture svirati četveroručno
- postepeno upoznavati i uvježbavati izvođenje različitih C-ključeva, transponirajućih instrumenata te smještaja instrumenata u partituri
- izmjenjivati sviranje naučenih skladbi sa sviranjem a vista
- uvježbavati izvođenje samostalnog fraziranja te uočavati i interpretativno naglašavati pojedine dionice

SKUPNO MUZICIRANJE

NASTAVNI PREDMET ORKESTAR (I – IV razreda)

Cilj:

Cilj nastave orkestra je njegovanje skupnog muziciranja, upoznavanje orkestralne literature te sticanje znanja i vještina potrebnih za iščitavanje, razumijevanje i izvođenje orkestralne glazbe

Zadaci:

- razvijati pozitivan osjećaja prema glazbi kroz užitak zajedničkog muziciranja
- steći vještine i znanja potrebna za sviranje u orkestru
  - težiti kvalitetnoj zajedničkoj intonaciji, tonskom oblikovanju te zajedničkoj stilskoj interpretaciji određene skladbe
- upoznati učenike s dirigentskim kretnjama i razvijanje sposobnosti praćenja istih
- razvijati sposobnosti tolerancije i međusobnog slušanja i uvažavanja
- razvijati sposobnosti prilagođavanja vlastitog dionici i orkestru u cjelini

a) GUDAČKI ORKESTAR (I – IV)

NASTAVNI SADRŽAJI

- J. S. Bach: Air iz 3. orkestralne suite u D-duru BWV 1068
- B. Britten: Jednostavna simfonija
- G. Caccini: Ave Maria
- A. Corelli: “Božićni” Concerto grosso u g-molu op.6, br.8
- P. I. Čajkovski: Elegija
- P. I. Čajkovski: Andante cantabile
- E. Elgar: Elegija op.58
- G. F. Händel: Glazba za kraljevski vatromet
- A. Ivančić: Simfonija u G-duru
- M. Kelemen: Mala glazba za gudače
- L. Mozart: Dječja simfonija u C-duru
- W. A. Mozart: Divertimento u F-duru KV 138
- H. Purcell: Suita “Razriješeni gordijski čvor”
- O. Respighi: Antički napjevi i plesovi
  - L. Sorkočević: 3. simfonija u D-duru
- G. Ph. Telleman: “Don Quijote” suite

- A. Vivaldi: 1. simfonija u C-duru
- A. Vivaldi: 2. simfonija u G-duru
- A. Vivaldi: Koncert za dvije violine, violončelo i orkestar u d-molu
- A. Vivaldi: Koncert za orkestar "Alla rustica"

Ishodi učenja:

- Upoznati osnovna pravila sviranja u gudačkom orkestru.
- Postići sposobnost zajedničkog izvođenja određene skladbe.
- Savladati praćenje dirigentskih kretanja.
- Intonacijska, ritmička i tonska sigurnost i ujednačenost.

Ispitni zahtjevi:

- Učenici ne polažu ispit, konačna ocjena donosi se temeljem praćenja rada učenika tijekom nastavne godine.

b) HARMONIKAŠKI ORKESTAR (I – IV razreda)*

NASTAVNI SADRŽAJI

- A. Vidaković: Fantazija i fuga
- F. Dugan: Toccata (arr.M.Futač-Homen)
- L. Boellman: Gotska suita
- M. Seiber: Preludij i fuga
- J. S. Bach: Adagio
- J. S. Bach: Preludij i fuga u C.duru
- A. Klobučar: Diptih
- A. Klobučar: Tri stavka za harmonikaški orkestar
- I. Josipović: Ditiramb
- Z. Tanodi: Tri stavka za harmonikaški orkestar
- B. Starc: Kauboj i indijanac
- B. Starc: Scherzo br. 2
- I. Shamo: Dnjeparski valcer
- W. Zolotarjov: Rondo Capriccioso
- F. Dobler: Romanca
- P.Trojan: Europska suita
- J. Derbenko: Koralni preludij
- J. Derbenko: Ruska minijatura
- Ch. Bach: Simfonija in B
- A. Dvorak: Slavenski plesovi br 8 i 10
- J. Brahms: Mađarski plesovi br 5 i 6
- E. Grieg: Norveški plesovi br. 1 i 2 (arr M. Futač- Homen)

- F. Mendelssohn: Jesenja pjesma
- A. Piazzola: Five tango sensations- Fear
- A. Piazzola: Melodia in La
- A. Piazzola: Novi tango
- G. Bolzoni: Menuet

Ishodi učenja:

- postići pozitivan osjećaj prema glazbi kroz užitak zajedničkog muziciranja
- steći vještine i znanja potrebnih za sviranje u orkestru
- upoznati literaturu za harmonikaški orkestar, te poznavati i realizirati dirigentske upute
- svirati skladbe različitih stilskih razdoblja za harm. orkestar kao i one uz glas ili neki od puhačkih, gudačkih instrumenata
- upoznati skladbe za udaraljke kao dio harmonikaškog orkestra
- nastupati na koncertima i natjecanjima

Ispitno gradivo:

Konačna ocjena donosi se na temelju zalaganja i uspjeha u radu na nastavnim sadržajima i obveznim javnim nastupima tijekom cijele nastavne godine.

* Napomena: ukoliko u srednjoj školi nema dovoljno učenika za harmonikaški orkestar, učenici pod obvezno pohađaju nastavu zbora.

c) PUHAČKI ORKESTAR (I – IV)

NASTAVNI SADRŽAJI

- J. S. Bach: Korali
- I. Berlin: White Christmas
- L. Bernstein: Simfonijski plesovi iz Priče sa zapadne strane
- P. I. Čajkovski: Ples klaunova
- P. I. Čajkovski: Berceuse
- A. Dvorák: Andante alla Marcia iz Simfonije br. 4
- D. Elfman: The Simpsons
- G. F. Händel: Glazba za kraljevski vatromet
- G. Holst: Suita u Es-duru
- T. Huggens: Pavana in blue
- J. Jacobs-W.Casey: Briljantin
- N. R. Korsakov: Bumbarov let

H. Mancini: Baby elephant walk
H. Mancini: Pink Panther theme
W. A. Mozart: Mala noćna muzika KV 525
W. A. Mozart: Ave verum
A. Piazzolla: Adios Nonino
A. Piazzolla: Libertango
B. Smetana: Ples komedijaša iz Prodane nevjeste
T. Susato: Rondo
Trad.: Amazing Grace
Trad.: Celtic air and Dance
Trad.: Pat-a-Pan
Trad.: A Festive Christmas
A. Vivaldi: Zima

Ishodi učenja:

Upoznati osnovna pravila sviranja u puhačkom orkestru.
Steći vještine i znanja potrebnih za sviranje u orkestru.
Postići sposobnost zajedničkog izvođenja određene skladbe.
Savladati praćenje dirigentskih kretnji.
Intonacijska, ritmička i tonska sigurnost i ujednačenost.

Ispitni zahtjevi:

Učenici ne polažu ispit, konačna ocjena donosi se temeljem praćenja rada učenika tijekom nastavne godine.

d) GITARISTIČKI ORKESTAR (I – IV)*

NASTAVNI SADRŽAJI

Literatura:

Leo Brouwer: Acerca Del Cielo, el Aire y la Sonrisa (Doberman-Yppan)
Leo Brouwer: Cuban Landscape with Rain (Doberman-Yppan)
Roland Dyens: Côté sud (Lemoine)
Celso Machado: Danças populares brasileiras (Lemoine)
Celso Machado: Modinha brasileira (Lemoine)
Splitski plesovi (trad, arr. Čagalj)
Jorge Cardoso: Cueca (arr. Čagalj)
Scott Joplin: The Strenuous Life; Bethena; The Ragtime Dance
(arr. Čagalj)
J. R. Cisneros: Homenaje a Raul Borges (arr. Čagalj)

Ishodi učenja:

- Steći vještine i znanje potrebno za sviranje u orkestru.
- Upoznati literaturu za gitaristički orkestar.
- Naučiti rati s dirigentskim uputama.
- Nastupati na koncertima i natjecanjima.

Ispitni zahtjevi:

Učenici ne polažu ispit već se konačna ocjena temelji na praćenju njihovog rada tijekom cijele nastavne godine.

* Napomena: ukoliko u srednjoj školi nema dovoljno učenika za sastav gitarističkog orkestra, učenici pod obvezno pohađaju nastavu zbora.

Metodička objašnjenja za rad s gudačkim, gitaristički i harmonikaškim orkestrom:

(I. – IV.)

- posebne probe individualnih dionica
- zajedničke probe
- rješavanje problema od globalne razine ka detaljima
- rad na muzičkom izražavanju (stil, forma, karakter skladbe; iz čega proizlazi fraziranje, dinamika, agogika...) uz slušanje uputa dirigenta

**NASTAVNI PREDMET
ZBOR (I. – IV. razreda)****Cilj:**

Cilj nastave zbora je njegovanje višeglasnog pjevanja, upoznavanje zbornske literature te sticanje znanja I vještina potrebnih za iščitavanje, razumijevanje I izvođenje višeglasne vokalne I vokalnoinstrumentalne glazbe.

Zadaci:

- upoznati, proučiti I izvoditi različita djela iz zbornske literature
- razvijati vještinu kultiviranog pjevanja
- razvijati svijest o elementima izvedbe kod velikog izvodilačkog tijela (dorada pojedinačnih dionica, slušanje ostalih I uspostavljanje suradničkih odnosa pri zajedničkom muziciranju, poštivanje dogovorene interpretacije) te uvijek bavati pojedine elemente izvedbe
- sticati iskustvo zajedničkog muziciranja I javnih nastupa.

NASTAVNI SADRŽAJI

Zborske sklabe

Odabir programa, određivanje vrste I sastava zbora (ženski, mješoviti) te broja dionica u njemu, ovisi o trenutnoj brojnosti i sastavu učenika te vokalnoj dozrelosti pojedinaca u njoj. Nastava zbora povremeno u rad uključuje skladbe pogodne za vježbanje učenika-dirigenata te tako u korelaciji s predmetom dirigiranje zbor posluži kao “poligon”- vježbalište za praktični dio nastave dirigiranja.

Na osnovi tih premisa voditelj zbora odabire primjerenu literaturu za rad. Izbor konkretnih skladbi treba u edukativnom smislu biti širok, u radnom smislu učenicima poticajan te svakako moguć (ostvarljiv) u smislu ovladavanja I koncertnog izvođenja. Stoga bi odlike odabranog repertoara trebale biti:

1. stilska raznovrsnost skladbi (skladbe iz razdoblja renesanse, baroka, klasike, romantizma, XX stoljeća, skladbe domaćih autora)
2. zastupljenost oba višeglasna sloga (polifone i homofone skladbe)
3. karakterna raznovrsnost skladbi (skladbe različitog ugođaja, a time I različitih vokalnih zahtjeva)
4. raznovrsnost izvodilačkog sastava (skladbe a capella, skladbe za zbor I soliste, skladbe uz pratnju jednog ili više instrumenata, skladbe uz pratnju gudačkog orkestra).

Vježbe vokalne tehnike

Pored glazbenih djela u nastavu treba uključiti – i, ovisno o programu, prilagoditi – izbor vježbi vokalne tehnike koje su ciljano usmjerene na određene segmente vokalne problematike (zapjev tona, završetak tona, pravilno disanje, oblikovanje vokala i konsonanata, širenje glasovnog raspona, vježbanje dikcije, dinamike, agogike, fraziranja, pokretljivosti glasa itd.).

Ishodi poučavanja:

- ovladati vlastitim vokalnim izražavanjem do mjere svjesnog oblikovanja tona ili fraze
- ovladati određenim brojem djela do razine poznavanja djela u cjelini I cjelovite izvedbe
- ovladati određenim brojem djela do razine doradenosti za javni nastup

Ispitni zahtjevi:

Učenik ne polaže ispit iz ovog nastavnog predmeta već nastavnik zaključuje ocjenu. Ocjenjivanje I vrednovanje postignuća učenika počiva

isključivo na iskazanom aktivnom interesu tijekom godine i njegovu doprinosu ukupnoj uspješnosti javnih nastupa zbora.

Metodička objašnjenja

1. Veći dio skladbi godišnjeg repertoara zbora namijenjen je javnom izvođenju zbog svoje glazbene kvalitete te primjerenosti zboru i prigodi. Jedan, pak, dio skladbi ne izvodi se javno.

Rad na njima važan je iz više razloga: zbog njihove vokalne korisnosti, upoznavanja vokalner literature, uvažavanja želja učenika itd.

2. Na nastavi zbora doživljaj glazbenog fenoma (kao važan motivacijski faktor) predstavlja začetak rada na problematici. Stoga, upoznavanje neke zbarske skladbe kreće od ukupne zvučne slike i slušnog iskustva cjeline. Vještinama stečenim na solfeggiu učenici pjevaju djelo odmah višeglasno, uz podršku klavira, nekoliko puta za redom – s tendencijom da steknu uvid u tempo i karakter djela. Premda je ovakva zvučna slika površna i nedorađena, ona daje osjećaj poznavanja cjeline i poticaj doradi detalja po dionicama što će uslijediti.

3. Dorađivanje pojedinih dionica uvijek se odvija uz prisustvo ostalih glasova. Tako svi pjevači stižu slušnu predodžbu linija s kojima će pri zajedničkom pjevanju doći u suradničke odnose.

Također, upute o detaljima oblikovanja i izvođenja jedne dionice uvijek podrazumijevaju pojašnjenja o zvučenju te dionice u kontekstu cjeline pa imaju važnost za sve pjevače.

NASTAVNI PREDMET KOMORNA GLAZBA (I. - IV. razreda)

Cilj:

Razvoj učenikovih glazbenih sposobnosti u kontekstu skupnog muziciranja i upoznavanje različite literature komorne glazbe

Zadaci:

- poticati socijalizaciju učenika
- senzibilizirati učenika za skupni rad i međusobno uvažavanje
- razvijati kreativnost
- razvijati percepciju, memoriju, koncentraciju
- razvijati učenikovo razumijevanje glazbe

a) za učenike gudačkog odjela

NASTAVNI SADRŽAJI

- A. Corelli: Trio sonate op.2 (1-12) i op.3 (1-12)
- G. F. Händel: Trio sonate
- G. Ph. Telemann: Sonata u F-duru
- J. Haydn: Glasovirska trija
- J. Haydn: Gudački kvarteti
- W. A. Mozart: Glasovirska trija
- W. A. Mozart: Gudački kvarteti
- M. Glinka: Elegija
- F. Schubert: Kvartet u Es-duru
- F. Mendelssohn-Bartholdy: Trio u d-molu
- R. Matz: Balada
- F. Lhotka: Valcer
- B. Bjelinski: Trio za flautu, violončelo i glasovir

Ishodi učenja:

- sposobnost zajedničkog izvođenja određene skladbe
- intonacijska, ritmička i tonska sigurnost i ujednačenost
- sposobnost tolerancije i međusobnog slušanja i uvažavanja

Ispitni zahtjevi:

Učenici ne polažu ispit, konačna ocjena donosi se temeljem praćenja rada učenika tijekom nastavne godine.

Metodička objašnjenja:

- rad na individualnim dionicama
- slušanje cjeline bez prekidanja
- komentar odsviranog uz uvažavanje pojedinačnih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima
- rad na muzičkom izražavanju (stil, forma, karakter skladbe; iz čega proizlazi fraziranje,

b) za učenike puhačkog odjela

NASTAVNI SADRŽAJI

- B. Bjelinski: Trio za flautu, klavir i violončelo
- J. Boismortier: 6 sonata op. 7, vol 1 i vol 2
- G. Donizetti: Trio za flautu, fagot i klavir

J.S. Bach: Flauta i gitara, Suita u d molu
J.Haydn: London trios za dvije flaute i violončelo
W. A. Mozart: 6 duets, vol 1 i vol 2
J.J. Quantz: 6 duets op. 2, vol 1 i vol 2
E. Bozza: Jour d' été a le montagne za četiri flaute
H. Gossec: Gavotte za četiri flaute
G.Ph. Telemann: Koncert za četiri flaute
Twelve Mozart Duets (saksofon duet)
F. Mendelssohn: Concert Piece No. 2, d mol za dva klarineta i klavir
W. A. Mozart: Divertimento No. 1 za četiri klarineta
J. Haydn: Divertimento (duhački kvartet)
W. A. Mozart: Divertimento (duhački tio)

Ishodi učenja:

- sposobnost zajedničkog izvođenja određene skladbe
- intonacijska, ritmička i tonska sigurnost i ujednačenost
- sposobnost tolerancije i međusobnog slušanja i uvažavanja

Ispitni zahtjevi:

Učenici ne polažu ispit, konačna ocjena donosi se temeljem praćenja rada učenika tijekom nastavne godine.

Metodička objašnjenja:

- rad na individualnim dionicama
- slušanje cjeline bez prekidanja
- komentar odsviranog uz uvažavanje pojedinačnih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima
- rad na muzičkom izražavanju (stil, forma, karakter skladbe; iz čega proizlazi fraziranje,
- slušati i analizirati snimke te odlaziti na koncerte

c) za učenike gitarističkog odjela

NASTAVNI SADRŽAJI

Literatura:

Giovanni Battista Marella: Suita u A-duru (Universal Edition)
Joaquin Turina: Danses gitanes op. 55 (Tokos)
John W. Duarte: Variations on a French nursery song (Bèrben)
Celso Machado: Quatre Ponteios Brésiliennes (Lemoine)

Celso Machado: Modinha brasileira (Lemoine)
J. S. Bach: Osam malih preludija i fuga BWV 553-560 (arr. A. Čagalj)
Leo Brouwer: Cuban Landscape with Rain (Les Editions Doberman)
Leo Brouwer: Cuban Landscape with Rumba (Ricordi)
Joaquin Turina: Danzas gitanas, op. 55 (arr. Čagalj)
Celso Machado: Danças populares brasileiras (Lemoine)
Željko Brkanović: Pjesmarica
Ivo Josipović: Allegro Minimo
Anđelko Klobučar: Preludij, arioso i fuga
Sanda Majurec: Trio
Adalbert Marković: Tri osorske impresije
Miroslav Miletić: Suite du Bourdon
Krešimir Seletković: Quick-suite; Quartetto
Vlado Sunko: Iščekivanje i dolazak
Tomislav Uhlík: Quartetto Concertante

Ishodi učenja:

- upoznati literaturu i stilove koji nisu dovoljno zastupljeni u solističkoj literaturi
- steći smisao za suradnju i komunikativnost
- steći vještine i znanje potrebno za izvođenje komorne glazbe
- nastupati na koncertima i natjecanjima

Ispitni zahtjevi:

Učenik ne polaže ispit i ne ocjenjuje se, već se njegov razvoj prati tijekom nastavne godine putem rada na nastavnim sadržajima te obveznih javnih nastupa.

Metodička objašnjenja:

- rad na individualnim dionicama
- slušanje cjeline bez prekidanja
- komentar odsviranog uz uvažavanje pojedinačnih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima
- rad na muzičkom izražavanju (stil, forma, karakter skladbe; iz čega proizlazi fraziranje, dinamika, agogika...) uz upute nastavnika
- slušati i analizirati snimke te odlaziti na koncerte

d) za učenike harmonikaškog odjela

NASTAVNI SADRŽAJI

Nastavni program prilagođava se sastavu skupine. To mogu biti dvije ili više harmonika ili kombinacije harmonike i nekog drugog instrumenta. Učenici unutar skupine mogu biti različite dobi, intelektualne zrelosti, tehničke spreme i različitih osobnih interesa. Program se prilagođava i specifičnostima određene nastavne godine (planiranje koncerata, gostovanja, natjecanja...).

M. Seiber: Preludij i fuga u a- molu
W. Jacobi: Fantazija za flautu i orkestar
Piazzola: Meditango
Piazzola: Libertango
Piazzola: Adios Nonino
Piazzola: Che tango, che
Piazzola: Close your eyes and listen
G. F. Handel: Passacaglia
Klobučar: Preludij
Klobučar: Partita za orgulje (arr. Mirela Buchberger Karlo)
F. Angelis: Romanca (arr Mirela Buchberger Karlo)
G. Šenderjov: Koncertna suite
D. Šostaković: Galop
G. P. Telemann: Sonata
J. S. Bach: Badineri (iz h- mol suite)
J. S. Bach: Preludij i fuga C-dur (arr Slavko Magdić)
W. Russ- Plotz: Kurzgeschichten
J. Lochter: Tango- Triade
H. Boll- Impressionen fur Akkordeon duo
H. Quakernack: Suite for two
K. Schwaen: Perpetum mobile
F. Pils: Varijacije na temu Bratec Martin
J. Sands: Latin Moods
L. Boellman: Gotska suite

Ishodi učenja:

- steći vještine i znanja potrebna za sviranje u komornom sastavu.
- svirati originalne skladbe i obrade skladbi različitih stilskih razdoblja iz klasične i popularne literature.
- postići što bolji zvučni i vizualni dojam

- pripremiti ansambl za javne nastupe i natjecanja

Ispitni zahtjevi:

Učenici ne polažu ispit već se prati njihov rad tijekom cijele nastavne godine.

Metodička objašnjenja:

- uvježbavati dionice pojedinačno i zajedno
- analizirati sviranu literaturu (stil, forma, način interpretacije, artikulacija)
- usklađivati mijeh
- usklađivati registare
- slušati i analizirati snimke te odlaziti na koncerte

e) za učenike teorijskog odjela

NASTAVNI SADRŽAJI

Izbor skladbi iz klasične i popularne literature te tradicijske glazbe odabrane prema interesima učenika.

T. Susato: Mohrentanz

T. Susato: Ronde

C. de Sermisy: Tante que vivrai

Anonimus 16.st.: Tourdion

G. Rasponi: Spagnoletta

J. S. Bach: Wie Schön leuchtet der Morgenstern

L. Mozart: Dječja simfonija

L. Sorkočević: Andante iz II. simfonije u D-duru

E. Grieg: Peer Gynt suita

G. Faure: Pavana

O. Respighi: Stare arije i plesovi za lutnju

A. Piazzolla: Ave Maria

B. Ban/P. Jagušić/A. Kuštrak/M. Šomodi: Peripetije oko juhice od mrkvice

Tradicionalna (Engleska): I saw three ships

Tradicionalna (Irska): The Gentle Maiden

Tradicionalna (Irska): Morning Has Broken

Tradicionalna (Međimurje): Vuprem oči

Tradicionalna (Wales): Nyth y Gwcw

Tradicionalna (SAD): As I went down in the river to pray
Francuska božićna: Noel ancien
Ukrajinska božićna (arr. D. Legin): Carol of the bells
M. Leščan: Prva je vura
S. Myers: Cavatina

Ishodi poučavanja:

- steći vještine i znanja potrebna za komorno muziciranje
- osloboditi maštu i kreativnost u stvaranju glazbe
- steći iskustvo skupnog muziciranja te usvojiti važnost međusobne komunikacije

Ispitni zahtjevi:

Konačna ocjena donosi se na temelju zalaganja i uspjeha u radu na nastavnim sadržajima i javnim nastupima tijekom cijele nastavne godine.

Metodička objašnjenja:

- muzicirati u različitim izvođačkim kombinacijama
- istraživati raznolikost zvukovnih mogućnosti kroz spontanu i svjesnu melodijsku, ritamsku i meloritamsku improvizaciju
- aranžirati skladbe datim zvukovnim mogućnostima (glas, instrumenti, novootkriveni zvukovi i šumovi)

3. FAKULTATIVNA NASTAVA

NASTAVNI PREDMET OSNOVE GLAZBENE INFORMATIKE

- skupna nastava -

Cilj:

Pripremiti i osposobiti učenike samostalnoj i kreativnoj primjeni računala u kreiranju notnog zapisa glazbe od jednostavnijih vokalnih do raznih instrumentalnih partitura u tradicionalnom notnom pismu.

Zadaci:

- primijeniti uslužne i primjenske programe u glazbenoj nastavi
- upoznati i primijeniti računalne programe za notografiju

Nastavni sadržaji:

- operacijski sustav računala, uslužni i primjenski programi, program za obradu teksta
- programi za notografiju
- instrumentalne, vokalne partiture i vokalno-instrumentalne partiture, partiture komorne glazbe
- notni pravopis

Ishodi poučavanja:

- usvojiti mogućnosti računalne obrade notnog teksta
- usvojiti pravila notnog pravopisa

Ispitni zahtjevi:

Učenik treba samostalno izraditi minimalno dvije partiture: jednu vokalnu i jednu instrumentalnu te je prezentirati uz izvedbu.

Metodička objašnjenja:

- samostalno kreirati notni zapis u programu za notografiju
- uspoređivati razna izdanja notnog teksta
- aktivni grupni rad na nastavi uz upotrebu različitih izvora informacija

NASTAVNI PREDMET TRADICIJSKA I POPULARNA GLAZBA

- skupna nastava –

Cilj:

Cilj je nastavnog predmeta predstaviti djeci primjere različitih glazbi, senzibilizirati ih za vlastitu tradicijsku kulturu te tradicijske kulture drugih naroda i potaknuti ih na kritičko slušanje i razmišljanje o bilo kojoj glazbi. Ujedno se nastoji potaknuti razvoj tolerancije za različito upoznavanjem drugih glazbi i kultura.

Nastavni sadržaji:

- upoznavanje s etnomuzikologijom i ostalim znanstvenim disciplinama vezanim uz tradicijsku i suvremenu kulturu i glazbu (primjerice etnologija, antropologija, muzikologija)
- upoznavanje i prepoznavanje hrvatske tradicijske kulture: glazbe, plesova i običaja

- vokalna glazba: primjeri iz Hrvatske te drugih kultura
- instrumentalna glazba: primjeri iz Hrvatske te drugih kultura uz klasifikaciju glazbenih instrumenata
- upoznavanje s tradicijskom kulturom drugih naroda (europskih i van europskih: izbor u dogovoru s učenicima), ali i sa suvremenim glazbenim izričajima koji su u vezi sa tradicijskom kulturom
- suvremeni glazbeni trendovi

Ishodi učenja:

- senzibilizirati učenike za vlastitu tradicijsku kulturu, ali i za tradicijsku kulturu drugih naroda
- senzibilizirati ih za različita suvremena glazbena izražavanja te ih potaknuti na kritičko razmišljanje
- potaknuti razvoj tolerancije za različito
- razviti kritički odnos prema različitim glazbama

Ispitni zahtjevi:

- slušno prepoznavanje glazbenih primjera iz tradicijske kulture Hrvatske uz objašnjenje
- poznavanje karakteristika pojedinih područja u Hrvatskoj
- slušno prepoznavanje glazbenih primjera drugih tradicijskih kultura (koje su obrađene na nastavi) uz objašnjenje
- prepoznavanje suvremenih glazbenih trendova

Metodička objašnjenja:

- učenike upoznati sa tradicijskom kulturom vlastitog kraja uz pomoć audio i vizualnih primjera
- razviti i poticati maštu i kreativnost u izvedbi vlastitih tradicijskih pjesama i plesova
- potaknuti želju i potrebu za istraživanjem glazbe bilo kojeg prostora putem individualnih izlaganja o pojedinim temama
- poticati aktivno slušanje glazbenog djela te potaknuti razgovor o sličnostima i razlikama glazbi različitih kultura
- aktivirati interes za «svoju» i «tuđu» tradiciju te senzibilizirati učenike za različitosti (uz korištenje video i audio materijala)
- potaknuti razmišljanje o suvremenom glazbenom stvaralaštvu

NASTAVNI PREDMET VJEŽBE IZ KOMPOZICIJE

- skupna nastava -

Napomena: s obzirom na individualni pristup učenik može fakultativno odabrati predmet tijekom sve četiri godine i prekinuti pohađanje kada želi

Cilj:

Razvoj učenikovih sposobnosti i vještina te usvajanje znanja potrebnih za razumijevanje, tumačenje i stvaranje glazbe; razvoj muzikalne, senzibilne, kreativne ličnosti.

Zadaci:

- upoznavati glazbu kroz kreativni čin stvaranja
- širiti unutarnji zvukovni prostor
- razvijati osjećaj za glazbenu formu i za vrijeme u glazbi
- razvijati vlastiti zvukovni jezik
- upoznavati razne tehnike skladanja
- razvijati vještinu zapisivanja zvuka predloženog u unutarnjem sluhu
- upoznavati ortografiju
- upoznavati instrumentaciju

Nastavni sadržaji (od I – IV)

(ovise o individualnim interesima i sposobnostima učenika)

- skladanje manjih glazbenih oblika: dvodijelne i trodijelne jednostavne i složene pjesme, dvodijelnog baroknog oblika, raznih vrsta varijacija, slobodnih oblika (preludij, toccata, fantazija) ili stvaranje vlastitih slobodnih oblika
- skladanje za razne instrumente solo, instrumentalne, vokalne ili vokalno instrumentalne ansamble (dabir instrumenta ili ansambla za koji će se skladati ovisi o mogućnosti izvedbe)
- skladanje navedenih formi raznim tehnikama skladanja (dodekafonija, minimalizam, stvaranje ritamske partiture s neretrogradnim ritmovima i dodanim vrijednostima)
- stvaranje većih instrumentalnih ili vokalno – instrumentalnih formi (klasičnih ili slobodnih) ili glazbene predstave na način grupnog rada
- programna glazba – skladanje slobodnih glazbenih formi uz predložak odn. izvanglazbeni sadržaj „posuđen“ iz književnosti, slikarstva i dr.

Ispitni zahtjevi

- učenici se prate i ocjenjuju tijekom cijele školske godine na obveznim produkcijama na kojima se izvode njihove skladbe
- tijekom godine potrebno je napisati najmanje dvije skladbe trajanja oko pet minuta

Ishodi učenja

- upoznati i usvojiti zadane glazbene oblike na način prepoznavanja te samostalnog oblikovanja istih
- upoznati i usvojiti zakonitosti instrumenata za koje se sklada
- upoznati i usvojiti zadanu tehniku skladanja

Metodička objašnjenja:

- slušati glazbu
- razgovarati i planirati nastanak djela tijekom svih faza skladanja
- izvoditi vlastite skladbe
- improvizirati

NASTAVNI PREDMET KLAVIRSKA UMJETNOST

- skupna nastava -

Cilj

Cilj predmeta je pružiti učenicima drugog ili trećeg razreda srednje škole klavirskog odjela osnovne informacije potrebne za formiranje zrelijeg individualnog pristupa u izvedbi klavirskih kompozicija te potaknuti znatiželju i potrebu za daljnjim samostalnim istraživačkim radom.

Zadaci:

- razvijati umijeće analitičkog slušanja glazbe usmjereno na karakteristike izvedbe djela
- razvijati senzibilitet za glazbene sastavnice(tempo, dinamiku, agogiku, oblikovanje tona, vođenje melodije) kao glavne elemente izvedbe djela, ovisno o stilskim karakteristikama kompozicije i ličnosti interpreta
- razvijati svijest o potrebi formiranja vlastitog stava u izvedbi kompozicije
- razvijati percepciju, memoriju, koncentraciju
- izgrađivati estetički sustav vrijednosti
- razvijati potrebu za samostalnim istraživačkim radom

NASTAVNI SADRŽAJI

Klavir i ostali instrumenti s tipkama

- načini nastanka tonova na pojedinim instrumentima s tipkama, te usporedba s klavirom
- razvoj mehanike klavira („bečka“ i „engleska“ mehanika)
- moderni instrumenti kao eventualni nasljednici klavira (klavinova)

Klavirska literatura

- upoznavati klavirsku literaturu slušanjem izvedbi kompozicija uz praćenje notnog teksta
- upoznavati klavirsku literaturu putem samostalnog izvođenja
- upoznati notni tekst(urtext, redakcije)
- sagledati utjecaj stilskih razdoblja i njihove osnovne karakteristike
- razgovarati o najznačajnijim kompozitorima koji su pisali za klavir i pregled temeljnih djela klavirske literature
- istaknuti ulogu klavira u literaturi za komorne sastave

Interpretacija

- pojam interpretacije
- odnos prema notnom tekstu i mogućnostima različitog tumačenja
- tzv. standardna izvodilačka praksa, te pojava velikih pijanista koji pokušavaju promovirati neke nove stavove
- slušanje, razgovor i pokušaj pronalaženja razlika u izvođenju iste kompozicije u izvedbama raznih pijanista

Najpoznatiji svjetski pijanisti

- upoznavanje s najpoznatijim imenima pijanizma
- slušanje njihovih interpretacija
- trajni zapisi na nosače zvuka
- uloga i odgovornost izvođača prilikom praizvedbe nove kompozicije
- razgovor o koncertima i razmjena dojmova

Najznačajnije „klavirske škole“

- upoznati učenike s imenima najznačajnijih klavirskih pedagoga, utemeljiteljima „klavirskih škola“
- dati kratak pregled razvoja klavirske pedagogije u Hrvatskoj

Razdoblje od 20. stoljeća nadalje

- istaknuti utjecaj avangarde
- upoznati novi načini dobivanja zvuka na klaviru , te novi načini zapisa

- Muzički biennale Zagreb

Ispitni zahtjevi:

Godišnju ocjenu zaključuje predmetni nastavnik nakon praćenja rada učenika tijekom cijele školske godine (u koju uključuje aktivnost na nastavi i interes za samostalno istraživanje).

Ishodi učenja:

- slušno prepoznati postojanje razlika u izvođenju iste kompozicije u izvedbama raznih pijanista
- pokušati usmeno objasniti svoje zapažanje kroz argumentiranu i demokratičnu diskusiju
- uočiti razlike u različitim notnim izdanjima iste kompozicije
- samostalno izvesti dio kompozicije zapisane suvremenom notacijom
- samostalno pripremiti osvrt na posjećeni klavirski koncert

Metodička objašnjenja:

- komparativno slušati klavirske kompozicije
- gledati i proučavati notna izdanja
- argumentirana i demokratična diskusija
- samostalna izlaganja učenika ili grupe učenika
- samostalno izvoditi kompozicije
- pratiti klavirske koncerte, novinske članke

NASTAVNI PREDMET
BLOKFLAUTA - za učenike teorijskog odjela
- skupna nastava -

Cilj:

Upoznati mogućnosti primjene ovog instrumenta u radu s djecom predškolskog uzrasta.

Zadaci:

- istražiti mogućnosti instrumenta i ovladati tehnikom sviranja
- objasniti metodički redoslijed učenja sviranja blokflaute

NASTAVNI SADRŽAJI

V. Kondres: Škola za blokflautu

H. Kaestner-L. Lechner: Leichte Spielstücke aus dem 17. und 18.

Jahrhundert

H. G. Weiler: Alte deutsche Tänze

H. Bodenmann: Kleine Werke grosser Meister für zwei Sopran-Blockflöten

dječje i tradicijske pjesmice

Ishodi poučavanja:

- usvojiti vještine i znanja potrebna za sviranje blokflaute
- samostalno koristiti sredstva izraza i tehnike
- osvojiti metodički redoslijed učenja sviranja blokflaute

Ispitni zahtjevi:

- jedna skladba iz razdoblja renesanse ili baroka uz klavirsku pratnju
- jedna dječja ili tradicijska pjesmica sa ili bez klavirske pratnje
- jedna skladba za komorni sastav blokflauti

Metodičke objašnjenja:

- solistički i komorno svirati autentične skladbe renesanse i baroka te dječje i tradicijske pjesmice sa ili bez klavirske pratnje
- povezivati s predmetom komornog muziciranja u cilju obogaćivanja višeglasne izvedbe i drugim instrumenti

**NASTAVNI PREDMET
KOMORNA GLAZBA**

(za učenike klavirskog odjela i odjela za solo pjevanje)

- skupna nastava -

Cilj:

Steći iskustvo skupnog muziciranja.

Zadaci:

- razvijati vještinu i usklađenost skupnog muziciranja
- razvijati komunikaciju i socijalizaciju učenika
- razvijati kreativnost
- razvijati percepciju, memoriju, koncentraciju
- usklađivati umjetničke individualnosti u procesu skupnog stvaranja glazbe

a) za učenike klavirskog odjela - klavirski duo

NASTAVNI SADRŽAJI

- J. Ch. Bach: Tri sonate
- M. Clementi: Sonate, ed. Peters (izbor lakših)
- W. A. Mozart: Originalne kompozicije I i II sv. *K.V. 358, K.V. 381, K.V. 401*
- W. A. Mozart: Sonate, ed. Peters (lakše)
- W. A. Mozart: II. fantazija u f-molu
- L. van Beethoven: Njemački plesovi, ed. Peters 4399.
- L. van Beethoven: Sonata op.6 u D-duru, 3 Marša op.45, Varijacije u C-duru, Varijacije u D-duru (sve bez oznake op.)
- Diabelli: Sonatine op. 24, op. 54, op.58, op. 60 (original 4-ručno),
Sonates mignonnes op. 150, Rondeau militaire, Sonate op. 32, op. 33,
op.37, Sonate op.38, op.73
- F. Schubert: Plesovi (valceri, Laendleri), Fantazija u f-molu op.103
- R. Schumann: Kinderball op.130, Pour petits et grands enfants op.85
- C.M. von Weber: 6 komada op.10, 8 komada op.60
- F. Chopin: Varijacije u D-duru
- J. Brahms: Uspomene iz Rusije
- J. Brahms: Valceri op. 39 (lakši) Universal ed.
- J. Brahms: Mađarski plesovi, Walzer op.39
- A. Dvôrak: Slavenski plesovi op. 46 (e-mol)
- E. Grieg: Norveški plesovi op.35
- M. Moszkowski: Novi španjolski plesovi op.65, Španjolski plesovi op.12
- G. Bizet: Jeux d'enfants
- G. Fauré: Dolly suite
- C. Saint- Saëns: Scherzo op.87
- C. Auric: 5 Bagatella
- E. Satie: Trois morceaux en forme de poire
- C. Debussy: Petite suite, Marche écossaise, Six Epigraphes antiques
- S. Rahmanjinov: 6 dua op.11
- I. Stravinski: Trois pièces faciles (main gauche), Cinq pièces faciles
(main droite)
- S. Barber: Souvenirs op.28
- H. Aoshima: Mon père l'oise (Suite pour piano à quatre mains)
- C. Chovàn: Danses Roumaines
- S. Žepić: Allegretto za klavir 4-ručno
- A. Klobučar: Sonatina za klavir 4-ručno
- M. Reiser: Polka

Obrade za klavir četveroručno:

- J. Haydn: Izbor - Simfonije Hob 86, Hob 95, Hob 97
- W. A. Mozart: Mala noćna muzika
- W. A. Mozart: Simfonije (klavirski izvadak), g-mol K.V.550 I. st., C-dur K.V. 551 (Jupiter) I. i II. st.
- L. van Beethoven: V. simfonija, I. st. (Ed. Peters)
- B. Britten: Simple simphony
- C.M. von Weber: Poziv na ples op. 65 (Ricordi)
- P. I. Čajkovski: Orašar (balet, pojedini stavci - izbor)

Literatura za dva klavira:

- M. Clementi: Sonate
- W.A. Mozart: Allegro KV 426
- Sonata KV 448 u D-duru
- F. Schubert: Andante variato op.84
- Rondo u A-duru op.107
- F. Chopin: Rondo u op.73
- F. Mendelssohn: Allegro brillant op.92
- Andante tranquillo con variazioni op.83
- C. Saint- Saëns: Scherzo op.87
- E. Chabrier: Tri romantična valcera
- C. Debussy: Lindaraja (1901), En blanc et noir (1915), Printemps (1887, arr. za 2 kl. 1904), Prelude à l'Après-midi d'un Faune (arr. za 2 kl.)
- S. Rahmanjinov: Suita op. 17 (1901), Rapsodija na rusku temu op.5
- I. Stravinski: Sonata za dva klavira (1943-44) (3 stavka,“ zahtijeva manje virtuoziteta od koncerta za 2 kl.“)
- B. Bartok: Sonata za dva klavira i udaraljke (1937)
- E. Elgar: Varijacije op. 36 (arr. za 2 kl. W. McNaught)
- D. Milhaud (1892-1974): Scaramouche, op. 165b, Kentuckiana, op. 287, Le Bal Martiniquais, op. 249, Les Songes, op. 237, Carnaval a nouvelle-orleans, op. 275, La Libertadora, op. 236 a, Le Boeuf sur le Toit, op. 58a (arr. za 2 kl.)
- F. Poulenc: Capriccio d'après le bal masqué
- S. Barber: Souvenirs op.28
- M. Infante: Suita za dva klavira op.15
- A. Arenski: Suita za dva klavira op.15

Ispitni zahtjevi:

Učenik ne polaže ispit i ne ocjenjuje se, već se njegov razvoj prati tijekom nastavne godine putem rada na nastavnim sadržajima te obveznih javnih

nastupa.

Ishodi učenja:

- usavršavati sposobnost slušanja svog vlastitog zvuka i traženje zajedničkog
  - mogućnost upoznavanja literature i stilova koji nisu dovoljno zastupljeni u solističkoj literaturi
  - razvijati učenikovu socijalizaciju, komunikativnost i smisao za suradnju
  - stjecati znanja i vještine potrebna za izvođenje komorne glazbe
  - nastupati na koncertima i natjecanjima
  - doživljavati ljepote druženja uz glazbu
  - razvijati sposobnost tolerancije i međusobnog uvažavanja.

Metodička objašnjenja:

- nastavni sadržaj prilagoditi različitoj dobi učenika, njihovoj tehničkoj i glazbenoj sposobnosti, razini njihove intelektualne i mentalne zrelosti te specifičnosti njihovih osobnih interesa i njihovoj međusobnoj usklađenosti
- rad na individualnim dionicama: nastojati da svaki učenik samostalno pripremi svoj dio materijala, također i ono što svira njegov koleg(ic)a.
- slušati cjeline bez prekidanja
- komentir odsviranog uz uvažavanje pojedinačnih stavova
- rješavati probleme od globalne razine ka detaljima
- rad na muzičkom izražavanju uz nastavnikovu demonstraciju na instrumentu
- koristiti audio i video zapise

b) za učenike pjevanja

Napomena:

Predviđeno je u 3. i 4. srednje, kad učenici već donekle usvoje osnove vokalne tehnike. Uglavnom se obrađuju dueti i terceti uz pratnju klavira i gitare ili kombinacije glasa i većeg instrumentalnog sastava.

NASTAVNI SADRŽAJI

Stari majstori (Monte Verdi, Rossi, Handel, Paisiello, Cherubini)
Mozart (dueti i ansambli)
Dueti romantizma (Schumann Mendelsohn, Brahms)

Ishodi učenja:

- steći vještine i znanja potrebna za pjevanje u komornom sastavu
- pjevati originalne skladbe i obrade skladbi različitih stilskih razdoblja iz klasične i popularne literature
- postići što bolji zvučni i vizualni dojam
- pripremiti komorni sastav za javne nastupe

Ispitni zahtjevi:

Učenici ne polažu ispit već se prati njihov rad tijekom cijele nastavne godine.

Metodička objašnjenja:

- ostvariti skladno višeglasje individualnim pristupom svakom učeniku
- slušati i analizirati snimke te odlaziti na koncerte
- razviti osjećaj za zajedničku komunikaciju i sukladni pristup umjetničkom djelu

NASTAVNI PREDMET
METODIKA INSTRUMENTALNE NASTAVE
(za učenike klavirskog, gudačkog, duhačkog,
harmonikaškog i gitarističkog odjela)
- skupna nastava –

Cilj:

- upoznati učenike s planom i programom Funkcionalne muzičke pedagogije
- steći praktična iskustva

Zadaci:

- potaknuti interes učenika za pedagoški rad
- usmjeriti učenike na promišljanje o nastavnom procesu
- razvijati kritički stav učenika prema nastavnim sadržajima (sposobnost analize, usporedbe i sinteze)

NASTAVNI SADRŽAJI**1. Početna nastava**

- upoznati učenika s programom Osnovne glazbene škole
- prvi sat instrumenta

- tehnika slušanja
  - rad na tonu: prvi glazbeni zadaci
  - oblikovanje nastavnog sata
  - samostalni rad učenika
  - čitanje à vista
2. Upoznavanje određene instrumentalne literature
    - upoznavanje instrumentalne literature u širem smislu, kao bitan preduvjet za dobro planiranje napretka učenika, koji treba biti temeljen na stvaranju individualnog programa za svakog pojedinca, a ne na objektivnom povećanju teškoća.
  3. Tumačenje notnog teksta
    - odnos prema instruktivnim i autorskim izdanjima
 Tumačenje znakova u notnom tekstu na temelju njihove višefunkcionalnosti:
    - a) verbalnih
    - b) grafičkih
    - c) brojčanih
  4. Razvijanje kritičkog odnosa prema izvođenju
    - na temelju slušanja ploča, audio i video snimaka
    - na temelju učeničkih izvođenja
    - na temelju posjete koncertima

Provođenje ovog programa isključuje oblike predavanja kao način rada. Provođi se kroz aktivno sudjelovanje slušača, dijalog, zvučne testove, rad s učenicima i slično, kako bi se potakla aktivnost učenika u muzičkom i metodičkom mišljenju i donošenju zaključaka.

Ishodi učenja:

- osposobiti učenika za praktičnu izvedbu ogleđnog sata
- postići kod učenika razumijevanje tijeka nastavnog procesa i senzibilizaciju za rad s djecom.

Ispitni zahtjevi:

- održati ogleđni sat uz priloženu pismenu pripravu
- komentari i diskusija o održanom satu

Metodička objašnjenja:

Provođenje ovog programa isključuje oblike predavanja kao način rada. Provođi se kroz aktivno sudjelovanje slušača, dijalog, diskusije, demonstracije, zvučne testove i što je najvažnije, kroz rad s učenicima kao aktivnim sudionicima, kako bi se kod učenika potakla:

- samostalnost pri kreiranju individualne glazbene estetike
- metodičko-didaktičko mišljenje
- pozitivan stav prema pedagogiji
- plemenit i s ljubavlju protkan odnos prema učeniku, neovisno o njegovim glazbenim sposobnostima.

NASTAVNI PREDMET

KLAVIR*

- * (slušanje predmeta je dvije ili četiri godine,
što ovisi o mogućnostima škole)
- individualna nastava -

NASTAVNI SADRŽAJI

Učenici kojima je to prvi kontakt s klavirom počinju s nekom od klavirskih škola (preporučuje se škola A. Nikolajeva), nadopunjujući je s drugom literaturom iz programa klavira predviđenog za I. etapu osnovne škole. U nastavku valja slijediti program glavnog predmeta klavira za osnovnu školu, te ga prilagoditi mogućnostima i tempu napredovanja svakog pojedinog učenika.

TEHNIČKE VJEŽBE

E. Timakin: Vježbe za koordinaciju

ETIDE

C. Czerny: Erster Lehrmeister op. 559

H. L. Ch. Duvernoy: Etide op. 176

H. Lemoine: Etida op. 37

E. F. Gnesina: Male etida

C. Gurlitt: Male melodijske etide za početnike

Etide i drugih autora odgovarajuće težine

UVOD U POLIFONIJU

Skladbe autora XVII. i XVIII. stoljeća

K. M. Kunz: 200 kratkih kanona

J. S. Bach: Knjižica za Annu Magdalenu Bach

SONATINE

J. Vanhal, I. J. Pleyel, J. Schnitt, T. Hasslinger,
W. A. Mozart, L. van Beethoven, J. L. Dussek, F. Kuhlau, A. Diabelli,
M. Clementi,
B. Bjelinski, R. Matz, M. Miletić, M. Cipra, I. Lhotka-Kalinski

SKLADBE AUTORA XIX. i XX. STOLJEĆA

B. Bartók: Mikrokosmos I.
A. Goedicke: 60 lakih kompozicija op. 36.
C. Franck: Tužaljka lutke
A. Grečanjinov: Dječji album op. 98.
P. I. Čajkovski: Album za mladež
R. Schumann: Album za mladež
H. Rowley: Dječji komadi
S. Majkapar: 12 listova iz albuma op. 16
D. Kabalevski: 24 lake kompozicije op. 39
15 kompozicija za djecu
D. Šostakovič: Za najmlađe
C. M. Scott: Kutija igračaka
M. Tajčević: Za male
I. Zajc: Dvije mazurke
R. Matz: Moj prvi nastup
- I. Lhotka-Kalinski: Iverje
Lepo moje Zagorje
Međimurje malo
S. Šulek: Malo pa ništa
E. Bašić: Groteskna suita

Ispitni zahtjevi:

Na godišnjem ispitu svake godine učenik svira tri skladbe raznih stilskih razdoblja, različitih tehničkih i muzičkih zahtjeva.

Ishodi učenja:

- snalaziti se na klaviru i koordinirati lijevu i desnu ruku
- mogućnost samostalnog čitanja i izvođenja notnog teksta
- mogućnost primjene već stečenih znanja na specifičnosti klavirskog zvuka i izraza

Metodička objašnjenja:

- slušanje učenika bez prekidanja

- komentar odsviranog uz uvažavanje učenikovih stavova
- rad na muzičkom izrazu uz nastavnikovu demonstraciju na instrumentu
- sviračka suradnja učenika i nastavnika četveroručno i na dva klavira
- poticati učenikovu maštu kroz zvučne i opisne primjere

NASTAVNI PREDMET ČEMBALO

- individualna nastava -

Napomena: fakultativni premet u 3. i 4. godini srednje glazbene škole

Cilj:

Razvoj i proširivanje učenikovih sposobnosti izvođenja i spoznaja o instrumentu izrazito vezanog za glazbeno - stilsko razdoblje baroka te također za glazbu 20. i 21. stoljeća.

Zadace predmeta:

- postavka čembalističkog načina dodirivanja tipaka
- proširiti i povezati znanja i vještine ostalih predmeta i instrumenata koje učenik pohađa i svira (npr. harmonija, polifonija, glazbeni oblici, povijest glazbe, klavir, gitara, harmonika itd.)
- upoznavati specifičnosti baroknog stila
- razvijati vještinu sviranja generalbasa
- upoznavati mehaniku i održavanje čembala (ugodba, promjena peraca, žica itd.)

NASTAVNI SADRŽAJI

- ovisi o individualnim interesima i sposobnostima učenika

J. Ch. De Chambonnières: suite; L. Couperin: suite; F. Couperin: Pièces de clavecin; Engleski virdžinalisti: skladbe iz „Fitzwilliam Virginal Book“;

J. S. Bach: dvoglasne i troglasne invencije, Francuske suite; D. Scarlatti: Sonate

- svirati generalbas unutar komornog ansambla ili orkestra po programu sukladnom programu nastave komorne glazbe i orkestra tekuće godine
- improvizacija

Ispitni zadaci

- učenici se prate i ocjenjuju tijekom cijele školske godine na produkcijama na kojima izvode gore navedene skladbe
- program ispita na kraju godine: jedna kraća skladba 17. st, jedna suita ili najmanje četiri stavka suite, jedna sonata D. Scarlattija
- jedna do dvije skladbe za solo čembalo može se zamijeniti adekvatnom glazbenom formom komorne glazbe (generalbas)

Ishodi učenja

- upoznati i usvojiti tehniku sviranja na čembalu
- upoznati čembalo sa svim svojim zakonitostima i karakteristikama (način dobivanja zvuka, održavanje instrumenta, njegovo funkcioniranje u vremenu i prostoru)
- upoznati i usvojiti barokni stil
- upoznati i usvojiti odlike glazbenih oblika koji se izvode
- upoznati i usvojiti harmonijsko – instrumentacijske zakonitosti te improvizaciju izvođenja generalbasa

Metodička objašnjenja:

- slušati snimke glazbenih djela u izvedbi relevantnih izvođača
- improvizirati na instrumentu

NASTAVNI PREDMET ORGULJE

- individualna nastava -

Napomena: fakultativni premet u 3. i 4. godini srednje glazbene škole

Cilj:

Širenje učenikove glazbeno – instrumentalne percepcije, sa posebnim naglaskom na širenje orguljske sviračke literature, kao i upoznavanje realnog povijesnog okruženja nastanka orguljskih skladbi, a danas često izvađanih na suvremenim instrumentima sa tipkama. Upoznavanje i znanje bitnih detalja konstrukcije orgulja kao i uvjetovanje, od strane istog, izvedbi konkretnih djela.

Zadaci:

- Prikazati glazbu vremena renesanse, baroka, predklasike, romantizma te 20. stoljeća

- Širiti kvalitetnu percepciju skladateljskih i izvođačkih stilova
  - Savladati bitne tehničke osnove sviranja na orguljama
  - Razviti vlastiti interpretacijski stil
  - Razviti vještinu prilagodbe orguljanja sa različitošću pojedinih orgulja
  - Razviti vještinu prilagodbe orguljanja sa akustičkim svojstvima prostora
  - Upoznati raznolike načine povijesnog orguljskog zapisa (manuskripti, faksimili)
  - Upoznati načine odabira tonskih registara na orguljama
  - Upoznati osnovne aspekte orguljske improvizacije

NASTAVNI SADRŽAJI

- Ovisi o individualnim interesima i sposobnostima učenika
- Izvedba orguljskih djela visoke renesanse, baroka, predklasike, romantizma i 20. stoljeća
- Izvedba djela visoke renesanse i baroka iz manuskripata i faksimila
- Samostalna tonska registracija, tj. kvalitetan odabir zvučnih orguljskih registara prilikom izvedbe djela, a s obzirom na razdoblje u kojem je nastalo
- Izvedba skladbi za pedal – solo kao specifičan oblik skladanja za orgulje

Ishodi učenja

- upoznati i usvojiti vještinu izvedbe orguljskih djela
- upoznati i usvojiti specifičnosti orguljskog muziciranja u prostoru crkve ili komornom prostoru
- upoznati i usvojiti tehničke specifičnosti izvedbe orguljskih djela
- upoznati i savladati način kreiranja tonske registracije prilikom izvedbe

Ispitni zadaci

- učenici se prate i ocjenjuju tijekom cijele školske godine na obveznim produkcijama na kojima izvode skladbe iz orguljske literature
- tijekom godine potrebno je kvalitetno ovladati barem petorima orguljskim skladbama u trajanju od najmanje 5 minuta

Metodička objašnjenja:

- slušati snimke izvedbi renomiranih orguljaša
- analizirati kopije manuskripata i faksimila, uz diskusiju
- improvizirati

NASTAVNI PREDMET KONTRABAS*

- individualna nastava -

*(mogućnost slušanja predmeta dvije ili četiri godine)

I. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

- L. Streicher: Mein musizieren auf dem Kontrabass, I. i II. svezak
- J. Novosel: Škola za kontrabas, I. svezak
- N. Prosenik: Deset etida
- J. Novosel: Četrdeset malih etida (III. dio škole)
- F. Simandl: Trideset etida
- J. Galliard: Sonata
- Marcello: Šest sonata
- W. de Fesch: Sonata u G-duru
- J. Novosel: 12 etida
- Libon: 12 etida
- J. Hrabe: I. i II. svezak etida
- J. E. Stroh: Etide (I. dio)
- J. Novosel: Šest capriccia
- L. Montag: Skladbe mađarskih skladatelja
- Vivaldi: Sonata br.3 u h-molu
- Giovannino: Sonata I.
- Ljestvice s trozvucima kroz jednu ili dvije s rastavljenim akordima

Ishodi učenja:

- razviti sposobnost izvođenja djela uz korištenje osnovnih poteza gudalom
- savladati temeljne poteze gudala
- savladati osnove vibrata
- steći osnovno znanje o oblikovanju glazbene fraze

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz jednu ili dvije s rastavljenim akordima
- jedna etida
- jedna sonata (2 stavka)
- jedna kraća skladba uz pratnju klavira

II. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

- L. Streicher: Mein musizieren auf dem Kontrabass, II. i III. svezak
- J. Novosel: Škola za kontrabas, I. i II. svezak
- J. Novosel: 12 etida
- Libon: 12 etida
- J. Hrabec: Etide, I. i II. dio
- J. E. Stroh: Etide I. dio
- J. Galliard: Sonata
- Giovannino: Sonata I. i II.
- W. de Fesch: Sonata u G-duru
- B. Marcello: 6 sonata
- A. Vivaldi: Sonata br.3 u h-molu
- G. Ph. Telemann: Sonata u h-molu
- J. Novosel: Šest capriccia
- A. Capuzzi: Koncert za kontrabas u G-duru
- V. Pichl: Koncert za kontrabas u D-duru
- S. Koussevitzky: Chanson triste
- K. Dumitresku: Selječki ples
- J. Novosel: 13 studija
- L. Montag: Skladbe mađarskih skladatelja
- F. Simandl: 30 etida
- J. Novosel: 40 malih etida (III. dio škole)
- Ljestvice kroz jednu, dvije ili tri oktave s rastavljenim akordima

Ishodi učenja:

- sviranje uz prirodno, slobodno i skladno kretanje obje ruke u raznim položajima
- savladati nove poteze gudala
- steći sposobnost izvođenja djela tonski, ritmički, intonativno i dinamički muzikalno oblikovano
- naučiti osnovne ukrase

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz dvije ili tri oktave s rastavljenim akordima
- jedna etida
- cijela sonata
- jedna kraća skladba uz pratnju klavira

III. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

- L. Streicher: Mein musizieren auf dem Kontrabass, II., III. i IV. svezak
- J. Novosel: Škola za kontrabas, I., II. i III. svezak
- J. Novosel: 12 etida
- J. Hrabe: Etide, I. i II. dio
- J. E. Stroh: Etide I. i II. dio
- J. Novosel: Koncertna etida
- M. Gregora: 7 etida
- Libon: 12 etida
- G. Ph. Telemann: Sonata u h-molu
- G. F. Händel: Sonata u a-molu
- A. Vivaldi: Sonata br.3 u h-molu
- H. Eccles: Sonata u a-molu
- A. Vivaldi: Sonata br. 5 u fis-molu
- A. Capuzzi: Koncert za kontrabas u G-duru
- V. Pichl: Koncert za kontrabas u D-duru
- D. Dragonetti: Koncert za kotrabas u A-duru
- A. Hoffmeister: Koncert za kontrabas u D-duru
- J. S. Bach: 1. stavak iz suite za violončelo (obrada za kontrabas)
- J. Novosel: Šest capriccia
- S. Koussevitzky: Chanson triste
- J. Golob: Tri minijature
- L. Montag: Skladbe mađarskih skladatelja
- W. de Fesch: Sonata u G-duru
- J. Galliard: Sonata
- Giovannino: Sonata I. i II.
- B. Marcello: 6 sonata
orkestralne dionice
- S. Koussevitzky: Valse
- F. Farkas: Nepdal Sonatina
- J. Novosel: 13 studija
- J. Novosel: 15 etida capriccia

Ishodi učenja:

- savladati tehničke elemente lijeve i desne ruci
- učvrstiti poznate poteze gudala te savladati nove
- svladati pizzicato s držanjem gudala

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz dvije ili tri oktave s rastavljenim akordima
- jedna etida
- cijela sonata
- prvi stavak koncerta

IV. razred

NASTAVNI SADRŽAJI

- L. Streicher: Mein musizieren auf dem Kontrabass III., IV. i V. svezak
- J. Novosel: Škola za kontrabas, II. i III. svezak
- J. Novosel: 12 etida
- J. Hrabec: Etide, I. i II. dio
- J. E. Stroh: Etide I. i II. dio
- F. Simandl: 9 velikih etida
- M. Gregora: 7 etida
- J. Novosel: Koncertna etida
- G. Ph. Telemann: Sonata u h-molu
- G. F. Händel: Sonata u a-molu
- A. Vivaldi: Sonata br. 3 u h-molu
- A. Vivaldi: Sonata br. 5 u fis-molu
- H. Eccles: Sonata u a-molu
- J. S. Bach: stavci iz I., II. ili III. suite za violončelo (obrada za kontrabas)
- A. Capuzzi: Koncert za kontrabas u G-duru
- V. Pichl: Koncert za kontrabas u D-duru
- A. Hoffmeister: Koncert za kontrabas u D-duru
- D. Dragonetti: Koncert za kotrabas u A-duru
- K. D. von Dittersdorf: Koncert za kontrabas u E-duru
- orkestralne dionice
- J. Novosel: 13 studija
- J. Novosel: 6 capriccia
- J. Novosel: 15 etida capriccia
- S. Koussevitzky: Chanson triste
- S. Koussevitzky: Valse
- J. Golob: Tri minijature
- L. Montag: Skladbe mađarskih skladatelja
- F. Farkas: Nepdal Sonatina
- E. Nanny: Capricci
- J. Novosel: Romanca
- B. Poradovsky: Romanca

Ishodi učenja:

- steći osjećaj za dinamiku, ljepotu tona, čistoću intonacije i ritmičku preciznost
- savladati ostale prirodne i umjetne flageolette
- savladati položaje na palčaniku
- savladati osnovne značajke interpretacije djela iz različitih stilskih razdoblja

Ispitni zahtjevi:

- jedna ljestvica kroz dvije ili tri oktave s rastavljenim akordima
- jedna etida
- cijela sonata
- koncert po izboru
- prvi stavak iz Bachovih suita za violončelo ili jedan stavak barokne sonate

Metodička objašnjenja:

- slušanje učenika bez prekidanja
- komentar odsviranog uz uvažavanje učenikovih stavova
- rad na muzičkom izrazu uz nastavnikovu demonstraciju na instrumentu
- sviračka suradnja učenika i nastavnika na dva kontrabasa
- poticati učenikovu maštu kroz zvučne i opisne primjere

**NASTAVNI PREDMET
PJEVANJE***

- individualna nastava –

* Plan i program fakultativnog predmeta solo pjevanje temelji se na nastavnim sadržajima prvih dviju godina pjevanja kao glavnog predmeta (pogledati u plan i program odjela za pjevanje).

PREDMET	POTREBNA STRUČNA SPREMA
INDIVIDUALNA NASTAVA	
Klavir	Diplomirani glazbenik - klavirist; profesor klavira
Violina	Diplomirani glazbenik - violinist; profesor violine
Viola	Diplomirani glazbenik - violist; profesor viole
Violončelo	Diplomirani glazbenik - violončelist; profesor violončela
Kontrabas	Diplomirani glazbenik - kontrabassist; profesor kontrabasa
Flauta	Diplomirani glazbenik - flautist; profesor flaute
Oboa	Diplomirani glazbenik - oboist; profesor oboe
Klarinet	Diplomirani glazbenik - klarinetist; profesor klarineta
Saksofon	Diplomirani glazbenik - saksofonist; profesor saksofona
Truba	Diplomirani glazbenik - trubač; profesor trube
Fagot	Diplomirani glazbenik - fagotist; profesor fagota
Gitara	Diplomirani glazbenik - gitarist; profesor gitare
Harmonika	Diplomirani glazbenik - harmonikaš; profesor harmonike
Solo pjevanje	Diplomirani glazbenik - pjevač; profesor solo pjevanja
Korepeticija	Diplomirani glazbenik – klavirist; profesor klavira

TEORIJSKA NASTAVA	
Solfeggio	Profesor glazbeno-teorijskih predmeta Diplomirani glazbenik – kompozitor; profesor kompozicije
Harmonija	Profesor glazbeno-teorijskih predmeta Diplomirani glazbenik – kompozitor; profesor kompozicije
Polifonija	Profesor glazbeno-teorijskih predmeta Diplomirani glazbenik – kompozitor; profesor kompozicije
Metodika solfeggia	Profesor glazbeno-teorijskih predmeta
Analiza glazbenih oblika	Profesor glazbeno-teorijskih predmeta Diplomirani glazbenik – kompozitor; profesor kompozicije
Povijest glazbe	Diplomirani glazbenik – muzikolog; profesor povijesti glazbe
Sviranje partitura	Profesor glazbeno-teorijskih predmeta Diplomirani glazbenik – dirigent; profesor dirigiranja
Dirigiranje	Profesor glazbeno-teorijskih predmeta Diplomirani glazbenik – dirigent; profesor dirigiranja
Blok flauta	Diplomirani glazbenik – flautist; profesor flaute Profesor glazbeno-teorijskih predmeta* Profesor glazbene kulture*
Tradicijske glazbe	Diplomirani glazbenik – muzikolog; profesor povijesti glazbe Diplomirani glazbenik – etnomuzikolog

Klavirska umjetnost	Diplomirani glazbenik – klavirist; profesor klavira
Osnove glazbene informatike	Profesor glazbeno-teorijskih predmeta
Vježbe iz kompozicije	Diplomirani glazbenik – kompozitor; profesor kompozicije
SKUPNO NUZICIRANJE	
Zbor	Diplomirani glazbenik – dirigent; profesor dirigiranja Profesor glazbeno-teorijskih predmeta
Orkestar	Diplomirani glazbenik – dirigent; profesor dirigiranja Diplomirani glazbenik - instrumentalist
Komorna glazba za instrumentaliste	Diplomirani glazbenik – dirigent; profesor dirigiranja Diplomirani glazbenik - instrumentalist
Komorna glazba za TO	Diplomirani glazbenik – dirigent; profesor dirigiranja Profesor glazbeno-teorijskih predmeta*

*uz uvjet poznavanja FMP

PREDMET	PROSTORNI UVJETI I OPREMA
INDIVIDUALNA NASTAVA	
Klavir	Učionica do 25 m ² s dva klavira ili s klavirom i pianinom, ormar za nototeku, radni stol, vješalice za garderobu
Violina	Učionica do 15 m ² , pianino, ormar za instrumentarij i nototeku, radni stol, ogledalo, vješalice za garderobu
Viola	Učionica do 15 m ² pianino, ormar za nototeku, radni stol, ogledalo, vješalice za garderobu
Violončelo	Učionica do 15 m ² pianino, ormar za instrumentarij i nototeku, radni stol, vješalice za garderobu
Kontrabas	Učionica do 15 m ² pianino ili klavir, ormar za nototeku, radni stol, vješalice za garderobu
Flauta	Učionica do 15 m ² pianino ili klavir, ormar za instrumentarij i nototeku, ogledalo, radni stol, vješalice za garderobu
Oboa	Učionica do 15 m ² pianino, ormar za nototeku, radni stol, vješalice za garderobu
Klarinet	Učionica do 15 m ² pianino ili klavir, ormar za nototeku, radni stol, vješalice za garderobu
Saksofon	Učionica do 20 m ² pianino ili klavir, ormar za nototeku, radni stol, vješalice za garderobu

Truba	Učionica do 20 m ² pianino ili klavir, ormar za nototeku, vješalice za garderobu
Fagot	Učionica do 20 m ² pianino ili klavir, ormar za nototeku, radni stol, vješalice za garderobu
Gitara	Učionica do 15 m ² , ormar za instrumentarij i za nototeku, radni stol, vješalice za garderobu
Harmonika	Učionica do 15 m ² , ormar za instrumentarij i nototeku, radni stol, vješalice za garderobu
Solo pjevanje	Učionica do 15 m ² pianino ili klavir, ormar za nototeku, radni stol, ogledalo i vješalice za garderobu
Korepeticija	Učionica do 20 m ² , pianino ili klavir, ormar za nototeku, radni stol, vješalice za garderobu
TEORIJSKA NASTAVA	
Solfeggio	Standardna školska učionica veličine od 20-30m ² , pianino ili klavinova, emajlirana ploča s crtovljem flomasterima, muzička linija, TV, DVD, ormar, radni stol, vješalice za garderobu
Harmonija	Standardna školska učionica veličine od 20-30m ² , pianino ili klavinova, emajlirana ploča s crtovljem flomasterima, muzička linija, TV, DVD, ormar, radni stol, vješalice za garderobu

Polifonija	Standardna školska učionica veličine od 20-30m2, pianino ili klavinova, emajlirana ploča s crtovljem flomasterima, muzička linija, TV, DVD, ormar, radni stol, vješalice za garderobu
Metodika solfeggia	Školska učionica od 15-20 m2, pianino ili klavinova, emajlirana ploča s crtovljem i flomasterima, TV, DVD s pripadajućim ormarom te vješalice za garderobu
Analiza glazbenih oblika	Standardna školska učionica veličine od 20-30m2, pianino ili klavinova, emajlirana školska ploča s crtovljem flomasterima, muzička linija, TV, DVD, ormar, radni stol, vješalice za garderobu
Povijest glazbe	Standardna školska učionica veličine od 20-30m2, pianino ili klavinova, emajlirana školska ploča s crtovljem i flomasterima, fonoteka, muzička linija, TV, DVD te LCD projektor s platnom, računalo, ormar, radni stol te vješalice za garderobu
Sviranje partitura	Školska učionica od 15-20 m2, pianino ili klavir, ormar za nototeku, radni stol, vješalice za garderobu
Dirigiranje	Školska učionica od 15-20 m2, pianino ili klavir, ormar za nototeku, radni stol, ogledalo, vješalice za garderobu
Blok flauta	Školska učionica veličine od 20 m2, pianino ili klavinova, ormar, radni stol, vješalice za garderobu

Tradicijske glazbe	Standardna školska učionica veličine od 20-30m ² , pianino ili klavinova, emajlirana školska ploča s crtovljem i flomasterima, fonoteka, muzička linija, TV, DVD te LCD projektor s platnom, računalo, ormar, radni stol te vješalice za garderobu
Klavirska umjetnost	Školska učionica do 20 m ² , pianino ili klavir, emajlirana ploča s crtovljem, flomasteri, muzička linija , TV, DVD, radni stol, ormar te vješalice za garderobu
Osnove glazbene informatike	Školska učionica do 15 m ² , klavinova, radni stol, računalo, ormar te vješalice za garderobu
Vježbe iz kompozicije	Standardna školska učionica do 20 m ² , pianino ili klavir, muzička linija, emajlirana ploča s crtovljem, TV, DVD, ormar te vješalice za garderobu
SKUPNO MUZICIRANJE	
Zbor	Školska dvorana , pianino ili klavir, ormar za nototeku te vješalice za garderobu
Orkestar	Školska dvorana, pianino ili klavir, ormar za nototeku, stalci za note te vješalice za garderobu
Komorna glazba za instrumentaliste	Školska učionica do 30m ² , pianino, klavir ili klavinova, ormar te vješalice za garderobu
Komorna glazba za TO	Školska učionica do 30m ² , pianino, klavir ili klavinova, ormar te vješalice za garderobu

Nastavni plan i program srednje škole za klasični balet

Zagreb, 2008.

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

ODJELA ZA KLASIČNI BALET

SADRŽAJ

I.	STRUKTURA NASTAVNIH SADRŽAJA	512
II.	TABLICA NASTAVNOG PLANA	517
III.	NASTAVNI PROGRAM	517
I RAZRED		
	Klasični balet	517
	Karakterni plesovi	522
	Narodni plesovi	525
	Glasovir	525
II RAZRED		
	Klasični balet	526
	Karakterni plesovi	529
	Narodni plesovi	535
	Povijest plesa	535
	Glasovir	536
III RAZRED		
	Klasični balet	536
	Karakterni plesovi	539
	Povijesni plesovi	543
	Moderni balet	544
	Klasična podrška (Pas de deux)	545
	Povijest plesa	546
IV RAZRED		
	Klasični balet	546
	Karakterni plesovi	548
	Moderni balet	548
	Klasična podrška (Pas de deux)	549
	Povijest plesa	552

I. STRUKTURA NASTAVNIH SADRŽAJA

1. KLASIČNI BALET

Plesni i glazbeni predmeti koji se uče u srednjoj školi pripremaju visoko kvalificiranog plesača klasičnog baleta, sjedinjujući profesionalnu tehniku izvođenja s isto tako visokom umjetničkom izvedbom, bazirajući se na savladanim predmetima u osnovnoj školi.

Usvajanje plesne tehnike klasičnog baleta, formiranje profesionalnih navika, daljnje razvijanje koordinacije pokreta, izražajnosti i umjetničke individualnosti budućih baletnih umjetnika (plesaća).

Tijekom I i II razreda srednje škole usvajaju se i spajaju teži tehnički koraci uz daljnji razvitak muzikalnosti i plesne izražajnosti te umjetničke individualnosti.

Tijekom III i IV razreda srednje škole utvrđuje se i zaokružuje savladani program, virtuoзни tehnički elementi uz daljnje razvijanje individualnosti učenika.

Ukupno baletno školovanje ne bazira se isključivo na usvajanju tehnike klasičnog baleta, već na formiranju budućih umjetnika osposobljenih za tehničke i umjetničke aktivnosti za baletni ansambl svakog profesionalnog kazališta.

Strukovni modul za državnu maturu dužan je pokazati savladanu plesачku kulturu i sve svoje profesionalne mogućnosti, a uključuje predmete: klasični balet, pas de deux, karakterne plesove, moderni balet.

Obvezna praksa učenika u kazalištu dopunjava rad na klasičnom baletu u razredu. Nastavnik je dužan pratiti kako učenici provode praksu, te s njima u razredu usavršavati pokrete nužne za izvođenje scenskog materijala koji im je povjeren.

2. KLASIČNA PODRŠKA (PAS DE DEUX)

Klasična podrška (Pas de deux) u baletnom obrazovanju je posebna disciplina plesanja u paru. Tijekom učenja ovog predmeta učenik mora svladati tehniku podrške i usvojiti navike scenskih odnosa među partnerima.

Predmet se javlja u nastavnom programu III i IV razreda srednje škole, jer od učenika zahtjeva visoko tehničko znanje, tj. vladanje svim elementima klasičnog baleta osnovne i srednje škole, kao i odgovarajuću tjelesnu snagu učenika od 16 do 18 godina starosti.

Program rada bazira se na slijedećim pokazateljima:

- uzrast učenice i učenika
- fizičke i profesionalne mogućnosti učenika (muških polaznika)

- stupanj spremnosti učenica s obzirom na savladanu tehniku rada na vrhovima prstiju (špica)
- kod postepenog otežavanja i usvajanja školskih plesno – glazbenih kombinacija posebno nadareni učenici prelaze na izvođenje plesnih dueta iz predstava klasičnog nasljeđa i suvremenog repertoara
- kod učenja dueta iz klasičnog repertoara učenike je obvezno upoznati s određenom povijesnom epohom, stilom, glazbom i koreografskim pismom velikih koreografa
- odabir glazbene pratnje osobito je važan, jer su od početka učenja svi koraci vezani za glazbene predloške određenih baleta
- s obzirom na sve navedeno dopuštene su izmjene u redosljedu učenja koraka iz programa (dizanje partnerice, skokovi, rad partnerice na prstima) gdje je posebno važan umjetnički i zalački nivo pedagoga
- program ovog predmeta ne može biti dogma – svaki nastavnik u liku umjetnika i pedagoga mora dati svoju glazbenu i scensku izražajnost
- u svrhu izbjegavanja prevelikih napora za izrazito nadarene učenike mora postojati usaglašenost između duetnog plesa i scenske praklike (sudjelovanje u baletnom repertoaru HNK, koncerti, natjecanja i ostaloj javnoj djelatnosti).

3. KARAKTERNI PLESIVI

Karakterni plesovi zauzimaju istaknuto mjesto u plesnom odgoju mladog plesača, pred kojeg se postavljaju sve veći tehnički i izvodački zadaci. Pravilnim usvajanjem nastavnog plana i programa karakternih plesova, ta velika i značajna grana plesne umjetnosti s osnovom na nacionalnim plesnim izrazima, nije više nepoznanica školovanom mladom plesaču, te će je s razumijevanjem i lakoćom interpretirati na pozornici.

Nastava karakternih plesova usmjerena je da:

- učenika osposobi za scensko izvođenje karakternih plesova,
- učenika upozna s bitnim karakteristikama, osebujnošću i specifičnostima karakternih plesova,
- kod učenika razvije sposobnost brzog prilagođavanja i razlikovanja raznorodnih karaktera nacionalnih plesova,
- učenika dovede do uočavanja i plesnog oblikovanja osnovnog karaktera određenog nacionalnog plesa.

Nastava karakternih plesova obuhvaća sljedeće sadržaje:

1. Posebnu plesnu tehniku:

- osnovnu tehniku držanja, stavova i pozicija tipičnih za karakter pojedinih plesova,
  - tehničku spremnost za izvođenje pojedinih plesova,
  - osnove za usavršavanje daljnje tehničke bravuroznosti toliko svojstvene karakternim plesovima.
2. Osnovne plesne elemente nacionalnih plesova sistematizirane prema vrstama.
  3. Oblikovanje osnovnih plesnih elemenata u plesne cjeline s karakterističnim plesnim figurama u prostornom kretanju, upoznavati učenike s karakterom pojedinih nacionalnih plesova Dobro razrađena i usvojena tehnička strana plesova omogućuje pravilno scensko izvođenje, kao i individualnu interpretaciju.

Program karakternih plesova razrađen je na osnovi pet nastavnih godina: jedna nastavna godina u osnovnoj školi (IV razred), te četiri nastavne godine u srednjoj školi (I, II, III i IV razred).

4. POVIJESNI PLESOVI

Povijesni plesovi zajedno s karakternim plesovima i ostalim plesnim predmetima, daju zaokruženu cjelinu u odgoju mladog plesača.

Učenici svladavaju povijesne plesove XVI, XVII, XVIII i XIX stoljeća.

Poznavanje i vrednovanje kulturne baštine čovječanstva, te razvojnog puta umjetnosti, a posebno glazbenoplesne umjetnosti daje budućem mladom baletnom umjetniku sigurnu osnovu za pristup i shvaćanje umjetničkih djela baletne umjetnosti i umjetnosti uopće, kao i stvaralački impuls u samostalnom osmišljavanju umjetničkih djela.

Zadatak nastave povijesnih plesova je usmjeren da:

- učenika osposobi za scensko izvođenje povijesnih plesova
- učenika upozna sa stilskim karakteristikama
- učenika dovede do samostalnog uočavanja stilskih kvaliteta i stilske interpretacije plesova pojedinih povijesnih razdoblja

Nastava povijesnih plesova obuhvaća sljedeće sadržaje:

1. Posebnu plesnu tehniku
2. Osnovne plesne elemente sistematizirane po vrstama
3. Oblikovanje osnovnih plesnih elemenata u plesne cjeline s karakterističnim plesnim figurama i prostornim kretanjem
4. Izučavanje određenih plesnih primjera na temelju izvornih zapisa

5. Upoznavanje s originalnim plesovima iz tradicionalnog opernog i baletnog repertoara.

Program nastave povijesnih plesova razrađen je na osnovi dvogodišnjeg učenja, tj. jedna nastavna godina u osnovnoj školi i jednu nastavna godina u srednjoj školi, po dva sata tjedno (u III razredu osnovne škole i III razredu srednje škole).

5. NARODNI PLESOVI

Narodni plesovi su predmet u kojem se učenici upoznaju s plesnim zonama, plesnim karakteristikama i folklornim običajima na području Republike Hrvatske.

Tijekom dvogodišnjeg svladavanja i usvajanja programa u srednjoj školi, učenici će usvojiti princip izvođenja narodnih plesova Hrvatske, i djelomično plesove nacionalnih manjina. Na taj način će se kod učenika razviti sposobnost tehničkog i stilskog načina interpretacije narodnih plesova potrebnih prilikom scenskog izvođenja opernog i baletnog repertoara domaćih skladatelja.

6. MODERNI BALET

Nastava modernog baleta odvija se u III i IV razredu srednje škole, tj u posljednje dvije godine školovanja kada su učenici ovladali osnovnom plesnom tehnikom što im omogućuje da lakše i brže usvoje pokrete i stil suvremenog plesa, a razvijene interpretativne sposobnosti daju smisao svakom plesnom koraku. Bogatstvo pokreta modernog baleta nije sistematizirano, strukturirano u jedinstven sistem, koji bi se poput klasičnog baleta predavao po razrađenim metodskim jedinicama. Suvremeni ples razvijao se sumirajući rezultate mnogih koreografskih ličnosti čiji se rezultati ne mogu svesti pod jedan zajednički ni formalni niti stilski nazivnik.

Raznorodni autorski stilovi i pristupi pokretu - od nastavljanja akademskog plesa u formi neoklasike do potpune negacije klasične manire - određuju specifičan program nastave kojim bi bili obuhvaćeni pojedini stvaraoci čija djela nude pogodan i instruktivan plesni materijal. Izvadci iz koreografskih cjelina odabirali bi se prema tipu i interpretativno-tehničkim sposobnostima određene generacije učenika, kao i prema odnosu broja ženskih i muških učenika. Nastavni program mogao bi se primijenjivati fleksibilno prema zahtjevima pojedine koreografije tako da bi, u slučaju potrebe većeg broja izvođača, učenici III i IV razreda mogli raditi istovremeno na zajedničkom zadatku.

Predznanje učenika stečeno na satovima klasičnog baleta olakšavalo bi usvajanje novih pokreta oslanjajući se na već razvijeni kinestetični osjećaj, naviku osluškivanja reakcija vlastitoga tijela te sposobnost njegove predodžbe

u prostoru. Tu treba dodati i sposobnost lakog usvajanja razlika između pojedinih pokreta i položaja. Izazov za učenike predstavlja korištenje znanja stečenog na polju akademskog plesa u procesu usvajanja vještina i navika novih pokreta kojima tek predstoji redukcija do određenog sistema.

Kako bi učenici stekli što potpuniji uvid u repertoar modernog plesnog izraza izbor autora mora obuhvatiti europske, američke stvaraoc te koreografe koji su djelovali redovito na domaćoj kazališnoj sceni. Od stranih autora zastupljeni su Doris Humphry, Jose Limon, Martha Graham, Alvin Ailey, Carolyn Carson-Nicolais, Merce Cunningham, Jerome Robbins, Peter Gros, George Balanchine, Jennifer Muller, Pina i Pio Mlakar.

Koreografi Pina i Pio Mlakar svojim opusom uklapaju se u najinventivnija europska kretanja između dva svjetska rata nalazeći poticaje u bogatoj baštini izvornog narodnog plesa. Upravo primjena etno tradicije u kreiranju modernog plesnog izraza rezultirala je vrlo zanimljivim koreografskim rješenjima koja mogu biti vrlo koristan edukativni materijal za buduće plesače.

Od domaćih autora opus Milka Šparembleka, stalno prisutan na našoj baletnoj pozornici, nezaobilazan je plesni materijal koji mora biti zastupljen u nastavnom programu modernog pokreta. Pojavom sve većeg broja najmlađih koreografa nastavni program mora se redovito upotpunjavati i to odabirom najzanimljivih i najkreativnijih ostvarenja. Kod toga treba nastojati da najnovije koreografije pružaju učenicima i osnovna znanja o mogućnostima korištenja efekata filmskog ili video materijala u kombinaciji s plesom na pozornici.

Nezaobilazno nastavno pomagalo za nastavu modernog baleta predstavlja bogata zbirka video zapisa najraznovrsnijeg plesnog repertoara.

7. GLASOVIR

Višegodišnjim učenjem glasovira učenici stjeću znanja i vještine sviranja glasovira. Razvijaju vlastitu muzikalnost i interpretaciju koja će im pomoći u shvaćanju i razumijevanju glazbe, te plesnom oblikovanju i izrazu.

II. TABLICA NASTAVNOG PLANA

ODJEL ZA KLASIČNI BALET

Nastavni predmet	Tjedni broj sati			
	1r.	2r.	3r.	4r.
1. Klasični balet	12	12	12	12
2. Karakterni plesovi	2	2	2	2
3. Povijesni plesovi	-	-	2	-
4. Narodni plesovi	1	1	-	-
5. Moderni balet	-	-	2	2
6. Klasična podrška (Pas de deux)	-	-	2*	2*
7. Povijest plesa	-	1	1	1
8. Glasovir	1	1	-	-
UKUPNO STRUČNI DIO	16	17	21	19

* Nastava iz predmeta klasična podrška (pas de deux) izvodi se kada su u III. i IV. razredu srednje škole upisani i muški polaznici.

Ukoliko istih nema, učenice svladavaju solo varijacije i ženske varijacije iz pas de deuxa.

III. NASTAVNI PROGRAM

I. RAZRED

KLASIČNI BALET

Početak učenja pirouettes sa različitih i kompliciranih preparationa na mjestu, s kretanjem i po dijagonalni.

Usvajanje tehnike pirouettes na vrhovima prstiju (špica).

Usvajanje tehnike toursa u velikim pozama i na polu prstima.

Uvođenje težih i složenijih oblika adagia paralelno sa usvajanjem novih koraka, a posebno izborom glazbene pratnje i promjenama tempa unutar kombinacija.

Artikulacija sata se sve više bazira na vježbama na sredini i ubrzavanjem tempa.

KORACI UZ ŠTAP

1. Double rond de jambe en l'air en dehors et en dedans na cijelom stopalu, na poluprstima i s završetkom u demi-plie.
2. Flic-flac en tournant en dehors et en dedans iz poze u pozu na 45°.
3. Battements developpes:
  - a) tombes en face i u pozama, završava prstima na podu i na 90°
  - b) s balancee.
4. Grand temps releve en dehors et en dedans na cijelom stopalu i na poluprstima.
5. Grands battements jetes:
  - a) na poluprstima
  - b) balancoir (naprijed i natrag)
  - c) passe na 90°
  - d) developpes ("meki" battements) na poluprstima.
6. Poluokret en dehors et en dedans iz poze u pozu kroz passe na 45° i 90° na poluprstima i s plie-releve.
7. Okret fouette en dehors et en dedans na 1/8, 1/4 i 1/2 kruga, s nogom podignutom naprijed ili natrag na 90°:
  - a) na cijelom stopalu
  - b) na poluprstima
  - c) s plie-releve, završava na poluprstima
  - d) s poluprstima, završava u demi-plie.
8. Pola tour en dehors et en dedans s plie-releve, s nogom istegnutom naprijed i natrag na 45° i 90°.
9. Pirouette en dehors et en dedans, počevši s otvorenom nogom naprijed, u stranu i natrag na 45°.
10. Pirouette en dehors et en dedans s temps releve.
11. Flic s pirouette en dehors et en dedans počevši s otvorenom nogom u II poziciji na 45°.
12. Pirouette tire-bouchon en dehors et en dedans počevši iz V pozicije i iz poze u pozu na 90°.
13. Tour fouette na 45° en dehors et en dedans.

KORACI NA SREDINI

1. Battements fondus en tournant en dehors et en dedans za 1/4 kruga.
2. Battements frappes en tournant en dehors et en dedans za 1/8 i 1/4 kruga prstima i na podu na 30°.

3. Battements double frappes en tournant en dehors et en dedans za 1/8 i 1/4 kruga, prstima na podu i na 30°.
4. Battements battus sur le cou-de-pied naprijed i natrag en face i u epaulement.
5. Flic-flac en tournant en dehors et en dedans sa završetkom u V i IV poziciju.
6. Rond de jambe en l'air en dehors et en dedans:
  - a) double, na cijelom stopalu, na poluprstima i s završetkom u demi-plie
  - b) en tournant na cijelom stopalu
  - b) na 90° na cijelom stopalu (1-2).
7. Battements developpes:
  - a) tombes en face i u pozama, završava prstima na podu (pique) i na 90°
  - b) ballottes.
8. Demi-rond i rond de jambe developpes en dehors et en dedans en face i iz poze u pozu na poluprstima, na demi-plie i s plie-releve.
9. Tour lent en dehors et en dedans u velikim pozama:
  - a) na demi-plie
  - b) iz poze u pozu (bez rada i s radom korpusa).
10. Grand temps releve en face en dehors et en dedans.
11. Grands battements jetes na poluprstima.
12. Grands port de bras preparation za tours u velikim pozama.
13. Grand fouette en face s coupe–korakom, završava u attitude effacee, I i II arabesque.
14. Battements divises en quarts.
15. Temps lie par terre s pirouette en dehors et en dedans.
16. Okreti en dehors et en dedans iz poze u pozu kroz passe na 45° i 90° s plie – releve.
17. Pirouettes en dehors et en dedans sa II, IV i V pozicijom (2 okreta).
18. Pirouettes en dehors et en dedans s temps releve (1-2 okreta).
19. Pirouettes en dehors et en dedans s temps saute po V poziciji i s pas echappe po II i IV poziciji (1-2 okreta).
20. Pirouettes en dehors s nogom u položaju sur le cou-de-pied i u pozi attitude na 45° naprijed jedan po jedan za redom (2-4), ne postavljajući nogu u V poziciju.
21. Pirouettes sur le cou-de-pied et pirouette tire-bouchon en dehors et en dedans s grand-plie po I i V poziciji.

22. Pirouette tire-bouchon en dehors et en dedans sa V i IV pozicije (1-2 okreta).
23. Tours fouettes na 45°.
24. Tour en dehors et en dedans u svim velikim pozama sa IV i II pozicije.
25. Pirouettes en dehors s deggage po dijagonali (4-8).
26. Pirouettes en dedans s coupe-korakom po dijagonali (pirouettes-pique, 4-8).
27. Tours chaines (8–16).

SKOKOVI (ALLEGRO)

1. Entrachat-quatre s kretanjem.
2. Royale s kretanjem.
3. Pas assemble en tournant za 1/4 okreta.
4. Pas brise naprijed i natrag.
5. Pettit pas jete battu.
6. Pas jete ferme u svim pravcima I pozama.
7. Pas ballote (prstima na pod).
8. Pas failli naprijed i natrag.
9. Sissonne fondu.
10. Grande sissonne ouverte u svim pravcima i pozama (s kretanjem).
11. Sissonne ouverte par developpe en tournant en dehors et en dedans, otvarajući nogu u stranu na 45°.
12. Grande sissonne tombe u svim pravcima i pozama.
13. Pas ballonne battu u stranu, bez kretanja i s kretanjem.
14. Rond de jambe en l'air en dehors et en dedans.
15. Grand pas assemble u stranu i naprijed u položaju epaulement iz V pozicije, coupe-koraka, pas glissade, sissonne tombe, developpe-tombe naprijed.
16. Grand pas jete naprijed u pozama attitude croisee, III i I arabesques, iz V pozicije, coupe-korakom, pas glissade.
17. Grand pas de chat.
18. Grand temps lie naprijed i natrag.
19. Temps leve u pozi na 90°.
20. Pas cabriole na 45° naprijed i natrag sa coupe-koraka, pas glissade sissonne tombe.
21. Temps glisses (klizajuće kretanje naprijed i natrag na demi-plies), u pozama I, II i III arabesque.
22. Sissonne simple en tournant en dehors et en dedans.

23. Pas emboites en tournant s kretanjem u stranu i po dijagonali (4-6).
24. Tour en l'air s 2 okreta (muški polaznici).

KORACI NA VRHOVIMA PRSTIJU (ŠPICA)

1. Petits pas jetes en tournant za 1/2 okreta s kretanjem u stranu.
2. Pas de bourree suivi u svim pravcima i po krugu.
3. Pas couru u raznim pravcima.
4. Sissonne ouverte na 45° en tournant en dehors et en dedans za 1/4 i 1/2 okreta.
5. Grande sissonne ouverte u svim pravcima i pozama s kretanjem.
6. Pas tombe iz poze u pozu na 90°.
7. Rond de jambe en l'air en dehors et en dedans.
8. Okreti fouette en dehors et en dedans za 1/8 i 1/4 kruga iz poze u pozu s nogom podignutom na 45° i 90°.
9. Grands battements jetes u svim pravcima i pozama.
10. Releves na jednu nogu u svim pozama na 45° i 90° s kretanjem naprijed (2-4).
11. Soutenu en tournant en dehors et en dedans za 1/2 i cijeli okret, počevši od poze na 45° s demi-plie.
12. Pas glissade en tournant s kretanjem u stranu i po dijagonali (ne manje 8).
13. Pirouettes en dehors et en dedans iz V pozicije s završetkom u pozi na podu.
14. Pirouettes en dehors et en dedans iz V i IV pozicije s pas tombe (1-2 okreta).
15. Pirouettes en dehors iz V pozicije jedan po jedan za redom (ne manje 8).
16. Tours fouettes na 45° (ne manje 4).
17. Pirouettes en dehors s deggage po dijagonali (4-8).
18. Pirouettes en dedans s coupe–korakom po dijagonali (pirouettes piques, 4-8).
19. Tours chaines (4-8).
20. Skokovi na vrhovima prstiju: pas emboites sur le cou-de-pied na mjestu i s kretanjem.

KARAKTERNI PLESOVI

Daljnje upoznavanje sa tehnikom izvođenja karakternih plesova omogućuje proširivanje broja i težine osnovnih koraka, te vježbi kod štapa i na sredini.

Proširuje se krug plesnih elemenata baziranih na već usvojenoj tehničkoj spremnosti i bogatstvo koordinacije pokreta.

Razvijajući snagu i izdržljivost učenika, omogućuje se izvođenje većih i zahtjevnijih plesnih kombinacija.

KORACI UZ ŠTAP

1. Demi i grand plie po otvorenim i zatvorenim pozicijama.
2. Battement tendu sa zaokretom bedra radne noge.
3. Flic-flac.
4. Pas tortille (jednostavni i klizeći).
5. Rond de jambe par terre s okretom potporne noge.
6. Rond de pied s okretom potporne noge.
7. "Njihaljka".
8. Veriovočka (Passe sa skokom).
9. Spuštanje na rist.
10. Battement fondu (radi se na 45°, na releve na potpornoj nozi i s poskokom potporne noge).
11. Okreti:
  - a) mirni okret po V otvorenoj poziciji u demi plie, soutenu en tournant
  - b) okret na jednoj nozi en dehors i en dedans, a druga noga je na passe.
12. Battement developpe s dvostrukim udarom pete potporne noge.
13. Grand battement jete s tombe-coupe.
14. Cabriol s istegnutim nogama (počinje se učiti licem štapu).

PLESOVI NA SREDINI

RUSKI SCENSKI PLES (BRZI)

1. Pokreti rukama s maramicama.
2. Pokloni.
3. "Udarački" korak:
  - a) udarački korak s poskokom na jednoj nozi, i odmah slijedi dvostruki udar pete i cijelog stopala druge noge na mjestu, s kretanjem naprijed, i s okretom

- b) udarački korak samo udaramo tri puta stopalima (desnim, lijevim, desnim)
  - c) udarački korak (peta, prsti, cijelo stopalo), mali korak naprijed s petom, gdje se prelazi na prste i odmah slijedi udarac cijelim stopalom druge noge.
4. Harmonika (istodobni okreti oba stopala iz I slobodne pozicije u I zatvorenu poziciju i obratno s kretanjem u stranu).
  5. Veriovočka (neprestani prijenosi opuštenih nogu od naprijed prema natrag po slobodnim pozicijama s micanjem na cijelim stopalima:
    - a) s poskocima
    - b) Bez poskoka
    - c) s udarima (s jednim udarcem, i s dva udarca)
  6. Golubec:
    - a) za redom
    - b) na poluprstima
  7. “Prisjatke” (muški korak).

POLJSKI NARODNI PLES KRAKOWIAK

1. Pozicije nogu.
2. Pozicije ruku.
3. “Pretopi”:
  - a) preskok na cijelo stopalo, zatim slijedi udar cijelog stopala lijeve noge u I zatvorenu poziciju
  - b) preskok na cijelo stopalo i slijede dva udarca stopala po I zatvorenoj poziciji
4. “Ključ”:
  - a) Jednostruki
  - b) Dvostruki
5. “Kšesane” (flic-flac; prsti-peta), izbacivanje noge naprijed s udarom pete i zatim slijedi vraćanje noge s udarom poluprstima po podu.
6. “Cval”:
  - a) Klizeći gallop
  - b) galop s poskokom
  - c) korak s poskokom i podizanjem jedne noge naprijed savinute u koljenu
7. Korak s izbacivanjem jedne noge naprijed gdje ujedno slijedi skok s obje savinute noge.

8. “Golubec” (podbijanje istegnute noge otvorene u stranu u paralelnom položaju):
  - a) po podu s kretanjem u stranu
  - b) na 35° na malom skoku, na mjestu, i s kretanjem u stranu, i s okretom.
9. Pas de basque (preskok s noge na nogu po V slobodnoj poziciji s dva prestupanja).
10. Saskoci u I i II zatvorenu poziciju na poluprstima i u demi plie.

MAĐARSKI SCENSKI PLES

1. Osnovni korak.
2. Korak s udarom.
3. Balance:
  - a) na efface
  - b) na croisee
4. Udarci dlanovima.
5. Golubec (podbijanje):
  - a) golubec s kretanjem u stranu
  - b) golubec en tournant
6. Saut de basque.
7. Veriovočka s kretanjem prema natrag.
8. Završavanje “Ključ”:
  - a) Jednostruko
  - b) Dvostruko

ŠPANJOLSKI SCENSKI PLES

1. Pozicije nogu.
2. Pozicije ruku.
3. Port de bras.
4. Pas ballance.
5. Koraci:
  - a) dugački koraci u demi plie s kretanjem naprijed
  - b) Pas de basque, ali po zatvorenim pozicijama
6. Udaranje sa stopalima po zatvorenoj poziciji.
7. Pas glissade.
8. Saskoci:
  - a) u I zatvorenu poziciju na cijelo stopalo s istegnutim koljenima
  - b) u I i IV zatvorenu poziciju na cijelo stopalo u demi plie

- c) u I i IV zatvorenu poziciju i V slobodnu poziciju na poluprstima u demi plie.
9. Kružni pregibi tijela, stojeći na jednoj ispruženoj nozi, a druga noga je na pique naprijed ili natrag.

NARODNI PLESOVI

1. MEĐIMURSKI PLESOVI

- Igrajte nam japa
- Falila se Jagica
- Baroš oj Barica
- Lepe naše senokoše
- Kuritari

2. SLAVONSKI PLESOVI

- Čapove
- Mista
- Povračanac
- Ajd na lijevo
- Kolo

3. PRIGORSKI PLESOVI

- Polka
- Drmeš

4. BUNJEVAČKI PLESOVI

- Rokoko
- Momačko kolo

GLASOVIR

III godina nastave glasovira

Izvođački sadržaj - kroz sviranje kompozicija raznih skladatelja i stilova učenici razvijaju i usvajaju osnovne činioce izvođenja.

Tehničke vježbe koriste se prema potrebi za razvijanje tehnike sviranja i savladavanje tehničkih problema.

- Literatura:
Zbirka Nikolajev
Kompozicije majstora XIX-XX stoljeća (po izboru nastavnika)
Skladbe starih hrvatskih skladatelja XVIII stoljeća iz Dubrovnika i
otoka Krka
P.I. Čajkovski: Album za mladež
Ivo Lhotka-Kalinski: Stari dalmatinski plesovi
R. Schumann: Album za mladež
L. van Beethoven: Njemački plesovi
Kabalevski: Album za mladež
Blagoje Bersa: Na način starih
- Provjera znanja:
Tri kompozicije različitih stilskih razdoblja

II. RAZRED

KLASIČNI BALET

Obavezno utvrđivanje pređenog gradiva iz I razreda srednje škole.

Usvajanje toursa u velikim pozama sa raznih, ali zadanih preparaciona.

Daljnji rad na kombinacijama pirouettes i toursa na mjestu, s kretanjem i po dijagonali na poluprstima i na vrhovima prstiju (špica).

Savladana tehnika izvođenja velikih skokova iz prethodnog razreda daje mogućnost razvijanja i usvajanja novih zahtjeva u allegru.

Odabir glazbene literature i izmjenjivanje ritma u adagiu, te ostalim dijelovima sata razvijaju kod učenika umjetničku interpretaciju.

KORACI UZ ŠTAP

1. Rond de jambe en l'air en dehors et en dedans:
  - a) sauté
  - b) na 90° en face i s završetkom u pozi.
2. Battements s brzim demi-rond en dehors et en dedans i en dedans et en dehors.
3. Port de bras (s radom korpusa) u pozama na 90°.
4. Flic-flac en tournant en dehors et en dedans, iz poze u pozu na 90°.
5. Grands battements jete s okretom fouettes en dehors et en dedans za 1/4 i 1/2 kruga (priprema za grand fouette en tournant).

6. Pirouettes en dehors et en dedans s temps releve i počevši s otvorenom nogom u II poziciji na 45° (2 okreta).
7. Pirouettes en dehors et en dedans s završetkom u poze na 45° i 90° (1-2 okreta).
8. Pirouettes tire-bouchon en dehors et en dedans s završetkom u velike poze (1-2 okreta).
9. Tours fouettes na 90° iz poze u pozu.

KORACI NA SREDINI

1. Petits battements sur le cou-de-pied en tournant en dehors et en dedans na cijelom stopalu i na poluprstima.
2. Rond de jambe en l'air en dehors et en dedans:
  - a) en tournants s releve na poluprstima i na poluprste
  - b) na 90° na poluprstima (1-2) i s završetkom u poze.
3. Flic-flac en tournant en dehors et en dedans iz poze u pozu na 45°.
4. Naklon i podizanje tijela u I arabesque.
5. Port de bras (s radom korpusa) u pozama na 90°.
6. Grand temps releve en tournant en dehors et en dedans za 1/4, 1/2 i cijeli okret.
7. Grands battements jete:
  - a) passe na 90°
  - b) developpes ("meki" battements) na poluprstima
  - c) balancee a la seconde u I i V poziciju.
8. Grand fouette en effacee naprijed i natrag.
9. Grand fouette en tournant en dedans u III arabesque.
10. Grand temps lie s pirouette tire-bouchon en dehors et en dedans s demi-plie i grand plie.
11. Pirouettes en dehors et en dedans s V, II i IV pozicije i s temps releve sa završetkom u poze na 45° i 90° i s prstima na pod u demi-plie (2 okreta).
12. Pirouettes en dehors et en dedans, počevši iz poze na 45° i 90° i završavajući u IV I V poziciju (1-2 okreta).
13. Pirouettes en dehors et en dedans iz V, II i IV pozicije, završavajući na koljeno (muški polaznici).
14. Pirouettes en dehors et en dedans (2 okreta) i tire-bouchon (2 okreta) s grand plie iz I i V pozicije.
15. Tours en dehors et en dedans u svim velikim pozama iz IV i II pozicije.

16. Tours en dehors et en dedans u svim velikim pozama s tombe, coupe-korakom i s temps sauté, pas echappe iz II i IV pozicije (1-2 okreta).
17. Tours en dehors et en dedans u velikim pozama s plie-releve za 1/2 okreta za redom (2-4).
18. Grands pirouettes a la seconde en dehors za redom (8 - muški polaznici) – individualno.
19. Preparation za tour en dehors et en dedans u velikim pozama s grand plie i produženjem u tour lent.
20. Tours chaines (16).

SKOKOVI (ALLEGRO)

1. Pas jete fondu.
2. Pas brise desus-desous.
3. Pas ballotte na 45° i 90°.
4. Sissonne ferme batue (muški polaznici).
5. Sissonne ouverte batue (muški polaznici).
6. Double ronds de jambe en l'air saute en dehors et en dedans.
7. Pas soubresaut.
8. Pas echappe s entrechat-six sa II pozicijom.
9. Entrechat-six.
10. Grand pas assemble en tournant s kretanjem u stranu s coupe-korakom i s kretanjem po dijagonali naprijed i natrag s coupe-korakom, pas chasse.
11. Sissonne simple en tournant en dehors et en dedans (2 okreta, muški polaznici individualno).
12. Sissonne ouverte en tournant za 1/2 okreta en dehors et en dedans u svim pozama na 45°.
13. Sissonne ouverte par developpe en tournant en dehors et en dedans u svim pozama na 45°.
14. Sissonne tombe en tournant en dehors et en dedans en face i u pozama.
15. Temps lie saute en tournant en dehors et en dedans.
16. Grand pas jete naprijed u svim pozama i svim pravicima.
17. Pas jete passe na 45° i 90° naprijed i natrag s coupe-korakom, pas couru, sissonne tombe.
18. Grand jete pas de chat.
19. Pas de ciseaux na 45°.
20. Pas cabriole na 45° naprijed i natrag s coupe-korakom, pas glissade, sissonne tombe.

21. Grand fouette en face iz poze u pozu.
22. Petits pas jetes en tournant za 1/2 okreta s kretanjem u stranu i po dijagonalni.
23. Grand pas jete en tournant za 1/2 okreta s croise na croise s tombe–coupe natrag.
24. Tour en l'air s prijenosom noge natrag pod koljeno sa završetkom u IV poziciju en face et efface (muški polaznici).

KORACI NA VRHOVIMA PRSTIJU (ŠPICA)

1. Pas de bourree suivi u svim pravcima i po krugu.
2. Double rond de jambe en l'air en dehors et en dedans.
3. Releves na jednu nogu u svim pozama na 45° i 90°.
4. Grand fouette en effacee s coupe-korakom, završava u pozi attitude effacee I i II arabesque.
5. Grand fouette en effacee naprijed i natrag.
6. Renverse en croisee en dehors.
7. Pirouettes en dehors et en dedans iz IV i V pozicije (2 okreta).
8. Pirouettes en dehors iz V pozicije s kretanjem naprijed po dijagonalni.
9. Pirouettes en dehors s nogom u položaju sur le cou-de-pied i u pozi attitude na 45° naprijed po jedan za redom ne postavljajući nogu u V poziciju (4-8)
10. Tours fouettes (4-8).
11. Tour en dedans u velikim pozama a la seconde, attitude, arabesque, s coupe–korakom, pas tombe.
12. Tours chaines (8-16).
13. Pas emboites en tournant, s kretanjem u stranu i po dijagonalni.
14. Skokovi na vrhovima prstiju: temps leve sur le cou-de-pied naprijed i natrag en face i u pozama attitude croisee et efface na 45° s kretanjem.

KARAKTERNI PLESOVI

Vježbe uz štap i na sredini pospješuju i produbljuju tehničku izvedbu kod učenika.

Naučeni plesni elementi se sumiraju, povezuju i klasificiraju prema karakteru i stilu određenog plesa.

Učenici savladavaju plesanje u paru, gdje je bitan odnos partnera u plesu, te njihova međusobna komunikacija i koordinacija pokreta.

KORACI UZ ŠTAP

1. Grand plie po I, II i V otvorenoj poziciji s naklonom tijela.
2. Battement tendu jete balancoire s klizanjem potporne noge u demi plie.
3. "Osmica" kružno klizanje prstom po podu naprijed i natrag, uključujući i koordinaciju ruku.
4. Pas tortille okreti stopala sa skokom na potpornoj nozi.
5. Demi plie na potpornoj nozi, s postepenim okretom koljena radne noge iz zatvorenog položaja kroz passe u otvoreni položaj. Istodobno radimo i naklon tijela s pokretima ruke.
6. Veriovočka klizanje radne noge po potpornoj (do passe) i istodobno skok na potpornoj nozi.
7. Mali "zamasi" od potpornog zgloba:
  - a) "lepeza" s poskokom na poluprstima potporne noge
  - b) u otvorenom položaju s dva "zamaha" poluprstima slobodnog stopala s akcentom od sebe, naprijed, u stranu i natrag (double flic).
8. Grand battement jete:
  - a) s "padanjem" na radnu nogu i dva udarca poluprstima i cijelim stopalom potporne noge za redom, naprijed, u stranu i natrag
  - b) s demi rond i isto "padanjem" na radnu nogu i dva udarca poluprstima i cijelim stopalom potporne noge
  - c) "škare" naizmjenični zamasi naprijed.
9. Battement developpe sa skokom na potpornoj nozi, naprijed, u stranu i natrag.
10. Pirouette dva okreta na jednoj nozi, a druga noga je na "zatvorenom passe":
  - a) na ispruženoj potpornoj nozi en dehors i en dedans
  - b) u demi plie en dedans
11. Revoltaide u skoku prijenos noge kroz drugu podignutu nogu na 45° (učenici stoje licem štapu).
12. "Obertas" raznoška natrag u grand-plie na potpornoj nozi i poluokret za radnom nogom (koja je natrag), te slijedi poza s tom istom nogom na petu (muški korak).
13. Golubec udaranje noge otvorene u stranu na 45° u zatvorenom položaju (to je mali skok i radi se licem štapu).

PLESOVI NA SREDINI

POLJSKI SCENSKI PLES MAZURKA

1. Pozicije ruku u paru.
2. Priprema za okretanje u paru:
  - a) s pozom gdje je rist naprijed
  - b) s pozom na cijelo stopalo naprijed
3. Dos a dos okreti u paru "lice-leđa" s različitim koracima.
4. Spuštanje na koljeno (muški korak):
  - a) s korakom
  - b) s pas tombe
  - c) i sa skokom na dvije noge.
5. Vođenje djevojke za ruku u različitim smjerovima, naprijed, natrag, i oko partnera.
6. Okreti djevojke za jednu ruku.
7. Okretanje u paru zatvoreni okreti.
8. Golubec udaranje noge otvorene u stranu na 45° u zatvorenom položaju (mali skok).

MAĐARSKI SCENSKI PLES

1. Položaji i pozicije ruku u paru.
2. Battement developpe naprijed u demi plie s korakom i oštrim izbacivanjem stražnje noge.
3. Priprema za okretanje u paru:
  - a) poza s izbacivanjem prednje noge naprijed, koja je na cijelom stopalu
  - b) poza s ispruženom nogom natrag (ispruženim rustom).
4. Dos a dos (okreti u paru) s koracima na releve i pristavljanje nogu u I zatvorenu poziciju.
5. Spuštanje na koljeno:
  - a) s velikim zamahom ispružene noge naprijed uključujući i skok
  - b) sa saskokom na dvije noge.
6. Okret djevojke oko partnera za jednu ruku, en dedans.
7. Okret u paru, zatvoreni okret (en dedans).
8. Golubec udaranje noge otvorene u stranu na 45° (noga je u zatvorenom položaju) s drugom nogom mali skok.

ŠPANJOLSKI SCENSKI PLES

1. Korak široki koraci prema natrag u demi plie.
2. Pas glissade na demi plie - korak u stranu s klizećim dolaskom druge noge u V otvorenu poziciju naprijed na cijelo stopalo u demi plie.
3. Pas balance široki korak naprijed sa zamahom noge, i slijede dva prestupanja po III slobodnoj poziciji u demi plie:
  - a) s dizanjem na poluprste na jednoj nozi
  - b) sa skokom na jednoj nozi.
4. Pas de basque:
  - a) korak naprijed u demi plie i dolaskom druge noge ispruženim stopalom naprijed; radimo korak na tu nogu koja je naprijed na poluprste, a druga noga dolazi u V slobodnu poziciju natrag, također na poluprste
  - b) korak naprijed u demi plie i dolaskom druge noge ispruženim stopalom naprijed, i slijede dva koraka isto u kretanju prema naprijed
5. Sissonne ouverte skok sa dvije noge na jednu; u doskoku jedna noga ide u demi plie, a druga noga se otvori u stranu na 45°, pozicije su otvorene.
6. Dos a dos poze među partnerima "lice-leđa" s različitim koracima.
7. Spuštanja na koljeno mekano i oštro:
  - a) s korakom
  - b) sa skokom (s jedne ili dvije noge)
8. Kružni pokreti tijela učenici su na koljenima.

ISTOČNI STILIZIRANI PLES

1. Pozicije i položaji ruku.
2. Valoviti pokreti ruku ruke se iz osnovnog položaja laktovima dižu do III pozicije i na isti način spuštaju do početnog položaja.
3. Valoviti pokreti ruku ispred tijela ruke su u prvoj poziciji i valovitim pokretima idu na lijevu i na desnu stranu; paralelni položaj ruke se drži konstantno.
4. Vježba nogu noge su u V zatvorenoj poziciji i polako se spuštaju do grand plie, s time da se koljena lagano okreću na desnu i lijevu stranu.
5. Kružni pokreti ruku oko glave radi se s jednom ili dvije ruke. Prsti su ispod brade i zglobov se počinje ruka dizati kraj obraza do iznad glave, gdje se vrlo lagano prenese na drugu stranu i spusti do početnog položaja.

6. Kružni pokreti s dvije ruke oko glave radi se na isti način kao s jednom rukom, samo što se ruke dodiruju sa srednjim prstima.
7. “Zmija” ruke su u ravnini II pozicije, dlanovi su okrenuti prema dolje, valovito kretanje započinje s prstima jedne ruke i postepeno prelazi na drugu.
8. Pas balance široki korak naprijed na en face, a druga noga dolazi sa stopalom do koljena potporne noge, noge su u zatvorenom položaju, a nakon toga noge rade dva mala koraka po slobodnoj V poziciji na releve. Pas balance se može napraviti i s attitudes.
9. Koraci na ispruženim nogama i na poluprstima.

RUSKI NARODNI PLES

1. “Drobni” korak (akcentirani korak): lagano klizanje naprijed na cijelo stopalo jedne noge u demi plie. Druga noga se skraćenim stopalom diže do lista potporne noge. Poslije dolazi do akcentiranih koraka (tri) s cijelim stopalima, a dalji korak radimo s drugim nogom.
2. Akcentirani korak “peta-prsti” korak radimo naprijed, natrag i oko sebe. Lagani akcentirani korak lijevom nogom koja udara cijelim stopalom po podu. Desna noga se odljepljuje od poda i dolazi do lijeve noge. Na prvu 1/16 desna noga udara petom po V zatvorenoj poziciji, a na drugu 1/16 udara poluprstima po istoj poziciji, i tu se težina tijela prenosi na desnu nogu, a lijeva noga se lagano diže od poda i opet slijedi korak na lijevu nogu. Radi se u demi plie.
3. “Harmonika”: početni položaj je u normalnoj poziciji. Istodobno se prsti na desnom stopalu zatvaraju, a peta ide u stranu, dok se peta lijeve noge također zatvara prema unutra. Slijedi okretanje desne noge na peti prema van, a poluprsti lijeve noge također se okreću na van. Koljena su malo smekšana.
4. “Zmija”: početni položaj je u I zatvorenoj poziciji, i cijelo vrijeme ostaje ta pozicija. Noge se na petama okreću na desno i idu pete.
5. Kretanje naprijed i natrag s izlaskom noge na efface: početni položaj noge su u III poziciji croisee, ruke na struku: lagano klizanje s poskokom naprijed u točku 2. Lijeva noga je u plie, a desna noga kroz mali developpe ide na 45° naprijed. Korak na desnu nogu, a lijeva noga laganim udarcem cijelog stopala dolazi do III pozicije natrag. Kasnije se korak radi u obrnutom smjeru. Može se raditi i na criosee.
6. Veriovočka (uzastopne promjene nogu):

- a) otvorena demi plie i malo klizanje naprijed lijevom nogom, a desna noga se diže ispruženim stopalom do sredine lijevog lista i prelazi natrag, i spušta se laganim udarom cijelog stopala u III poziciju natrag
  - b) s prijelazom jedne noge na drugu početak je isti kao i s otvorenom veriovočkom; jedino dolazi do dva naizmjenična udara cijelim stopalima s lijevom I desnom nogom u III poziciji
  - c) po zatvorenim pozicijama - početni položaj je u I zatvorenoj poziciji. Desna noga se izbacuje naprijed na 15° i istodobno se lijeva noga pomakne malo prema naprijed. Slijedi saginjanje desne noge u koljenu i ona dolazi sa svojim stopalom do lijeve strane potporne pete.
7. “Kačalka” (ljuljanje): početni položaj noge je u I zatvorenoj poziciji. Desnu nogu bacamo naprijed, a lijeva noga je u demi plie. Desna noga kao da gura lijevu nogu koja se u koljenu sagiba prema natrag, i opet lijeva noga koja je bila straga gurne i izbacuje desnu nogu, i korak se ponavlja.
8. “Mjačik” (klatno): sve je isto kao prethodni korak, samo što lijeva noga ne gura desnu nogu, nego se ona izbacuje naprijed na 15° i od naprijed gura i izbacuje desnu nogu prema natrag.
9. Udarci dlanovima po nogama:
- a) muški korak početni položaj u poluotvorenoj I poziciji, a ruke su u II poziciji i stoji se en face. Zatim slijedi korak u stranu desnom nogom, a lijeva noga se visoko baca naprijed u visoki attitudes, i tijelo se okreće prema točki 8. Desna ruka se energično spušta iz II pozicije prema dolje i udarivši zglob lijeve noge ide na vrh, i korak se dalje radi drugom nogom
  - b) tri koraka i udar rukom sve isto kao pod a), samo prije udara radimo tri naizmjenična koraka. Koraci se mogu raditi prema naprijed i prema natrag
  - c) udar po zglobu noge natrag radi se korak naprijed na desnu nogu u točku 3, na cijelo stopalo ili poluprste. Lijeva noga se diže na attitudes natrag. Ruke su u III poziciji, desna noga ostaje, a lijeva ruka udara po zglobu lijeve noge. Slijedi korak lijeve noge naprijed, a tijelo je već krenulo u točku 5, desna noga se diže u attitudes, tijelo se okrene u točku 7 I opet udar po desnoj nozi koja je na attitude

- d) tri koraka naprijed s udarom ruke tri koraka prema naprijed (naizmjenično), i udar rukom po zglobu noge koja je na attitude natrag.
10. "Prisjatke" (poskoci u demi i grand plie):
- a) lagani poskok u grand plie, slijedi lagani poskok na lijevu nogu u demi plie, a desna noga se ispružuje u stranu na petu
  - b) lagani poskok u grand plie, poskok na poluprste, koljena se približuju, a pete su okrenute prema van; treći poskok je na peti po širokoj II poziciji.

NARODNI PLESOVI

1. STARI SPLITSKI PLESOVI

- Monfrina
- Šaltin polka

2. BARANJSKI PLESOVI

- Ranče
- Jabučice
- Todore
- Kolo

3. LIČKI TANAC

- Tanac

4. POSAVSKI PLESOVI

- Staro sito
- Drmeš

POVIJEST PLESA

1. Porijeklo plesa
2. Ples u prvobitnoj društvenoj zajednici
3. Razvoj plesa u starim civilizacijama (Egipat, Palestina, Perzija, Indija, Kina, Japan)
4. Ples u Staroj Grčkoj (obredni plesovi, ratnički plesovi, običajni plesovi, radni plesovi, imitativni plesovi, gozbeni plesovi, ekstatični plesovi, plesovi u grčkom kazalištu)
5. Plesna kultura srednjeg vijeka (ples u ranom srednjem vijeku, dvorski plesovi XII, XIII, XIV i XV stoljeća)

6. Plesna kultura renesanse: dvorski plesovi u XVI stoljeću
7. Plesna kultura baroka: dvorski plesovi u XVII stoljeću.

GLASOVIR

IV godina nastave glasovira

Izvođački sadržaj - kroz sviranje kompozicija raznih skladatelja i stilova učenici razvijaju i usvajaju osnovne činioce izvođenja.

Tehničke vježbe koriste se prema potrebi za razvijanje tehnike sviranja i savladavanje tehničkih problema.

- Literatura:
  - Zbirka Nikolajev
  - Kompozicije majstora XIX-XX stoljeća (po izboru nastavnika)
  - Skladbe starih hrvatskih skladatelja XVIII stoljeća iz Dubrovnika i otoka Krka
  - P.I. Čajkovski: Album za mladež
  - Antun Dobronić: Dalmatinski plesovi
  - R. Schumann: Album za mladež
  - L. van Beethoven: Njemački plesovi
  - E. Grieg: Lirski komadi
- Provjera znanja:
  - Četiri kompozicije različitih stilskih razdoblja

III. RAZRED

KLASIČNI BALET

Tehničko uporište bazira se na različitim i zadanim vidovima okreta na vrhovima prstiju i sa kretanjem po krugu.

Usvajanje velikih skokova daje mogućnost njihovog uvođenja u sve plesne kombinacije, posebno u adagiu i radu na vrhovima prstiju (špica).

Istovremeno se razvija umjetnička osobnost učenika.

KORACI UZ ŠTAP

1. Grands battements jetes avec demi-rond et rond de jambe en dehors et en dedans.
2. Pirouettes en dehors et en dedans, počevši iz velike poze (1-2 okreta).

KORACI NA SREDINI

1. Port de bras (s radom korpusa) u pozama na 90°.
2. Tours lents en dehors et en dedans u svim pozama na poluprstima.
3. Flic-flac en tournant iz poze u pozu na 90°.
4. Grand fouette en tournant en dehors et en dedans.
5. Renverse en croisee en dehors et en dedans.
6. Pirouettes en dehors et en dedans iz V, II i IV pozicije (2-3 okreta za učenice; 3-5 okreta za muške polaznike).
7. Pirouettes en dehors et en dedans s pas echappe po II i IV poziciji s temps saute po V poziciji (2-3).
8. Pirouettes en dehors et en dedans, iz poze u pozu na 45° i 90° (1-2 okreta).
9. Tour en dehors et en dedans u velikim pozama s petit et grand temps releve.
Tours en dehors et en dedans u velikim pozama s plie-releve (po jedan
10. okret za redom 2-4), počinjući iz raznih preparationa (2 okreta).
11. Prijelaz iz tours en dehors et en dedans u velikim pozama na pirouettes en dehors et en dedans.
12. Tours en dehors et en dedans u velikim pozama s grand-plie.
13. Grandes pirouettes a la seconde en dehors (8-16), muški polaznici, individualno.
14. Grandes pirouettes en dehors et en dedans a la second sa petit temps saute “poskočni” (muški polaznici).

SKOKOVI (ALLEGRO)

1. Pas brise naprijed i natrag en tournant za 1/4 okreta s kretanjem po krugu.
2. Petits pas jetes battus en tournant za 1/2 kruga s kretanjem u stranu.
3. Sissonne fermee battus u svim pravcima i pozama.
4. Sissonne ouverte battue u svim pravcima i pozama.
5. Grand pas assemble battu en tournant.
6. Grand sissonne renverse en dehors et en dedans.
7. Grand sissonne ouverte en tournant en dehors et en dedans s kretanjem u svim pozama.
8. Grand sissonne ouverte par developpe en tournant en dehors et en dedans s završetkom u svim pozama.

9. Grand sissonne tombee en tournant en dehors et en dedans en face i u pozama.
10. Grand temps lie saute en tournant et en dedans.
11. Rond de jambe en l'air saute na 90° en dehors et en dedans.
12. Pas jete passe s izbacivanjem noge u stranu i završetkom u poze croisee et effacee naprijed i croisee natrag.
13. Grand pas jete u pozu arabesque s kretanjem po krugu s pas glissade, pas couru.
14. Grand pas jete renverse en dehors et en dedans.
15. Pas jete ballotte (pas zephir).
16. Pas de ciseaux.
17. Pas jete entrelace na effacee et croisee po dijagonalni.
18. Grand pas de basque.
19. Pas cabriole fermee u svim pravcima I pozama.
20. Grand pas cabriole naprijed i natrag u svim pozama s coupe-korakom, pas glissade i sissonne tombe.
21. Grand fouette saute en effacee.
22. Grand fouette cabriole u pozi I i II arabesque effacee, u III i IV arabesque s kretanjem po dijagonalni.
23. Saut de basque u stranu i po dijagonalni s coupe-korakom, pas chasse.
24. Grand pas jete en tournant s croise na croise s tombe-coupe natrag.
25. Pas jete par terre et pas jete en l'air en tournant u I arabesque po dijagonalni.
26. Tours sissonne tombe na efface et croise po dijagonalni za redom.
27. Pas de chat en tournant.

DODATNI SKOKOVI ZA MUŠKE POLAZNIKE

1. Pas echappe s entrachat-six iz V i II pozicije.
2. Grand pas assemble entrachat-six de vole.
3. Grand sissonne soubresaut.
4. Pas cabriole za redom s kretanjem po dijagonalni u pozi i I arabesque (4-8).
5. Sissonne tombe en tournant s kretanjem naprijed 2 okreta (fakultativno).
6. Grand pas jete en tournant za redom po dijagonalni.
7. Tours en l'air s završetkom u IV poziciju en face et en effacee (2 okreta) s završetkom na jedno koljeno (2 okreta), individualno.

VJEŽBE NA VRHOVIMA PRSTIJU (ŠPICA)

1. Pas de bourree suivi u svim pravcima i po krugu.
2. Grand rond de jambe en l'air en dehors et en dedans.
3. Grande sissonne ouverte u I i IV arabesque i drugim pozama na 90° sa klizećim odskokom naprijed.
4. Renverse en croise en dehors et en dedans.
5. Grand fouette en tournant en dehors et en dedans iz poze u pozu na 90°.
6. Pirouettes en dehors et en dedans sa raznim preparationima (2 okreta).
7. Tours fouettes na 45°.
8. Tours en dehors et en dedans u velikim pozama iz IV pozicije, coupe–korakom, pas tombe.
9. Tours en dehors et en dedans u velikim pozama s plie-releve za redom.
10. Pas glissade en tournant po krugu.
11. Pirouettes en dedans s coupe–korakom po krugu (pirouettes-piques).
12. Pirouettes en dehors s deggage par developpe u pozu efface, croisee et ecarte naprijed na 90° s kretanjem po dijagonali.
13. Tours chaines po krugu (individualno).

SKOKOVI NA VRHOVIMA PRSTIJU (ŠPICA)

1. Temps leve sur le cou-de-pie i u pozama attitude croisee et efface s kretanjem i en tournant.
2. Pas de chat.
3. Pas ballonne sauté na mjestu, s kretanjem i en tournant.

KARAKTERNI PLESOVI

Usavršava se tehnika u prijašnjim plesnim vježbama uz štap i kombinacijama i plesovima zastupljenim na sredini dvorane.

Taj prošireni krug plesnih elemenata, baziran na čvrstoj tehničkoj podlozi, daje mogućnost za profesionalno – scensku interpretaciju plesnih cjelina.

POLJSKI SCENSKI PLES MAZURKA

1. Osnovni korak mazurke pas galla s korakom i okretima na dvije noge u V otvorenoj poziciji.
2. Osnovni korak mazurke pas galla natrag.
3. Okretanje u paru na van (en dehors).

4. Spuštanje na koljeno s izbacivanjem ispružene noge naprijed, s istodobnim klizanjem potporne noge (muški korak).
5. Raznoška natrag u grand plie na potpornoj nozi en face i poluokret s pozom u demi plie, a druga noga je ispružena na petu (muški korak "obertas").
6. "Obertas" u paru s prijenosom djevojke kroz ispruženu nogu.

MAĐARSKI SCENSKI PLES

1. Battement developpe naprijed:
  - a) iz skoka sa skupljenim nogama
  - b) iz skoka s dva udara unutrašnjim stranama stopala
  - c) iz "golubca" s podbijanjem noge otvorene u stranu na 45° u skoku.
2. Veliki "golubec" (podbijanje noge otvorene u stranu u zatvorenom položaju na 90°, a s drugom nogom u skoku).
3. Prijenosi djevojaka:
  - a) podizanjem za struk
  - b) za prekržižene ruke.
4. Pirouette okreti djevojke za prekržižene ruke:
  - a) s korakom
  - b) za prekržižene ruke
5. Prijenos noge preko ispružene druge noge na 90° u skoku (muški korak).

TALIJANSKI SCENSKI PLES TARANTELLA

1. Pozicije i položaji ruku u paru.
2. Mala izbacivanja radne noge od zgloba potporne noge naprijed s istodobnim poskokom potporne noge u demi plie:
  - a) u otvorenim pozicijama: na mjestu s kretanjem naprijed i s okretom
  - b) "lepeza" na mjestu i s kretanjem u stranu.
3. Pas de chat mali skok s odbacivanjem nogu od koljena natrag.
4. Mala prolazna izbacivanja naprijednatrag u otvorenim pozicijama i suprotnim klizanjima potporne noge u demi plie.
5. Dos a dos s različitim koracima.
6. Okreti na unutra (en dedans) s kretanjem po ravnoj liniji i po krugu:
  - a) na dvije noge u V otvorenoj poziciji na poluprstina u demi plie (soutenu en tournant)

- b) s korakom na jednu nogu, a druga noga je s ispruženim stopalom iz zgloba u otvorenom položaju.
- 7. Okreti u paru prema unutra i prema van (en dedans i en dehors) s različitim koracima.
- 8. Skok djevojke sa skupljenim nogama na nogu partnera.

ŠPANJOLSKI SCENSKI PLES

- 1. Naklon i pregibanje tijela na koljenu ili nogom ispruženom natrag.
- 2. Neprestana prestupanja s poluokretom u IV zatvorenoj poziciji na poluprste u demi plie.
- 3. Poskoci na poluprste u demi plie s neprestanom promjenom noge po IV zatvorenoj poziciji.
- 4. Skok naprijed s izbacivanjem nogu do koljena natrag (pas de chat).
- 5. Pas de basque:
  - a) Kružno gibanje noge ispred tijela s kretanjem prema naprijed
  - b) s korakom i kružnim klizanjem druge noge ispred tijela, kretanje je prema natrag.
- 6. Kružno kretanje noge na 45° i 90° od naprijed prema natrag i obrnuto s istodobnim nagibom tijela i okretom s tri prestupanja prema van ili prema unutra (renverse en dedans):
  - a) u demi plie
  - b) s dizanjem na poluprste jedne noge
  - c) sa skokom na jednoj nozi.

CIGANSKI SCENSKI PLES

- 1. Pozicije i položaji nogu.
- 2. Pozicije i položaji ruku.
- 3. Pokreti prstima ruku:
  - a) Zamasi
  - b) meki trzaji iz zgloba ruke
- 4. Pokreti rukama:
  - a) Kružni prijelazi ruku od ramena u različite položaje, mirne i oštre
  - b) zamasi od ramena
- 5. Pokreti ramena:
  - a) na gore i na dolje
  - b) naprijed, natrag mekani pokreti
- 6. Koraci:

- a) mekani klizeći koraci s kretanjem prema naprijed i natrag
  - b) tri klizeća koraka naprijed i slijedi klizanje ili poskok na jednoj nozi i istodobno podizanje druge noge od koljena natrag u zatvorenom položaju
  - c) tri klizeća koraka natrag i klizanje ili poskok na jednoj nozi s istodobnim podizanjem druge noge naprijed u slobodnom položaju
  - d) korak natrag u demi plie s istodobnim izbacivanjem druge ispružene noge naprijed na 45° u slobodnom položaju, i dva koraka natrag na niske poluprste, na mjestu ili s kretanjem natrag
  - e) korak naprijed na poluprste u slobodnom položaju i s okretom noge u zatvoreni položaj, te istodobnim odvođenjem druge sagnute noge u stranu u zatvoreni položaj
  - f) korak u stranu po II potpuno zatvorenoj poziciji na poluprste, sa slijedećim prijelazom nogu i prekriveni položaj po V otvorenoj poziciji.
7. Nепrestana prešupanja na visokim poluprstima po V zatvorenoj (ravnoj) poziciji na mjestu i s okretom.
8. Spuštanje na koljeno:
- a) na jedno
  - b) na dva
  - c) na jedno iz skoka sa sklopljenim nogama (muški korak).
9. Nagibi tijela:
- a) Natrag s ispadom naprijed.
  - b) Kružni, stojeći na jednom koljenu.
10. Mali udarci poluprstima po podu s akcentom prema sebi:
- a) u ravnom položaju naprijed na poluprstima i na poskocima
  - b) u otvorenom položaju naprijed, u stranu, na poluprstima i na poskocima
  - c) u otvorenom položaju naprijed i s gibanjem noge u zatvoreni položaj natrag, i s istodobnim poskokom na drugoj nozi i poluokretom tijela.
11. Poskoci s udarcima unutrašnjih strana stopala s pauzom u II zatvorenoj (ravnoj) poziciji na visokim poluprstima.
12. Skokovi:
- a) veliki - sa skupljenim nogama u ravnom položaju (muški korak)
  - b) mali s izbacivanjem sagnutih nogu u stranu u ravnom položaju s malim okretom bedra.

POVIJESNI PLESOVI

Nastavnik će, u izboru plesova iz nastavnog programa, obratiti pažnju na obradu:

1. originalne koreografije znamenitih koreografa iz opera i baleta tradicionalnog kazališnog repertoara
2. poznatije plesove stvorene i zabilježene u prošlim stoljećima, a koji su sastavni dio baletne literature
3. koreografije povijesnih plesova u vlastitoj obradi.

XVI STOLJEĆE

1. Reverence dame.
2. Pozdrav poklon kavalira.
3. Branl jednostavni, dvojni, i dvojni s reprizom.
4. Veseli (seljački) branl.
5. Farandola.
6. Bourree.
7. Pavane.
8. Volta.

XVII STOLJEĆE

1. Reverence.
2. Allemande (kraj XVI početak XVII stoljeća).
3. Menuet.
4. Courant.
5. Romaneska.

XVIII STOLJEĆE

1. Reverence i poklon.
2. Menuet brzi.
3. Gavotta.
4. Francuska gigga.
5. Rigaudon.
6. Poloneza XVIII stoljeća.
7. Sarabanda.

XIX STOLJEĆE

1. Reverence i poklon.
2. Poloneza.
3. Balna mazurka.
4. Valcer (rastvorena kombinacija).
5. Allemande (valcer u troje dvije dame i kavalir).
6. Gavotte.
7. Ekocez.

MODERNI BALET

Nastava modernog baleta odvija se u III i IV razredu srednje škole, tj. u posljednje dvije godine školovanja, kada je učenik u stanju jasno usvojiti pristup temeljima suvremenih plesnih tehnika, i odgovoriti sam sebi na neka osnovna pitanja: što te tehnike razlikuje od klasične tehnike; što te tehnike imaju zajedničkog s klasičnom tehnikom; koje su razlike i sličnosti suvremenih tehnika; itd.

Nastavni program modernog baleta treba obuhvatiti i domaće autore čija ostvarenja čine osnovu domaćeg baletnog repertoara te predstavnike najmlađe generacije, koji su se već afirmirali do te mjere da postaju nezaobilazan moment u suvremenom događanju plesne umjetnosti.

Program nastave odredio bi samo autore, dok bi se naslovi plesnih brojeva odabirali prema tipu, i interpretativno tehničkim sposobnostima određene generacije učenika, kao i prema odnosu broja muških i ženskih učenika.

Budući da neke koreografije zahtijevaju i veći broj izvođača, učenici III i IV razreda srednje škole mogu raditi zajedno na istom nastavnom zadatku. Naravno, u nekim se situacijama može i odstupiti od tako zamišljenog programa.

Od svjetski poznatih i cijenjenih autora u nastavnom programu zastupljeni su američki i europski autori: Doris Humphrey, Jose Limon, Martha Graham, Peter Goos, George Balanchine, Merce Cunningham, Jerome Robbins, Alvin Ailey, Carolyn Carson-Nicolais, Jennifer Muller. Od domaćih autora najvažniji su: Pina i Pio Mlakar, i Milko Šparemblek.

Ovim izborom autora osigurao bi se uvid u najrazličitije pristupe suvremenom plesnom izrazu između njegove dvije ekstremne suprotnosti: od G. Balanchina (kao direktnog nastavka i obogaćenja klasičnog baleta), do M. Graham (kao predstavnika ideje o totalnoj negaciji klasičnog baleta).

Koreografi Pina i Pio Mlakar svojim opusom uklapaju se u europska kretanja baletne kreativnosti između dva svjetska rata, a posebno su značajni

radi svog odnosa prema nacionalnom folkloru, kojeg na stvaralački osebujuć način koriste u svojim kreacijama. Milko Šparemblek, kao i Maurice Bejart, nastavljaju se na tradicionalan ples, ali svaki zasebno nastoje stvoriti vlastiti plesni oblik, kroz koji izražavaju probleme svijeta u kojem žive.

Kao važno i neophodno potrebno nastavno pomagalo za ovaj predmet je videoteka s vlastitim fondom baletnih i plesnih predstava i filmova navedenog repertoara.

KLASIČNA PODRŠKA (PAS DE DEUX)

Parterne podrške:

Podrška dvjema rukama za struk:

1. Releve.
2. Vezni i pomoćni koraci: pas glissade, pas balance.
3. Developpe, grand ronde de jambe, passe, grand port de bras.
4. Male i velike poze.
5. Okreti.
6. Tours lent (promenade).
7. Pirouette:
  - a) iz IV pozicije
  - b) iz V pozicije
  - c) en dehors iz poze croisee
  - d) iz poze I arabesque
  - e) sa koraka, s tombe, s preparation degage
  - f) a la seconde na 90° iz IV pozicije
8. Podrška s “padajućih” poza i položaja.

Podrške za ruke:

1. Okreti.
2. Tours lent (promenade).
3. Pirouette.
4. Podrška s “padajućih” poza i položaja.

Podrška jednom rukom:

1. Okreti.

2. Tours lent (promenade).
3. Pirouette.
4. Podrška s “padajućih” poza i položaja.

POVIJEST PLESA

1. Dvorski i društveni plesovi u XVIII stoljeću
2. Društveni plesovi u XIX i XX stoljeću
3. Razvoj kazališno – profesionalnog baleta
4. Dvorski balet
5. Razvoj baleta u XVII stoljeću (J.B. Lully, P. Beauchamp, G. Pecourt, N. Blondy, J. Ballon)
6. Razvoj baleta u XVIII stoljeću (L. Dupre, F. Prevost, Camargo, M. Salle), reforma baleta u rokokou (J.G. Noverre, J. Dauberval, G. Angiolini, Vestris, Gardel)
7. Razvoj baleta u romantizmu (C. Blasis, J. Perrot, M. Taglioni, C. Grisi, F. Elssler, F. Cerrito, A.M. Saint – Leon, L. Grahn).

IV. RAZRED

KLASIČNI BALET

Utvrđivanje i usavršavanje prijednog gradiva daje mogućnost razvijanja stilske i tehničke osobnosti izvođenja u plesnim kombinacijama: adagia, allegra i rada na vrhovima prstiju.

Ovladavanje stilskim specifičnostima daje mogućnost izvođenja varijacija iz profesionalnog baletnog repertoara na glazbu osebujnog i različitog karaktera.

U radu s posebno nadarenim učenicima usavršiti tehnički najsloženije pokrete.

KORACI NA SREDINI

1. Renverse en ecarte en dedans.
2. Grandes pirouettes en dehors a la seconde na podskok-petits temps sautes (muški polaznici).
3. Tours en dehors et en dedans u velikim pozama po 2 okreta za redom.
4. Tours chaines po krugu.

SKOKOVI (ALLEGRO)

1. Grand pas assemble entrachats-six-de vole.
2. Grande sissonne soubresaut.
3. Double rond de jambe en l'air saute en dehors et en dedans na 90°.
4. Pas jete entrelace po krugu (individualno).
5. Grand fouette saute en tournant en dehors et en dedans.
6. Saut de basque po krugu.
7. Grand temps leve de vole a la seconde en tournant en dedans s coupe - korakom, pas chasse.
8. Grand pas jete en tournant na effacee et croise sa tombe-coupe naprijed i natrag.
9. Pas jete par terre et pas jete en l'air en tournant u I arabesque po krugu.

MUŠKI POLAZNICI

1. Grande sissonne ouverte battus u svim pozama.
2. Double pas cabriole.
3. Pas cabriole za redom po dijagonalni u pozama I i III arabesque i s okretom za 1/4 kruga.
4. Grand pas assemble en tournant (2 okreta, individualno).
5. Grand fouette cabriole et battu.
6. Grande sissonne ouverte par developpe en tournant, en dehors et en dedans s završetkom u svim pozama (2 okreta).
7. Saut de basque s zadržavanjem u velikoj pozi.
8. Saut de basque (2 okreta, individualno).
9. Grands pas jete en tournant po krugu (individualno).
10. Sissonne tombee en tournant en dehors s kretanjem naprijed (2 okreta).
11. Tours en l'air s završetkom na jedno koljeno (2 okreta).
12. Tours en l'air za redom (2 plus 2 okreta, individualno).
13. Revoltade s završetkom u I i III arabesque (individualno).

VJEŽBE NA VRHOVIMA PRSTIJU (ŠPICA)

1. Grand fouette en tournant en dehors et en dedans iz poze u pozu na 90°.
2. Tours en dehors et en dedans u velikim pozama i sa raznim preparationima (2 okreta).
3. Različite kombinacije pirouettes et tours en dehors et en dedans po dijagonalni i po krugu.

4. Tours fouettes na 45° (16-32, individualno).

SKOKOVI NA VRHOVIMA PRSTIJU (ŠPICA)

1. Pas coupe sur le cou-de-pie za redom sa kretanjem.
2. Rond de jambe en l'air saute s kretanjem po dijagonalni.

KARAKTERNI PLESOVI

Osobita pažnja posvećuje se plesnim cjelinama, a od učenika se zahtjeva tehnička i stilska zrelost, te posebno osobna intepretacija.

Inzistira se na komunikaciji s partnerom, radu u ansamblu i savladavanju prostora pozornice.

Time je učenik u potpunosti spreman savladati sve zadane originalne koreografije karakternih plesova iz repertoara klasičnog baleta i opera profesionalnih kazališnih kuća.

SCENSKI PLESOVI:

1. Poljski
2. Mađarski
3. Talijanski
4. Španjolski
5. Ciganski
6. Istočni

KARAKTERNI - NARODNI PLESOVI:

1. Ruski narodni
2. Ukrajinski narodni
3. Poljski narodni
4. Mađarski narodni
5. Španjolski narodni

MODERNI BALET

Nastava modernog baleta u četvrtom razredu srednje škole istovjetna je sadržaju nastave prethodne godine. U praksi to znači nastavak učenja i usvajanja stilskih razlika i karakteristika pojedinih koreografskih kreacija, te njihovo praktično uvježbavanje kako bi učenici što bolje i kvalitetnije savladali specifičnosti interpretacije suvremenog baletnog izraza.

Nastavni program modernog baleta treba obuhvatiti i domaće autore čija ostvarenja čine osnovu domaćeg baletnog repertoara te predstavnike najmlađe generacije, koji su se već afirmirali do te mjere da postaju nezaobilazan moment u suvremenom događanju plesne umjetnosti.

Program nastave odredio bi samo autore, dok bi se naslovi plesnih brojeva odabirali prema tipu, i interpretativno tehničkim sposobnostima određene generacije učenika, kao i prema odnosu broja muških i ženskih učenika.

Budući da neke koreografije zahtijevaju i veći broj izvođača, učenici III i IV razreda srednje škole mogu raditi zajedno na istom nastavnom zadatku. Naravno, u nekim se situacijama može i odstupiti od tako zamišljenog programa.

Od svjetski poznatih i cijenjenih autora u nastavnom programu zastupljeni su američki i europski autori: Doris Humphrey, Jose Limon, Martha Graham, Peter Goos, George Balanchine, Merce Cunningham, Jerome Robbins, Alvin Ailey, Carolyn Carson-Nicolais, Jennifer Muller. Od domaćih autora najvažniji su: Pina i Pio Mlakar, i Milko Šparemblek.

Ovim izborom autora osigurao bi se uvid u najrazličitije pristupe suvremenom plesnom izrazu između njegove dvije ekstremne suprotnosti: od G. Balanchina (kao direktnog nastavka i obogaćenja klasičnog baleta), do M. Graham (kao predstavnika ideje o totalnoj negaciji klasičnog baleta).

Koreografi Pina i Pio Mlakar svojim opusom uklapaju se u europska kretanja baletne kreativnosti između dva svjetska rata, a posebno su značajni radi svog odnosa prema nacionalnom folkloru, kojeg na stvaralački osebujan način koriste u svojim kreacijama. Milko Šparemblek, kao i Maurice Bejart, nastavljaju se na tradicionalan ples, ali svaki zasebno nastoje stvoriti vlastiti plesni oblik, kroz koji izražavaju probleme svijeta u kojem žive.

Kao važno i neophodno potrebno nastavno pomagalo za ovaj predmet je videoteka s vlastitim fondom baletnih i plesnih predstava, i filmova navedenog repertoara.

KLASIČNA PODRŠKA (PAS DE DEUX)

Podrške u zraku:

Mali skokovi i srednja podizanja do visine grudi i ramena:

1. Skokovi s podrškom dvjema rukama za struk:
  - a) changement de pied
  - b) pas assemble

- c) sissonne s završavanjem u pozu I arabesque
- 2. Skokovi s podrškom za obje ruke i kombiniranje prilaza:
  - a) grand assemble s podrškom učenice za jednu ruku, a druga se podupire o njen bok
  - b) grand assemble oko učenika s podrškom učenice za dvije ruke
  - c) jete entrelace s podrškom učenice jednom rukom za ruku, a druga ruka s podupiranjem za dijafragmu
  - d) prijelaz učenice iz poze attitude effacee u vodoravni položaj na ruke učenika.
- 3. Skokovi s podrškom jedne ruke:
  - a) pas sissonne u pozu I arabesque s podrškom za zapešće, i jednom rukom
  - b) grand fouette saute s podrškom jednom rukom za ruku.
- 4. Srednja podizanja:
  - a) iz padajućeg položaja
  - b) iz poze I arabesques
  - c) “lastavica” na bedrima učenika
  - d) I arabesques na bedrima učenika
  - e) “ribica” s podrškom za ruku
- 5. Nepuni okret na rukama s podbacivanjem u zrak I arabesques.
- 6. Skokovi na rukama partnera:
  - a) jete entrelace na rukama učenika s završavanjem u “ribici”
  - b) skok na ruke učenika s završavanjem u vodoravni položaj na leđima
  - c) grand fouette saute na rukama učenika s završavanjem u pozi “ribica”
  - d) grand jete na rukama učenika s fiksiranjem poze u poletu
  - e) skok učenice s trčećeg prilaza na ruke učenika s završavanjem u pozu “ribica”.

Veliki skokovi i podizanje na grudi i ramena:

- 1. Dizanje na grudi i ramena:
  - a) podizanje učenice na grudi i rame s završavanjem u sjedeći položaj
  - b) podizanje učenice na rame s završavanjem u položaj attitude allonge
  - c) podizanje učenice na rame s podrškom za obje ruke
  - d) podizanje učenice na rame s završavanjem na “leđni” položaj

- e) podizanje učenice s završavanjem u položaju “koljenom na ramenu”
2. Skokovi na grudima i ramenima:
    - a) skok učenice na rame u “lednom” položaju (leđima podu)
    - b) skok učenice na rame s završavanjem u sjedeći položaj
    - c) skok učenice na rame s završavanjem u “lastavicu”
    - d) skok učenice na rame s završavanjem u sjedeći položaj s podrškom na obje ruke
    - e) skok učenice na rame (u završnoj pozi učenica stoji koljenom na ramenu)
    - f) jete entrelace na rame s podrškom za obje ruke
    - g) jete entrelace na rame s podrškom učenici jednom rukom pod dijafragmu, a drugom za oba njezina bedra
    - h) skok učenice na rame s završavanjem u pozu “lastavica”
    - i) saut de basque na grudima učenika
    - j) saut de basque na rame učenika
  3. Različiti prijelazi s ramena u pozu “ribice”, i iz poze “ribice” na rame:
    - a) prijelaz učenice s ramena u pozu “ribice”
    - b) prijelaz učenice s ramena u pozu “ribice” s okretom u zraku
    - c) prijelaz učenice iz poze “ribice” u pozu “lastavica” na rame (s okretom).

Podizanja:

Podrške za vrijeme velikih skokova s podbacivanjem i fiksiranjem poza na rukama istegnutim u zraku, s okretima u zraku i bez okreta:

1. Veliki skokovi s podrškom dvjema rukama za struk:
  - a) grand jete u pozu I arabesque
  - b) grand jete en tournant u pozi attitude
  - c) grand pas de basque
  - d) jete entrelace u zraku s podrškom za struk
2. Podizanje s fiksiranjem poza na istegnutim nogama u zraku:
  - a) podizanje učenice s podrškom na dnu leđa
  - b) podizanje učenice u pozi I arabesque (s mjesta)
  - c) podizanje učenice u pozi III arabesque (s trčećih prilaza)
  - d) podizanje učenice u pozi IV arabesque s grand fouette saute
  - e) podizanje učenice u pozi “lastavica” s trčećeg prilaza

- f) saut de basque učenice s završavanjem u sjedeći položaj na istegnutim rukama učenika
  - g) grand jete učenice u pozi I arabesque s fiksiranjem poze na istegnutim rukama učenika u zraku.
3. Podizanja s fiksiranjem poze na istegnutim rukama u zraku:
    - a) podizanje učenice s podrškom na dnu leđa
    - b) podizanje učenice u sjedećem položaju
    - c) saut de basque učenice s završavanjem u sjedeći položaj na jednoj ruci učenika
    - d) grand jete učenice u pozi attitude effacee s fiksiranjem poze na jednoj ruci učenika.
  4. Podbacivanje s promjenom poze u zraku s okretom i bez okreta:
    - a) podbacivanje učenice u pozi I arabesque s završetkom u pozi “ribica” s okretom
    - b) podbacivanje učenice u pozi III arabesque s završavanjem u pozi “ribica” s okretom
    - c) podbacivanje učenice u pozi IV arabesque s završavanjem u pozi “ribica” s nepunim okretom
    - d) podbacivanje učenice u pozi “lastavica” s završavanjem u pozi “ribica” s punim okretom
    - e) double tour učenice u vodoravnom položaju (dvije “ribice”).

POVIJEST PLESA

1. Razvoj baleta u Rusiji (J.B. Lande, C. Didelot, M. Petipa, E. Cecchetti)
2. Balet u XX stoljeću (S. Djagiljev i baletna trupa «Ruski balet», M. Fokin)
3. Balet u Francuskoj (S. Lifar, R. Petit, M. Bejart)
4. Balet u Engleskoj (M. Rambert, N. de Valois, F. Ashton)
5. Balet u SAD (G. Balanchine, J. Robbins)
6. Novi smjerovi u plesnoj umjetnosti (I. Duncan, M. Graham, E.J. Dalcroze, R. von Laban).

U STVARANJU NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA
ODJELA ZA KLASIČNI BALET
SUDJELOVALI SU:

KLASIČNI BALET	Tatjana Lucić – Šarić
KARAKTERNI PLESOVI	Tatjana Lucić – Šarić
	Tatjana Marunić – Brcko
POVIJESNI PLESOVI	Tatjana Lucić – Šarić
	Tatjana Marunić – Brcko
NARODNI PLESOVI	Ivan Dabac
MODERNI BALET	Višnja Hrbud – Popović
KLASIČNA PODRŠKA (PAS DE DEUX)	Tatjana Lucić – Šarić
POVIJEST PLESA	Lidija Treščec – Bobetko
GLASOVIR	Anđelka Azinović
	Marijan Sivoš
KOORDINATOR PRI IZRADI NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA	Anđelka Azinović

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

ODJELA ZA NARODNE PLESOVE

SADRŽAJ :

I. STRUKTURA NASTAVNIH SADRŽAJA	556
II. TABLICA NASTAVNOG PLANA	561
III. NASTAVNI PROGRAM	562
I RAZRED	
Narodni plesovi	562
Klasični balet	563
Narodni napjevi	565
Solfeggio	566
Povijest glazbe i plesa	566
Tambure	567
II RAZRED	
Narodni plesovi	568
Klasični balet	569
Narodni napjevi	571
Solfeggio	571
Povijest glazbe i plesa	572
Tambure	572
III RAZRED	
Narodni plesovi	573
Karakterni plesovi	575
Narodni napjevi	578
Povijest glazbe i plesa	579
Glazbeni i plesni folklor	579
Likovni folklor	581
Tambure	582
IV RAZRED	
Narodni plesovi	582
Karakterni plesovi	584
Narodni napjevi	586
Povijest glazbe i plesa	587
Glazbeni i plesni folklor	587
Osnove koreografije	588

I. STRUKTURA NASTAVE I NASTAVNIH SADRŽAJA

1. NARODNI PLESovi - kao glavni predmet u obrazovanju učenika ovog usmjerenja, za osnovni cilj ima zadatak učenike osposobiti za:

- scensko izvođenje narodnih plesova Republike Hrvatske i nacionalnih manjina,
- razvijanje učinkovitih sposobnosti brzog prilagođavanja i diferenciranja raznorodnih karaktera narodnih plesova,
- razvijanje sposobnosti egzaktnog tehničkog izvođenja i stilskog načina interpretacije, kao i sposobnost samostalnog stvaralaštva u domeni plesnog folklora.

U prvoj godini učenja obrađuju se narodni plesovi Republike Hrvatske i nacionalnih manjina (osnovne napomene o podrijetlu, starosti i pojavi narodnih plesova). Obrađuju se također i plesne zone (osnovne karakteristike i najtipičniji plesni primjeri): Alpska, Panonska, Dinarska i Jadranska zona.

U drugoj godini učenja obrađuju se plesne zone na području Republike Hrvatske (detaljna obrada): Alpska, Panonska, Dinarska i Jadranska zona.

U trećoj godini učenja obrađuju se plesne zone na području Republike Hrvatske i nacionalnih manjina: Panonska, Dinarska Jadranska i Alpska zona.

U četvrtoj godini učenja obrađuju se sve plesne zone na području Republike Hrvatske i nacionalnih manjina. Također se ponavljaju i utvrđuju obrađeni plesni primjeri, te ih se oblikuje u koreografske cjeline. Ponavljaju se i utvrđuju i cjelovite koreografije iz repertoara Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske - LADO.

U okviru ovakvog programa gradivo treba prilagođavati mogućnostima upisanih polaznika Škole, a sve ovisi o broju muških i ženskih polaznika, te njihovim psihofizičkim sposobnostima.

2. NARODNI NAPJEVI kao nastavni predmet, priprema učenike za tri različita zadatka u njihovom budućem profesionalnom radu:

1. pjevanje uz izvođenje narodnih plesova,
  - predmet narodni napjevi slijedi potrebe literature u koreografijama (kroz sve četiri godine obrazovanja), s tim da svakog učenika-pjevača osposobi za izvođenje što različitijih pjevačkih zadataka;
2. solo pjevanje u manjim sastavima, te u zboru,
  - predmet narodni napjevi se bavi posebnim tehničkim problemim, kod solo pjevanja: snaga tona, izjednačena boja tona u cijelom registru, njegovanje posebnosti svakog solo pjevača i izbor programa prema specifičnostima, te prirodnim osobinama glasa i afinitetu pjevača;

3. samostalno svladavanje postavljenih pjevačkih zadataka i poduku pjevača amatera;

- upoznavanje učenika s načinom učenja, pamćenja i uvježbavanja pojedinih popjevki (jednoglasnih i višeglasnih), spoznavanje pravog karaktera popjevke i s time izbor pravog načina izvođenja.

3. KLASIČNI BALET kao predmet u obrazovanju plesača narodnih plesova, uči se tijekom dvije godine, u cilju ovladavanja osnova klasične baletne plesne tehnike.

Zadatak nastave je pravilna postava tijela, glave, nogu, muskulature leđa, te odnos plesača u plesnom prostoru.

Inzistiranje na izvođenju pravilnih baletnih koraka razviti će i omogućiti dobre skokove, a okreti na dvije i jednoj nozi s radom glave razviti će smisao i mogućnosti za sve vrste okreta u narodnim plesovima. Određeni tipovi koraka, omogućiti će razvoj raspona i mekoće nogu u svim smjerovima. Pravilna postava stopala, te rad na poluprstima uz usvajanje dobro postavljenog tijela, spriječiti će anatomske deformacije (npr.: spuštenu stopala, iskrivljenje kralježnice, probleme sa zglobovima, i sl.).

Osim toga, budući plesač narodnih plesova naučiti će terminologiju klasičnog baleta, i moći će pratiti sva dostignuća baletne tehnike i repertoara, isto kao što plesač klasičnog baleta tijekom školovanja ovladava i upotrebljava elemente i koreografije iz bogate baštine narodnih plesova.

4. KARAKTERNI PLESIVI - zauzimaju istaknuto mjesto u plesnom odgoju mladog plesača, pred kojeg se postavljaju sve veći tehnički i izvođački zadaci. Pravilnim usvajanjem nastavnog programa karakternih plesova, ta velika i značajna grana plesne umjetnosti s osnovom na nacionalnim plesnim izrazima, nije više nepoznanica školovanom mladom plesaču, te će je s razumijevanjem i lakoćom interpretirati na pozornici.

Nastava karakternih plesova usmjerena je da:

- učenika osposobi za scensko izvođenje karakternih plesova,
- učenika upozna s bitnim karakteristikama, osebnjuošću i specifičnostima karakternih plesova,
- Kod učenika razvije sposobnost brzog prilagođavanja i razlikovanja raznorodnih karaktera nacionalnih plesova,
- učenika dovede do uočavanja i plesnog oblikovanja osnovnog karaktera određenog nacionalnog plesa.

Nastava karakternih plesova obuhvaća sljedeće sadržaje:

1. Posebnu plesnu tehniku:

- osnovnu tehniku držanja, stavova i pozicija tipičnih za karakter pojedinih plesova,
  - tehničku spremnost za izvođenje pojedinih plesova,
  - osnove za usavršavanje daljnje tehničke bravuroznosti toliko svojstvene karakternim plesovima.
2. Osnovne plesne elemente nacionalnih plesova sistematizirane prema vrstama.
  3. Oblikovanje osnovnih plesnih elemenata u plesne cjeline s karakterističnim plesnim figurama u prostornom kretanju, upoznavati učenike s karakterom pojedinih nacionalnih plesova. Razrađena i usvojena tehnička strana plesova omogućuje pravilno scensko izvođenje, kao i individualnu interpretaciju.
  4. Originalne plesove iz tradicionalnog baletnog i opernog repertoara: P.I.Čajkovski: “Labuđe jezero”, “Orašar”, “Trnoružica”, A.Borodin: “Knez Igor” Polovječki plesovi, itd.

5. POVIJEST GLAZBE I PLESA kao teoretski predmet poznaje učenike s:

- porijeklom glazbe i plesa od prvobitne društvene zajednice i daljnjim razvojem ovih grana umjetnosti kroz smjenu društveno- ekonomskih i političkih uređenja, tijekom vremenskih i stilskih razdoblja, sve do sadašnjih vremena.
- objašnjava fenomen glazbe i plesa kao primarnih umjetnosti društvenih potreba i umjetničkog izraza ljudske civilizacije
- stilskim karakteristikama pojedinih povijesnih epoha, uvjetovanih različitim društveno-ekonomskim odnosima i poretom, kulturom, tradicijom, religijom, te njihovim odgovarajućem izrazu u glazbi, plesu, i likovnim umjetnostima.
- da bi se učenici upoznali s karakterističnim primjerima glazbenog i plesnog materijala pojedinih stilskih razdoblja, kao važno i neophodno nastavno pomagalo za ovaj predmet, Škola utemeljuje vlastiti fond video snimaka glazbenog i plesnog repertoara.

6. GLAZBENI I PLESNI FOLKLOR kao predmet poznaje učenike sa:

- šarolikošću folklorne glazbe, te njenom povezanošću s glazbenom kulturom određenog vremena i prostora,
- osnovnim elementima analize folklorne glazbe i njenih stilova u Hrvatskoj,

- obredima i običajima koji su vezani za hrvatski prostor,
- razvojem instrumenata u Hrvatskoj, te vezama instrumentalnog repertoara s plesnim repertoarom,
- pregledom rasprostranjenosti određenih glazbala u Hrvatskoj, kao i razvojem instrumentarija i različitih vrsta tipičnih za pojedine krajeve Hrvatske,
- najvažnijim zbirkama folklorne glazbe i s bogatstvom glazbenih primjera,
- formama i stilovima plesova unutar plesnih zona.

Sav materijal koji se obrađuje treba potkrijepiti sa što više notnih i zvučnih zapisa (“ozvučiti sliku”) pojedine zone radi što zornijeg prikaza. Također treba koristiti fotografije narodnih nošnji i instrumenata radi vizualnog doživljaja.

7. **LIKOVNI FOLKLOR** upoznaje učenike sa:

- narodnim nošnjama po zonama na području Republike Hrvatske
- arhitekturom do najjednostavnijeg znaka na nošnji
- dijelovima nošnji, obućom, oglavljem i nakitom
- ostacima staroslavenske baštine
- utjecajima europske kulture raznih stilskih razdoblja (gotika, renesansa, barok, rokoko)
- utjecajima osmanlijske kulture
- uz opis nošnji daje se i prikaz načina života našeg naroda i potrebe za likovnim izražavanjem u raznim tehnikama i raznim materijalima (nošnje, drvo, keramika i sl.).

Gradivo je organizirano prema Etnografskoj podjeli Hrvatske: Panonska, Dinarska i Jadranska zona i njihove karakteristike.

8. SOLFEGGIO: u svemu služi razumijevanju i osvještavanju rada i doživljaja narodnih napjeva. Zato predmet solfeggio teoretski i praktički priprema učenika pjevača za brzo i uspješno svladavanje svih mogućih teškoća i “zamki” u bilo kojem glazbenom elementu tijekom učenja i izvođenja solo popijevki ili višeglasnog napjeva. To su: različite mjere, ritmovi, intonacija unutar različitih tonaliteta i ljestvica; poznavanje: tempa, dinamičkih oznaka, agogike, glazbenih oblika, te slušno prepoznavanje osnovnih akordičkih funkcija u instrumentalnoj pratnji ili u vokalnom višeglasju.

Učenika osposobljava za pjevača folklornih pjesama i napjeva u profesionalnim i amaterskim ansamblima.

- prepoznavanje sluhom i teoretski tonske rodove dur i mol, i ljestvice koje im pripadaju, te izvođenje narodnih popijevki u različitim ljestvicama i premetima, uz svjesno intoniranje karakterističnih tonova,
- poznavanje ritmova, mjera, oznaka tempa, dinamike, glazbenih oblika, koji se javljaju u narodnim popjvkama,
- prepoznavanje dur i mol trozvuka i dominantnog četverozvuka.

9. OBVEZNI INSTRUMENT - TAMBURE uči se kroz tri godine školovanja.

U prvoj godini učenja započinjemo s osnovnom teorijom glazbe i osnovama tamburaškog muziciranja. Na kraju godine učenici polažu ispit s individualnim gradivom.

U drugoj godini učenja učenici nastavljaju proširivati znanje iz teorije glazbe, te svladavati vještinu sviranja svih tamburaških instrumenata. Godišnji ispit sastoji se od dva dijela: u prvom pokazuju individualno usvojeno gradivo i sposobnosti muziciranja na raznim tamburaškim instrumentima, a u drugom sposobnosti skupnog muziciranja (jednostavnije kompozicije).

U trećoj godini učenja dovršavaju se teorijske spoznaje o teoriji glazbe, a težište je na svladavanju tehnike sviranja (svaki učenik treba svladati sviranje svih tamburaških instrumenata) i na upoznavanju tamburaške literature (kako one folklornog tipa koja je uglavnom vezana uz ples, tako i jednostavnijih autorskih kompozicija pisanih za tamburaške orkestre).

10. OSNOVE KOREOGRAFIJE svojim sadržajem osposobljava učenike za proučavanje plesnog i glazbenog materijala na terenu, ispitivanje, zapisivanje i selektiranje proučene građe. Učenici se upoznaju sa plesnim pokretima, plesnim pismom, određivanjem stila pojedinog plesnog područja. Upoznaju se sa zakonima scene i kompozicije, te se na osnovu stečenog znanja osposobljavaju za postavljanje manjih i većih koreografskih cjelina

II. TABLICA NASTAVNOG PLANA

ODJEL ZA NARODNE PLESOVE

	Nastavni predmet	Tjedni broj sati			
		1r.	2r.	3r.	4r.
STRUKOVNI DIO PROGRAMA					
1.	NARODNI PLESIVI	9	9	9	9
2.	NARODNI NAPJEVI - tehnika pučkog pjevanja	2	2	5	5
3.	SOLFEGGIO (s osnovama ritma)	2	2	---	---
4.	OSNOVE KLASIČNOG BALETA	2	2	---	---
5.	KARAKTERNI PLESIVI	---	---	2	2
6.	GLAZBENI I PLESNI FOLKLOR	---	---	2	2
7.	POVIJEST GLAZBE I PLESA	1	1	1	1
8.	LIKOVNI FOLKLOR	---	---	1	---
9.	OSNOVE KOREOGRAFIJE	---	---	---	1
10.	OBVEZNI INSTRUMENT–tambure	2	2	2	---
	UKUPNO STRUČNI DIO :	18	18	22	20

III. NASTAVNI PROGRAM

I. RAZRED

NARODNI PLESOVI

1. Plesovi Prigorja: Sukačko
Drmeš
Polka
Drobničica

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

2. Posavski drmeš:

Obraditi osnovne elemente plesa na desnoj i lijevoj nozi sa varijacijama, te prikazati manje koreografske cjeline.

3. Balun: Prebiranje
Šetnja
Vrtet
Valcat

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati cjeloviti koreografski zapis prof. Zvonka Ljevakovića.

4. Plesovi Baranje: Ranče
Jabučice
Todore
Sitne bole
Šokačko kolo

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikaz manje ili veće koreografske cjeline.

5. Plesovi Slavonije I: Oj, rastiću
Čapove
Mista
Drmeš

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

6. Plesovi Konavala: Oko škrinje nevjestine

Obraditi osnovne elemente, vježbati ples sa pjevanjem, oblikovati u manje ili veće koreografske cjeline.

7. Plesovi Draganića: Derite se cipelice
Šebešička
Djevojački drmeš
Čardaš
Stara polka
Draganićka polka
Draganićki drmeš

Obraditi osnovne elemente, oblikovati u manje ili veće koreografske cjeline.

KLASIČNI BALET

KORACI UZ ŠTAP

1. Postava tijela.
2. Postavljanje stopala i ruku.
3. Pozicije nogu: I, II, III i V pozicija.
4. Pripremni položaj ruku i formiranje šake.
5. Pozicije ruku: 1, 2 i 3 pozicija.
6. Demi plie po I, II, III i V poziciji.
7. Prvi port de bras.
8. Battement tendu:
  - a) iz I pozicije u stranu, naprijed i natrag
  - b) s demi plie iz I pozicije u stranu, naprijed i natrag
  - c) s opuštanjem pete u II poziciju
  - d) s demi plie u II poziciju bez prijelaza, i s prijelazom s potporne noge
  - e) passe par terre
9. Usvajanje pojmova en dehors i en dedans.
10. Demi rond de jambe par terre en dehors i en dedans.
11. Battement tendu jete iz I pozicije u stranu, naprijed i natrag.
12. Rond de jambe par terre en dehors i en dedans po točkama.

13. Položaj noge sur le cou-de-pied naprijed i natrag (obuhvatni za battement frappe).
14. Battement frappe u stranu, naprijed i natrag, vrhom prstiju na pod.
15. Battement tendu plie soutenu u stranu, naprijed i natrag.
16. Grand plie po I, II i V poziciji.
17. Releve na poluprstima po I, II i V poziciji spruženih nogu i s demi plie.
18. Preparation za rond de jambe par terre en dehors i en dedans.
19. Položaj noge sur le cou-de-pied naprijed (uvjetni za battement fondu).
20. Battement fondu u stranu, naprijed i natrag, vrhom prstiju na pod.
21. Battement releve lents na 45° u stranu, naprijed i natrag iz I pozicije.
22. Battement soutenu u stranu, naprijed i natrag, vrhom prstiju na pod.
23. Battement releve lents na 90° u stranu, naprijed i natrag (leđima štapu).
24. Grand battement jete u stranu, naprijed iz I pozicije.
25. Poluokreti po V poziciji od i ka štapu:
  - a) s pruženih nogu
  - b) s demi plie
26. Nagibi tijelom naprijed, u stranu i natrag.

KORACI NA SREDINI

1. Vježbe na podu:
  - a) za rad i elastičnost stopala, te razvijanje rista
  - b) za otvaranje i raspon nogu
  - c) za razvijanje trbušnih i leđnih mišića
2. Vježbe za šake i ramena.
3. Vježbe glavom:
  - a) nakloni i otkloni glave
  - b) okreti glavom
4. Razni oblici reveransa.
5. Pozicije ruku: pripremni položaj, I, II i III pozicija.
6. Demi plie po I, II i V poziciji.
7. Battement tendu:
  - a) iz I pozicije u stranu, naprijed i natrag
  - b) s demi plie iz I pozicije u stranu, naprijed i natrag
  - c) s demi plie u II poziciju (bez prijelaza, i s prijelazom s potporne noge)
8. Razni oblici port de bras bez rada tijela.
9. I i III port de bras en face.

10. Releve na poluprstima po I, II i V poziciji s demi plie i s ispruženim nogama.
11. Okreti na dvije noge po V poziciji.
12. Upoznavanje s pojmom epaulment, croisee, effacee i ecartee.

SKOKOVI (ALLEGRO)

1. Tramplini.
2. Temps saute po I, II i V poziciji.
3. Pas echappe u II poziciji.
4. Changement de pieds.
5. Pas balance.

NARODNI NAPJEVI

Sadržaj rada:

1. Pjevanje “grlom” i “glavom”.
2. Pravilno uzimanje i korištenje daha.
3. Izgovor teksta.
4. Izvođenje lakših složenih mjera (i rukama).
5. Trikordi; frigijski mol i dur (teorijski i pjevajući).
6. Ljestvice: dur i mol, istarska ljestvica.
7. Sukačko; Kriči, kriči tiček - Prigorje
8. Oj, mladosti, najmilije doba - Posavina
9. Kad sam bio malo manji - Istra
10. Ranče; Narasla je kopriva;
Ej, svem ću svitu oči zavarati;
Poskočice u kolu - Baranja
11. Oj, rastiću; Čapove; Mista;
Poskočice u kolu; Tri jetrve - Slavonija
12. Polegala trava detela - Hrvatsko Zagorje

Literatura: Vokalne partiture iz programa Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske – LADO i popijevke iz knjige M. Magdalenića: Solfeggio I i II.

SOLFEGGIO

Sadržaj rada:

1. Poznavanje glazbene abecede u svim oktavama.
2. Čitanje tonova u violinskom i basovom ključu u opsegu pjevačkih dionica.
3. Jednostavne (jednodobna, dvodobna, trodobna mjera) i složene mjere (četverodobna i šesterodobna) uz izvođenje rukama radi razlikovanja teških i lakih doba.
4. Podjela dobe na dva, tri i četiri dijela, i kombinacije.
5. Oznake tempa: Allegro, Andante, Adagio.
6. Motiv (kao glava teme i kao gradivo za rečenicu), fraza, mala i velika rečenica, dvostruka rečenica, mala i velika perioda.
7. Dinamičke oznake: forte, piano, mf, mp.
8. Izvođenje jednostavnih narodnih popjevki u kojima je prisutno gore navedeno gradivo.
9. Dur i mol trozvuk, dominantni četverozvuk (teorijski i slušno prepoznavanje).
10. Agogičke oznake: accelerando, ritenuto.
11. Ljestvice: poznavanje karakteristika dur i mol (prirodni i harmonijski) ljestvica, glavni stupnjevi ljestvica.
12. Poznavanje opsega pjevačkih glasova (i pismeno).

Literatura: M.Magdalenić: Solfeggio, I i II knjiga,
T. Adamić: Solfeggio, I i II knjiga,
A. Marković: 555 odabranih primjera za Solfeggio.

POVIJEST GLAZBE I PLESA

1. Glazbena i plesana kultura prvobitne društvene zajednice,
2. Glazbena i plesna kultura starih istočnih civilizacija,
3. Glazbena i plesna kultura stare Grčke,
4. Glazbena i plesna kultura srednjeg vijeka,
5. Glazbena i plesna kultura renesanse,
6. Dvorski plesovi XVII. stoljeća,
7. Dvorski i društveni plesovi XVIII. stoljeća,
8. Društveni plesovi XIX. stoljeća,
9. Društveni plesovi XX. stoljeća.

TAMBURE

Sadržaj rada:

1. Dijelovi i držanje tambura.
2. Postava desne i lijeve ruke.
3. Sviranje po slobodnim žicama.
4. Razmještaj tonova na hvataljci.
5. Ton g1 i d1, ritam Ta i Ta-a.
6. Ton a1, ritam Tate, četvrtinska stanka.
7. Ton h1 i postava trzalice.
8. Ton c2 i legato luk.
9. Predvježbe za trzanje i ligatura.
10. Ton e1 i f1, polovinka s točkom.
11. Trzanje, cijela nota, non legato.
12. Ton c1, C-dur ljestvica.
13. Ton a i h (mali), portato.
14. Prstomet u intervalu kvarte, korona.
15. Ton g (mali), osminska stanka.
16. Povichica, ton f#1, G-dur ljestvica.
17. Dinamika (piano, forte), ritam Taa-te.
18. Najdublji tonovi na tamburi e, f, fis (mali), predtakt.
19. Ton b1, b (mali), razrješilica, F-dur ljestvica.
20. Ritam ta-te, staccato, legato, i non legato.
21. Dinamičke promjene: p, mf, f, crescendo i decrescendo.
22. Skladbe i etide za godišnji ispit.

Literatura: Bradić/Leopold: Škola za tambure I kvartnog G-sustava (udžbenik za učenja Tambura za 1 i 2 razred osnovne glazbene škole).

II. RAZRED

NARODNI PLESOVI

1. Plesovi Međimurja: Raca plava po Dravi
Lepa moja pisana nedelja
Igrajte nam japa
Međimurski lepi dečki
Šopka tanc
Falila se Jagica
Lepe naše senokoše
Kuritari
Idemo vam japa dime

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati veće koreografske cjeline.

2. Plesovi Like: Paun
Ličko kolo
Tanac

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

3. Plesovi Valpova: Žita
Todore

Obraditi osnovne elemente sa više varijacija, prikazati cjeloviti koreografski zapis prof. Zvonka Ljevakovića.

4. Bunjevačko momačko kolo: Malo bunjevačko kolo
Veliko bunjevačko kolo

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, te prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

5. Stari splitski plesovi: Monfrina
Četvorka
Šaltin polka

Obraditi osnovne elemente te prikazati cjeloviti koreografski zapis gosp. Branka Šegovića.

6. Pokupski svatovski drmeš

Obraditi osnovne elemente s više varijacija te prikazati manje koreografske cjeline.

7. Plesovi Slavonije II: Mista
Bečarac
Ajd' na livo
Povračanac
Taraban

U svim plesovima obraditi osnovne elemente, vježbati ples s pjevanjem, prikazati cjeloviti koreografski zapis gosp. Mikačića.

8. Plesovi Zagorja II: Jurjevo je, Jurjevo
Stara polka
Zagrebačka polka

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

KLASIČNI BALET

KORACI UZ ŠTAP

1. Pozicije nogu: IV pozicija.
2. Demi plie i grand plie u IV poziciji.
3. Battement tendu:
  - a) iz V pozicije u stranu, naprijed i natrag
  - b) s demi plie iz V pozicije u stranu, naprijed i natrag
4. I i III port de bras kao završetak uz različite vježbe.
5. Battement tendu jete:
  - a) s demi-plie iz I i V pozicije u stranu, naprijed i natrag
  - b) pique u stranu, naprijed i natrag
  - c) Balancoir
6. Battement frappe u stranu, naprijed i natrag na 30°.
7. Battement fondu u stranu, naprijed i natrag na 45°.
8. Battement soutenu u stranu, naprijed i natrag na 45°.
9. Battement releve lents na 90° u stranu, naprijed i natrag.
10. Grand battement jete u stranu, naprijed i natrag, i pointes.
11. Battement retire (podizanje noge iz V pozicije u položaj sur le cou-de-pied i passe, te vraćanje u V poziciju naprijed ili natrag).

12. Battement developpe:
  - a) u stranu, naprijed i natrag
  - b) passe u svim pravcima
13. Rond de jambe en l'air en dehors i en dedans na 45°.
14. Petit battement sur le cou-de-pied (ravnomjernim prijenosom noge i s akcentom naprijed i natrag).
15. Flic naprijed i natrag na cijelom stopalu i s podizanjem na poluprste.
16. Pas coupe na cijelom stopalu i na poluprstima.
17. Pas tombe na mjestu, druga noga u položaju sur le cou-de-pied.
18. Releve na poluprstima u IV poziciji, noga koja radi je u položaju sur le cou-de-pied.
19. Pas de bourree simple (s promjenom nogu, stajati licem ka štapu).

KORACI NA SREDINI

Vježbe se rade en face i u epaulement.

1. Osnovne poze: croisee, effacee i ecartee naprijed i natrag, te I i III arabesque vrhom prstiju na pod.
2. Demi plie po IV poziciji.
3. Grand plie po I, II i V poziciji.
4. Battement tendu:
  - a) u malim i velikim pozama
  - b) double u II poziciji
5. Battement tendu jete iz I i V pozicije u stranu, naprijed i natrag.
6. Demi rond i rond de jambe par terre en dehors i en dedans.
7. Battement releve lents iz I pozicije u stranu, naprijed i natrag na 45o.
8. II port de bras.
9. Temps lie par terre naprijed i natrag.
10. Poluokret na dvije noge po V poziciji s promjenom nogu, a radi se s pruženim nogama, i s demi plie.

SKOKOVI (ALLEGRO)

1. Temps saute po IV poziciji.
2. Grand changement de pied.
3. Petit changement de pied.
4. Grand pas echappe u IV poziciju.
5. Sissonne ferme u stranu.
6. Changement de pied en tournant za ¼, 1/2 i cijeli okret (muški razred).

NARODNI NAPJEVI

Sadržaj rada:

1. Proširivanje opsega pojedinih pjevača.
2. Izvođenje više tonova na jedan slog.
3. Izjednačavanje boje pojedinih dionica.
4. Ispjevavanje suglasnika.
5. Izvođenje težih složenih mjera – potrebnih u literaturi koja se obrađuje.
6. Alikvotni niz - nastanak i raspored tonova
7. Tetrakordi: dur i mol (dorski), orijentalni, lidijski, frigijski.
8. Elementi glazbenog djela: mjera, ritam tempo, harmonija.
9. Tica vuga, Raca plava po Dravi
Lepa moja pisana nedelja, Igrajte
nam japa, Međimurski lepi dečki
Falila se Jagica, Baroš,oj, Barica
Lepe naše senokoše - Međimurje
10. Paun pase, Oj, oj Otočcu - Lika
11. Ajmo igrat - Dubrovačko primorje
12. Jankić je dojahal, Igrajte nam mužikaši
- Hrvatsko Zagorje
13. Ja malena - Posavina

Literatura: Vokalne partiture iz programa Ansambla “Lado” i popijevke iz knjige M. Magdalenića: Solfeggio I i II.

SOLFEGGIO

Sadržaj rada:

1. Složene nepravilne mjere - uz izvođenje rukama, i razlikovanje teških i lakih doba.
2. Podjela doba na pet i šest dijelova (triola na pola dobe, kvintola), a prema primjerima koji se obrađuju.
3. Oznake tempa brojkom (MM=72, MM=60, ITD.).
4. Glazbeni oblici - prema tome kakvi se javljaju u primjerima.
5. Dominantni četverozvuk - prepoznavanje sluhom i teorijski.
6. Poznavanje sve tri vrste mol ljestvica.

- Literatura: M.Magdalenić: Solfeggio, I i II knjiga,
T. Adamić: Solfeggio, I i II knjiga,
A. Marković: 555 odabranih primjera za Solfeggio.

POVIJEST GLAZBE I PLESA

- I. BAROK (XVII. i prva polovina XVIII. stoljeća):
  - a) razvoj opere,
  - b) instrumentalna glazba,
  - c) glavni predstavnici (J.S. Bach, G.F. Handel),
  - d) razvoj baleta,
  - e) balet u XVII. i XVIII. stoljeću (J.B.Lully, J.G. Noverre i sljedbenici,
Camargo, M. Salle),
- II. KLASIKA (druga polovina XVIII. stoljeća):
  - a) instrumentalna glazba,
  - b) glavni predstavnici (J. Haydn, W.A. Mozart, L.van Beethoven).

TAMBURE

Sadržaj rada:

1. Ton d2 i a1 u IV stisnutom položaju.
2. Ton g#1, prirodna, harmonijska i melodijska a-mol ljestvica.
3. Rastavljeni akordi a-mola, dinamika: pp, ff, ritam Ta-tea.
4. Ritam Tafatefe, e-mol ljestvica u II položaju s rastavljenim akordima, ton d#1, c#1 i c#2.
5. Akordi G-bugarije: C, G, F dur.
6. Čelo u F-ključu: tonovi c, d, e, f i g.
7. Dvoosminska mjera, e1 u IV položaju, dinamika mp, mf, akordi G-bugarije: D, D7 i G7.
8. Troosminska mjera, ritam Ta-tefe, V položaj, tenuto, tonovi f1, es1, b1.
9. Čelo od c-c1, d-mol ljestvica, akordi na G-bugariji u a-mol ljestvici i kadenza u a-molu.
10. Ritam Tafa-te, četveroosminska mjera, ton e2 u V položaju.
11. Čelo od G-c1, artikulacija, akordi G-bugarije u F-dur ljestvici i cadenza u F-duru.
12. D-dur ljestvica, VI položaj.

13. Dvopolovinska mjera, čelo u IV položaju.
14. VII položaj, melodoja na bugariji od h-c2.
15. B-dur ljestvica, tropolovinska mjera.
16. F-dur ljestvica kroz dvije oktave, tri serije hvatova dur akorda na G-bugariji.
17. Čelo od E-f1 u F-ključu, tri serije hvatova mol akorda na G-bugariji.
18. Povišeni alterirani tonovi C-dura, tri serije hvatova dur septakorda na G-bugariji.
19. Sniženi alterirani tonovi C-dura, elementi interpretacije.
20. Skladbe i etide za godišnji ispit.
21. Skladbe za priredbu (zajedničko muziciranje).

Literatura: Bradić/Leopold: Škola za tambure I kvartnog G-sustava (udžbenik za učenja Tambura za 1 i 2 razred osnovne glazbene škole).

III. RAZRED

NARODNI PLESOVI

1. Drmešari – Zagorski plesovi: Repa
Ajnzerica
Judin polka
Drmeš

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati veće koreografske cjeline.

2. Krčki tanac: Na skok
Po tancu
Va kući
Veros

U svim plesovima obraditi osnovne elemente s varijacijama, prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

3. Plesovi Posavine: Tančec
Staro sito
Dučec
Drmeš

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

4. Baranjska žetva: Košnja
Rukovetanje
Vezanje
Kolo

Obraditi elemente poljodjelskih radova uz pjevačku pratnju, plesne elemente kola sa varijacijama te prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

5. Katarina zlata kći (plesovi iz Istre):
Prebiranje
Vrtet
Valcat
Sedam paši

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples uz pjevanje i fućkanja (švik), te prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

6. Plesovi Trogira: Šotić
Kvadrilja

U svim plesovima obraditi osnovne elemente te prikazati cjeloviti koreografski zapis gosp. B. Šegovića.

7. Lindo (dalmatinsko kolo poskočica)

Obraditi plesne elemente s više varijacija, vježbati ples uz pratnju kolovođe ili bez njega, te prikazati cjeloviti koreografski zapis prof. Z. Ljevakovića.

8. Plesovi iz Bosne – Travnik:
Nimo kolo
Pleti kolo
Poigrajte bile none
Trusa

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati manje ili veće koreografske cjeline..

9. Plesovi otoka Silbe: Silbenski tanac
Kvatro paši

Šotiš
Postolina
Boem

Obraditi osnovne elemente, te spojiti u manje ili veće koreografske cjeline.

KARAKTERNI PLESOVI

U prvoj godini učenike upoznajemo s predmetom, i to kroz postavu tijela, nogu, ruku i glave, vježbajući uz štap i na sredini dvorane. Uče se jednostavni koraci karakternih (narodnih i scenskih) plesova i vježbe koje razvijaju koordinaciju.

U prvoj godini učenja zastupljeni su sljedeći plesovi:

1. Ruski narodni ples (spori)
2. Poljski scenski ples Mazurka
3. Mađarski narodni ples - Horomurkos.

KORACI UZ ŠTAP

1. Pozicije nogu:

- a) pet otvorenih pozicija (kao i u klasičnom baletu) I, II, III, V i IV pozicija
- b) pet zatvorenih pozicija:
  - I zatvorena pozicija stopalo jedno do drugog (dodiruju se unutrašnjim stranama)
  - II zatvorena pozicija noge postavljene paralelno, a među njima je razmak od jednog stopala
  - III zatvorena pozicija noge postavljene jedna do druge, samo što je peta jedne noge na sredini stopala druge noge
  - IV zatvorena pozicija noge su postavljene jedna ispred druge, a među njima je razmak jednog stopala
  - V zatvorena pozicija noge su postavljene po pravoj liniji, tj. prsti stražnje noge dodiruju petu prednje noge

- c) pet slobodnih pozicija položaj tih pet pozicija je između zatvorenih i otvorenih pozicija nogu
2. Različiti prijelazi nogu iz pozicije u poziciju:
- klizanjem stopala po podu
  - Izbacivanjem noge na 35° (jete)
  - okretanjem stopala
3. Pozicije i položaji ruku:
- šest pozicija:
    - 1, 2, i 3 pozicija istovjetne su 1, 2, i 3 poziciji ruku u klasičnom baletu
    - 4 pozicija ruke su postavljene na struku. Palac je iza tijela, a ostala četiri prsta su postavljena naprijed, jedan do drugoga
    - 5 pozicija ruke su prekrížene ispred tijela. Prsti su zajedno i postavljeni su malo iznad jednog i drugog lakta, a dlanovi su okrenuti prema dolje
    - 6 pozicija obje ruke su savijene u laktovima i dodiruju prstima zatiljak, a dlanovi su okrenuti prema naprijed
  - pripremni položaj i dva osnovna položaja:
    - 1 osnovni položaj obje ruke slobodno opuštene kraj tijela
    - 2 osnovni položaj obje ruke okrugle u laktovima i otvorene u stranu između pripremnog položaja i 2 pozicije, a dlanovi su lagano okrenuti prema gore
    - obje ruke okrugle u laktovima i otvorene u stranu na visini 3 i 2 pozicije, a dlanovi lagano okrenuti prema vrhu.
4. Priprema za početak vježbe (preparation).
5. Demi i grand plie u I, II, IV i V otvorenim i zatvorenim pozicijama:
- Lagani
  - Oštri
6. Battement tendu:
- s dizanjem pete potporne noge
  - s dizanjem potporne noge u demi plie
  - s prijelazom s prsta na petu i opet na prste (taj battement tendu možemo raditi s udarom ili dvostrukim udarom cijelog stopala u III poziciji)

- d) s izlaskom noge na petu
(Svi oblici battement tendu rade se naprijed, u stranu i natrag).
- 7. Battement tendus jete:
  - a) klasični oblik battement tendu jete
  - b) sa spuštanjem pete potporne noge
  - c) s demi plie na potpornoj nozi
  - d) sa skraćenim stopalom (prsti-peta-prsti u zraku)
- 8. Rond de jambe par terre:
  - a) ispružena potporna noga
  - b) na demi plie
- 9. Rond de pied:
  - a) ispružena potporna noga
  - b) na demi plie
- 10. Pas tortille s udarom i bez udara.
- 11. 11. Srednji battement ili priprema za flic-flac: jednostavni oblik (od sebe k sebi) u stranu na 25°
- 12. Veriovočka passé:
  - a) na cijelom stopalu
  - b) na releve
- 13. Grand battement jete:
  - a) s demi plie na potpornoj nozi
  - b) s dizanjem potporne noge na poluprste
- 14. Vježbe za razvijanje plastike i koordinacije pokreta ruku.

SREDINA

RUSKI PLES SPORI

1. Osnovni položaji i pozicije ruku u ruskom plesu.
2. Jednostavni port de bras (ruski).
3. Pas balance.
4. Obični korak.
5. Vučeći ili klizeći korak.
6. Promjenjiv korak.
7. Korak u stranu (upadanje).
8. Udarajući korak.
9. Pritop ključ.
10. Korak naprijed s udarom pete.

POLJSKI SCENSKI PLES MAZURKA

1. Pozicija ruku.
2. Pozicija nogu.
3. Port de bras ruku.
4. Ključ (udar petama):
5. Pas ballance (korak u stranu s dva prestupanja po slobodnoj III poziciji).
6. Pas de bourre (iz strane u stranu u laganom plie po I zatvorenoj poziciji).

MAĐARSKI NARODNI PLES – HOROMURKOS

1. Pozicije nogu.
2. Pozicije ruku.
3. Postava u paru.
4. Ključ.
5. Vrtnja.
6. Koordinacija u paru.

NARODNI NAPJEVI

Sadržaj rada:

1. Pjevanje solo i u grupi.
2. Interpretiranje solo popjevke (dinamika, agogika).
3. Najmanje moguće trošenje daha pri pjevanju.
4. Ispjevavanje teksta u brzim pjesmama.
5. Alikvotni niz, te akordi i alteracije, odnosno ljestvice koje iz njega proizlaze.
6. Tonalne funkcije: tonika, dominantna, subdominantna.
7. Ukrasi: predraz, praler.
8. Elementi glazbenog djela: melodija kao glazbeni oblik, dinamika, agogika.
9. Ljestvice: dorska, frigijska, lidijska, miksolidijska.
10. Oj, slaviću, - Dalmacija – Trogir
11. Dumboko je more, - Primotje – Krk
12. Oj, rastiću; Mista; Bećarac; Hajd' na livo;
Povračanac, - Slavonija

13. Tančec; Staro sito; Precveli su plavi tulipani; Oj, Savice,	- Posavina
14. Mi idemo ljeljo; Ovdi nama kažu; Aj, men je dika ići u kraljice; Aj, ajde noga za nogama,	- Slavonija
15. U selu, u selu kolo igralo,	- Dubrovačko Primorje
16. Zaspal Janko,	- Zagorje
17. Oj, Lovran,	- Istra
18. Podiglo se malo četovanje,	- Dalmacija – Lastovo
19. Pjesme zapadne Hercegovine.	

Literatura: Vokalne partiture iz programa Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske – LADO i popijevke iz knjige M. Magdalenića: Solfeggio I i II.

POVIJEST GLAZBE I PLESA

- I. ROMANTIZAM (prva polovina XIX. stoljeća):
  - a) njemački romantičari (F. Schubert, C.M. von Weber, R. Schumann, F. Mendelson),
  - b) romantički balet (C. Blasis, J. Perrot, M. Taglioni, C. Grisi, F. Elssler, F. Cerrito, L. Grahn, Saint – Leon),
- II. PROGRAMNA GLAZBA:
  - a) H. Berlioz,
  - b) F. Liszt,
- III. BALET U RUSIJI:
  - a) M. Petipa,
  - b) E. Cecchetti,
- IV. WAGNEROVA OPERNA REFORMA

GLAZBENI I PLESNI FOLKLOR

Sadržaj rada:

1. Tonski sistemi koje susrećemo u Hrvatskoj folklornoj glazbi:
  - klasični dur i mol
  - starocrkveni modusi

- melodija u okviru tetrakorda
  - pentatonika
  - istarska ljestvica
2. Značenje pojma “FOLKLOR”.
  3. Pojam folklor: glazbeni i plesni folklor. Uz definiciju folkloru treba obraditi pojmove: tradicija, evolucija, kontinuitet, variranje, selekcija.
  4. Povezanost folkloru sa srodnim naukama: etnomuzikologija, muzikologija, etnologija, etnografija.
  5. Folklor sela i grada (vrijednost folkloru): melografija i melografi.
  6. Naši najistaknutiji folkloristi:
    - Franjo Ksaver Kuhač
    - Božidar Širola
    - Vinko Žganec
  7. Motivi narodnih pjesama:
    - životni ciklus
    - godišnji ciklus
    - dnevni ciklus
  8. Plesne zone na području Hrvatske (obraditi općenito):
    - Alpska
    - Panonska
    - Dinarska
    - Jadranska
  9. Uz pojedine plesne zone obraditi pojmove:
    - Koleda
    - Krojes
    - Ojkanje
    - Dodolske pjesme
    - Advent.
  10. Obrada obreda i običaja na prostoru Hrvatske:
    - Badnjak i Božić
    - Običaj sa slamom
    - Zelenilo
    - Sveta tri kralja
    - Svijećnica
    - Dan Sv. Valentina
    - Poklade
    - Karneval
    - Cvjetnica

- Uskrs
- Jurjevski ophodi
- Spasovo
- Duhovi
- Ljelje
- Bušari.

LIKOVNI FOLKLOR

UVOD U LIKOVNI FOLKLOR - NARODNA UMJETNOST s posebnim naglaskom na narodne nošnje

1. PANONSKA ZONA (razrada nošnji):
  - okolica Zagreba (Šestine)
  - Hrvatsko zagorje
  - Kupinec – Bratina
  - Jamnica
  - okolica Karlovca
  - Hrvatska posavina (Martinjska Ves, okolica Sunje)
  - Podravina
  - Međimurje
  - Slavonija (Slavonski Brod, Okolica Đakova, i dr.)
2. DINARSKA ZONA:
  - Lika
  - Ravni kotari
  - Bukovica
  - Sinjska krajina, Vrlika
  - Poljica
3. JADRANSKA ZONA:
  - Istra
  - Kvarnerski otoci: Pag, Cres, Susak
  - Novi Vinodloski
  - Srednja Dalmacija: Vodice, Šibenik, Split
  - Metković
  - Dubrovnik (Konavle)

Literatura: Radauš/Ribarić: Narodne nošnje Hrvatske,
Serija knjiga Hrvatskog sabora kulture (Zagorje, Posavina,
Slavonija, itd.)

TAMBURE

U trećoj godini učenja nastavnog predmeta Tambure, učenici se usavršavaju u vještini sviranja svih vrsta tamburaških instrumenata, te se navikavaju na orkestralno muziciranje.

Repertoar će ovisiti o sviračkim i tehničkim mogućnostima učenika, suradnji s ostalim predmetima vezanim uz narodnu glazbu, i izboru učenika i nastavnika (pjesme i plesovi pojedinih folklornih regija Hrvatske).

Literatura: Narodne pjesme i plesovi, starogradske pjesme, kompozicije iz tamburaške literature naših kompozitora u aranžmanima prilagođenim učeničkim sposobnostima muziciranja.

IV. RAZRED

NARODNI PLESOVI

1. Podravski svati: Preko Drave
Beljevina
Drmeš
Ples s ropćecom
Moldovan

U svim plesovima obraditi osnovne elemente, vježbati ples s pjevanjem, te prikazati cjeloviti koreografski zapis dr. I. Ivančana.

2. Vrličko kolo: Uvodni hodni korak
Osnovni poskočni korak, korak u paru - dizanje partnerice
Visoki - spori korak, ženski napredni korak, ženska četvorka
Muška četvorka sa skokom
Napredni brzi korak s naglaskom

Obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

3. Slavonske kraljice: Ophodi
Kolo sa samicom
Veliko kolo

Obraditi običaje ophoda s pratećim pjevanjem, te plesne elemente kola sa sabljama, te prikazati cjeloviti koreografski zapis prof. Z. Ljevakovića.

4. Lindo – Hercegovina

Obraditi osnovne elemente u više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati manji ili veći koreografski zapis.

5. Plesovi Korduna: Dobar večer mili gosti
                              Stupačko
                              Sremica koli
                              Prevarant
                              Seko Jelo
                              Sviračko kolo

U svim plesovima obraditi osnovne elemente sa jednom ili više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati manje ili veće koreografske cjeline.

6. Plesovi Zlarina: Igra kola u dvadesetdva
                              Vrti mi se moja suknjo tanka
                              Oj, Zlarine, misto na srid mora - šetnja,spori,
                              brzi i kombinirani korak

Obraditi osnovne elemente u više varijacija, vježbati ples sa pjevanjem, te prikazati manji ili veći koreografski zapis.

7. Bunjevački plesovi – Na veliko prelo:

- Cupanice
                              Rokoko
                              Gajdaško kolo
                              Mazurka
                              Momačko kolo
                              Srdim se dušo
                              Veliko kolo

Obradeni osnovni elementi plesa u više varijacija, vježbanje plesa s pjevanjem, te prikaz većeg ili manjeg koreografskog zapisa.

8. Plesovi Korčule: **Vrtajica – polka**

- Dva passa

Obradeni osnovni elementi te spajanje u manje ili veće koreografske cjeline.

9. Plesovi zapadne Hercegovine:

Trusa
Bokulja
Ševica
Isto kolo

U svim plesovima obrađeni osnovni elementi sa jednom ili više varijacija, vježbanje plesa sa pjevanjem, te prikaz manje ili veće koreografske cjeline.

10. PRIKAZ ŠTO VEĆEG BROJA CJELOVITIH KOREOGRAFSKIH ZAPISA S PJEVANJEM ZA ZAVRŠNI ISPIT.

KARAKTERNI PLESOVI

Vježbe uz štap i na sredini zahtjevaju veću složenost. Plesne kombinacije zahtjevaju razvijeniju kombinaciju kod učenika. Pri kraju nastavne godine učenice i učenike upoznajemo s najjednostavnijim koracima u paru.

U drugoj godini učenja karakternih plesova zastupljeni su sljedeći plesovi:

1. Ruski narodni ples (brzi)
2. Poljski narodni ples Krakowiak
3. Mađarski scenski ples
4. Španjolski scenski ples (elementarno)

KORACI UZ ŠTAP

1. Demi i grand plie po otvorenim i zatvorenim pozicijama.
2. Battement tendu sa zaokretom bedra radne noge.
3. Flic-flac.
4. Pas tortille.
5. "Njihaljka".
6. Spuštanje na rist.
7. Battement developpe.
8. Cabriol s istegnutim nogama (počinje se učiti licem štapu).

SREDINA

RUSKI SCENSKI PLES (BRZI)

1. Pokreti rukama s maramicama.

2. Pokloni.
3. "Udarački" korak:
  - a) udarački korak s poskokom na jednoj nozi, i odmah slijedi dvostruki udar pete i cijelog stopala druge noge na mjestu, s kretanjem naprijed, i s okretom
  - b) udarački korak samo udaramo tri puta stopalima (desnim, lijevim, desnim)
4. Veriovočka (neprestani prijenosi opuštenih nogu od naprijed prema natrag po slobodnim pozicijama s micanjem na cijelim stopalima:
  - a) s poskocima
  - b) bez poskoka
  - c) s udarima (s jednim udarcem, i s dva udarca)
5. Golubec:
  - a) za redom
  - b) na poluprstima
6. "Prisjatke" (muški korak).

POLJSKI NARODNI PLES KRAKOWIAK

1. Pozicije nogu.
2. Pozicije ruku.
3. "Pretopi":
  - a) preskok na cijelo stopalo, zatim slijedi udar cijelog stopala lijeve noge u I zatvorenu poziciju
  - b) preskok na cijelo stopalo i slijede dva udarca stopala po I zatvorenoj poziciji
4. "Ključ":
  - a) jednostruki
  - b) dvostruki
5. "Kšesane" (flic-flac; prsti-peta), izbacivanje noge naprijed s udarom pete i zatim slijedi vraćanje noge s udarom poluprstima po podu.
6. Korak s izbacivanjem jedne noge naprijed gdje ujedno slijedi skok s obje savinute noge.
7. Saskoci u I i II zatvorenu poziciju na poluprstima i u demi plie.

MAĐARSKI SCENSKI PLES

1. Pozicije ruku.
2. Pozicije nogu.

3. Port de bras.
4. “Ključ” (udar unutrašnjim stranama peta).
5. Pas ballance.
6. “Osmica” – kretnja rukom ili rukama na kraju koraka ili kombinacije.

ŠPANJOLSKI SCENSKI PLES

1. Pozicije nogu.
2. Pozicije ruku.
3. Port de bras.
4. Koraci u demi-plie s kretanjem naprijed.
5. Pas glissade.
6. Kružni pregibi tijela, stojeći na jednoj ispruženoj nozi, a druga noga je na pique naprijed ili natrag.

NARODNI NAPJEVI

Sadržaj rada:

1. Vješto održavanje intonacije u višeglasnom a cappella pjevanju.
2. Disanje uz ples.
3. Učenje cijelog programa napamet.
4. Tonalne funkcije: tri glavne i dominantna dominante.
5. Ukrasi: glissando i gruppetto.
6. Ljestvice: balkanska, pentatonska.
7. Alteracije: povišeni četvrti stupanj, povišeni prvi stupanj, i sniženi šesti stupanj.
8. Sako leto ima nekaj novoga, Oj,
sončece, Preko Drave, Beljevina,
Lepa naša Janica, Zbogom ostanite,
Lepa Anka - Podravina
9. Ej, žito žela, Tri jetrve žito žele, Ej,
žito vozu - Baranja (žetva)
10. Mi smo rekle zapivati ode - Dalmatinska Zagora - Vrlika
11. Igra kolo u dvadesetidva, Vrti mi se
moja suktnjo tanka, Oj, Zlarine misto
na srid mora - Dalmacija - Zlarin
12. Kolo igra, tamburica svira, Cupanice,
Srdim se dušo - Bačka - Bunjevci

13. Sunce za goru, Repa, Gore sončece,
Lepi Juro kres naložil, Dobri denek - Zagorje
14. Stade sunce, Poigrajte bile none, Pleti
kolo - Bosna - Travnik
15. Ladarke

Literatura: Partiture iz programa Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske – LADO, M. Magdalenić: Solfeggio I i II knjiga.

POVIJEST GLAZBE I PLESA

- I. GLAZBENA STRUJANJA U XX. STOLJEĆU:
- II. BALET U XX. STOLJEĆU:
  - a) S. Djagiljev i “Ruski balet”,
  - b) I. Dancan,
  - c) M. Graham,
  - d) E. Balanchine,
  - e) J.E. Dalcroze,
  - f) R. von Laban.

GLAZBENI I PLESNI FOLKLOR

Sadržaj rada:

1. Plesne zone na području Hrvatske (detaljna razrada):
  - Alpska
  - Panonska
  - Jadranska
  - Dinarska
2. Obrada pojedinih područja Hrvatske koja se uklapaju u četiri plesne zone:
  - Istra
  - Prigorje
  - Hrvatsko zagorje
  - Međimurje
  - Podravina
  - Posavina
  - Slavonija

- Baranja
  - Lika
  - Kvarnersko otočje
  - Dalmacija i otoci.
3. Bitne zajedničke crte za pojedinu zonu:
    - geografski smještaj
    - utjecaj susjednih plesnih područja i folklora susjednih naroda na pojedinu zonu
    - specifičnosti unutar svake zone
    - osnovne karakteristike pleasa
    - glazbeni sastavi za pratnju pleasa
  4. Glazbeni instrumenti - općenita podjela (smisao podjele je da pojedini izrazi i termini koji se tijekom obrade gradiva usvoje mogu primjeniti na instrumente pojedinih zona):
    - idiofoni instrumenti
    - membranofoni instrumenti
    - kordofoni instrumenti
    - aerofoni instrumenti
  5. Hrvatska narodna glazba:
    1. Podjela po tonskim odnosima:
      - a) Istra i Kvarner
      - b) Dinarsko područje
      - c) Dalmatinski otoci
      - d) Slavonija i Baranja
      - e) Međimurje i Podravina
      - f) Hrvatsko Zagorje
    2. Vokalna glazba:
    3. Instrumentalna glazba
    4. Vokalno – instrumentalna glazba
    5. Glazbena pratnja narodnih plesova.

Iz predmeta Glazbeni i plesni folklor piše se maturalna radnja. Temu izabire sam učenik u suradnji s nastavnikom.

OSNOVE KOREOGRAFIJE

1. Obrada pojmova:
  - koreografija,

- etnički,
  - etnologija,
  - etnografija,
  - folklor,
  - folkloristika.
2. Plesni pokreti:
- koraci, stil, geste
  - okreti po formi
  - plesna pisma
3. Za postavljanje koreografije potrebno je:
- I. Poznavanje autentičnog materijala
    - Što ispitivati na terenu (imena plesova, značenje tih imena i starost pojedinog plesa)
    - Kada se pleše
    - Gdje i na kojim mjestima se izvodi ples
    - Da li je ples vezan uz narodne običaje
    - Tko sve pleše i tko je najbolji plesač u selu
    - Kako seljaci uče ples
    - Zabrane plesova i zapreke njihovu izvođenju
    - Društvena uloga narodnih plesova
    - Lijepo i ružno pri plesu
    - Red na plesnim zabavama
    - Zapovjednik plesa (odnosno kolovođa)
    - Instrumentalna glazba uz ples
    - Pjesma uz ples
    - Praznovjerice uz ples
    - Što se danas pleše (gdje i kada)
    - Opis pojedinih plesova
    - Mjesta u kojima su vršena kazivanja i imena kazivača
  - II. Doživljaj narodne umjetnosti na terenu.
  - III. Prenošnje vlastitog doživljaja na scenu.
  - IV. Poznavanje zakona scene i kompozicije:
    - scenska dinamika
    - princip scenske ravnoteže
    - princip scenske perspektive
    - princip kontrasta

V. Stvaranje, uvježbavanje i održavanje pojedine koreografije.

Literatura: Narodne pjesme i plesovi, starogradske pjesme, kompozicije iz tamburaške literature naših kompozitora u aranžmanima prilagođenim učeničkim sposobnostima muziciranja.

U STVARANJU NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA
ODJELA ZA NARODNE PLESOVE
SUDJELOVALI SU:

NARODNI PLESIVI	Ivan Dabac
KLASIČNI BALET	Tatjana Lucić-Šarić
KARAKTERNI PLESIVI	Tatjana Lucić-Šarić
GLAZBENI I PLESNI FOLKLOR	Ivan Dabac
SOLFEGGIO	Vlasta Faist-Maras
NARODNI NAPJEVI	Vlasta Faist-Maras
	Ivan Dabac
OSNOVE KOREOGRAFIJE	Ivan Dabac
LIKOVNI FOLKLOR	Ivanka Bakrač
TAMBURE	Marijan Sivoš
POVIJEST GLAZBE I PLESA	Lidija Treščec-Bobetko
KOORDINATOR PRI IZRADI NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA	Anđelka Azinović

**Nastavni plan i program
srednje škole
suvremene plesne umjetnosti**

Zagreb, 2008.

SADRŽAJ

Uvod	593
Uvjeti upisa	594
Pripremni razred	
NASTAVNI PLAN	595
NASTAVNI PREDMETI:	
Ples	595
Ritmika	600
Funkcionalna tjelesna tehnika	603
Klasični balet	605
Glazbena umjetnost	609
Glasovir	611
I – IV razred	
NASTAVNI PLAN:	
Zajednički općeobrazovni predmeti	616
Plesač suvremenog plesa	617
Plesač edukacijskog smjera	618
NASTAVNI PREDMETI:	
Ples – Laban	619
Ritmika	633
Suvremena plesna tehnika	643
Klasični balet	652
Narodni plesovi	664
Scenska praksa	668
Glazbena umjetnost	669
Glasovir	679
Kinetografija	686
Povijest plesa	688
Anatomija	691
Osnove koreografske kompozicije	693
Metodika suvremenog plesnog odgoja	699
Pedagogija	705
Potrebna stručna sprema	708
Prostorni uvjeti i oprema	709
Autori	710

SUVREMENA PLESNA UMJETNOST

U V O D

Nastavni plan i program Srednje škole suvremene plesne umjetnosti ima odgovornu zadaću da nastavi neprekinutu polustoljetnu tradiciju odgoja i obrazovanja temeljenu na europskom modernom plesu, a istovremeno preko svih faza razvoja modernog i suvremenog plesa tijekom 20. stoljeća, odgovori na izazove današnjeg vremena.

Osnivanjem Škole za ritmiku i ples (danas Škola suvremenog plesa A. Maletić) 1954. godine zaživio je nastavni plan i program baziran na jedinstvenom spoju principa pokreta i plesa R. Labana s idejama kreatora ritmike J. Dalcrozea koji je napisala, metodološki razradila i prilagodila Ana Maletić. Polivalentno zamišljen program godinama je osposobljavao izvođače, stvaraoce i pedagoge na području plesa i ritmike, suvremene plesne umjetnosti i rehabilitacije pokretom.

Sadašnji plan i program odgovara razvoju umjetničkog obrazovanja i sukladno današnjim zahtjevima plesne struke obrazuje učenike za dva zanimanja:

- plesač suvremenog plesa, kroz razvijanje njegovih kreativnih sposobnosti, sposobnosti kritičkog mišljenja te razvoja vještina i postignuća u plesnoj tehnici neophodnih za zvanje plesač suvremenog plesa.

Učenici koji završe smjer plesač suvremenog plesa budući su voditelji i plesači u profesionalnim ansamblima suvremenog plesa, koreografi, predavači scenskog pokreta na Muzičkoj i Kazališnoj akademiji ili nastavljaju svoje plesno školovanje na visokim plesnim školama u inozemstvu, odnosno na umjetničkim akademijama u zemlji gdje im njihovo plesno znanje pomaže u zvanju glumca, glumca-lutkara, redatelja, dramaturga i sl.

- plesač edukacijskog smjera, koji se osim razvijanja kreativnih sposobnosti, sposobnosti kritičkog mišljenja i razvijanja vještina i postignuća u plesnoj tehnici, upućuje u koreografska i pedagoška znanja.

Neophodnost ovakvog edukacijskog zvanja opravdava činjenica nepostojanja obrazovne vertikale na području plesne umjetnosti što srednju školu suvremene plesne umjetnosti čini još uvijek jedinim mjestom stjecanja osnovnih znanja suvremenog odgojnog plesa i ritmike temeljem kojih se postaje plesni pedagog ili rehabilitator pokretom (osobito u djece oštećena sluha). Stoga se očekuje da će učenici edukacijskog smjera kao budući plesni pedagogi predškolske i školske djece, rehabilitatori pokretom, voditelji kraćih programa, odgajatelji u predškolskim ustanovama, učitelji razredne i izborne nastave, nastaviti školovanje na Učiteljskom fakultetu, Edukacijsko-

rehabilitacijskom fakultetu, Katedri za fonetiku i etnologiju Filozofskog fakulteta, Kineziološkom fakultetu i sl..

UVJETI UPISA

U Srednju školu suvremene plesne umjetnosti učenici se upisuju putem audicije nakon završene osnovne umjetničke škole čije je područje rada ritmika i ples ili završenog pripremnog razreda.

Pripremini razred upisuju oni učenici koji nisu pohađali četverogodišnju osnovnu umjetničku školu, ali su drugdje stjecali plesno znanje i žele upisati srednju školu. Programski je koncipiran tako da u jednoj godini obradi kompletno gradivo osnovne škole.

Način i uvjeti provjere znanja na audiciji uređeni su Pravilnikom o polaganju audicije.

Učenici upisuju četverogodišnji srednjoškolski program za stjecanje zanimanja:

- plesač suvremenog plesa
- plesač edukacijskog smjera.

Prve dvije godine učenici pohađaju zajednički program (stručni i općeobrazovni).

Nakon uspješno završene druge godine učenici se odlučuju za jedan od dva ponuđena programa na temelju postignutih rezultata u prethodne dvije godine.

SUVREMENA PLESNA UMJETNOST

NASTAVNI PLAN PRIPREMNOG RAZREDA

STRUČNI PREDMETI

Redni broj	PREDMETI	Broj sati tjedno
1.	PLES	4
2.	RITMIKA	2
3.	FUNKCIONALNA TJELESNA TEHNIKA	4
4.	KLASIČNI BALET	4
5.	GLAZBENA UMJETNOST	2
6.	GLASOVIR	1 + 1*
	KOREPETICIJA	7

* Za one učenike koji nemaju prethodna znanja iz navedenog nastavnog predmeta

PREDMET PLES

PRIPREMNI RAZRED

Broj sati tjedno: 4

Predmet se temelji na promišljanju i učenju o modernom odgojnom plesu Rudolfa Labana koje je Ana Maletić razvila u prepoznatljivu metodu.

Okosnicu programa čini 16 Labanovih tema odgojnog plesa koje se razvijaju vertikalno, a horizontalno nadopunjuju i isprepliću te svojim sadržajima djeluju na cjelovit razvoj i osobnost učenika odgojem tijela i duha. To su:

- I. tema: Svijest o tijelu u pokretu
- II. tema: Spoznaja Vremena i Jačine kao elemenata ritma
- III. tema: Spoznaja Prostora

- IV. tema: Spoznaja Toka pokreta
- V. tema: Prilagodba i suradnja s partnerom
- VI. tema: Tijelo kao instrument plesnog izraza
- VII. tema: Osnovne izražajne akcije – efforti
- VIII. tema: Radni pokreti i ritmovi rada
- IX. tema: Spoznaja oblika pokreta
- X. tema: Prijelazi između effort-akcija
- XI. tema: Prostorna harmonija
- XII. tema: Sukladnost između efforta i prostora
- XIII. tema: Elevacija
- XIV. tema: Buđenje osjećaja za skupinu
- XV. tema: Grupne formacije
- XVI. tema: Ples kao umjetnost: plesna kompozicija i koreografski oblici

CILJ PREDMETA

Cilj predmeta je objedinjavanje odabranih nastavnih sadržaja obrađivanih iz istog predmeta tijekom četverogodišnje osnovne škole sa zadaćom

- razvijanja kinestetičkog senzibiliteta,
- ostvarivanja osviještenog odnosa prema tijelu u pokretu,
- osvješćivanja unutarnjih doživljaja koji nastaju u tijelu u pokretu,
- razvijanja izražajnosti pokreta i plesa,
- proširivanja znanja o tijelu kao instrumentu umjetničkog izraza,
- poticanja na kreativno izražavanje, komuniciranje i stvaranje putem plesnog pokreta,
- razvijanja sposobnosti oblikovanja zadanih sadržaja pokretom i plesom,
- obogaćivanja plesnog rječnika
- razvijanja koncentracije i pamćenje te opservacije, analize i evaluacije pokreta.

SADRŽAJ PREDMETA

I. TEMA

1. Buđenje kinestetičkog osjeta kretanjem čitavog tijela i pojedinih dijelova tijela.
2. Podjela tijela na glavu, trup i udove te ovladavanje njihovim funkcionalnim i izražajnim mogućnostima u pokretu.
3. Simetrija i asimetrija tijela u mirovanju i kretanju unutar tijela, s partnerom i u skupini.
4. Načelo stabilnosti i labilnosti: labilnost u funkciji prijelaza položaja.
5. Razvijanje vještine podupiranja težine tijela pri kontaktu s partnerom.

II. TEMA

Spoznaja subjektivnog osjećaja za Jačinu i Vrijeme kao faktore pokreta:

1. Razvijanje osjećaja za trajanje pokreta:
  - kratkotrajno i dugotrajno kao suprotne kvalitete Vremena
2. Razvijanje osjećaja za snagu pokreta:
  - lagano i snažno kao suprotne kvalitete Jačine
  - funkcija disanja pri realizaciji kvaliteta Jačine
  - protunapetost u pokretu
3. Stupnjevanje suprotnih kvaliteta faktora pokreta Jačina i Vrijeme.

III. TEMA

1. Spoznaja prostora cijelim tijelom (prodirati, ispunjavati, obuhvaćati, odbijati prostor).
2. Razvijanje osjećaja za veličinu pokreta.
3. Razvijanje osjećaja za osnovnu prostornu orijentaciju u odnosu na vlastito tijelo.
4. Spoznaja osobnog i općeg prostora.
5. Spoznaja razina prostora.
6. Prirodne zone pojedinih dijelova tijela te obrat u njihovu korištenju.
7. Razvijanje osjećaja za trodimenzionalnost prostora:
  - neizravno i izravno kretanje kao suprotne kvalitete faktora pokreta
Prostor
8. Prostorni putovi po tlu.
9. Razvijanje osjećaja za preorijentaciju i promjenu fronte.
10. Spoznaja trodimenzionalnosti prostora u akcijama udaha i izdaha:
  - prostorne akcije
11. Razvijanje osjećaja za usmjerenu pažnju u prostoru – fokus.

IV. TEMA

1. Razvijanje osjećaja za tijelo u kretanju i mirovanju kroz odvijanje pokreta, kontinuitet i prekid pokreta.
2. Artikulacija fraze pokreta u skladu s disanjem te artikulacija duljih fraza pokreta.
3. Razvijanje osjećaja za odvijanje pokreta:
  - slobodan i vezani tok pokreta kao suprotne kvalitete faktora pokreta
Tok
4. Simultano i sukcesivno odvijanje pokreta.
5. Sukladnost Toka pokreta s kvalitetama faktora Vrijeme, Jačina i Prostor.
6. Impuls, njihaj i zamah kao elementi slobodnog toka pokreta.

V. TEMA

1. Razvijanje pažnje i osjećaja za kretanje s partnerom.
2. Rad s partnerom i skupinom:
  - imitacija
  - vođenje i slijed pokreta
  - istovjetno i suprotno kretanje

VII TEMA

1. Razvijanje mogućnosti kombinacija slijedećih faktora:
  - Jačina i Vrijeme
  - Prostor i Vrijeme
  - Jačina i Prostor

IX. TEMA

1. Spoznaja osnovnih linija i formi koje tijelo pokretom oblikuje u prostoru (ravne, uglate, kružne, spiralne i vijugave).
2. Spoznaja oblika tijela u mirovanju i kretanju (strijela, zid, kugla i vijak).

XII. TEMA

1. Sukladnost kvaliteta pokreta i prostora:
  - prirodne kvalitete prostornih akcija

Napomena:

VI. TEMA koja se bavi tijelom kao instrumentom plesnog izražavanja integrirana je u sve navedene nastavne sadržaje predmeta.

ISHODI UČENJA

Ovladavanje i svjesno korištenje obrađenih sadržaja obzirom na faktore: Prostor, Vrijeme, Jačina i Tok .

Svjesna primjena kombinacija navedenih faktora u svrhu postizanja izražajnosti u pokretu i plesu.

Postignuće izražajnog i osviještenog tijela koje ostvaruje komunikaciju pokretom s partnerom i skupinom.

Ovladavanje vještinom improvizacije na teme iz obrađenih sadržaja.

Ovladavanje vještinom oblikovanja obrađenih sadržaja pokretom.

Ovladavanje muzikalnom, jasnom i preciznom plesnom izvedbom.

Sposobnost opservacije i analize pokreta te samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

METODIČKE NAPOMENE

Pri obradi gradiva I. teme može se koristiti vođenje pokreta iz različitim dijelova tijela te izolirano kretanje iz pojedinih zglobova.

Pri uspostavi odnosa između dijelova tijela oni mogu biti taktilni i zvučni kontakti unutar vlastitog tijela, s partnerom ili u manjoj skupini. Isti se odnosi mogu razvijati kroz naprednije oblike dodirivanjem, hvatanjem, približavanjem, obuhvaćanjem, ispreplitanjem.

Razvijanje subjektivnog osjećaja za jačinu i vremensko odvijanje pokreta povezati s prirodnom osnovom u udahu i izdahu.

Prostor se može istraživati prodiranjem, ispunjavanjem, obuhvaćanjem, odbijanjem;

veličina pokreta kao malo-veliko, pruženo-zgrčeno, rašireno-skupljeno, blizu-daleko, prema tijelu-od tijela.

Prostorna orijentacija razvija se kroz osjećaj gore-dolje, desno-lijevo, naprijed-nazad.

Prostorni putovi: ravni, uglati, zaobljeni, kružni, spiralni, vijugavi. Niz tema vezanih uz izražajnost pokreta može se obraditi u kontaktu s partnerom ili rekvizitom; kao doživljaj pružanja jačeg ili slabijeg otpora s partnerom ili grupom.

Prostorna preorijentacija može se odvijati u smjeru kazaljke na satu ili obratno za 3/4 kruga, 1/8 kruga, 3/8 kruga i td.

Pri obradi nastavnih sadržaja važno je naglasak dati na jedno područje uz stalno prožimanje s ostalim područjima.

Važno je poticati slobodan pristup obradi gradiva, osvještavati unutarnji doživljaj, poticati izražajnost i kreativnost.

MEĐUPREDMETNI SUODNOSI

Suodnos sadržaja s predmetom RITMIKA:

Suodnos sadržaja s predmetom SUVREMENA PLESNA TEHNIKA:

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i

komisijska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se:

- a) teorijski (usmeni ispit)
- b) praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)
  - samostalni zadaci učenika
  - etide nastavnika
  - zajednička ostvarenja nastavnika i učenika

PREDMET RITMIKA

PRIPREMNI RAZRED

Broj sati tjedno: 2

CILJEVI I ZADACI

Razvijanje odnosa između glazbenog i plesnog obrazovanja kroz osposobljavanje učenika za plesno izvođenje, plesno oblikovanje, analizu i kritičko vrednovanje sastavnica glazbe.

Prepoznavanje, usvajanje i kreativno oblikovanje pokretom, metra, metričkog ritma, tempa, dinamike i glazbenih oblika.

Razvijanje sposobnosti oblikovanja ritamsko-plesnih cjelina pokreta temeljenih na subjektivnom osjećaju za ritam.

Razvijanje sposobnosti ritamske improvizacije pokretom.

Razvijanje sposobnosti pažnje, koncentracije, pamćenja i preciznosti izvođenja ritamsko-glazbenih zadataka.

Razvijanje sposobnosti koordinacije pokreta unutar tijela.

Razvijanje muzikalnosti u pokretu i plesu kroz slušanje, analiziranje i plesno oblikovanje odabranih glazbenih primjera.

PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

Vrijeme kao faktor kretanja:

- subjektivni i objektivni odnos prema vremenu odvijanja pokreta
- vremenski kontrasti (kratkotrajno-dugotrajno) u subjektivnom osjećaju
- stupnjevanje vremena unutar ritma ili cjeline pokreta (accelerando i ritardando u glazbi)

Jačina kao faktor kretanja:

- subjektivan i objektivni osjećaj odnos prema jačini izvođenja
- kontrasti snažno-lagano u subjektivnom osjećaju
- stupnjevanje jačine pokreta unutar ritma ili cjeline pokreta (crescendo i decrescendo u glazbi)

Tok kao faktor kretanja:

- subjektivni i objektivni odnos prema za kontinuitet i prekid pokreta

METAR

Obrada dvodobne, trodobne i četverodobne mjere.

RITAM

Obrada notnih vrijednosti, ritamskih figura i ritamskih kombinacija obradjenih u gradivu osnovne škole:

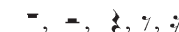
Notne vrijednosti:

Ritamske figure:

Ritamske kombinacije:

- sa šesnaestinama

- sinkope

Pauze:

Odnos mjere i ritma.

GLAZBENI OBLICI

Obrada motiva, fraze, glazbene rečenica (mala i velika), glazbene perioda (mala i velika) dvodijelne pjesma i kanona pokretom.

ISHODI UČENJA

Precizno ovladavanje osnovnim glazbenim sastavnicama (metar, ritam oblik, melodija, dinamika).

Ovladavanje vještinom kreativnog oblikovanja ritamsko-plesnih cjelina temeljenih na subjektivnom i objektivnom osjećaju za ritam.

Sposobnost ritamskog oblikovanja glazbenih sadržaja koji potiču različite emotivne doživljaje.

Svjesna i precizna koordinacija pokreta unutar tijela.
Ovladavanje vještinom ritamske improvizacije pokretom.
Sposobnost brzog i preciznog usvajanja ritma.
Sposobnost opservacije i analize pokreta te samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

METODIČKE NAPOMENE

METAR:

- spontano kretanje u dvo, tro i četverodobnoj mjeri kroz doživljaj teze i arze (povezati s dahom).
- ostvarenje navedenih mjera pljeskanjem, ishodavanjem i istovremenim taktiranjem i ishodavanjem.

RITAM:

- obrada notnih vrijednosti, ritamskih figura i ritamskih kombinacija u pokretu uz glazbenu pratnju, upotrebu udaraljki, glasa, zvučnih kontakata i korištenja različitih rekvizita.

ODNOS MJERE I RITMA:

- ostvaruje se u koordinaciji pljeskanja i ishodavanja, te u pokretu unutar tijela plesača, para ili grupe.

GLAZBENI OBLICI:

- oblikuju se samostalno, u paru ili grupi . Realizacija može biti uz pratnju iz glazbene literature (korepeticija i/ili glazba s nosača zvuka) , kao i bez pratnje, uz korištenje različitih udaraljki, rekvizita, upotrebe šumova, zvuka i glasa.

PROVJERA ZNANJA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastanik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijaska ocjena

Individualno i skupno praćenje učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se

- pismenom provjerom znanja
- praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)
- samostalni zadaci učenika

PREDMET FUNKCIONALNA TJELESNA TEHNIKA

PRIPREMNI RAZRED

Broj sati tjedno : 4

Funkcija ovog nastavnog predmeta pripremnog razreda jest priprema općih tjelesnih funkcija djece za srednjoškolsku plesnu edukaciju, sažetim ekstremitetom ali pojačanim intenzitetom elemenata sadržaja četverogodišnjeg programa istog nastavnog predmeta osnovnoškolskog plesnog odgoja.

ZADACI

- pravilna postava tijela u stavu : ležeći, stojeći, sjedeći
- pravilna postava tijela u kretanju
- pravilna uporaba disanja
- osvješćivanje pojedinih dijelova tijela i njihova funkcija
- osvješćivanje odnosa između pojedinih dijelova tijela (konekcije)
- opća tjelesna pripremljenost : gipkost, brzina, izdržljivost, jačina, koordinacija i ravnoteža
- osvješćivanje odnosa : osobni prostor – opći prostor

CILJ

- razvijen kinestetički osjećaj
- prihvaćanje vlastita tijela kao jedinstvenog izražajnog instrumenta
- prihvaćanje partnera i skupine međusobnoj ovisnosti
- osvješćivanje i izgrađivanje tijela kao plesnog instrumenta

Ekstenzija, fleksija i rotacija, kao osnovne kinetičke funkcije tijela temelj su :

- vježba za pravilnu postavu tijela u ležećem, sjedećem, stojećem položaju
- vježba za razgibavanje pojedinih dijelova tijela: vrata, trupa (od ramenog obruča do zdjeličnog pojasa) te rukusa šakama i nogu sa stopalima
- vježbe za istezanje i jačanje pojedinih skupina mišića tijela

VJEŽBE NA MJESTU KROZ RAZINE PROSTORA

- svjestan početak učenja plesnih pozicija (otvorene i paralelne) kroz vježbe u raznim razinama prostora kao temelj vertikalne postave tijela
- osvješćivanje simultanih i sukcesivnih gesta ruku i nogu
- upotreba plesnih pozicija kao priprema za postavu tijela u okretu i skoku u visokoj razini te geste radne noge u srednjoj razini

RAVNOTEŽNI POLOŽAJI

- u simetričnim i asimetričnim stavovima
- na više točaka uporišta s postupnim smanjivanjem do jedne točke
- ispad u sve smjerove prostora
- različite kombinacije okreta i gesta nogu u srednjoj i visokoj razini na jednoj točki uporišta
- uvođenje stabilnog i labilnog kroz tehnički aspekt impulsa, njihaja i zamaha trupa, ruku i nogu u otvorenim i paralelnim pozicijama

LOKOMOCIJA I ELEVACIJA

Različite kombinacije koraka, trka, gesta, ispada, okreta, skoka i pada s obzirom na.

- razine prostora
- smjer kretanja
- promjena fronte
- prostorne puteve

obogaćene tehničkim aspektom impulsa, njihaja i zamaha.

Obavezni satovi učenika te sekvence i koreografije nastavnika.

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastanik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijaska ocjena

Individualno i skupno praćenje učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se

- pismenom provjerom znanja
- praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)
- samostalni zadaci učenika

PREDMET
KLASIČNI BALET

PRIPREMNI RAZRED

Broj sati tjedno : 4

CILJEVI I ZADACI

- usvajanje osnovnih principa, vještina kretanja i elemenata klasičnog baleta uz pomoć praktičnih vježbi
- razvijanje tjelesnih sposobnosti i stjecanje novih vještina u svrhu poboljšanja tehničke pripremljenosti učenika za zvanje plesač suvremenog plesa
- upoznavanje klasičnog baleta kao vrste plesne umjetnosti

PRIPREMNI RAZRED

VJEŽBE UZ ŠTAP

1. Male i velike poze *croisé* i *effacé* s nogom na *piqué* i s nogom oslonca u *demi-plié* i 2. *arabesque*
2. Pozicije nogu - 1., 2., 3., 5. i 4. pozicija
3. Pozicije ruku - pripremna, 1., 3. i 2. pozicija
4. *Demi-plié* :
  - a) Licem štapu iz 1., 2., 5. i 4. Pozicije
  - b) Bokom štapu iz 1., 2., 5. i 4. pozicije s rukom u pripreмној poziciji, a kasnije u 2. poziciji (s *port de bras*)
5. *Grand-plié* :
  - a) Licem štapu iz 1., 2., 5. i 4. Pozicije
  - b) *Grand-plié* bokom štapu iz 1., 2., 5. i 4. pozicije s rukom u pripreмној poziciji, a kasnije u 2. poziciji (s *port de bras*)
6. *Battement tendu*:
  - a) Simple licem i bokom štapu iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima
  - b) S *demi-plié* licem i bokom štapu iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima
  - c) *Pour le pied* licem i bokom štapu iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima
  - d) *Passé par terre*
  - e) S *demi-plié* u 2. poziciju bez prijenosa težine s noge oslonca licem i bokom štapu
7. *Battement tendu jeté*:
  - a) Simple licem i bokom štapu iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima
  - b) *Piqué* licem i bokom štapu iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima
  - c) *Battement balancé*

- d) *S demi-plié* 1. i 5. poziciji, licem i bokom štapu
8. *Demi-rond de jambe par terre en dehors i en dedans*, licem i bokom štapu s rukom u pripremnoj poziciji, a kasnije u 2. poziciji
9. *Demi-rond de jambe en dehors i en dedans* na 45° licem i bokom štapu
10. *Rond de jambe par terre en dehors i en dedans*:
 a) Licem i bokom štapu
 b) S nogom oslonca u *demi-plié*
11. *Temps relevé par terre en dehors i en dedans*, licem i bokom štapu s rukom u pripremnoj poziciji, a kasnije s pratnjom ruke
12. *Plié soutenu* 1. i 5. pozicije, licem i bokom štapu u svim smjerovima
13. Položaj *sur le cou-de-pied*, naprijed, obuhvatni i natrag
14. *Battement fondu*:
 a) Licem i bokom štapu na *piqué* u svim smjerovima
 b) Licem i bokom štapu na 45° u svim smjerovima
15. *Battement soutenu* iz 5. pozicije licem i bokom štapu s pratnjom ruke u svim smjerovima
16. *Battement frappé*:
 a) Licem i bokom štapu na *piqué* u svim smjerovima
 b) Licem i bokom štapu na 45° u svim smjerovima
17. *Battement double frappé* :
 a) Licem i bokom štapu na *piqué* u svim smjerovima
 b) Licem i bokom štapu na 45° u svim smjerovima
18. *Petit battement* licem i bokom štapu s ravnomjernim prijenosom noge
19. *Pas coupé*:
 a) Na cijelom stopalu, licem i bokom štapu
 b) Na poluprstima, licem i bokom štapu
20. *Pas tombé* na mjestu s drugom nogom u položaju *sur le cou-de-pied*
21. *Battement relevé lent*, licem i bokom štapu na 45° u svim smjerovima
22. *Rond de jambe en l'air* licem i bokom štapu na 45° *en dehors i en dedans*
23. *Battement retiré*
24. *Battement développé* licem i bokom štapu u svim smjerovima
25. *Grand battement jeté*:
 a) Iz 1. pozicije licem i bokom štapu u svim smjerovima
 b) Iz 5. pozicije licem i bokom štapu u svim smjerovima
26. *Relevé* na poluprste iz 1., 2., 5. i 4. pozicije
27. Polu-okret na dvije noge iz 5. pozicije s ispruženih nogu i iz *demi plié en dehors i en dedans*
28. Nagib tijela nazad i u stranu licem i bokom štapu
29. *Port de bras* 1., 2. i 3.

30. *Pas de bourrée* licem štapu

31. *Pas balancé* licem štapu

VJEŽBE NA SREDINI

1. Male i velike poze *croisé* i *effacé* naprijed i nazad s ispruženom nogom oslonca i u *demi-plié* i 1., 2., 3. i *arabesque*
2. Pozicije ruku - pripremna, 1., 2., 3.
3. *Demi-plié* iz 1., 2., i 5. pozicije *en face*
4. *Grand-plié* iz 1., 2., 5. pozicija *en face*
5. *Battement tendu*:
  - a) *Simple* iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima *en face*
  - b) *S demi-plié* u 1. i 5. poziciji u svim smjerovima *en face*
  - c) *S demi-plié* u 2. poziciji s prijenosom težine s noge oslonca i bez prijenosa težine *en face*
  - d) *Pour le pied* iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima *en face*
  - e) *Passé par terre* *en face*
6. *Battement tendu jeté*:
  - a) Iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima *en face*
  - b) *S demi-plié* u 1. i 5. poziciji u svim smjerovima *en face*
  - c) *Piqué* iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima *en face*
7. *Demi-rond de jambe par terre en dehors* i *en dedans* *en face*
8. *Rond de jambe par terre en dehors* i *en dedans* *en face*
9. *Temps relevé par terre en dehors* i *en dedans* *en face*
10. *Plié-soutenu* iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima *en face*
11. *Relevé lent* na 45° u svim smjerovima *en face*
12. *Battement frappé* na *piqué* u svim smjerovima *en face*
13. *Pas de bourrée*
14. *Port de bras* - 1. 2. 3.
15. *Temps lié par terre* naprijed i nazad
16. *Révèrece*

ALLEGRO

1. *Temps sauté* iz 1. 2. 5. pozicije
2. *Changement de pieds*
3. *Pas échappé* u 2. poziciju
4. *Pas glissade*
5. *Pas chassé*

ISHODI UČENJA

Nakon obrazovnog razdoblja učenici bi morali savladati sljedeće cijeline:

- svijest o pojedinim dijelovima tijela, skupinama mišića, disanju u mirovanju i kretanju
- pojam *épaulement*, poze *croisé* i *effacé*
- postava korpusa, potporne i radne noge
- početne forma *battement*
- forme *rond de jambe par terre*
- postava ruku u vježbama licem štapu, bokom štapu i na sredini prostora
- jednostavne vrste *pas de bourrée* i *pas balancé*
- tehnika odraza i doskoka u elementima allegra
- upoznavanje tehnike okreta na dvije noge
- elementarna koordinacija pokreta različitih dijelova tijela, koncentracija i preciznost izvođenja
- koordinacija u složenim kombinacijama i osjećaj za tijelo u prostoru
- postava glave u vježbama licem štapu, bokom štapu i na sredini prostora
- adekvatna reakcija tijela na glazbenu pratnju
- osnove baletne terminologije

PROVJERA ZNANJA I UMJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijaska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i umijeća provodi se:

- a) teorijski
- b) praktično

PREDMET
GLAZBENA UMJETNOST

PRIPREMNI RAZRED

Broj sati tjedno: 2

CILJ I ZADACI

Razviti kod učenika znanja i vještine potrebne za razumijevanje ritamskih, teorijskih i intonativnih primjera koji će poslužiti pri upoznavanju i analizi glazbenih djela.

Razviti osjećaj za glazbene sastavnice na slijedećim područjima:

- oblik i struktura glazbenog djela
- osjećaj za kretanje melodije
- dur i mol u glazbi i plesu
- puls, metrika i ritam u glazbi i plesu
- tempo, dinamika, agogika

Cilj glazbenih oblika je upoznavanje učenika sa zakonitostima strukture glazbenih djela u različitim glazbenim oblicima, od najmanjih glazbenih cjelina do složenih homofonih i polifonih struktura.

Razvijati percepciju, koncentraciju i memoriju.

Razvijati kulturne navike učenika uz aktivno sudjelovanje u plesnim i glazbenim događajima.

PRIPREMNI RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

MJERE

Dvodobna (2/8, 2/4, 2/2); trodobna (3/8, 3/4, 3/2); četverodobna (4/8, 4/4, 4/2);

složene mjere (6/8 i 9/8)

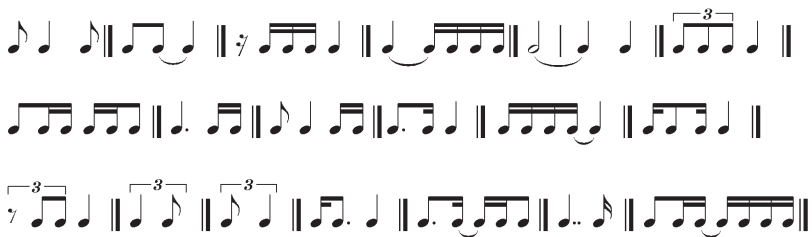
RITAM

Notne vrijednosti: i

njihove pauze:

Ritamske kombinacije:

- jednolinijski i dvolinijski ritmovi
- augmentacija i diminucija
- ritamske vježbe i zadaci od motiva do dvodijelne pjesme (8 ili 16 taktova)
- priprema ritamskih zadataka za nastavu predmeta ritmika

GLAZBENI OBLICI

Motiv, fraza, glazbena rečenica, rečenični niz, glazbena perioda, dvodijelna pjesma i kanon.

SLUŠANJE GLAZBE I DIKTAT

- ritamski diktat (cjeline od 8 taktova) - usmeni i pismeni
- slušanje i analiza primjera male i velike glazbene periode, dvodijelne pjesme i kanona

Popis glazbenih djela i tema za analizu obrađenih glazbenih oblika:

V. Lisinski: Ljubav i zloba (tema)

J. Runjanin: Lijepa naša

L. van Beethoven: 9. simfonija (tema Oda radosti)

J. S. Bach: Menuet u G-duru

L. Županović: Stari ples

Popis literature:

A. Marković: 555 izabranih tema

R. Matz: Vježbe za solfeggio i diktat, I, II, III

I. Bolčić: Priručnik za solfeggio za III, IV, V razred

ISHODI UČENJA

Osposobiti učenike da pročitaju obrađene ritamske kombinacije, zapišu diktatom i izvedu u pokretu.

Sposobnost izvođenja jednolinijskih i dvolinijskih ritmova u koordinaciji lijeve i desne ruke istodobno.

Sposobnost samostalne izrade ritma u zadanoj glazbenoj formi.

Svladavanje čitanja notnog teksta i bez instrumenta.

Svladavanje terminologije i principa metrike, ritma, dinamike, tempa, agogike te glazbenih oblika.

PROVJERA ZNANJA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastanik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijaska ocjena

Individualno i skupno praćenje učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se

- pismenom provjerom znanja
- praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)
- samostalni zadaci učenika

PREDMET GLASOVIR

PRIPREMNI RAZRED

Broj sati tjedno: 1 + 1*

UVOD

Programom nastave glasovira učenici stječu znanja i vještine ovladavanja i služenja instrumentom. Zbog neprekidnog stvaralačkog prožimanja glazbene i plesne umjetnosti ovaj je program neodvojiv dio strukovnog i umjetničkog obrazovanja budućih plesača, koreografa i plesnih pedagoga.

Učenjem glasovira razvija se analitički duh, koordinacija pokreta, apstraktno razmišljanje i praktično se primjenjuju teoretska znanja (prepoznavanje raznih stilskih razdoblja u glazbi i glazbenih oblika) stečena u nastavi predmeta Glazbena umjetnost u Školi suvremenog plesa.

CILJ I ZADACI PREDMETA

1. - ovladavanje tehnikama sviranja glasovira
  - memoriranje novog glazbenog materijala
  - formalna analiza sviranih djela
  - razvijanje muzikalnosti i izražajnosti
2. Ovladavanje temeljima improvizacije:
  - improvizacija kao glazbeni efekt kojim se potiče pokret
  - improvizacija malih glazbenih formi s jednostavnom melodijom i ritmom.

Ovim se načinom učenici osposobljavaju da nakon završetka srednje škole analitički pristupaju glazbenom djelu i da u suradnji s korepetitorom odabiru odgovarajuću glazbenu literaturu za realizaciju određenih nastavnih programa, a po potrebi i samostalno upotrijebe instrument.

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Provojeru znanja provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)*

Provjera znanja provodi se uzimajući u obzir:

- izvođenje tehničkih elemenata
- razvitak glazbenog pamćenja
- napredak u svladavanju zahtjevnijih elemenata
- razvitak individualne izražajnosti

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, stručnjak te voditelj Stručnog vijeća glazbenih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijska ocjena.

PRVA GODINA UČENJA

Nastavni sadržaj

- a) Smještaj kod glasovira, držanje tijela, postava ruku i prstiju, artikulacija prstiju
- b) Osnovne vrste udara: legato, non legato, staccato, portato
- c) Tehničke vježbe s transpozicijama
- d) Fraziranje, dinamičke oznake

Razvijanje tehnike sviranja

1. C-dur i a-mol ljestvice kroz 2 oktave paralelno i u protupomaku i trozvuci s obratima rastavljeno i istodobno kroz 1 oktavu

2. Matz-Šaban: Osnovna škola za klavir 1. dio, vježbe A,B,C i E
3. Matz-Šaban: Osnovna škola za klavir 2. dio, od 1. - 60. vježbe, izbor
4. Nikolajev: Škola sviranja na klaviru, izbor
5. B. Zorić: Abeceda klavira
6. I. Thomson: Moderni kurs klavira
7. L. Fletcher: Početnica za glasovir
8. Hervé/Pouillard: Méthode pour piano, débutants
9. Hajdu: Mliječni put

Razvijanje harmoničkog (akordskog) znanja

- osnove bilježenja, čitanja i sviranja akorada u popularnoj i jazz glazbi: dur i mol kvintakordi

ISHODI UČENJA

- čitanje nota u violinskom i bas ključu
- sviranje sa 2 ruke zajedno: 2 ruke paralelno (unisono); svaka ruka različito (svaka dionica za sebe)
- poznavanje vrsta tehnike: non legato, legato, staccato
- izvođenje dinamike (pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo i decrescendo)
- fraziranje
- sviranje u zadanom tempu
- memoriranje jednostavnih glazbenih sadržaja uz pomoć analize i analogije
- izvođenje djela u cjelini

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA*

Na kraju školske godine učenik polaže komisijski ispit na kojem mora odsvirati najmanje dvije kompozicije iz gore navedenog popisa.

DRUGA GODINA UČENJA GLASOVIRA

NASTAVNI SADRŽAJ

1. Dur i mol ljestvice do 3 predznaka paralelno i u protupomaku kroz 2 oktave, pripadajući trozvuci s obratima rastavljeno i istodobno kroz 1 oktavu
- 1a. Osnove bilježenja, čitanja i sviranja akorada u popularnoj i jazz glazbi: kvintakordi i dominantni septakordi
2. Tehničke vježbe s transpozicijama:

- Matz-Šaban 1. dio
- Schmitt op. 16
- 3. Matz-Šaban: 2.dio - završiti
- Nikolajev: izbor vježbica
- 4. Etude: Duvernoy op 176, izbor
- 5. Sonatine: izbor najlakših
- 6. Kompozicije 19. i 20. stoljeća: izbor
- 7. Kompozicije domaćih autora: izbor
  - Matz-Šaban: 3.dio
  - R. Matz: Moj prvi nastup
  - M. Cipra: Suita za pet prstiju desne ruke
  - B. Bjelinski
  - P. Dumičić
  - P. Gotovac

Preporuka: skupno muziciranje (četveroručno i šesteroručno; kompozicije po izboru nastavnika).

ISHODI UČENJA

- usavršavanje vrsta tehnike: non legato, legato, staccato
- izvođenje dinamike (pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo i decrescendo)
- fraziranje i agogika
- sviranje u zadanom tempu
- razumijevanje tonaliteta i transpozicija; poznavanje, bilježenje, čitanje i sviranje akorada
- svjesno memoriranje glazbenih sadržaja potpomognuto poznavanjem tonaliteta i akorada
- izvođenje djela u cjelini

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA*

Na kraju školske godine učenik polaže komisijski ispit na kojem mora odsvirati najmanje dvije kompozicije:

- 1 etida (Duvernoy, Lemoine ili lakše etide drugih autora)
- 1 stavak sonatine (izbor: prve sonatine: Vanhall, Dussek, Kuhlau) ili
1 kompozicija kompozitora 19.-20. stoljeća, uključujući i domaće autore

PRIPREMNI RAZRED

- *1. Učenici koji se upisuju u pripremni razred bez predznanja glasovira tj. koji nisu pohađali neku glazbenu ili plesnu školu, dužni su u pripremnom razredu pohađati dvostruku satnicu (2x45' tjedno) nastave glasovira, kako bi u jednoj godini svladali dvogodišnji program i tako u 1. razredu srednje škole nastavili s 3. godinom učenja glasovira.
2. Učenicima koji upisuju pripremni razred s predznanjem glasovira, tj. koji su pohađali neku glazbenu ili drugu plesnu školu, odredit će se dužina nastavka učenja glasovira odlukom komisije.

SUVREMENA PLESNA UMJETNOST

NASTAVNI PLAN ZAJEDNIČKI OPĆEOBRAZOVNI PREDMETI

ZANIMANJE - PLESAČ SUVREMENOG PLESA
- PLESAČ EDUKACIJSKOG SMJERA

Redni broj	NASTAVNI PREDMET	RAZRED BROJ SATI TJEDNO			
		I.	II.	III.	IV
1.	Hrvatski jezik	4	4	3	3
2.	Strani jezik	3	3	3	3
3.	Likovna umjetnost	1	1	1	1
4.	Psihologija			2	
5.	Filozofija				2
6.	Povijest	2	2	1	1
7.	Zemljopis	2	1		
8.	Matematika	2	2		
9.	Biologija	2	2	2	2
10.	Fizika/ Kemija	2			
11.	Informatika		2		
12.	Etika/Vjeronauk	1	1	1	1
UKUPNO		19	18	13	13

FAKULTATIVNI PREDMETI

1.	II. strani jezik (obavezno engleski ako isti nije prvi)	2	2	2	2
2.	Fizika, Kemija		2	2	2
3.	Latinski jezik	2	2		
4.	Matematika			2	2
5.	Sociologija, Logika			2	2

Nastavni programi općeoobrazovnih predmeta prema: Okvirni nastavni

programi općeobrazovnih predmeta u srednjim školama, Glasnik Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske, posebno izdanje, broj 11, Zagreb, lipanj 1997. i Nastavni programi za gimnazije Klasa: 602-03/94-01-109, Ur.broj: 532-02-2/2-94-01, Zagreb, 2. ožujka 1994.

SUVREMENA PLESNA UMJETNOST

NASTAVNI PLAN STRUČNI PREDMETI

ZANIMANJE - PLES AČ SUVREMENOG PLESA

Redni broj	NASTAVNI PREDMET	RAZRED BROJ SATI TJEDNO				
		PR.	I.	II.	III.	IV
1.	PLES	4				
2.	PLES-LABAN		4	4	4	4
3.	RITMIKA	2	2	2	1	1
4.	FUNKCIONALNA TJELESNA TEHNIKA	4				
5.	SUVREMENA PLESNA TEHNIKA		4	4	4 + 2	4 + 2
6.	KLASIČNI BALET	4	4	4	4 + 2	4 + 2
7.	NARODNI PLESOVI			2		
8.	SCENSKA PRAKSA				2	3
9.	GLAZBENA UMJETNOST	2	2	2	1	1
10.	GLASOVIR	1 + 1	1	1		
11.	KINETOGRAFIJA					
12.	POVIJEST PLESA				1	1
13.	ANATOMIJA					1
14.	OSNOVE KOREOGRAFSKE KOMPOZICIJE				2	
15.	METODIKA SUVREMENOG PLESNOG ODGOJA					
16.	PEDAGOGIJA					
	KOREPETICIJA	7	7	7	9	9

SUVREMENA PLESNA UMJETNOST

NASTAVNI PLAN STRUČNI PREDMETI

ZANIMANJE - PLESAČ EDUKACIJSKOG SMJERA

Redni broj	NASTAVNI PREDMET	RAZRED BROJ SATI TJEDNO				
		PR.	I.	II.	III.	IV
1.	PLES	4				
2.	PLES-LABAN		4	4	4	4
3.	RITMIKA	2	2	2	2	2
4.	FUNKCIONALNA TJELESNA TEHNIKA	4				
5.	SUVREMENA PLESNA TEHNIKA		4	4	4 + 2	4 + 2
6.	KLASIČNI BALET	4	4	4		
7.	NARODNI PLESOVI			2		
8.	SCENSKA PRAKSA					
9.	GLAZBENA UMJETNOST	2	2	2	2	2
10.	GLASOVIR	1 + 1	1	1		
11.	KINETOGRAFIJA				2	
12.	POVIJEST PLESA				1	1
13.	ANATOMIJA					1
14.	OSNOVE KOREOGRAFSKE KOMPOZICIJE				2	2
15.	METODIKA SUVREMENOG PLESNOG ODGOJA					2 + 1
16.	PEDAGOGIJA				2	
	KOREPETICIJA	7	7	7	3	4

PREDMET
PLES – LABAN

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa
- plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno	4	4	4	4

Predmet *Ples – Laban* temelji svoje nastavne sadržaje na učenju i filozofiji Rudolfa Labana (1879-1958) koji je tragao za univerzalnim zakonitostima pokreta te ih klasificirao u tri grane moderne umjetnosti pokreta. Dvije od njih predstavljaju okosnicu nastavnih sadržaja ovog predmeta:

- a) prostorna harmonija ili koreutika koja istražuje odnose tijela i prostora
- b) dinamička struktura pokreta ili eukinetika koja istražuje eforte kao temelj izražajnosti pokreta i plesa

Tijekom sve četiri godine školovanja sadržaji predmeta razvijaju se kroz tri područja koja obuhvaćaju temeljne sastavnice svakog pokreta, a to su njegova tjelesna artikulacija, prostorna organizacija te kvaliteta.

Okosnica sadržaja su 16 Labanovih tema pokreta, s naglaskom na temama izdvojenim u svakoj godini učenja. Sadržaji tema se tijekom školovanja vertikalno razvijaju te međusobno horizontalno nadopunjuju.

- I. tema: Svijest o tijelu u pokretu
- II. tema: Spoznaja *Vremena* i *Intenziteta* kao elemenata ritma
- III. tema: Spoznaja *Prostora*
- IV. tema: Spoznaja *Toka* pokreta
- V. tema: Prilagodba i suradnja s partnerom
- VI. tema: Tijelo kao instrument plesnog izraza
- VII. tema: Osnovne izražajne akcije – eforti
- VIII. tema: Radni pokreti i ritmovi rada
- IX. tema: Spoznaja oblika pokreta
- X. tema: Prijelazi između efort-akcija
- XI. tema: Prostorna harmonija
- XII. tema: Sukladnost između eforta i prostora
- XIII. tema: Elevacija
- XIV. tema: Buđenje osjećaja za skupinu
- XV. tema: Grupne formacije
- XVI. tema: Ples kao umjetnost: plesna kompozicija i koreografski oblici

CILJ PREDMETA

Temeljna zadaća predmeta je razvijanje osviještenog i mislećeg tijela u pokretu i plesu što se manifestira kinestetičkom svjesnošću, preciznošću prostorne namjere te izražajnošću. Zbog specifičnog metodološkog pristupa Ane Maletić koji razvija vještinu improvizacije i sposobnost oblikovanja zadanih sadržaja pokretom, predmet *Ples – Laban* potiče kreativnost učenika. Osim plesnog obrazovanja učenika, stjecanja vještina te razvijanja njihovih stvaralačkih sposobnosti, cilj predmeta je razvijanje sposobnosti kritičkog mišljenja prema učenju i filozofiji o umjetnosti pokreta i plesa Rudolfa Labana.

Budući da predmet daje konceptualnu okosnicu za razumijevanje, promatranje, analizu i opisivanje pokreta i plesa u svim njegovim pojavnostima, on nužno doprinosi postignućima učenika u ostalim predmetima bitnim za obrazovanje suvremenog plesača, kao što su plesne tehnike (suvremene i baletna) i koreografska kompozicija.

Zbog svega navedenog, potrebno je naglasiti važnost interaktivne uloge predmeta u cjelokupnom nastavnom programu škole.

ZADACI

- Ostvarivanje osviještenog odnosa prema tijelu u pokretu i plesu.
- Spoznavanje i ostvarivanje jasne prostorne namjere u pokretu i plesu.
- Spoznavanje unutarnjih poticaja i stavova koji određuju kvalitativni odnos prema faktorima pokreta: *Prostor, Vrijeme, Jačina i Tok*.
- Razvijanje dinamičnosti/izražajnosti pokreta i plesa.
- Razvijanje vještine strukturirane improvizacije u pokretu i plesu.
- Poticanje kreativnosti kod učenika.
- Razvijanje sposobnosti oblikovanja zadanih sadržaja pokretom.
- Razvijanje svijesti o važnosti filozofije i učenja Rudolfa Labana kao ishodišta svjesnog pristupa pokretu u suvremenoj plesnoj umjetnosti.
- Razvijanje sposobnosti usmjerenog praćenja pokreta i plesa na principima Labanovog učenja.
- Razvijanje sposobnosti analitičkog pristupa pokretu i plesu na principima Labanovog učenja.

I. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

Okosnica sadržaja su sljedeće Labanove teme:
II., III., IV., VI., VII., IX., XI., XII., XIII.

PODRUČJE - PROSTOR

1. Razvijanje kinestetičkog osjeta za vertikalnu, horizontalnu i sagitalnu dimenziju:
  - obzirom na osobni prostor
  - obzirom na opći prostor
2. Razvijanje kinestetičkog osjeta za 6 smjerova pripadajućih dimenzija: gore-dolje; lijevo-desno / križano-otvoreno; naprijed-natrag
3. Razvijanje kinestetičkog osjeta za 6 prostornih akcija (dizanje-spuštanje; zatvaranje-otvaranje; povlačenje-prodiranje):
  - svjesna artikulacija unutarnje prostorne namjere
4. Razvijanje kinestetičkog osjeta za protunapetost u dimenzijama
5. Uspostavljanje 3-dimenzionalnog križa kao temeljnog sustava prostorne orijentacije s ishodištem u centru tijela:
  - artikulacija dimenzionalne skale desnom i lijevom stranom tijela
6. Povezivanje dimenzionalnih smjerova:
  - centralno
  - periferno
7. Oblikovanje oktaedra pokretom
8. Obrambeni karakter dimenzionalne skale:
  - artikulacija skale zamasima
  - artikulacija skale osmicama
9. Dvosmjernost i prostorni akord

PODRUČJE - TIJELO

1. Artikulacija 6 osnovnih tjelesnih akcija u dimenzionalnim smjerovima:
  - a) geste
  - b) koraci
  - c) lokomocija
  - d) skokovi
  - e) okreti
  - f) mirovanje
2. Stabilni karakter dimenzionalne skale
3. Konture koje tijelo ocrta u prostoru pri centralnom i perifernom

- povezivanju smjerova: ravne, uglate, zaobljene
4. Oblik tijela: strjelica

PODRUČJE - EFORT

Faktori pokreta *Prostor*, *Jačina*, *Vrijeme* i *Tok*:

nasuprotni stavovi prihvaćanja ili odupiranja kao izraz unutarnjeg poticaja na pokret.

1. Čimbenik kretanja *Prostor* kao odraz spoznaje o mogućnostima orijentiranja i usmjeravanja pažnje na trodimenzionalnost prostora: kvalitete neizravno - izravno
2. Čimbenik kretanja *Jačina* kao unutarnja namjera prihvaćanja ili odupiranja djelovanju sile teže: kvalitete lagano - snažno
3. Čimbenik kretanja *Vrijeme* kao unutarnja spremnost na donošenje odluke obzirom na protok vremena: kvalitete dugotrajno/sporo - kratkotrajno/iznenadno
4. Čimbenik kretanja *Tok* kao odraz unutarnjeg prihvaćanja ili neprilagođivanja odvijanju pokreta: kvalitete slobodno - vezano
5. Sukladnost prostornih akcija i kvaliteta
6. Kombinacije faktora *Jačina - Vrijeme - Prostor*:
- 8 osnovnih efort akcija

ISHODI UČENJA

- Ovladavanje trima područjima (*Prostor-Tijelo-Efort*) omogućuje manifestiranje kinestetičke svjesnosti u pokretu i plesu.
- Precizno korištenje usmjerene pažnje/fokusa u dimenzionalnoj prostornoj orijentaciji.
- Svjesna primjena unutarnje prostorne namjere u prostoru-oktaedru.
- Svjesna uporaba kombinacija čimbenika *Prostor*, *Jačina* i *Vrijeme* u svrhu postizanja izražajnosti u pokretu i plesu.
- Postignuće izražajnog tijela koje ostvaruje komunikaciju i odnos s prostorom-oktaedrom te s ostalim plesačima i gledaocima.
- Ovladavanje jasnoćom plesne izvedbe:
  - a) koordinacija i preciznost pokreta u dimenzionalnoj orijentaciji,
  - b) osviješten odnos prema prostoru-oktaedru te prema drugim plesačima i gledaocima,
  - c) svjesna uporaba obrađenih eforta u svrhu postizanja dinamičnosti/izražajnosti pokreta.
- Ovladavanje vještinom strukturirane improvizacije na teme iz obrađenih

sadržaja.

- Ovladavanje vještinom oblikovanja obrađenih sadržaja pokretom.
- Sposobnost učinkovitog i sigurnog korištenja tijela kao instrumenta plesnog izraza.
- Ovladavanje stručnom plesnom terminologijom i njena primjena pri usmjerenom praćenju i analizi pokreta.
- Sposobnost samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

OPĆE METODIČKE NAPOMENE

Pri obradi nastavnih sadržaja potrebno je:

- Prožimati sva tri područja (*Prostor-Tijelo-Efort*).
- Poticati kombinaciju centralnog i perifernog povezivanja smjerova u svrhu ostvarivanja što povezanijih fraza pokreta u oktaedru.
- Poticati slobodan pristup kvalitetama i teksturi pokreta u svrhu osvještavanja unutarnjeg doživljaja bitnog za izražajnost pokreta i plesa.

MEĐUPREDMETNI SUODNOSI

Suodnos sadržaja s predmetom RITMIKA:

- preciznost u realizaciji ritma pokreta
- osjećaj za motiv, frazu i sekvencu pokreta

Suodnos sadržaja s predmetom GLAZBENA UMJETNOST:

- mogućnost prepoznavanja i uporabe strukture jednostavnih glazbenih oblika (rečenica, perioda, dvodijelni i/li trodijelni oblik, kanon)

Suodnos sadržaja s predmetom SUVREMENA PLESNA TEHNIKA:

- naglašavanje trodimenzionalnosti disanja
- svjesna uporaba pravilne postave tijela
- učinkovita, sigurna i vješta uporaba kontrole tijela u pokretu i plesu
- svjesna uporaba centra tijela pri povezivanju dimenzionalnih smjerova
- svjesna artikulacija pokreta iz dijelova tijela ili čitavog tijela pri svladavanju plesnih sadržaja
- uporaba zajedničke stručne terminologije

II. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

Okosnica sadržaja su sljedeće Labanove teme:

VI., VII., IX., X., XI., XII., XIII.

PODRUČJE - PROSTOR

1. Razvijanje kinestetičkog osjeta za istodobni utjecaj triju prostornih akcija
2. Razvijanje kinestetičkog osjeta za 4 prostorne dijagonale:
  - obzirom na osobni prostor
  - obzirom na opći prostor
3. Razvijanje kinestetičkog osjeta za 8 smjerova pripadajućih prostornih dijagonala:
  - visoko-desno-naprijed; visoko-lijevo-naprijed; visoko-lijevo-natrag; visoko-desno-natrag
  - nisko-desno-naprijed; nisko-lijevo-naprijed; nisko-lijevo-natrag; nisko-desno-natrag
4. Uspostavljanje 4-dijagonalnog križa kao sustava prostorne orijentacije s ishodištem u centru tijela:
  - artikulacija prostornih dijagonala desnom i lijevom stranom tijela
5. Protunapetost u prostornim dijagonalama
6. Karakter dijagonalne skale: mobilnost i labilnost
7. Tri načina izvođenja dijagonalne skale
8. Oblikovanje kubusa:
  - povezivanje dijagonalnih smjerova uzduž bridova kubusa
  - povezivanje dijagonalnih smjerova poprijeko ploha kubusa
  - povezivanje dijagonalnih smjerova kroz središte kubusa
9. Stabilnost dimenzionalne i labilnost dijagonalne prostorne orijentacije

PODRUČJE - TIJELO

1. Stabilnost i labilnost
2. Artikulacija 6 osnovnih tjelesnih akcija u dijagonalnoj skali:
  - a) geste
  - b) koraci
  - c) lokomocija
  - d) skokovi
  - e) okreti
  - f) mirovanje
3. Padovi u dijagonalne smjerove
4. Konture koje tijelo ocrtava u prostoru pri centralnom i perifernom povezivanju smjerova: ravne, uglate, zaobljene
5. Oblik tijela: vijak

PODRUČJE - EFORT

1. Prijelazi između 8 efort akcija:

- promjena kvalitete unutar 1 faktora kretanja
- 2. Prijelazi između 8 efort akcija:
  - promjena kvaliteta unutar 2 faktora kretanja
- 3. Kontrastni parovi eforta:
  - promjena kvaliteta unutar 3 faktora kretanja
- 4. Prirodni smještaj eforta u kubusu
- 5. Povezivanje eforta:
  - po bridovima kubusa
  - po dijagonalama ploha kubusa
  - kroz središte kubusa

ISHODI UČENJA

- Ovladavanje trima područjima (*Prostor-Tijelo-Efort*) omogućuje manifestiranje kinestetičke svjesnosti u pokretu i plesu.
- Precizno korištenje usmjerene pažnje/fokusa u dijagonalnoj prostornoj orijentaciji.
- Svjesna primjena unutarnje prostorne namjere obzirom na 6 dimenzionalnih i 8 dijagonalnih smjerova.
- Svjesna uporaba prijelaza između osnovnih efort akcija u svrhu postizanja izražajnosti u pokretu i plesu.
- Postignuće izražajnog tijela koje ostvaruje komunikaciju i odnos s prostorom-kubusom, kao i s prostorom-oktaedrom te s ostalim plesačima i gledaocima.
- Ovladavanje jasnoćom plesne izvedbe:
  - a) koordinacija i preciznost pokreta u dijagonalnoj orijentaciji,
  - b) koordinacija i preciznost pokreta pri prelaženju iz dimenzionalne u dijagonalnu orijentaciju,
  - c) osviješten odnos prema prostoru-kubusu i prostoru-oktaedru,
  - d) svjesna uporaba prijelaza između obrađenih eforta u svrhu postizanja dinamičnosti/izražajnosti pokreta.
- Ovladavanje vještinom strukturirane improvizacije na teme iz obrađenih sadržaja.
- Ovladavanje vještinom oblikovanja obrađenih sadržaja pokretom.
- Sposobnost učinkovitog i sigurnog korištenja tijela kao instrumenta plesnog izraza.
- Ovladavanje stručnom plesnom terminologijom i njena primjena pri usmjerenom praćenju i analizi pokreta.
- Sposobnost samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

OPĆE METODIČKE NAPOMENE

Pri obradi nastavnih sadržaja potrebno je:

- Prožimati sva tri područja (*Prostor-Tijelo-Efort*).
- Poticati kombinaciju centralnog i perifernog povezivanja smjerova u svrhu ostvarivanja što povezanih fraza pokreta u kubusu.
- Poticati kinestetički doživljaj stabilnosti dimenzionalne orijentacije i labilnosti dijagonalne orijentacije putem što češćih prijelaza iz jedne orijentacije u drugu.
- Poticati razliku u doživljaju *kubusa eforta* u osobnom prostoru obzirom na opći prostor.

MEĐUPREDMETNI SUODNOSI

Suodnos sadržaja s predmetom RITMIKA:

- preciznost u realizaciji ritma pokreta
- ostvarenje dva eforta na principu dvodioničnosti unutar tijela

Suodnos sadržaja s predmetom GLAZBENA UMJETNOST:

- mogućnost prepoznavanja i uporabe strukture ronda

Suodnos sadržaja s predmetom SUVREMENA PLESNA TEHNIKA:

- naglašavanje trodimenzionalnosti disanja
- učinkovita, sigurna i vješta uporaba kontrole tijela pri prelaženju iz stabilnog u labilno
- uporaba zajedničke stručne terminologije

III. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

Okosnica sadržaja su sljedeće Labanove teme:

IV., VI., IX., X., XI., XIII.

PODRUČJE – PROSTOR

1. Uspostavljanje vertikalnog plana ili *plana vrata*:
  - međusobni odnos vertikalne i horizontalne dimenzije
2. Obilježje vertikalnog plana:
  - razvijanje kinestetičkog osjeta za dvodimenzionalnu napetost u kontekstu pripadajućih primarnih i sekundarnih prostornih akcija
3. Artikulacija vertikalnog plana jednom stranom tijela:
  - centralno

- periferno
- dijametralno
- 4. Uspostavljanje horizontalnog plana ili *plana stola*:
  - međusobni odnos horizontalne i sagitalne dimenzije
- 5. Obilježje horizontalnog plana:
  - razvijanje kinestetičkog osjeta za dvodimenzionalnu napetost u kontekstu pripadajućih primarnih i sekundarnih prostornih akcija
- 6. Artikulacija horizontalnog plana jednom stranom tijela:
  - centralno
  - periferno
  - dijametralno
- 7. Uspostavljanje sagitalnog plana ili *plana kotača*:
  - međusobni odnos sagitalne i vertikalne dimenzije
- 8. Obilježje sagitalnog plana:
  - razvijanje kinestetičkog osjeta za dvodimenzionalnu napetost u kontekstu pripadajućih primarnih i sekundarnih prostornih akcija
- 9. Artikulacija sagitalnog plana jednom stranom tijela:
  - centralno
  - periferno
  - dijametralno
- 10. Uspostavljanje 6-dijametralnog križa kao sustava prostorne orijentacije s ishodištem u centru tijela:
  - oblikovanje ikosaedra
- 11. Slobodno povezivanje dijametralnih smjerova:
  - obzirom na prostorne razine
  - obzirom na primarnu prostornu namjeru/akciju
  - obzirom na cikličnu izmjenu smjerova
- 12. Oblikovanje ikosaedra:
  - harmonični principi ikosaedralnih skala
- 13. Periferne standardne skale:
  - artikulacija primarne skale jednom stranom tijela
  - krivulje primarne skale
- 14. Uspostavljanje numeričkih odnosa obzirom na os primarne skale.
- 15. Periferno povezivanje parnih smjerova primarne skale:
  - artikulacija ekvatorijalne skale

PODRUČJE - TIJELO

1. Artikulacija 6 osnovnih tjelesnih akcija u planovima:
  - a) geste
  - b) koraci

- c) lokomocija
  - d) skokovi
  - e) okreti
  - f) mirovanje
2. Sukladnost planova i pripadajućih tjelesnih akcija:
    - vertikalni plan sa skokovima i padovima
    - horizontalni plan s okretima
    - sagitalni plan s lokomocijom
  3. Konture koje tijelo ocrtava u prostoru pri centralnom i perifernom povezivanju smjerova: ravne, uglate, zaobljene
  4. Oblik tijela: zid

PODRUČJE - EFORT

1. Faktor kretanja Tok kao odraz unutarnjeg osjećaja za sputano ili nesputano odvijanje pokreta:
  - kvalitete vezano - slobodno
2. Kombinacije 2 faktora kretanja: nepotpuni eforti
  - Jačina + Vrijeme
  - Prostor + Tok
  - Prostor + Vrijeme
  - Jačina + Tok
  - Tok + Vrijeme
  - Prostor + Jačina
3. Razvijanje svijesti o osobnim efort obrascima:
  - poticanje na primjenu ostalih kombinacija kvaliteta
4. Klasifikacija fraziranja kvaliteta pokreta:
  - 8 vrsti fraziranja

ISHODI UČENJA

- Ovladavanje trima područjima (*Prostor-Tijelo-Efort*) omogućuje manifestiranje kinestetičke svjesnosti u pokretu i plesu.
- Precizno korištenje usmjerene pažnje/fokusa u dijametralnoj prostornoj orijentaciji.
- Svjesna primjena unutarnje prostorne namjere obzirom na 6 dimenzionalnih, 8 dijagonalnih i 12 dijametralnih smjerova.
- Svjesna uporaba kombinacija dvaju faktora pokreta kao rezultat prepoznavanja unutarnjih stanja/stavova, a u svrhu postizanja veće izražajnosti u pokretu i plesu.
- Sposobnost prepoznavanja pojedinih vrsti fraziranja kvaliteta pokreta.
- Postignuće izražajnog tijela koje ostvaruje komunikaciju i odnos s

prostorom-kubusom, s prostorom-oktaedrom te s prostorom-ikosaedrom, kao i s ostalim plesačima i gledaocima.

- Ovladavanje jasnoćom plesne izvedbe:
  - a) koordinacija i preciznost pokreta u dijametralnoj orijentaciji,
  - b) koordinacija i preciznost pokreta pri prelaznju iz dimenzionalne ili dijagonalne u dijametralnu orijentaciju i obratno,
  - c) osviješten odnos prema prostoru-ikosaedru,
  - d) svjesna uporaba nepotpunih eforta,
  - e) svjesna uporaba fraziranja u svrhu postizanja veće dinamičnosti/izražajnosti pokreta.
- Ovladavanje vještinom strukturirane improvizacije na teme iz obrađenih sadržaja.
- Ovladavanje vještinom oblikovanja obrađenih sadržaja pokretom.
- Sposobnost učinkovitog i sigurnog korištenja tijela kao instrumenta plesnog izraza.
- Ovladavanje stručnom plesnom terminologijom i njena primjena pri usmjerenom praćenju i analizi pokreta.
- Sposobnost samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

OPĆE METODIČKE NAPOMENE

Pri obradi nastavnih sadržaja potrebno je:

- Prozimati sva tri područja (*Prostor-Tijelo-Efort*).
- Poticati kombinaciju centralnog i perifernog povezivanja smjerova u svrhu ostvarivanja što povezanijih fraza pokreta u planovima prostora.
- Poticati kinestetički doživljaj prevladavajuće dimenzionalne napetosti u pojedinom planu putem naglašavanja pripadajuće primarne prostorne akcije.
- Upoznati učenike s tabelom numeričkih odnosa primarne skale, ekvatorijalne skale i planova.
- Ikosaedralne skale oblikovati svjesnom uporabom harmonijskih principa ikosaedralnih skala.
- Broj nepotpunih eforta kao i broj kombinacija kvaliteta odabrati i obraditi po slobodnom izboru. (Pri tome se preporuča korištenje vježbenice V. Maletić *Dinamičnost plesa: Efort i fraziranje.*)

MEĐUPREDMETNI SUODNOSI

Suodnos sadržaja s predmetom RITMIKA:

- preciznost u realizaciji ritma pokreta

Suodnos sadržaja s predmetom GLAZBENA UMJETNOST:

- mogućnost prepoznavanja i uporabe strukture teme s varijacijama

Suodnos sadrži s predmetom SUVREMENA PLESNA TEHNIKA:

- naglašavanje trodimenzionalnosti disanja
- učinkovito, sigurno i vješto korištenje povezanosti unutar tijela
- uporaba zajedničke stručne terminologije

Suodnos sadrži s predmetom

OSNOVE KOREOGRAFSKE KOMPOZICIJE:

- strukturirano i smisljeno kretanje u prostoru
- razvoj motiva
- strukturiranje sekvenci i plesne kompozicije
- osjećaj za grupu tijekom izvođenja plesne kompozicije

IV. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

Okosnica sadrži su sljedeće Labanove teme:

VI., IX., X., XI., XIII.

PODRUČJE – PROSTOR

1. Ikosaedralne skale:

- artikulacija osovinske skale jednom stranom tijela

2. Uspostavljanje numeričkih odnosa obzirom na os osovinske skale.

3. Transverzalno povezivanje smjerova osovinske skale:

- integracija utjecaja dimenzionalnog karaktera i dijagonalnog nagiba
- artikulacija 3 vrste kosina

4. Strme kosine:

- obilježje strmih kosina obzirom na prevladavajući utjecaj vertikalne dimenzije
- 2 grupe strmih kosina

5. Plošne kosine:

- obilježje plošnih kosina obzirom na prevladavajući utjecaj horizontalne dimenzije
- 2 grupe plošnih kosina

6. Lebdive kosine:

- obilježje lebdivih kosina obzirom na prevladavajući utjecaj sagitalne dimenzije
- 2 grupe lebdivih kosina

7. Ikosaedralne skale:

- transversalne standardne skale (A i B)

8. Artikulacija A skale jednom stranom tijela.
9. Trodjelno fraziranje A skale.
10. Dvodjelno fraziranje A skale:
  - ritam šiljaka
  - ritam voluta
11. Artikulacija B skale jednom stranom tijela.

PODRUČJE - TIJELO

1. Artikulacija 6 osnovnih tjelesnih akcija u dijametralnim smjerovima i njihovom transverzalnom povezivanju:
  - a) geste
  - b) koraci
  - c) lokomocija
  - d) skokovi
  - e) okreti
  - f) mirovanje
2. Artikulacija transverzala kao ekstenzije, djelomične kontrakcije i ponovne ekstenzije.
3. Sukladnost obilježja kosina i pripadajućih tjelesnih akcija:
  - strme kosine sa skokovima i padovima
  - plošne kosine s okretima
  - lebdive kosine s lokomocijom
4. Utjecaj karaktera skala na pripadajuće oblike tijela.

PODRUČJE - EFORT

1. Kombinacije 3 faktora kretanja (s obveznim faktorom *Tok*):
  - porivi i ugođaji
  - Jačina + Vrijeme + Tok
  - Prostor + Vrijeme + Tok
  - Prostor + Jačina + Tok
2. Odvijanje fraziranja:
  - uzastopno
  - istodobno
  - preklapajuće

ISHODI UČENJA

- Ovladavanje trima područjima (*Prostor-Tijelo-Efort*) omogućuje manifestiranje kinestetičke svjesnosti u pokretu i plesu.
- Svjesna primjena unutarnje prostorne namjere obzirom na svih 27 prostornih smjerova.

- Svjesna uporaba kombinacija triju faktora pokreta kao rezultat prepoznavanja unutarnjih poriva, a u svrhu postizanja veće izražajnosti u pokretu i plesu.
- Sposobnost prepoznavanja i svjesne uporabe vrsti fraziranja i njihovog odvijanja.
- Postignuće izražajnog tijela koje ostvaruje komunikaciju i odnos s prostorom-ikosaedrom, kao i s ostalim plesačima i gledaocima.
- Ovladavanje jasnoćom plesne izvedbe:
  - a) koordinacija, preciznost i osviješten odnos tijela i prostora
  - b) svjesna uporaba različitih kombinacija kvaliteta
  - e) svjesna uporaba odvijanja fraziranja u svrhu postizanja veće dinamičnosti/izražajnosti pokreta.
- Ovladavanje vještinom strukturirane improvizacije na teme iz obrađenih sadržaja.
- Ovladavanje vještinom oblikovanja obrađenih sadržaja pokretom.
- Sposobnost učinkovitog i sigurnog korištenja tijela kao instrumenta plesnog izraza.
- Ovladavanje stručnom plesnom terminologijom i njena primjena pri usmjerenom praćenju i analizi pokreta.
- Sposobnost samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

OPĆE METODIČKE NAPOMENE

Pri obradi nastavnih sadržaja potrebno je:

- Prožimati sva tri područja (*Prostor-Tijelo-Efort*).
- Ikosaedralne skale oblikovati svjesnom uporabom harmonijskih principa ikosaedralnih skala.
- U potpunosti tabelu numeričkih odnosa u ikosaedralnoj prostornoj orijentaciji.
- Artikulirati B skalu u odnosu prema A skali (parovni odnos; odnos dviju skupina; odnos solo-skupina).
- Fraziranje kvaliteta i odvijanje fraziranja analizirati gledanjem video i DVD snimki.

MEĐUPREDMETNI SUODNOSI

Korelacija sadržaja s predmetom RITMIKA:

- ostvarenje tri eforta na principu trodioničnosti unutar tijela

Korelacija sadržaja s predmetom SUVREMENA PLESNA TEHNIKA:

- naglašavanje trodimenzionalnosti disanja
- učinkovito, sigurno i vješto korištenje povezanosti unutar tijela u svrhu izvođenja ikosaedralnih skala

- uporaba zajedničke stručne terminologije

Korelacija sadržaja s predmetom

OSNOVE KOREOGRAFSKE KOMPOZICIJE:

- Vođenje i organizacija rada u skupini
- Integracija glasova, riječi, rečenice, teksta u plesne zadatke

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i nakraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijaska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se:

- teorijski (usmeni ispit)
- praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)
  - samostalni zadaci učenika
  - etide nastavnika
  - zajednička ostvarenja nastavnika i učenika

Provjera znanja uključuje:

- predmetna područja *Tijelo, Prostor, Efort*
- vještinu strukturirane improvizacije
- samostalne zadatke učenika

PREDMET RITMIKA

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno	2	2	1	1

- plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno	2	2	2	2

CILJEVI I ZADACI

Razvijanje odnosa između glazbenog i plesnog obrazovanja kroz osposobljavanje učenika za plesno izvođenje, plesno oblikovanje, analizu i kritičko vrednovanje sastavnica glazbe.

Prepoznavanje, usvajanje i kreativno oblikovanje pokretom, metra, metričkog ritma, tempa, dinamike i glazbenih oblika.

Razvijanje sposobnosti oblikovanja ritamsko-plesnih cjelina pokreta temeljenih na subjektivnom osjećaju za ritam.

Razvijanje sposobnosti ritamske improvizacije pokretom.

Razvijanje sposobnosti pažnje, koncentracije, pamćenja i preciznosti izvođenja ritamsko-glazbenih zadataka.

Razvijanje sposobnosti koordinacije pokreta unutar tijela.

Razvijanje muzikalnosti u pokretu i plesu kroz slušanje, analiziranje i plesno oblikovanje odabranih glazbenih primjera.

I RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

METAR

Složene mjere: $5/8$, $7/8$, $9/8$, realizirane kroz tri načina izvođenja te u njihovim kombinacijama:

- naglasci mjere
- struktura mjere
- ritam predložka

GLAZBENI OBLICI

Motiv, fraza i sekvenca u pokretu obrađeni kroz subjektivni i objektivni odnos prema trajanju i jačini pokreta.

Trodijelna pjesma

RITAM

Jednostavni oblik dvolinijskog ritma u kombinacijama:

- pojedinac – grupa
- par
- dvije grupe

ISHODI UČENJA

Slušno prepoznavanje i ritamska realizacija motiva, fraze i sekvence u pokretu.

Sposobnost izvođenja dvolinijskog ritma u koordinaciji lijeve i desne ruke , gornje i donje zone tijela u pljeskanju i ishodavanju ritma te njegova realizacija u pokretu.

Jasno prepoznavanje složenih mjera te sposobnost njihovog kreativnog oblikovanja u pokretu.

Muzikalnosti u plesu i pokretu.

Vještina ritamske improvizacije.

Sposobnost opservacije i analize pokreta te samoprocjene i argumentirane procjene drugih.

METODIČKE NAPOMENE

Motiv u ritmu i glazbi: - augmentacija i diminucija
- dinamički kontrasti
- motiv izveden retrogradno (unatrag)
- intervencije u ritmu motiva

Sekvenca pokreta: ritamska varijacija zadane sekvence

Realizacija motiva, fraze i sekvence pokreta na subjektivnom nivou – davanje poticaja za pronalaženje različitih mogućnosti oblikovanja u subjektivnom osjećaju za trajanje i jačinu izvođenja. Realizacija samostalno, u paru i gupi.

Dvolinijski ritam: koordinacija ishodavanja i pljeskanja gornje i donje dionice unutar tijela.

Složene mjere: realizacija u pokretu na predhodno navedena tri načina, te u njihovim kombinacijama. Korištenje udaraljki, zvučnih kontakata i glasa.

Trodijelna pjesma: u pokretu uz glazbenu pratnju ili bez pratnje kao ritamski zadatak. Pri realizaciji obratiti pažnju na razliku A i B dijela u dinamici, tempu i kvalitetama pokreta.

Cjelokupno gradivo može se realizirati na predložak iz glazbene literature te uz ritamski ili metrički predložak. Primjeri mogu biti izvedeni i u tišini.

II RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

RITAM

Pauze različitog trajanja unutar sekvence ritmiziranog kretanja - realizacija stanke u pokretu u odnosu na

- vrijeme,
- jačinu i
- prostor kao faktore kretanja.

Izvođenje ritma pojedinim dijelovima tijela.

Složeniji oblici sinkopiranog ritma:

sinkope – kroz dvije, tri ili četiri dobe.

Složeniji oblik dvolinijskog ritma:

- unutar tijela u koordinaciji gornje i donje zone tijela.
- unutar para i grupe.

GLAZBENI OBLICI

Rondo (mogućnosti izbora):

- s dvije teme,
- s tri teme,
- prošireni rondo,
- sonatni rondo

ISHODI UČENJA

Sposobnost realizacije pauze u kretanju s obzirom na brojne mogućnosti koje se javljaju pri njezinom ostvarenju unutar svakog pojedinog faktora kretanja.

Svjesno i precizno izvođenje ritma pojedinim (izoliranim) dijelovima tijela.

Pravilna i precizna realizacija složenijih oblika sinkopa u pokretu.

Sposobnost izvođenja dvolinijskog ritma u koordinaciji desne i lijeve ruke, pljeskanju i ishodavanju ritma. Sposobnost kreativnog oblikovanja te precizna realizacija dvolinijskog ritma unutar gornje i donje zone tijela.

Sposobnost kreativnog oblikovanja ronda kao cikličkog glazbenog oblika.

Vještina ritamske improvizacije pokretom.

Muzikalnost u plesu i pokretu.

Sposobnost opservacije i analize pokreta te samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

METODIČKE NAPOMENE

Mogućnost ostvarivanja pauze u odnosu prema faktoru:

a/ JAČINE:

- zadržani, jaki intenzitet, iza stanke nastavlja se kretanje u istoj jačini
- potpuni prekid snažnog kretanja, u pauzi se dešava preokret koji izaziva promjenu raspoloženja
- skupljanje snage za vrijeme stanke, porast intenziteta koji poput eksplozije izbija u slijedećem pokretu
- zadržana laka, unutarnja napetost

- popuštanje jačeg intenziteta, priprema za vrijeme stanke za blaži nastavak kretanja
- predah iza kojeg se kretanja nastavlja prijašnjim intenzitetom

b/ VRIJEME:

- nagli, iznenadni prekid toka pokreta
- dulji predah, unutarnja priprema za nastavak kretanja
- kratki zastoj, iščekivanje ili trenutačni predah

c/ PROSTOR:

- orijentiranje prije kretanja u odabrani smjer
- uočavanje cilja prema kojem se kreće u slijedećem pokretu
- priprema za prijelaz iz izravnog u neizravno kretanja ili obratno

Izvođenje ritma pojedinim dijelovima tijela može u kasnijoj fazi rada poslužiti kao uvod u dvolinijski ritam spajanjem pojedinih linija (npr. ruke i noge).

Dvolinijski ritam može se realizirati na zadani predložak iz glazbene literature ili kao samostalno oblikovani ritamski primjer uz pulsaciju mjere (neutralna glazbena podloga ili zvuk udaraljki).

Rondo: obratiti pažnju na drugačiju realizaciju tema s obzirom na elemente eforta, prostora te različite mogućnosti odnosa između solo plesača, para i grupe.

Nastavnim planom predviđeno je da od III srednje učenici upisuju jedan od dva smjera: plesni odjel ili edukacijski odjel.

Nastava predmeta Ritmika razlikuje se u kvantitativnom i kvalitativnom obliku:

1. tjedni fond sati: edukacijski odjel 2 sata tjedno, plesni odjel 1 sat tjedno
2. opseg sadržaja koji se obrađuju: sadržaji Plesačkog odjela dio su sadržaja Edukacijskog odjela koji su prošireni i detaljnije razrađeni zbog savladavanja šireg opsega teoretsko-praktičnih znanja potrebnih edukatorima plesa.

III RAZRED

Zanimanje: plesač edukacijskog smjera

SADRŽAJ PREDMETA

RITAM

Sukcesivno vođenje ritma kroz pojedine dijelove tijela.

Fragmentarno vođenje ritma kroz pojedine dijelove tijela.

Diminucija i augmentacija zadanog ritma.

Trolinijski ritam u kombinacijama: pojedinac – grupa, unutar trojke, u donosu pojedinac – grupa, korištenjem vokala kao 3. dionice.

Složeniji primjer trolinijskog ritma izvedenog unutar tijela uz korištenje različitih zona tijela, te vokala ili rekvizita kao treće dionice.

GLAZBENI OBLICI

Tema s varijacijama – kao primjer iz glazbene literature i/ili ritamski primjer teme s varijacijama.

ISHODI UČENJA

Svjesno i precizno izvođenja ritma na dva različita načina: sukcesivno i fragmentarno.

Precizno ritamsko oblikovanje i izvedba diminucije i augmentacije u pokretu.

Precizna izvedba trolinijskog ritma u bilo kojoj od navedenih kombinacija, te kreativna primjena kombinacije u izvođenju primjera.

Sposobnost kreativnog oblikovanja i plesne izvedbe teme s varijacijama - primjer iz glazbene literature.

Sposobnost kreativnog oblikovanja teme s varijacijama kao ritamskog primjera, te njena plesna izvedba.

Vještina ritamske improvizacije pokretom.

Muzikalnost u plesu i pokretu.

Sposobnost opservacije i analize pokreta te samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

METODIČKE NAPOMENE

Kod diminucije i augmentacije obratiti pažnju da se pri ritamskoj transpoziciji kretnje prilagode obzirom na veličinu, razinu, prostor i kvalitetu pokreta.

Kod trolinijskog ritma, bez obzira na to da li radimo na jednostavnijim ili složenijim primjerima, poticati istraživanje odnosa ritamskih dionica obzirom

na kvalitete pokreta.

Tema s varijacijama – primjer iz literature: poticati kreativnost na doživljajnoj razini, te izvedbu s razrađenim nijansama dinamičnosti pokreta te principa prostorne harmonije.

Tema s varijacijama – ritamski primjer: poticati oblikovanje teme s varijacijama u samostalnim i/ili grupnim zadacima učenika na način da se razvija preciznost izvođenja te koncepta u oblikovanju teme i njenih varijacija.

III RAZRED

Zanimanje: plesač suvremenog plesa

SADRŽAJ PREDMETA

Sukcesivno vođenje ritma kroz pojedine dijelove tijela.

Fragmentarno vođenje ritma kroz pojedine dijelove tijela.

Složeniji primjer trolinijskog ritma izvedenog unutar tijela uz korištenje različitih zona tijela, te vokala ili rekvizita kao treće dionice.

Tema s varijacijama – kao primjer iz glazbene literature.

ISHODI UČENJA

Svjesno i precizno izvođenja ritma na dva različita načina: sukcesivno i fragmentarno.

Precizna izvedba trolinijskog ritma u bilo kojoj od predhodno navedenih kombinacija, te kreativna primjena kombinacije u izvođenju primjera.

Sposobnost kreativnog oblikovanja i kvalitetne plesne izvedbe teme s varijacijama - primjer iz glazbene literature.

Vještina ritamske improvizacije pokretom.

Muzikalnost u plesu i pokretu.

Sposobnost opservacije i analize pokreta te samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

METODIČKE NAPOMENE

Obratiti pozornost na preciznost pri izvedbi ritma na dva načina: sukcesivnim slijedom kretnji, odnosno fragmentarnim slijedom zbog složenosti koordinacije pokreta.

Kod trolinijskog ritma poticati kreativno oblikovanje dionica, istraživanje odnosa ritamskih dionica i strukturiranje izvedbe.

Tema s varijacijama – primjer iz literature: poticati kreativno oblikovanje na doživljajnoj razini, te izvedbu s razrađenim nijansama dinamičnosti pokreta,

te principa prostorne harmonije.

IV RAZRED

Zanimanje: plesač edukacijskog smjera

SADRŽAJ PREDMETA

Objedinjavanje znanja iz prethodnih razreda:

Mogućnosti izbora između RITAMSKIH zadataka

- imitacija i kanon
- složene mjere
- složeniji oblici sinkopiranog ritma
- dvolinijski i/ili trolinijski ritmovi

GLAZBENI OBLICI

- sonatina ili sonatni oblik,
- fuga – primjeri iz glazbene literature.

ISHODI UČENJA

Svjesno i precizno izvođenje u imitaciji i kanonu.

Jasno prepoznavanje složenih mjera te sposobnost njihovog kreativnog oblikovanja u pokretu.

Pravilna i precizna realizacija složenijih oblika sinkopa u pokretu.

Precizna izvedba dvolinijskog ili/i trolinijskog ritma u bilo kojoj od predhodno navedenih kombinacija, te sposobnost njegovog kreativnog oblikovanja i plesne izvedbe.

Sposobnost kreativnog oblikovanja i plesne izvedba sonatine ili sonatnog oblika, te fuge - primjeri iz glazbene literature.

Vještina ritamske improvizacije pokretom.

Muzikalnost u plesu i pokretu.

Sposobnost opservacije i analize pokreta te samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

METODIČKE NAPOMENE

Obratiti pozornost na preciznost pri izvedbi ritma, te pravilnih izmjena pulsacije mjere kod primjera s mjerama.

Složene mjere: realizacija u pokretu na tri načina, te u njihovim kombinacijama. Korištenje udaraljki, zvučnih kontakata i glasa.

Primjeri sinkopiranih ritmova mogu se pronaći u glazbenoj literaturi, mogu

biti sastavni dio drugih većih zadataka (imitacija, kanon, sonatina i sonatni oblik, fuga) ili mogu nastati na nastavi kao samostalni ili grupni zadaci. Kod dvolinijskog i/ili trolinijskog ritma, bez obzira na to da li radimo na jednostavnijim ili složenijim primjerima poticati istraživanje odnosa među dionicama obzirom na kvalitete pokreta.

Sonatina ili sonatni oblik – primjer iz literature: poticati oblikovanje na doživljajnoj razini.

Fuga – primjer iz glazbene literature: formalno analizirati glazbeni oblik, memorirati dionice te ih precizno oblikovati obzirom na njihovu komplementarnost.

IV RAZRED

Zanimanje: plesač suvremenog plesa

SADRŽAJ PREDMETA

Objedinjavanje znanja iz prethodnih razreda:

Mogućnosti izbora između RITAMSKIH ZADATAKA

- imitacija i kanon
- složene i/ili mješovite mjere
- složeniji oblici sinkopiranog ritma,
- dvolinijski i/ili trolinijski ritmovi.

GLAZBENI OBLICI

- fuga

ISHODI UČENJA

Jasno prepoznavanje složenih mjera te sposobnost njihovog kreativnog oblikovanja u pokretu. Jasno prepoznavanje mješovitih mjera te sposobnost njihovog preciznog izmjenjivanja pri realizaciji u pokretu.

Pravilna i precizna realizacija složenijih oblika sinkopa u pokretu.

Precizna izvedba dvolinijskog i/ili trolinijskog ritma u bilo kojoj od predhodno navedenih kombinacija, te kreativna primjena kombinacija u izvođenju primjera.

Sposobnost kreativnog oblikovanja i plesna izvedba sonatine ili sonatnog oblika, te fuge – primjeri iz literature.

Vještina ritmičke improvizacije pokretom.

Muzikalnost u plesu i pokretu.

Sposobnost opservacije i analize pokreta te samoprocjene i argumentirane procjene postignuća drugih.

METODIČKE NAPOMENE

Složene mjere: realizacija u pokretu napredhodno navedena tri načina, te u njihovim kombinacijama. Korištenje udaraljki, zvučnih kontakata i glasa.

Primjeri sinkopiranih ritmova mogu se pronaći u glazbenoj literaturi, mogu biti sastavni dio drugih većih zadataka (imitacija, kanon, sonatina i sonatni oblik) ili mogu nastati na nastavi kao samostalni ili grupni zadaci..

Kod dvolinijskog i/ili trolinijskog ritma(bez obzira na to da li radimo na jednostavnijim ili složenijim primjerima) poticati na različite mogućnosti oblikovanja dionica obzirom na kvalitete pokreta.

Sonatina ili sonatni oblik – primjer iz literature: poticati oblikovanje na doživljajnoj razini, te izvedbu s razrađenim formalnim dijelovima navedenog oblika.

Fuga – primjer iz glazbene literature: formalno analizirati glazbeni oblik, memorirati te precizno oblikovati dionice obzirom na njihovu komplementarnost.

*METODIČKE NAPOMENE (za 3. i 4. godinu učenja u Plesačkom smjeru)

Primjeri trebaju biti prilagođeni svojom duljinom izvedbi nastave od jednog sata tjedno, kako bi bili u cijelosti i kvalitetno obrađeni.

PROVJERA ZNANJA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski(godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastanik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijska ocjena

Individualno i skupno praćenje učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)

- samostalni zadaci učenika
- etide nastavnika
- zajednička ostvarenja nastavnika i učenika

PREDMET SUVREMENA PLESNA TEHNIKA

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa
- plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno	4	4	6	6

UVOD

Naziv nastavnog predmeta u sebi krije čitavu povijest moderne, postmoderne i suvremene plesne umjetnosti a nastavni sadržaji sinteza su sistema i metodologija odabranih plesnih tehnika koje su na tijelo plesača imale različite zahtjeve. Tako u nastavnim sadržajima prepoznamo elemente Graham, Nicolais, Cunningham, Limón, J. Müller, Release tehnike, kao i sistema Yoge, Pilatesa i drugih holističkih pristupa neophodnih za osvještavanje veza unutar i između pojedinih dijelova tijela.

Predmet, od temeljnog značenja u Srednjoj školi suvremene plesne umjetnosti, fleksibilno je zamišljen i podvrgnut stalnim mijenama koje neminovno donosi suvremena plesna umjetnost, bilo da se učenik školuje za plesača izvođača ili će odabrati edukacijski smjer.

CILJ PREDMETA

- usvajanje fundamentalnih principa pokreta u kontekstu modernih i suvremenih tehnika i njihovih rječnika
- razvijanje opće tjelesne pripremljenosti u sukladnosti sa temeljnim zahtjevima modernih i suvremenih tehnika (fleksibilnost, koordinacija, snaga i izdržljivost, brzina)
- razvijanje sposobnosti brzog i detaljnog usvajanja i pamćenja plesnih fraza i sekvenci
- razvijanje muzikalnosti i osjećaja za organsko i metričko fražiranje pokreta
- razvijanje izražajnosti pokreta
- razvijanje osjećaja za scensku izvedbu
- izgrađivanje umjetničke osobnosti

I. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

VJEŽBE ZAGRIJAVANJA U LEŽEĆEM I SJEDEĆEM POLOŽAJU

- a) vježbe disanja - za poticanje svjesnog doživljaja unutarnjeg trodimenzionalnog prostora
  - za osvještavanje organske uloge disanja kao poticaja za pokret
- b) vježbe za svjesnu upotrebu "CENTRA" tijela
  - vježbe snage u predjelu abdomena za aktiviranje centra tijela
  - vježbe ekstenzije i fleksije s naglaskom na centar tijela kao ishodište pokreta (skupljanje-širenje)
  - vježbe ekstenzije i fleksije s naglaskom na centar tijela kao središte i veza u protu napetostima
- c) vježbe za zdjelicu
  - kontrakcije
  - rotacije
  - izolacije
- d) vježbe za kralješnicu
  - uspostava odnosa "GLAVA-REPIĆ" kroz vježbe ekstenzija, artikulacija i rotacija kralješnice
- e) vježbe gornjih ekstremiteta
  - uspostava odnosa "LOPATICA-LAKAT-ŠAKA" kroz vježbe ekstenzija, fleksija i rotacija ruku
- f) vježbe donjih ekstremiteta
  - uspostava odnosa "SJDNE KOSTI-PETE" i "KUK-KOLJENO-STOPALO" kroz fleksije, ekstenzije i rotacije stopala i čitavih nogu
- g) vježbe snage, stabilnosti i izdržljivosti
  - korištenje težine tijela upotrebom izmjene količina i kombinacija uporišnih točaka na tlu (sklek, svijeća, položaj)

VJEŽBE PRAVILNE POSTAVE TIJELA U STOJEĆEM POLOŽAJU

USPOSTAVA ODNOSA:

- "sjedne kosti - pete" kroz vježbe čučnjeva u paralelnim i otvorenim pozicijama
- "kuk-koljeno-stopalo" kroz vježbe gestova, njihaja i zamaha nogu u paralelnim i otvorenim pozicijama
- "glava-repić" kroz vježbe mobilnosti torza (nagibi, njihaji, zamasi) s centrom težišta u vertikalnoj osi

- “lopatica-lakat-šaka” kroz vježbe gestova, njihaja i zamaha ruku
- vježbe prijenosa težina te centralnih i perifernih ispada kroz upotrebu paralelnih i otvorenih pozicija nogu
- vježbe ravnoteže na 2 i jednoj nozi s centrom težišta u vertikalnoj osi (puno stopalo i poluprsti)
- vježbe za skokove i okrete s centrom težišta u vertikalnoj osi kroz upotrebu otvorenih i paralelnih poziciju nogu

VJEŽBE KROZ PROSTOR

- integracija tehničkih elemenata kroz prostorno kretanje
- upotreba kombinacija koraka, trka, skokova, okreta i padova s centrom težišta u vertikalnoj osi
- upotreba svih triju prostornih razina i osnovnih prostornih akcija

VJEŽBE ISTEZANJA I OPUŠTANJA

- istezanje kralješnice, abdomena, prsnog koša, ramenog obruča te ruku i nogu
- opuštanje zdjelice i kukova

ISHODI UČENJA

1. Znanja o mogućnostima kretanja pojedinih dijelova tijela i njihovom međusobnom odnosu i povezanosti
2. Svjesna upotreba pravilne postave tijela u sjedećem, ležećem i stojećem položaju
3. Svjesna primjena centrirane raspodjele težine pri izvođenju vježbi u paralelnim i otvorenim pozicijama na dvije ili jednoj nozi oslonca s trupom u vertikalnoj osi
4. Vještina izvođenja centralnih, perifernih te vezanih i slobodnih (ispadi) prijenosa težina s trupom u vertikalnoj osi
5. Efikasno izvođenje čučnjeva, kvalitete elastičnog (odbijajućeg) fraziranja i padova s trupom u vertikalnoj osi prolazeći kroz sve tri razine prostora
6. Efikasno izvođenje sukcesivnih i simultanih gestova nogu do 90° s trupom u vertikalnoj osi, na punom stopalu noge oslonca
7. Efikasno izvođenje njihaja udovima, na dvije ili jednoj nozi oslonca s istovremenim vertikalnim položajem torza
8. Efikasno izvođenje njihaja torzom sa svjesnom upotrebom aktivnog “centra” tijela s centrom težišta u vertikalnoj osi
9. Demonstriranje složenijih oblika lokomocije (trk, vrtnja) i elevacije (skokovi) te kombinacije istih sa istovremenim stremljenjem trupa u vertikalnu os

II. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

VJEŽBE ZAGRIJAVANJA U LEŽEĆEM I SJEDEĆEM POLOŽAJU PODRUČJE – PROSTOR

a) VJEŽBE DISANJA

- za poticanje svjesnog doživljaja utjecaja i iskoristivosti disanja u odnosu tijela s tlom tj. Na prolaz energije kroz tijelo prema tlu i obrnuto (stabilabilabla)

b) VJEŽBE ZA SVJESNU UPOTREBU “CENTRA” TIJELA

- za aktiviranje centra tijela u potpori i kontroli zdjelice te slabinskog dijela leđa pri sekvencioniranju dijagonalnih akcija kroz čitavo čitavo tijelo

c) VJEŽBE ZA ZDJELICU

- za posvješćavanje mogućih odnosa centra težišta s tlom u svrhu stabile i labile

d) VJEŽBE ZA KRALJEŠNICU

- rotacije (vijak, spirala) u svrhu aktiviranja veze unutarnjih mišića između gornjeg i donjeg dijela tijela u kontralateralnim opozicijama i dijagonalnim protunapetostima

e) VJEŽBE SNAGE STABILNOSTI I IZDRŽLJIVOSTI

- primanjem i davanjem težine upotrebom izmjene količina i kombinacija uporišnih točaka tijela o tlo i tijela o tijelo (rad u paru)

f) STRUKTURIRANE SEKVENCE NA PODU

- integracija tehničkih elemenata u svrhu zagrijavanja kroz doživljaj organskog sekvencioniranja istih u pokretu

VJEŽBE PRAVILNE POSTAVE TIJELA U STOJEĆEM POLOŽAJU

- vježbe primjene disanja pri izvođenju različitih vježbi u stojećem položaju (čučnjevi, ravnoteža, kvaliteta elastičnog fraziranja “odbijanac”.....)
- vježbe uspostave kontralateralnih veza između gornjeg i donjeg dijela tijela kroz aktivan centar tijela s centrom težišta u vertikali dok je jedna strana tijela stabilna a druga mobilna (npr. gestovi)
- vježbe aktiviranja centra tijela pri premještanju centra težišta iz prostorne vertikale u prostorne dijagonale u svrhu potpore i kontrole slabinskog dijela leđa (u ravnoteži, ispadima, padovima)
- vježbe mobilnosti torza (torzije, nagibi, njihaji) s centrom težišta u vertikali u kombinaciji s čučnjevim, prijenosima težine, ispadima i ravnotežom te gestovima, njihajima i zamasima udova

- vježbe mobilnosti torza unutar prostornih dijagonala (ekstenzije, nagibi, torzije, njihaji)

VJEŽBE KROZ PROSTOR

- integracija tehničkih elemenata kroz prostorno kretanje
- vježbe lokomocije: koraci, trk skokovi, okreti i padovi s centrom težišta u prostornoj vertikali i prostornim dijagonalama u kombinaciji s već obrađenim mogućnostima mobilnosti torza uz pravilno disanje
- vježbe protunapetosti za prijelaz iz stabilnog i labilno
- vježbe upotrebe složenijih izmjena fronte unutar tehničke sekvence
- upotreba 3-ju prostornih razina s naglaskom na učestalju izmjenu visoke i niske (skok-pad)

VJEŽBE ISTEZANJA I OPUŠTANJA

- kombinirane u ležećem, sjedećem i stojećem položaju

ISHODI UČENJA

1. Svjesna uporaba protunapetosti kroz povezanost sa centrom tijela za uspostavu ravnoteže na jednoj točki uporišta
2. Efikasno izvođenje centralnih, perifernih te vezanih i slobodnih prijenosa težine u kombinaciji sa rotacijom (vijak) i dijagonalnim protunapetostma unutar torza
- 3 Efikasno izvođenje čučnjeva, kvalitete elastičnog (odbijajućeg) fražiranja i padova u kombinaciji sa rotacijom unutar torza, prolazeći kroz sve tri razine prostora
4. Vještina brze promjene smjera kretanja (složenija uporaba fronte) i efikasno korištenje fokusa u prostornoj orijentaciji
- 5 Efikasno izvođenje simultanih i sukcesivnih gestova udovima vezanog slobodnog toka do 90° u kombinaciji sa rotacijama unutar torza, na punom stopalu noge oslonca
6. Efikasno izvođenje njihaja udovima, na dvije ili jednoj nozi oslonca u kombinaciji sa rotacijom unutar torza
7. Efikasno izvođenje njihaja torzom u kombinaciji s istovremenom rotacijom u dijagonalnim orijentacijama unutar torza
8. Kontrola i svjesna upotreba protunapetosti unutar tijela za prijelaz iz stabilnog u mobilno (ispad, trk, vrtnja, okret) ili labilno (pad)

III. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

VJEŽBE ZAGRIJAVANJA NA PODU SAMOSTALNO I U PARU

- strukturirane sekvence pokreta koje služe zagrijavanju čitavog tijela, aktiviranje krvožilnog, živčanog i dišnog sustava te koštano-zglobno-mišićnog sustava za pokretanje, korištenjem sile teže i pravilnog načina disanja

VJEŽBE U STOJEĆEM POLOŽAJU

- vježbe primjene disanja pri izvođenju tehničkih elemenata u svrhu bolje tečnosti u odvijanju pokreta važne za postizanje bolje mobilnosti:
  - čučnjeva i kvalitete odbijajućeg fražiranja (bounce-rebounce)
  - njihaja, gestova i zamaha
  - suspenzija ravnoteže i ispada
  - skokova i doskoka
- vježbe aktiviranja “centra tijela” pri premještanju trupa iz vertikalnog položaja u horizontalni i sagitalni, zbog potpora i kontrole slabinskog dijela leđa u svrhu boljeg skvencioniranja pokreta kroz čitavo tijelo u prostornim planovima
- vježbe mobilnosti trupa s položajem u vertikalnoj, horizontalnoj i sagitalnoj osi:
  - artikulacija kralješnice
  - artikulacija zdjelice
  - uspostava odnosa “glava-repić” (nagibi, njihaji, ekstenzije, rotacije)
- vježbe uspostave istovremene stabilnosti jedne strane tijela te mobilnosti druge u vertikalnom, horizontalnom i sagitalnom planu (gestovi, njihaji i zamasi udova)

VJEŽBE KROZ PROSTOR

- integracija tehničkih elemenata kroz prostorno kretanje
- vježbe lokomocije i koraci, trk, skokovi, okreti i padovi u kombinaciji sa stremljenjem, nagibima te njihajima trupa u prostornim planovima
- vježbe integracije disanja unutar sekvence pokreta u svrhu boljeg doživljaja različitih mogućnosti fražiranja

VJEŽBE ISTEZANJA I OPUŠTANJA

ISHODI UČENJA

1. Primjena znanja o pravilnoj postavi tijela u kretanju unutar prostornih planova
2. Efikasno izvođenje centralnih, perifernih te vezanih i slobodnih prijenosa težine u kombinaciji s kretanjem trupa u prostornim planovima
3. Efikasno izvođenje čučnjeva, kvalitete odbijajućeg (elastičnog) fraziranja i padova upotrebom triju razina prostora u kombinaciji s nagibima, njihajima i stremljenjem trupa unutar prostornih planova
4. Efikasno izvođenje sukcesivnih i simultanih gestova nogu iznad 90° u kombinaciji sa nagibima torza
5. Efikasno izvođenje njihaja udovima i trupom u prostornim planovima
6. Demonstriranje tehnički zahtjevnih akcija unutar sukladnih planova:
  - skokovi i padovi u vertikalnim planu
  - okreti u horizontalnom planu
  - koraci i trk u sagitalnom planu
7. Efikasna upotreba disanja pri izvođenju tehničkih vježbi i pri fraziranju pokreta unutar sekvence

IV. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

VJEŽBE ZAGRIJAVANJA NA PODU

- Strukturirane sekvence pokreta koje služe zagrijavanju sustava organa za pokretanje, kroz unutarnju vizualizaciju tijela te upotrebom tehničkih elemenata i znanja iz funkcionalne anatomije
- Tehnički elementi “kontakt improvizacije” (rad s partnerom) koji uključuju prijenos težine, protunapetost, oslonac, pad, suspenziju, podršku

STRUKTURIRANE SEKVENCE U STOJEĆEM POLOŽAJU I KROZ PROSTOR:

a) VJEŽBE POSTAVE TIJELA

- vizualizacija aktivnog oblika “osam” unutar trupa u svrhu trodimenzionalnog dinamičkog osjećaja
- vizualizacija anatomske povezanosti pojedinih zglobova za uspostavu temeljnih veza određenih dijelova tijela u pokretu

b) VJEŽBE POVEZANOSTI (CONNECTIONS) UNUTAR TIJELA (u svrhu cjelovitosti i koordinacije)

c) VJEŽBE IZRAĐIVANJA TEHNIČKIH ELEMENATA U SLOŽENIJIM KOMBINACIJAMA

- I. - Primjenom izvedbenih elemenata; akcija-reakcija unutar tijela, volumen, Fokus, ritmizacija, fraziranje
- II.- Upotrebom mišićne aktivnosti i artikulacije zglobova kroz elemente:
  - GROUNDING (“prizemljenje”)
(povezanost s tlom)
  - MOMENTUM
Iskoristivost tzv. Pozitivnog trenutka u pokretu pri djelovanju gravitacijske sile u svrhu elastičnog rasterećenog istezanja (suspenzije) ili preusmjerenja pokreta
  - AMORTIZACIJA
Ublažavanje snage udarca (impalet) pri padu tj. pri kontaktu tijela s podlogom (pod ili partner)

ISHODI UČENJA

1. Efikasna upotreba disanja u svrhu funkcionalnosti i izražajnosti pokreta te pravilne raspodjele energije
  2. Primjena znanja o pravilnoj postavi tijela i o povezanostima (connections) unutar tijela
  3. Primjena znanja o principima funkcionalne anatomije u pokretu
  4. Efikasno korištenje motoričkog stereotipa kroz mišićno sekvencioniranje u izvođenju vježbi i sekvenca
  5. Vještina izvođenja složene koordinacije uz efikasno korištenje fokusa, fraziranja i ritmizacije pri izvođenju više akcija istovremeno
- a) gestovi, njihaji i zamasi udovima u kombinaciji s:
- prijenosima težine
  - ispadima
  - skokovima
  - vrtnjama
- b) nagibi, njihaji i rotacije trupa u kombinaciji s:
- gestovima, njihajima i zamasi udova
  - ispadima
  - prijenosima težine
  - skokovima
  - vrtnjama

c) skokovi u kombinaciji s:

- hodom ili trkom
- vrtnjom

d) vrtnja u kombinaciji s:

- hodom
- trkom

METODIČKE NAPOMENE

Gradivo suvremenih plesnih tehnika u završnoj godini plesno-umjetničkog obrazovanja sadrži varijacije već obrađenih elemenata proteklih nastavnih godina ali s naglaskom na individualan istraživački pristup učenika, na način da ih se motivira primjenjivati gradivo kroz uvid, unutar svojih maksimalnih mogućnosti. Realizacija programa temeljila bi se na upotrebi tehničkih vježbi i sekvenca, koje bi se izmjenjivale i nadograđivale prema potrebama učenika u svrhu izvježbavanja što boljeg zapamćivanja i što brže primjene usvojenih elemenata unutar složenijih plesnih struktura.

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i nakraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se:

- a) teorijski (usmeni ispit)
- b) praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)
  - prezentacija prethodno pripremljenog i uvježbanog materijala

Vrednovanje postignuća provodi se u slijedećim predmetnim područjima:

- tehnički elementi
- integracija tehničkih elemenata u prostornom kretanju
- sprimjena tehničkih elemenata u strukturiranoj improvizaciji

PREDMET
KLASIČNI BALET

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno	4	4	6	6

Zanimanje: - plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno	4	4		

CILJEVI I ZADACI

- usvajanje osnovnih principa, vještina kretanja i elemenata klasičnog baleta uz pomoć praktičnih vježbi
- razvijanje tjelesnih sposobnosti i stjecanje novih vještina u svrhu poboljšanja tehničke pripremljenosti učenika za zvanje plesač suvremenog plesa
- upoznavanje klasičnog baleta kao vrste plesne umjetnosti

PRVI RAZRED

VJEŽBE UZ ŠTAP

1. Male i velike poze *écarté* naprijed i nazad i 4. *arabesque* na *piqué*, na istegnutoj nozi i na *demi-plié*. Male i velike poze *croisé* i *effacé* i 1., 2. i 3. *arabesque* na 45°.
Kasnije se poze unose u različite vježbe.
2. *Battement tendu* :
  - a) S *demi-plié* u 4. poziciji bez prijenosa težine
  - b) S *demi-plié* u 2. I 4. poziciji s prijenosom težine
  - c) *Double*
  - d) U svim malim i velikim pozama
3. *Battement tendu jeté* u svim malim i velikim pozama
4. *Demi-rond de jambe* na 90° *en dehors* i *en dedans*, na cijelom stopalu *en face*
5. *Rond de jambe* na 45° *en dehors* i *en dedans* na cijelom stopalu *en face*
6. *Battement fondu* :
  - a) U pozama na *piqué* i na 45°
  - b) S *plié-relevé* na cijelom stopalu *en face* i u pozama

- c) *Double* na cijelom stopalu *en face* i u pozama
7. *Battement soutenu* s podizanjem na poluprste na *piqué* i na 45° u svim smjerovima *en face* i u pozama
8. *Battement frappé* – na poluprstima u svim smjerovima *en face*
9. *Battement double frappé* – na poluprstima u svim smjerovima *en face*
10. *Petit battement* s akcentima naprijed i nazad na cijelom stopalu i na poluprstima
11. *Flic-flac* naprijed i nazad na cijelom stopalu i na poluprstima
12. *Pas tombé* s kretanjem noge koja radi u položaju *sur le cou-de-pied* prstima na pod i na 45°
13. *Rond de jambe en l'air en dehors* i *en dedans* – bokom štapu
14. *Petit temps relevée en dehors* i *en dedans* – licem i bokom štapu
15. *Battement relevé lent* :
- Bokom štapu na 90° u svim smjerovima
  - U pozama
16. *Battement développé*:
- Bokom štapu u svim smjerovima *en face*
  - Attitudes*
  - Passé* na 90° po 1. poziciji
17. *Grand battement jeté* :
- Bokom štapu
  - Pointé* u svim smjerovima
18. *Port de bras* :
- S nagibom tijela u stranu bokom štapu
  3. *port de bras* na poluprstima u 1. i 5. poziciji
  - U *épaulement* s istegnutom nogom naprijed ili nazad i u *demi-plié*
  - S istegnutom nogom naprijed ili nazad i u *demi-plié* s prijenosom težine s noge oslonca
  5. *port de bras* u 5. poziciji
19. *Relevé* na poluprstima s nogom koja radi u položaju *sur le cou-de-pied* i na 45°
20. Poluokret *en dehors* i *en dedans* s promjenom noge oslonca na cijelom stoplau
21. *Soutenu en tournant en dehors* i *en dedans* za ½ kruga počevši prstima na pod ili na 45°
22. Okret *fouetté en dehors* i *en dedans* :
- Za ¼ i jednu polovinu kruga s nogom na *piqué* i ispruženom nogom oslonca
  - Iz poze u pozu na *piqué*
  - Na 45° (fakultativno)

23. Priprema za *pirouette* iz 5. pozicije *en dehors* i *en dedans*

VJEŽBE NA SREDINI

1. Mala i velika poza *écarté* i 4. *arabesque* s nogom na piqué sa istegnutom nogom oslonca i u *demi-plié*. Male i velike poze *croisé* i *effacé* i 1., 2. i 3. *arabesque* s nogom na 45°
2. *Demi* i *grand plié* iz 4. pozicije
3. *Battement tendu* :
  - a) *Double* u 2. Poziciji
  - b) U *demi-plié* u 4. poziciji bez prenosa težine i sa prijenosom težine *en face* i *épaulement*
4. *Battement tendu jeté* :
  - a) U malim i velikim pozama
  - b) *Balançoire en face*
  - c) *Piqué* u svim smjerovima u pozama
5. *Demi-rond de jambe* na 45° *en dehors* i *en dedans en face*
6. *Battement soutenu* prstima na pod i na 45° u svim smjerovima
7. *Battement fondu* :
  - a) Na *piqué* u svim smjerovima *en face*
  - b) Na 45° u svim smjerovima *en face*
8. *Battement frappé* na 30° u svim smjerovima *en face*
9. *Battement double frappé* :
  - a) Na *piqué* u svim smjerovima *en face*
  - b) Na 30° u svim smjerovima *en face*
10. *Petit battement* s ravnomjernim prijenosom noge *en face*
11. *Pas coupé* na cijelom stopalu
12. *Pas tombé* s kretanjem noge koja radi u položaju *sur le cou-de-pied* prstima na pod i na 45°
13. Priprema za *rond de jambe en l'air en face*
14. *Relevé lent* na 90° u svim smjerovima *en face*
15. *Battement retiré* (podizanje nogu iz 5. pozicije u položaj *sur le cou-de-pied* i *passé* vraćanje u 5. poziciju naprijed ili nazad)
16. *Grand battement jeté* iz 1. i 5. pozicije u svim smjerovima *en face*
17. *Port de bras* :
  - a) S nagibom tijela u stranu
  - b) 1., 2. i 3. *port de bras* s nagibom i gibanjem tijela s nogom istegnutom naprijed ili nazad
18. *Relevé* na poluprste u 1., 2. i 5. poziciji s istegnutom nogom i iz *demi-plié*
19. Okretanje na dvije noge u 5. poziciji na poluprstima na jednom mjestu

20. Okret *fouetté en dehors* i *en dedans* za $\frac{1}{4}$ i $\frac{1}{2}$ kruga prstima na pod i 45°
21. Priprema za *tours chaînés*
22. Priprema za *pirouette* iz 5. i 4. pozicije *en dehors* i *en dedans*
23. *Temps lié par terre* naprijed i nazad s gibanjem tijela nazad i u stranu

ALLEGRO

1. *Sauté* iz 4. pozicije
2. *Changement de pied* za $\frac{1}{4}$ i $\frac{1}{2}$ kruga
3. *Grand changement de pied*
4. *Pas échappé* po 4. poziciji
5. *Echappé* po 4. poziciji u *épaulement croisé* i *effacé*
6. *Grand échappé* po 2. i 4. poziciji *en face* i u *épaulement croisé* i *effacé*
7. *Pas assemblé* (s otvorenjem noge naprijed i nazad) *en face*
8. *Sissone simple* u malim pozama
9. *Pas balancé*
10. *Petit pas chassé* u svim smjerovima *en face* i u malim pozama
11. *Pas de basque* naprijed
12. *Sissone fermée* :
  - a) U stranu *en face*
  - b) Naprijed (fakultativno)
13. *Pas de chat*

ISHODI UČENJA

Nakon obrazovnog razdoblja učenici bi morali savladati slijedeće cijeline:

- postava korpusa i nogu, vertikalna osovina i *aplomb*
- početne forme *battement* predviđene sadržajima
- *rond de jambe par terre*
- *demi* i *grand rond de jambe* na 45°
- priprema za *rond de jambe en l'air*
- pozicije ruku jednostavne vrste *ports de bras*
- poze *écarté*, 1. i 2. *arabesque*
- jednostavne vrste *pas de bourrée*, *pas balancé*
- tehnika odraza i doskoka u jednostavnim elementima *allegro* (skokovi sa 2 dvije noge na dvije)
- tehnika okreta na dvije noge, prijenos težine tijela kao priprema za *pirouette*
- priprema za *fouetté*
- jednostavno kombiniranje elemenata gradiva
- prepoznavanje i ispravno interpretiranje jednostavnih glazbenih oblika

DRUGI RAZRED

VJEŽBE UZ ŠTAP

1. *Battement pour batterie*
2. *Rond de jambe* na 90° *en dehors* i *en dedans* na cijelom stopalu
3. *Battement fondu* :
  - a) Na poluprstima *en face*
  - b) *Double* na poluprstima *en face*
  - c) *S plié-relevé* na cijelom stopalu *en face* i na poluprstima
4. *Battement soutenu* na 90° na cijelom stopalu *en face*
5. *Battement frappé* :
  - a) U pozama na *piqué* i na poluprstima
  - b) Sa završetkom na *demi-plié* s cijelog stopala i s poluprsta *en face*
  - c) *S relevé* na poluprstima *en face*
6. *Battement double frappé* :
  - a) U svim pozama na *piqué* na 30° i na poluprstima
  - b) Sa završetkom u *demi-plié* s cijelog stopala i na poluprstima *en face*
  - c) *S relevé* na polu-prste *en face*
7. *Petit battement* :
  - a) S akcentima naprijed i nazad na cijelom stopalu i na poluprstima u *épaulement*
  - b) *S plié-relevé* na cijelom stopalu i na poluprstima s akcentom naprijed i nazad *en face*
8. *Flic-flac*:
  - a) Na cijelom stopalu *en face*
  - b) S podizanjem na poluprste
9. *Rond de jambe en l'air en dehors* i *en dedans* sa završetkom u *demi-plié*
10. *Relevé lent* u svim smjerovima na 45° *en face* i u pozama na poluprstima
11. *Battement développé* :
  - a) U pozama
  - b) Na *demi-plié* u svim smjerovima *en face*
12. *Demi-rond de jambe développé en dehors* i *en dedans* na cijelom stopalu *en face*
13. *Grand battement jeté* :
  - a) U pozama
  - b) *Pointé* u pozama
  - c) *Passé par terre* sa završetkom na *piqué* naprijed i nazad *en face*
14. *Port de bras* :
  - a) 5. *Port de bras* s istegnutom nogom na *piqué* naprijed ili nazad
  - b) 4. *Port de bras*
15. *Pas de bourrée dessus-dessous*

16. Poluokret *en dehors* i *en dedans* s promjenom noge oslonca na poluprstima
17. Okret na dvije noge u 5. poziciji s promjenom nogu počevši s istegnutim nogama i s *demi-plié*
18. *Soutenu en tournant en dehors* i *en dedans* za cijeli okret počevši prstima na podu i na 45°
19. Okret *fouetté en dehors* i *en dedans* iz poze u pozu na 45°
20. *Pirouette* iz 5. pozicije *en dehors* i *en dedans*
21. Priprema za *pirouette* iz 2. pozicije *en dehors* i *en dedans*

VJEŽBE NA SREDINI

1. Male i velike poze *écarté* naprijed i nazad i 4. *arabesque* na 45°
2. *Battement tendu balançoire* – u pozama
3. *Demi-rond de jambe* na 90° *en dehors* i *en dedans en face*
4. *Rond de jambe* na 45° *en dehors* i *en dedans en face*
5. *Battement fondu*:
  - a) U pozama
  - b) S *plié-relevé en face*
  - c) *Double en face*
6. *Battement soutenu* na 90° u svim smjerovima *en face*
7. *Battement frappé* u malim i velikim pozama na *piqué* i na 30°
8. *Battement double frappé* u malim i velikim pozama na *piqué* i na 30°
9. *Petit battement*:
  - a) S ravnomjernim prijenosom u *épaulement*
  - b) S akcentima naprijed i nazad
10. *Flic* naprijed i nazad na cijelom stopalu
11. *Pas coupé* na poluprstima
12. *Rond de jambe en l'air en dehors* i *en dedans en face*
13. *Relevé lent* na 90° u pozama
14. *Battement développé* u svim smjerovima *en face*
15. *Grand battement*:
  - a) U pozama
  - b) *Pointé* u svim smjerovima *en face* i u pozama
16. *Relevé* na poluprstima u 4. poziciji *en face* i u pozama *croisé* i *effacé*
17. *Port de bras*:
  - a) 5. *Port de bras* u 5. poziciji
  - b) 4. *Port de bras* s nogom na *piqué*
18. Poluokret na dvije noge u 5. poziciji s promjenom nogu počevši s istegnutim nogama i *demi-plié*
19. *Soutenus en tournant en dehors* i *en dedans* za ½ kruga počevši s

- prstima na pod i na 45°
20. Okret *fouetté en dehors* i *en dedans* prstima na podu i na 45° iz poze u pozu
  21. *Pirouette* iz 5. i 4. pozicije *en dehors* i *en dedans*
  22. *Tours chaînés*

ALLEGRO

1. *Pas échappé* u 2. i 4. poziciji sa završetkom na jednu nogu u položaju *sur le cou-de-pied* naprijed i nazad
2. *Pas assemblé* na *croisé* i *effacé*
3. *Double-pas assemblé*
4. *Petit pas jeté en face*
5. *Pas glissade* u maloj pozi
6. *Temps levé* s nogom u položaju *sur le cou-de-pied*
7. *Sissone fermée* u svim smjerovima
8. *Sissone ouverte par développé* na 45° na mjestu
9. *Pas de basque* naprijed

ISHODI UČENJA

Nakon obrazovnog razdoblja učenici bi morali savladati sljedeće cijeline:

- završetak izučavanja različitih vrsta *battements*, dizanje na poluprste potporne noge
- *demi* i *grand ronds de jambe* na 90°
- *ronds de jambe en l'air en dehors* i *en dedans*
- složenije vrste *port de bras*
- poze *attitude*, III i IV *arabesque*
- složenije vrste *pas de bourrée*, *flic-flac*
- elementi *allegra* sa dvije noge na dvije sa prethodnim izdvajanjem jedne noge iz ishodnog položaja
- jednostavni skokovi sa dvije noge na jednu, jednostavni kombinirani skokovi
- tehnika okreta na jednoj nozi *en dehors*
- *fouetté* sa radnom nogom na 45°

TREĆI RAZRED

VJEŽBE UZ ŠTAP

1. *Demi-rond de jambe* na 45° *en dehors* i *en dedans* na poluprstima
2. *Rond de jambe* na 45° *en dehors* i *en dedans* na poluprstima
3. *Battement fondu*:
  - a) U pozama na poluprstima

- b) *Double* u pozama na poluprstima
- c) S *plié-relevé* na cijelom stopalu i na poluprstima *en face* i u pozama
- d) S *plié-relevé et demi-rond de jambe* na 45° *en dehors* i *en dedans* na cijelom stopalu *en face*
- 4. *Battement soutenu* na 90°:
  - a) U pozama na cijelom stopalu
  - b) *En face* na poluprstima
- 5. *Battement frappé*:
  - a) Sa završetkom u *demi-plié* u pozama, na cijelom stopalu i na poluprstima
  - b) S *relevé* na poluprstima u pozama
- 6. *Battement double frappé*:
  - a) S završetkom u *demi-plié* u pozama, na cijelom stopalu i na poluprstima
  - b) S *relevé* na poluprstima u pozama
- 7. *Petit battement s plié-relevé* na cijelom stopalu i na poluprstima s akcentom naprijed i nazad i u pozama
- 8. *Flic-flac en tournant en dehors* i *en dedans* za ½ kruga i cijeli okret (fakultativno)
- 9. *Rond de jambe en l'air en dehors* i *en dedans s plié-relevé*
- 10. *Relevé lent* na 90° u svim smjerovima, *en face* i u pozama, na poluprstima
- 11. *Battement développé*:
  - a) U *demi-plié* u svim smjerovima u pozama
  - b) U svim smjerovima na poluprstima *en face*
  - c) *Passé* na 90° na poluprstima
  - d) *Pouchet*
- 12. *Grand rond de jambe développé en dehors* i *en dedans* na cijelom stopalu *en face*
- 13. *Grand battement jeté*:
  - a) *Passé par terre* sa završetkom na *piqué* naprijed i nazad u pozama
  - b) *Développé* na cijelom stopalu
- 14. *Port de bras*
- 15. *Pas de bourrée balloté*
- 16. Okret *fouetté en dehors* i *en dedans* na 90°
- 17. *Pirouette en dehors* i *en dedans* iz 2. pozicije
- 18. Priprema za *pirouette en dehors* i *en dedans* iz 4. pozicije sa završetkom u 5. i u 4. poziciju

VJEŽBE NA SREDINI

1. Male i velike poze *croisé, effacé i écarté* naprijed i nazad i 1., 2., 3. i 4. *arabesque* na 45° i nogom oslonca istegnutom i u *demi-plié*
2. *Demi* i *grand-plié s port de bras*
3. *Battement tendu en tournant* za 1/8 kruga, *en dehors* i *en dedans*
4. *Battement tendu jeté en tournant* za 1/8 kruga, *en dehors* i *en dedans*
5. *Demi* i *rond de jambe* na 45° u pozama
6. *Rond de jambe* na 90° *en face*
7. *Battement fondu* :
  - a. *S plié-relevé* u pozama
  - b. *Double* u pozama
  - c. *S plié-relevé i demi-rond* na 45° *en face*
8. *Battement soutenu* na 90° u pozama na cijelom stopalu
9. *Battement frappé* :
  - a. Sa završetkom na *demi-plié en face* i u pozama
  - b. Na poluprstima
10. *Battement double frappé* :
  - a. Sa završetkom u *demi-plié en face* i u pozama
  - b. Na poluprstima
11. *Petit battement* :
  - a. S akcentima naprijed i nazad u *épaulement*
  - b. *S plié-relevé* na cijelom stopalu
12. *Flic-flac* na cijelom stopalu *en face*
13. *Petit temps relevé en dehors* i *en dedans en face*
14. *Relevé lent* na 90° u pozama i u *demi-plié*
15. *Battement développé* :
  - a. U pozama
  - b. *Passé en face* i u pozama
  - c. *S demi-plié* i s prijelazom s noge na nogu *en face*
16. *Demi-rond de jambe développé en dehors* i *en dedans en face*
17. *Temps lié* na 90° s prijelazom na cijelo stopalo
18. *Grand battement jeté passé par terre* sa završetkom na *piqué* naprijed i nazad *en face*
19. *Port de bras* :
  - a. 5. *Port de bras* s istegnutom nogom na *piqué* naprijed ili nazad
  - b. 6. *Port de bras*
20. *Pas de bourrée* :
  - a. *Dessus-dessous en face*
  - b. *Simple en tournant en dehors* i *en dedans*
21. Okret na dvije noge u 5. poziciji na poluprstima počevši s istegnutim

nogama i s *demiplié*

22. *Soutenu en tournant* za cijeli okret počevši na *piqué* i na 45°
23. Priprema i *pirouette* iz 2. i 4. pozicije *en dehors* i *en dedans*
24. *Pas glissade en tournant en dehors* i *en dedans* za ½ kruga i cijeli okret (fakultativno)

ALLEGRO

1. *Temps sauté* iz 5. pozicije s kretanjem u svim smjerovima i *en tournant*
2. *Pas échappé en tournant* za ¼ i ½ kruga
3. *Pas jeté* :
  - a. Sa završetkom u maloj pozi
  - b. S pomakom sa završetkom *sur le cou-de-pied*
4. *Pas assemblé* s pomakom
5. *Sissone ouverte par développé* u malim pozama
6. *Sissone tombée en face*
7. *Pas ballonné* u svim smjerovima na mjestu i s kretanjem
8. *Pas échappé battu*

ISHODI UČENJA

Nakon obrazovnog razdoblja učenici bi morali savladati slijedeće cijeline:

- raznovrstno kombiniranje *battements*, primjena u drugim vježbama
- *demi* i *grand rond de jambe* na 45° na poluprstima
- *rond de jambe en l'air* na poluprstima
- *grand rond de jambe jeté* na 90°
- potpuno korištenje pozicija ruku i *ports de bras* u različitim kombinacijama elemenata kod štapa i na sredini
- potpuno korištenje poza klasičnog baleta u *adagio*
- *pas de bourrée* i *flic-flac en tournant*
- složeniji skokovi sa dvije noge na jednu, kombiniranje skokova srednje težine
- *tours en dehors* i *en dedans* sa *preparation degagé*
- tehnika okreta na jednoj nozi *en dedans*
- *fouetté* sa radnom nogom na 90°
- početak izučavanja *tours lents*

ČETVRTI RAZRED

VJEŽBE UZ ŠTAP

1. *Demi-rond de jambe* na 45° *en dehors* i *en dedans* na *demiplié*
2. *Demi* i *rond de jambe* na 90° *en dehors* i *en dedans* na poluprstima

3. *Battement fondu* :
  - a. S *plié-relevé* et *demi-rond de jambe* na 45° iz poze u pozu
  - b. Na 90° *en face* na cijelom stoplau
4. *Battement soutenu* na 90° u pozama na poluprstima
5. *Battement double frappé* s okretom za ¼ i ½ kruga
6. *Battement battu sur le cou-de-pied* naprijed i nazad *en face* i u *épaulement*
7. *Rond de jambe en l'air* :
  - a. Na poluprstima
  - b. S *plié-relevé* i *relevé* na poluprstima
8. *Battement relevé lent en face* i u pozama :
  - a. S *plié-relevé*
  - b. S *plié-relevé* i *demi-rond de jambe en face* i iz poze u pozu
9. *Battement développé* :
  - a. U sve smjerove na poluprstima i u pozama
  - b. S *plié-relevé en face* i u pozama
  - c. S *plié-relevé* i *demi-rond de jambe en face* i iz poze u pozu
  - d. *Ballotté*
10. *Demi* i *grand rond de jambe développé* :
  - a. Na poluprstima *en face*
  - b. U *demi-plié*
11. *Grand rond de jambe jeté en dehors* i *en dedans*
12. *Grand battement jeté* :
  - a. *Développé* s podizanjem na poluprste
  - b. *Balançoire*
13. Okret *fouetté* na 90° :
  - a. S *plié-relevé* završavajući na poluprstima
  - b. S završetkom u *demi-plié*
  - c. *En tournant*
14. *Tours* za ¼ i ½ kruga *en dehors* i *en dedans*

VJEŽBE NA SREDINI

1. *Battement tendu en tournant en dehors* i *en dedans* za ¼ i ½ kruga
2. *Battement tendu jeté en tournant en dehors* i *en dedans* za ¼ i ½ kruga
3. *Demi* i *rond de jambe* na 90° u pozama
4. *Rond de jambe per terre en tournant* za ⅛, ¼ i ½ kruga
5. *Battement fondu* :
  - a. *Plié-relevé tombé*
  - b. Na 90° *en face* na cijelom stoplau
6. *Battement frappé* na poluprstima

7. *Battement double frappé* na poluprstima
8. *Petit battement* na poluprstima ravnomjerno sa zadržavanjem i akcentom naprijed i nazad
9. *Rond de jambe en l'air* sa završetkom u *demi-plié*
10. *Battement relevé lent* :
  - a. U 1., 2., 3. i 4. *arabesque*
  - b. U pozi *écarté* naprijed i nazad
11. *Battement développe* :
  - a. U 1., 2., 3. i 4. *arabesque*
  - b. U pozi *écarté*
12. *Grand rond de jambe développé en dehors* i *en dedans en face*
13. *Temps lié* na 90° s prijelazom na poluprste
14. *Tours lents en dehors* i *en dedans*
15. *Grand battement jetés* :
  - a. *Passé par terre* u pozama
  - b. *Développé*
16. 5. *Port de bras* s *demi-plié* u 4. poziciju i s nogom istegnutom na podu na *demi-plié*
17. *Pas de bourrée* :
  - a. *Dessus-dessous en tournant*
  - b. *Ballotté*
18. *Pirouette* iz 2. I 4. pozicije
19. Priprema za *tours en dehors* i *en dedans* iz 4. i 2. pozicije *à la seconde attitude* i *arabesque*

ALLEGRO

1. *Pas échappé battu* sa završetkom na jednoj nozi
2. *Entrechat-quatre*
3. *Royal*

ISHODI UČENJA

Nakon obrazovnog razdoblja učenici bi morali savladati slijedeće cijeline:

- konačna virtuoznost i brzina *battementsa*
- *demi* i *grand rond de jambe* na 90° na poluprstima
- *grand rond de jambe jeté* iznad 90°
- potpuno korištenje *port de bras* u elementima *allegro*
- uvrštavanje poza klasičnog baleta u *allegro*
- sve vrste veznih elemenata na sredini
- skokovi sa jedne noge na drugu, teže kombinirani skokovi

- rotacijska ravnoteža za postizanje višestrukih okreta sa radnom nogom na *coup- de-pied, dégagé, attitude, arabesque*
- *tours lents* u svim pozama klasičnog baleta

PROVJERA ZNANJA I UMJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijaska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i umijeća provodi se:

- a) teorijski
- b) praktično

PREDMET NARODNI PLESOVI

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa
- plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno		2		

CILJ PREDMETA:

Primarni cilj predmeta je stjecanje teorijskih i motoričkih znanja učenika iz područja narodnih plesova i mogućnostima njihove primjene u smislu podizanja i očuvanja svijesti o narodnoj tradiciji Hrvatske.

Pružiti učenicima mogućnost stjecanja osnovnih znanja, vještina i navika potrebnih za prilagodbu novim motoričkim aktivnostima, postizanje određene razine motoričkih postignuća, kao i osposobljavanje učenika za racionalno provođenje slobodnog vremena, posebno aktivnim odmorom.

ZADAĆE PREDMETA:

- poznavanje posebnosti plesnih zona narodnih plesova RH
- analiza i usporedba plesova različitih plesnih zona (sličnosti i razlike)
- usvajanje fonda motoričkih informacija nužnih za sadržajnije provođenje slobodnog vremena i razvijanje specifičnih radnih sposobnosti, razvijanje sposobnosti za vrhunsko stvaralaštvo motoričkim izrazom prema individualnim značajkama nadarenih pojedinaca, teorijsko-praktično osposobljavanje učenika za permanentnu primjenu odgovarajuće plesne strukture kao dijela kulture življenja.

NASTAVNI SADRŽAJI:

- Razvoj plesa
- Kulturno-povijesne značajke hrvatskih narodnih plesova
- Europski plesni utjecaji
- Plesni običaji (o zapisivanju i nazivima plesova, kada i gdje se plešu, ples u svadbi, zabrane i smetnje, kolovođe i zapovjednici plesova, pjesma i svirka uz ples)
- Plesne zone:
- ***alpska*** (**Podravina, Međimurje, Hrvatsko zagorje, Prigorje, Istra**)

Podravina

1. drmeš
2. beljevina
3. ples z ropčecom
4. žena išla na gosti
5. moldovan

Međimurje

1. raca plava
2. lepe naše senokoše
3. došla sam vam japa dimo
4. klinček stoji pod oblokom
5. faljila se Jagica
6. kuritari – ples sa šeširima

Hrvatsko zagorje

1. Jelica kolce vodila
2. ajnzerica
3. šrotež
4. žena išla u gosti
5. polka
6. pod mostec

Prigorje

1. kriči, kriči tiček
2. polka

Istra (mih)

- balun – 1. šetnja
2. pribiranje
3. okretanje

- panonska (bunjevački plesovi, Baranja, Slavonija, Posavina) bunjevački plesovi (narodni plesovi Hrvata u Vojvodini)

1. djevojačko kolo
2. srdim se dušo
3. mazuljka (oj divojko garava)
4. rokoko
5. bunjevačko momačko kolo

Baranja

1. ranče
2. sitne bole
3. jabučice
4. šokačko kolo
5. kolo u dvi strane

Slavonija

1. hajd' na livo
2. oj rastiću šušnjati
3. mista
4. drmeš
5. kalendara
6. ćire
7. presjekača
8. žita

Posavina

1. staro sito
2. repa
3. dućec
4. drmeš

- dinarska (Lika, Vrlika)

Lika

1. hrvatski tanac (danguba)
2. kolo

Vrlika

1. šetano kolo

2. ples u paru

- ***jadranska*** (Split, otok Krk, otok Korčula, Dubrovnik-poskočica (lindo))

Split

1. monfrina

2. polka

Krk(sopile)

1. krčki tanac

Korčula

1. vrtajica

2. dva passa (quatro paši, sotiš ili siebenschritt)

3. manfrina

Dubrovnik-poskočica (ljerica)

1. figura mašna

2. okreti

3. krilo

4. figura prekid

- Scenska primjena folklor

- Hrvatsko tradicijsko narodno ruho

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)

- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)

- komisijski (godišnji ispit)

- godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, stručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se:

a) teorijski (usmeni ispit)

b) praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)

PREDMET SCENSKA PRAKSA

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno			2	3

Nastavni predmet Scenska praksa učenicima pruža mogućnost rada u profesionalnom plesnom projektu

- kao plesača u već izvedenom plesnom projektu
- kao plesača koji sudjeluje u stvaranju novog plesnog projekta

CILJEVI I ZADACI

- stjecanje iskustva rada u profesionalnim uvjetima
- razvijanje osjećaja za scensku izvedbu
- upoznavanje rada sa različitim autorskim ličnostima
- usvajanje različitih plesnih vokabulara
- razvijanje sposobnosti brzog i detaljnog usvajanja i pamćenja plesnih fraza i sekvenci
- razvijanje izražajnosti i umjetničke osobnosti učenika

NASTAVNI SADRŽAJI

Nastavni sadržaj odnosno projekt na kojem će se raditi određuje se Godišnjim planom i programom Škole, a predlaže ga predavač koji je profesionalni plesni umjetnik iz zemlje ili inozemstva.

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Provodi se:

- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)
- godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, stručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir sumativna i komisijska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se: praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)

PREDMET GLAZBENA UMJETNOST

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno	2	2	1	1

Zanimanje: - plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno	2	2	2	2

Predmet glazbena umjetnost svojim sadržajem usko je povezan s programom predmeta ritmike jer priprema znanja iz zadanih ritamskih struktura i glazbenih oblika. Povezan je i s programom predmeta glasovir, jer izvedbom i analizom malih formi naučenih na nastavi glasovira prezentiraju i analiziraju forme i osnovna modulativna kretanja na nastavi glazbene umjetnosti.

Mnogi učenici koji polaze strukovne škole nemaju u svom programu glazbenu umjetnost kao predmet.

Učenici koji polaze opće gimnazije, uz zadane glazbene oblike u ovoj školi, svoje opće znanje iz povijesti glazbe prezentiraju referatom o glazbenom razdoblju ili skladatelju čije se djelo analizira pa se time postiže veća informiranost o djelu i skladatelju.

CILJ I ZADACI

Razviti kod učenika znanja i vještine potrebne za razumijevanje ritamskih, teorijskih i intonativnih primjera koji će poslužiti pri upoznavanju i analizi glazbenih djela.

Razviti preciznost ritamskog izvođenja.

Razviti memoriju pri pamćenju i zapisivanju ritamskih cjelina.

Razviti osjećaj za glazbene sastavnice na slijedećim područjima:

- oblik i struktura glazbenog djela
- osjećaj za kretanje melodije
- dur i mol u glazbi i plesu
- tempo, dinamika i agogika

Razviti osobnost djeteta.

Razviti estetski sustav vrijednosti.

Poticati maštu i kreativnost u suglasju glazbe i plesa.
Razvijati percepciju, koncentraciju i memoriju.
Razvijati upornost u svladavanju gradiva.
Razvijati kulturne navike učenika uz aktivno sudjelovanje u plesnim i glazbenim događajima.

1. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

MJERE

Sve jednostavne i složene mjere

RITAM

- ritamske kombinacije:

- jednolinijski i dvolinijski ritmovi
- ritamske vježbe i zadaci od motiva do velike rečenice
- realizacija na više načina
- priprema ritamskih zadataka za nastavu predmeta ritmika

GLAZBENI OBLICI

Dvodijelna pjesma:

- a) mala i velika
- b) osnovnog i prijelaznog tipa

Trodijelna pjesma:

- a) mala i velika
- b) složena trodijelna pjesma
- c) menuet
- d) scherzo

INTONACIJA I GLAZBENA PISMENOST

- izbor malih glazbenih oblika iz glazbene literature
- intoniranje primjera i analiza (formalna, tonalna i teoretska: tempo, dinamika, alteracija i modulacija)
- modulacija u gornju dominantu i paralelni mol

SLUŠANJE GLAZBE I DIKTAT

- a) slušanje glazbe uz analizu naučenih glazbenih oblika
- b) ritamski diktati

Popis glazbenih djela i tema za analizu obrađenih glazbenih oblika:

W. A. Mozart: Koncert za violinu u A-duru

I. M. Jarnović: Rondo iz "Dueta za dvije violine"

R. Schumann: Koncert za glasovir u a-molu

F. Chopin: Fantazija u A-duru

L. van Beethoven: 9. simfonija

D. de Severac: Trodijelna pjesma

Trodijelna pjesma:

R. Schumann: Pjesmica

W. A. Mozart: Larghetto - primjer za pjevanje

A. Borodin: Knez Igor - tema za pjevanje

Popis literature:

A. Marković: 555 izabranih tema - dvodijelne i trodijelne pjesme

I. Golčić: 999 tema za solfeggio

ISHODI UČENJA

Ospособiti učenike da pročitaju obrađene ritamske kombinacije, zapišu diktatom i izvedu u pokretu.

Ospособiti učenike da slušanjem glazbenog djela prepoznaju glazbenu formu - dvodijelnu ili trodijelnu pjesmu te unutar ovih cjelina i periode, a također i slijediti modulaciju iz A u B dio analiziranih skladbi.

Suradnja s nastavnicima glasovira: učenici sviraju i analiziraju pripremljene klavirske skladbe trodijelnog oblika na satovima glazbene umjetnosti (tonalitet, mjera, glazbeni oblik i modulacija).

METODIČKE NAPOMENE

Složene mjere:

Realizacija na više načina. Dvolinijski ritmovi unutar para, grupe i individualno. Uvježbavanje augmentacije i diminucije na malim cjelinama.

Trodijelna pjesma (mala i velika)

Učenici samostalno biraju kompozicije koje uče na nastavi glasovira te ih predstavljaju na satovima glazbene umjetnosti uz formalnu analizu.

Analiza djela iz glazbene literature uz notni predložak.

PROVJERA ZNANJA

Provjera znanja vrši se po završetku obrazovne cjeline (mjesečno, kvartalno, na kraju polugodišta i na kraju školske godine).

Provjera se vrši pismeno i usmeno.

Odabir glazbenih djela za slušanje i analizu treba prepustiti nastavniku.

2. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

MJERE

Sve jednostavne i složene (mješovite) mjere

RITAM

Ritamске kombinacije (sve do sada obrađene i nove)

- Složene mjere
- Jednolinijski i dvolinijski primjeri
- Trolinijski primjeri - treća linija je glas ili toptaj
- Taktiranje primjera
- Izrada i priprema ritamskih primjera za satove ritmike
- Ritamski rondo - realizacija na ritmici uz udaraljke

GLAZBENI OBLICI

- Rondo
- Couperinov rondo
- Klasični rondo
- Sonatni rondo

INTONACIJA I GLAZBENA PISMENOST

- Melodija i ritam (melodija zadana, ritam slobodan)
- Couperinov rondo: Žeteoci
- Starocrkvene ljestvice: izlaganje učenika kroz referat. Primjena starocrkvenih ljestvica u narodnoj baštini Međimurja, Hrvatskog Zagorja i Podravine.
- Vokalize i narodni napjevi u dorskoj, frigijskoj, lidijskoj i miksolidijskoj skali

SLUŠANJE GLAZBE I DIKTAT

- Slušanje ronda i cikličkih glazbenih djela i samostalnih skladbi uz analizu. (izbor nastavnika)
- Ritamski diktati jednolinijski i dvolinijski
  - Jednolinijski diktat i izrada druge linije po invenciji i sposobnosti učenika (izvedba na ritmici)
  - Suradnja s predmetom *glasovir* - učenici izvode i analiziraju rondo s epizodama

- Suradnja s predmetom *narodni plesovi*

Pjesme:

- *Šetala se lipa Jana - Đurđevac*

- *Jedna majka - Međimurje*

Popis literature:

A. Marković: 555 izabranih tema

I. Golčić: 999 izabranih tema

T. Adamič: Stari načini

Popis ronda za slušanje i analizu:

W.A Mozart: Rindo u a-molu KV 511

W.A. Mozart: Sonata za klavir u C-suru KV 545 (3. stavak: Rondo)

L. van Beethoven: Sonata za klavir G-dur op.49 br.2 (rondo s epizodama)

L. van Beethoven: Sonata za klavir op. 49 br.1 u G-duru (3. stavak: Rondo)

L. van Beethoven: Sonata za klavir op. 14 br.1

ISHODI UČENJA

Osposobiti učenike za zapisivanje i izvođenje složenih ritamskih kombinacija

- jednolinijskih i dvolinijskih ritmova.

Osposobiti učenike za odabir i analizu glazbene forme ronda iz opusa

klasične glazbe koje će realizirati na nastavi ritmike i plesa.

3. RAZRED

Zanimanje: plesač - edukacijski smjer

SADRŽAJ PREDMETA

MJERE

Sve jednostavne i složene mjere

RITAM

Ritamske kombinacije:

- Jednolinijski, dvolinijski i trolinijski primjeri

- Izrada i priprema za satove ritmike

- Tema s varijacijama - ritam

GLAZBENI OBLICI

Tema s varijacijama

- a) ornamentalne varijacije
- b) karakterne varijacije
- c) polifone varijacije

Suita

- a) barokna suita
- b) moderna suita

INTONACIJA I GLAZBENA PISMENOST

- R. Matz: Sonatina D-dur 2. stavak - tema i 5 varijacija (pjevanje i analiza)
- Melodija i ritam (zadaci nastavnika i radovi učenika): zadanoj melodiji osmisliti ritam

SLUŠANJE GLAZBE I DIKTAT

- Slušanje glazbenih djela uz analizu
- Niz ritamskih i melodijskih diktata

Popis varijacija za slušanje i analizu:

W. A. Mozart: Sonata za klavir u A-duru KV 331 (1. stavak)

F. Schubert: 2. simfonija u B-duru (2. stavak)

L. van Beethoven: Varijacije op. 34

L. van Beethoven: Sonata op. 57 (2. stavak)

l: van Beethoven: Diabelli varijacije op. 120

B. Britten: Varijacije na Purcellovu temu

Referat i izlaganje učenika na temu "Polifonija, J. S. Bach i Goldberg varijacije" (polifonija i homofonija u pokretu - satovi ritmike)
Slušanje: J. S. Bach: Goldberg varijacije (izbor)

Popis suita za slušanje i analizu:

- barokna suita:

J. S. Bach: Suita za cello solo (c-mol, d-mol, D-dur, Es-dur...)

F. Händel: Suita za čembalo

J. S. Bach: Suita za gitaru

C. Saint-Saëns: Karneval životinja

C. Debussy: More

N. Devčić: Istarska suita

E. Grieg: Holdberg suita; Peer Gynt i drugo

ISHODI UČENJA

Osposobiti učenike za izvođenje i zapisivanje ritamskih kombinacija kroz dvolinijske i trolinijske zadatke koristeći glas ili zvučnu pratnju unutar jedne linije.

Odabir i analiza teme s varijacijama i suite za potrebe nastave ritmike i plesa. Augmentacija i diminucija zadanih primjera.

Izrada ritamskih primjera u formi teme s varijacijama

METODIČKE NAPOMENE

Kod izrade ritamskih promjena paziti na komplementarnost ritamskih linija i preciznost u izvedbi.

Pri izboru glazbe i analizi poticati na odabir vrijednih glazbenih djela.

Odabrano djelo pažljivo analizirati - obratiti pozornost na osobitost teme i način njezinih promjena - varijacija.

Sve elemente prenijeti i osmisliti u pokretu.

3. RAZRED

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa

Za razliku od edukacijskog odjela (2x45' tjedno), plesački odjel ima 1x45' tjedno.

Svi zahtjevi ostaju isti kao i za edukacijski odjel osim što se izostavlja suita za slušanje i analizu.

SADRŽAJ PREDMETA:

MJERE

Sve jednostavne i složene mjere

RITAM

Ritamske kombinacije

GLAZBENI OBLICI

Tema s varijacijama (ornamentalne ili ukrasne varijacije)

ANALIZA GLAZBENOG DJELA

W. A. Mozart: Sonata za glasovir KV 331

ISHODI UČENJA

Osposobiti učenike za izvođenje dvolinijskih ritmova (izvedba u paru i individualno).

Pripremanje zadataka za satove ritmike.

METODIČKE NAPOMENE

Kod izrade ritamskih primjera paziti na komplementarnost ritamskih linija i preciznost izvedbe.

Preporuka za slušanje i analizu: izbor djela iz klasičnog opusa.

4. RAZRED

Zanimanje: plesač - edukacijski smjer

SADRŽAJ PREDMETA

MJERE

Sve jednostavne i složene mjere

2. RITAM

- Ritamske kombinacije (sve do sada obrađene i nove)

- Složene mjere

Jednolinijski, dvolinijski i trolinijski primjeri s dodavanjem glasa i toptaja.

- Taktiranje

- Izrada ritamskih malih formi za potrebe nastave ritmike. Ritamski zadaci imaju ulogu repetitorija glazbene pismenosti (ritam, melodija, mjera, ritamske kombinacije, dinamika, agogika, tempo, crescendo i decrescendo)

GLAZBENI OBLICI

- Sonata kao ciklus (sonatni oblik)

- Preludij i fuga

INTONACIJA I GLAZBENA PISMENOST

- W. A. Mozart: Sonatina u C-duru - pjevanje i analiza (*klasični sonatni oblik*)

- Intoniranje primjera iz *555 izabranih tema A. Markovića* ili tema iz glazbenih djela uz formalnu i teoretsku analizu.

- Melodija i ritam, zadani primjeri i izrada ritma na zadanu melodiju

SLUŠANJE GLAZBE I DIKTAT

Razvoj sonate i stavci (izlaganje učenika putem referata)

Primjeri:

W.A. Mozart: Sonata za klavir u F-duru KV 332

W.A. Mozart: Sonata za klavir u G-duru KV 283

W.A. Mozart: Sonata za klavir u C-duru KV 545

(U diktatu ubrojiti sve ritamske kombinacije i figure obrađene tijekom školovanja).

Preludij i fuga

Slušanje i analiza

J.S. Bach: Fuga u g-molu BWV 578

J.S. Bach: Fuga u C-duru BWV 564

J.S. Bach: Fuga u c-molu BWV847 (troglasna)

UČENIČKI RADOVI ZA NASTAVU RITMIKE

1. Složene mjere (velika perioda)
2. Jednolinijski primjeri (dvodijelna pjesma osnovnog tipa)
zadatak: note s točkom i sinkopa
3. Jednolinijski primjeri (dvodijelna pjesma prijelaznog tipa)
zadatak: triole ili pauze
4. Dvolinijski primjeri (velika perioda) i izvedba unutar tijela
5. Trolinijski primjer - glas kao treća linija (oblik po izboru)
6. Polifonija u glazbi i plesu (izrada kanona)

METODIČKE NAPOMENE

- Obratiti pozornost na preciznost izvođenja ritma
- Poticati samostalno stvaralaštvo u izradi malih ritamskih oblika
- Primjenjivati sva teoretska znanja u radu s učenicima (i na nastavi metodike)
- Razumjeti i doživjeti veće glazbene forme - sonatni oblik kao ciklus, sonatni oblik, te preludij i fugu.

ISHODI UČENJA

Na kraju 4.razreda srednje škole učenici su ovladali potrebnim vještinama u području ritma, glazbenih oblika, glazbene pismenosti i osnovama intonacije. Slušanjem i analizom vrijednih glazbenih djela osposobljeni su odabrat, analizirati i plesno osmisliti obrađene glazbene forme.

4. RAZRED

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa

SADRŽAJ PREDMETA

MJERE

Sve jednostavne i složene mjere

RITAM

Sve ritamske kombinacije do sada naučene.

Jednostavne i složene mjere

Sinkopirani ritmovi

Dvolinijski i trolinijski ritmovi

GLAZBENI OBLICI

Sonatni oblik ili fuga

SLUŠANJE GLAZBE

W. A. Mozart: Sonata za klavir KV 545

J. S. Bach: Fuga BWV 578

METODIČKE NAPOMENE

Obratiti pozornost na precizno izvođenje ritmova.

Poticati samostalno stvaralaštvo učenika izradom malih glazbenih oblika koji će biti izvedeni na satovima ritmike.

NAPOMENE:

Nastavnim planom predviđen je 1 sat tjedno što uvjetuje obujam gradiva kako bi predviđeni nastavni sadržaji bili u cijelosti i kvalitetno obrađeni.

METODIČKE NAPOMENE - OPĆE

Pri izvedbi ritamskih promjena obratiti pozornost na preciznost izvedbe, bilo da je zadatak jednolinijski, svolinijski ili trolinijski ritam. Izvoditi zadatak unutar grupe, u paru ili individualno.

Kod izrade ritamskih zadataka učenicima poticati da ritam oblikuju iz pokreta, odnosno da povezuju znanja iz predmeta glazbena umjetnost i predmeta ritmika.

Kod obrade melodijskih cjelina obratiti pozornost na fraziranje, dinamiku i kadence (zato se obrađuju primjeri i teme iz glazbene literature.)

Kod slušanja glazbe i analize glazbenih djela prirediti notni predložak, upoznati strukturu slušanog djela prvo u cjelini, a potom i po njegovim sastavnicama.

PREDMET GLASOVIR

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa
- plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno	1	1		

UVOD

Programom nastave glasovira učenici stječu znanja i vještine ovladavanja i služenja instrumentom. Zbog neprekidnog stvaralačkog prožimanja glazbene i plesne umjetnosti ovaj je program neodvojiv dio strukovnog i umjetničkog obrazovanja budućih plesača, koreografa i plesnih pedagoga.

Učenjem glasovira razvija se analitički duh, koordinacija pokreta, apstraktno razmišljanje i praktično se primjenjuju teoretska znanja (prepoznavanje raznih stilskih razdoblja u glazbi i glazbenih oblika) stečena u nastavi predmeta Glazbena umjetnost u Školi suvremenog plesa.

CILJ I ZADACI PREDMETA

1. - Ovladavanje tehnikama sviranja glasovira
    - Memoriranje novog glazbenog materijala
    - Formalna analiza sviranih djela
    - Razvijanje muzikalnosti i izražajnosti
  2. Ovladavanje temeljima improvizacije:
    - improvizacija kao glazbeni efekt kojim se potiče pokret
    - improvizacija malih glazbenih formi s jednostavnom melodijom i ritmom.
- Ovim se načinom učenici osposobljavaju da nakon završetka srednje škole analitički pristupaju glazbenom djelu i da u suradnji s korepetitorom odabiru odgovarajuću glazbenu literaturu za realizaciju određenih nastavnih programa, a po potrebi i samostalno upotrijebe instrument.

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Prvojera znanja provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Provjera znanja provodi se uzimajući u obzir:

- izvođenje tehničkih elemenata
- razvitak glazbenog pamćenja
- napredak u svladavanju zahtjevnijih elemenata
- razvitak individualne izražajnosti

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak te voditelj Stručnog vijeća glazbenih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijaska ocjena.

PRVA GODINA UČENJA

NASTAVNI SADRŽAJ

- a) Smještaj kod glasovira, držanje tijela, postava ruku i prstiju, artikulacija prstiju
- b) Osnovne vrste udara: legato, non legato, staccato, portato
- c) Tehničke vježbe s transpozicijama
- d) Fraziranje, dinamičke oznake

Razvijanje tehnike sviranja

1. C-dur i a-mol ljestvice kroz 2 oktave paralelno i u protupomaku i trozvuci s obratima rastavljeno i istodobno kroz 1 oktavu
2. Matz-Šaban: Osnovna škola za klavir 1. dio, vježbe A,B,C i E
3. Matz-Šaban: Osnovna škola za klavir 2. dio, od 1. - 60. vježbe, izbor
4. Nikolajev: Škola sviranja na klaviru, izbor
5. B. Zorić: Abeceda klavira
6. I. Thomson: Moderni kurs klavira
7. L. Fletcher: Početnica za glasovir
8. Hervé/Pouillard: Méthode pour piano, débutants
9. Hajdu: Mliječni put

Razvijanje harmoničkog (akordskog) znanja

- osnove bilježenja, čitanja i sviranja akorada u popularnoj i jazz glazbi: dur i mol kvintakordi

ISHODI UČENJA

- čitanje nota u violinskom i bas ključu
- sviranje sa 2 ruke zajedno: 2 ruke paralelno (unisono); svaka ruka različito (svaka dionica za sebe)
- poznavanje vrsta tehnike: non legato, legato, staccato
- izvođenje dinamike (pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo i decrescendo)
- fraziranje
- sviranje u zadanom tempu
- memoriranje jednostavnih glazbenih sadržaja uz pomoć analize i analogije
- izvođenje djela u cjelini

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA*

Na kraju školske godine učenik polaže komisijski ispit na kojem mora odsvirati najmanje dvije kompozicije iz gore navedenog popisa.

DRUGA GODINA UČENJA GLASOVIRA

NASTAVNI SADRŽAJ

1. Dur i mol ljestvice do 3 predznaka paralelno i u protupomaku kroz 2 oktave, pripadajući trozvuci s obratima rastavljeno i istodobno kroz 1 oktavu
- 1a. Osnove bilježenja, čitanja i sviranja akorada u popularnoj i jazz glazbi: kvintakordi i dominantni septakordi
2. Tehničke vježbe s transpozicijama:
  - Matz-Šaban 1. dio
  - Schmitt op. 16
3. Matz-Šaban: 2.dio - završiti
Nikolajev: izbor vježbica
4. Etude: Duvernoy op 176, izbor
5. Sonatine: izbor najlakših
6. Kompozicije 19. i 20. stoljeća: izbor
7. Kompozicije domaćih autora: izbor
  - Matz-Šaban: 3.dio
  - R. Matz: Moj prvi nastup
  - M. Cipra: Suita za pet prstiju desne ruke
  - B. Bjelinski
  - P. Dumičić
  - P. Gotovac

Preporuka: skupno muziciranje (četveroručno i šesteroručno; kompozicije po izboru nastavnika).

ISHODI UČENJA

- usavršavanje vrsta tehnike: non legato, legato, staccato
- izvođenje dinamike (pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo i decrescendo)
- fraziranje i agogika
- sviranje u zadanom tempu
- razumijevanje tonaliteta i transpozicija; poznavanje, bilježenje, čitanje i sviranje akorada
- svjesno memoriranje glazbenih sadržaja potpomognuto poznavanjem tonaliteta i akorada
- izvođenje djela u cjelini

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA*

Na kraju školske godine učenik polaže komisijski ispit na kojem mora odsvirati najmanje dvije kompozicije:

- 1 etida (Duvernoy, Lemoine ili lakše etide drugih autora)
- 1 stavak sonatine (izbor: prve sonatine: Vanhall, Dussek, Kuhlau) ili 1 kompozicija kompozitora 19.-20. stoljeća, uključujući i domaće autore

TREĆA GODINA UČENJA GLASOVIRA

NASTAVNI SADRŽAJ

1. Sve dur i mol ljestvice s trozvucima i četverozvucima, istodobno i rastavljeno kroz 2 oktave
- 1a. Sviranje kadenci
- 1b. Bilježenje, čitanje i sviranje akorada u popularnoj i jazz glazbi: obrati kvintakorda i septakorda
2. Tehničke vježbe:
Schmitt op.16 s ritmičkim varijantama i transpozicijama
3. Etude: izbor
  - Duvernoy op. 176
  - Lemoine op. 37
4. Polifone kompozicije: izbor
  - Kompozicije autora 17. i 18. stoljeća svezak 1a
  - J.S. Bach: Male kompozicije
5. Sonatine: izbor
6. Kompozicije autora 19. i 20. stoljeća - izbor

7. Kompozicije domaćih autora: izbor
- R. Matz: Moj prvi nastup
  - I.Lhotka Kalinski: Iverje
  - M. Cipra, B. Bjelinski, P. Gotovac

Preporuka: skupno muziciranje (četveroručno i šesteroručno; kompozicije po izboru nastavnika).

ISHODI UČENJA

- usavršavanje slušnih i manualnih vještina
- usavršavanje vrsta tehnike: non legato, legato, staccato, portato
- izvođenje dinamike (pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo i decrescendo)
- fraziranje, agogika
- sviranje u zadanom tempu
- izvođenje djela u cjelini
- razumijevanje tonaliteta i transpozicija; poznavanje, bilježenje, čitanje i sviranje akorada i njihovih obrata
- prepoznavanje oblika i struktura glazbenih djela
- svjesno memoriranje glazbenih sadržaja razumijevanjem oblika i harmonijske strukture glazbenih djela koja se obrađuju
- usavršavanje interpretacije različitih glazbenih stilova

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA*

Na kraju školske godine učenik polaže komisijski ispit na kojem mora odsvirati najmanje dvije kompozicije iz gradiva, te jednu kompoziciju obilježenu akordima popularne ili jazz glazbe.

- 1 etida
- 1 polifona kompozicija ili 1 stavak sonatine ili 1 kompozicija kompozitora 19.-20. stoljeća, uključujući i domaće autore
- 1 kompozicija obilježena akordima

ČETVRTA GODINA UČENJA GLASOVIRA

NASTAVNI SADRŽAJ

1. Dur i mol ljestvice kroz 3 oktave s trozvucima i četverizvucima, sviranje kadenci
- 1a. Bilježenje, čitanje i sviranje akorada u popularnoj i jazz glazbi: nonakordi
- 1b. Uvod u improvizaciju

2. Tehničke vježbe:
  - Hanon: Pianista virtuoz (s ritmičkim varijantama)
3. Etude - izbor:
  - Lemoine op. 37
  - Czerny op. 849
4. Polifone kompozicije:
  - J.S. Bach: Male kompozicije (teže), 12 malih preludija
5. Sonatine - izbor:
  - Clementi, Kuhlau, Dussek, Diabelli
6. Kompozicije autora 19. i 20. stoljeća:
  - Schumann: Jugend album
  - Čajkovski: Album za mladež
  - Majkapar: Minijature
  - Kabalevski: 24 lake kompozicije
7. Kompozicije domaćih autora: izbor
  - I.Lhotka Kalinski: Iverje, Međimurje malo
  - L. Županović: Male forme za male ruke
  - R. Matz: Suita za djecu
  - I. Lang: Galop (četveroručno)
8. Glazbeni oblici:
  - vlastiti rad učenika: motiv, dvotaktna fraza, mala i velika glazbena rečenica, mala i velika perioda

Preporuka: skupno muziciranje (četveroručno i šesteroručno; kompozicije po izboru nastavnika).

ISHODI UČENJA

- usavršavanje slušnih i manualnih vještina
- usavršavanje vrsta tehnike: non legato, legato, staccato, portato
- izvođenje dinamike (pp, p, mp, mf, f, ff, crescendo i decrescendo)
- fraziranje i agogika
- razumijevanje tonaliteta i transpozicija; poznavanje, bilježenje, čitanje i sviranje akorada i njihovih obrata
- prepoznavanje oblika i struktura glazbenih djela
- svjesno memoriranje glazbenih sadržaja razumijevanjem oblika i harmonijske strukture glazbenih djela koja se obrađuju
- sviranje u zadanom tempu
- izvođenje djela u cjelini
- usavršavanje interpretacije različitih glazbenih stilova
- improvizacija: motiv, fraza, glazbena rečenica, glazbena perioda

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA*

Na kraju školske godine učenik polaže komisijski ispit na kojem mora odsvirati najmanje tri kompozicije iz gradiva te jednu kompoziciju obilježenu akordima popularne ili jazz glazbe:

- 1 etida
- 1 polifona kompozicija
- 1 stavak sonatine ili 1 kompozicija kompozitora 19.-20. stoljeća, uključujući i domaće autore
- 1 kompozicija obilježena akordima

*Ukoliko učenik nastupi na godišnjoj produkciji, odsviranu kompoziciju ili kompozicije nije dužan ponoviti na godišnjem ispitu.

PRVI RAZRED SREDNJE ŠKOLE

1. Učenici koji su redovno završili našu osnovnu školu, nastavljaju s programom treće godine učenja glasovira u 1. razredu srednje škole i tako sa završetkom 2. razreda završavaju cjelokupni četverogodišnji program nastave glasovira.
2. Učenici koji zbog godina života produžuju za jednu godinu osnovno umjetničko školovanje, u 1. razredu srednje škole nastavljaju sa programom 4. godine učenja glasovira i tako završavaju četverogodišnji program nastave glasovira sa završetkom 1. razreda srednje škole.

PREDMET KINETOGRAFIJA

Zanimanje: - plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno			2	

Škola suvremenog plesa Ane Maletić nastala je na principima učenja Rudolfa Labana. Jedan od posljednjih projekata koje je Rudolf Laban započeo i ostavio svojim učenicima da ga dovrše bilo je razvijanje svrsishodnog i logičnog plesnog pisma. Labanotacija je danas najrašireniji oblik plesne notacije, te postoji tendencija da se sve značajnije baletne i plesne predstave notiraju i pohrane u Centralnoj knjižnici u New Yorku. Predmet se poučava u trećoj godini srednje škole u trajanju od nastavnih sati (dva puta tjedno) te uključuje teoretsku i praktičnu nastavu.

CILJEVI I ZADACI

- naučiti osnovne principe labanotacije i primijeniti ih logičnim zaključivanjem prilikom učenja novog gradiva
- osposobiti učenike za zapisivanje vlastitih plesnih zamisli i iščitavanje tuđih koreografskih uradaka
- povezati naučene sadržaje s primjerima iz klasičnog baleta, povijesnih plesova i jednostavnijim primjerima suvremene plesne tehnike (na primjer Limón)

SADRŽAJ PREDMETA

- upoznavanje s labanotacijskim znakovljem i osnovnim informacijama potrebnim za razumijevanje i opisivanje pokreta: smjer, prostorne razine (labanotacijskim simbolima), te vremenskog trajanja i dijela tijela koje se kreće (labanotacijskim crtovljem)
- prepisivanje i izvođenje jednostavnih koraka u svim smjerovima i prostornim razinama, različitog vremenskog trajanja u različitim mjerama
- gestovi ruku u svim smjerovima i prostornim razinama, različitog vremenskog trajanja u različitim mjerama, te pravilo centralnog i perifernog izvođenja
- gestovi nogu u svim smjerovima i prostornim razinama, različitog vremenskog trajanja u različitim mjerama, te pravilo korak-gest, te znak zadržavanja

- zapisivanje različitih dužina koraka, te kvrčenja i pružanja udova
- zapisivanje svih pet vrsta skokova, zapisivanje skokova kroz prostor, te uvođenje crtice-akcije
- zapisivanje okreta, određivanje stupnjeva i smjera rotacije, zapisivanje gestova nogu prilikom okreta, zapisivanje ishodanih okreta i zakrivljene putanje, određivanje i zapisivanje fronte
- zapisivanje skokova u okretu
- kretanje trupa, glave te pojedinih zglobova
- prostorni planovi, shematska reprezentacija plesa na pozornici za jednog ili više plesača, te označavanje ulazaka i izlazaka s pozornice.

ISHODI UČENJA

- poznavanje osnovnog labanotacijskog znakovlja
- prepoznavanje i čitanje s lista jednostavnih labanotacijskih primjera koji sadrže korake, gestove ruku i nogu te skokove i okrete
- samostalno oblikovanje, pisanje i izvedba jednostavnih sekvenci sa gore navedenim sadržajem, te korištenje skokova kroz prostor
- čitanje i sastavljanje prostornih planova za jednostavne sekvence i kraće vlastite koreografske kompozicije na temelju gore navedenih elemenata
- čitanje i pisanje labanotacijskih primjera koji, osim gore navedenih vještina koriste i skok u okretu, te kretanje iz pojedinih dijelova tijela, trupa i glave.

PROVJERA ZNANJA I UMJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i umijeća provodi se:

- a) teorijski (pismeno)
- b) praktično

PREDMET
POVIJEST PLESA

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa
- plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno			1	1

CILJEVI I ZADACI

- Stjecanje znanja o značenju i ulozi plesa u povijesti ljudskog društva
- Poznavanje temeljnih stilova i razdoblja plesne umjetnosti od prethistorije do kraja XX stoljeća
- Poznavanje autora i izvođača koji su obilježili određeno razdoblje plesne umjetnosti
- Poznavanje osnovnih teorijskih radova značajni za razvoj plesne umjetnosti
- Razumijevanje konteksta nastajanja moderne plesne umjetnosti
- Razumijevanje veza i odnosa između plesne i drugih umjetnosti
- Razumijevanje plesa kao kazališne i vizualne umjetnosti
- Mogućnost komparativne analize različitih stilova i autorskih ličnosti
- Razvoj kritičkog mišljenja

TREĆI RAZRED

BROJ SATI TJEDNO: 1

NASTAVNI SADRŽAJI

- plesovi prethistorije – osnovna podjela
- plesovi Starih civilizacija- ples u starom Egiptu
  - ples u antičkoj Grčkoj (uloga plesa u razvoju kazališta)
  - ples u starom Rimu (razvoj pantomime)
  - ples u Indiji, staroj Kini i Japanu
- ples u Srednjem vijeku
  - ples u crkvi i odnos crkve prema plesu
  - osnovna podjela i vrste plesova (epidemijski, narodni, gradsko-cehovski, dvorski)
  - dvorski plesovi

- Dvorski ples u razdoblju Renesanse i Baroka
  - razvoj društvenog plesa prema umjetničkom
  - zbornik plesova
  - suita
  - dvorski balet
  - razvoj baleta na dvoru Louis-a XIV i osnivanje Kraljevske baletne akademije
- Povijest baleta
  - traktati
  - XVII stoljeće, XVIII stoljeće, XIX stoljeće
- Društveni ples u XIX i XX stoljeću

ISHODI UČENJA

- uočavanje veze plesne umjetnosti prethistorije i kasnijih razdoblja
- uočavanje sličnosti i razlika plesova Starih civilizacija i njihov značaj u razvoju kazališne umjetnosti
- osvještavanje značaja plesne umjetnosti Srednjeg vijeka
- osvještavanje veze društvenog i umjetničkog plesa kroz razvoj dvorskog plesa
- kompetentno faktografsko ovladavanje odabranim autorskim ličnostima, izvođačima i teoretičarima baletne umjetnosti do kraja XIX stoljeća
- sposobnost uočavanja veza i odnosa među vremenski i prostorno udaljenim pojavama i povijesti plesne umjetnosti do kraja XIX stoljeća

ČETVRTI RAZRED

BROJ SATI TJEDNO: 1

NASTAVNI SADRŽAJI:

RAZVOJ UMJETNIČKOG PLESA U XX STOLJEĆU

- Ruski balet (Diagilev, Fokin, Nižinski, Balanchin)
- Preteče i utemeljitelji modernog plesa: L. Fuller, I. Duncan
- Moderni ples u Americi: Ruth Saint Denis, M Graham, D. Humprey
- Moderni ples u Europi: J. Dalcroze, R. Laban, M. Wigman, K. Joos
- M. Cunningham – razlika između njegovog koncepta i tradicionalnog modernog plesa
- Postmoderni ples
- Razvoj novih plesnih tehnika (Taylor, Nikolais, Limón, Hawkins)

- Razvoj modernog plesa u Europi (R. Cohan, C. Carlson, P. Bausch, S. Linke)
- Razvoj modernog plesa u Hrvatskoj
  - generacija između I. i II. svjetskog rata
  - prva poslijeratna generacija
  - početak sustavnog školovanja (osnivanje Škole za ritmiku i ples)
  - druga generacija

ISHODI UČENJA

- kompetentno faktografsko ovladavanje odabranim autorskim ličnostima, izvođačima i teoretičarima plesne umjetnosti XX stoljeća
- poznavanje društvenih i umjetničkih pojava i procesa važnih za nastajanje moderne plesne umjetnosti
- sposobnost kompetentne analize različitih pravaca modernog plesa
- uočavanje i shvaćanje razloga nastajanja postmodernog plesa i veze s likovnim umjetnostima i glazbom tog vremena
- razumijevanje konteksta nastajanja moderne plesne umjetnosti u Hrvatskoj
- sposobnost uočavanja veza i odnosa između različitih autorskih ličnosti, pojava i procesa u suvremenoj plesnoj umjetnosti
- sposobnost uočavanja veza između suvremene plesne, kazališne, likovne i drugih umjetnosti

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)
- godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, stručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijaska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se:

- c) teorijski (usmeni i pismeni ispit, seminarski radovi)

PREDMET ANATOMIJA

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa
- plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno				1

CILJ PREDMETA

Steći osnovna znanja o građi i funkciji čovječjeg tijela kao cjeline, upoznati građu i funkciju sustava organa za pokretanje, krvožilnog i dišnog sustava kao osobito važnih sustava za bavljenje plesom.

ZADACI

Usvojiti spoznaje o osnovnoj građi i funkciji čovječjeg tijela. Razviti sposobnost uočavanja fizioloških procesa, osobito u sustavu organa za pokretanje, krvožilnom i dišnom sustavu. Razumjeti opća načela i procese kod pojačanih zahtjeva za organizam, kao što je pojačana fizička aktivnost kod plesa. Povezati i primijeniti stečena znanja pri plesu.

NASTAVNI SADRŽAJI

Koštani sustav - građa i vrste kostiju, rast i razvoj kostiju, funkcija i organizacija kostura,

kosti glave i trupa, kosti udova

Sustav zglobova - građa zglobova, vrste i mehanika zgloba, glavni zglobovi tijela

Mišićni sustav - vrste i građa mišića, rad mišića, osobine i podjela, mišića po funkciji,

najvažniji mišići tijela

Srce i krvožilni sustav - izgled i građa srca, fiziologija rada srca, krvni optok, krv

Dišni sustav - gornji dišni putovi, donji dišni putovi, fiziologija disanja

Probavni sustav - građa i funkcija probavnog sustava

Urinarni sustav – građa i funkcija urinarnog sustava

Spolni sustav – građa i funkcija spolnog sustava žene

Živčani sustav – podjela živčanog sustava, središnji živčani sustav, refleksni luk

Sustav osjetila – receptori i opći osjeti, uho, oko, koža

ISHODI UČENJA

- usvojiti spoznaje o osnovnoj građi i funkciji čovječjeg tijela
- razviti sposobnost uočavanja fizioloških procesa, osobito u sustavu organa za pokretanje, krvožilnom i dišnom sustavu
- razumjeti opća načela i procese kod pojačanih zahtjeva za organizam, kao što je pojačana fizička aktivnost kod plesa
- povezati i primijeniti stečena znanja pri plesu.

METODIČKE NAPOMENE

Učenička motivacija pokreće se primjenom suvremenih strategija poučavanja zasnovanih na metodama kritičkog mišljenja, aktivnog i suradničkog učenja, a uz upotrebu pomagala kao što su modeli, prozirnice, pripremljeni tekstovi i drugi materijali za učenike, uključujući samoevaluaciju.

Obaveze učenika:

- redovito polaznje nastave
- aktivno sudjelovanje i problemski pristup temama
- uredno vođenje bilježaka (nema udžbenika) – portfolio

PROVJERA ZNANJA I UMJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i umijeća provodi se:

- a) teorijski (pismeno)
- b) praktično

PREDMET
OSNOVE KOREOGRAFSKE KOMPOZICIJE

Zanimanje: - plesač suvremenog plesa

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno			2	

Zanimanje: - plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno			2	2

CILJ PREDMETA

Cilj predmeta je osposobljavanje učenika za oblikovanje koreografske kompozicije te kompetentno korištenje znanja o koreografskom procesu u teorijskom i izvođačkom obliku.

ZADACI

- Upoznavanje osnovnih elemenata koreografske kompozicije.
- Osposobljavanje za praktičnu primjenu principa oblikovanja koreografske kompozicije kroz samostalno oblikovanje zadataka iz obrađenih nastavnih sadržaja.
- Razvijanje sposobnosti samostalnog i organizacijskog rada s drugim učenicima kroz procese koreografitiranja.
- Poticanje kreativnosti kod učenika.
- Razvijanje sposobnosti usmjerenog praćenja i analize koreografske kompozicije.
- Ovladavanje stručnom terminologijom.

III. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

MOTIV

- Podjela motiva
  - Motiv unutar tijela (kao kretnja, fokus, zvučni kontakt, glas)
  - Motiv izvan tijela kao dio veće koreografske kompozicije (glazba, objekt, formacija plesača, prostorni položaj, drugo)
- Razvoj motiva
  - Unutar tijela: tempo, ritam, intenzitet, tok, stanka, redosljed, prostor-kroz tijelo, drugo
  - U skupini (kao prenošenje i preuzimanje motiva): odmah ili postupno, povremeno ili za stalno, potpuno ili djelomično, daljnji razvoj motiva

SASTAVLJANJE I STRUKTURIRANJE SEKVENCI

- Izvorišta plesnog vokabulara:
  - dijelovi tijela, oblici, ritam, oponašanje živog bića (ljudskog karaktera ili životinje), nešto drugo (prijedlozi učenika)
- Prostorni ustroj:
  - razina, fronta, prostorna tendencija, prostorni plan
- Intenzitet izvođenja:
  - snažno, lagano (izdvojeno, u kombinaciji, varijante snažnog ili laganog)
- Vremensko-ritamska organizacija:
  - ritam, repetitivnost, fraziranje (pauza i suspenzija)
- Matematički ustroj:
  - reverzibilnost

STRUKTURIRANJE KOREOGRAFSKE KOMPOZICIJE

- Glazbeni oblici:
  - AB, ABA, rondo, tema s varijacijama
- Kreiranje fokalnog središta
- Matematičke kombinacije
- Slobodni odabiri

POZORNICA

- Planovi pozornice:
  - prednji, središnji i stražnji plan.
- Važnost određenih pozicija na pozornici

OBJEKT NA SCENI

- Vrste objekta:
  - odjeća, kulisa, predmeti, dio tijela, druga osoba
- Objekt kao sekundarno obilježje koreografije:
  - kao poticaj za stvaranje zvučne kulise
  - kao uporabni predmet
  - kao element scenografije
- Objekt kao tema, izvor i poticaj za koreografsku kompoziciju:
  - doslovno i preneseno značenje objekta
  - odnos prema objektu
- Doslovnost i metaforičnost na sceni i u drugim oblicima umjetnosti

ISHODI UČENJA

- Sposobnost primjene različitih tehnika razvijanja motiva.
- Sposobnost prepoznavanja motiva unutar koreografske kompozicije.
- Sposobnost oblikovanja plesnih fraza i sekvenci.
- Sposobnost integriranja objekta u koreografsku kompoziciju.
- Ovladavanje strukturiranim i smislenim kretanjem u prostoru.
- Osviješten osjećaj za grupu i druge plesače tijekom izvođenja koreografske kompozicije.
- Razvijen osjećaj odgovornosti i tolerancije u radu s drugim učenicima.
- Sposobnost usmjerenog praćenja i analize koreografske kompozicije.

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se:

- a) teorijski (provjera bilježaka učenika te njihovih pisanih analiza osobnih zadataka i zadataka drugih učenika)
- b) praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)
  - solo zadaci učenika
  - skupni zadaci učenika

METODIČKE NAPOMENE

Gledanje živih izvedbi, video ili DVD izvedbi vrijednih koreografskih ostvarenja domaćih i stranih koreografa.

Ilustracija zadataka na, za to posebno odabranim, video primjerima

IV. RAZRED

SADRŽAJ PREDMETA

ELEMENTI KOREOGRAFSKE KOMPOZICIJE

- Koreografija
- Izvedba
- Kostimi
- Svjetla
- Scenografija
- Objekti
- Drugo (multimedija, druge umjetnosti)

DINAMIKA KOREOGRAFSKE KOMPOZICIJE

- Grupna:
  - Razvijanje osjećaja za energiju skupine obzirom na faktore pokreta prostor (razina, oblik, fronta, prostorna usmjerenost) i vrijeme (tempo, dužina trajanja određene situacije).
  - Akcija-reakcija
- Individualna:
  - Akcija-reakcija
- Prijelazi između scena:
  - pretapanje, rez, nagli prekid, stišavanje i pojačavanje dinamike.
- Dinamika dramaturškog razvoja:
  - rastuća-jenjavajuća, rastuća, jenjavajuća, linearno nizanje scena, kaskadni model, književni model.

ANALIZA KOREOGRAFSKE KOMPOZICIJE

- Promatranje cjeline, elemenata, detalja.
- Bitni i manje bitni elementi za analizu te kako ih zamijetiti unutar pojedine koreografske kompozicije.
- Razlikovanje opisa od kritičkog pristupa.

RAZLIČITE UPOTREBE I PRISTUPI GLAZBI I ZVUKU

- Glazba i zvuk kao osnovni poticaj za oblikovanje koreografske kompozicije.
- Koreografska kompozicija kao poticaj za komponiranje glazbe i oblikovanje zvučne kulise.
- Razvijanje stava i određivanje odnosa prema glazbi: podržavanje glazbe, suprotstavljanje (kontriranje) glazbi, superponiranje, preoblikovanje, ignoriranje.

ODABIR TEME

- Izvor teme
- Sadržaj teme: konkretno - apstraktno
- Primjerenost teme dobi učenika

SCENSKI (NE)GOVOR – MOGUĆNOSTI UPORABE TEKSTA

- Tekst kao polazište ili inspiracija za ostvarenje koreografske kompozicije: slog, riječ, rečenica, stih, drugo
- Tekst u funkciji ritma ili glazbe (nese mantičnost): stvaranje zvučne kulise pomoću teksta
- Tekst kao prenositelj značenja: interakcija teksta i pokreta

ORGANIZACIJA KOREOGRAFSKOG RADA

- Priprema: odabir i oblikovanje teme, odabir plesača, odabir radnih metoda, plan proba (samostalni rad učenika)
- Proces: rad učenika s drugima
- Prezentacija: predstavljanje gotove koreografske kompozicije publici

ISHODI UČENJA

- Sposobnost uočavanja i prepoznavanja elemenata koreografske kompozicije.
- Sposobnost usmene i pisane analize koreografske kompozicije.
- Sposobnost kompetentne uporabe glazbe i zvuka u koreografskoj kompoziciji.
- Sposobnost organizacije procesa koreografiranja.
- Sposobnost vođenja i organizacije rada u skupini i sa skupinom.
- Sposobnost odabira tema iz različitih izvorišta.
- Sposobnost integracije teksta u koreografsku kompoziciju.

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i vještina provodi se:

- a) teorijski (provjera bilježaka učenika te njihovih pisanih analiza osobnih zadataka i zadataka drugih učenika; pisani ispit)
- b) praktično (prezentacija zadataka iz obrađenog gradiva)
  - solo zadaci učenika
  - skupni zadaci učenika

METODIČKE NAPOMENE

Gledanje živih izvedbi, video ili DVD izvedbi vrijednih koreografskih ostvarenja domaćih i stranih koreografa.

Ilustracija zadataka na, za to posebno odabranim, video primjerima.

PREDMET
METODIKA SUVREMENOG PLESNOG ODGOJA

Zanimanje: - plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno				3

Nastavni predmet Metodika suvremenog odgojnog plesa sastoji se od teorijskog dijela i vježbi. Kroz teorijski dio učenici usvajaju sadržaje šesnaest tema teorije umjetnosti pokreta R. Labana, osmišljenih za primjenu u odgojno - obrazovne svrhe. U praktičnom dijelu nastave učenici vježbaju izvođenje nastave po metodi A. Maletić i pišu pripreme za izvođenje nastavnog sata, koju je osmislila autorica programa. Praktični rad se temelji na osam osnovnih tema, čiji su sadržaji prema Labanovom mišljenju dovoljni za rad s predškolskim i osnovnoškolskim uzrastom djece.

CILJ PREDMETA

Cilj predmeta je osposobiti učenike za izvođenje nastave suvremenog odgojnog plesa.

ZADACI

- stjecanje osnovnih znanja i vještina u planiranju, organiziranju i izvođenju nastave suvremenog odgojnog plesa
- upoznavanje s Labanovim učenjem o odgojnom plesu
- primjena Labanovog učenja u nastavi odgojnog plesa po metodi Ane Maletić
- razvijanje kreativnog pristupa Labanovim temama odgojnog plesa,
- razvijanje sposobnosti svjesnog integriranja pomoćnih tema u glavnu temu sata
- upoznavanje s načinom pisanja priprema za izvođenje nastavnog sata,
- stjecanje praktičnog iskustva u vođenju nastavnog sata,
- razvijanje vještine verbalne komunikacije s učenicima,
- poticanje zanimanja učenika za pedagoško zvanje.

NASTAVNI SADRŽAJI

OSNOVNE TEME

- I. tema - Svijest o vlastitom tijelu u pokretu
- II. tema - Spoznaja vremenskog trajanja i jačine pokreta kao elemenata ritma
- III. tema - Spoznaja prostora i prostorne orijentacije
- IV. tema - Tok pokreta
- V. tema - Prilagođavanje partneru i suradnja u skupini
- VI. tema - Tijelo kao instrument u plesu
- VII. tema - Spoznaja osnovnih izražajnih akcija
- VIII. tema - Radni ritmovi i plesovi rada

I. tema - Svijest o vlastitom tijelu u pokretu

- karakteristične kretnje pojedinih dijelova tijela
- spoznaja o mogućnostima kretanja pojedinih dijelova tijela i čitavog tijela
- razvijanje kinestetičkog osjećaja za kretanje pojedinih dijelova tijela i čitavog tijela

Nastavne jedinice za izvođenje vježba:

- načini kretanja tijela prostorom (lokomocija)
- izražajni pokreti ruku (geste)
- kretanje prostorom vođeno pojedinim dijelovima tijela
- kontakti i podupiranja (unutar vlastitog tijela i u radu s partnerom)
- stavovi (simetrični i asimetrični)
- prenošenje karakterističnih kretnji pojedinih dijelova tijela na druge djelove tijela

II. tema - Spoznaja vremenskog trajanja i jačine pokreta kao elemenata ritma

- kretanje u subjektivnom osjećaju u odnosu prema faktoru pokreta – Vrijeme
- kretanje u subjektivnom osjećaju u odnosu prema faktoru pokreta – Jačina
- kretanje u objektivnom doživljaju u odnosu prema faktoru pokreta – Vrijeme
- kretanje u objektivnom doživljaju u odnosu prema faktoru pokreta – Jačina

Nastavne jedinice za izvođenje vježba:

- svjesno kretanje brzo - polagano

- svjesno kretanje snažno - lagano
- svjesno izvođenje njihaja, impulsa i zamaha s pravilnim naglascima

III. tema - Spoznaja prostora i prostorne orijentacije

- tijelo u osobnom prostoru
- tijelo u općem prostoru

Nastavne jedinice za izvođenje vježba:

- doživljaj prostora u odnosu na vlastito tijelo - blizu - daleko
- doživljaj prostora prodiranjem, dijeljenjem, obuhvaćanjem i ispunjavanjem
- osnovni smjerovi kretanja prostorom - naprijed, natrag - gore, dolje - desno, lijevo
- izravni i neizravni prostorni putevi u općem i osobnom prostoru
- prostorne razine
- prostorne zone tijela

IV. tema - Tok pokreta

- kinestetički osjećaj za tijelo u kretanju i mirovanju
- slobodni i vezani tok pokreta
- izvođenje pokreta u slijedu iz zgloba u zglob (sukcesivno)
- izvođenje pokreta iz nekoliko zglobova istovremeno (simultano)
- isprekidano i povezano izvođenje pokreta
- stvaranje cjelina pokreta (motiv, fraza sekvenca)

Nastavne jedinice za izvođenje vježba:

- kretanje u slobodnom i vezanom toku pokreta
- simultano odvijanje pokreta
- sukcesivno odvijanje pokreta
- isprekidano izvođenje pokreta
- povezano izvođenje pokreta
- stvaranje cjelina pokreta - zastoj i prekid toka pokreta u odnosu na faktore pokreta Prostor, Vrijeme, Jačina

V. tema - Prilagođavanje partneru i suradnja u skupini

- mogućnosti međusobnih odnosa u kretanju plesača u paru i skupini

Nastavne jedinice za izvođenje vježba:

- voditi i slijediti kretanje u radu s partnerom i skupinom

- pitanje i odgovor oblikovani pokretom
- imitacija u radu s partnerom
- istovjetno i suprotno kretanje
- zrcalno kretanje

VI. tema - Tijelo kao instrument u plesu

- osnovni principi tjelesne tehnike:
  - pravilna postava tijela
  - pravilno izvođenje pokreta
  - pravilno disanje
  - opća tjelesna pripremljenost

Nastavne jedinice za izvođenje vježba:

- pravilna postava tijela u stavu i kretanju te odnos između pojedinih dijelova tijela (konekcije)
- ravnoteža na jednom ili više uporišta (u simetričnim i asimetričnim položajima u tri razine prostora)
- prijenos težine tijela preko polučučnja i preko poluprstiju
- vještina prijelaza položaja
- artikulacija pet vrsti skokova (pravilan odraz, let i doskok)
- vrtnje i okreti

VII. tema - Spoznaja osnovnih izražajnih akcija

- buđenje i razvijanje osjećaja za osnovne izražajne akcije – eforte

Nastavne jedinice za izvođenje vježba:

- šumovi i zvukovi kao poticaj za buđenje i razvijanje osjećaja za izražajnost pokreta
- glazba kao poticaj za buđenje i razvijanje osjećaja za izražajnost pokreta
- tekst kao poticaj za buđenje i razvijanje osjećaja za izražajnost pokreta
- radnje kao poticaj za buđenje i razvijanje osjećaja za izražajnost pokreta
- unutrašnja stanja i raspoloženja čovjeka kao poticaj za buđenje i razvijanje osjećaja za izražajnost pokreta

VIII. tema - Radni ritmovi i plesovi rada

- radni pokreti
- efort ritmovi rada

Nastavne jedinice za izvođenje vježba:

- oponašanje poslova u kući, u dvorištu, na polju, na brodu i sl. (radni pokreti u dvodobnoj i trodobnoj mjeri)
- šumovi i zvukovi koji nastaju tijekom rada kao zvučna pratnja radnim pokretima
- plesna stilizacija radnih pokreta

TEME NADGRADNJE

Kroz nastavne sadržaje IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV i XVI teme, koje čine proširenje i nadgradnju osnovnih tema učenici će proširuju spoznaju o suvremenom odgojnom plesu i stjeću osnovna znanja o umijeću oblikovanja koreografske kompozicije.

- IX. Tema - Spoznaja oblika koje pokretima opisujemo oko tijela i oblika koje vlastitim tijelom modeliramo u prostoru
- X. tema - Prijelazi između effort - akcija
- XI. tema - Kretanje kinesferom po zakonitostima prostorne harmonije
- XII. tema - Međusobno prožimanje oblika i sadržaja
- XIII. tema - Elevacija
- XIV. tema - Buđenje osjećaja za rad u grupama
- XV. tema - Grupne formacije
- XVI. tema - Pokret kao ples i ples kao umjetnost

ISHODI UČENJA

- poznavanje sadržaja 16 Labanovih tema
- sposobnost planiranja, organiziranja i izvođenja nastavnog sata suvremenog odgojnog plesa
- sposobnost odgojnog djelovanja kroz nastavu suvremenog odgojnog plesa
- kreativna suradnja s nastavnikom korepetitorom
- primjena stečenih znanja iz predmeta Glazbena umjetnost i ritmika pri izboru glazbe i zvučne kulise za potrebe nastavnog procesa i za javne nastupe

PROVJERA ZNANJA I UMIJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)
- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, stručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i umijeća provodi se:

- a) teorijski (usmeni i pisani ispit)
- b) praktično izvođenje nastavnog sata na izabranu temu, prema prethodno napisanoj pripremi u dogovoru s predmetnim nastavnikom

METODIČKE NAPOMENE

Teorijska i praktična znanja koja učenici stječu kroz nastavu metodike treba povezati sa znanjima i vještinama koja su učenici usvojili tijekom školovanja u osnovnoj i srednjoj školi te ih povezati u zaokruženu cjelinu spoznaja o suvremenom plesu.

U praktičnom dijelu nastave učenici u početku prisustvuju nastavi u razrednim odjelima osnovne škole, a kasnije samostalno vode nastavu. Koje će nastavne jedinice biti obrađene na satima kojima učenici prisustvuju i onima koje učenici samostalno vode, treba unaprijed dogovoriti sa nastavnikom metodike. Za svaki sat na kojemu samostalno izvode nastavu, učenici moraju prirediti pripremu za sat. Prije izvođenja sata koji će se temeljiti na određenoj pripremi, učenik u suradnji s nastavnikom metodike ispravlja pripremu i daje joj konačni oblik. Predložene metodske jedinice za praktične vježbe u pojedinim temama mogu se nadopunjavati novima sukladno broju i predznanjima učenika u razrednom odjelu ili obrazovnoj skupini. U teorijskom dijelu treba koristiti razne oblike rada u nastavi da se učenike potakne na što veće zalaganje u procesu stjecanja novih znanja. Za vrijeme praktičnog rada pojedinog učenika, ostali učenici obrazovne skupine ili razrednog odjela su također prisutni i bilježe svoja zapažanja, koja na sljedećem satu obrazlažu.

SUOODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Metodika suvremenog plesnog odgoja uspostavlja tijesne suodnose sa svim predmetima koje obuhvaća Nastavni program za osnovnu i srednju školu suvremenog plesa Ane Maletić.

Učenike se osposobljava da kroz odgojno-obrazovni rad prenose znanja i vještine usvojene tijekom školovanja.

PREDMET PEDAGOGIJA

Zanimanje: - plesač edukacijskog smjera

Razred	1.	2.	3.	4.
Broj sati tjedno			2	

CILJ PREDMETA:

Steći osnovna znanja o pedagogiji kao znanosti i odgojno-obrazovnoj djelatnosti. Razvijati kod učenika vještinu komuniciranja i empatičnost, te samostalnost u radu i sposobnost za timski rad. Razvijati kod učenika svijest o važnosti odgoja i obrazovanja u plesnom stvaralaštvu, senzibiliziranje učenika za bavljenje plesnom pedagogijom te potrebu za cjeloživotnim učenjem.

ZADACI

- upoznati učenike s cjelovitim sustavom pedagogijske znanosti (razvijanje pozitivnog djelovanja u raznim poslovima i zanimanjima)
- usvojiti osnovne pedagoške pojmove, zakonitosti, oblike i načine djelovanja
- upoznavanje zakonitosti odgojno-obrazovnog procesa (posebno praktičnog djelovanja u različitim životnim dobima odgajnika i životnim sredinama i specifičnostima u razvoju)
- razvijanje humanih međuljudskih odnosa
- povezivanje učeničkih iskustava iz života, primjerima iz prakse
- osposobljavanje za samostalnost u radu i timski rad
- razvijanje vještine komuniciranja
- naučiti učenike učiti i razvijati pozitivan stav prema cjeloživotnom učenju

NASTAVNI SADRŽAJI

Odgaj i pedagogija - pojam i fenomen odgoja, definicija i temeljna obilježja odgoja; faktori razvoja ličnosti – moć i granice odgoja, pojam pedagogije, sustav pedagogijske znanosti i pedagogijske discipline, pedagogija i njen razvoj - presjek kroz povijest, cilj i svrha odgoja, opći i posebni zadaci odgoja

Organizacija i provođenje odgoja - međuljudski odnosi – temelj odgojnog procesa, empatija, metode i obliciodgojnog rada, čimbenici odgoja, odgojni principi (načela) i njihova primjena u praksi, interakcija i komunikacija u razredu – (ne)verbalna, osobine i tipovi odgajatelja, ples i odgoj

Odgojna područja – intelektualni, moralni, tjelesni, estetski i radni odgoj

Odgojno djelovanje u odnosu prema životnoj dobi i posebnostima u razvoju - predškolska pedagogija, njezin predmet i posebnosti; školska pedagogija, njezin predmet i posebnosti; andragogija, njezin predmet i posebnosti; specijalna pedagogija – ciljevi i zadaće odgojnog rada s osobama s posebnostima u razvoju, oblici i metode rada s osobama: oštećena vida, oštećena sluha, oštećena glasa i govora, socioemocionalnim odstupanjima, tjelesno invalidnim, mentalno retardiranim, s autizmom; cjeloživotno obrazovanje

ISHODI UČENJA

- usvojiti spoznaje o sustavu pedagoške znanosti (razviti pozitivno djelovanje u raznim poslovima i zanimanjima)
- usvojiti osnovne pedagoške pojmove, zakonitosti, oblike i načine djelovanja
- upoznati zakonitosti odgojno-obrazovnog procesa (posebno praktičnog djelovanja u različitim životnim dobima odgojanika i životnim sredinama i specifičnostima u razvoju)
- razviti sposobnost uspostavljanja humanih međuljudskih odnosa
- povezati učenička iskustava iz života sa sadržajima nastavnog predmeta
- biti sposoban za samostalnost u radu i timski rad
- razviti vještine komuniciranja
- naučiti učiti i razviti pozitivan stav prema cjeloživotnom učenju

METODIČKE NAPOMENE

Učenička motivacija pokreće se primjenom suvremenih strategija poučavanja zasnovanih na metodama kritičkog mišljenja, aktivnog i suradničkog učenja, a uz upotrebu pomagala kao što su pripremljeni tekstovi i drugi materijali za učenike, uključujući samoevaluaciju.

Obaveze učenika:

- redovito polaganje nastave
- aktivno sudjelovanje i problemski pristup temama
- uredno vođenje bilježaka (nema udžbenika) – portfolio
- pretraživanje literature (obvezne i po izboru)
- obrada jedne teme - seminarski rad

PROVJERA ZNANJA I UMJEĆA

Provodi se:

- formativno (tijekom školske godine)

- sumativno (na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine)
- komisijski (godišnji ispit)

Godišnji ispit izvodi se pred komisijom koju čine predmetni nastavnik, sustručnjak i voditelj Stručnog vijeća plesnih pedagoga škole.

Za zaključnu ocjenu uzimaju se u obzir formativna, sumativna i komisijska ocjena.

Individualno i skupno praćenje napretka učenika te provjera znanja, sposobnosti i umijeća provodi se:

- a) teorijski (pismeno)
- b) praktično

POTREBNA STRUČNA SPREMA

NASTAVNI PREDMETI:

- Ples - plesač suvremenog plesa s umjetničkom scenskom praksom ili završenim studijem (Umjetnički, Kineziološki, Pedagoški-društvenog usmjerenja)
- Ples-Laban - plesač suvremenog plesa s umjetničkom scenskom praksom ili završenim studijem (Umjetnički, Kineziološki, Pedagoški-društvenog usmjerenja)
- Ritmika - plesač suvremenog plesa s umjetničkom scenskom praksom ili završenim studijem (Umjetnički, Kineziološki, Pedagoški-društvenog usmjerenja)
- Funkcionalna tjelesna tehnika - plesač suvremenog plesa s umjetničkom scenskom praksom
- Suvremena plesna tehnika - diplomirani plesač ili plesač suvremenog plesa s umjetničkom scenskom praksom
- Klasični balet - plesač klasičnog baleta
- Narodni plesovi - profesor (završen odgovarajući studij: Kineziološki, Pedagoški-društvenog usmjerenja) sa umjetničkom scenskom praksom u narodnim plesovima
- Scenska praksa - profesionalni umjetnik, plesač ili koreograf
- Kinetografija - plesač suvremenog plesa sa završenom specijalizacijom u kinetografiji
- Osnove koreografske kompozicije - plesač suvremenog plesa s umjetničkom koreografskom scenskom praksom ili završenim studijem (Umjetnički, Pedagoški-društvenog usmjerenja)
- Metodika suvremenog odgojnog plesa – plesač suvremenog plesa sa Učiteljskim ili Filozofskim fakultetom
- Glazbena umjetnost - profesor teorijskih glazbenih predmeta, profesor glazbene umjetnosti
- Povijest plesa - profesor (završen odgovarajući studij: Pedagoški-društvenog usmjerenja, Umjetnički)
- Anatomija - doktor medicine koji radi u nastavi
- Pedagogija - dipl. pedagog
- Glavovir - profesor klavira
- Korepeticija - profesor klavira, profesor glazbene umjetnosti

PROSTORNI UVJETI I OPREMA

NASTAVNI PREDMETI:

Ples
Ples-Laban
Ritmika
Funkcionalna tjelesna tehnika
Suvremena plesna tehnika
Klasični balet
Narodni plesovi
Scenska praksa
Kinetografija
Osnove koreografske kompozicije
Metodika suvremenog odgojnog plesa

Plesna dvorana cca 80 -100 m² osvjetljena prirodnim svjetlom, suha i zračna, potrebne visine s vibrirajućom podlogom obložena plesnim podom s ogledalima na jednom zidu i ugrađenim štapovima. U pripadajuću opremu spadaju glasovir odnosno pianino, CD player sa zvučnicima, školska ploča, i ormarić za udaraljke i stol i stolica za nastavnika.

NASTAVNI PREDMETI:

Glazbena umjetnost
Povijest plesa
Anatomija
Pedagogija
Kinetografija
Osnove koreografske kompozicije
Metodika suvremenog odgojnog plesa

Učionica za grupnu nastavu opremljena klupama, stolicama, glasovirom (samo za Glazbenu umjetnost), školskom pločom, CD playerom, grafoskopom s pripadajućim platnom, televizorom, VHS i DVD playerom.

NASTAVNI PREDMET:

Glasovir

Učionica za individualnu nastavu s pripadajućim instrumentom

AUTORI NASTAVNOG PROGRAMA

NASTAVNI PREDMETI	AUTORI
PLES	Jasmina Zagrajski Vukelić
PLES-LABAN	Ivančica Janković, prof. mentor
RITMIKA	Tanja Ivančić, Ira Bičanić, Jasmina Zagrajski Vukelić
FUNKCIONALNA TJELESNA TEHNIKA	Adrijana Barbarić Pevek Hilari Strugar, Renata Vraneković
SUVREMENA PLESNA TEHNIKA	Nataša Jurišić, Adrijana Barbarić Pevek, Renata Vraneković
KLASIČNI BALET	Oksana Čuljat, Ksenija Faber
NARODNI PLESOVI	Damir Vučić, prof.
SCENSKA PRAKSA	Normela Krešić-Vrkljan, prof.
GLAZBENA UMJETNOST	Đurđica Kubik Vlahović, prof. Sanja Podnar, prof.
GLASOVIR	Vlasta Barle Krajcer, prof., Đorđe Manojlović, prof., Lada Menac, prof.
KINETOGRAFIJA	Jasna Čižmek Tarbuk
POVIJEST PLESA	Normela Krešić-Vrkljan, prof.
ANATOMIJA	Dr.med. Biserka Marn, prof. mentor
OSNOVE KOREOGRAFSKE KOMPOZICIJE	Nensi Lazić
METODIKA SUVREMENOG PLESNOG ODGOJA	Jelena Vrdoljak, prof. savjetnik
PEDAGOGIJA	Zlata Šimunović, prof.
UREDILE I PRILAGODILE:	Tanja Ivančić, Ivančica Janković, Normela Krešić-Vrkljan, Lada Menac
Prijepis:	Đurđica Stošić

**Nastavni plan i program
za srednju plesnu školu
za zvanje scenski plesač**

Zagreb, 2008.

SADRŽAJ

1. UVOD	713
2. NASTAVNI PLAN	715
3. NASTAVNI PROGRAMI	
Redovita nastava	
Tehnika klasičnog baleta	716
Tehnika suvremenog plesa	727
Suvremeni ples	734
Narodni plesovi i običaji	748
Jazz dance	751
Step	761
Ritmika i glazba	764
Povijest plesa	785
Anatomija	787
Izborna nastava	
Scenska praksa	789
Osnove vokalne tehnike	790
Osnove scenskog govora	793
Metodika	795
Fakultativna nastava	
Plesna radionica	800
4. AUTORI	800

UVOD

Plesno obrazovanje umjetnički je odgojno-obrazovni proces koji objedinjuje tjelesne, emotivne i intelektualne sposobnosti učenika. Tijekom školovanja obrazuje se umjetnička ličnost s razvijenim sposobnostima izražavanja pokretom.

Nakon završenog četvrtog razreda srednje škole i položenog završnog ispita učenici stječu IV. stupanj stručne spreme i zvanje **SCENSKI PLESAČ**.

Cilj obrazovanja u srednjoj plesnoj školi jest osposobljavanje tijela kao instrumenta plesnog izražavanja. To podrazumijeva razvoj motoričkih, afektivnih i kognitivnih sposobnosti učenika. Naglasak na razvoju pojedinih sposobnosti varira u skladu s ciljevima pojedinih nastavnih predmeta. U prvom razredu naglasak je više na razvoju motoričkih i afektivnih, a u manjem opsegu kognitivnih sposobnosti. Tijekom godina školovanja taj se odnos mijenja u skladu s psihofizičkim sazrijevanjem učenika, da bi se u četvrtom razredu omjer sva tri područja sposobnosti izjednačio. Osim propisanih nastavnih sadržaja u svim se nastavnim predmetima velika pozornost pridaje stvaralaštvu učenika, koji kroz samostalno oblikovane manje plesne cjeline ili koreografske skice primjenjuju usvojena znanja na nov i drugačiji način, istražuju nove mogućnosti plesnog izričaja, te tako zadovoljavaju svoju potrebu za kreativnošću. Svladavanjem nastavnih sadržaja redovite, izborne i fakultativne nastave učenici stječu široko plesno obrazovanje, koje im omogućava aktivno uključivanje u suvremenu plesnu scenu, plesnu pedagogiju i terapiju pokretom. Učenici su po završetku školovanja osposobljeni za nastavak obrazovanja na postojećim plesnim akademijama.

Srednja škola traje četiri godine.

Nastavni sat u pravilu traje 45 minuta. Nastava svih predmeta izvodi se kao skupna nastava u razrednim odjelima ili obrazovnim skupinama. Nastava je organizirana kao redovita i izborna nastava.

Škola može omogućiti **završavanje srednje škole u vremenu kraćem od propisanog** za učenike koji se ističu znanjem, sposobnostima i vještinama. Iznimno nadareni učenici mogu tijekom jedne školske godine završiti dva razreda.

Škola može organizirati nastavu i polaganje ispita iz pojedinih predmeta ili cjelokupnog programa za pojedinu godinu školovanja i za kandidate starije od 18 godina.

U prvi razred srednje škole u pravilu se upisuju učenici temeljem Svjedodžbe o završenoj osnovnoj plesnoj školi i položene audicije.

Nadareni kandidati koji nisu imali mogućnost pohađanja osnovne plesne škole pohađaju **pripremni razred** u kojem stječu znanja i vještine potrebne za

polaganje audicije. Iznimno nadareni kandidati, za koje ispitno povjerenstvo utvrdi da imaju znanja i vještine potrebne za uspješno svladavanje nastavnog programa prvoga razreda srednje škole, nakon uspješno položene audicije upisuju prvi razred srednje škole.

U prvi razred srednje škole mogu se upisati svi kandidati koji uspješno polože audiciju.

Usvojenost gradiva u pravilu se pokazuje u obliku **javnog sata i ispita**. Učenike tijekom nastavne godine prati i ocjenjuje predmetni nastavnik, a na kraju nastavne godine i tročlana komisija. Svrha javnog sata jest stjecanje scenskog iskustva, a ispita provjeravanje znanja i vještina. Ocjenu na polugodištu daje predmetni nastavnik, a na kraju nastavne godine tročlano ispitno povjerenstvo koje čine predmetni nastavnik i dva sustručnjaka.

Sastavni dio cjelokupnog obrazovanja jest **javna djelatnost škole** koja se ostvaruje javnim nastupima učenika na školskim predstavama, natjecanjima, plesnim susretima, u TV emisijama i na gostovanjima u gradovima izvan sjedišta škole.

NASTAVNI PLAN

REDOVITA NASTAVA

NASTAVNI PREDMET	PR	I	II	III	IV
TEHNIKA KLASIČNOG BALETA	5	5	5	5	5
TEHNIKA SUVREMENOG PLESA	-	5	5	5	5
SUVREMENI PLES	8	4	4	4	4
NARODNI PLESOVI I OBIČAJI	-	2	-	-	-
JAZZ DANCE	-	-	-	3	3
STEP	-	-	-	2	2
RITMIKA I GLAZBA	4	2	2	2	2
POVIJEST PLESA	-	-	-	-	1
ANATOMIJA	-	-	2	-	-
UKUPNO	17	18	18	21	22

Nastavni predmet Suvremeni ples izvodi se uz klavirsku korepeticiju u pripremnom razredu 4 sata tjedno, a u srednjoj školi 2 sata tjedno.

Nastavni predmeti Tehnika klasičnog baleta, Ritmika i glazba te Narodni plesovi i običaji izvode se uz klavirsku korepeticiju u potpunosti.

IZBORNA NASTAVA

NASTAVNI PREDMET	PR	I	II	III	IV
SCENSKA PRAKSA	-	3	3	4	4
OSNOVE VOKALNE TEHNIKE	-	-	2	-	-
OSNOVE SCENSKOG GOVORA	-	-	-	2	-
METODIKA	-	-	-	-	3

FAKULTATIVNA NASTAVA

NASTAVNI PREDMET	PR	I	II	III	IV
PLESNA RADIONICA		2	2	2	2

NASTAVNI PREDMET TEHNIKA KLASIČNOG BALETA

UVOD

Naziv nastavnog predmeta: Tehnika klasičnog baleta

Trajanje nastavnog predmeta: 4 godine

Oblik nastave: skupna nastava

Nastavni predmet Tehnika klasičnog baleta podrazumijeva stupnjeviti sustav usvajanja nastavnih sadržaja odnosno različitih koraka klasičnog baleta kroz četiri godine. Počinje se od jednostavnijih koraka i kombinacija u prvoj godini, pa sve do zahtjevnijih koraka i složenijih kombinacija u četvrtoj godini, prema načelu postupnosti i kontinuiteta.

Zadaća ovoga predmeta jest doprinošenje tehnički kvalitetnijoj izvedbi nastavnih sadržaja drugih predmeta. Osnovni koraci klasičnog baleta osnova su nastavnog predmeta u svakoj nastavnoj godini, no dodaju im se težina i preciznost pri izvođenju te se postupno razvija koordinacija različitih dijelova tijela pri izvođenju koraka. Taj sustav precizno razrađenih vježbi pomaže pri pravilnom i preciznom izvođenju koraka te razvija koncentraciju i plesnost.

U nastavi se vodi načelom primjerenosti dobi i sposobnostima plesača, poštujući individualne razlike i predispozicije.

Cilj je usvajanje osnovnih elemenata tehnike klasičnog baleta, upoznavanje s baletnom umjetnošću i pridonošenje tehničkoj kvaliteti plesača.

PRIPREMNI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Koraci uz štap:

- ➔ pozicije nogu: I, II, III i V
- ➔ pozicije ruku: pripremna, prva, treća i druga
- ➔ *demi plié*: po I, II, III i V poziciji
- ➔ *grand plié*: po I, II, III i V poziciji
- ➔ *relevé* na poluprstima na ispruženim nogama: po I, II, III i V poziciji
- ➔ *battement* tendu u stranu, naprijed i natrag iz I pozicije:
  - ⇒ sa pružene noge i iz *demi plié*
  - ⇒ s opuštanjem pete u II poziciju
  - ⇒ s *demi plié* u II poziciju

- ⇒ passé par terre
- ➔ *battement tendu jeté* u stranu, naprijed i natrag iz I pozicije
  - ⇒ *piqué*
- ➔ pojam smjerova *en dehors* i *en dedans*
- ➔ *demi rond de jamb par terre* i *rond de jamb par terre*:
  - ⇒ na pruženoj nozi
  - ⇒ na demi plié
- ➔ *préparation za rond de jamb par terre*
- ➔ položaj noge *sur le cou-de-pied*: uslovni, obuhvatni i natrag
- ➔ *battement fondu*: u stranu, naprijed i natrag
  - ⇒ prstima na pod (*piqué*) i na 45°
- ➔ *battement frappé*: u stranu, naprijed i natrag
  - ⇒ prstima na pod (*piqué*) i na 30°
- ➔ *battement relevés lent* na 45° iz I pozicije u stranu, naprijed i natrag
- ➔ *passé* – u svim pravcima
- ➔ *battement retiré*
- ➔ *grand battement jeté* iz I pozicije u stranu, naprijed i natrag
- ➔ *battement tendu plié soutenu* u stranu, naprijed i natrag
- ➔ *battement soutenu na piqué*
- ➔ savijanje tijela natrag (licem štapu)
- ➔ I i III *port de bras* kao završetak vježbi

Koraci na sredini:

- ➔ pozicije ruku: pripremna, prva, treća i druga
- ➔ poklon
- ➔ *demi plié*: po I, II i V poziciji
- ➔ *grand plié*: po I, II i V poziciji
- ➔ *battement tendu* u stranu, naprijed i natrag iz I pozicije:
  - ⇒ sa pružene noge i iz *demi plié*
  - ⇒ *passé par terre*
- ➔ *battement tendu jeté* u stranu, naprijed i natrag iz I pozicije
- ➔ *demi rond de jamb par terre en dehors* i *en dedans*
- ➔ *préparation za rond de jamb par terre*
- ➔ *battement frappé na piqué*
- ➔ *battement fondu na piqué*
- ➔ *battement soutenu na piqué*
- ➔ *battement relevé lent* na 45°
- ➔ I i II *port de bras*
- ➔ *relevés* na poluprstima: I, II i V pozicija
- ➔ *pas polke en face*

Skokovi allegro:

- ➔ *temps levé sauté* po I, II i V poziciji
- ➔ *changement de pieds*
- ➔ *pas echappé* u II poziciju
- ➔ *petit pas chassé (en face)*

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina

- ⇒ držanje tijela, nogu, ruku i glave u otvorenom položaju nogu licem štapu i u sredini prostora
- ⇒ otvaranje nogu (*en dehors*)
- ⇒ položaj tijela (*épaulements*)
- ⇒ poze *croisé* i *effacé*
- ⇒ prijelazi ruku iz položaja u položaj
- ⇒ podizanje na poluprste i spuštanje u početni položaj
- ⇒ priprema za skok, skok i doskok
- ⇒ poluokrat na dvije noge uz štap
- ⇒ prijenosi težine tijela
- ⇒ geste nogu na 90° u svim smjerovima

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

- ⇒ svi učenici razrednog odjela izvode zadane vježbe koje obuhvaćaju sve nastavne sadržaje predviđene nastavnim programom za pripremni razred

PRVI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Koraci uz štap:

- ➔ pozicije nogu: IV
- ➔ *demi plié*: po IV poziciji
- ➔ *grand plié*: po IV poziciji
- ➔ *relevé* na poluprstima na ispruženim nogama: po IV poziciji
- ➔ *battement tendus* u stranu, naprijed i natrag iz V pozicije:
  - ⇒ sa pružene noge i iz *demi plié*
  - ⇒ s opuštanjem pete u II poziciju

- ⇒ *s demi plié* u II poziciju
- ⇒ *pour le pied*
- ➔ *battement tendus jeté* u stranu, naprijed i natrag iz V pozicije
  - ⇒ *double piqué*
  - ⇒ *balançoire*
- ➔ *demi rond de jamb* na 45°
- ➔ *petit battement sur le cou-de-pied* s ravnomjernim prijenosom težine
- ➔ *battement double frappé*: u stranu, naprijed i natrag
- ➔ *battement relevé lent* na 90° iz V pozicije u stranu, naprijed i natrag
- ➔ *battement développé* u stranu, naprijed i natrag
- ➔ *grand battement jeté* iz V pozicije u stranu, naprijed i natrag
- ➔ *battement soutenus* na 45°
- ➔ savijanje tijela (*port de bras*) u stranu
- ➔ III *port de bras*
- ➔ poluokret iz V pozicije na dvije noge na poluprste
- ➔ *pas de bourrée simple* (licem štapu)
- ➔ *flick naprijed* i natrag na cijelom stopalu
- ➔ *pas coupé* na cijelom stopalu
- ➔ *pas tombé* na mjestu

Koraci na sredini:

- ➔ male i velike poze *croisée, effacée, écarté, I i III arabesque*
- ➔ *demi i grand plié* iz V pozicije u epaulement
- ➔ *battement tendus* u stranu, naprijed i natrag iz V pozicije:
  - ⇒ *en face i u épaulement*
  - ⇒ *double* po II poziciji
- ➔ *battement tendus jeté* u stranu, naprijed i natrag iz V pozicije
  - ⇒ *en face i u épaulement*
  - ⇒ *jeté piqué*
- ➔ *demi rond de jamb par terre i rond de jamb par terre na plié*
- ➔ *battement frappés* na 30°
- ➔ *petit battement sur le cou-de-pied* s ravnomjernim prijenosom težine
- ➔ *battement fondus* na 45°
- ➔ *battement soutenus u épaulement*
- ➔ *battement développé en face*
- ➔ *grand battement jeté en face* iz I i V pozicije
- ➔ III *port de bras*
- ➔ *temps lié par terre* naprijed i natrag

Skokovi allegro:

- ➔ *pas assablé*
- ➔ *sissonne simple* (pred kraj nastavne godine)
- ➔ *sissonne fermé* u stranu
- ➔ *grand changement de pieds*
- ➔ *petit changement de pieds*
- ➔ *grand pas échappé* na II poziciju
- ➔ *pas chassé* u svim smjerovima

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina

- ⇒ svjesno izvoditi pokrete pojedinih dijelova tijela i čitavog tijela
- ⇒ precizno izvoditi korake uz štap i u sredini prostora
- ⇒ postići bolju koordinaciju pokreta nogu, ruku, glave i tijela
- ⇒ postići bolju izražajnost izvedbe pokreta
- ⇒ obogatiti plesni rječnik

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

- ⇒ svi učenici razrednog odjela izvode zadane vježbe koje obuhvaćaju sve nastavne sadržaje predviđene nastavnim programam za prvi razred

DRUGI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Koraci uz štap:

- ➔ male i velike poze *croisée, effacée, ecarté, II arabesque* – u različitim vježbama
- ➔ *grand plié s port de bras* (samo rade ruke)
- ➔ *battement tendus*:
  - ⇒ *double* (s dvojnim opuštanjem pete u II poziciju)
  - ⇒ *pour batterie*
  - ⇒ *s demi plié* u IV poziciju
- ➔ *rond de jamb*:
  - ⇒ na 45° na cijelom stopalu
  - ⇒ *demi rond* na 45° na demi plié
- ➔ *battement fondus*:

- ⇒ *plié relevé* na cijelom stopalu
- ⇒ *double fondus*
- ➔ *battement frappé, double frappé i petit battement* – na poluprstima
- ➔ *battement relevé lents*: u pozama
- ➔ *battement développé*: u pozama
- ➔ *rond en l'air* na 45°
- ➔ *grand battement: pointes en face*
- ➔ *battement soutenus na 90° en face*
- ➔ *flick-flack en face*
- ➔ *III port de bras* s prstima naprijed i natrag
- ➔ poluokret na dvije noge *en dehors* i *en dedans* na pruženim nogama i iz *demi plié*
- ➔ okret na dvije noge (cijeli krug) iz V pozicije na pruženim nogama
- ➔ okret *fouetté* za ¼ prstima na pod
- ➔ *préparation* za *pirouette* iz V pozicije *en dehors*
- ➔ *pirouette* iz V pozicije *en dehors*

Koraci na sredini:

- ➔ *demi i grand plié* iz IV pozicije *en face i épaulement*
- ➔ *battement fondus u épaulement* na 45° (male i velike poze)
- ➔ *battement soutenus* na 45°
- ➔ *flick* naprijed i natrag
- ➔ *pas coupé* na cijelom stopalu
- ➔ *pas tombé* na mjestu
- ➔ *rond de jamb en l'air*
- ➔ *pas de bourrée simple, pas de bourrée de côté i pas de bourrée ballotté* (*na effacé i croisée*)
- ➔ okret na dvije noge po V poziciji
- ➔ *battement relevé lent u épaulement* na 90°
- ➔ *battement développé u épaulement* na 90°
- ➔ *grand battement jeté u épaulement*
- ➔ *port de bras* s nagibom tijela u stranu
- ➔ *temps lié par terre s port de bras*
- ➔ *poza II arabesque*
- ➔ *préparation* za *pirouette* iz V, II i IV pozicije
- ➔ *pirouette* iz V i II pozicije

Skokovi allegro:

- ➔ *temps levé sauté* po IV poziciji
- ➔ *temps sauté* s pomakom

- ➔ *pas echappé* u IV poziciju (u *épaulement*)
- ➔ *pas echappé* u II poziciju sa završetkom na jednu nogu
- ➔ *pas glissade*
- ➔ *sissonne simple en face* i u pozama
- ➔ *petit pas jeté en face*
- ➔ *sissonne fermé* u svim smjerovima
- ➔ *pas emboite na cou-de-pied*
- ➔ *changement de pied en tournant* za $\frac{1}{4}$ kruga

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina

- ⇒ svjesno izvoditi pokrete pojedinih dijelova tijela i čitavog tijela
- ⇒ precizno izvoditi korake uz štap i u sredini prostora
- ⇒ postići bolju koordinaciju pokreta nogu, ruku, glave i tijela
- ⇒ postići bolju izražajnost izvedbe pokreta
- ⇒ obogatiti plesni rječnik

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

- ⇒ svi učenici razrednog odjela izvode zadane vježbe koje obuhvaćaju sve nastavne sadržaje predviđene nastavnim programom za drugi razred

TREĆI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Koraci uz štap:

- ➔ *battement fondus* – s *plié relevé* i *demi rond* na 45°
- ➔ *battement soutenus* na 90° u pozama
- ➔ *battement frappé* i *double frappé* – sa završetkom u *demi plié*
- ➔ *petit battement sur le cou-de-pied* s akcentom naprijed i natrag
- ➔ *flic-flack*:
  - ⇒ na *relevé*
  - ⇒ *en tournant* za $\frac{1}{2}$ kruga
- ➔ *pas tombé* s poluokretom
- ➔ *rond de jamb en l'air* sa završetkom na *demi plié*
- ➔ *battement relevé lents* i *battement développé* s dizanjem na poluprste

- ➔ *grand battement jeté passé par terre* sa završetkom na *piqué* naprijed i natrag
- ➔ *pirouettes* iz V pozicije *en dedans*
- ➔ cijeli okret iz V pozicije iz *demi plié*
- ➔ okret *fouetté* prstima na pod za ½ kruga

Koraci na sredini:

- ➔ *grand plié s port de bras* (samo ruke)
- ➔ *battement tendus en tournant* za ⅛ kruga
- ➔ *battement tendus jeté balançoire en face* i u pozi
- ➔ *demi rond de jamb* na 45° i *rond* na 45° na cijelom stopalu
- ➔ *battement fondus*:
⇒ *double u épaulement*
- ➔ *battement frappés i double frappés* sa završetkom u *demi plié*
- ➔ *flick-flack en face*
- ➔ *pas coupé i pas tombé*
- ➔ *battement relevé lents i battement développé u demi plié*
- ➔ *temps lié* na 90° s prijelazom na cijelo stopalo
- ➔ *grand battement jeté s passé par terre* (kroz I poziciju) sa završetkom na *piqué*
- ➔ III *port de bras* s nogom naprijed ili natrag na *demi plié*
- ➔ okret na dvije noge po V poziciji iz *demi plié*
- ➔ *pas jeté fondu* s kretanjem naprijed
- ➔ *pirouettes* iz V i II pozicije *en dedans*, iz IV pozicije *en dehors i en dedans*
- ➔ *pas glissade en tournant* za ½ i cijeli okret

Skokovi allegro:

- ➔ *pas assamblé* s otvaranjem noge naprijed i natrag
- ➔ *pas balancé*
- ➔ *sissonne ouvert* u svim smjerovima
- ➔ *pas emboite* na 45° na mjestu
- ➔ *changement de pied en tournant* za ½ kruga
- ➔ *pas echappé en tournant* za ¼ i ½ kruga
- ➔ *pas echappé battu*
- ➔ *sissonne tombé*
- ➔ *entrechat-quatre*
- ➔ *royal*

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina

- ⇒ svjesno izvoditi pokrete pojedinih dijelova tijela i čitavog tijela
- ⇒ precizno izvoditi korake uz štap i u sredini prostora
- ⇒ postići bolju koordinaciju pokreta nogu, ruku, glave i tijela
- ⇒ postići bolju izražajnost izvedbe pokreta
- ⇒ obogatiti plesni rječnik

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

- ⇒ svi učenici razrednog odjela izvode zadane vježbe koje obuhvaćaju sve nastavne sadržaje predviđene nastavnim programom za treći razred

ČETVRTI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Koraci uz štap:

- ➔ *battement fondus*:
  - ⇒ na 90°
  - ⇒ na poluprstima
- ➔ *battement double frappé* s okretom za ¼ i ½ kruga
- ➔ *petit temps relevé en dehors i en dedans*
- ➔ *rond en l'air*
  - ⇒ s *plié relevé*
  - ⇒ na poluprstima
- ➔ *battement relevé lent i battement développé en face* i u pozama:
  - ⇒ na poluprstima
  - ⇒ s *plié releve*
  - ⇒ s *demi rond* s promjenom poze
- ➔ *battement développé ballotté*
- ➔ *grand rond de jamb jeté en dehors i en dedans*
- ➔ okret *fouetté* za ¼ i ½ kruga s nogom na 45° na cijelom stopalu i na poluprstima
- ➔ *soutenu en tournant en dehors i en dedans* za ½ i cijeli okret
- ➔ *flick-flack en tournant* (cijeli krug) *en dehors i en dedans*

Koraci na sredini:

- ➔ *battement tendus en tournant* za $\frac{1}{4}$ kruga
- ➔ *battement tendu jeté en tournant* za $\frac{1}{8}$ i $\frac{1}{4}$ kruga
- ➔ *battement fondus*:
  - ⇒ *s plié relevé* na cijelom stopalu
  - ⇒ na 90°
- ➔ *battement soutenus* na 90°
- ➔ *rond en l'air* sa završetkom u *demi plié*
- ➔ *temps lié* na 90° s prijelazom na poluprste
- ➔ *V port de bras*
- ➔ *pas de bourrée simple* i *pas de bourre balotté en tournant*
- ➔ okret *fouetté* za $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$ i $\frac{1}{2}$ kruga iz poze u pozu na *piqué*
- ➔ *soutenus en tournant*
- ➔ *préparation* za *tour en dehors* i *en dedans* iz II i IV pozicije u velikim pozama
- ➔ *pirouette* iz V, II i IV pozicije *en dehors* i *en dedans* (2 okreta)

Skokovi allegro:

- ➔ *petit pas jeté* sa završetkom u maloj pozi
- ➔ *double pas assamblé*
- ➔ *pas assamblé battu*
- ➔ *pas assamblé* s kretanjem *en face* i u pozi
- ➔ *grand sissone ouver*
- ➔ *ballonné*
- ➔ *pas de basque*
- ➔ *pas de chat*
- ➔ *grand pas emboite*

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina

- ⇒ svjesno izvoditi pokrete pojedinih dijelova tijela i čitavog tijela
- ⇒ precizno izvoditi sve pokrete obrađene kroz nastavne sadržaje predviđene programom
- ⇒ postići bolju koordinaciju pokreta nogu, ruku, glave i tijela
- ⇒ postići bolju izražajnost izvedbe pokreta
- ⇒ obogatiti plesni rječnik

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

⇒ svi učenici razrednog odjela izvode zadane vježbe koje obuhvaćaju sve nastavne sadržaje predviđene nastavnim programam za četvrti razred

METODIČKE NAPOMENE

Nastavni sadržaji predmeta Tehnika klasičnog baleta u uskoj su vezi s ostalim nastavnim predmetima, pa se prije svega mora voditi računa o usklađenosti i potrebama odnosno nastavnim planovima svih predmeta. Voditelji trebaju unaprijed provesti planiranje. Najbolje je dogovarati mjesečne korekcije.

Temeljna metoda za usvajanje nastavnih sadržaja Tehnike klasičnog baleta jest metoda demonstracije, uz pomoćnu metodu usmenog izlaganja.

U programu predmeta Tehnika klasičnog baleta sustavno su, od lakših prema težima, izloženi osnovni elementi klasičnog baleta. Koraci se najprije uče uz štap, a potom se prenose na sredinu dvorane gdje se osobita pozornost daje držanju čitavog tijela, a posebno ruku. Postupnim dodavanjem pokreta ruku i glave u vježbama kod štapa, a zatim i na sredini, postupno se sve više razvija koordinacija pokreta cijeloga tijela.

U svakom se razredu, usporedno s usvajanjem novih pokreta, mora utvrđivati i ponavljati i cijelo prethodno usvojeno gradivo. To se postiže sustavnim uključivanjem obrađenog gradiva u sve složenije kombinacije pokreta.

Učenike treba poticati na ponavljanje te raditi na izdržljivosti i volji za prevladavanjem teškoća. Također ih treba usmjeriti prema samovrednovanju i kritičkom odnosu prema radu skupine, odnosno razviti individualnu plesačku svijest i svijest pripadnosti ansamblu.

Glazba, to jest korepeticija, važno je pomoćno sredstvo za razumijevanje pokreta, pa se stoga velika pozornost mora posvetiti usklađenosti glazbe sa stupnjem nastave. Nastavnik i korepetitor moraju pomno odabrati glazbu. Pri izboru posebna se pozornost mora obratiti tome da glazba odgovara plesnim kombinacijama - stoga je glazbu potrebno iz godine u godinu obogaćivati i njezin sadržaj proširivati. Preporučuje se uvrstiti glazbu iz poznatih baleta.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Tijekom svih godina učenja koristit će se glasovir, a po potrebi i sredstva za reprodukciju zvuka (CD player ili kasetofon) te mediji sa zvučnim i slikovnim zapisom.

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni sadržaji predmeta Tehnike klasičnog baleta u uskoj su vezi sa sadržajima ostalih nastavnih predmeta, pa se prije svega mora voditi računa o usklađenosti i potrebama, odnosno nastavnim planovima svih predmeta. Voditelji moraju unaprijed provesti planiranje – najbolje je dogovarati mjesečne korekcije.

NASTAVNI PREDMET TEHNIKA SUVREMENOG PLESA

UVOD

Naziv nastavnog predmeta: Tehnika suvremenog plesa

Trajanje nastavnog predmeta: 4 godine

Oblik nastave: skupna nastava

Nastavni predmet Tehnika suvremenog plesa podrazumijeva usvajanje nastavnih sadržaja koji osposobljuju tijelo kao instrument izražavanja u plesnoj umjetnosti. U radu na nastavnim sadržajima ovoga predmeta od najveće je važnosti primijeniti načela postupnosti, sistematičnosti i kontinuiteta. Tijekom školovanja učenici će steći izvođačke vještine potrebne scenskom plesaču. Naučit će osnovne vrste pokreta i načine kretanja prostorom. Ravnoteža, geste, skokovi, okreti, padovi u pojedinačnom izvođenju i u različitim kombinacijama u plesnim sekvencama, osnova su ovoga predmeta. U svakoj nastavnoj godini dodaje se težina te zahtijeva veća preciznost i vještina izvođenja.

U četvrtom razredu učenici će se upoznati s različitim stilovima suvremenih plesnih tehnika.

Cilj ovog predmeta jest osposobiti tijelo plesača za izvedbu različitih stilova suvremenog plesa.

PRVI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Vježbe na podu:

- ➔ vježbe za ugrijavanje vrata, ramena, šaka, kukova, koljena i stopala
- ➔ vježbe za istezanje vrata, ramenog pojasa, ruku, leđa, nogu i prepona (otvorene i zatvorene pozicije)
- ➔ vježbe za jačanje trbušne muskulature i muskulature ruku

Vježbe u sredini prostora:

➔ **čučanj:**

⇒ polučučanj (demi plié) i duboki čučanj (grandi plié) u svim paralelnim i otvorenim pozicijama

➔ **ravnoteža:**

⇒ u polučučnju na poluprstima obje noge

⇒ na poluprstima potporne noge s vertikalnom osi tijela, radna noga na passéu

⇒ na punom stopalu potporne noge, radna noga na passéu zatvoreno te s naglim otvaranjem radne noge passé u stranu

⇒ na poluprstima potporne noge, radna noga na passéu zatvoreno te s naglim otvaranjem radne noge na passé u stranu

⇒ na cijelom stopalu potporne noge (razvijanje radne noge iznad 90° s hvatom ruke)

⇒ na cijelom stopalu potporne noge s nagibom tijela i gestom noge

➔ **geste:**

⇒ simultani i sukcesivni gest noge na 90° u svim smjerovima na ispruženoj nozi, u polučučnju i na poluprstima potporne noge

➔ **skokovi:**

⇒ na mjestu u paralelnoj i otvorenoj prvoj i drugoj poziciji

⇒ s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge s okretom za 360°

⇒ s odrazom s jedne noge i doskokom na istu nogu s okretom za 360°

⇒ s odrazom s jedne noge i doskokom na drugu nogu s okretom za 360°

⇒ s odrazom s jedne noge i doskokom na drugu nogu kroz prostor

Skokovi se izvode na mjestu i kroz prostor.

➔ **okreti:**

⇒ na poluprstima potporne noge oko vertikalne osi tijela za 360°, radna noga u raznim položajima

⇒ za 360° po pravcu (šestar)

⇒ kombinacija šestara i okreta za 360°

⇒ kombinacija okreta i gesta nogu

⇒ kombinacija okreta i kotrljanja

⇒ kombinacija okreta i skoka

➔ **ispadi:**

⇒ s cijelog stopala i s poluprstiju potporne noge u sve smjerove, iz zatvorene i otvorene pozicije nogu

➔ **padovi:**

⇒ u stranu, prema natrag i prema naprijed

Svi elementi obrađeni tijekom sata izvode se na mjestu i kroz prostor, samostalno i u kombinacijama.

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina:

- ⇒ izvesti polučučanj i duboki čučanj iz svih paralelnih i otvorenih pozicija
- ⇒ održavati ravnotežu u polučučnju na poluprstima obje noge, na poluprstima potporne noge s vertikalnom osi tijela te na cijelom stopalu potporne noge, radna noga iznad 90° s hvatom ruke
- ⇒ izvesti geste nogu na 90°
- ⇒ izvesti skokove s okretom za 360°
- ⇒ izvesti skokove s jedne noge na drugu nogu kroz prostor
- ⇒ pravilan odraz i doskok
- ⇒ izvesti okret za 360°
- ⇒ izvesti okret za 360° po pravcu (šestar)
- ⇒ izvesti ispad
- ⇒ svjesno izvoditi pokrete čitavog tijela i pojedinih dijelova tijela
- ⇒ precizno izvoditi pokret
- ⇒ izvesti bolju koordinaciju pokreta
- ⇒ izvesti bolju izražajnost pokreta
- ⇒ obogatiti plesni rječnik

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

- ⇒ solistički izvesti samostalno sastavljenu plesnu cjelinu temeljenu na nastavnim sadržajima obraženim tijekom nastavne godine.
- ⇒ Izvesti dvije skupne koreografije koje je pripremio nastavnik.

DRUGI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Vježbe za ugrijavanje, istežanje i jačanje mišića vrata, ramenog pojasa, ruku, šaka, struka, leđa, nogu i stopala izvode se u sredini u stojećem položaju, u raznim kombinacijama.

Vježbe u sredini prostora:

- **čučanj:** polučučanj (demi plié) i duboki čučanj (grandi plié) u svim paralelnim i otvorenim pozicijama s kontrakcijom tijela

- ➔ **ravnoteža:**
  - ⇒ labilna na poluprstima potporne noge
  - ⇒ na poluprstima potporne noge u polučučnju, s nagibom gornjeg dijela tijela
  - ⇒ na poluprstima potporne noge u polučučnju, radna noga na 90°
- ➔ **geste:**
  - ⇒ simultani i sukcesivni gest nogu iznad 90° u svim smjerovima na ispruženoj nozi, u polučučnju i na poluprstima potporne noge
  - ⇒ attitude naprijed i nazad na 45°
- ➔ **skokovi:**
  - ⇒ na mjestu u paralelnoj i otvorenoj prvoj i drugoj poziciji
  - ⇒ s odrazom s dvije noge i doskokom na jednu nogu, s nagibom tijela
  - ⇒ s odrazom s jedne noge i doskokom na drugu nogu, kroz prostor s promjenom
  - ⇒ fronte i smjera

Skokovi se izvode na mjestu i kroz prostor.
- ➔ **okreti:**
  - ⇒ na poluprstima ispružene potporne noge oko vertikalne osi tijela za 540°
  - ⇒ na poluprstima ispružene noge, radna noga na attitude na 45°
  - ⇒ kombinacija dvaju različitih okreta, svaki za 360°
  - ⇒ kombinacija okreta i gesta nogu
  - ⇒ kombinacija okreta i kotrljanja
  - ⇒ kombinacija okreta i skoka
- ➔ **pad:**
  - ⇒ kombinacija skoka i pada

Svi elementi obrađeni tijekom sata izvode se na mjestu i kroz prostor, samostalno i u kombinaciji, pazeći pritom na preciznost izvođenja i na njihovu izražajnu kvalitetu.

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina:

- ⇒ izvesti polučučanj i duboki čučanj iz svih paralelnih i otvorenih pozicija s kontrakcijom tijela
- ⇒ održavati ravnotežu u polučučnju na poluprstima potporne noge s nagibom gornjeg dijela tijela
- ⇒ održavati labilnu ravnotežu
- ⇒ izvesti geste nogu iznad 90°
- ⇒ izvesti skokove s dvije noge na jednu nogu s nagibom tijela

- ⇒ izvesti skokove s jedne na drugu nogu kroz prostor s promjenom fronte i smjera
- ⇒ izvesti okret za 540°
- ⇒ izvesti kombinacije skoka i pada
- ⇒ svjesno izvesti pokrete čitavog tijela i pojedinih dijelova tijela
- ⇒ poboljšati koordinaciju pokreta
- ⇒ postići bolju izražajnost pokreta
- ⇒ obogatiti plesni rječnik

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

- ⇒ solistički izvesti samostalno sastavljenu plesnu cjelinu temeljenu na nastavnim sadržajima obraženim tijekom nastavne godine.
- ⇒ Izvesti dvije skupne koreografije koje je pripremio nastavnik.

TREĆI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Vježbe za ugrijavanje, istežanje i jačanje mišića vrata, ramenog pojasa, ruku, šaka, struka, leđa, nogu i stopala izvode se u sredini u stojećem položaju, u raznim kombinacijama.

➔ **čučanj:**

- ⇒ polučučanj (*demi plié*) i duboki čučanj (*grandi plié*) u svim paralelnim i otvorenim pozicijama s kontrakcijom tijela te gestama ruku

➔ **ravnoteža:**

- ⇒ na poluprstima ispružene potporne noge s nagibom gornjeg dijela tijela
- ⇒ na poluprstima ispružene potporne noge, radna noga iznad 90°

➔ **geste nogu:**

- ⇒ simultani i sukcesivni gest nogu iznad 90° u svim smjerovima na ispruženoj nozi, u polučučnju i na poluprstima potporne noge s nagibom tijela
- ⇒ *attitude* naprijed i nazad na 90°

➔ **skokovi:**

- ⇒ na mjestu u paralelnoj i otvorenoj prvoj i drugoj poziciji
- ⇒ s jedne noge na istu nogu s okretom za najmanje 360° (radna noga na 90°)
- ⇒ s jedne noge na drugu oko horizontalne osi tijela

⇒ s osloncem na ruku

Skokovi se izvode na mjestu i kroz prostor.

➔ **okreti:**

⇒ na poluprstima ispružene potporne noge za 360° s nagibom tijela

⇒ *attitude* naprijed i nazad, radna noga na 90°

⇒ na poluprstima ispružene potporne noge za 720° oko vertikalne osi tijela

⇒ kombinacija dvaju različitih okreta

⇒ kombinacija okreta i gesta nogu

⇒ kombinacija okreta i kotrljanja

⇒ kombinacija okreta i skoka

➔ **pad:**

⇒ kombinacija skoka i pada (skok – pad – skok)

⇒ kombinacija skoka, okreta i pada

Svi elementi obrađeni tijekom sata izvode se na mjestu i kroz prostor, samostalno i u kombinaciji, pazeći pritom na čistoću izvođenja kao i na njihovu izražajnu kvalitetu.

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina:

⇒ izvesti polučučanj i duboki čučanj iz svih paralelnih i otvorenih pozicija s kontrakcijom tijela te gestama ruku

⇒ održavati ravnotežu na poluprstima ispružene potporne noge s nagibom gornjeg dijela tijela

⇒ održavati ravnotežu na poluprstima ispružene potporne noge, radna noga iznad 90°

⇒ izvesti geste nogu iznad 90° s nagibom tijela

⇒ izvesti skokove s odrazom s jedne noge i doskokom na istu nogu, s okretom za najmanje 360° , radna noga na 90°

⇒ izvesti skokove s odrazom s jedne noge i doskokom na drugu nogu kroz prostor, s okretom oko horizontalne osi tijela

⇒ izvesti skokove s osloncem na ruku

⇒ izvesti okret za 720°

⇒ izvesti kombinaciju skok – pad – skok

⇒ poboljšati u koordinaciju pokreta

⇒ postići bolju izražajnost pokreta

⇒ obogatiti plesnog rječnika

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

⇒ solistički izvesti samostalno sastavljenu plesnu cjelinu temeljenu na nastavnim sadržajima obraženim tijekom nastavne godine.

⇒ Izvesti dvije skupne koreografije koje je pripremio nastavnik.

ČETVRTI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Nastavni sadržaji predmeta Tehnika suvremenog plesa u četvrtom razredu predstavljat će nadgradnju na usvojena osnovna znanja plesne tehnike, a obuhvaćat će rad na stilovima različitih suvremenih plesnih tehnika. Nastavni sadržaji bit će određeni na početku svake školske godine, u dogovoru s nastavnikom pojedinog plesnog stila za koji se škola u toj nastavnoj godini bude odlučila. U skladu s materijalnim mogućnostima škole, angažirat će se vanjski suradnici koji svojim znanjem i iskustvom mogu stilski nadograditi usvojena znanja učenika.

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

⇒ solistički izvesti samostalno sastavljenu plesnu cjelinu temeljenu na nastavnim sadržajima obraženim tijekom nastavne godine.

⇒ Izvesti dvije skupne koreografije koje je pripremio nastavnik.

METODIČKE NAPOMENE

Nastavni sadržaji predmeta Tehnika suvremenog plesa prethode ostalim predmetima, pa se mora voditi računa o usklađenosti s nastavnim sadržajima ostalih predmeta pokreta. U tom je smislu potrebna suradnja nastavnika i planiranje nastavnih jedinica.

Temeljna metoda za usvajanje nastavnih sadržaja ovog nastavnog predmeta jest metoda demonstracije, uz pomoćnu metodu usmenog izlaganja. Učenike treba poticati na ponavljanje i vježbanje preciznosti izvođenja pokreta, što će pridonijeti usavršavanju izvođačke vještine i obogaćivanju plesnog rječnika učenika plesača te razviti izvođačke sposobnosti u različitim stilovima suvremenih plesnih tehnika. Učenike treba usmjeriti prema samovrednovanju i kritičkom odnosu prema radu skupine. Treba razviti individualnu plesačku

svijest i svijest pripadnosti ansamblu.

Glazba koja se koristi u nastavi, bilo da je riječ o korepeticiji ili glazbi s nosača zvuka, svojim tonskim materijalom i stilom mora pomoći boljem svladavanju nastavnih sadržaja.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Tijekom svih godina učenja koristit će se glasovir, CD player te mediji sa zvučnim i slikovnim zapisom.

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Tehnika suvremenog plesa uspostavlja suodnose s predmetima Tehnika klasičnog baleta, Suvremeni ples, Jazz dance, Step te Ritmika i glazba, koji su sastavni dijelovi Nastavnog plana i programa.

NASTAVNI PREDMET SUVREMENI PLES

UVOD

Naziv nastavnog predmeta: Suvremeni ples

Trajanje nastavnog predmeta: 4 godine

Oblik nastave: skupna nastava

Nastavni sadržaji nastavnog predmeta Suvremeni ples uspostavljaju stupnjeviti sustav obrazovanja od pripremnog razreda do završetka četvrtog razreda srednje škole. Stupnjevitošću se ostvaruje uspostavljanjem primjerenih sadržajnih i spoznajnih razina u okomitom slijedu od pripremnog do četvrtog razreda. Pri tome se ostvaruju načela postupnosti i kontinuiteta. Nastavni sadržaji se s godinama upotpunjuju novim sadržajima i izvode se na nov i složeniji način. Nastavni sadržaji predmeta Suvremeni ples u pripremnom razredu temelje se na sadržajima osam osnovnih Labanovih tema.

Nastavni predmet Suvremeni ples u srednjoj školi temelji se na Labanovom učenju o prostornoj harmoniji i izražajnosti pokreta (Koreutika i Eukinetika). Nastavni sadržaji čine izbor iz šesnaest tema Labanovog učenja o usklađenosti sadržaja i oblika umjetnosti pokreta:

- I. tema: Svijest o svom tijelu u pokretu
- II. tema: Spoznaja vremenskog trajanja i dinamike kao elemenata ritma
- III. tema: Spoznaja prostora i prostorne orijentacije
- IV. tema: Tok pokreta
- V. tema: Rad s partnerom
- VI. tema: Tijelo kao instrument u plesu
- VII. tema: Spoznaja osnovnih izražajnih akcija
- VIII. tema: Radni ritmovi i plesovi rada
- IX. tema: Spoznaja oblika tijela u prostoru
- X. tema: Prijelazi između effort – akcija
- XI. tema: Prostorna harmonija
- XII. tema: Prožimanje oblika i sadržaja
- XIII. tema: Elevacija
- XIV. tema: Skupni ples
- XV. tema: Skupne formacije
- XVI. tema: Ples kao umjetnost: plesna kompozicija

Cilj ovog predmeta jest obogatiti izvođačku vještinu učenika plesača i osposobiti tijelo kao instrument za izvedbu različitih stilova suvremenog plesa.

PRIPREMNI RAZRED

Nastavno područje: **SUVREMENI PLES**

NASTAVNI SADRŽAJI

I. tema:

- osvješćivanje kinestetičkog osjećaja i upoznavanje s mogućnostima kretanja pojedinih dijelova tijela i čitavog tijela
- karakteristične kretnje pojedinih dijelova tijela i njihovo prenošenje na druge dijelove tijela
- kontakti i podupiranja
- osvješćivanje izražajnih kretnji ruku (geste kao dopuna izražajnosti pokreta) i ramena
- pronalaženje novih mogućnosti dodira, hvata i podupiranja
- osvješćivanje simetrije i asimetrije unutar tijela, para i skupine
- osvješćivanje stabilnosti i labilnosti stavova

II. tema:

- razvijanje subjektivnog i objektivnog osjećaja za brzinu i jačinu pokreta kroz dinamičke i vremenske kontraste

- stupnjevanje brzine i jačine pokreta u subjektivnom osjećaju
- razvijanje osjećaja za prirodni naglasak impulsnih pokreta

III. tema:

- doživljaj prostora u odnosu na vlastito tijelo (blizu – daleko)
- upoznavanje s mogućnošću prodiranja, dijeljenja, obuhvaćanja i ispunjavanja prostora
- osvježavanje izravnih i neizravnih prostornih putova kretanjem općim prostorom
- osvježavanje pokreta gornjih i donjih dijelova tijela (zone)
- osvježavanje kretanja u prostornim razinama
- upoznavanje s osnovnim smjerovima u prostoru (naprijed – natrag, gore – dolje, desno – lijevo)
- osvježavanje trodimenzionalnosti prostora (osnovne prostorne akcije)

IV. tema:

- povezano i isprekidano kretanje
- osvježavanje izmjeničnosti toka i zastoja pokreta
- osvježavanje dramatskog značenja prekida toka pokreta
- osvježavanje osjećaja za simultani i sukcesivni slijed pokreta
- sekvence slobodnog i vezanog tijeka pokreta s dinamičkim obilježjima snage i lakoće
- oblikovanje cjeline pokreta osvježavanjem pojmova “početni stav” i “završna kretnja”
- oblikovanje cjeline pokreta u subjektivnom i objektivnom osjećaju dinamike i vremena u kojima će biti primijenjeno stečeno znanje o tijeku, zastoju i prekidu tijeka pokreta

V. tema:

- razvijanje osjećaja za razgovor pokretom u paru : pitanje i odgovor, zrcalno kretanje
- svi oblici razgovora i suradnje pokretom (u paru, pojedinac i skupina, dvije ili više skupina)
- pomoćna tema ostalim temama

VI. tema:

- pomoćna tema svim ostalim temama, jer je detaljno razrađena u nastavnom području Plesna tehnika

VII. tema:

- razvijanje kinestetičkog osjećaja za osnovne izražajne kvalitete pokreta
- zvuk, šum i ton kao poticaj za razvijanje kinestetičkog osjećaja za osnovne izražajne akcije
- primjena usvojenih znanja o osnovnim izražajnim akcijama kao dopuna ostalim temama

VIII. tema:

- prenošenje radnih pokreta neobičnih zanimanja u stilizirane plesne cjeline

ISHODI UČENJA

Na razini vještina učenici će biti osposobljeni:

- ⇒ za svjesno kretanje čitavog tijela i pojedinih dijelova tijela
- ⇒ za svjesno kretanje u objektivnom i subjektivnom doživljaju brzine i jačine pokreta
- ⇒ za svjesno kretanje prostornim smjerovima i prostornim razinama
- ⇒ za “razgovor” pokretom u svim oblicima u radu s partnerom i u skupini
- ⇒ za izražajno izvođenje pokreta
- ⇒ za stvaranje plesnih cjelina na zadanu temu ili temu po izboru učenika
- ⇒ za izvođenje duljih plesnih cjelina – koreografija
- ⇒ za javni nastup

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ samostalno oblikovane plesne cjeline solo ili u paru, na zadanu temu
- ⇒ izvođenje samostalno oblikovane plesne cjeline za par ili manju skupinu na temu po izboru učenika
- ⇒ izvođenje dviju koreografija koje je pripremio nastavnik

Nastavno područje: **PLESNA TEHNIKA**

NASTAVNI SADRŽAJI

- vježbe za pravilno držanje tijela u ležećem, sjedećem i stojećem položaju
- vježbe istezanja i jačanja pojedinih mišićnih skupina
- vježbe za poboljšanje pokretljivosti pojedinih dijelova tijela

Geste nogu:

- ležeći položaj na leđima
  - ⇒ simultana gesta u stranu i naprijed (tendu) s usporednim i otvorenim položajem noge
  - ⇒ simultana i sukcesivna gesta na visinu 45° s usporednim i otvorenim položajem noge
  - ⇒ simultana i sukcesivna gesta na visinu 90° u smjer naprijed (s usporednim i otvorenim položajem nogu) i u stranu (s otvorenim položajem nogu)

- ⇒ simultana i sukcesivna gesta na visinu više od 90°
- ➔ ležeći položaj na trbuhu
  - ⇒ simultana gesta noge (tendu) u stranu i natrag s usporednim i otvorenim položajem noge
  - ⇒ simultana gesta noge natrag i u stranu na visinu 30° (s usporednim i otvorenim položajem nogu)
- ➔ ležeći položaj na boku
  - ⇒ simultana i sukcesivna gesta na visinu 90° (s usporednim i otvorenim položajem nogu)
- ➔ stojeći položaj uz štap i u sredini prostora
  - ⇒ simultana gesta (tendu) u stranu, naprijed i natrag s usporednim i otvorenim položajem noge
  - ⇒ simultana i sukcesivna gesta do visine 45° u stranu, naprijed i natrag (s usporednim i otvorenim položajem nogu)
  - ⇒ simultana i sukcesivna gesta na 90° naprijed s usporednim i otvorenim položajem nogu (potporna noga pružena i u polučučnju) i u stranu s otvorenim položajem nogu

Čučnjevi:

- ➔ na podu u ležećem i sjedećem položaju
  - ⇒ privlačenje koljena (plié) u usporednom i otvorenom položaju nogu
- ➔ u stojećem položaju uz štap i na sredini prostora
  - ⇒ polučučanj (demi plié) i duboki čučanj (grand plié) iz prvog i drugog usporednog i otvorenog položaja nogu

Kretanje kroz prostor (lokomocija):

- ➔ kolutanje
  - ⇒ kotrljanje
- ➔ hod
  - ⇒ plesni hod, hod na poluprstima
- ➔ koraci
  - ⇒ priključni korak na cijelom stopalu s usporednim i otvorenim položajem nogu u smjeru naprijed, u stranu i natrag
  - ⇒ križani korak
- ➔ trk
  - ⇒ prema naprijed i unatrag
  - ⇒ plesni trk

Prijenos težine tijela:

- ➔ prenošenje težine tijela preko poluprstiju s usporednim i otvorenim položajem nogu
- ➔ prenošenje težine tijela kroz polučučanj
- ➔ ispad izveden simultanom kretanjom čitavog tijela s cijelog stopala i

poluprstiju potporne noge s okomitom osi tijela, kojemu prethodi gesta noge (na 45°). Ispad se izvodi u smjer naprijed i u stranu s usporednim i otvorenim položajem nogu

Skokovi (elevacija):

- ➔ skokovi s odrazom i doskokom na dvije noge
  - ➔ skok s odrazom i doskokom na istoj nozi – poskok (s usporednim i otvorenim položajem radne noge, s okretom za 180° i 360°)
  - ➔ skok s odrazom na jednoj nozi i doskokom na drugu nogu – galopni skok (s usporednim i otvorenim položajem obje noge, unatrag, s okretom za 180° i 360°)
  - ➔ skokovi s odrazom i doskokom na dvije noge iz prvog i drugog usporednog i otvorenog položaja (tramplin, sauté)
  - ➔ sauté s okretom za 180° i 360° iz prvog i drugog usporednog i otvorenog položaja
  - ➔ izbor učenja drugih vrsta skokova prema mogućnostima učenika
- Skokovi se izvode na mjestu i kroz prostor.

Okreti:

- ➔ ishodani okret za 90° na cijelom stopalu kojemu prethodi promjena smjera pažnje u smjer okretanja
- ➔ prekriženi okret za 360°
- ➔ okret na poluprstima potporne noge oko okomite osi tijela za 180° izveden s pripremom kroz polučučanj
- ➔ okret na poluprstima potporne noge oko okomite osi tijela

Ravnoteža:

- ➔ održavanje ravnoteže na više točaka uporišta
- ➔ održavanje ravnoteže na poluprstima obje noge u usporednom i otvorenom položaju nogu
- ➔ održavanje ravnoteže na cijelom stopalu potporne noge
- ➔ održavanje ravnoteže na jednom uporištu s okomitom osi tijela i s nagibom tijela
- ➔ održavanje ravnoteže na poluprstima obje noge u polučučnju
- ➔ održavanje ravnoteže na poluprstima potporne noge
- ➔ održavanje ravnoteže na cijelom stopalu potporne noge uz gestu radne noge iznad 90° (uz pomoć hvata rukom)

ISHODI UČENJA

Na razini vještina:

- ⇒ osvijestiti okomitu os tijela
- ⇒ pravilno disati
- ⇒ izvesti plesni hod

- ⇒ izvesti priključni i križani korak s usporednim i otvorenim položajem nogu
- ⇒ izvesti klizeći trk
- ⇒ izvesti polučučanj i dubokog čučanj s usporednim i otvorenim položajem nogu na sredini postora
- ⇒ izvesti simultani gest noge (tendu) u svim smjerovima s usporednim i otvorenim položajem nogu
- ⇒ izvesti geste nogu u stojećem položaju na sredini prostora na 45° i 90°
- ⇒ pravilno izvesti prijenos težine tijela preko poluprstiju i kroz polučučanj, ispad
- ⇒ održavati ravnotežu na jednom uporištu (na jednoj nozi) s nagibom tijela, na poluprstima obje noge u polučučnju i na poluprstima potporne noge
- ⇒ izvesti ishodani okret
- ⇒ izvesti prekriženi okret za 360°
- ⇒ izvesti okret na jednoj nozi s ravnom osi tijela za 360°
- ⇒ izvesti skokove s okretom za 360°
- ⇒ izvesti pravilan odraz i doskok
- ⇒ izvesti skokove: *sauté* iz prve usporedne i otvorene pozicije, poskok i galopni skok
- ⇒ svjesno kretanje čitavog tijela i pojedinih dijelova tijela (razvoj kinestetičkog osjeta)
- ⇒ pravilno držanje tijela u tri položaja i u kretanju prostorom
- ⇒ samostalno oblikovanje malih cjelina pokreta iz zadanih elemenata
- ⇒ steći iskustvo na javnim nastupima

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

- ⇒ solistički izvesti samostalno sastavljenu plesnu cjelinu temeljenu na nastavnim sadržajima obraženim tijekom nastavne godine.
- ⇒ izvesti dvije skupne koreografije koje je pripremio nastavnik.

PRVI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Prostorna harmonija

Dimenzionalna skala:

- ➔ stremljenja u smjerove skale raznim dijelovima tijela
- ➔ zamasi u smjerove skale raznim dijelovima tijela
- ➔ osmice izvedene raznim dijelovima tijela
- ➔ ravnoteže na jednom uporištu
- ➔ koraci
- ➔ skokovi
- ➔ okreti i obrati okreta
  - ⇒ skokovi u okretu i njihovi obrati

Improvizacije:

- ➔ povezivanje smjerova skale u slijedu, prolazeći kroz centar tijela i zaobilazeći centar tijela
- ➔ obrat dimenzionalne skale u slijedu, prolazeći kroz centar tijela i zaobilazeći centar tijela
- ➔ povezivanje smjerova skale i njenog obrata s naglaskom na jedan smjer (ravnotežom, gestom noge, skokom, okretom, skokom u okretu)
- ➔ modulacije u smjerovima dimenzionalne skale (povezivanje rotacijom tijela – stanka u prostoru)
- ➔ kombinacije istodobnog povezivanja više smjerova skale centralnim prostornim putem (prostorni akordi pokreta)
- ➔ kombinacije istodobnog povezivanja više smjerova skale perifernim prostornim putem (prostorni akordi pokreta)
- ➔ povezivanje smjerova skale različitim rasponom stremljenja u određeni smjer
- ➔ povezivanje smjerova skale različitim dijelovima tijela s neprekidnim pomacima kroz prostor
- ➔ analiza plesnih primjera obrađenih nastavnih jedinica

Planovi prostora:

- ➔ stremljenja u smjerove planova raznim dijelovima tijela
- ➔ opis planova nagibima trupa
- ➔ opis planova gestama nogu
- ➔ opis planova gestama ruku
- ➔ koraci
- ➔ ravnoteže na jednom uporištu
- ➔ zamasi
- ➔ skokovi

- ➔ okreti
- ➔ skokovi u okretu

Improvizacije:

- ➔ povezivanje smjerova planova u kombinacijama sukcesivnog i simultanog načina izvođenja pokreta
- ➔ povezivanje smjerova planova centralnim prostornim putem, preko dijametara pojedinih planova
- ➔ osmice u plohama i dijametrima planova
- ➔ istovremeno povezivanje smjerova različitih planova, različitim dijelovima tijela, dijametralno ili periferno, ili kombinacijom oba prostorna puta
- ➔ povezivanje smjerova planova s naglaskom na jedan smjer (ravnotežom, gestom noge, skokom, padom, okretom, skokom u okretu)
- ➔ povezivanje smjerova planova s naglaskom na jedan smjer u odnosu na faktore pokreta dinamika, vrijeme i tok

Izražajnost:

- ➔ osnovne izražajne akcije – *efforte*, ukomponirati u sve navedene načine izvođenja dimenzionalne skale i planova prostora
- ➔ analiza plesnih primjera obrađenih nastavnih jedinica

ISHODI POUČAVANJA

- ⇒ poboljšati kinestetički osjet za tijelo u kretanju
- ⇒ svjesno kretanje općim i osobnim prostorom
- ⇒ svjesno kretanje u prostornoj orijentaciji Dimenzionalne skale i Planova prostora
- ⇒ razvijati afektivne, kognitivne i motoričke sposobnosti kroz improvizaciju
- ⇒ naučiti kritički analizirati plesne primjere
- ⇒ postići bolju izražajnost izvedbe pokreta svjesnim korištenjem osnovnih izražajnih akcija – *efforta*
- ⇒ obogatiti plesni rječnik

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

- ⇒ solistički izvesti samostalno sastavljenu plesnu cjelinu temeljenu na nastavnim sadržajima obraženim tijekom nastavne godine.
- ⇒ izvesti dvije skupne koreografije koje je pripremio nastavnik.

DRUGI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Prostorna harmonija

Primarna skala:

- stremljenja u smjerove skale raznim dijelovima tijela
- opis skale gestama ruku
- opis skale nagibima trupa
- opis skale gestama nogu
- koraci
- ravnoteže na jednom uporištu
- skokovi
- okreti
- skokovi u okretu
- krivulje primarne skale izvedene raznim dijelovima tijela
- zamasi u krivuljama skale

Improvizacije:

- improvizacije u izvođenju obrata primarne skale raznim dijelovima tijela
- improvizacije u izvođenju obrata krivulja primarne skale
- krivulje izvedene s naglaskom početnog smjera skokovima, okretima ili padovima
- krivulje izvedene s naglaskom završnog smjera ravnotežama, padovima ili okretima
- povezivanje smjerova skale s naglaskom na jedan smjer u odnosu na faktore pokreta dinamika, vrijeme i tok

Dijagonalna skala:

- osvještavanje pojma dijagonalne osi tijela, stremljenjem u smjerove skale raznim dijelovima tijela
- opis skale gestama ruku
- opis skale nagibima trupa
- koraci
- opis skale gestama nogu
- zamasi izvedeni raznim dijelovima tijela
- ravnoteže na jednom uporištu (labilna ravnoteža)
- skokovi
- okreti
- skokovi u okretu
- padovi

Improvizacije:

- improvizacija u prostornim dijagonalama (razvijanje osjećaja za

- dijagonalnu orijentaciju u općem prostoru i u kinesferi)
- tri načina izvođenja dijagonalne skale centralnim prostornim putem
- modulacije u dijagonalama (prelaženje iz jedne u drugu dijagonalu rotacijom tijela oko dijagonalne osi)
- kretanje unutar dijagonala različitim rasponom stremljenja u određeni smjer, različitim dijelovima tijela
- kombinacije istodobnog povezivanja više smjerova različitih dijagonala, centralnim prostornim putem (prostorni akordi pokreta)
- kombinacije istodobnog povezivanja više smjerova različitih dijagonala perifernim prostornim putem (prostorni akordi pokreta)
- kombinacije istodobnog povezivanja više smjerova različitih dijagonala s prevagom jednog smjera – labila, padovi i skokovi
- povezivanje smjerova skale s naglaskom na jedan smjer u odnosu na faktore pokreta dinamika, vrijeme i tok
- analize različitih primjera obrađenih nastavnih jedinica

Izražajnost:

- osnovne izražajne akcije – efforti ukomponirane u sve navedene načine izvođenja primarne i dijagonalne skale
- analiza plesnih primjera obrađenih nastavnih jedinica

ISHODI POUČAVANJA

- ⇒ poboljšati kinestetički osjet za tijelo u kretanju
- ⇒ svjesno kretanje općim i osobnim prostorom
- ⇒ svjesno kretanje u prostornoj orijentaciji Primarne i Dijagonalne skale
- ⇒ razvijati afektivne, kognitivne i motoričke sposobnosti kroz improvizaciju
- ⇒ naučiti kritički analizirati plesne primjere
- ⇒ postići bolju izražajnost izvedbe pokreta svjesnim korištenjem osnovnih izražajnih akcija – *efforta*
- ⇒ obogatiti plesni rječnik

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ tijekom nastavne godine napredak učenika prati i ocjenjuje predmetni nastavnik.

Ispit

- ⇒ solistički izvesti samostalno sastavljenu plesnu cjelinu temeljenu na nastavnim sadržajima obraženim tijekom nastavne godine.
- ⇒ izvesti dvije skupne koreografije koje je pripremio nastavnik.

TREĆI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Prijelazi između effort – akcija:

- ➔ promjena kvalitete pokreta mijenjanjem jednog, dva ili tri faktora kretanja

Ples i emocije:

- ➔ upoznavanje s effortima ljudskih stanja i emocija
- ➔ negativno obilježena stanja i emocije
- ➔ pozitivno obilježena stanja i emocije
- ➔ mimika lica kao odraz izražajnosti pokreta

Ples i osjeti:

- ➔ pokreti i kretanje koji proizlaze iz dodira tijela s različitim materijalima (pod, odjeća, zrak)
- ➔ pokreti i kretanje koje proizlazi iz osjeta različitih mirisa i okusa

Kontakt improvizacija (duo, trio, skupina):

- ➔ vođenje tuđeg tijela prostorom različitim dijelovima tijela
- ➔ prijenosi težine tijela partnera, pasivni i aktivni
- ➔ zajedničko kretanje prostorom u kontaktu s drugom osobom, obostranim pritiskom dijelova tijela, odgurivanjem, povlačenjem

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će:

- ⇒ proširiti i produbiti usvojena osnovna znanja o effortu
- ⇒ napraviti pomak u izražavanju pokretom vlastitih osjećajnih stanja
- ⇒ bolje prepoznati i svjesno upotrijebiti efforte proizašle iz različitih osjeta
- ⇒ bolje surađivati u plesu u dvoje i u skupini
- ⇒ proširiti rječnik pokreta

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Tijekom cijele godine predmetni nastavnik prati i vrednuje proces i napredak učenika, temeljem čega će učenika ocijeniti na polugodištu. Na kraju nastavne godine učenik polaže ispit pred ispitnim povjerenstvom.

Ispit:

- ⇒ **solističko izvođenje plesne cjeline**, temeljeno na nastavnim sadržajima obrađenim tijekom nastavne godine
- ⇒ **izvođenje plesne cjeline u paru**, temeljeno na nastavnim sadržajima obrađenim tijekom nastavne godine
- ⇒ **skupna koreografija koju je sastavio nastavnik**, temeljeno na nastavnim sadržajima obrađenim tijekom nastavne godine

ČETVRTI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Neuobičajeni načini kretanja:

- ➔ kretanje prostorom vođeno pomacima kralježnice u različitim smjerovima
- ➔ kretanje prostorom vođeno pomacima zglobova nogu
- ➔ kretanje prostorom vođeno pomacima zglobova ruku
- ➔ kretanje prostorom rotacijama kukova i ramena, do područja blokade i preko područja blokade, prilagođavanjem ostatka tijela
- ➔ vođenje pokreta iz pojedinih dijelova tijela po principu domina, impulsno vođeno kretanje periferijom tijela (izvan ravnoteže)
- ➔ kretanje koje proizlazi iz različitih ograničenja tijela (zatvorene oči, svezane ruke, držanje objekta)
- ➔ tijela različitih oblika, u kontaktu i odvojeno
- ➔ tijela u različitim prostornim orijentacijama, u kontaktu i odvojeno

Dinamičnost plesa :

- ➔ tijela različitih izražajnih kvaliteta, u kontaktu i odvojeno
- ➔ izvođenje plesnih cjelina djelomičnom ili potpunom promjenom (elemenata efforta), njezinih dijelova

Tijelo u prostoru u solističkom kretanju:

- ➔ prostorni putevi
- ➔ razine prostora
- ➔ fronte
- ➔ planovi pozornice
- ➔ simetrija i asimetrija tijela u odnosu na planove pozornice
- ➔ udaljenost od rubova pozornice i udaljenost od publike

Tijelo u prostoru u kretanju skupine:

- ➔ prostorni putevi
- ➔ razine prostora
- ➔ fronte
- ➔ planovi pozornice
- ➔ simetrija i asimetrija skupine plesača u odnosu na planove pozornice
- ➔ udaljenost od rubova pozornice i udaljenost od publike

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će:

- ⇒ naučiti nove mogućnosti vođenja tijela prostorom
- ⇒ proširiti i produbiti usvojena osnovna znanja o plesu u paru i u skupini
- ⇒ steći veće iskustvo u solističkom izvođenju plesnih cjelina
- ⇒ steći veće iskustvo u plesanju u skupini

- ⇒ napraviti pomak u izražavanju pokretom vlastitih osjećajnih stanja
- ⇒ proširiti rječnik pokreta
- ⇒ steći veće iskustvo u sastavljanju plesnih cjelina za solista, par i skupinu
- ⇒ naučiti zalački promatrati i ispravno vrednovati plesne cjeline

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Tijekom cijele godine predmetni nastavnik prati i vrednuje napredak učenika, temeljem čega će ocijeniti učenika na polugodištu. Na kraju nastavne godine učenik polaže ispit pred ispitnim povjerenstvom.

Ispit:

- ⇒ **solističko izvođenje plesne cjeline**, temeljeno na nastavnim sadržajima obrađenim tijekom nastavne godine
- ⇒ **izvođenje plesne cjeline u paru ili u troje**, temeljeno na nastavnim sadržajima obrađenim tijekom nastavne godine
- ⇒ **izvođenje skupne koreografije koju je sastavio nastavnik**, temeljeno na nastavnim sadržajima obrađenim tijekom nastavne godine

METODIČKE NAPOMENE

U nastavnim sadržajima nastavnog područja Suvremeni ples nema precizno zadanih pokreta, već se teme obrađuju potpuno slobodno. Svakom je nastavniku ostavljeno da odabere one pokrete i načine kretanja kojima će, po njegovom mišljenju, učenicima najbolje približiti propisane nastavne sadržaje.

U pripremi za izvođenje nastavnog sata potrebno je slijediti didaktičke principe. Temeljna metoda rada jest metoda spontanog kretanja – improvizacija. Pomoćne metode su metoda demonstracije i metoda razgovora. Improvizacijom nastavni će se sadržaji kroz sve četiri godine obogaćivati i produbljivati. Samostalnim sastavljanjem plesnih cjelina razvijat će se kreativnost učenika. Učenici će kroz improvizaciju razvijati i usavršavati svoje izvedbene sposobnosti, u tehničkom i stilskom pogledu.

Pri obradi nastavnih sadržaja treba ispreplitati sadržaje Prostorne harmonije i Izražajnosti, kako bi se postigla svjesna uporaba tijela kao instrumenta. Učenike treba poticati na kretanje u svim naučenim smjerovima kinesfere i općeg prostora, što će pridonijeti usavršavanju izvođačke vještine i obogaćenju plesnog rječnika učenika plesača.

Kako bi se kod učenika razvio smisao za vrednovanje umjetničkih plesnih sadržaja. Preporuča se da učenici aktivno promatraju i iznose svoja opažanja o izvedbi samostalnog sastava drugih učenika iz razrednog odjela.

U nastavnim sadržajima nastavnog područja Plesna tehnika temeljna je metoda demonstracije, a pomoćna je metoda usmenog izlaganja. Vježbe uz štap na ispitu se ne izvode, jer one predstavljaju razvojne stupnjeve učenja.

Nastavni sadržaji predmeta Suvremeni ples izvode se u trajanju od 90 minuta (blok sat). Nastavni sadržaji nastavnog područja Plesna tehnika izvode se neposredno prije nastavnih sadržaja nastavnog područja Suvremeni ples.

Korepetitor i učitelj plesnih predmeta moraju odabrati glazbu koja odgovara nastavnim sadržajima. Glazbeni primjeri svojim tonskim materijalom i ritamskom strukturom moraju potaknuti učenike na bolje i potpunije usvajanje nastavnih sadržaja. Potrebno je odabrati glazbene primjere koje će učenici moći otplesati u originalnom tempu.

Pri izboru glazbenih predložaka osobito je važno primjenjivati didaktički princip primjerenosti dobi učenika.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Tijekom svih godina učenja u plesnoj će se dvorani koristiti glasovir, sredstva za reprodukciju zvuka (CD player ili kazetofon) te mediji sa zvučnim i slikovnim zapisom.

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet suvremeni ples uspostavlja suodnose sa svim predmetima Nastavnog plana i programa, što u konačnici pridonosi cjelovitom obrazovanju plesača.

NASTAVNI PREDMET NARODNI PLESOVI I OBIČAJI

UVOD

Naziv nastavnog predmeta: Narodni plesovi i običaji

Trajanje nastavnog predmeta: 1 godina

Oblik nastave: skupna nastava

U suvremenim scenskim djelima ples, pjevanje i gluma često se isprepliću. Scena traži višestruko obrazovanu osobu, osposobljenu kroz nekoliko scenskih umjetnosti.

Kroz nastavne sadržaje nastavnog predmeta Narodni plesovi i običaji učenici će steći osnovna znanja vezana uz bogatstvo hrvatske nacionalne baštine te upoznati narodne plesove, običaje i izvornu narodnu pjesmu i glazbu Republike Hrvatske.

Nastava se u pravilu izvodi kao skupna nastava.

Zadaća ovog predmeta jest proširiti i obogatiti izvođačke vještine učenika plesača i osposobiti ga za višestruko kvalitetno obrazovanog scenskog plesača.

PRVI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Praktični dio nastave

Plesovi alpske zone:

- ⇒ Istra (prebiranje, vrtet, valcat, tararankanje)
- ⇒ Prigorje (drmeš)
- ⇒ Zagorje (šroteš, polka, drmeš)
- ⇒ Međimurje (*Faljila se Jagica, Igrajte nam japa, Lepe naše senokoše, Baroš, oj Barice, Kuritari, Došli smo vam japa dimo...*). Međimurje pripada djelomično alpskoj, a djelomično panonskoj zoni

Plesovi panonske zone:

- Posavina (drmeš, šetnja, dućec, sito, vrtnje)
- Slavonija (drmeš, kolo, bećarac)
- Baranja (drmeš, kolo, poskočice)
- Podravina (drmeš, ples s ropčekom)

Plesovi dinarske zone:

- Vrljka (kolo)
- Lika (šetano i „skakano“ kolo)
- šibensko i zadarsko zaleđe (kolo)

Plesovi jadranske zone:

- Split (manfrina, bal na križ, prtilica, šaltin-polka, četvorka)
- Trogir
- Dubrovnik (kolo poskočica „lindo“)
- otok Krk (prebiranje, vrtnje, tanac)

Teorijski dio nastave

- definicija i vrijednost folklor
- narodni običaji i tradicija
- plesna i glazbena obilježja plesnih zona Hrvatske
- tradicijska glazbala plesnih zona Hrvatske

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će:

- ⇒ znati plesati narodne plesove obrađene kroz nastavne sadržaje
- ⇒ znati pjevati narodne napjeve uz izvođenje plesova

⇒ postići bolje držanje tijela

⇒ postići bolju kondiciju

Na razini znanja učenici će:

⇒ usvojiti osnovna znanja o narodnim običajima, plesovima te izvornoj pjesmi i glazbi svoje domovine Hrvatske

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Predmetni nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredak učenika u usvajanju nastavnih sadržaja te će temeljem toga dati ocjenu na polugodištu. Na kraju nastavne godine učenici polažu ispit pred tročlanim ispitnim povjerenstvom koje daje završnu ocjenu.

Završni ispit sastoji se od pisanog i praktičnog dijela. U pisanom dijelu ispita učenici pišu sastav o narodnim običajima hrvatskog sela. U praktičnom dijelu ispita učenici plešu naučene narodne plesove.

METODIČKE NAPOMENE

Osnovna nastavna metoda jest metoda demonstracije, uz pomoćnu metodu promatranja. Osobito je važno slijediti didaktički princip individualizacije nastave. Kako bi cilj ovog predmeta u potpunosti bio ostvaren, nužno je tijekom školovanja učenicima omogućiti i posjećivanje nastupa hrvatskih amaterskih folklornih ansambala te profesionalnog folklornog ansambla „Lado“.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

⇒ prostor s ogledalima

⇒ ploča (kreda / flomasteri)

⇒ notna literatura

⇒ literatura s fotografijama narodnih običaja, nošnji i tradicijskih glazbala

⇒ nosači zvuka

⇒ DVD player / video

⇒ audio i video zapisi narodnih napjeva i plesova

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Narodni plesovi i običaji uspostavlja suodnose s predmetima Suvremeni ples, Ritmika i glazba i Osnove vokalne tehnike te u konačnici proširuje izvedbene sposobnosti scenskog plesača.

NASTAVNI PREDMET JAZZ DANCE

NAZIV NASTAVNOG PREDMETA: Jazz dance

TRAJANJE NASTAVNOG PREDMETA: 2 godine

OBLIK NASTAVE: skupna nastava

Nakon Prvog svjetskog rata uslijedila je društvena revolucija, koja odbija običaje i vrijednosti prijašnjih generacija. Ples postaje manje formalan, a glazba koja izbija u prvi plan jest jazz glazba. Jazz je glazba crnaca, koji su europsku glazbu obogatili afričkim ritmovima. Za jazz su karakteristične sinkope, a svaki dobar jazz u sebi mora sadržavati i swing. Među prvim plesovima, koji su se plesali na jazz bili su: charleston, step i foxtrot, jitterbug, boogie woogie i swing. Miješanjem baleta i gore navedenih plesova formirao se stil plesa koji se prvobitno zvao “stage dancing”, a kasnije je preimenovan u “jazz dance”. Glavna karakteristika jazz dancea su izolacije. U izolacijama svaki dio tijela radi svoj pokret izoliran jedan od drugoga.

Jazz dance se danas izvodi na sve vrste glazbe, a povezan je i sa svim plesnim tehnikama. Tako postoji **jazz ballet**, koji se uglavnom temelji na klasičnom baletu (tendu, battement, attitude, itd.), zatim **modern jazz**, koji se temelji na pojedinim ili svim tehnikama suvremenog plesa (Graham, Cunningham, Horton). Pretečom jazz dancea kakvog danas poznajemo smatra se **Horton** (po Lesteru Hortonu). Značajnu ulogu u izvođenju stila jazz dancea, igra muzikalnost i ritmičnost svakog plesača. Razvijanjem pop glazbe razvili su se različiti stilovi jazz danca, kao što su **funky jazz**, **MTV jazz** itd.

Da bi učenici postali svestrani scenski plesači, njihove izvedbene sposobnosti potrebno je upotpuniti tehnikom i izražajnošću jazz dancea. Jazz dance se uvodi u trećoj godini, jer zahtijeva zrelost i suvereno vladanje plesnom tehnikom, kako bi se naglasak stavio na stilski razvoj plesača.

Predmet Jazz dance podrazumijeva usvajanje nastavnih sadržaja, odnosno jazz koraka i kombinacija, krećući od jednostavnih koraka u prvoj godini učenja do složenijih koraka i kombinacija u drugoj godini učenja. Nastavni sadržaji nastavnog predmeta Jazz dance temelje se na kombinaciji Matt Matox i Horton plesne tehnike. Kroz dvije godine rada na ovoj tehnici učenici će razviti i proširiti svoje izvedbene plesačke sposobnosti. Kontinuiranim radom te postupnim razvijanjem i dodavanjem raznih elemenata učenici će plesne uloge izvoditi tehnički vještije, prirodnije i izražajnije.

TREĆI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Nastavni sadržaji se nadovezuju na ranije usvojena znanja u drugim nastavnim predmetima te im se dodaju stilaska obilježja Jazz-dancea.

- ⇒ vježbe istezanja na podu, sredini i na štapu, s naglaskom na kontrakcijama pojedinih dijelova tijela

Pozicije nogu:

- ⇒ prva zatvorena
- ⇒ druga zatvorena
- ⇒ kombinacije postavljanja nogu (npr. u drugoj poziciji lijeva noga pružena, a desna plié ili obrnuto; ili lijeva zatvorena, desna u okomici na nju, rotacija stopala i koljena za 90°)

Plié:

- ⇒ *demi plié* u prvoj i drugoj zatvorenoj poziciji
- ⇒ *grand plié* u prvoj i drugoj zatvorenoj poziciji

Relevé:

- ⇒ *relevé* u prvoj i drugoj zatvorenoj poziciji

Battement tendu simple:

- ⇒ *battement tendu simple* u zatvorenoj poziciji (naprijed, strana i nazad)

Battement tendu jeté:

- ⇒ *battement tendu jeté simple*, u zatvorenoj poziciji (naprijed, strana i nazad)

Grands battements jetés pointes:

- ⇒ *grands battements jetés pointes* na 45° (naprijed i nazad)
- ⇒ *grands battements jetés pointes* na 90° (naprijed i nazad)
- ⇒ *grands battements jetés pointes* na 180° (naprijed i nazad)

Passé:

- ⇒ *passé* zatvorenoj poziciji

Battement développé:

- ⇒ *développé* u zatvorenoj poziciji (naprijed i nazad)

Pirouette:

- ⇒ priprema u *plié*, iz zatvorene pozicije vrtnja *en dehors u plié* (zatvoreni *pasé*)
- ⇒ priprema u *plié*, iz zatvorene pozicije vrtnja *en dedans u plié* (zatvoreni *pasé*)

Skokovi u mjestu:

- ⇒ skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge u prvoj i drugoj zatvorenoj poziciji

- ⇒ skok s odrazom s dvije noge i doskokom na jednu nogu u zatvorenoj poziciji
- ⇒ skok s odrazom s jedne noge i doskokom na drugu nogu u zatvorenoj poziciji

Pozicije ruku (jazz pozicije):

- ⇒ čiste pozicije ruku, prva, druga i treća
- ⇒ igre koordinacije (canon)

Pas chassé:

- ⇒ u *pliéu* u zatvorenoj poziciji kretanje prema naprijed (desna i lijeva strana)
- ⇒ u *pliéu* u zatvorenoj poziciji kretanje unatrag (desna i lijeva strana)
- ⇒ u *pliéu* u zatvorenoj poziciji (naizmjenice desna pa lijeva strana) kretanje prema naprijed i unatrag

Kick bal:

- ⇒ radna noga naprijed i u stranu, *kick* na 45°
- ⇒ smjer kretanja od i na potpurnu nogu (radna noga radi *kick*)

Change:

- ⇒ prema natrag, u stranu i naprijed

Pas de bourrée:

- ⇒ u *pliéu* prema naprijed
- ⇒ u *pliéu* prema natrag

Chaînéés (tours chaînes déboulés):

- ⇒ priprema za *chaînée u pliéu* u lijevo, u zatvorenoj poziciji
- ⇒ priprema za *chaînée u pliéu* u desno, u zatvorenoj poziciji
- ⇒ vrtinja za pola kruga na jednu stranu za 180°, povrat na drugu stranu za 180° (mijenjanje smjerova), u zatvorenoj poziciji
- ⇒ puna vrtinja za 360°, u desno i u lijevo, u zatvorenoj poziciji

Poskok:

- ⇒ skok s odrazom s jedne noge i doskokom na istu nogu prema naprijed, radna noga zatvorena na položaju *passé*
- ⇒ skok s odrazom s jedne noge i doskokom na istu nogu u stranu, radna noga zatvorena na položaju *passé*

Grand jeté battement:

- ⇒ *grand jeté battement* u dalj, nisko, paralelno s podom, desna
- ⇒ *grand jeté battement* u dalj, nisko, paralelno s podom, lijeva
- ⇒ *grand jeté battement* u dalj, nisko, paralelno s podom, naizmjenice desna, lijeva

Pas de chat:

- ⇒ priprema, skok i doskok u zatvorenoj poziciji
- ⇒ priprema, skok i doskok u zatvorenoj poziciji, desna noga *developpé*,

- doskok na lijevu nogu
- ⇒ priprema, skok i doskok u zatvorenoj poziciji, lijeva noga développé, doskok na desnu nogu

Izolacije:

- ⇒ glava: „na uho“ lijevo i desno, naprijed i nazad, „obrazom“ lijevo i desno
- ⇒ ramena: gore, dolje, pola kruga prema naprijed, pola kruga prema nazad, kruženje prema naprijed (360°), kruženje prema nazad (360°)
- ⇒ torzo: desno – centar; lijevo – centar; naprijed – centar; nazad – centar; krug po svim točkama (npr. desno, naprijed, lijevo, nazad)
- ⇒ bokovi: lijevo – centar; naprijed – centar; nazad – centar; krug po svim točkama (npr. desno, naprijed, lijevo, nazad)

Kombinacije u prostoru:

Treba koristiti razne kombinacije svih gore navedenih elemenata. Težina kombinacija ovisi o prethodno usvojenim znanjima učenika.

Kao primjer, jedna od jednostavnijih kombinacija: *touch, step, pas de bourrée, kick bal, change, kick bal, change, chassé, chassé*; ili: *change, battement, step, touch* naprijed i strana.

Što je više obrađenog gradiva, kombinacije su duže.

Napomena: svi elementi trebaju se izvoditi u više različitih tempa (*adagio*; *allegro*).

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će:

- ⇒ znati izvesti demi plié i grand plié u prvoj i drugoj zatvorenoj poziciji nogu
- ⇒ znati izvesti relevé u prvoj i drugoj zatvorenoj poziciji nogu
- ⇒ znati izvesti battement tendu simple u zatvorenoj poziciji (naprijed, strana i nazad)
- ⇒ znati izvesti battement tendu jeté simple
- ⇒ znati izvesti grand battements jetés pointes na 45° i 90°
- ⇒ napraviti pomak u izvođenju grand battements jetés pointes na 180°
- ⇒ znati izvesti passé u zatvorenoj poziciji
- ⇒ znati izvesti développé u zatvorenoj poziciji (naprijed i nazad)
- ⇒ znati izvesti pirouette en dehors i en dedans
- ⇒ znati izvesti skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge
- ⇒ znati izvesti skok s odrazom s dvije noge i doskokom na jednu nogu
- ⇒ znati izvesti skok s odrazom s jedne noge i doskokom na drugu nogu
- ⇒ napraviti pomak u tehničkoj i stilskoj izvedbi plesa

- ⇒ usvojiti predviđene jazz korake
- ⇒ napraviti pomak u izvođenju jazz kombinacija kroz prostor
- ⇒ poboljšati tjelesnu kondiciju
- ⇒ samostalno sastavljati plesne sekvence u jazz stilu

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredovanje učenika u svladavanju nastavnih sadržaja i temeljem toga ocijeniti učenika na kraju oba polugodišta. Na kraju nastavne godine učenici polažu ispit pred tročlanim ispitnim povjerenstvom.

Ispit

- ⇒ samostalno sastavljene plesne kompozicije u manjim skupinama (troje, četvero), na glazbu po izboru učenika
- ⇒ izvesti jednu skupnu koreografiju koje je pripremio nastavnik.

ČETVRTI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Nastavni sadržaji se nadovezuju na ranije usvojena znanja u drugim nastavnim predmetima te im se dodaju stilaska obilježja Jazz-dancea.

- ⇒ vježbe istezanja na podu, sredini i na štapu, s naglaskom na kontrakcijama pojedinih dijelova tijela

Pozicije nogu:

- ⇒ treća zatvorena pozicija
- ⇒ četvrta zatvorena pozicija
- ⇒ kombinacije postavljanja nogu (npr. u četvrtoj poziciji lijeva noga pružena, desna *plié* ili obrnuto; ili lijeva zatvorena, desna u okomici na nju, rotacija stopala i koljena za 90°)

Plié:

- ⇒ *demi plié* u trećoj i četvrtoj zatvorenoj poziciji
- ⇒ *grands plié* u trećoj i četvrtoj zatvorenoj poziciji

Relevé:

- ⇒ *relevé* u trećoj i četvrtoj zatvorenoj poziciji

Grand battements jetés pointes:

- ⇒ *grand battements jetés pointes* na 90°, u trenutku kada radna noga dođe u poziciju od 90°, treba zadržati dvije ili više doba i zatim povući na *pointes* (naprijed i nazad)
- ⇒ *grand battements jetés pointes* na 90°, u trenutku kada radna noga dođe u poziciju *pointes*, treba zadržati dvije ili više doba, a zatim je naglo dići na 90° te polagano spuštati na *pointes* (naprijed i nazad)

Rond de jambe par terre:

- ⇒ *rond de jambe par terre, en dehors*: priprema – prva zatvorena pozicija, potporna noga u *pliéu*, radna noga iz prve zatvorene pozicije kreće na *pasé*, kroz *devellopé*, spusti se na *piqué* naprijed, *rond de jambe par terre*
- ⇒ *rond de jambe par terre, en dedans*: priprema – prva zatvorena pozicija, potporna noga u *pliéu*, radna noga iz prve zatvorene pozicije kreće na *pasé*, kroz *devellopé*, spusti se na *piqué* naprijed, *rond de jambe par terre*

Rond de jambe en l'air:

- ⇒ *rond de jambe en l'air (45°), en dehors*: priprema – prva zatvorena pozicija, potporna noga u *pliéu*, radna noga iz prve zatvorene pozicije kreće na *pasé*, kroz *devellopé* naprijed, radna noga ostaje na 45°, *rond* iznad poda na 45°
- ⇒ *rond de jambe en l'air (45°), en dedans*: priprema – prva zatvorena pozicija, potporna noga u *pliéu*, radna noga iz prve zatvorene pozicije kreće na *pasé*, kroz *devellopé* natrag, radna noga ostaje na 45°, *rond* iznad poda na 45°

Attitude:

- ⇒ *attitude* u zatvorenoj poziciji (naprijed, strana i nazad), lijeva i desna noga
- ⇒ *attitude* u zatvorenoj poziciji (naprijed, strana i nazad), potporna noga u *pliéu*

Tour lent:

- ⇒ *tour lent* u zatvorenoj poziciji, en dehors: potporna noga u zatvorenoj poziciji i u *pliéu*, radna noga u zatvorenom *attitudeu* naprijed. Vrtiti *tour lent* (pomicanje za četvrt kruga) dok se ne dođe u početnu poziciju (treba prijeći put od 360°)
- ⇒ *tour lent* u zatvorenoj poziciji, en dedans: potporna noga u zatvorenoj poziciji i u *pliéu*, radna noga u zatvorenom *attitudeu* naprijed. Vrtiti *tour lent* (pomicanje za četvrt kruga) dok se ne dođe u početnu poziciju (treba prijeći put od 360°)
- ⇒ *tour lent* u zatvorenoj poziciji, en dehors: potporna noga u zatvorenoj poziciji i u *pliéu*, radna noga u zatvorenom *attitudeu* u stranu. Vrtiti *tour lent* (pomicanje za četvrt kruga) dok se ne dođe u početnu poziciju (treba prijeći put od 360°)

Pirouette:

- ⇒ vrtnja *en dehors* u *pliéu*, zatvoreni *passé*, priprema – u *pliéu*, u drugoj zatvorenoj poziciji
- ⇒ vrtnja *en dedans* u *pliéu*, zatvoreni *passé*, priprema – u *pliéu*, u drugoj zatvorenoj poziciji
- ⇒ dvostruka pirueta *en dehors*: priprema – u *pliéu*, zatvoreni *passé*, iz

zatvorene pozicije prvi krug izvesti u *pliéu*, drugi krug podići na visoki *relevé*

- ⇒ dvostruka pirueta *en dedans*: priprema – u *pliéu*, zatvoreni *passé*, iz zatvorene pozicije prvi krug izvesti u *pliéu*, drugi krug podići na visoki *relevé*

Pirouette u raznim kombinacijama (npr. u desno *en dehors*, priprema i vrtnja u *pliéu*: jedna *pirouette*, zatim priprema, opet jedna *pirouette* pa opet priprema, dvostruka *pirouette* i završiti u početnoj poziciji).

Skokovi u mjestu:

- ⇒ skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge, za četvrt kruga 45°, iz prve i druge zatvorene pozicije
- ⇒ skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge, za pola kruga 180°, iz prve i druge zatvorene pozicije
- ⇒ skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge, za pola kruga 360°, iz prve i druge zatvorene pozicije
- ⇒ skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge, za cijeli krug 360°, pritom se noge savinute u koljenima povuku u zrak tako da pete dodirnu bedra (iz prve i druge zatvorene pozicije)
- ⇒ skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge. U zraku obje noge postaviti u zatvorenu četvrtu poziciju (iz prve zatvorene pozicije)
- ⇒ skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge. U zraku obje noge postaviti u drugu otvorenu poziciju (iz prve zatvorene pozicije)
- ⇒ skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge. U zraku obje noge postaviti u zatvorenu četvrtu poziciju u položaj *attitudea* (iz prve zatvorene pozicije)
- ⇒ skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge. U zraku obje noge postaviti u drugu otvorenu poziciju u položaj *attitudea* (iz prve zatvorene pozicije)

Pas chassé:

- ⇒ *chassé* u skoku, kretanje prema naprijed, pojedinačno desna i lijeva strana
- ⇒ *chassé* u skoku, kretanje unazad, pojedinačno desna i lijeva strana
- ⇒ *chassé* u skoku naizmjenice desna i lijeva strana, kretanje prema naprijed i unazad

Pas de bourrée:

- ⇒ *pas de bourrée* u okretu za 180° prema naprijed, u *pliéu*
- ⇒ *pas de bourrée* u okretu za 180° prema natrag, u *pliéu*

Chaînées (tours chaînes déboulés):

⇒ *chaînée* u skoku za 360°

Poskok:

- ⇒ skok s odrazom s jedne noge i doskokom na istu nogu u stranu (bočno), nakon odraza u zraku povući i potpornu nogu u poziciju paralelno prema radnoj nozi, radna noga zatvorena na položaju *passé*
- ⇒ skok s odrazom s jedne noge i doskokom na istu nogu prema naprijed. Radna noga pružena u stranu na 90°. Nakon odraza potporna noga se povuče u zrak u otvorenu poziciju, stopalom do visine bedra radne noge

Pas glissade:

- ⇒ *glissade* kao skok u dalj u stranu, izvodi se nisko, paralelno s podom, radna noga preko poda u stranu na visini 45°, potporna noga (odskočna) ne odvaja se od poda nego klizi po podu. Kretanje je bočno
- ⇒ *glissade* kao skok u dalj prema naprijed, izvodi se nisko, paralelno s podom, radna noga preko poda prema naprijed na visini 45°, potporna noga (odskočna) se ne odvaja od poda, nego klizi po podu. Kretanje je prema naprijed

Pas de chat:

- ⇒ *pas de chat* u okretu za 180°. Priprema, skok i doskok u zatvorenoj poziciji
- ⇒ *pas de chat* u okretu za 180° uz istovremeno izvođenje *développéa*. Priprema, odraz i doskok u zatvorenoj poziciji. Jedna noga u skoku izvodi *développé*; doskok je na drugu nogu

Kontraksije:

- ⇒ kontrakcija šake
- ⇒ kontrakcija rebara
- ⇒ kombinacija kontrakcija pri izvođenju nekih od gore navedenih elemenata

Tilt:

- ⇒ *tilt* u kombinaciji s gore navedenim elementima: *attitude*, *grand battements jetés* i *tour lent*. Ovisno o tome gdje se radna noga nalazi, nagib tijela: suprotno od radne noge, 45° i 90°

Kombinacije u prostoru:

Treba koristiti razne kombinacije svih gore navedenih elemenata. Težina kombinacija ovisi o prethodno usvojenim znanjima učenika.

Na primjer: dva puta *chaînée*, *pas de bourrée*, *kick bal*, *change*, *chassé* u skoku, *chassé*, *step*, *step*, *pas de bourrée* u okretu za 180° prema natrag, *pirouette en dehors*, završiti u poziciji *attitude*, radna noga naprijed, potporna u *pliéu*.

Što je više obrađenog gradiva, kombinacije su duže.

Napomena: svi elementi trebaju se izvoditi u više različitih tempa (adagio; allegro) i različitih mjera (4-četvrtinska; 3-četvrtinska).

ISHODI UČENJA

Na razini vještina učenici će:

- ⇒ znati treću i četvrtu zatvorenu poziciju nogu
- ⇒ znati izvesti *de mi* i *grand plié* u trećoj i četvrtoj zatvorenoj poziciji nogu
- ⇒ znati izvesti *relevé* u trećoj i četvrtoj zatvorenoj poziciji
- ⇒ znati izvesti *grand battements jetés pointes* (90°)
- ⇒ znati izvesti *rond de jambe par terre, en dehors i en dedans* prema naprijed i prema natrag
- ⇒ znati izvesti *rond de jambe en l'air* (45°), *en dehors i en dedans* kroz *développé*
- ⇒ znati izvesti *attitude* u zatvorenoj poziciji nogu
- ⇒ znati izvesti *tour lent* u zatvorenoj poziciji nogu *en dehors i en dedans*
- ⇒ znati izvesti dvostruku *pirouette en dehors i en dedans* u raznim kombinacijama
- ⇒ znati izvesti skok s odrazom s dvije noge i doskokom na dvije noge za 45°, 180° i 360°
- ⇒ znati izvesti *pas chassé* u skoku
- ⇒ znati izvesti *pas de bourrée* u okretu za 180° prema naprijed i prema natrag
- ⇒ znati izvesti *chainée* u skoku za 360°
- ⇒ znati izvesti poskok u stranu i prema naprijed s radnom nogom na položaju *passé* i pruženom u stranu na 90° u raznim kombinacijama
- ⇒ znati izvesti *glissade* kao skok u dalj u stranu i prema naprijed
- ⇒ znati izvesti *pas de chat* u okretu za 180° uz istovremeno izvođenje *développé*
- ⇒ znati izvesti kontrakcije šake i rebara u raznim kombinacijama
- ⇒ znati izvesti *tilt* u raznim kombinacijama s drugim elementima
- ⇒ napraviti pomak u izvođenju *grand jeté*
- ⇒ napraviti pomak u izvođenju kombinacija kroz prostor

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredovanje učenika u svladavanju nastavnih sadržaja i temeljem toga ocijeniti učenika na kraju oba polugodišta. Na kraju nastavne godine učenici polažu ispit pred tročlanim ispitnim povjerenstvom.

Ispit

- ⇒ samostalno sastavljene plesne kompozicije u manjim skupinama (troje, četvero), na glazbu po izboru učenika
- ⇒ izvesti jednu skupnu koreografiju koje je pripremio nastavnik.

METODIČKE NAPOMENE

U sklopu nastave Jazz dancea važno je učenike upoznati s razvojem jazz dancea kroz povijest te s istaknutim predstavnicima tog plesnog stila.

Kontinuiranim radom, mnogobrojnim ponavljanjima u raznim kombinacijama, učenici se pripremaju za sljedeći, tehnički i stilski zahtjevniji element. Bitno je da se vježbe vezuju jedna na drugu, tako da postupno obrađuju svaki dio tijela. Vježbe se izvode u više različitih tempa (adagio, allegro).

Postavljene vježbe ponavljaju se jedno polugodište. Novo postavljanje vježbi slijedi tek u drugom polugodištu. Kombinacije u prostoru mijenjaju se češće.

Nastavnik zadaje sve elemente i kombinacije vježbi. Svaku vježbu pokazuje više puta, s potpunim raščlanjivanjem elemenata. Treba imati na umu da je svaki učenik drugačiji, pa tako i pristupi moraju biti prilagođeni svakom od njih.

Jedanput u dva tjedna učenici od naučenih elemenata sami oblikuju plesne cjeline koje zajednički analiziraju i vrednuju.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- ⇒ CD player
- ⇒ udaraljke
- ⇒ video zapisi

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Jazz dance uspostavlja suodnose s nastavnim predmetima Tehnika klasičnog baleta, Tehnika suvremenog plesa, Suvremeni ples, Step i Ritmika i glazba, koji su sastavni dijelovi Nastavnog plana i programa.

NASTAVNI PREDMET STEP

UVOD

Naziv nastavnog predmeta: Step

Trajanje nastavnog predmeta: 2 godine

Oblik nastave: skupna nastava

Predmet Step podrazumijeva usvajanje nastavnih sadržaja, odnosno step koraka i kombinacija. Kroz dvije se godine od jednostavnih koraka u prvoj godini učenja postupno dolazi do složenijih koraka i kombinacija u drugoj godini učenja. Kroz dvije godine učenici će upoznati glazbene sastavnice (mjere, ritmove, glazbene oblike) i prilagođavanje step koraka i kombinacija zadanoj mjeri, ritmu i glazbenom obliku.

Zadaća ovog predmeta jest svladavanje osnovnih step koraka, osnovnih step kombinacija, samostalno kombiniranje koraka i sekvenci koraka te nadopunjavanje ritma glazbe novim instrumentom, tj. stepom; nadalje, osvješćivanje kontra-ritma, paralelnog ritma i samostalno stvaranje ritmičke kompozicije bez glazbene podloge.

TREĆI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Step koraci

ball tap

hill tap

flat tap

ball step

hill step

flat step

ball beat

hill beat

flat beat

step

stomp

stamp

hop

leap

toe step
shuffle
shuffle step
shuffle ball change
flap
flap step
flap hill
irish hop
buffalo

Kombinacije:

Od naučenih koraka sastaviti i uvježbati različite kombinacije u didaktičkim primjerima nastavnika i samostalno sastavljenim primjerima učenika.

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina :

- ⇒ naučiti step korake predviđene nastavnim programom
- ⇒ savršiti izvođenje ritma
- ⇒ svladati kretanje u različitim mjerama
- ⇒ razviti osjećaj za brzinu izvođenja
- ⇒ upoznati rad stopala
- ⇒ napraviti pomak u održavanju ravnoteže
- ⇒ napraviti pomak u tehničkoj izvedbi plesa
- ⇒ poboljšati tjelesnu kondiciju
- ⇒ samostalno sastavljati plesne sekvence

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Nastavnik će tijekom godine pratiti napredak učenika u svladavanju nastavnih sadržaja i temeljem toga učenika ocijeniti. Na kraju nastavne godine učenici polažu ispit pred ispitnim povjerenstvom.

Ispit:

- ⇒ solističko izvođenje plesnih cjelina temeljenih na nastavnim sadržajima obrađenim tijekom nastavne godine koje su učenici samostalno oblikovali
- ⇒ izvođenje skupne koreografije koju je pripremio predmetni nastavnik

ČETVRTI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Na koracima naučenima u prvoj godini učenja steпа nastavljamo rad na tehnički boljoj izvedbi (glasnoća, čistoća, preciznost i brzina udarca) te prelazimo na teže kombinacije koraka.

waltz clog

Suzy que

padl roll

brush

spenk

rif

time step

Kombinacije:

Od naučenih koraka sastaviti i uvježbati različite kombinacije u didaktičkim primjerima nastavnika i samostalno sastavljenim primjerima učenika.

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će:

- ⇒ naučiti step korake predviđene nastavnim programom
- ⇒ usavršiti izvođenje ritma
- ⇒ svladati kretanje u različitim mjerama
- ⇒ razviti bolji osjećaj za brzinu izvođenja
- ⇒ usavršiti rad stopala
- ⇒ usavršiti održavanje ravnoteže
- ⇒ tehnički usavršiti plesnu izvedbu
- ⇒ poboljšati tjelesnu kondiciju
- ⇒ samostalno sastavljati plesne sekvence

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Nastavnik će tijekom godine pratiti napredak učenika u svladavanju nastavnih sadržaja i temeljem toga učenika ocijeniti na polugodištu. Na kraju nastavne godine učenici polažu ispit pred ispitnim povjerenstvom koje donosi zaključnu ocjenu.

Ispit:

- ⇒ solističko izvođenje plesnih cjelina temeljenih na nastavnim sadržajima obrađenim tijekom nastavne godine koje su učenici samostalno oblikovali
- ⇒ izvođenje skupne koreografije koju je pripremio predmetni nastavnik

METODIČKE NAPOMENE

U sklopu nastave stepa važno je upoznati učenike s razvojem stepa kroz povijest te s osnovnim pravcima: irski step, crnački step, military step i dr.

Struktura sata: sat počinje specifičnim treningom gdje za svaki korak postoji zasebna vježba. Nakon savladanih pojedinačnih koraka prelazi se na usvajanje složenijih sekvenci koraka uz glazbu i bez nje.

Temeljna metoda za usvajanje nastavnih sadržaja stepa jest metoda demonstracije, uz pomoćnu metodu usmenog izlaganja te korištenja video zapisa, analize i vrednovanja. Za uspješnije svladavanje gradiva preporuča se nastavu organizirati u blok sat.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

CD, video zapis, cipele za step.

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni sadržaji predmeta Step u uskoj su vezi s predmetima različitih plesnih tehnika te ritmike i glazbe, koji su sastavni dio Nastavnog plana i programa.

NASTAVNI PREDMET RITMIKA I GLAZBA

UVOD

Naziv nastavnog predmeta: Ritmika i glazba

Trajanje nastavnog predmeta: 4 godine

Oblik nastave: skupna nastava

Ples i glazba oduvijek su usko povezani. Umjetnički ples razlikuje se od spontanog i amaterskog po svjesnoj uporabi svih elemenata koji se koriste pri umjetničkoj izvedbi. Kako se umjetnički ples najčešće odvija uz glazbu, potrebno je osigurati razumijevanje glazbe i osvježavanje njenih sastavnica umjesto spontanog doživljaja glazbenog zbivanja, svojstvenog svim ljudima.

Slijedom učenja švicarskog muzikologa E. J. Dalcerozea, stečenim vještinama, razvijanim sposobnostima, doživljajima i pojmovima osviještenima u glazbenom dijelu predmeta, u plesnom dijelu predmeta dodaje se prostorna dimenzija i pokret, intenzivira emocionalni i kognitivni doživljaj glazbe te sveukupno dovodi na viši stupanj osviještenosti u odnosu na vlastito tijelo i prostor oko njega.

Kako u obrazovanju scenskog plesača nije prijeko potrebno potpuno glazbeno opismenjivanje na onaj način na koji to radi sustav glazbenih škola obrazujući glazbenike (poglavito u smislu ekstenziteta svih glazbenih sastavnica), problematika svladavanja intonacije obuhvatit će upoznavanje meloritamskog zapisa i početno svladavanje intonativnih odnosa, s ciljem podrške predmetu Vokalna tehnika i snalaženja pri radu s predloškom notnog teksta. Stoga se kao ishod poučavanja u dvogodišnjem programu ne očekuje samostalno pjevanje zahtjevnijih primjera *à vista*.

Suodnosi (korelacije) između plesnog i glazbenog obrazovanja prijeko su potrebni, jer su im sadržaji zajednički: glazbeni puls, metar, ritam, glazbeni oblik, tempo, dinamika, artikulacija izvođenja, agogika, slog, služenje udaraljka i vlastitim tijelom (*bodypercussion*) za realizaciju metroritamske i izražajne sastavnice glazbe. Ostale sastavnice glazbe ostvaruju uske korelacije s predmetom Suvremeni ples, dok aktivno muziciranje pjevanjem i slušanje glazbe mogu osigurati jednako bliske suodnose s predmetom Narodni plesovi.

Nastavna područja Ritmika i Glazba sadržajno se prepliću u predmetima bavljenja metroritamskim odnosima, glazbenim oblicima i fakturama glazbe. Stoga je intenzivno povezivanje nastavnih sadržaja predmeta Glazba s nastavnim sadržajima predmeta Ritmika logičan put ka njihovom temeljitom spoznavanju. To omogućuje koordiniran i intenzivan rad i učenika i učitelja i kvantitativno rasterećuje učenika, a istovremeno omogućava kvalitetan interdisciplinarni pristup i rad.

Sadržaj, njegov intenzitet i ekstenzitet u ovom nastavnom predmetu orijentiran je na upoznavanje sastavnica glazbe te na osvješćivanje onih sastavnica koje služe srednjem obrazovanju scenskog plesača, dok će u pripremnom razredu najveća pozornost biti posvećena metroritamskoj sastavnici glazbe kao njenoj najizraženijoj komponenti u plesu, a slijedit će je glazbeni oblici, dinamika, tempo, slog (faktura), artikulacija izvođenja i agogika.

U provedbi programa naglasak je potrebno staviti na ostvarivanje korelacije nastavnog područja Ritmika s nastavnim područjem Glazba te na uspostavi korelacije između nastavnog područja Glazba i nastavnog predmeta Narodni plesovi, prema potrebama tog predmeta.

PRIPREMNI RAZRED

Nastavno područje: **RITMIKA**

NASTAVNI SADRŽAJI

Glazbeni puls i metar:

- ➔ spontano kretanje u dvodobnom, trodobnom i četverodobnom metru
- ➔ kretanje po glazbenom puls
- ➔ teza i arza u dvodobnom, trodobnom i četverodobnom metru
- ➔ ozvučenje teških doba u dvodobnom, trodobnom i četverodobnom metru
- ➔ taktiranje dvodobnog, trodobnog i četverodobnog metra

Ritam:

- ➔ notne vrijednosti i stanke
— — — ♪ ♫ obrađene pojedinačno u spontanom kretanju i prekidu kretanja u raznim kombinacijama
- ➔ podjela dobe na dva i četiri jednaka dijela:
- ➔ pamćenje i izvođenje zadanih ritamskih kombinacija temeljenih na usvojenim notnim vrijednostima i pauzama (stankama), koracima i u plesnom pokretu
- ➔ izvođenje ritamskih primjera koracima i u plesnom pokretu, samostalno sastavljenih od usvojenih notnih vrijednosti (cjelina od 4 takta dvodobnog, trodobnog i četverodobnog metra)

Ritamske kombinacije (♩ = doba):

- ➔
- ➔ stanika kroz pola dobe:
- ➔ triola (podjela dobe na tri jednaka dijela)
- ➔ stanika u trioli:
- ➔ sinkopa kroz četiri i dvije i jednu dobu:
- ➔ pamćenje i izvođenje, koracima i u plesnom pokretu, zadanih ritamskih kombinacija temeljenih na usvojenim notnim vrijednostima i ritamskim obrascima:
- ➔
- ➔ izvođenje ritamskih primjera, koracima i u plesnom pokretu, samostalno

sastavljenih od usvojenih ritamskih obrazaca (cjelina od 8 taktova dvodobnog, trodobnog i četverodobnog metra)

Glazbeni oblici:

- ➔ mala glazbena rečenica, mala glazbena perioda, velika glazbena rečenica, velika glazbena perioda
- ➔ glazbeni motiv, glazbena fraza
- ➔ mala dvodijelna i mala trodijelna pjesma

Svi glazbeni oblici izvode se u plesnom pokretu.

Glazbeni slog:

- ➔ homofonija: odnos melodije i pratnje oblikovan pokretom i izveden u paru ili u dvije skupine
- ➔ polifonija: kanon oblikovan pokretom i izveden u paru ili u dvije skupine

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će biti osposobljeni:

- ⇒ izvoditi metar koracima i u spontanom kretanju
- ⇒ izvoditi notna trajanja i stanke u spontanom kretanju i prekidu kretanja
- ⇒ zapamtiti zadani ritam i izvesti ga u plesnom pokretu
- ⇒ zapamtiti ritmove iz glazbenih primjera i izvesti ih u plesnom pokretu
- ⇒ samostalno sastaviti ritamske primjere i izvesti ih u plesnom pokretu
- ⇒ izvesti kanon kao jednostavni oblik polifonije u plesnom pokretu
- ⇒ istovremeno izvoditi melodiju i pratnju u plesnom pokretu, u paru ili dvije skupine
- ⇒ izvesti malu dvodijelnu i malu trodijelnu pjesmu u plesnom pokretu

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

- ⇒ solistička izvedba samostalno sastavljenog ritamskog primjera u četverodobnom metru u obliku male glazbene periode koja u svojoj ritamskoj strukturi sadrži sve obrađene ritamske kombinacije. Izvedbu primjera u plesnom pokretu učenik upotpunjuje udaraljkom po vlastitom izboru. Prije plesne izvedbe učenik izvodi ritam svog primjera koracima, uz istovremeno taktiranje metra
- ⇒ izvedba plesne cjeline u obliku kanona u koreografiji nastavnika, na glazbeni primjer ili uz zvučnu kulisu
- ⇒ izvedba plesne cjeline, na glazbeni primjer ili uz zvučnu kulisu, u obliku male trodijelne pjesme u koreografiji nastavnika

Nastavno područje: GLAZBA

NASTAVNI SADRŽAJI

Učenici će:

- ➔ doživjeti, upoznati i usvojiti pojam glazbenog pulsa
- ➔ doživjeti, upoznati, usvojiti i razlikovati pojam i pojavu dvodobnog, trodobnog i četverodobnog metra
- ➔ upoznati i usvojiti pojam takta i četvrtinske mjere $\frac{2}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{4}$
- ➔ $\frac{6}{8}$ $\frac{9}{8}$ $\frac{12}{8}$ upoznati i usvojiti relativnost mjere te u dvodobnoj, trodobnoj i četverodobnoj četvrtinskoj, osminkoj i polovinskoj mjeri čitati i svirati usvojene ritamske obrasce
- ➔ upoznati složene mjere (dvodobnu, trodobnu i četverodobnu)
- ➔ upoznati i usvojiti notne vrijednosti i stanke (pauze):

- ➔ upoznati i usvojiti ritamske obrasce (♩ = doba):

- ➔ γ
- ➔ ritamske obrasce s pauzom tijekom podjele dobe na četiri dijela:

- ➔ ternarnu podjelu dobe i ritamske obrasce s pauzom tijekom:

- ➔ sinkopu kroz četiri, dvije i jednu dobu:

- ➔ te varijante:

- ➔ upoznati druge kombinacije usvojenih ritamskih obrazaca s ligaturom između dvije dobe:

- ➔ usvojiti pojmove predtakta i uzmaha
- ➔ doživjeti, osvijestiti, prepoznavati, imenovati i pravilno primjenjivati pojmove povezane s izvođenjem glazbe: dinamika (fortissimo, forte, mezzoforte, mezzopiano, piano, pianissimo, crescendo, decrescendo), tempo (najmanje tri pojma iz kategorija brzog, umjerenog i polaganog tempa), arikulacija (staccato, legato) uz aktivno muziciranje pjevanjem po sluhu ili uz aktivno slušanje glazbe

- ➔ slušanjem upoznavati glazbena djela, poglavito reprodukcije djela iz sadržaja predmeta Suvremeni ples, u svrhu korelacije nastavnih sadržaja među predmetima
- ➔ upoznati i usvojiti glazbene oblike male i velike glazbene rečenice, male i velike glazbene periode, male dvodijelne pjesme, male trodijelne pjesme, uočavati glazbenu frazu i motiv, temeljem aktivnog muziciranja pjevanjem po sluhu ili slušanjem glazbe
- ➔ aktivnim muziciranjem u kanonu biti uvedeni u početnu polifoniju
- ➔ uočavati fakturu glazbe, odnos melodije i pratnje te homofoniju i polifoniju tijekom aktivnog muziciranja pjevanjem po sluhu ili slušanjem glazbe

ISHODI POUČAVANJA

Učenici će biti osposobljeni:

- ⇒ pratiti glazbeni puls ili metar te ih ozvučiti udaraljka ili vlastitim tijelom
- ⇒ prepoznati i razlikovati dvodobni, trodobni i četverodobni metar
- ⇒ ritamske primjere u četvrtinskoj, osminkoj ili polovinskoj mjeri koji sadrže usvojene ritamske vrijednosti/obrasce samostalno čitati ritamskim slogovima i odsvirati na udaraljka (ili ritam ozvučiti vlastitim tijelom), u skupinama dvoglasno/troglasno ili u kanonu
- ⇒ prepoznati i samostalno zapisati usvojena notna trajanja i ritamske obrasce
- ⇒ ritamske primjere samostalno transkribirati iz mjere u mjeru
- ⇒ tijekom pjevanja ili slušanja glazbe uočiti, prepoznati i svjesno primijeniti usvojene pojmove koji se odnose na glazbeno izvođenje s područja tempa, dinamike, agogike i artikulacije te se njima služiti u rječniku
- ⇒ slušno prepoznavati i razlikovati usvojene glazbene oblike te uočavati manje cjeline: dvotaktnu frazu i motiv
- ⇒ slušno razlikovati homofoni od polifonog glazbenog sloga

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTNA

- ⇒ samostalno čitanje ritamskog primjera ritamskim slogovima *á vista* u četvrtinskoj, polovinskoj i osminkoj mjeri
- ⇒ samostalno sviranje ritamskog primjera na način *bodypercussioninga* ili udaraljka u četvrtinskoj, polovinskoj i osminkoj mjeri
- ⇒ samostalno zapisivanje metroritamske fraze (diktat)
- ⇒ transkribiranje ritamskog primjera iz mjere u mjeru
- ⇒ poznavanje i svjesna primjena usvojenog glazbenog nazivlja te poznavanje obrađenih glazbenih oblika i glazbenog sloga

Odvija se kontinuirano tijekom aktivnog sudjelovanja učenika u nastavnom procesu.

PRVI RAZRED

Nastavno područje: **RITMIKA**

NASTAVNI SADRŽAJI

Glazbeni puls, metar i ritam:

- ➔ pauza (stanka) tijekom podjele dobe na četiri dijela (♩ = doba):

- ➔ sinkopa kroz dvije dobe (♩ = doba):

Glazbeni oblici:

- ➔ rondo

Glazbeni oblik se izvodi u plesnom pokretu na odgovarajući glazbeni primjer.

Glazbeni slog:

- ➔ homofonija: odnos melodije i pratnje u instrumentalnim skladbama, izveden u plesnom pokretu
- ➔ polifonija: samostalno razvijanje glazbenih dionica u instrumentalnom dvoglasnom glazbenom primjeru, izvedeno u plesnom pokretu

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će znati:

- ⇒ prepoznati, samostalno sastaviti i plesno oblikovati ritamske primjere sa stankom tijekom podjele dobe na četiri dijela te usvojenim oblicima sinkopa kroz dvije dobe
- ⇒ prepoznati glazbeni oblik ronda i izvesti ga u plesnom pokretu koji zorno prikazuje osobine glazbenog oblika
- ⇒ prepoznati homofone skladbe i izvesti ih u plesnom pokretu koji zorno prikazuje odnos melodijskog glasa i njegove pratnje
- ⇒ prepoznati polifone skladbe i izvesti ih u plesnom pokretu koji zorno prikazuje samostalnost dionica i njihovo kretanje

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Predmetni nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredak učenika i usvojenost nastavnih sadržaja, te će temeljem toga na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine ocijeniti učenika.

ISPIT:

- ⇒ solistička izvedba samostalno sastavljenog i u pokretu osmišljenog ritamskog primjera sa stankama tijekom podjele dobe na četiri dijela i usvojenim sinkopa kroz dvije dobe
- ⇒ skupna plesna izvedba glazbenog primjera u obliku ronda

Nastavno područje: **GLAZBA**

NASTAVNI SADRŽAJI

Učenici će:

- ➔ njegovati već stečena znanja i vještine
- ➔ nadograđivati usvojena znanja o relativnosti mjere te u dvodobnoj, trodobnoj i četverodobnoj četvrtinskoj, osminkoj i polovinskoj mjeri čitati i svirati usvojene ritamske obrasce i kombinacije, jednoglasno i dvoglasno u skupinama
- ➔ jednostavnije ritamske primjere izvoditi uz istovremeno ozvučavanje pulsa i ritma
- ➔ upoznati, usvojiti i primijeniti pojmove diminucija i augmentacija
- ➔ upoznati kombinacije usvojenih ritamskih obrazaca s ligaturom između dvije dobe (♩ = doba):

- ➔ doživjeti, prepoznavati, imenovati i pravilno primjenjivati pojmove povezane s izvođenjem glazbe s područja dinamike, tempa, arikulacije i agogike uz aktivno muziciranje pjevanjem po sluhu ili uz aktivno slušanje glazbe; nastaviti s obogaćivanjem glazbenog pojmovnika
- ➔ slušanjem upoznavati glazbena djela, poglavito reprodukcije djela iz sadržaja predmeta Suvremeni ples, u svrhu korelacije nastavnih sadržaja među predmetima
- ➔ upoznati i usvojiti glazbeni oblik složene pjesme, temeljem aktivnog muziciranja pjevanjem po sluhu ili slušanjem glazbe
- ➔ uočavati fakturu glazbe, odnos melodije i pratnje te homofoniju i polifoniju tijekom aktivnog muziciranja pjevanjem po sluhu ili slušanjem glazbe
- ➔ upoznati notno crtovilje i note u G-ključu u opsegu g – G2
- ➔ upoznati C-dur ljestvicu, usvajati tonske odnose unutar C-dur tonaliteta i ujedno razvijati osjećaj za tijek i kretanje melodije

ISHODI POUČAVANJA

Učenici će biti osposobljeni:

- ⇒ pratiti glazbeni puls ili metar te ih ozvučiti udaraljka ili vlastitim tijelom
- ⇒ ritamske primjere u četvrtinskoj, osminkoj ili polovinskoj mjeri koji sadrže usvojene ritamske obrasce samostalno čitati ritamskim slogovima i odsvirati na udaraljka (ili ritam ozvučiti vlastitim tijelom) u skupinama dvoglasno/troglasno ozvučavajući ritam, a u jednostavnijim primjerima za ritam i puls
- ⇒ prepoznati i samostalno zapisati usvojene ritamske kombinacije
- ⇒ ritamske primjere samostalno transkribirati iz mjere u mjeru
- ⇒ tijekom pjevanja ili slušanja glazbe uočiti, prepoznati i svjesno primijeniti usvojene pojmove koji se odnose na glazbeno izvođenje s područja tempa, dinamike, agogike i artikulacije te se njima služiti u rječniku
- ⇒ slušno prepoznavati i razlikovati usvojene glazbene oblike
- ⇒ slušno razlikovati homofoni od polifonog glazbenog sloga
- ⇒ svjesno intonirati usvojene tonske odnose unutar C-dur tonaliteta
- ⇒ otpjevati meloritamski primjer samostalno (optimalna razina zahtjeva) ili uz pomoć (minimalna razina zahtjeva)
- ⇒ čuti, zapamtiti i prepoznati zadanu melodijsku frazu u okviru usvojenih tonaliteta te je zapisati samostalno (optimalna razina zahtjeva) ili uz pomoć nastavnika (minimalna razina zahtjeva)

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTNA

- ⇒ samostalno čitanje ritamskog primjera ritamskim slogovima *à vista* u četvrtinskoj, polovinskoj i osminkoj mjeri
- ⇒ samostalno sviranje ritamskog primjera na način *bodypercussioninga* ili udaraljka u četvrtinskoj, polovinskoj i osminkoj mjeri
- ⇒ samostalno zapisivanje metroritamske fraze (diktat)
- ⇒ transkribiranje ritamskog primjera iz mjere u mjeru
- ⇒ poznavanje i svjesna primjena usvojenog glazbenog nazivlja te poznavanje obrađenih glazbenih oblika i glazbenog sloga
- ⇒ pjevanje meloritamskog primjera
- ⇒ samostalno zapisivanje melodijske cjeline (diktat)

Odvija se kontinuirano tijekom aktivnog sudjelovanja učenika u nastavnom procesu.

DRUGI RAZRED

Nastavno područje: **RITMIKA**

NASTAVNI SADRŽAJI

Glazbeni puls, metar i ritam:

- pauza (stanka) tijekom podjele dobe na tri dijela:

- upoznavanje i usvajanje složenih mješovitih mjera:

$\frac{5}{4}$ kao metrička kombinacija 3+2 i 2+3, izvedena u plesnom pokretu

$\frac{5}{8}$ kao metrička kombinacija 3+2 i 2+3, izvedena u plesnom pokretu

$\frac{7}{8}$ kao metrička kombinacija 2+3+2 ili 2+2+3 (4+3) ili 3+2+2 (3+4), izvedena u plesnom pokretu

$\frac{9}{8}$ kao metrička kombinacija 2+2+3+2 (4+3+2) ili 2+2+3+3, izvedena u plesnom pokretu

$\frac{12}{8}$ kao metrička kombinacija 2+3+2+2+3 (2+3+4+3), izvedena u plesnom pokretu

Glazbeni oblici:

- tema s varijacijama

Glazbeni oblik se izvodi u plesnom pokretu na odgovarajući glazbeni primjer.

Glazbeni slog:

- homofonija: odnos melodije i pratnje u intrumentalnim skladbama, izveden u plesnom pokretu
- polifonija: samostalno razvijanje glazbenih dionica u troglasnom instrumentalnom glazbenom primjeru, izvedeno u plesnom pokretu

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će znati:

- ⇒ prepoznati, samostalno sastaviti i plesno oblikovati primjere u obrađenim složenim mješovitim mjerama
- ⇒ prepoznati temu s varijacijama i izvesti je u plesnom pokretu koji zorno prikazuje glazbeni oblik i karakter djela
- ⇒ prepoznati homofone skladbe i izvesti ih u plesnom pokretu koji zorno prikazuje odnos melodijskog glasa i njegove pratnje
- ⇒ prepoznati polifone skladbe i izvesti ih u plesnom pokretu koji zorno prikazuje samostalnost dionica i njihovo kretanje

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Predmetni nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredak učenika i usvojenost nastavnih sadržaja, te će temeljem toga na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine ocijeniti učenika.

ISPIT:

- ⇒ solistička plesna izvedba primjera u jednoj od usvojenih složenih mješovitih mjera upotpunjeno korištenjem udaraljki
- ⇒ skupna plesna izvedba glazbenog primjera u obliku teme s varijacijama

Nastavno područje: **GLAZBA**

NASTAVNI SADRŽAJI

Učenici će:

- održavati već usvojena znanja i vještine
- nadograđivati usvojena znanja o relativnosti mjere te u dvodobnoj, trodobnoj i četverodobnoj četvrtinskoj, osminkoj i polovinskoj mjeri čitati i svirati usvojene ritamske obrasce i kombinacije, jednoglasno i dvoglasno u skupinama
- jednostavnije ritamske primjere izvoditi uz istovremeno ozvučavanje pulsa i ritma
- upoznati kombinacije usvojenih ritamskih obrazaca s ligaturom između dvije dobe (♩ = doba):

i sl.

- izvoditi jednostavnije dvoglasne (dvolinijske) ritamske primjere
- upoznati mješovite složene mjere $\frac{5}{4}$ $\frac{7}{4}$ (metričke kombinacije: 3+2, 2+3; 2+2+3 ili 4+3, 3+2+2 ili 3+4, 2+3+2) te primjere mješovitih složenih $\frac{5}{8}$ $\frac{7}{8}$ i $\frac{9}{8}$ $\frac{12}{8}$ mjera
- doživjeti, prepoznavati, imenovati i pravilno primjenjivati pojmove povezane s izvođenjem glazbe s područja dinamike, tempa, arikulacije i agogike, uz aktivno muziciranje pjevanjem po sluhu ili uz aktivno slušanje glazbe; nastaviti s obogaćivanjem glazbenog pojmovnika
- slušanjem upoznavati glazbena djela, poglavito reprodukcije djela iz sadržaja predmeta Suvremeni ples, u svrhu korelacije nastavnih sadržaja među predmetima
- upoznati i usvojiti višestavačni glazbeni oblik suite i sonatnog oblika, temeljeno na iskustvu slušanjem glazbenih primjera
- uočavati fakturu glazbe, odnos melodije i pratnje te homofoniju i polifoniju,

- ➔ tijekom aktivnog muziciranja pjevanjem po sluhu ili slušanjem glazbe
- ➔ nadograditi znanja o glazbenim pismu shodno potrebama gradiva s područja intonacije
- ➔ upoznati a-mol ljestvicu, usvajati tonske odnose unutar a-mol tonaliteta i ujedno razvijati osjećaj za tijek i kretanje melodije
- ➔ upoznati i usvojiti pojam trozvuka, stvarati zvučnu predodžbu dur i mol kvintakorda te intervala m. i v. 3

ISHODI POUČAVANJA

Učenici će biti osposobljeni:

- ⇒ pratiti glazbeni puls ili metar te ih ozvučiti udaraljka ili vlastitim tijelom
- ⇒ ritamske primjere u jednostavnoj, složenoj četvrtinskoj, osminkoj ili polovinskoj mjeri koji sadrže usvojene ritamske obrasce samostalno čitati ritamskim slogovima i odsvirati na udaraljka (ili ritam ozvučiti vlastitim tijelom) u skupinama dvoglasno/troglasno ozvučavajući ritam, u jednoglasnim primjerima ozvučiti ritam i puls istovremeno
- ⇒ prepoznati i samostalno zapisati usvojene ritamske kombinacije
- ⇒ ritamske primjere samostalno transkribirati iz mjere u mjeru
- ⇒ tijekom pjevanja ili slušanja glazbe uočiti, prepoznati i svjesno primijeniti usvojene pojmove koji se odnose na glazbeno izvođenje s područja tempa, dinamike, agogike i artikulacije te se njima služiti u rječniku
- ⇒ slušno prepoznavati i razlikovati usvojene glazbene oblike
- ⇒ slušno razlikovati homofoni od polifonog glazbenog sloga
- ⇒ svjesno intonirati usvojene tonske odnose unutar a-mol tonaliteta
- ⇒ otpjevati meloritamski primjer samostalno (optimalna razina zahtjeva) ili uz pomoć (minimalna razina zahtjeva)
- ⇒ čuti, zapamtiti i prepoznati zadanu melodijsku frazu u okviru usvojenih tonaliteta te je zapisati samostalno (optimalna razina zahtjeva) ili uz pomoć nastavnika (minimalna razina zahtjeva)
- ⇒ slušno razlikovati dur i mol tonalitete, dur i mol kvintakorde, interval velike i male terce

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTNA

- ⇒ samostalno čitanje ritamskog primjera ritamskim slogovima *á vista* u četvrtinskoj, polovinskoj i osminkoj mjeri
- ⇒ samostalno sviranje ritamskog primjera na način *bodypercussioninga* ili udaraljka u četvrtinskoj, polovinskoj i osminkoj mjeri
- ⇒ samostalno zapisivanje metroritamske fraze (diktat)
- ⇒ transkribiranje ritamskog primjera iz mjere u mjeru

- ⇒ poznavanje i svjesna primjena usvojenog glazbenog nazivlja te poznavanje obrađenih glazbenih oblika i glazbenog sloga
- ⇒ pjevanje meloritamskog primjera
- ⇒ samostalno zapisivanje melodijske cjeline (diktat)

Odvija se kontinuirano tijekom aktivnog sudjelovanja učenika u nastavnom procesu.

TREĆI RAZRED

Nastavno područje: **RITMIKA**

NASTAVNI SADRŽAJI

Glazbeni puls, metar i ritam:

- ➔ diminucija i augmentacija u glazbenom primjeru izvedene plesnim pokretom
- ➔ dvodionički (dvolinijski) ritam u samostalno sastavljenim ritamskim primjerima u dvodobnoj, trodobnoj i četverodobnoj mjeri, izveden plesnim pokretom u paru ili dvije skupine

Glazbeni oblici:

- ➔ suita

Od višestavačnog djela kao što je suita u plesnom pokretu izvodi se nekoliko stavaka glazbenog primjera, različitih karakterom.

Glazbeni slog:

- ➔ homofonija: odnos melodije i pratnje u višeglasnim vokalnim ili vokalno-instrumentalnim skladbama, izveden u plesnom pokretu
- ➔ polifonija: samostalno razvijanje glazbenih dionica u glazbenom primjeru fughette, izvedeno u plesnom pokretu

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će znati:

- ⇒ prepoznati, samostalno sastaviti i plesno oblikovati dvolinijski ritam te ga izvesti u plesnom pokretom u paru ili dvije skupine
- ⇒ prepoznati suitu i izvesti je u plesnom pokretu koji zorno prikazuje glazbeni oblik i karakter djela
- ⇒ prepoznati homofone skladbe i izvesti ih u plesnom pokretu koji zorno prikazuje odnos melodijskog glasa i njegove pratnje
- ⇒ prepoznati polifone skladbe i izvesti ih u plesnom pokretu koji zorno prikazuje samostalnost dionica i njihovo kretanje

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Predmetni nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredak učenika i usvojenost nastavnih sadržaja, te će temeljem toga na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine ocijeniti učenika.

ISPIT:

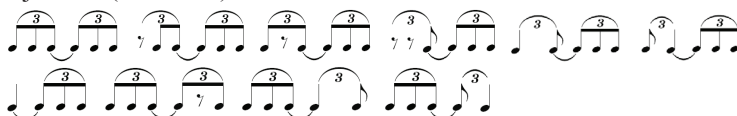
- ⇒ izvedba samostalno sastavljenog i u plesnom pokretu osmišljenog dvolinijskog ritma, u paru ili u dvije skupine
- ⇒ skupna plesna izvedba glazbenog primjera polifonije (fughetta)

Nastavno područje: **GLAZBA**

NASTAVNI SADRŽAJI

Učenici će:

- ➔ održavati već usvojena znanja i vještine
- ➔ nadograđivati usvojena znanja o relativnosti mjere te u dvodobnoj, trodobnoj i četverodobnoj četvrtinskoj, osminkoj i polovinskoj mjeri čitati i svirati usvojene ritamske obrasce i kombinacije, jednoglasno i dvoglasno u skupinama
- ➔ jednoglasne ritamske primjere izvoditi uz istovremeno ozvučavanje pulsa i ritma
- ➔ upoznati kombinacije usvojenih ritamskih obrazaca s ligaturom između dvije dobe (♩ = doba):

- ➔ izvoditi jednostavnije dvoglasne (dvolinijske) ritamske primjere samostalno
- ➔ doživjeti, prepoznavati, imenovati i pravilno primjenjivati pojmove povezane s izvođenjem glazbe s područja dinamike, tempa, arikulacije i agogike, uz aktivno muziciranje pjevanjem po sluhu ili uz aktivno slušanje glazbe; nastaviti s obogaćivanjem glazbenog pojmovnika
- ➔ slušanjem upoznavati glazbena djela, poglavito reprodukcije djela iz sadržaja predmeta Suvremeni ples, u svrhu korelacije nastavnih sadržaja među predmetima
- ➔ upoznati i usvojiti višestavačni glazbeni oblik suite, temeljeno na iskustvu slušanjem glazbenih primjera
- ➔ uočavati fakturu glazbe, odnos melodije i pratnje te homofoniju i polifoniju, tijekom aktivnog muziciranja pjevanjem po sluhu ili slušanjem glazbe

- ➔ upoznati ljestvice s jednim predznakom, usvajati tonske odnose unutar dur i mol tonaliteta i ujedno razvijati osjećaj za tijek i kretanje melodije, te nadograđivati znanja o glazbenom pismu prema potrebama predviđenog gradiva s područja intonacije

ISHODI POUČAVANJA

Učenici će biti osposobljeni:

- ⇒ pratiti glazbeni puls ili metar te ih ozvučiti udaraljkama ili vlastitim tijelom
- ⇒ ritamske primjere u jednostavnoj, složenoj četvrtinskoj, osminkoj ili polovinskoj mjeri koji sadrže usvojene ritamske obrasce samostalno čitati ritamskim slogovima i odsvirati na udaraljkama (ili ritam ozvučiti vlastitim tijelom) u skupinama dvoglasno/troglasno ozvučavajući ritam, a u jednostavnijim primjerima za ritam i puls istovremeno ili samostalno izvesti dvoglasni (dvolinijski) ritamski primjer
- ⇒ prepoznati i samostalno zapisati usvojene ritamske kombinacije
- ⇒ ritamske primjere samostalno transkribirati iz mjere u mjeru
- ⇒ tijekom pjevanja ili slušanja glazbe uočiti, prepoznati i svjesno primijeniti usvojene pojmove koji se odnose na glazbeno izvođenje s područja tempa, dinamike, agogike i artikulacije te se njima služiti u rječniku
- ⇒ slušno prepoznavati i razlikovati usvojene glazbene oblike
- ⇒ slušno razlikovati homofoni od polifonog glazbenog sloga
- ⇒ svjesno intonirati usvojene tonske odnose unutar predviđenih tonaliteta
- ⇒ otpjevati meloritamski primjer samostalno (optimalna razina zahtjeva) ili uz pomoć (minimalna razina zahtjeva)
- ⇒ čuti, zapamtiti i prepoznati zadanu melodijsku frazu u okviru usvojenih tonaliteta te je zapisati samostalno (optimalna razina zahtjeva) ili uz pomoć nastavnika (minimalna razina zahtjeva)

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTNA

- ⇒ samostalno čitanje ritamskog primjera ritamskim slogovima *à vista* u četvrtinskoj, polovinskoj i osminkoj mjeri
- ⇒ samostalno sviranje ritamskog primjera na način *bodypercussioninga* ili udaraljkama u četvrtinskoj, polovinskoj i osminkoj mjeri
- ⇒ samostalno zapisivanje metroritamske fraze (diktat)
- ⇒ transkribiranje ritamskog primjera iz mjere u mjeru
- ⇒ poznavanje i svjesna primjena usvojenog glazbenog nazivlja te poznavanje obrađenih glazbenih oblika i glazbenog sloga
- ⇒ pjevanje meloritamskog primjera
- ⇒ samostalno zapisivanje melodijske cjeline (diktat)

Odvija se kontinuirano tijekom aktivnog sudjelovanja učenika u nastavnom procesu.

ČETVRTI RAZRED

Nastavno područje: **RITMIKA**

NASTAVNI SADRŽAJI

Glazbeni puls, metar i ritam:

- kombinacije ritamskih obrazaca s ligaturama između dvije dobe
- dvodionički (dvolinijski) ritam unutar tijela u samostalno sastavljenim ritamskim primjerima u dvodobnoj, trodobnoj i četverodobnoj mjeri, izveden plesnim pokretom

Glazbeni oblici:

- sonatni oblik

Sonatni oblik izvodi se u plesnom pokretu na glazbeni primjer stavka sonatine ili sonate.

Glazbeni slog:

- homofonija: odnos melodije i pratnje u vokalnim ili vokalno-instrumentalnim skladbama, izveden u plesnom pokretu
- polifonija: samostalno razvijanje glazbenih dionica u glazbenom primjeru višeglasne vokalne ili vokalno-instrumentalne skladbe, izvedeno u plesnom pokretu

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će znati:

- ⇒ samostalno sastaviti i plesno oblikovati dvolinijski ritam istovremenom izvedbom obje dionice kretanjem tijela
- ⇒ prepoznati sonatni oblik i izvesti ga u plesnom pokretu koji zorno prikazuje glazbeni oblik i karakter djela
- ⇒ prepoznati homofone skladbe i izvesti ih u plesnom pokretu koji zorno prikazuje odnos melodijskog glasa i njegove pratnje
- ⇒ prepoznati polifone skladbe i izvesti ih u plesnom pokretu koji zorno prikazuje samostalnost dionica i njihovo kretanje

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Predmetni nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredak učenika i usvojenost nastavnih sadržaja, te će temeljem toga na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine ocijeniti učenika.

ISPIT:

- ⇒ solistička izvedba samostalno sastavljenog i u pokretu osmišljenog dvolinijskog ritamskog primjera istovremenom izvedbom obje dionice tijelom
- ⇒ skupna izvedba sonatnog oblika plesnim pokretom

Nastavno područje: GLAZBA

NASTAVNI SADRŽAJI

Učenici će:

- ➔ održavati već usvojena znanja i vještine
- ➔ nadograđivati usvojena znanja o relativnosti mjere te u dvodobnoj, trodobnoj i četverodobnoj četvrtinskoj, osminkoj i polovinskoj mjeri čitati i svirati usvojene ritamske obrasce i kombinacije
- ➔ ritamske primjere izvoditi uz istovremeno ozvučavanje pulsa i ritma
- ➔ izvoditi dvoglasne (dvolinijske) ritamske primjere, u skupinama i pojedinačno
- ➔ upoznati kombinacije usvojenih ritamskih obrazaca s ligaturom između dvije i tri dobe (♩ = doba):

- ➔ doživjeti, prepoznavati, imenovati i pravilno primjenjivati pojmove povezane s izvođenjem glazbe s područja dinamike, tempa, arikulacije i agogike, uz aktivno muziciranje pjevanjem po sluhu ili uz aktivno slušanje glazbe; nastaviti s obogaćivanjem glazbenog pojmovnika shodno korištenim glazbenim djelima
- ➔ slušanjem upoznavati glazbena djela, poglavito reprodukcije djela iz sadržaja predmeta Suvremeni ples, u svrhu korelacije nastavnih sadržaja među predmetima
- ➔ upoznati i usvojiti sonatni oblik, temeljeno na iskustvu slušanjem glazbenih primjera
- ➔ uočavati fakturu glazbe, odnos melodije i pratnje te homofoniju i polifoniju, tijekom aktivnog muziciranja pjevanjem po sluhu ili slušanjem glazbe
- ➔ upoznati ljestvice uključivo s dva predznaka, usvajati tonske odnose unutar dur i mol tonaliteta i ujedno razvijati osjećaj za tijek i kretanje melodije, te nadograđivati znanja o glazbenom pismu prema porebama predviđenog gradiva s područja intonacije

ISHODI POUČAVANJA

Učenici će biti osposobljeni:

- ⇒ pratiti glazbeni puls ili metar te ih ozvučiti udaraljka ili vlastitim tijelom
- ⇒ ritamske primjere u jednostavnoj, složenoj četvrtinskoj, osminkoj ili polovinskoj mjeri koji sadrže usvojene ritamske obrasce samostalno čitati ritamskim slogovima i odsvirati na udaraljka (ili ritam ozvučiti vlastitim tijelom), u skupinama dvoglasno/troglasno ozvučavajući ritam, te samostalno izvesti dvoglasni (dvolinijski) ritam
- ⇒ prepoznati i samostalno zapisati usvojene ritamske kombinacije
- ⇒ ritamske primjere samostalno transkribirati iz mjere u mjeru
- ⇒ tijekom pjevanja ili slušanja glazbe uočiti, prepoznati i svjesno primijeniti usvojene pojmove koji se odnose na glazbeno izvođenje s područja tempa, dinamike, agogike i artikulacije te se njima služiti u rječniku
- ⇒ slušno prepoznavati i razlikovati usvojene glazbene oblike
- ⇒ te nadograđivati znanja glazbenog pisma prema potrebama predviđenog gradiva područja intonacije
- ⇒ svjesno intonirati usvojene tonske odnose unutar predviđenih tonaliteta
- ⇒ otpjevati meloritamski primjer samostalno (optimalna razina zahtjeva) ili uz pomoć (minimalna razina zahtjeva)
- ⇒ čuti, zapamtiti i prepoznati zadanu meloritamsku frazu u okviru usvojenih tonaliteta te je zapisati samostalno (optimalna razina zahtjeva) ili uz pomoć nastavnika (minimalna razina zahtjeva)

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTNA

- ⇒ samostalno čitanje ritamskog primjera ritamskim slogovima *á vista* u četvrtinskoj, polovinskoj i osminkoj mjeri
- ⇒ samostalno sviranje ritamskog primjera na način *bodypercussioninga* ili udaraljka u četvrtinskoj, polovinskoj i osminkoj mjeri
- ⇒ samostalno zapisivanje metroritamske fraze (diktat)
- ⇒ transkribiranje ritamskog primjera iz mjere u mjeru
- ⇒ poznavanje i svjesna primjena usvojenog glazbenog nazivlja te poznavanje obrađenih glazbenih oblika i glazbenog sloga
- ⇒ pjevanje meloritamskog primjera
- ⇒ samostalno zapisivanje meloritamske cjeline (diktat)

Odvija se kontinuirano tijekom aktivnog sudjelovanja učenika u nastavnom procesu.

METODIČKE NAPOMENE

Nastavni sadržaji nastavnog područja Ritmika obrađuju se nakon što su prethodno obrađeni na nastavi Glazbe. Neophodna je stoga uska suradnja nastavnika nastavnog područja Ritmike s nastavnikom nastavnog područja Glazbe u pogledu zajedničkog odabira primjera i skladbi koje će se koristiti u nastavi Ritmike.

Tehnička preciznost izvođenja koraka pri ishodavanju notnih vrijednosti nije glavna zadaća nastavnog područja Ritmika, ali je učenike potrebno upozoravati na nepravilnosti u izvođenju. Prilikom plesnog izvođenja glazbenih oblika treba nastojati postići najveću moguću preciznost.

Osvješčivanje glazbenog pulsa i metra:

- ⇒ hodanje po glazbenom puls
- ⇒ slušanje teških doba za vrijeme kretanja prostorom
- ⇒ ozvučavanje teških doba na razne načine
- ⇒ hodanje u skladu s pulsom i ozvučavanje teške dobe pljeskom
- ⇒ izvođenje glazbenog metra koracima (teška doba u polučučnju, laka na poluprstima)

Izvođenje notnih vrijednosti

Pri ishodavanju zadanog ritma, notna vrijednost za jednu dobu izvodi se kao plesni korak. Notne vrijednosti dulje od jedne dobe izvode se kroz polučučanj, a kraće na poluprstima.

Stanka u glazbi izvodi se kao prekid kretanja i potpuno mirovanje.

Osvješčivanje ritma:

- ⇒ pamćenje ritma u spontanom kretanju uz glazbu i izgovaranje neutralnim slogom
  - ⇒ pamćenje ritma u spontanom kretanju uz glazbu i ostvarenje ritma izgovaranjem neutralnim slogom te ozvučavanje pljeskanjem
  - ⇒ izvođenje ritma koracima uz pljeskanje i izgovaranje ritamskih slogova
- Triola se izvodi s malo istaknutijim prvim dijelom ternara, u polučučnju. Sinkopa se izvodi polučučnjem na težem dijelu ritamskog obrasca, u skladu s metričkim pomakom.

Uvježbavanje ritma:

- ⇒ istovremeno hodanje po glazbenom puls i pljeskanje ritma
- ⇒ istovremeno ishodavanje metra i pljeskanje ritma
- ⇒ istovremeno ishodavanje ritma i ozvučavanje metra pljeskom
- ⇒ istovremeno ishodavanje ritma uz taktiranje mjere

U slučaju da se ritamski primjer izvodi bez glazbene pratnje, obvezno je u pripremnom programu ozvučiti glazbeni puls, a u srednjoškolskom programu

metar. Kod samostalno sastavljenih učeničkih ritamskih primjera korepetitor će po potrebi, u dogovoru s nastavnikom Ritmike, uglazbiti ritam. Osim usvajanja novih znanja i vještina, kontinuirano će se njegovati i prethodno usvojena znanja i vještine.

Kod obrade glazbenih oblika potrebno je posebnu pozornost posvetiti pravilima tvorbe glazbenih oblika, što mora biti vidljivo i u koreografiji. Kod obrade višestavačnih djela poput suite treba odabrati nekoliko stavaka različitih karakterom. Ovisno o vrsti glazbenog oblika treba koristiti sva znanja o prostoru, dinamici, vremenu i toku pokreta, što predstavlja nastavne sadržaje predmeta Suvremeni ples, pa u tom smislu ta dva nastavna predmeta koreliraju.

Glazbeni primjeri koji se koriste u nastavnom području Ritmika svojim glazbenim obilježjima i ritamskom strukturom moraju odgovarati nastavnim sadržajima koji se obrađuju i pomoći njihovom potpunijem usvajanju. Potrebno je paziti na izbor tempa u glazbenom primjeru radi njegove plesne izvedbe koja ne smije bitno odstupati od izvorno predviđenog tempa skladbe.

Pri izboru glazbe za rad na glazbenom slogu potrebno je tijekom četiri godine obuhvatiti različita stilska razdoblja te narodnu glazbu.

U nastavi je, osim primjera i koreografija koje plesno oblikuje nastavnik, prisutno i učeničko stvaralaštvo, u obliku stvaranja i plesnog oblikovanja ritamskih primjera.

Kako bi se učenicima omogućila raznolikost doživljaja zvuka, u nastavi se mogu koristiti udaraljke i zvučna kulisa. Da bi se učenici u jednakoj mjeri upoznali s instrumentalnom i vokalnom glazbom poželjno je, gdje god je to moguće, koristiti primjere vokalnih ili vokalno-instrumentalnih skladbi.

Osnovna svrha nastavnog područja Glazba jest glazbena aktivnost učenika: glazbeni doživljaj izvođenjem i slušanjem te stvaranje glazbenog iskustva na kojemu će se temeljiti osvježavanje.

U radu na razvijanju osjećaja za glazbeni puls i metar te na usvajanju ritamskih vrijednosti i obrazaca, pjevanja ili slušanja glazbe učenici će ozvučiti puls ili metričke odnose, a kasnije i ostinato ritamske obrasce, služeći se vlastitim tijelom kao instrumentom (*bodypercussion*) ili udaraljka s neodređenom visinom tona, pod vodstvom nastavnika. Moguća je i uporaba udaraljki s određenom visinom tona kao pratnja pjesmama; tako se potiče glazbena aktivnost učenika te obogaćuje i intenzivira glazbeni doživljaj.

Učenici će ritamske primjere čitati ritamskim slogovima, svirati na udaraljka ili *bodypercussioningom*, poglavito na onima kojima se služe u plesnom dijelu predmeta: jednoglasno i u skupinama višeglasno.

Glazbeni primjeri koji će se koristiti u nastavnom području Ritmika prethodno će biti obrađeni s aspekta nastavnog područja Glazba i zapamćeni.

Učenici će upoznati i usvojiti glazbene oblike iskustveno, na pjesmama koje će pjevati ili na djelima koja će slušati.

Popijevke će se učiti po sluhu, uz naknadno predočavanje notnog teksta, kako bi učenici mogli grafički pratiti kretanje melodije uz istovremeni doživljaj njenog kretanja tijekom izvođenja, kako je već uobičajeno kod amaterskog pjevanja.

Sadržaji s područja svjesnog svladavanja intonacije početne su razine, pa se kao ishod očekuje razlikovanje durskog i molskog tonskog roda i dijatonike te upoznavanje tonaliteta i ljestvica uključivo s jednim predznakom, kao podrška predmetu Vokalna tehnika.

Slušanje glazbe treba biti aktivno i kritičko, jer učenik na taj način ima mogućnost istovremeno upoznati i upamtiti glazbeno djelo, upoznati i uočiti njegove sastavnice, obogatiti osobno glazbeno iskustvo, donositi vlastite prosudbe i izgrađivati stavove.

Mijenjanje vrste doživljaja tijekom svladavanja istog sadržaja pridonijet će zadržavanju pozornosti, produljiti razdoblje koncentracije, poticati aktivnost učenika te pridonositi stupnju njihove motiviranosti.

SUODNOSI (KORELACIJE) S DRUGIM NASTAVNIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Ritmika i glazba uspostavlja suodnose sa sljedećim nastavnim predmetima Nastavnog plana i programa: Suvremeni ples, Scenska praksa, Narodni plesovi, Jazz dance, Step, Osnove vokalne tehnike i Metodika.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Tijekom svih godina učenja:

Ritmika

Za nastavu ritmike u plesnoj dvorani potrebno je osigurati: glasovir, udaraljke i sredstva za reprodukciju zvuka (CD player, kazetofon, mediji s tonskim zapisima).

Glazba

Uz kajdanke i ploču neophodna su i sredstva za reprodukciju zvuka (CD player, kazetofon te mediji s tonskim zapisima), glasovir i udaraljke.

Udaraljke ne trebaju biti propisane vrstom, već je potrebno voditi računa da to budu instrumenti na kojima se zahtijevani ritam može izvesti kvalitetno i precizno, a koje ujedno raznolikošću obogaćuju iskustvo izvođenja, s naglaskom na korištenju onih udaraljki na kojima je vještina sviranja i uporaba primijenjena i u plesnom dijelu predmeta.

Minimalno je potrebna zbirka (melo)ritamskih primjera i popijevaka ili unaprijed pripremljeni primjeri nastavnika koje će učenici koristiti tijekom nastave, a koji sadrže predviđeno metroritamsko i meloritamsko gradivo.

Moguća je i uporaba suvremene tehnologije, npr. računala, pripadajućeg projektor s platnom za projiciranje i sl., ovisno o osposobljenosti nastavnika i mogućnostima škole.

NASTAVNI PREDMET POVIJEST PLESA

NAZIV NASTAVNOG PREDMETA: Povijest plesa

TRAJANJE NASTAVNOG PREDMETA: 1 godina

OBLIK NASTAVE: skupna nastava

Nastavni predmet Povijest plesa podrazumijeva usvajanje znanja o iskonskoj povezanosti plesa sa životom čovjeka. Nastavni sadržaji obuhvaćaju spoznaje o praplesu, prate ples kroz povijesni razvitak ljudskog društva, te njegovu ulogu u životu pojedinca i čitave društvene zajednice na različitim razvojnim stupnjevima ljudske civilizacije, od predpovijesnog razdoblja do suvremenosti.

Cilj ovog predmeta je upoznati učenike s razvojem plesne umjetnosti u povijesnom kontekstu

razvoja ljudske civilizacije, kako bi objedinivši sva stečena znanja, napravili poveznicu s ulogom i značenjem plesa danas.

ČETVRTI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

- **Ples u predpovijesti**
- **Ples u starim civilizacijama:**
  - Egipat
  - Indija
  - Kina
  - Japan
  - Grčka
- **Razvoj društvenog plesa od srednjeg vijeka do danas**
- **Razvoj kazališnog plesa:**
  - balet

- moderni ples
- postmoderni ples
- suvremeni ples
- **Razvoj Jazz-a**
- **Razvoj Step-a**

ISHODI POUČAVANJA

Na razini znanja učenici će:

- usvojiti znanja o ulozi i razvoju plesa kroz povijesni razvitak čovječanstva
- usvojiti znanja o razvoju društvenog i kazališnog plesa
- usvojiti znanja o razvoju Jazz-a i Step-a
- prepoznati stilska obilježja plesa
- znati upotrijebiti stečanja znanja u svom budućem profesionalnom radu

PROVJERA ZNANJA i VJEŠTINA

Predmetni nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredak učenika i usvojenost nastavnih sadržaja te će temeljem toga na polugodištu i na kraju nastavne godine dati završnu ocjenu.

METODIČKE NAPOMENE

Osnovna nastavna metoda jest metoda usmenog izlaganja. Pomoćne su metoda promatranja i metoda improvizacije. Osobito je važno slijediti didaktički princip zornosti i individualizacije nastave. Kako bi cilj ovog predmeta u potpunosti bio ostvaren, preporuča se učenicima omogućiti posjete muzeima, kazališnim i kino predstavama.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- ⇒ DVD player / video
- ⇒ slikovni materijali
- ⇒ literatura s tematikom iz povijesti plesa

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Povijest plesa uspostavlja suodnose sa svim ostalim predmetima Nastavnog plana i programa.

NASTAVNI PREDMET ANATOMIJA

UVOD

Naziv nastavnog predmeta: Anatomija

Trajanje nastavnog predmeta: 1 godina

Oblik nastave: skupna nastava

Nastavni predmet Anatomija sastavni je dio cjelokupnog plesnog obrazovanja. Savladavajući nastavne sadržaje učenici stječu znanja o sustavu za kretanje ljudskog tijela.

Nastavni sadržaji iz predmeta Anatomija temelje se na spoznajama o građi kostiju, zglobova i mišića koji čine sustav za kretanje ljudskog tijela. Stjecanje osnovnih znanja iz anatomije pomoći će plesačima u boljem razumijevanju funkcije koštano-zglobnog sustava u kretanju čovječjeg tijela prostorom, u načinu izvođenja pojedinih pokreta te u spoznaji o tome koji su mišići i zglobovi odgovorni za pojedine pokrete. Uz navedeno, učenici će dobiti uvid u najčešće ozljede koje su usko vezane uz ples, kao i uvid u njihovo liječenje i prvu pomoć.

NASTAVNI SADRŽAJI

- ⇒ uvod u anatomiju (dijelovi čovječjeg tijela, ravnine tijela, stav i držanje tijela te konstitucija)
- ⇒ osteologija (vrste i građa kosti, razvoj koštanog sustava, kosti glave, kosti trupa, kosti gornjih udova, kosti donjih udova)
- ⇒ sindezmologija (vrste i građa zglobova, zglobovi: rame, lakat, kuk, koljeno i stopalo)
- ⇒ miologija (vrste i građa mišića, mišići gornjih udova, mišići donjih udova)
- ⇒ ozljede i sindromi prenaprezanja (najčešće plesačke ozljede i sindromi prenaprezanja)
- ⇒ prva pomoć

ISHODI POUČAVANJA

Nakon uspješno svladanog nastavnog gradiva iz predmeta Anatomija učenici će poznavati:

- ⇒ dijelove čovječjeg tijela
- ⇒ ravnine tijela
- ⇒ stav i držanje tijela te konstituciju

- ⇒ vrste i građu kostiju
- ⇒ razvoj koštanog sustava
- ⇒ kosti glave
- ⇒ kosti trupa
- ⇒ kosti donjih udova
- ⇒ kosti gornjih udova
- ⇒ vrste i građu zglobova
- ⇒ zglobove: rame, lakat, kuk, koljeno i stopalo
- ⇒ vrste i građu mišića
- ⇒ mišiće gornjih udova
- ⇒ mišiće donjih udova
- ⇒ plesačke ozljede koštano-zglobnog sustava
- ⇒ najčešće sindrome prenaprezanja
- ⇒ prvu pomoć

PROVJERA ZNANJA

Provjera usvojenih znanja obavljat će se u obliku testa na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- ⇒ anatomski atlas
- ⇒ model čovječjeg kostura

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Anatomija uspostavlja suodnose s nastavnim predmetima: Tehnika klasičnog baleta, Tehnika suvremenog plesa, Suvremeni ples i Metodika.

NASTAVNI PROGRAMI IZBORNE NASTAVE

NASTAVNI PREDMET SCENSKA PRAKSA

UVOD

Naziv nastavnog predmeta: Scenska praksa

Trajanje nastavnog predmeta: 4 godine

Oblik nastave: skupna nastava

Plesni, glumački i vokalni predmeti obuhvaćeni nastavnim planom osnova su za oblikovanje scenskog plesača. Kroz nastavne sadržaje nastavnog predmeta Scenska praksa tijekom četiri godine usavršavanja u plesnim, glumačkim i vokalnim vještinama učenik će se razviti u scenskog plesača. Na nastavi scenske prakse objedinjuju se sva znanja stečena u nastavi svih ostalih nastavnih predmeta obuhvaćenih planom i programom. Cilj nastavnog predmeta Scenska praksa jest osposobiti učenike za stvaranje i izvođenje tematski i sadržajno raznolikih predstava.

NASTAVNI SADRŽAJI

- ⇒ izbor tema za scenski nastup – predstavu
- ⇒ izbor glazbe za scenski nastup
- ⇒ proces koreografiranja
- ⇒ izbor odgovarajuće scenografije
- ⇒ izbor odgovarajuće kostimografije
- ⇒ prostorna proba
- ⇒ proba uz glazbu
- ⇒ vokalna proba
- ⇒ glumačka proba
- ⇒ scenska proba s rasvjetom
- ⇒ generalna proba

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će:

- ⇒ svladati predviđeni plesni dio programa
- ⇒ svladati pjevački dio programa
- ⇒ svladati glumački dio programa
- ⇒ simultanim korištenjem scenskih elemenata ovladati scenskim jezikom i postići snalaženje u mehanizmu predstave

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredak učenika u svladavanju nastavnih sadržaja i temeljem toga učenike ocijeniti na polugodištu i na kraju nastavne godine.

METODIČKE NAPOMENE

Nastavni predmet Scenska praksa ostvaruje se uskom suradnjom pedagoga i učenika, posebice u koreografiranju, polazeći od improvizacije, preko izbora odgovarajućih pokreta do konačnog izbora pokreta koji najbolje oslikavaju temu koreografije i njenog uvježbavanja. Veliku pozornost treba posvetiti usklađivanju plesnog, pjevačkog i glumačkog dijela predstave, kako bi se dobila zaokružena cjelina.

U nastavi se treba voditi načelom primjerenosti dobi učenika i mogućnostima plesača, poštujući individualne razlike i predispozicije pojedinih učenika.

Cilj učenja predmeta jest postići poznavanje i razumijevanje jezika pokreta u spoju s pjevanjem i glumom te osposobiti plesača da ih samostalno razumije i koristi.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

Tijekom svih godina učenja koristit će se glasovir, CD player, mediji sa zvučnim i slikovnim zapisom i pomagala uvjetovana potrebama pojedine predstave.

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Scenska praksa uspostavlja suodnose sa svim predmetima Nastavnog plana i programa.

NASTAVNI PREDMET OSNOVE VOKALNE TEHNIKE

Naziv nastavnog predmeta: Osnove vokalne tehnike

Trajanje nastavnog predmeta: 1 godina

Oblik nastave: skupna nastava

UVOD

U suvremenim scenskim djelima ples, pjevanje i gluma često se isprepliću. Scena traži višestruko obrazovanu ličnost, osposobljenu kroz nekoliko scenskih umjetnosti.

Kroz nastavne sadržaje nastavnog predmeta Osnove vokalne tehnike, koji su prilagođeni potrebama obrazovanja plesača, učenici će steći osnovna znanja i vještine pjevanja na sceni, što će im kao scenskim plesačima otvoriti nove mogućnosti igranja različitih uloga u predstavama kazališnog repertoara.

Nastava se u pravilu izvodi kao skupna nastava, ali će učenici i pojedinačno vježbati pred ostalim učenicima razrednog odjela ili obrazovne skupine. Kroz nastavne sadržaje učenici će savladati disanje, dikciju, artikulaciju i držanje tijela te tako ovladati vještinom pjevanja na sceni.

Zadaća ovog predmeta jest proširti i obogatiti izvođačke vještine učenika plesača i osposobiti ga za višestruko kvalitetno obrazovanog scenskog plesača.

TREĆI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

- ⇒ svladavanje vokalne tehnike
- ⇒ odabir jedne do tri pjesme iz poznatih mjuzikala
- ⇒ obrada pjesme
- ⇒ obrada pjesme u prostoru
- ⇒ obrada pjesme i rad na mimici lica
- ⇒ obrada pjesme u prostoru uz mimiku lica, pokrete tijela i ruku te kretanje u prostoru
- ⇒ obrada pjesme i govorništvo (gluma)
- ⇒ objedinjavanje u koreografiji

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će:

- ⇒ znati pravilnije disati
- ⇒ postići bolju izražajnost mimike lica
- ⇒ imati pravilniji zapjev
- ⇒ postići bolju artikulaciju pjevanja s kretanjem tijela i mimikom lica

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Predmetni nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredak učenika i usvojenost nastavnih sadržaja te će temeljem toga na kraju polugodišta i nastavne godine dati završnu ocjenu.

ČETVRTI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

- ⇒ nastavak rada na svladavanju vokalne tehnike
- ⇒ odabir dvije do četiri pjesme iz poznatih mjuzikala
- ⇒ obrada pjesama
- ⇒ obrada pjesama u prostoru
- ⇒ obrada pjesama i nastavak rada na mimici lica
- ⇒ obrada pjesama u prostoru uz mimiku lica, pokrete tijela i ruku te kretanje u prostoru
- ⇒ rad na spajanju pjesama i govorništva (gluma)
- ⇒ objedinjavanje u koreografiji

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će:

- ⇒ znati pravilno disati
- ⇒ postići bolju izražajnost mimike lica
- ⇒ imati pravilniju dikciju
- ⇒ postići bolju artikulaciju pjevanja s kretanjem tijela i mimikom lica

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Predmetni nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredak učenika u usvajanju nastavnih sadržaja te će temeljem toga na polugodištu i na kraju nastavne godine dati ocjenu.

METODIČKE NAPOMENE

Osnovna nastavna metoda jest metoda demonstracije, a pomoćne metode su metoda promatranja i metoda improvizacije. Osobito je važno slijediti didaktički princip zornosti i individualizacije nastave. Kako bi cilj ovoga predmeta u potpunosti bio ostvaren, nužno je učenicima tijekom školovanja omogućiti javne nastupe pred publikom.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- ⇒ prostor s ogledalima
- ⇒ notna literatura
- ⇒ nosači zvuka
- ⇒ audio i video zapisi glazbenih brojeva iz kazališnih predstava
- ⇒ glasovir

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Osnove vokalne tehnike uspostavlja suodnose s

predmetima Ritmika i glazba, Osnove scenskog govora i Scenska praksa te u konačnici proširuje izvedbene sposobnosti scenskog plesača.

NASTAVNI PREDMET OSNOVE SCENSKOG GOVORA

UVOD

NAZIV NASTAVNOG PREDMETA: Osnove scenskog govora

TRAJANJE NASTAVNOG PREDMETA: 1 godina

OBLIK NASTAVE: skupna nastava

U suvremenim scenskim djelima ples, pjevanje i gluma često se isprepliću. Scena traži višestruko obrazovanu ličnost, osposobljenu kroz nekoliko scenskih umjetnosti.

Kroz nastavne sadržaje nastavnog predmeta Osnove scenskog govora, koji su prilagođeni potrebama obrazovanja plesača, učenici će steći osnovna znanja i vještine govorenja na sceni, što će im kao scenskim plesačima otvoriti nove mogućnosti igranja različitih uloga u predstavama kazališnog repertoara.

Nastava se u pravilu izvodi kao skupna nastava, ali će učenici i pojedinačno vježbati pred ostalim učenicima razrednog odjela ili obrazovne skupine. Kroz nastavne sadržaje učenici će svladati disanje, dikciju, artikulaciju i držanje tijela te tako ovladati vještinom scenskog govora.

Zadaća ovog predmeta jest proširti i obogatiti izvodačke vještine učenika plesača i osposobiti ga za višestruko kvalitetno obrazovanog scenskog plesača.

TREĆI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

- ⇒ vježbe disanja
- ⇒ vježbe mimike lica (opuštanje, izražajnost)
- ⇒ obrada pjesme, rad na dikciji
- ⇒ obrada pjesme u prostoru
- ⇒ obrada pjesme i rad na mimici lica
- ⇒ obrada pjesme u prostoru uz mimiku lica, pokret tijela i ruku te kretanje u prostoru
- ⇒ obrada jednog proznog dijela, rad na dikciji

- ⇒ obrada proznog dijela u prostoru
- ⇒ obrada proznog djela i rad na mimici lica
- ⇒ obrada proznog djela u prostoru uz mimiku lica, pokret tijela i ruku te kretanje u prostoru
- ⇒ izvođenje zadanih ulomaka iz kazališnih predstava

ISHODI POUČAVANJA

Na razini vještina učenici će:

- ⇒ znati pravilno disati
- ⇒ postići bolju izražajnost mimikom lica
- ⇒ imati pravilniju dikciju
- ⇒ postići bolju artikulaciju govora s kretanjem tijela i mimikom lica

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Predmetni nastavnik će tijekom nastavne godine pratiti napredak učenika i usvojenost nastavnih sadržaja te će temeljem toga na kraju nastavne godine dati završnu ocjenu.

METODIČKE NAPOMENE

Osnovna nastavna metoda jest metoda demonstracije, a pomoćne su metoda promatranja i metoda improvizacije. Osobito je važno slijediti didaktički princip zornosti i individualizacije nastave. Kako bi cilj ovog predmeta u potpunosti bio ostvaren, nužno je učenicima tijekom školovanja omogućiti posjete kazališnim predstavama i javne nastupe pred publikom.

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA

- ⇒ prostor s ogledalima
- ⇒ kvalitetni literarni tekstovi (poezija i proza)
- ⇒ nosači zvuka
- ⇒ audio zapisi brojeva iz kazališnih predstava

SUODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Osnove scenskog govora uspostavlja suodnose s predmetima Scenska praksa, Suvremeni ples i Ritmika i glazba te u konačnici proširuje izvedbene sposobnosti scenskog plesača.

NASTAVNI PREDMET METODIKA

UVOD

Naziv nastavnog predmeta: Metodika

Trajanje nastavnog predmeta: 1 godina

Oblik nastave: skupna nastava i pojedinačni praktični rad

Nastavni predmet Metodika sastoji se od teorijskog i praktičnog dijela. Kroz teorijski dio učenici usvajaju sadržaje šesnaest tema teorije umjetnosti pokreta R. Labana, osmišljenih za primjenu u odgojno-obrazovne svrhe. U praktičnom dijelu nastave učenici vježbaju izvođenje nastave po metodi A. Maletić i pisanje pripreme za izvođenje nastavnog sata koju je osmislila J. Vrdoljak. Praktični rad temelji se na osam osnovnih tema čiji su sadržaji, prema Labanovom mišljenju, dovoljni za rad s predškolskim i osnovnoškolskim uzrastom djece.

Cilj ovog predmeta jest osposobiti učenike za izvođenje nastave suvremenog odgojnog plesa. Usvajajući nastavne sadržaje predmeta Metodika učenici će naučiti osnovne pojmove pedagogije i didaktike; usvojit će sadržaje šesnaest Labanovih tema odgojnog plesa; naučit će pisati pripreme za izvođenje nastavnog sata; steći će praktično iskustvo u izvođenju nastave u razredu; znat će odabrati teme za koreografije i odgovarajuću glazbu ili zvučnu kulisu primjerenu dobi učenika.

ČETVRTI RAZRED

NASTAVNI SADRŽAJI

Osnovni pojmovi opće pedagogije i didaktike:

- pedagogija i njezin predmet
- posebni zadaci odgoja – odgojna područja
- didaktika i njezin predmet
- J. A. Komensky
- didaktički trokut
- didaktički principi
- nastavni sat
- oblici rada u nastavi
- opće i stručno obrazovanje
- nastavni plan
- nastavni program

Osnovne teme Labanovog odgojnog plesa

I. tema: Svijest o svom tijelu u pokretu

Teorijski dio nastave: kroz sadržaje I. teme učenici uče koje su karakteristične kretnje pojedinih dijelova tijela te na koji se način razvija kinestetički osjećaj za pokrete nogu, ruku, trupa i glave.

Praktični dio nastave: pisanje priprema za nastavni sat i praktični rad.

Nastavne jedinice za praktični rad:

- načini kretanja tijela prostorom (lokomocija)
- izražajni pokreti ruku (geste)
- kretanje prostorom vođeno pojedinim dijelovima tijela (glava, laka točka, rame ...)
- kontakti i podupiranje (unutar vlastitog tijela i u radu s partnerom)
- stavovi (simetrični i asimetrični)
- prenošenje karakterističnih kretnji pojedinih dijelova tijela na druge dijelove tijela

II. tema: Spoznaja vremenskog trajanja i jačine pokreta kao elemenata ritma

Teorijski dio nastave: kroz sadržaje II. teme učenici uče o kretanju u vlastitom (subjektivnom) osjećaju za trajanje (tempo) i jačinu (dinamiku) pokreta, o kretanju uvjetovanom vanjskim mjerilima (objektivnom) za trajanje i jačinu pokreta te o prirodnim naglascima pokreta.

Praktični dio nastave: pisanje priprema za nastavni sat i praktični rad.

Nastavne jedinice za praktični rad:

- kretanje u subjektivnom osjećaju faktora pokreta – Vrijeme
- kretanje u subjektivnom osjećaju faktora pokreta – Jačina
- kretanje u objektivnom doživljaju faktora pokreta – Vrijeme
- kretanje u objektivnom doživljaju faktora pokreta – Jačina
- svjesno izvođenje njihaja, impulsa i zamaha s pravilnim naglascima

III. tema: Spoznaja prostora i prostorne orijentacije

Teorijski dio nastave: kroz sadržaje III. teme učenici stječu znanja o vlastitom prostoru (kinesfera) i odnosu tijela prema prostoru koji ih okružuje (opći prostor).

Praktični dio nastave: pisanje priprema za nastavni sat i praktični rad.

Nastavne jedinice za praktični rad:

- doživljaj prostora u odnosu na vlastito tijelo: blizu – daleko
- doživljaj prostora prodiranjem, dijeljenjem, obuhvaćanjem i ispunjavanjem
- osnovni smjerovi kretanja prostorom: naprijed – natrag, gore – dolje, desno – lijevo

- ➔ prostorni putevi na tlu: ravni, zaobljeni
- ➔ izravni i neizravni prostorni put
- ➔ prostorne razine

IV. tema: Tok pokreta

Teorijski dio nastave: kroz nastavne sadržaje IV. teme učenici stječu znanja o kinestetičkom osjećaju za tijelo u kretanju i mirovanju, o načinu izvođenja pokreta u slijedu iz zgloba u zglob (sukcesivno) i izvođenju pokreta iz nekoliko zglobova istovremeno (simultano), o isprekidanom i povezanom izvođenju pokreta te o stvaranju cjelina pokreta (motiv, fraza, sekvenca).

Praktični dio nastave: pisanje priprema za nastavni sat i praktični rad.

Nastavne jedinice za praktični rad:

- ➔ kretanje u slobodnom i vezanom toku pokreta
- ➔ kretanje iz više zglobova istovremeno (simultano)
- ➔ slijed kretanje iz zgloba u zglob (sukcesivno)
- ➔ isprekidano izvođenje pokreta
- ➔ povezano izvođenje pokreta
- ➔ stvaranje cjeline pokreta – zastoj i prekid toka pokreta u odnosu na faktore pokreta   Prostor, Jačina i Vrijeme

V. tema: Prilagođavanje partneru i suradnja u skupini

Teorijski dio nastave: kroz nastavne sadržaje V. teme, koji se bave međuodnosima plesača u plesu u paru i u skupini, učenici stječu znanja o socijalnoj vrijednosti te teme.

Praktični dio nastave: pisanje priprema za nastavni sat i praktični rad.

Nastavne jedinice za praktični rad:

- ➔ razgovor pokretom u obliku pitanja i odgovora
- ➔ razgovor pokretom oponašanjem pokreta drugog plesača (imitacija)
- ➔ razgovor pokretom kretanjem suprotnim od kretanja drugog plesača
- ➔ razgovor pokretom kretanjem poput slike u zrcalu u odnosu na kretanje drugog plesača

VI. tema: Tijelo kao instrument u plesu

Teorijski dio nastave: kroz nastavne sadržaje VI. teme učenici uče na koji način pripremiti pojedine dijelove tijela za pravilno izvođenje različitih vrsta pokreta, kako pravilno izvoditi različite vrste pokreta te kako pravilno disati.

Praktični dio nastave: pisanje priprema za nastavni sat i praktični rad.

Nastavne jedinice za praktični rad:

- ➔ održavanje ravnoteže tijela u različitim simetričnim i asimetričnim položajima na jednom ili više uporišta u tri razine prostora
- ➔ prenošenje težine tijela preko poluprstiju i preko polučučnja
- ➔ vještina prijelaza iz jednog položaja tijela u prostoru u dugi položaj
- ➔ pravilan odraz, let i doskok u izvedbi skokova

- vještina okretanja oko vertikalne osi tijela

VII. tema: Spoznaja osnovnih izražajnih akcija

Teorijski dio nastave: kroz nastavne sadržaje VII. teme učenici uče na koji način razvijati kinestetički osjećaj za osnovne izražajne akcije – efforte.

Praktični dio nastave: pisanje priprema za nastavni sat i praktični rad.

Nastavne jedinice za praktični rad:

- šumovi i zvukovi kao poticaj za buđenje i razvijanje osjećaja za izražajnost pokreta
- glazba kao poticaj za buđenje i razvijanje osjećaja za izražajnost pokreta
- tekst kao poticaj za buđenje i razvijanje osjećaja za izražajnost pokreta
- radnje kao poticaj za buđenje i razvijanje osjećaja za izražajnost pokreta
- unutrašnja stanja i raspoloženja čovjeka kao poticaj za buđenje i razvijanje osjećaja za izražajnost pokreta

VIII. tema: Radni ritmovi i plesovi rada

Teorijski dio nastave: kroz nastavne sadržaje VIII. teme učenici stječu znanja o effort-ritmovima pojedinih radnji.

Praktični dio nastave: pisanje priprema za nastavni sat i praktični rad.

Nastavne jedinice za praktični rad:

- oponašanje poslova u kući, u dvorištu, na polju, na brodu i sl.
- šumovi i zvukovi koji nastaju tijekom rada kao zvučna pratnja radu
- plesna stilizacija radnih pokreta

Teme nadgradnje Labanovog odgojnog plesa

Kroz nastavne sadržaje IX., X., XI., XII., XIII., XIV., XV. i XVI. teme, koje čine proširenje i nadgradnju osnovnih tema, učenici će proširiti spoznaju o suvremenom plesu i steći osnovna znanja o umijeću koreografiranja.

IX. tema: Spoznaja oblika koje pokretima opisujemo oko tijela i oblika koje vlastitim tijelom modeliramo u prostoru

X. tema: Prijelazi između effort-akcija

XI. tema: Kretanje kinesferom po zakonitostima prostorne harmonije

XII. tema: Međusobno prožimanje oblika i sadržaja

XIII. tema: Elevacija

XIV. tema: Skupni ples

XV. tema: Grupne formacije

XVI. tema: Pokret kao ples i ples kao umjetnost, plesna kompozicija

ISHODI POUČAVANJA

Učenici će biti osposobljeni za izradu pripreme i izvođenje nastavnog sata suvremenog odgojnog plesa s različitim dobnim skupinama. Znat će izabrati glazbu i zvučnu kulisu te teme za koreografije primjerene uzrastu, za potrebe nastavnog procesa i za javne nastupe. Svojim će radom znati odgojno djelovati

na svestrani razvoj učenika.

PROVJERA ZNANJA I VJEŠTINA

Provjera teorijskog i praktičnog znanja obavlja se praćenjem napretka učenika tijekom čitave nastavne godine.

Na kraju polugodišta i na kraju nastavne godine teorijsko znanje provjerava se u obliku ispita. Na ispitu na polugodištu učenici odgovaraju sadržaje Labanovih tema obrađenih tijekom prvog polugodišta. Iz praktičnog dijela nastave učenici moraju na zadanu temu prirediti jednu pripremu za izvođenje nastavnog sata.

Na ispitu na kraju nastavne godine učenici odgovaraju sadržaje Labanovih tema obrađenih tijekom drugog polugodišta. Iz praktičnog dijela nastave učenici moraju prirediti jednu pripremu na temu po osobnom izboru i izvesti nastavni sat koji će se temeljiti na priređenoj pripremi.

METODIČKE NAPOMENE

Teorijska i praktična znanja koja učenici stječu kroz nastavu Metodike treba povezati sa znanjima i vještinama koja su učenici usvojili tijekom školovanja u osnovnoj i srednjoj školi te ih povezati u zaokruženu cjelinu spoznaja o suvremenom plesu.

U praktičnom dijelu nastave učenici u početku prisustvuju nastavi u razrednim odjelima osnovne škole, a kasnije samostalno vode nastavu. S nastavnikom metodike treba unaprijed dogovoriti koje će nastavne jedinice biti obrađene na satima kojima učenici prisustvuju, kao i na onima koje učenici samostalno vode. Za svaki sat na kojemu samostalno izvode nastavu, učenici moraju prirediti pripremu za sat. Prije izvođenja sata koji će se temeljiti na određenoj pripremi, učenik u suradnji s nastavnikom metodike ispravlja pripremu i daje joj konačni oblik. Predložene methodske jedinice za praktične vježbe u pojedinim temama mogu se nadopunjavati novima, sukladno broju i predznanjima učenika u razrednom odjelu ili obrazovnoj skupini. U teorijskom dijelu treba koristiti razne oblike rada u nastavi, kako bi se učenike potaknulo na što veće zalaganje u procesu stjecanja novih znanja. Za vrijeme praktičnog rada pojedinog učenika, ostali učenici obrazovne skupine ili razrednog odjela također su prisutni i bilježe svoja zapažanja koja na sljedećem satu obrazlažu.

SUOODNOSI S OSTALIM PREDMETIMA

Nastavni predmet Metodika uspostavlja suodnose sa svim predmetima nastavnog plana i programa. Ona povezuje tijekom školovanja usvojena znanja i vještine i osposobljava učenike za prenošenje tih znanja kroz odgojno-obrazovni rad.

NASTAVNI PROGRAMI FAKULTATIVNE NASTAVE

PLESNA RADIONICA

Nastavni sadržaji ovog predmeta odredit će se na početku svake nastavne godine, a pratit će suvremena događanja u tekućoj kalendarskoj godini. U skladu s materijalnim mogućnostima škole upošljavat će se vanjski suradnici koji svojim znanjima i iskustvom mogu proširiti i obogatiti usvojena znanja učenika.

Nastava će se održavati seminarski, prema dogovoru s nastavnikom vanjskim suradnikom koji će prije početka rada predložiti svoj plan i program rada.

AUTORI PROGRAMA PRIPREMNOG RAZREDA

SUVREMENI PLES: Jelena Vrdoljak i Aleida Viduka

RITMIKA I GLAZBA: Jelena Vrdoljak, Aleida Viduka i Ana Miljak

TEHNIKA KLASIČNOG BALETA: Tamara Babić i Ana Genzić

AUTORI PROGRAMA SREDNJE ŠKOLE

TEHNIKA KLASIČNOG BALETA: Tamara Babić i Ana Genzić

TEHNIKA SUVREMENOG PLESA: Ana Vesel Križaj

SUVREMENI PLES: Jelena Vrdoljak, Nensi Ukrainczyk i Tanja Stipčević

NARODNI PLESOVI: Kristina Štefíček

JAZZ DANCE: Kornelija Kosanović i Ana Vesel Križaj

STEP: Jasminka Zajec

RITMIKA I GLAZBA: Jelena Vrdoljak i Ana Miljak

POVIJEST PLESA: Jelena Vrdoljak

OSNOVE VOKALNE TEHNIKE: Blaženka Blažinić

OSNOVE SCENSKOG GOVORA: Nadica Rocco

PLESNA RADIONICA: Jelena Vrdoljak

SCENSKA PRAKSA: Ana Vesel Križaj

ANATOMIJA: Ozren Vrdoljak

METODIKA: Jelena Vrdoljak